

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM
ET ROMANORUM
TEUBNERIANA

XENOPHON

HELLENICA

EDIDIT

O. KELLER

EDITIO MINOR

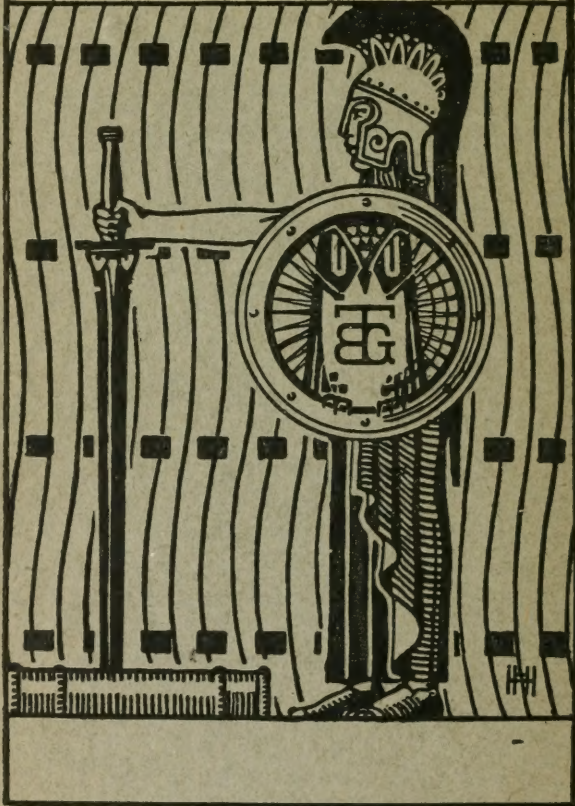
LIPSIAE

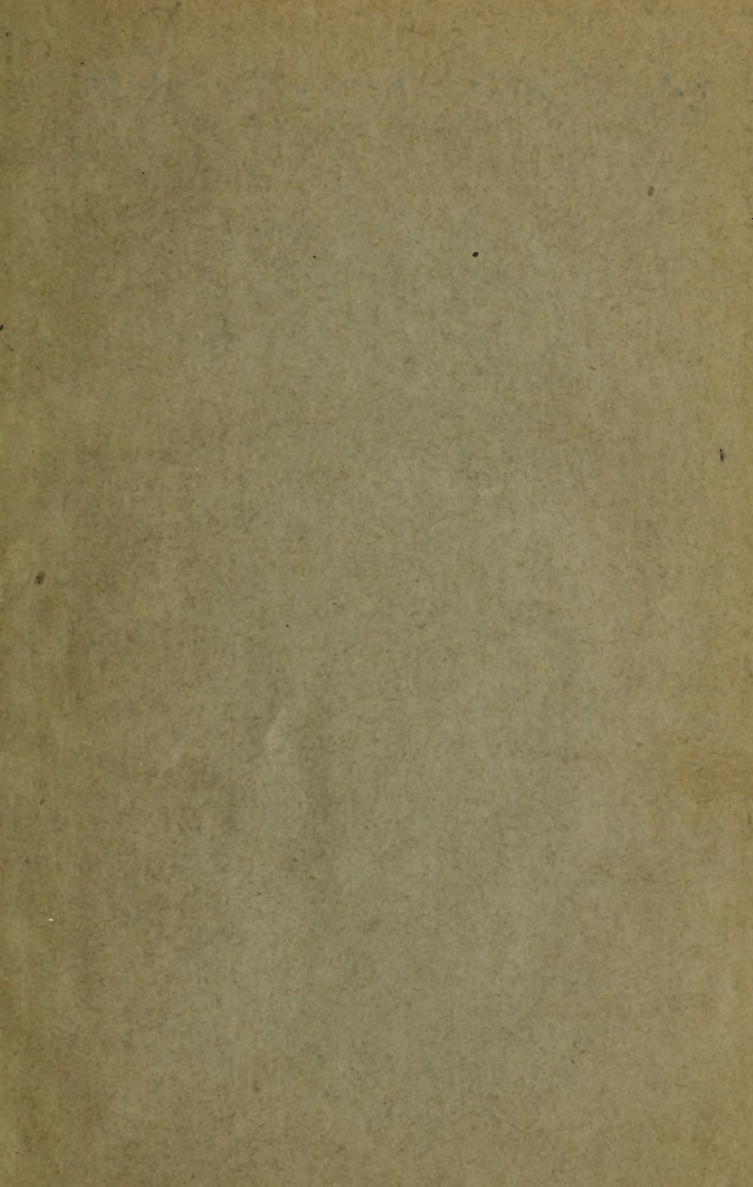
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

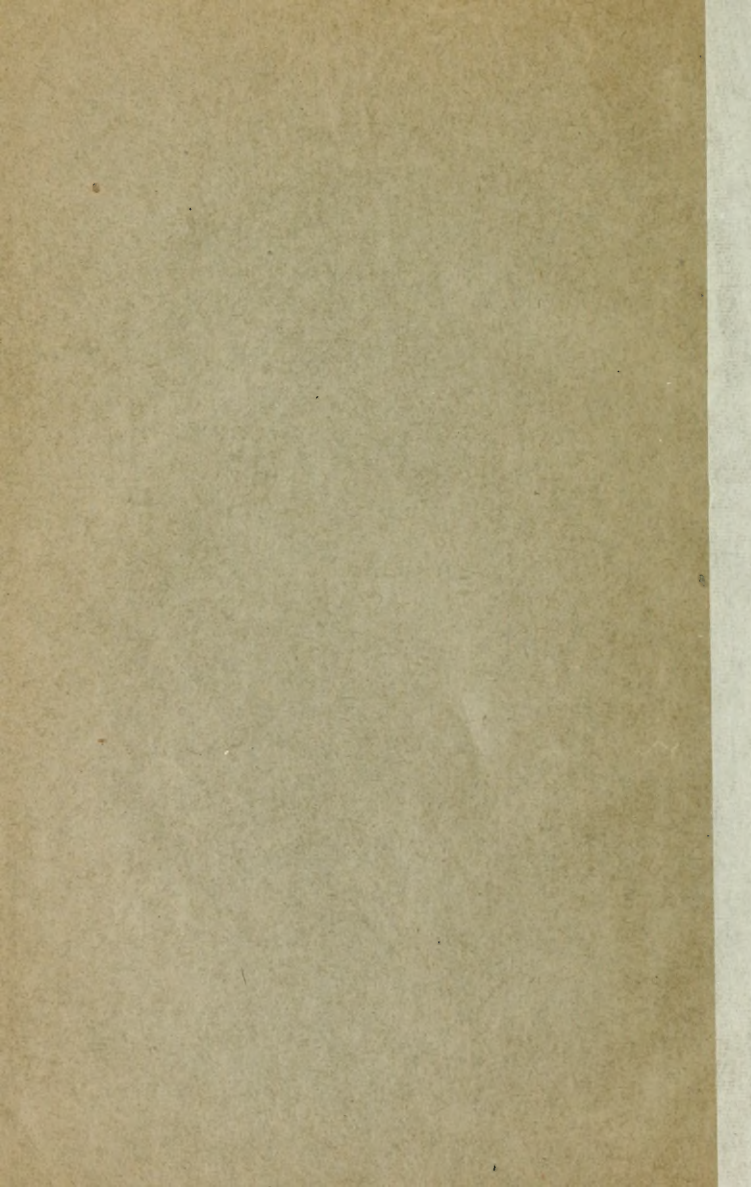
JVC

V. Ann. mat. 7.

DIESES BUCH GEHÖRT

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

XENOPHONTIS
HISTORIA GRAECA.

RECENSUIT

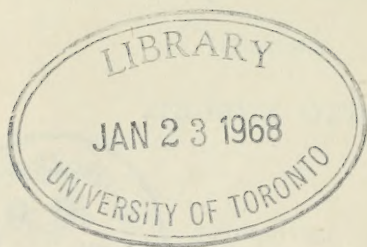
OTTO KELLER.

EDITIO MINOR.

MCMVIII
LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

PA
4494
H3
1908

LIBRORUM ARGUMENTA.

LIB. I.

Post infelicem in Hellesponto pugnam Athenienses isdem in locis, cum Alcibiades venisset subsidio, prospera fortuna utuntur. Tissaphernes in Hellespontum profectus Alcibiadem comprehensum in custodiam conicit: unde ille noctu elapsus petit Clazomenas, Thrasyllus Athenas navigat ad novas copias et naves petendas. Cum Lacedaemonii Athenienses denuo aggredi vellent, his auxilio venit Alcibiades, quo duce pugna ad Cyzicum feliciter pugnata est, in qua cecidit Mindarus. Inde cum Athenienses e Cyzico, Perintho, Selybria pecunias coegissent, munita Chrysopoli portorium instituerunt. Adflictis Lacedaemoniorum rebus succurrit Pharnabazus. Interim praetoribus Syracusanorum domi abrogatum imperium: Thaso eieci qui rebus Lacedaemoniorum studebant: Athenis autem Agis admovet exercitum, quem minus armis quam minis Athenienses repellunt. Eodem anno Carthaginenses magno exercitu aggressi duas urbes Graecas ceperunt (c. 1). Thrasyllus cum classe Samum petit. Inde in Asia nonnulla feliciter gerit, sed Ephesum aggressus a Tissapherne et Syracusanis defensam magna clade afficitur. Rursus ad Lesbum navibus quattuor Syracusanorum captis navigavit Sestum, ubi reliquae Atheniensium copiae erant. Hinc universus exercitus Lampsacum se contulit ad hiberna, in quibus Alcibiade duce adversus Abydum expeditione suscepta Pharnabazum vincunt et aliis locis Persarum terras vastant (c. 2). Athenienses Chalcedonem, quae ad Lacedaemonios defecerat, oppugnant. Eam infeliciter defendere conatur Hippocrates Lacedaemoniorum harmosta. Quare cum hic in pugna occidisset, Athenienses cum Chalcedoniis et Pharnabazo, qui his auxilio venerat, pacem ineunt. Mox eodem modo Byzantium oppugnant a Lacedaemoniis occupatum: quod cum capi non potuisset, a Byzantiis ipsis et Lacedaemoniis quibusdam absente Clearcho harmosta in manus

Atheniensium, quos clam noctu intromiserant, traditur (c. 3). Redeuntes e Perside Lacedaemoniorum legati cum omnia quae vellent a rege se obtinuisse dicerent, Athenienses quoque sese istuc deduci cupiebant: sed diu a Pharnabazo et Cyro ludibrio habiti tertio demum anno ad suum exercitum reducti sunt. Alcibiades cum animos civium a se non alienos videret seque audisset imperatorem esse creatum, Athenas demigravit ibique summum copiarum Atheniensium imperium demandatum accepit. Hinc profectus est Andrum et Samum (c. 4). Lacedaemonii interim Persarum opibus adiuti classe ad Ephesum subducta Lysandro duce ad bellum se instruebant. Athenienses vero, cum Alcibiades Notium profectus a navibus discessisset, infelici pugna quindecim naves amiserunt: quod Antiochi quidem temeritate factum cum Alcibiadis culpae domi tribuerent, in eius locum suffectus est Conon (c. 5). Lysandro successor missus Callicratidas. Simultas inter utrumque. A Cyro cum huic non statim pecunia numeraretur, e Mileto et Chio accepit unde stipendia suis daret. Hinc statim Methymnam expugnavit et Cononem ad Mytilenam obsedit. Quod cum perlatum esset Athenas, magnam classem Athenienses ei miserunt subsidio. Cum hac reliquisque Atheniensium copiis Callicratidas congressus ad Arginusas ipse in mari periit: naves autem eius aut demersae aut captae. Eteonicus tamen callide cum reliquis elapsus est (c. 6). Sed quia praetores Atheniensium eos suorum, qui in pugna perierant, e mari non sustulerant, capitis omnes sunt damnati, frustra que eos defendit Euryptolemus. Interim Eteonicus in Chio penuria laborabat, ita ut eius milites conspiratione facta Chium diripere vellent. Sed eos prudenter cohibuit et accepta a Chiis pecunia stipendium iis solvit. Attamen Chii reliquique Lacedaemoniorum socii alium imperatorem, Lysandrum, petierunt. Lacedaemonii vero iis miserunt Aracum Lysandro adiuncto legato (c. 7).

LIB. II.

Lysander a Cyro pecunia instructus exercitui stipendium solvit et expugnatis Cedreis Cariae civitate Atheniensium socia navigat Rhodum. Athenienses autem Chium et Ephesum transmittunt et se parant ad pugnam navalem. Tum Lysander Hellespontum petit et Lampsacum expugnatam militibus diripiendam dedit. Athenienses item illos persecuti ad Hellespontum contendunt et ad Aegospotamos spreto Alcibiadis, qui prope habitabat, consilio, cum Lysandro infelicissima pugna configunt, ex improvise ab illo oppressi. Conon cum novem navibus Cyprum ad Euagoram fugit: reliqua omnia capta. Athenienses omnes sunt necati (c. 1). Qua de clade cum

Paralus navis nuntium Athenas pertulisset, cives omnia parant, ut certam obsidionem tolerarent. Mox a Pausania Lacedaemoniorum rege et Lysandro terra marique diu obsessi sunt, multisque iam fame morientibus pax convenit his legibus, ut nisi duodecim nullas haberent naves, exules revocarent, diruerent muros longos, Lacedaemoniis omne imperium traderent (cap. 2). Imperio Athenarum triginta viris tradito Lysander Samum expugnat et magna e toto bello pecunia auctus Spartam redit. Triginta viri cum leges conscribere deberent, magistratibus novis constitutis et praesidio harmostaque a Lacedaemoniis expetito ut libebat optimum quemque ad mortem ducebant. Critias triginta virorum princeps cum e collegis Theramenem, quippe qui lenius sentiret, maxime haberet adversarium, ne huic populus se applicaret, re cum reliquis composita, tria milia civium elegit, qui rempublicam defenderent: ceteri arma tradere iubentur. Quo facto Critias quidem Theramenem in senatu prodicionis accusat. Hic vero egregie se defendit, adeo ut senatus eum absolvere velle videretur. Sed calumnia usus Critias et armatis hominibus ad supplicium eum abstrahi iubet (c. 3). Tum Thrasybulus Thebis, quo multi Atheniensium exules se contulerant, cum paucis profectus Phylen castellum occupat et crescente suorum numero mox tyrannorum copias ad oppugnandam Phylen profectas vincit. Hi, ut haberent perfugium, Eleusina occupant, incolis nefaria fraude circumventis. Iam Thrasybulus noctu Piraeum occupat, et mox in Munichia fundit adversarios; qua in pugna cecidit Critias. Tandem populus abrogato triginta virorum imperio decemviros creat. Cum in Piraeo exules magis magisque se confirmarent, rursus Lysander triginta viris potissimum hortantibus cum fratre nauarcho venit, ut exules terra marique obsessos ad deditionem compellerent. Quae res ubi ex sententia succedere visa est, Pausanias invidens Lysandro, nomine quidem subsidio ei venit, sed re ipsa Thrasybulo. Itaque post levia cum hoc proelia clam ad utriusque factionis Athenienses misit eosque permovit ut Lacedaemoniorum arbitrio se suaque ad restituendam concordiam permitterent. Lacedaemonii ergo miserunt quindecim legatos, qui cum Pausania res Atheniensium his condicionibus composuerunt, ut hi inter se pacem haberent et ad sua quisque negotia praeter magistratus redirent; si qui eorum, qui fuissent in urbe, tutum sibi in ea locum non putarent, iis potestas esset Eleusina migrandi. Paulo post cum hi ex Eleusine bellum moverent, eorum ducibus circumventis Athenienses lege ἀμνηστίας discordias omnes sustulerunt (c. 4).

LIB. III.

Cyros auxilia Lacedaemoniorum petenti adversus Artaxerxem fratrem Samius nauarchus tutum ad Ciliciam praestat iter. Graecis Asiaticis contra Tissaphernem auxilio mittunt Lacedaemonii Thibronem, cui Athenienses adiungunt equites, quos in bello perire cupiebant. Sic mediocriter instructus Ionicas civitates quantum poterat tuebatur. Iam Graecis Cyri nuper sociis cum Thibrone coniunctis hic audacior factus etiam in campo cum Tissapherne congregiebatur. Ceterum plures civitates sponte se ei adiungebant; imbecilliores quasdam vi expugnabat. In oppugnanda Larisa quae dicitur Aegyptia cum frustra haereret, iussus est ab ephoris cum exercitu transire in Cariam. Thibrone succedit Dercylidas, imperator callidissimus, qui cum Tissapherne se coniungit: quo factum est, ut unum tantum haberet hostem Pharnabazum. Mania Zenis hyparchi uxor mortuo marito impetrarat a Pharnabazo, ut satrapiam mariti servaret, et egregie omnes res suas gesserat. Sed eam interfecit Midias filiae maritus eiusque fines invasit. Ad quem ulciscendum cum se pararet Pharnabazus, venit Dercylidas et complures urbes in deditionem accepit. Cebrenem vero cum oppugnare vellet, invito urbis praefecto cives se ei tradunt. Hinc adversus Midiam profectus Scepsin et Gergitha urbes astu occupavit et magnis, quas Mania collegerat, pecuniis ditatus Midiae paterna bona concessit militesque eius sibi addixit mercennarios (c. 1). Iam Pharnabazus cum eo facit indutias; ipse per hiemem Bithynorum Thracum regionem vastat. Vere redeunte ad Dercylidam venerunt domo legati, qui imperium ei prorogarent militumque laudarent virtutem et integritatem. Dercylidas cum ex isdem audisset legatos e Chersoneso petiisse a Lacedaemoniis, ut muro Thracas a Chersoneso arcerent, rursus cum Pharnabazo pactus indutias istuc est profectus et muri opere strenue perfecto rediit in Asiam et Atarnea a Chiorum exilibus occupatam vi expugnavit eamque ita armavit, ut in eam, quotiens istuc veniret, commode posset devertere. Inde abiit Ephesum. Legati a Graecis Asiaticis Lacedaemonios docent Tissaphernem ita posse cogi, ut sibi libertatem redderet, si Caria, ubi eius esset domicilium, infestaretur. Iubent ergo ephori Dercylidam illum transire. Venerat tum in eandem Cariam cum Tissapherne Pharnabazus: quos cum Dercylidas accepisset Maeandrum rursus transiisse, transiit et ipse. Persae exercitum ita instruxerant, ut Lacedaemonios, quos securos et dispalatos insequi putabant, imparatos opprimerent. Sed Dercylidas cum propius accessisset, re cognita confestim suos ad pugnam instruxit. At Tissaphernes metu Graecorum misit, qui illum ad colloquium invitarent.

Deinde pax servata his condicionibus, ut rex civitatibus Graecis libertatem daret, Lacedaemonii harmostas ex isdem revocarent et e Persarum finibus abirent. Domi interim propter pristinas iniurias Lacedaemonii bellum intulerunt Eleis. Sed Agis rex iam hostium fines ingressus terrae motu quasi dei monitu abs-territus exercitum dimisit. Rursus insequenti anno idem Eleos petiit eorumque regionem misere vastavit. Redeunte aestate Elei pacem petentes obtinuerunt iniquis condicionibus (c. 2). Mors Agidis et contentio Agesilai cum Leotychide; cui ille ut iustior regni successor praelatus est. Cum Agesilaus ferme annum imperium obtinuisset, periculosa exitit adversus Spartanos conspiratio Cinadonis, qui se non inter principes Spartanorum haberi aegre ferebat. Sed ephori in auctores callide comprehensos animadverterunt atque ita depulerunt periculum (c. 3). Nuntiatum magnam in Phoenice ornari classem, itaque ad expeditionem in Asiam se parat Agesilaus, adiuncto Lysandro. Cum autem Agamemnonis exemplo Aulide sacra facere instituisset, a boeotarchis contumeliose impeditus Ephesum navigavit. Postquam Agesilaus Tissapherni aperuit se ad liberandas Graecas in Asia civitates venisse, indutias hic iureiurando interposito pactus, dum a rege illud impetraret, bellum paravit: sed religiose fidem servavit Agesilaus. Interim Graeci Asiatici Lysandrum ita observabant, ut ipse regis, Agesilaus privati hominis speciem haberet. Sensit Lysander ea re offendi Agesilaum petiitque ab eo, ut sibi alibi aliquid muneris gerendum assignaret. Missus ergo in Hellespontum etsi Agesilao non inutilem se praebebat, tamen non magnam apud eum inibat gratiam. Tissaphernes novis a rege missis copiis superbus bellum indicit Agesilao, ni ex Asia excedat. Sed Agesilaus nihil territus in Phrygiam inrupit et magna praeda potitus est. Cum per aliquod tempus tuto illam regionem depopulatus esset, casu concurrunt equites Agesilai cum Pharnabazi equitibus, quos ille paene victores in fugam coniecit pedestri exercitu. Insequente die cum sacra fecisset infausto omine, mare versus se convertit et equitatu maxime se instruere coepit. Ineunte vere Agesilaus Ephesi summo studio bellum paravit. Deinde postquam calliditatem Tissaphernis elusit, armis etiam eum superavit. Ipsum Tissaphernem, cum in pugna non adfuisset, Artaxerxes proditionis insimulatum misso Tithrauste interfici iussit (c. 4). A Tithrauste cum Agesilaus ex Asia discedere iuberetur et hic potius regem ipsum adoriri meditaretur, quinquaginta talentis ille distributis Graecos in Europa excitavit, ut bellum Lacedaemoniis inferrent. Qui pecunias illas acceperunt, callide rem exsecuti sunt, ita ut ipsi Lacedaemonii bellum movere et Thebanos petere cogentur. Sed infeliciter illa expeditio cessit. Interfecto enim

ad Haliartum Lysandro rex ipse Pausanias sponte cum exercitu abiit: qui absens crimine proditionis damnatus Tegeae morbo mortuus est (c. 5).

LIB. IV.

Suadente Spithridate Agesilaus in Paphlagoniam profectus cum Otye rege init societatem: cui matrimonio iungit Spithridatis filiam. Hiberna constituit Dascylii. Ibi cum Herippidas praedatum egressus Spithridati res captas abstulisset, hic noctu cum suis clam ad Ariaeum abiit. Mox Apollophanes Cyzicenus, et Pharnabazi et Agesilai hospes, perfecit, ut hi in colloquium venirent, in quo Pharnabazus hanc tulit condicionem, ut, si a rege Persarum alius cuiuspiam imperio subiceretur, cum Agesilao societatem faceret, sin ipsi summum imperium committeretur, bellum strenue cum Agesilao gereret. Delectatus eius oratione Agesilaus spondit se statim ex eius finibus abiturum et concessit in campum Thebes. Sed cum magna moliretur adversus regem, revocatur domum ad defendendam patriam (c. 1). Itaque adiunctis ex Asia sociis eodem itinere rediit, quo Xerxes ad bellum Graeciae inferendum usus erat. Interim dum Corinthii cum sociis de belli ratione consultant, Lacedaemonii iam in agrum processerant Sicyoniorum. In pugna socii Lacedaemoniorum cedunt praeter Pellenaeos, ipsi vincunt et eos, qui socios Lacedaemoniorum vicerant, caedunt (c. 2). Nuntiatur haec pugna Agesilao, qui continuo civitatibus Asiaticis eam nuntiari iubet. In Thessalia vexatur a Boeotiorum sociis: sed equitibus suis Thessalos ipsos equitatu maxime valentes vincit. Ad Boeotiam accedenti nuntius affertur de infelici pugna navali: quo dissimulato effecit, ut levi proelio Lacedaemonii superiores discederent. Pugna ad Coroneam, ubi Agesilai eminet virtus. Finito bello decimam partem praedae consecravit Apollini (c. 3) Apud Corinthios ultimo Eucleorum die optimates pacis cupidi ab adversariis necopinato caeduntur. Quo facto cum tota civitas sub Argivorum dicionem ventura esse videretur, Pasimelus et Alcimenes in praesidiis ad portus constituti noctu Praxitam Lacedaemonium Sicyone cum suis adductum intra muros recipiunt. Insequente die commissa pugna vincunt Lacedaemonii, qui deinde parte murorum longorum diruta et Sidunte Crommyoneque capta munierunt Epiciam. Tunc conducticio milite utrimque bellatum. Iphicrates inrupit Phliuntem: Phliasii sponte accessunt Lacedaemonios iisque civitatem suam tuendam tradunt. Athenienses muros Corinthiorum dirutos reficiunt: quos Agesilaus rursus demolitur (c. 4). Postea cum Piraeo portu Corinthii opes suas tuerentur, rursus Lacedaemonii Agesilao duce bellum

iis intulerunt. Hic cum reperisset portum illum magno praesidio munitum, callide fecit, ut praesidiarii discederent sibi-que occupandi portus facultatem praeberent. Occupavit et castellum: quo facto ii, qui Heraeum confugerant, sponte se suaque ipsi dederunt. Laetitiam turbavit nuntius de mora Lacedaemoniorum deleta. Nam Amyclaeos ad celebranda Hya-cinthia ituros peltastae Iphicrate duce paucis exceptis conciderunt. Agesilaus deinde relicta ad tuendum Lechaenum mora domum est profectus (c. 5). Cum Calydonii Achaeorum socii ab Acarnanibus bello peterentur, denuo Lacedaemonii duce Agesilao excitantur ad opem Achaeis ferendam. Cum his ergo coniunctus Agesilaus Acarnaniam vastavit eorumque copias fudit. Nullam tamen cepit urbem. Quare cum parum satisfacisset Achaeis, promisit se insequente anno bellum redintegraturum atque ita domum rediit (c. 6). Initio veris Acarnanes, bellum sibi a Lacedaemoniis instare videntes, cum bis societatem, cum Achaeis pacem fecerunt. Lacedaemonii autem bellum adversus Argivos decernunt: quos Agesipolis repente oppressos vehementer afflixit. Magna vero audacia proxime ad urbem accessit et ingentem iis saepe terrorem incussit (c. 7). Interea Pharnabazus et Conon, per insulas et urbes maritimas harmostis Lacedaemoniorum expulsis, multos sibi socios adiunxerant. Abydum vero et Sestum tenebat Dereylidas. Initio anni Pharnabazus cum Conone magna classe ad Peloponnesum accedit et oram maritimam vastat. Inde se recipiens Cythera occupat et harmosta praesidioque ibi relicto Isthmum Corinthium petit, ubi socios confirmat et pecunia ornat. Hinc rediens domum classem reliquit Cononi: qui iam, ut promiserat, muros longos Piraeique munitionem magna ex parte restituit. Lacedaemonii hac re audita Antalcidam mittunt, qui Tiribazo exponeret, quid rerum pecunia regia gereretur, pacemque cum rege faceret. Exponit hic mandata et offert, ut omnes insulae et civitates Asiaticae sint liberae. Miserant et Athenienses reliquique legatos, quibus illa condicio videbatur iniquissima. Tiribazus Lacedaemoniis clam pecunia instructis Cononem coniecit in vincula et profectus ad regem de his rebus retulit. Rex mittit Strutham ad res maritimas gerendas. Hic favebat Atheniensibus: itaque Lacedaemonii adversus eum mittunt Tribonem, sed infausto successu. Ad exules Rhodiorum restituendos populoque reipublicae procurationem eripiendam Lacedaemonii mittunt Ecdicum nauarchum, Diphridam autem adversus Strutham. Ecdico Lacedaemonii subsidio cum navibus mittunt Teleutiam; Athenienses adversus illos Thrasybulum. Hic omissa Rhodo Thracum reges dissidentes conciliavit et deinde Byzantio et Chalcedone recuperata Lesbum navigat et Mytilenis, quae sola urbs Athenien-

sibus fida manserat, confirmatis ad Methymnam Lacedaemonios vincit. In Thrasybuli ab Aspendiis occisi locum sufficiunt Athenienses Agyrium et in Hellespontum, ubi Lacedaemonii Anaxibio duce multa moliebantur, mittunt Iphicratem. Qui post levia proelia cum accepisset Anaxibium cum suis Antandrum abiisse, noctu Abydum traiecit et redeuntem ex insidiis oppressit. Anaxibius ipse fortiter pugnans cecidit, copiae eius partim fugatae, partim caesae sunt (c. 8).

LIB. V.

Aeginetas Lacedaemoniorum permissu ex Attica praedas agentes oppugnant Athenienses. Horum classem Teleutias Lacedaemonius fugat. Honores Teleutiae a militibus habiti. Successit ei Hierax, et huic Antalcidas, qui Nicolochum mittit Abydum. Interim cum Eunomus praefectus classis Atheniensium ab Aegina noctu profectus Atticam accederet, Gorgopas Lacedaemonius cum decem navibus modico intervallo tacite insecutus eum opprimit et captis quattuor triremibus Aeginam redit. Eodem Chabrias noctu vectus insidias ponit. Re animadversa Gorgopas cum Aeginetis aliisque ei occurrit: sed ipse cum multis Aeginetarum cadit: reliqui diffugiunt. Tunc rursus Teleutias missus magno militum gaudio excipitur. Hic cum duodecim navibus ipsum Piraeum noctu invadere ausus aliquot navibus abreptis Aeginam reversus e praeda nautis et militibus stipendia numeravit. Antalcidam Athenienses in errorem inducti frustra persecuntur. Ipse Thrasybulum Collytensem cum octo triremibus capit. Postea navalibus copiis ita est auctus, ut totius maris videretur habere imperium. Iam Athenienses pacis quam belli cupidiores facti. Simul et Lacedaemonii et Argivi de pace cogitare coeperunt. Habebat eo tempore Tiribazus condiciones eius a rege acceptas, quarum caput erat, ut omnes Graecae civitates et insulae exceptis paucis sui essent iuris. Placebat condicio omnibus praeter Thebanos: quos tamen Agesilaus belli terrore coegit, ut Boeotiis civitatibus *ἀποροπίας* redderent. Pari modo Corinthios et Argivos communi foederi subiecit (c. 1). Iam in socios etiam dubiae fidei Lacedaemonii animadvertere coeperunt et primo Mantineensium urbem penitus sustulerunt. Sub idem tempus exules Phliasiorum, temporibus usi, ad Lacedaemonios confugiunt eorumque auxilium implorant. Hi per legatos Phlintonem missos rogant, ut illos restituant. Phliasii, qui cognatos exulum aliosque rerum novarum studiosos timerent, eos confestim revocant et iis bona sua publice restituunt. Legati Acantho et Apollonia missi Lacedaemonem Olynthiorum impotentiam accusant et, quid periculi ab illis immineat, ostendunt.

Statim igitur Lacedaemonii adversus illos mittunt Eudamidam cum copiis, quas e proximo cogere potuerant, et huius fratrem cum reliquis Phoebidam subsequi iubent. Qui cum processisset ad Thebas, quae civitas discordia civili tum laborabat, Leontiades alterius factionis princeps ei arcem tradidit et deinde confestim adversarium ut patriae hostem abstrahi iussit. Hinc contendit Spartam. Lacedaemoniis et Agesilao maxime hoc factum placebat, miseruntque qui de Ismenia iudicarent. Hoc interfecto Leontiades cum suis Thebas tenens magnis ad bellum Olynthiacum copiis Lacedaemonios iuvat, praesertim cum Teleutiam Agesilai fratrem harmostam misissent. Expediit ipsa feliciter cessit, et quamquam initio dubia fuerat victoria fortiter pugnantis Olynthiis, tamen cum proelium prope urbem committeretur viderenturque Lacedaemonii esse inrupturi, cesserunt tandem Olynthii et multis suorum amissis in urbem se receperunt (c. 2). Teleutias cum ad vastandos Olynthiorum agros egressus audacius eorum equites excurrere vidisset, primo Tlemonidam in eos impetum facere iubet, mox, cum hic multis suorum amissis cecidisset, ipse cum omnibus copiis eos usque ad muros persequitur. Sed erumpentes Olynthii eum prosternunt Lacedaemoniosque omnes partim fuga disiciunt, partim concidunt. Maiorem postea adversus Olynthios exercitum duce Agesipolide mittunt. Interim cum Phliasii exulibus fidem non praestarent, hi ad Lacedaemonios confugiunt eosque ad bellum excitant. Iam Agesilaus Phliuntem obsidet et callide benignitate necessarios exulum elicit ex urbe et ad partes suas traducit. Interea Olynthios vexat Agesipolis; sed paulo post morbo mortuus refertur in patriam. Phliunte Delphion quidam cum trecentis diu obsidentes vexat: sed tandem penuria victus agit de deditioe Lacedaemoniorum civitas totam rem commisit Agesilai arbitrio. Hic quamquam debebat esse iratior, tamen magna humanitate adversus Phliasios ea in re usus est. Olynthii in fidem recepti (c. 3). Thebanis autem poenam dederunt Lacedaemonii. Nam pauci quidam Thebani clam facta conspiratione occisis tyrannis Cadmeam cum Atheniensibus accitis invadunt et Lacedaemoniorum praesidium ad deditioem cogunt. Lacedaemonii harmostam, qui Cadmeam Thebanis reddiderat, morte multant. Iam vero cum Agesilaus aetatem excusaret, bellum adversus Thebanos Cleombroto mandant. Qui cum fere nihil egisset, reliquit Thespiis cum tertia sociorum parte Sphodriam harmostam domumque rediit. Inusitata procella in eius reditu. Thebani, ne soli bellum haberent cum Lacedaemoniis, Sphodriam corruerunt, ut in Atticam inrumperet. Hoc ille facit insciis Lacedaemoniis, atque arcessitus, ubi in iudicio capitali non comparuit, tamen ob virtutes et merita in patriam, vel potius deprecante apud

Age-silaum Archidamo, absolutus est. Commovit hoc Athenienses, ut iam Boeotios omni ope iuvarent. Lacedaemonii autem rursus Agesilao duce bellum isdem inferunt. Sed hic non multis rebus gestis domum rediit, Thespiis relicto Phoebida harmosta. Hic multum agri vastare coepit Thebanorum. At Thebani ad pugnam profecti eum prosternunt eiusque exercitum caedunt et fugant. Agesilaus autem suscepta adversus Thebas expeditione primo Thespias se venturum esse simulabat. Quo falso nuntio decepti Thebanos et alia loca, atque ipsi putarant, ingressus multa depopulatus est, priusquam illi rebus suis subsidio venire possent. Deinde cum accessissent, ipsas Thebas versus deflectens eos permovit, ut magno anfractu cursu ad urbem contenderent. Sciritae eos usque ad moenia persecuti, revertentibus inde Thebanis, celeriter se recipiunt. Tropaeum igitur statuunt Thebani. Postero die Agesilaus abiit Thespias. Ibi discordias civiles sedavit et inde cum suis domum profectus est. Thebani duas triremes frumenta emitum Pagasas mittunt. Has cum frumento et trecentis hominibus capit Aletas Lacedaemonius Oreum Euboeae tenens captosque in acre includit. Sed commodam nacti occasionem ipsi arcem occupant: quo facto civitas defecit a Lacedaemoniis, neque amplius Thebani frumento caruerunt. Agesilaus morbo affectus. Cleombrotus adversus Thebas profectus cum Cithaerone ab hostibus deiectus esset, reversus est exercitumque dimisit. Iam suasu sociorum Lacedaemonii magnam classem parant, qua maxime re frumentaria intercluderent Athenienses. Sed hi Chabria duce victores navibus annonariis tutum Athenas cursum praestiterunt. Mox et Boeotiorum rogatu classem sexaginta navium Timotheo duce adversus Peloponnesios miserunt. Timotheus civitates circa Corcyram sitas clementia sibi conciliavit. Contra eum Lacedaemonii mittunt Nicolochum, hominem audacissimum, qui navibus nondum satis instructus infeliciter pugnavit (c. 4).

LIB. VI.

Interim ad Phocenses bello petitos a Thebanis proficiscitur Cleombrotus. Eodem fere tempore Lacedaemonem venit Polydamas Pharsalius, civitatis suae princeps, petiturus auxilia adversus Iasonem hominem potentissimum, qui vel precibus vel armis Pharsalum sibi adiungere vellet. Cui cum Lacedaemonii non possent satisfacere, redux cum Iasone rem composuit ita, ut hic, id quod cupierat, totius Thessaliae constitueretur imperator (c. 1). Athenienses cum viderent Thebanorum opes augeri, suas minui, pace cum Lacedaemoniis facta Timotheum revocant domum. At hic rediens simul exules Zacynthiorum

in sedibus suis reponit: unde sequente anno novum oritur bellum. Ob Timothei factum Lacedaemonii suis et sociorum opibus magnam classem ornant Mnasippo duce ad Corcyram Atheniensibus eripiendam. Quo facto cum Corcyraei undique inclusi fame premerentur, Atheniensium auxilium implorarunt, qui post alios iis miserunt Iphicratem. Sed antequam hic adveniret, Mnasippi temeritate accidit, ut Corcyraei facta eruptione Lacedaemonios magna clade afficerent. Ipse Mnasippus cecidit, reliqui adventantis Iphicratis metu Leucadem profugerunt. Laudatur Iphicrates et eius disciplina nautica. Cum venisset Corcyram decem triremes a Dionysio Syracusis Corcyram missas capit ipsamque iam Laconicam petere cogitabat. Laudatur tota eius expeditio (c. 2). Athenienses a Thebanis offensi optimum putabant eos invitare ad pacem cum Lacedaemoniis faciendam. Itaque et Athenienses cum sociis legatos Spartam miserunt et Thebani, Boeotiorum omnium, ut ipsi quidem volebant, nomine iuraturi. Postquam cum alii oratores tum Callistratus verba fecerunt, his legibus pax convenit, ut Lacedaemonii harmostas undique revocarent, exercitus omnes dimitterent, civitatibus libertatem redderent, sin autem quis haec non teneret, succurrere liceret violatis. Iurarunt igitur Lacedaemonii suo sociorumque nomine, Athenienses autem per se, item civitates eorum sociae. In Thebanis vero res manebat ambigua (c. 3). Qui cum civitatibus Boeotiae libertatem non redderent, Cleombrotus ephorum iussu adversus eos e Phocide profectus improviso adventu Creusin urbem et duodecim triremes cepit et deinde ad Leuctra castra metatus est. Non longo intervallo castra posuerant Thebani Utrisque autem commodum videbatur pugnare. Sed infausta omnia ceciderunt Lacedaemoniis, ita ut gravissima clade affligerentur et plus mille suorum amissis in fugam se darent. Ephori de hac re certiores facti collectis undique copiis Archidamum subsidio mittunt. Thebani vero Athenienses permovere student, ut hoc tempore tam commodo poenas a Lacedaemoniis repetant. Sed ab his minus benigne excepti Iasonem excitant. Qui cum venisset in Boeotiam, tam Lacedaemonios quam Thebanos prudenti oratione a bello deterruit. Itaque illi Archidamo obviam profecti domum redierunt. Iason per Phocidem rediens praeter alia ut in hostium finibus hostiliter facta Heraclae munitiones diruit, ut tutior sibi pateret transitus in Graeciam. Pythia celebrare parat Iason luculenta victimarum copia. Sed dum Pheraeorum equites lustrat, a septem adolescentulis quasi de controversia quadam eum accedentibus interficitur. Ei succedunt in imperio fratres Polydorus et Polyphron, his autem Alexander. Hic saevus et domi et foris fraude uxoris periit. Ex quo Tisiphonus imperium tenebat quo tempore haec scri-

bebat Xenophon (c. 4). Cum Peloponnesii etiamnum auspicia Lacedaemoniorum sequerentur, Athenienses agebant cum civitatibus, ut se legibus pacis Antalcidae obstringerent. Fecerunt hoc quos convocarant omnes praeter Eleos, qui civitates quasdam liberas dimittere nolebant. Mantineenses invitis Lacedaemoniis in unam rursus urbem coeunt. Apud Tegeatas Callibius universum Arcadum concilium constituere volebat: illi adversabatur Stasippi factio. Orto inde bello Mantineensibus cum Callibio coniunctis Stasippus cum suis perit. Poenas a Mantineensibus repetitum Lacedaemonii mittunt Agesilaum. Sed quamquam interim illi Orchomeniis rursus bellum inferebant, tamen Agesilaus cunctandum ratus, cum hostes in campo potestatem sui non facerent, in Laconicam reversus dimisit exercitum domumque rediit. Thebani ab Arcadibus vocati cum Agesilaum viderent abiisse domum, domum et ipsi redire volebant: sed multorum precibus et cohortationibus victi in Laconicam iruperunt et vastatis agris prope accesserunt ad urbem. In hoc tumultu Lacedaemonii Helotes armant. Locant et insidias: e quibus hostes oppressos in fugam verterunt atque ita terruerunt, ut ab urbe discederent. Interim et Athenas miserunt legatos, qui opem eius civitatis implorarent, in quorum oratione illud maxime movit Athenienses, quod Lacedaemonii olim Thebanorum auctoritati obstiterant neque passi erant Atheniensium civitatem plane excindi. Prorsus autem admirabilis erat oratio Proclis Phliasii. Denique iis miserunt Iphicratem cum omnibus copiis, cuius tamen opera tum prope fuit nulla, feciliterque videtur cessisse, quod sponte sua Thebani domum redierunt (c. 5).

LIB. VII.

Iam nova legatio Lacedaemoniorum venit Athenas deliberatum, quibus legibus societas esset ineunda. Hic etsi prudens Proclis oratio magna laude ab omnibus excepta est, (suaserat autem ut Athenienses mari, Lacedaemonii terra gererent imperium), tamen in Cephisodoti sententiam ierunt decreveruntque, ut alternis per quinos dies utrique summam rerum tenerent. Lacedaemonii cum Atheniensibus ad Corinthum congregati difficillimam Onei montis partem defendendam suscipiunt. Sed Thebani sub diluculum oppressos inde deiciunt et cum Arcadibus, Eleis, Argivis coniuncti multa vastant: Corinthum vero invasuri graviter accipiuntur. Interim a Dionysio veniunt triremes viginti. Cum ergo a Corintho ad mare Thebani agros obsiderent, Atheniensibus et Corinthiis nihil audentibus, quinquaginta fere Dionysii equites illos mire vexatos fatigabant. Paucis post diebus Thebani redeunt do-

mum. Iam vero Lycomedes Mantineensis magnos Arcadibus inicit spiritus eosque deterruit, ne amplius sub Thebanis agerent, sed commune imperium postularent. Hinc Thebanis inuisi facti sunt et ob similem arrogantiam Eleis. Distractis iam eorum animis venit ab Ariobarzane cum magnis pecuniis Philiscus et Thebanos Lacedaemoniosque convocavit Delphos ad pacem restituendam. Hic cum Lacedaemonii Messenem liberam dimittere nollent, ad bellum iis faciendum Philiscus magnum exercitum paravit. Auxilia iterum mittit Dionysius. Cum his et Lacedaemoniis Archidamus Caryas expugnat et incolas omnes trucidat et vastat Parrasiorum agros. Iam Cissidas dux Siculorum profectionem parabat, cum hostes reditum eius intercludere conantur: sed ab Archidamo incredibili clade sunt affecti, salvis ad unum omnibus Lacedaemoniis. Thebani Graecorum imperium dudum affectantes Pelopidam mittunt ad regem: qui consilio et eloquentia impetravit ab eo, ut pacis formulam scriberet, ex qua Messene a Lacedaemoniis libera esset, Athenienses naves subducerent, reliquae civitates haec armis defenderent. In hanc formulam cum Corinthii iurare nollent, complures aliae civitates eorum exemplum secutae conatum Thebanorum fecerunt irritum. Epaminondas Achaiae civitates Thebanorum partibus adiungere cupiens bello eas petit. Sed cum optimates statim cum eo se coniungerent, nihil aliud nisi foedus cum iis pepigit, ex quo in omni bello Thebanorum essent socii. Hi civitatum principes oppressa populari factione Lacedaemoniis studebant, quo factum est, ut Arcades in medio constituti ancipiti premerentur periculo. Apud Sicyonios Euphron nomine quidem populare imperium instituit, re ipsa tyrannidem occupavit (c. 1). Phliasii autem ab Argivis et Sicyoniis commeatu privati firmam cum Lacedaemoniis amicitiam tuebantur. Huius fidei et fortitudinis plura documenta etiam e superioribus annis proferuntur, in quibus illud, quod cum ipsorum exules Eleorum Arcadumque manu adiuti dolo in urbem irruissent et captam iam tenerent arcem, eos inde effugere et partim e muris desilire coegerunt (c. 2). Aeneas Arcadum dux Sicyoniis domestico malo laborantibus cum exercitu succurrit; et in arcem convocat eorum principes et exules non publice eiectos. Euphron statim confugit in portum eumque tradit Lacedaemoniis. Postea cum Thebani Sicyoniam arcem tenerent, in Boeotiam profectus cum Thebanis de tota Sicyonis urbe sibi tradenda agere volebat. Sed in ipsa Cadmea a civibus quibusdam suis occisus est (c. 3). Oropum, sociam Atheniensium civitatem, exules occupant. Arcades suasu Lycomedis de societate cum Atheniensibus agunt eamque obtinent. Eodem tempore Athenienses frustra Corinthi imperium affectabant. Corinthii vero

de rebus suis solliciti foedus fecerunt cum Lacedaemoniis et Thebanis hac lege, ut quantum in se esset ab omni bello abstinerent. Eodem tempore Dionysius iunior Lacedaemoniis misit duodecim triremes, quibus illi adiuti Sellasiam oppugnarunt. Elei Lasionem Arcadum urbem ut antiquitus suam occupant. Arcades Elidem urbem occupant, ex qua tamen mox sunt eieci. Discordia Elei dudum laborabant. Unde Arcades ab alterutra factione adiuti facilius reliquos superabant. Postea cum Achaei ad societatem Eleorum accessissent et eorum urbem praesidio firmarent, Arcades certiores facti Pellenenses Elidem tueri, Olurum occuparunt, sed vi rursus inde expelluntur. Nova expeditio Arcadum feliciter cedit. Iam Lacedaemonii ab Eleis excitati ad bellum adversus Arcades Archidamo duce Cromnum occupant praesidioque relicto domum redeunt. Arcades statim Cromnum obsident. Denuo igitur mittitur Archidamus: sed rem gerit infeliciter. Interim ipsi Elei exules vincunt et Pylum expugnant. Iam Lacedaemonii noctu Cromnum profecti vallum occupant et suos ex urbe evocant. Sed cum Arcades concurrerent, plus centum praesidiariorum in eorum venerunt potestatem. Sequitur tempus ludorum Olympicorum, quos Arcades cum Pisatis apparare coeperant. At Elei prope Olympiam inusitata fortitudine cum iis conflixerunt eosque paene e loco sacro deiecerunt. Sed tamen cum postridie vallo et fossa locum viderent munitum, Elidem redierunt. Cum Arcadum principes pecunia Olympicis sacris dicata abuterentur ad numerandum Eparitis stipendium, Mantineenses primi, post et alii huic sacrilegio obsistere coeperunt. Hinc magni motus. Nam illi acrius causam acturi Thebanorum auxilia requirunt. Publico tamen decreto Thebani rogati sunt, ne iam copias in Arcadiam mitterent, et pace cum Eleis restituta iam convivia securi et laeti Tegeae celebrabant. Sed principes illi et praefectus quidam Thebanorum quam plurimos convivantium comprehensos in custodiam duxerunt. Cum autem plurimi imprimis Mantineensium, qui praeter ceteros custodiri debebant, elapsi essent, res aliter, atque illi voluerant, cecidit. In primis Thebanus ille ab Arcadibus domi accusatus laborabat. Sed Epaminondas eius causae favens durum dedit legatis responsum; bellum Boeotios Arcadiae inlaturos, quod sine ipsorum auctoritate pacem fecissent (c. 4). Epaminondas ubi primum potuit cum sociis transit in Peloponnesum et frustra expectatis Atheniensibus, quos intercipere volebat, Tegeam profectus est. Hinc postquam audivit Agesilaum iam domo cum copiis exiisse, recta contendit Spartam, quam vacuam occupasset, nisi Agesilaus re audita mature recurrisset. Ad urbem autem Epaminondas confligit infausto Marte atque inde celeriter Tegeam rediit,

missis Mantineam equitibus. Eodem paulo ante venerant Atheniensium equites, qui opportunissimo tempore acerrime pugnantes comheatum Mantineensium servarunt. Epaminondas bis superatus delere hoc dedecus decrevit: itaque confirmatis animis militum se ad novum proelium paravit et, delusis aliqua cunctatione hostibus, conferto in cunei formam agmine eorum aciem perrupit et ad fugam compulit. Iam ipse cadit: Boeoti victoria uti nesciunt: itaque a victis multi caeduntur: denique victoria utrius partis fuerit dubitari coeptum est. Ceterum hoc tanto totius paene Graeciae conflictu nihil confectum est, sed maior quam ante fuerat rerum perturbatio extitit (c. 5).

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

I.

Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον ἦλθεν I. 1.
ἐξ Ἀθηνῶν Θυμοχάρης ἔχων ναῦς ὀλίγας· καὶ εὐθύς
ἐνανμάχησαν αὐτίς Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι, ἐνί-
κησαν δὲ Λακεδαιμόνιοι ἠγρουμένου Ἀγησανδρίδου. μετ' 2
ὀλίγον δὲ [τούτων] Δωριεὺς ὁ Διαγόρου ἐκ Ῥόδου εἰς
Ἑλλάσποντον εἰσέπλει ἀρχομένου χειμῶνος τέτταρσι καὶ
δέκα ναυσὶν ἅμα ἡμέρα. κατιδὼν δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων
ἡμεροσκοπὸς ἐσήμηνε τοῖς στρατηγοῖς. οἱ δὲ ἀνηγά-
γοντο ἐπ' αὐτὸν εἴκοσι ναυσὶν, ἃς ὁ Δωριεὺς φυγὼν
πρὸς τὴν γῆν ἀνεβίβαξε τὰς αὐτοῦ τριήρεις, ὡς ἦνυτε,
περὶ τὸ Ῥοίτειον. ἐγγὺς δὲ γενομένων τῶν Ἀθηναίων 3
ἐμάχοντο ἀπὸ τε τῶν νεῶν καὶ τῆς γῆς, μέχρι οἱ Ἀθη-
ναῖοι ἀπέπλευσαν εἰς Μάδυτον πρὸς τὸ ἄλλο στρατό-
πεδον οὐδὲν πράξαντες. Μίνδαρος δὲ κατιδὼν τὴν 4
μάχην ἐν Ἰλίῳ θύων τῇ Ἀθηνᾷ, ἐβοήθει ἐπὶ τὴν θά-
λατταν, καὶ καθελεύσας τὰς ἑαυτοῦ τριήρεις ἀπέπλει,
ὅπως ἀναλάβοι τὰς μετὰ Δωριέως. οἱ οὖν Ἀθηναῖοι 5
ἀνταναγαγόμενοι ἐνανμάχησαν περὶ Ἀβυδον κατὰ τὴν
ἡῶνα μέχρι δειλῆς [ἐξ ἑωθινοῦ]. καὶ τὰ μὲν νικῶντων,
τὰ δὲ νικωμένων, Ἀλκιβιάδης ἐπεισπλεῖ δυοῖν δεούσαις
εἴκοσι ναυσὶν. ἐντεῦθεν δὲ φυγὴ τῶν Πελοποννησίων 6

ἐγένετο πρὸς τὴν Ἄβυδον· καὶ ὁ Φαρνάβαζος παρε-
 βόηθει, καὶ ἐπεισβαίνων τῷ ἵππῳ εἰς τὴν θάλατταν
 μέχρι δυνατὸν ἦν ἐμάχετο, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς αὐτοῦ
 7 ἵππεῦσι καὶ πεζοῖς παρεκελεύετο. συμφράξαντες δὲ τὰς
 ναῦς οἱ Πελοποννήσιοι καὶ παραταξάμενοι πρὸς τῇ γῆ
 ἐμάχοντο. Ἀθηναῖοι δὲ ἀπέπλευσαν, τριάκοντα ναῦς
 τῶν πολεμίων λαβόντες κενὰς καὶ ἄς αὐτοὶ ἀπώλεσαν
 8 κομισάμενοι, εἰς Σηστόν. ἐντεῦθεν πλὴν τετταράκοντα
 νεῶν ἄλλαι ἄλλη ὄχοντο ἐπ' ἀργυρολογίαν ἔξω τοῦ
 Ἑλλησπόντου· καὶ ὁ Θράσυλλος, εἷς ὢν τῶν στρατηγῶν,
 εἰς Ἀθήνας ἐπλευσε ταῦτα ἐξαγγελῶν καὶ στρατιάν καὶ
 9 ναῦς αἰτήσων. μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρους ἦλθεν εἰς
 Ἑλλήσποντον· ἀφικόμενον δὲ παρ' αὐτὸν μιᾷ τριήρει
 Ἀλκιβιάδην ξενία τε καὶ δῶρα ἄγοντα συλλαβὼν εἶρξεν
 ἐν Σάρδεσι, φάσκων κελεύειν βασιλέα πολεμεῖν Ἀθη-
 10 ναίοις. ἡμέραις δὲ τριάκοντα ὕστερον Ἀλκιβιάδης ἐκ
 Σάρδεων μετὰ Μαντιθέου τοῦ ἀλόντος ἐν Καρία ἵππων
 11 εὐπορήσαντες νυκτὸς ἀπέδρασαν εἰς Κλαζομενάς. οἱ
 δ' ἐν Σηστῷ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι Μίνδαρον πλεῖν
 ἐπ' αὐτοὺς μέλλοντα ναυσὶν ἐξήκοντα, νυκτὸς ἀπέδρασαν
 εἰς Καρδίαν. ἐνταῦθα δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης ἦκεν ἐκ τῶν
 Κλαζομενῶν σὺν πέντε τριήρεσι καὶ ἑπακτριδί. πυνθό-
 μενος δὲ ὅτι αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες ἐξ Ἀβύδου
 ἀνηγμέναι εἶεν εἰς Κύζικον, αὐτὸς μὲν περὶ ἦλθεν εἰς
 12 Σηστόν, τὰς δὲ ναῦς περιπλεῖν ἐκεῖσε ἐκέλευσεν. ἐπεὶ
 δ' ἦλθον, ἀνάγεσθαι ἤδη αὐτοῦ μέλλοντος ὡς ἐπὶ
 ναυμαχίαν ἐπεισπλεῖ Θηραμένης εἴκοσι ναυσὶν ἀπὸ Μακε-
 δονίας, ἅμα δὲ καὶ Θρασύβουλος εἴκοσιν ἑτέραις ἐκ
 13 Θάσου, ἀμφοτέροι ἠοργυρολογηκότες. Ἀλκιβιάδης δὲ
 εἰπὼν καὶ τούτοις διώκειν αὐτὸν ἐξελομένοις τὰ μεγάλα
 ἰστία αὐτὸς ἐπλευσεν εἰς Πάριον· ἀθροαὶ δὲ γενόμεναι

αἱ νῆες ἅπασαι ἐν Παρίῳ ἔξ καὶ ὀγδοήκοντα τῆς ἐπι-
 ούσης νυκτὸς ἀνηγάγοντο, καὶ τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ περὶ
 ἀρίστου ὥραν ἦκου εἰς Προκόννησον. ἐκεῖ δ' ἐπύθοντο 14
 ὅτι Μίνδαρος ἐν Κυζίκῳ εἶη καὶ Φαρνάβαζος μετὰ τοῦ
 πεζοῦ. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν αὐτοῦ ἔμειναν,
 τῇ δὲ ὑστεραία Ἀλκιβιάδης ἐκκλησίαν ποιήσας παρε-
 κελεύετο αὐτοῖς ὅτι ἀνάγκη εἶη καὶ ναυμαχεῖν καὶ πεζο-
 μαχεῖν καὶ τειχομαχεῖν. Οὐ γὰρ ἔστιν, ἔφη, χρήματα
 ἡμῖν, τοῖς δὲ πολεμίοις ἄφθονα παρὰ βασιλέως. τῇ 15
 δὲ προτεραία, ἐπειδὴ ὠρμίσαντο, τὰ πλοῖα πάντα καὶ τὰ
 μικρὰ συνήθροισε παρ' ἑαυτόν, ὅπως μηδεὶς ἐξαγγεί-
 λαι τοῖς πολεμίοις τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ἐπεκίρουξέ τε,
 ὅς ἂν ἀλίσκεται εἰς τὸ πέραν διαπλέων, θάνατον τὴν
 ζημίαν. μετὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν παρασκευασάμενος ὡς 16
 ἐπὶ ναυμαχίαν ἀνηγάγετο ἐπὶ τὴν Κύζικον ὕοντος πολλῶ.
 ἐπειδὴ δ' ἐγγὺς τῆς Κυζίκου ἦν, αἰθρίας γενομένης
 καὶ τοῦ ἡλίου ἐκλάμψαντος καθορᾶ τὰς τοῦ Μινδάρου
 ναῦς γυμναζομένας πόρρω ἀπὸ τοῦ λιμένος καὶ ἀπειλημ-
 μένας ὑπ' αὐτοῦ, ἐξήκοντα οὐσας. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, 17
 ἰδόντες τὰς τῶν Ἀθηναίων τριήρεις οὐσας πλείους τε
 πολλῶ ἢ πρότερον καὶ πρὸς τῷ λιμένι, ἔφυγον εἰς τὴν
 γῆν· καὶ συνορμίσαντες τὰς ναῦς ἐμάχοντο ἐπιπλέουσι
 τοῖς ἐναντίοις. Ἀλκιβιάδης δὲ ταῖς εἴκοσι τῶν νεῶν 18
 περιπλεύσας ἀπέβη εἰς τὴν γῆν. ἰδὼν δὲ ὁ Μίνδαρος,
 καὶ αὐτὸς ἀποβὰς ἐν τῇ γῆ μαχόμενος ἀπέθανεν· οἱ δὲ
 μετ' αὐτοῦ ὄντες ἔφυγον. τὰς δὲ ναῦς οἱ Ἀθηναῖοι
 ᾤχοντο ἄγοντες ἅπασας εἰς Προκόννησον πλὴν τῶν
 Συρακοσίων· ἐκείνας δὲ αὐτοὶ κατέκαιον οἱ Συρα-
 κόσιοι. ἐκεῖθεν δὲ τῇ ὑστεραία ἔπλεον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ
 Κύζικον. οἱ δὲ Κυζικηγεῖ τῶν Πελοποννησίων καὶ 19
 Φαρναβάζου ἐκλιπόντων αὐτὴν ἐδέχοντο τοὺς Ἀθη-

20 ναίους. Ἀλκιβιάδης δὲ μείνας αὐτοῦ εἴκοσιν ἡμέρας καὶ
 χρήματα πολλὰ λαβὼν παρὰ τῶν Κυζικηνῶν οὐδὲν ἄλλο
 κακὸν ἐργασάμενος ἐν τῇ πόλει ἀπέπλευσεν εἰς Προ-
 κόννησον. ἐκεῖθεν δ' ἐπλευσεν εἰς Πέρινθον καὶ Σηλυμ-
 21 βρίαν. καὶ Περίνθιοι μὲν εἰσεδέξαντο εἰς τὸ ἄστυ τὸ
 στρατόπεδον· Σηλυμβριανοὶ δὲ ἐδέξαντο μὲν οὐ, χρή-
 22 ματα δὲ ἔδοσαν. ἐντεῦθεν δ' ἀφικόμενοι τῆς Καλχη-
 δουίας εἰς Χρυσόπολιν ἐτείχισαν αὐτήν, καὶ δεκατεν-
 τήριον κατεσκευάσαν ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν δεκάτην ἐξέλεγον
 τῶν ἐκ τοῦ Πόντου πλοίων καὶ φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες
 ναῦς τριάκοντα καὶ στρατηγῶ δύο, Θηραμένην καὶ
 Εὐμαχον, τοῦ τε χωρίου ἐπιμελεῖσθαι καὶ τῶν ἐκ-
 πλεόντων πλοίων καὶ εἴ τι ἄλλο δύναιντο βλέπειν τοὺς
 πολεμίους. οἱ δ' ἄλλοι στρατηγοὶ εἰς τὸν Ἑλλάσποντον
 23 ὤχοντο. παρὰ δὲ Ἴπποκράτους τοῦ Μινδάρου ἐπι-
 στολέως εἰς Λακεδαίμονα γράμματα πεμφθέντα ἐά-
 λωσαν εἰς Ἀθήνας λέγοντα τάδε· Ἔρρει τὰ κᾶλα. Μίν-
 δαρος ἀπεσσύα. πεινῶντι τῶνδρες. ἀπορίομες τί χρῆ
 24 δρᾶν. Φαρνάβαζος δὲ παντὶ τῶ τῶν Πελοποννησίων
 στρατεύματι καὶ τοῖς συμμάχοις παρακελευσάμενος μὴ
 ἀθυμεῖν ἔνεκα ξύλων, ὡς ὄντων πολλῶν ἐν τῇ βασιλείῳ,
 ἕως ἂν τὰ σώματα σῶα ᾗ, ἱμάτιόν τ' ἔδωκεν ἐκάστῳ
 καὶ ἐφόδιον δυοῖν μηνοῖν, καὶ ὀπλίσας τοὺς ναύτας
 25 φύλακας κατέστησε τῆς ἑαυτοῦ παραθαλαττίας γῆς. καὶ
 συγκαλέσας τοὺς τε ἀπὸ τῶν πόλεων στρατηγοὺς καὶ
 τριηράρχους ἐκέλευε ναυπηγεῖσθαι τριήρεις ἐν Ἀν-
 τάνδρῳ ὅσας ἕκαστοι ἀπώλεσαν, χρήματά τε διδοὺς
 26 καὶ ὕλην ἐκ τῆς Ἰδῆς κομίζεσθαι φράζων. ναυπηγού-
 μένων δὲ οἱ Συρακόσιοι ἅμα τοῖς Ἀντανδρίοις τοῦ
 τεύχους τι ἐπετέλεσαν, καὶ ἐν τῇ φρονῶ ἤρρεσαν πάντων
 μάλιστα. διὰ ταῦτα δὲ εὐεργεσία τε καὶ πολιτεία Συρα-

κοσίοις ἐν Ἀντάνδρῳ ἐστί. Φαρνάβαζος μὲν οὖν ταῦτα διατάξας εὐθὺς εἰς Καλχηδὸνα ἐβροήθει.

Ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ἠγγέλθη τοῖς τῶν Συρα-²⁷ κοσίῳν στρατηγοῖς οἰκοθεν ὅτι φεύγοιεν ὑπὸ τοῦ δήμου. συγκαλέσαντες οὖν τοὺς ἑαυτῶν στρατιώτας Ἐρμοκράτους προηγοροῦντος ἀπωλοφύροντο τὴν ἑαυτῶν συμφορὰν, ὡς ἀδίκως φεύγοιεν ἅπαντες παρὰ τὸν νόμον· παρή-
 νεσάν τε προθύμους εἶναι καὶ τὰ λοιπά, ὥσπερ τὰ πρότερα, καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς πρὸς τὰ ἀεὶ παραγγελλό-
 μενα, μεμνημένους ὅσας τε ναυμαχίας αὐτοὶ καθ' αὐτοὺς νενικήκατε καὶ ναῦς εἰλήφατε, ὅσα τε μετὰ τῶν ἄλλων ἀήττητοι γεγόνατε ἡμῶν ἠγρουμένων, τάξιν ἔχοντες τὴν κραιτίστην διὰ τε τὴν ἡμετέραν ἀρετὴν καὶ διὰ τὴν ὑμε-
 τέραν προθυμίαν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπάρχουσιν· ἐλέσθαι δὲ ἐκέλευον ἄρχοντας, μέχρι ἂν ἀφίκωνται οἱ ἠρημένοι αὐτ' ἐκείνων. οἱ δ' ἀναβροήσαντες²⁸ ἐκέλευον ἐκείνους ἄρχειν, καὶ μάλιστα οἱ τριηράρχοι καὶ οἱ ἐπιβάται καὶ οἱ κυβερνηταί. οἱ δ' οὐκ ἔφασαν δεῖν στασιάζειν πρὸς τὴν ἑαυτῶν πόλιν· εἰ δέ τις ἐπι-
 καλοῖη τι αὐτοῖς, λόγον ἔφασαν χρῆναι διδόναι. οὐδενὸς²⁹ δὲ οὐδὲν ἐπαιτιωμένου, δεομένων ἕμειναν, ἕως ἀφίκοντο οἱ αὐτ' ἐκείνων στρατηγοί, Δήμαρχός τ' Ἐπικύδου καὶ Μύσκων Μενεκράτους καὶ Πόταμις Γνώσιος. τῶν δὲ τριηράρχων ὁμόσαντες οἱ πλεῖστοι κατάξιν αὐτούς, ἐπὰν εἰς Συρακούσας ἀφίκωνται; ἀπεπέμψαντο ὅποι ἐβούλοντο πάντας ἐπαινοῦντες· ἰδίᾳ δὲ οἱ πρὸς Ἐρμο-³⁰ κράτην προσομιλοῦντες μάλιστα ἐπόθησαν τὴν τε ἐπιμέλειαν καὶ προθυμίαν καὶ κοινότητα. ὧν γὰρ ἐγίγνωσκε τοὺς ἐπιεικεστάτους καὶ τριηράρχων καὶ κυβερνητῶν καὶ ἐπιβατῶν, ἐκάστης ἡμέρας πρῶ καὶ πρὸς ἑσπέραν συνα-
 λίζων πρὸς τὴν σκηνὴν τὴν ἑαυτοῦ ἀνεκοινοῦτο ὅ τι

- ἔμελλεν ἢ λέγειν ἢ πράττειν, κἀκείνους ἐδίδασκε κελεύων λέγειν τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ παραχοῆμα, τὰ δὲ βουλευσαμένους.
- 31 ἐκ τούτων Ἐρμοκράτης τὰ πολλὰ ἐν τῷ συνεδρίῳ ἠνθόξει, λέγειν τε δοκῶν καὶ βουλεύειν τὰ κράτιστα. [κατηγορήσας δὲ Τισσαφέρους ἐν Λακεδαιμόνι Ἐρμοκράτης, μαρτυροῦντος καὶ Ἀστυόχου, καὶ δόξας τὰ ὄντα λέγειν, ἀφικόμενος παρὰ Φαρνάβαζον, πρὶν αἰτῆσαι χρήματα λαβῶν, παρεσκευάζετο πρὸς τὴν εἰς Συρακούσας κάθοδον ξένους τε καὶ τριήρεις.] ἐν τούτῳ δὲ ἦκον οἱ διάδοχοι τῶν Συρακοσίων εἰς Μίλητον καὶ παρέλαβον τὰς ναῦς καὶ τὸ στράτευμα.
- 32 Ἐν Θάσῳ δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον στάσεως γενομένης ἐκπίπτουσιν οἱ λακωνισταὶ καὶ ὁ Λάκων ἄρμοστής Ἐτεόνικος. καταιτιαθεὶς δὲ ταῦτα πρᾶξαι σὺν Τισσαφέρει Πασιππίδας ὁ Λάκων ἔφυγεν ἐκ Σπάρτης· ἐπὶ δὲ τὸ ναυτικόν, ὃ ἐκεῖνος ἠθροίζει ἀπὸ τῶν συμμάχων, ἐξεπέμφθη Κρατησιππίδας, καὶ παρέλαβεν ἐν
- 33 Χίῳ. περὶ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Θρασύλλου ἐν Ἀθήναις ὄντος Ἄρις ἐκ τῆς Δεκελείας προνομῆν ποιούμενος πρὸς αὐτὰ τὰ τεῖχη ἦλθε [τῶν Ἀθηναίων]. Θρασύλλος δὲ ἐξαγαγὼν Ἀθηναίους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ πόλει ὄντας ἅπαντας παρέταξε παρὰ τὸ Λύκειον
- 34 [γυμνάσιον], ὡς μαχοῦμενος, ἂν προσίσωσιν. ἰδὼν δὲ ταῦτα Ἄρις ἀπήγαγε ταχέως, καὶ τινες αὐτῶν ὀλίγοι τῶν ἐπὶ πᾶσιν ὑπὸ τῶν ψιλῶν ἀπέθανον. οἱ οὖν Ἀθηναῖοι τῷ Θρασύλλῳ διὰ ταῦτα ἔτι προθυμότεροι ἦσαν ἐφ' ἃ ἦκε, καὶ ἐψηφίσαντο ὀπλίτας τε αὐτὸν καταλέξασθαι χιλίους, ἰππέας δὲ ἑκατόν, τριήρεις δὲ
- 35 πεντήκοντα. Ἄρις δὲ ἐκ τῆς Δεκελείας ἰδὼν πλοῖα πολλὰ σίτου εἰς Πειραιᾶ καταθέοντα, οὐδὲν ὄφελος ἔφη εἶναι τοὺς μετ' αὐτοῦ πολὺν ἤδη χρόνον Ἀθη-

ναίους εἶργειν τῆς γῆς, εἰ μὴ τις στήσοι καὶ ὄθεν ὁ
κατὰ θάλατταν σῖτος φοιτᾷ· κράτιστόν τε εἶναι [καὶ]
Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου πρόξενον ὄντα Βυζαντίων
πέμψαι εἰς Καλχηδόνα τε καὶ Βυζάντιον. δόξαντος δὲ ³⁶
τούτου, πληρωθεισῶν νεῶν ἔκ τε Μεγάρων καὶ παρὰ
τῶν ἄλλων συμμάχων πεντεκαίδεκα στρατιωτίδων μᾶλλον
ἢ ταχειῶν ᾤχετο. καὶ αὐτοῦ τῶν νεῶν τρεῖς ἀπόλλυνται
ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν ἐννέα νεῶν, αἱ
ἀεὶ ἐνταῦθα τὰ πλοῖα διεφύλαττον, αἱ δ' ἄλλαι ἔφυγον
εἰς Σηστόν, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Βυζάντιον ἐσώθησαν. [καὶ ³⁷
ὁ ἐνιαυτὸς ἔληγεν, ἐν ᾧ Καρχηδόνοιοι Ἀννίβα ἡγου-
μένου στρατεύσαντες ἐπὶ Σικελίαν δέκα μυριάσι στρατιᾶς
αἰροῦσιν ἐν τρισὶ μῆσὶ δύο πόλεις Ἑλληνίδας Σελι-
νοῦντα καὶ Ἰμέραν.]

Τῷ δὲ ἄλλῳ ἔτει, ᾧ ἦν Ὀλυμπιάς τρίτη καὶ ἐνενη- ^{II.}
κοστή, ἣ προστεθείσα ξυνωρὶς ἐνίκα Εὐαγόρου Ἡλείου,
τὸ δὲ στάδιον Εὐβώτας Κυρηναῖος, ἐπὶ ἐφόρου μὲν
ὄντος ἐν Σπάρτῃ Εὐαρχίππου, ἄρχοντος δ' ἐν Ἀθήναις
Εὐκτῆμοιος,] Ἀθηναῖοι μὲν Θορικὸν ἐτείχισαν, Θρά-
συλλος δὲ τὰ τε ψηφισθέντα πλοῖα λαβὼν καὶ πεντα-
κισχιλίους τῶν ναυτῶν πελταστὰς ποιησάμενος ὡς ἅμα
καὶ πελτασταῖς χρησόμενος ἐξέπλευσεν ἀρχομένου τοῦ
θέρου εἰς Σάμον. ἐκεῖ δὲ μείνας τρεῖς ἡμέρας ἐπλευσεν ²
εἰς Πύργελα· καὶ ἐνταῦθα τὴν τε χώραν ἐδήου καὶ
προσέβαλλε τῷ τείχει. ἐκ δὲ τῆς Μιλήτου βοηθήσαντές
τινες τοῖς Πυργεῦσι δεσπαρμένους ὄντας τῶν Ἀθη-
ναίων τοὺς ψιλοὺς ἐδίωκον. οἱ δὲ πελτασταὶ καὶ τῶν ³
ὀπλιτῶν δύο λόχοι βοηθήσαντες πρὸς τοὺς αὐτῶν ψιλοὺς
ἀπέκτειναν ἅπαντας τοὺς ἐκ Μιλήτου ἐκτὸς ὀλίγων, καὶ
ἀσπίδας ἔλαβον ὡς διακοσίας, καὶ τροπαῖον ἔστησαν.
τῇ δὲ ὑστεραία ἐπλευσαν εἰς Νότιον, καὶ ἐντεῦθεν ⁴

παρασκευασάμενοι ἐπορεύοντο εἰς Κολοφῶνα. Κολοφῶνιοι δὲ προσεχώρησαν. καὶ τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἐνέβαλον εἰς τὴν Λυδίαν ἀκμάζοντος τοῦ σίτου, καὶ κώμας τε πολλὰς ἐνέπρησαν καὶ χρήματα ἔλαβον καὶ
 5 ἀνδράποδα καὶ ἄλλην λείαν πολλήν. Στάγης δὲ ὁ Πέρσης περὶ ταῦτα τὰ χωρία ὢν, ἐπεὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τοῦ στρατοπέδου διεσκεδασμένοι ἦσαν κατὰ τὰς ἰδίας λείας, βοηθησάντων τῶν ἰππέων ἕνα μὲν ζωὸν ἔλαβεν,
 6 ἐπὶ δὲ ἀπέκτεινε. Θράσυλλος δὲ μετὰ ταῦτα ἀπήγαγεν ἐπὶ θάλατταν τὴν στρατιάν, ὡς εἰς Ἔφεσον πλευσοῦμενος. Τισσαφέρνης δὲ αἰσθόμενος τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα, στρατιάν τε συνέλεγε πολλήν καὶ ἰππέας ἀπέστειλλε παραγγέλλων πᾶσιν [εἰς Ἔφεσον] βοηθεῖν τῇ Ἀρτέμιδι.
 7 Θράσυλλος δὲ ἑβδόμη καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν εἰσβολὴν εἰς Ἔφεσον ἐπλευσε, καὶ τοὺς μὲν ὀπλίτας πρὸς τὸν Κορησσὸν ἀποβιβάσας, τοὺς δὲ ἰππέας καὶ πελταστὰς καὶ ἐπιβάτας καὶ τοὺς ἄλλους πάντας πρὸς τὸ ἔλος ἐπὶ τὰ ἕτερα τῆς πόλεως, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ προσῆγε
 8 δύο στρατόπεδα. οἱ δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐβοήθησαν Ἐφέσιοι οἳ τε σύμμαχοι. οὗς Τισσαφέρνης ἤγαγε, καὶ Συρακόσιοι οἳ τ' ἀπὸ τῶν προτέρων εἰκοσι νεῶν καὶ ἀπὸ ἑτέρων πέντε, αἱ ἔτυχον τότε παραγενόμεναι, νεωστὶ ἤκουσαι μετὰ Εὐκλέους τε τοῦ Ἴππωνος καὶ Ἡρακλείδου τοῦ Ἀριστογένους στρατηγῶν, καὶ †Σελινούσῃαι δύο.
 9 οὗτοι δὲ πάντες πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς ὀπλίτας τοὺς ἐν Κορησσῷ ἐβοήθησαν· τούτους δὲ τροψάμενοι καὶ ἀποκτείναντες ἐξ αὐτῶν ὡσεὶ ἑκατὸν καὶ εἰς τὴν θάλατταν καταδιώξαντες πρὸς τοὺς παρὰ τὸ ἔλος ἐτρέποντο. ἔφυγον δὲ κάκει οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ἀπόλοντο
 10 αὐτῶν ὡς τριακόσιοι. οἱ δὲ Ἐφέσιοι τροπαῖον ἐνταῦθα ἔστησαν καὶ ἕτερον πρὸς τῷ Κορησσῷ τοῖς δὲ Συρα-

κοσίους καὶ Σελινουσίους κρατίστοις γενομένοις ἀρι-
 στεῖα ἔδοσαν καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ πολλοῖς, καὶ οἰκεῖν
 ἀτελεῖ τῷ βουλομένῳ αἰεὶ. Σελινουσίους δέ, ἐπεὶ ἡ
 πόλις ἀπωλώλει, καὶ πολιτείαν ἔδοσαν. οἱ δ' Ἀθη- 11
 ναῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπολαβόντες ἀπέ-
 πλευσαν εἰς Νότιον, καὶ κεῖ θάψαντες αὐτοὺς ἔπλεον ἐπὶ
 Λέσβου καὶ Ἑλλησπόντου. ὁμοῦντες δὲ ἐν Μηθύμνῃ 12
 τῆς Λέσβου εἶδον παραπλευούσας ἕξ Ἐφέσου τὰς Συρα-
 κοσίας ναῦς πέντε καὶ εἴκοσι· καὶ ἐπ' αὐτὰς ἀναχθέντες
 τέτταρας μὲν ἔλαβον αὐτοῖς ἀνδράσι, τὰς δ' ἄλλας
 κατεδίωξαν εἰς Ἐφεσον. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους αἰχμα- 13
 λώτους Θρασύλλος εἰς Ἀθήνας ἀπέπεμψε πάντας, Ἀλκι-
 βιάδην δὲ Ἀθηναῖον, Ἀλκιβιάδου ὄντα ἀνεψιὸν καὶ
 συμφυγάδα, κατέλευσεν. ἐντεῦθεν δὲ ἔπλευσεν εἰς τὴν
 Σηστὸν πρὸς τὸ ἄλλο στρατεύμα· ἐκεῖθεν δὲ ἅπασα
 ἡ στρατιὰ διέβη εἰς Λάμψακον. καὶ χειμῶν ἐπήει, ἐν 14
 ᾧ οἱ αἰχμάλωτοι Συρακόσιοι, εἰργμένοι τοῦ Πειραιῶς
 ἐν λιθοτομίαις, διορῶντες τὴν πέτραν, ἀποδράντες
 νυκτὸς ὄχοντο εἰς Δεκέλειαν, οἱ δ' εἰς Μέγαρα. ἐν 15
 δὲ τῇ Λαμψάκῳ συντάττοντος Ἀλκιβιάδου τὸ στρατεύμα
 πᾶν οἱ πρότεροι στρατιῶται οὐκ ἐβούλοντο τοῖς μετὰ
 Θρασύλλου συντάττεσθαι, ὡς αὐτοὶ μὲν ὄντες ἀήττητοι,
 ἐκεῖνοι δὲ ἠττημένοι ἤκοιεν. ἐνταῦθα δὲ ἐχείμαζον
 ἅπαντες Λάμψακον τειχίζοντες. καὶ ἐστράτευσαν πρὸς 16
 Ἄβυδον· Φαρνάβαζος δ' ἐβοήθησεν ἵπποις πολλοῖς,
 καὶ μάχῃ ἠττηθεὶς ἔφυγεν. Ἀλκιβιάδης δὲ ἐδίωκεν ἔχων
 τοὺς τε ἵππεας καὶ τῶν ὀπλιτῶν εἴκοσι καὶ ἑκατόν, ὧν
 ἦρχε Μένανδρος, μέχρι σκότος ἀφείλετο. ἐκ δὲ τῆς μάχης 17
 ταύτης συνέβησαν οἱ στρατιῶται αὐτοὶ αὐτοῖς καὶ ἠσπάζ-
 ζοντο τοὺς μετὰ Θρασύλλου. ἐξῆλθον δὲ τινες καὶ
 ἄλλας ἐξόδους τοῦ χειμῶνος εἰς τὴν ἠπειρον καὶ ἐπόρ-

- 18 θουν τὴν βασιλέως χώραν. τῷ δ' αὐτῷ χρόνῳ καὶ
 Λακεδαιμόνιοι τοὺς εἰς τὸ Κορυφάσιον τῶν Εἰλώτων
 ἀφεστῶτας ἐκ Μαλέας ὑποσπόνδους ἀφῆκαν. κατὰ δὲ
 τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ Τραχινίᾳ Ἀχαιοὶ
 τοὺς ἐποίκους, ἀντιτεταγμένων πάντων πρὸς Οἰταίους
 πολεμίους ὄντας, προέδωσαν, ὥστε ἀπολέσθαι αὐτῶν
 πρὸς ἐπτακοσίους σὺν τῷ ἐκ Λακεδαίμονος ἀρμοστῆ
 19 Λαβῶτῃ. [καὶ ὁ ἐνιαυτὸς ἔληγεν οὗτος, ἐν ᾧ καὶ
 Μῆδοι ἀπὸ Δαρειοῦ τοῦ Περσῶν βασιλέως ἀποστάντες
 πάλιν προσεχώρησαν αὐτῷ.]
- III. [Τοῦ δ' ἐπιόντος ἔτους ὁ ἐν Φωκαίᾳ νεὼς τῆς
 Ἀθηνᾶς ἐνεπρήσθη πρησιτῆρος ἐμπεσόντος.] ἐπεὶ δ' ὁ
 χειμὼν ἔληγε, [Παντακλέους μὲν ἐφορεύοντος, ἄρχοντος
 δ' Ἀντιγένους, ἕαρος ἀρχομένου, δυοῖν καὶ εἴκοσιν ἐτῶν
 τῷ πολέμῳ παρεληλυθότων,] οἱ Ἀθηναῖοι ἐπλευσαν
 2 εἰς Προκόννησον παντὶ τῷ στρατοπέδῳ. ἐκεῖθεν δ'
 ἐπὶ Καλχηδόνα καὶ Βυζάντιον ὁρμήσαντες ἐστρατο-
 πεδεύσαντο πρὸς Καλχηδόνη. οἱ δὲ Καλχηδόνηοι προσ-
 ἰόντας αἰσθόμενοι τοὺς Ἀθηναίους, τὴν λείαν ἄπασαν
 κατέθεντο εἰς τοὺς Βιδυνοὺς Θραῦκας ἀστυγείτονας
 3 ὄντας. Ἀλκιβιάδης δὲ λαβὼν τῶν τε ὀπλιτῶν ὀλίγους
 καὶ τοὺς ἰππέας, καὶ τὰς ναῦς παραπλεῖν κελεύσας,
 ἐλθὼν εἰς τοὺς Βιδυνοὺς ἀπήτει τὰ τῶν Καλχηδονίων
 χρήματα· εἰ δὲ μὴ, πολεμήσειν ἔφη αὐτοῖς. οἱ δὲ ἀπέ-
 4 δωσαν. Ἀλκιβιάδης δ' ἐπεὶ ἤκεν εἰς τὸ στρατόπεδον τὴν
 τε λείαν ἔχων καὶ πίστει πεποιημένος, ἀπετείχιζε τὴν
 Καλχηδόνα παντὶ τῷ στρατοπέδῳ ἀπὸ θαλάττης εἰς
 θάλατταν καὶ τοῦ ποταμοῦ ὅσον οἶόν τ' ἦν ξυλίφω
 5 τείχει. ἐνταῦθα Ἴπποκράτης μὲν ὁ Λακεδαιμόνιος ἀρμο-
 στῆς ἐκ τῆς πόλεως ἐξήγαγε τοὺς στρατιώτας ὡς μαχού-
 μενος· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάξαντο αὐτῷ, Φαρνά-

βαζος δὲ ἔξω τῶν περιτειχισμάτων προσεβόηθει στρατιᾶ
 τε καὶ ἵπποις πολλοῖς. Ἴπποκράτης μὲν οὖν καὶ Θρά- 6
 συλλος ἐμάχοντο ἑκάτερος τοῖς ὀπλίταις χρόνον πολύν,
 μέχρι Ἀλκιβιάδης ἔχων ὀπλίτας τέ τινας καὶ τοὺς ἱππέας
 ἐβόηθησε. καὶ Ἴπποκράτης μὲν ἀπέθανεν, οἱ δὲ μετ'
 αὐτοῦ ὄντες ἔφυγον εἰς τὴν πόλιν. ἅμα δὲ καὶ Φαρνά- 7
 βαζος, οὐ δυνάμενος συμμεῖξαι πρὸς τὸν Ἴπποκράτην
 διὰ τὴν στενοπορίαν, τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ἀποτειχι-
 σμάτων ἐγγὺς ὄντων, ἀπεχώρησεν εἰς τὸ Ἡράκλειον τὸ
 τῶν Καλχηδονίων, οὗ ἦν αὐτῷ τὸ στρατόπεδον. ἐκ 8
 τούτου δὲ Ἀλκιβιάδης μὲν ὄχητο εἰς τὸν Ἑλλήσποντον
 καὶ εἰς Χερρόνησον χρήματα πράξων· οἱ δὲ λοιποὶ
 στρατηγοὶ συνεχώρησαν πρὸς Φαρνάβαζον ὑπὲρ Καλ-
 χηδόνας εἴκοσι τάλαντα δοῦναι Ἀθηναίοις Φαρνάβαζον
 καὶ ὡς βασιλέα πρέσβεις Ἀθηναίων ἀναγαγεῖν, καὶ 9
 ὄρκους ἔδοσαν καὶ ἔλαβον παρὰ Φαρναβάζου ὑποτελεῖν
 τὸν φόρον Καλχηδονίους Ἀθηναίοις ὅσον περ εἰώθεσαν
 καὶ τὰ ὀφειλόμενα χρήματα ἀποδοῦναι, Ἀθηναίους δὲ
 μὴ πολεμεῖν Καλχηδονίοις, ἕως ἂν οἱ παρὰ βασιλέως
 πρέσβεις ἔλθωσιν. Ἀλκιβιάδης δὲ τοῖς ὄρκοις οὐκ ἐτύγ- 10
 χανε παρών, ἀλλὰ περὶ Σηλυμβρίαν ἦν· ἐκείνην δ'
 ἐλὼν πρὸς τὸ Βυζάντιον ἦκεν, ἔχων Χερρονησίτας τε
 πανδημεὶ καὶ ἀπὸ Θράκης στρατιώτας καὶ ἱππέας
 πλείους τριακοσίων. Φαρνάβαζος δὲ ἀξιῶν δεῖν κάκεῖνον 11
 ὀμνῦναι, περιέμενε ἐν Καλχηδόνι, μέχρι ἔλθοι ἐκ τοῦ
 Βυζαντίου· ἐπειδὴ δὲ ἦλθεν, οὐκ ἔφη ὀμεισθαι, εἰ μὴ
 κάκεῖνος αὐτῷ ὀμεῖται. μετὰ ταῦτα ὤμοσεν ὁ μὲν ἐν 12
 Χρυσόπολει οἷς Φαρνάβαζος ἐπεμψε Μιτροβάτει καὶ
 Ἀρνάπει, ὁ δ' ἐν Καλχηδόνι τοῖς παρ' Ἀλκιβιάδου
 Εὐρυπτολέμῳ καὶ Διοτίμῳ τὸν τε κοινὸν ὄρκον καὶ
 ἰδίᾳ ἀλλήλοις πίστεις ἐποιήσαντο. Φαρνάβαζος μὲν οὖν 13

- εὐθύς ἀπήει, καὶ τοὺς παρὰ βασιλέα πορευομένους
 πρέσβεις ἀπαντᾶν ἐκέλευσεν εἰς Κύζικον. ἐπέμφθησαν
 δὲ Ἀθηναίων μὲν Δωρόθεος, Φιλοκύδης, Θεογένης,
 Εὐρουπτόλεμος, Μαντίθεος, σὺν δὲ τούτοις Ἀργεῖοι
 Κλεόστρατος, Πυρρόλοχος· ἐπορεύοντο δὲ καὶ Λακε-
 δαιμονίων [πρέσβεις] Πασιπίδας καὶ ἕτεροι, μετὰ δὲ
 14 τούτων καὶ Ἐρμοκράτης, ἤδη φεύγων ἐκ Συρακουσῶν,
 καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Πρόξενος. καὶ Φαρνάβαζος μὲν
 τούτους ἤγρεν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ Βυζάντιον ἐπολιόρ-
 κουν περιτειχίσαντες, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος ἀκροβολισμοῦς
 15 καὶ προσβολὰς ἐποιοῦντο. ἐν δὲ τῷ Βυζαντίῳ ἦν
 Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος ἀρμοστής καὶ σὺν αὐτῷ τῶν
 περιοίκων τινὲς καὶ τῶν νεοδαμῶδων οὐ πολλοὶ καὶ
 Μεγαρεῖς καὶ ἄρχων αὐτῶν Ἐλιξος Μεγαρεὺς καὶ
 16 Βοιωτοὶ καὶ τούτων ἄρχων Κοιρατάδας. οἱ δ' Ἀθη-
 ναῖοι ὡς οὐδὲν ἐδύνατο διαπράξασθαι κατ' ἰσχύν,
 ἔπεισάν τινας τῶν Βυζαντίων προδοῦναι τὴν πόλιν.
 17 Κλέαρχος δὲ ὁ ἀρμοστής οἰόμενος οὐδένα ἂν τοῦτο
 ποιῆσαι, καταστήσας δὲ ἅπαντα ὡς ἐδύνατο κάλλιστα
 καὶ ἐπιτρέψας τὰ ἐν τῇ πόλει Κοιρατάδα καὶ Ἐλίξω,
 διέβη παρὰ τὸν Φαρνάβαζον εἰς τὸ πέραν, μισθόν τε
 τοῖς στρατιώταις παρ' αὐτοῦ ληψόμενος καὶ ναῦς συλ-
 λέξων, αἱ ἦσαν ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ ἄλλαι ἄλλη κατα-
 λελειμμέναι φρουρίδες ὑπὸ Πασιπίδου καὶ ἄς Ἀγησαν-
 δρίδας εἶχεν ἐπὶ Θράκης, ἐπιβάτης ὢν Μινδάρου, καὶ
 ὅπως καὶ ἐν Ἀντάνδρῳ ἄλλαι ναυπηγηθεῖσαν, ἀθροαί
 δὲ γενόμεναι πᾶσαι κακῶς τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθη-
 ναίων ποιοῦσαι ἀποσπάσειαν τὸ στρατόπεδον ἀπὸ τοῦ
 18 Βυζαντίου. ἐπεὶ δ' ἐξέπλευσεν ὁ Κλέαρχος, οἱ προ-
 διδόντες τὴν πόλιν τῶν Βυζαντίων <πρὸς ἔργον ἐτρέ-
 ποντο· ἦσαν δὲ οἶδε> Κύδων καὶ Ἀρίστων καὶ Ἀναξι-

κράτης καὶ Λυκοῦργος καὶ Ἀναξίλαος, ὃς ὑπαγόμενος 19
 θανάτου ὕστερον ἐν Λακεδαίμονι διὰ τὴν προδοσίαν
 ἀπέφυγεν εἰπών, ὅτι οὐ προδοίῃ τὴν πόλιν, ἀλλὰ
 σῶσαι, παῖδας ὄρων καὶ γυναικὰς λιμῶ ἀπολλυμένους,
 Βυζάντιος ὢν καὶ οὐ Λακεδαιμόνιος· τὸν γὰρ ἐνόητα
 σῖτον Κλέαρχον τοῖς Λακεδαιμονίωιν στρατιώταις δι-
 δόναι· διὰ ταῦτ' οὖν τοὺς πολεμίους ἔφη εἰσέσθαι,
 οὐκ ἀργυρίου ἕνεκα οὐδὲ διὰ τὸ μισεῖν Λακεδαιμονίους·
 ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς παρεσκεύαστο, νυκτὸς ἀνοίξαντες τὰς 20
 πύλας τὰς ἐπὶ τὸ Θοράκιον καλούμενον εἰσῆγαγον τὸ
 στράτευμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. ὁ δὲ Ἑλιξος καὶ ὁ 21
 Κοιρατάδας οὐδὲν τούτων εἰδότες ἐβόηθουν μετὰ πάν-
 των εἰς τὴν ἀγοράν· ἐπεὶ δὲ πάντῃ οἱ πολέμιοι κατεῖχον,
 οὐδὲν ἔχοντες ὅ τι ποιῆσαιεν, παρέδοσαν σφᾶς αὐτούς.
 καὶ οὗτοι μὲν ἀπεπέμφθησαν εἰς Ἀθήνας, καὶ ὁ Κοιρα- 22
 τάδας ἐν τῷ ὄχλῳ ἀποβαινόντων ἐν Πειραιεῖ ἔλαθεν
 ἀποδρᾶς καὶ ἀπεσώθη εἰς Δεκέλειαν.

Φαρνάβαζος δὲ καὶ οἱ πρέσβεις τῆς Φρυγίας ἐν iv.
 Γορδίῳ ὄντες τὸν χειμῶνα τὰ περὶ τὸ Βυζάντιον πεπρα-
 γμένα ἤκουσαν. ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος πορευομένοις 2
 αὐτοῖς παρὰ βασιλέα ἀπήντησαν καταβαίνοντες οἱ τε
 Λακεδαιμονίωιν πρέσβεις, Βοιώτιος [ὄνομα] καὶ οἱ μετ'
 αὐτοῦ καὶ οἱ ἄλλοι [ἄγγελοι], καὶ ἔλεγον ὅτι Λακε-
 δαιμόνιοι πάντων ὢν δέονται πεπραγότες εἶεν παρὰ
 βασιλέως, καὶ Κῦρος, ἄρξων πάντων τῶν ἐπὶ θαλάττῃ 3
 καὶ συμπολεμήσων Λακεδαιμονίοις, ἐπιστολὴν τε ἔφερε
 τοῖς κάτω πᾶσι τὸ βασιλείου σφράγισμα ἔχουσαν, ἐν
 ᾗ ἐνῆν καὶ τάδε· Καταπέμπω Κῦρον κάρανον τῶν εἰς
 Καστωλὸν ἀθροισζομένων. τὸ δὲ κάρανον ἔστι κύριον. 4
 ταῦτ' οὖν ἀκούοντες οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις, καὶ
 ἐπειδὴ Κῦρον εἶδον, ἐβούλοντο μάλιστα μὲν παρὰ

- 5 βασιλέα ἀναβῆναι, εἰ δὲ μὴ, οἴκαδε ἀπελθεῖν. Κῦρος
 δὲ Φαρναβάζῳ εἶπεν ἢ παραδοῦναι τοὺς πρέσβεις ἑαυτῷ
 ἢ μὴ οἴκαδέ πω ἀποπέμψαι, βουλόμενος τοὺς Ἀθηναίους
 6 μὴ εἰδέναι τὰ πραττόμενα. Φαρναβάζος δὲ τέως μὲν
 κατεῖχε τοὺς πρέσβεις, φάσκων τοτὲ μὲν ἀνάξειν αὐτοὺς
 παρὰ βασιλέα, τοτὲ δὲ οἴκαδε ἀποπέμψειν, ὡς μηδὲν
 7 μέμψηται· ἐπειδὴ δὲ ἐνιαυτοὶ τρεῖς ἦσαν, ἐδεήθη τοῦ
 Κύρου ἀφεῖναι αὐτούς, φάσκων ὁμωμοκέναι ἀπάξειν
 ἐπὶ θάλατταν, ἐπειδὴ οὐ παρὰ βασιλέα. πέμψαντες δὲ
 Ἀριοβαρζάνει παρακομίσαι αὐτοὺς ἐκέλευον· ὁ δὲ ἀπή-
 γαγεν εἰς Κίον τῆς Μυσίας, ὅθεν πρὸς τὸ ἄλλο στρατό-
 πεδον ἀπέπλευσαν.
- 8 Ἀλκιβιάδης δὲ βουλόμενος μετὰ τῶν στρατιωτῶν
 ἀποπλεῖν οἴκαδε, ἀνήχθη εὐθύς ἐπὶ Σάμου· ἐκεῖθεν
 δὲ λαβὼν τῶν νεῶν εἴκοσιν ἐπλευσε τῆς Καρίας ἐς τὸν
 Κεραμικὸν κόλπον. ἐκεῖθεν δὲ συλλέξας ἑκατὸν τάλαντα
 9 ἦκεν εἰς τὴν Σάμον. Θρασύβουλος δὲ σὺν τριάκοντα
 ναυσὶν ἐπὶ Θράκις ὄχητο, ἐκεῖ δὲ τὰ τε ἄλλα χωρία
 τὰ πρὸς Λακεδαιμονίους μεθεστηκότα κατεστρέψατο
 καὶ Θάσον, ἔχουσαν κακῶς ὑπὸ τε τῶν πολέμων καὶ
 10 στάσεων καὶ λιμοῦ. Θρασύλλος δὲ σὺν τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ
 εἰς Ἀθήνας κατέπλευσε· πρὶν δὲ ἦκειν αὐτὸν οἱ Ἀθη-
 ναῖοι στρατηγὸς εἴλοντο Ἀλκιβιάδην μὲν φεύγοντα καὶ
 Θρασύβουλον ἀπόντα, Κόνωνα δὲ τρίτον ἐκ τῶν οἰκοθεν.
- 11 Ἀλκιβιάδης δ' ἐκ τῆς Σάμου ἔχων τὰ χρήματα κατέ-
 πλευσεν εἰς Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν, ἐκεῖθεν δ' ἀνήχθη
 εὐθὺς Γυθείου ἐπὶ κατασκοπὴν τῶν τριήρων, ἃς ἐπυ-
 θάνετο Λακεδαιμονίους αὐτόθι παρασκευάζειν τριά-
 κοντα, καὶ τοῦ οἴκαδε κατάπλου ὅπως ἢ πόλις πρὸς
 12 αὐτὸν ἔχει. ἐπεὶ δ' ἑώρα ἑαυτῷ εὖριον οὔσαν καὶ
 στρατηγὸν αὐτὸν ἠρημένους καὶ ἰδία μεταπεμπομένους

τοὺς ἐπιτηδεῖους, κατέπλευσεν εἰς τὸν Πειραιᾶ ἡμέρα ἧ
 Πλυντήρια ἦγεν ἢ πόλις, τοῦ ἔδους κατακεκαλυμμένου
 τῆς Ἀθηναῖς, ὃ τινες οἰωνίζοντο ἀνεπιτήδειον εἶναι καὶ
 αὐτῷ καὶ τῇ πόλει. Ἀθηναίων γὰρ οὐδεὶς ἐν ταύτῃ
 τῇ ἡμέρᾳ οὐδενὸς σπουδαίου ἔργου τολμήσαι ἂν ἄψα-
 σθαι. καταπλέοντος δ' αὐτοῦ ὃ τε ἐκ τοῦ Πειραιῶς 13
 καὶ ὃ ἐκ τοῦ ἄστεως ὄχλος ἠθροίσθη πρὸς τὰς ναῦς,
 θαυμάζοντες καὶ ἰδεῖν βουλόμενοι τὸν Ἀλκιβιάδην,
 λέγοντες [ὅτι] οἱ μὲν ὡς κράτιστος εἶη τῶν πολιτῶν
 καὶ μόνος [ἀπελογήθη ὡς] οὐ δικαίως φύγοι, ἐπι-
 βουλευθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν ἔλαττον ἐκείνου δυναμένων
 μοχθηροτέρᾳ τε λεγόντων καὶ πρὸς τὸ αὐτῶν ἴδιον
 κέρδος πολιτευόντων, ἐκείνου ἀεὶ τὸ κοινὸν αὖξοντος
 καὶ ἀπὸ τῶν αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ τῆς πόλεως δυνατοῦ·
 ἐθέλοντος δὲ τότε κρίνεσθαι παραχορῆμα τῆς αἰτίας ἄρτι 14
 γεγεννημένης ὡς ἠσεβηκότος εἰς τὰ μυστήρια, ὑπερβαλλό-
 μενοι οἱ ἐχθροὶ τὰ δοκοῦντα δίκαια εἶναι ἀπόντα αὐτὸν
 ἐστέρησαν τῆς πατρίδος· ἐν ᾧ χρόνῳ ὑπὸ ἀμηχανίας 15
 δουλεύων ἠναγκάσθη μὲν θεραπεύειν τοὺς ἐχθίστους,
 κινδυνεύων ἀεὶ παρ' ἐκάστην ἡμέραν ἀπολέσθαι· τοὺς
 δὲ οἰκειοτάτους πολίτας τε καὶ συγγενεῖς καὶ τὴν
 πόλιν ἅπασαν ὄρων ἐξαμαρτάνουσαν, οὐκ εἶχεν ὅπως
 ὠφελοίη φυγῇ ἀπειρογόμενος· οὐκ ἔφασαν δὲ τῶν οἴωνπερ 16
 αὐτὸς ὄντων εἶναι καινῶν δεῖσθαι πραγμάτων οὐδὲ
 μεταστάσεως· ὑπάρχειν γὰρ ἐκ τοῦ δήμου αὐτῷ μὲν
 τῶν τε ἡλικιωτῶν πλεον ἔχειν τῶν τε πρεσβυτέρων
 μὴ ἐλαττοῦσθαι, τοῖς δ' αὐτοῦ ἐχθροῖς τοιούτοις δοκεῖν
 εἶναι οἷοις περιμένειν μὲν πρότερον, ὕστερον δὲ δυνα-
 σθεῖσιν ἀπολλύναι τοὺς βελτίστους, αὐτοὺς δὲ μόνους
 λειφθέντας δι' αὐτὸ τοῦτο ἀγαπᾶσθαι ὑπὸ τῶν πολιτῶν
 ὅτι ἑτέροις βελτίοσιν οὐκ εἶχον χρῆσθαι· οἱ δέ, ὅτι 17

- τῶν παροιχομένων αὐτοῖς κακῶν μόνος αἴτιος εἶη, τῶν
 τε φοβερῶν ὄντων τῇ πόλει γενέσθαι μόνος κινδυνεύσαι
 18 ἡγεμῶν καταστῆναι. Ἀλκιβιάδης δὲ πρὸς τὴν γῆν ὀρμι-
 σθεῖς ἀπέβαινε μὲν οὐκ εὐθέως, φοβούμενος τοὺς
 ἐχθρούς· ἐπαναστὰς δὲ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐσκόπει
 19 τοὺς αὐτοῦ ἐπιτηδεῖους, εἰ παρεῖσαν. κατιδὼν δὲ
 Εὐρυπτόλεμον τὸν Πεισιάνακτος, ἑαυτοῦ δὲ ἀνεσιόν,
 καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους καὶ τοὺς φίλους μετ' αὐτῶν,
 τότε ἀποβάς ἀναβαίνει εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῶν παρ-
 20 ἐσκευασμένων, εἴ τις ἄπτοίτο, μὴ ἐπιτρέπειν. ἐν δὲ τῇ
 βουλῇ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπολογησάμενος ὡς οὐκ ἠσεβήκει,
 εἰπὼν δὲ ὡς ἠδίκηται, λεχθέντων δὲ καὶ ἄλλων τοιούτων
 καὶ οὐδενὸς ἀντειπόντος διὰ τὸ μὴ ἀνασχέσθαι ἂν τὴν
 ἐκκλησίαν, ἀναρρηθῆεις ἀπάντων ἡγεμῶν αὐτοκράτωρ,
 ὡς οἷός τε ὦν σῶσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν,
 πρῶτον μὲν τὰ μυστήρια τῶν Ἀθηναίων κατὰ θάλατταν
 ἀγόντων διὰ τὸν πόλεμον, κατὰ γῆν ἐποίησεν ἐξαγαγὼν
 21 τοὺς στρατιώτας ἅπαντας· μετὰ δὲ ταῦτα κατελέξατο
 στρατιάν, ὀπλίτας μὲν πεντακοσίους καὶ χιλίους, ἰππέας
 δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, ναῦς δ' ἑκατόν. καὶ μετὰ
 τὸν κατάπλουν τετάρτῳ μηνὶ ἀνήχθη ἐπ' Ἄνδρον ἀφε-
 στηκυῖαν τῶν Ἀθηναίων, καὶ μετ' αὐτοῦ Ἀριστοκράτης
 καὶ Ἀδείμαντος ὁ Λευκολοφίδου συνεπέμφθησαν ἡρη-
 22 μένοι κατὰ γῆν στρατηγοί. Ἀλκιβιάδης δὲ ἀπεβίβασε
 τὸ στράτευμα τῆς Ἀνδρίας [χώρας] εἰς Γαύριον· ἐκ-
 βρηθήσαντας δὲ τοὺς Ἀνδρίου ἐτρέψαντο καὶ κατέ-
 κλεισαν εἰς τὴν πόλιν καὶ τινὰς ἀπέκτειναν οὐ πολλούς,
 23 καὶ τοὺς Λάκωνας οἱ αὐτόθι ἦσαν. Ἀλκιβιάδης δὲ
 τροπαῖόν τε ἔστησε, καὶ μείνας αὐτοῦ ὀλίγας ἡμέρας
 ἐπλευσεν εἰς Σάμον, κάκειθεν ὀρμώμενος ἐπολέμει.
- v. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πρότερον τούτων οὐ πολλῶ

χρόνῳ Κρατησιπίδα τῆς ναυαρχίας παρεληλυθυίας
 Λύσανδρον ἐξέπεμψαν ναύαρχον. ὁ δὲ ἀφικόμενος εἰς
 Ρόδον καὶ ναῦς ἐκεῖθεν λαβών, εἰς Κῶ καὶ Μίλητον
 ἔπλευσεν, ἐκεῖθεν δ' εἰς Ἐφεσον, καὶ ἐκεῖ ἔμεινε ναῦς
 ἔχων ἑβδομήκοντα μέχρι οὗ Κῦρος εἰς Σάρδεϊς ἀφίκετο.
 ἐπεὶ δ' ἤκεν, ἀνέβη πρὸς αὐτὸν σὺν τοῖς ἐκ Λακε-
 δαίμονος πρέσβεσιν. ἐνταῦθα δὴ κατὰ τε τοῦ Τισσα- 2
 φέρουτος ἔλεγον ἃ πεποικῶς εἶη, αὐτοῦ τε Κύρου ἐδέοντο
 ὡς προθυμοτάτου πρὸς τὸν πόλεμον γενέσθαι. Κῦρος 3
 δὲ τὸν τε πατέρα ἔφη ταῦτα ἐπεσταλκέναι καὶ αὐτὸς
 οὐκ ἄλλ' ἐγνωκέναι, ἀλλὰ πάντα ποιήσειν· ἔχων δὲ
 ἦκειν τάλαντα πεντακόσια· ἐὰν δὲ ταῦτα ἐκλίπη, τοῖς
 ἰδίῳις χρῆσεσθαι ἔφη, ἃ ὁ πατήρ αὐτῷ ἔδωκεν· ἐὰν
 δὲ καὶ ταῦτα, καὶ τὸν θρόνον κατακίψειν ἐφ' οὗ ἐκά-
 θητο, ὄντα ἀργυροῦν καὶ χρυσοῦν. οἱ δὲ ταῦτ' ἐπήνουν 4
 καὶ ἐκέλευον αὐτὸν τάξει τῷ ναύτῃ δραχμῆν Ἀττικὴν,
 διδάσκοντες ὅτι, ἂν οὗτος ὁ μισθὸς γένηται, οἱ τῶν
 Ἀθηναίων ναῦται ἀπολείψουσι τὰς ναῦς, καὶ μείω
 χρήματα ἀναλώσει. ὁ δὲ καλῶς μὲν ἔφη αὐτοὺς λέγειν, 5
 οὐ δυνατὸν δ' εἶναι παρ' ἃ βασιλεὺς ἐπέστειλεν αὐτῷ
 ἄλλα ποιεῖν. εἶναι δὲ καὶ τὰς συνθήκας οὕτως ἐχούσας,
 τριάκοντα μνᾶς ἐκάστη νηὶ τοῦ μηνὸς διδόναι, ὅποσας
 ἂν βούλωνται τρέφειν Λακεδαιμόνιοι. ὁ δὲ Λύσανδρος 6
 τότε μὲν ἐσιώπησε· μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον, ἐπεὶ αὐτῷ
 προπιῶν ὁ Κῦρος ἤρετο τί ἂν μάλιστα χαρίζοιτο ποιῶν,
 εἶπεν ὅτι Εἰ πρὸς τὸν μισθὸν ἐκάστῳ ναύτῃ ὀβολὸν
 προσθεῖης. ἐκ δὲ τούτου τέτταρες ὀβολοὶ ἦν ὁ μισθός, 7
 πρότερον δὲ τριῶβολον. καὶ τὸν τε προοφειλόμενον
 ἀπέδωκε καὶ ἔτι μηνὸς προέδωκεν, ὥστε τὸ στρατεύμα
 πολὺ προθυμότερον εἶναι. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀκούοντες 8
 ταῦτα ἀθύμως μὲν εἶχον, ἔπεμπον δὲ πρὸς τὸν Κῦρον

- 9 πρέσβεις διὰ Τισσαφέρωνος. ὁ δὲ οὐ προσεδέχετο, δεομένου Τισσαφέρωνος καὶ λέγοντος, ἅπερ αὐτὸς ἐποίει πεισθεὶς ὑπ' Ἀλκιβιάδου, σκοπεῖν ὅπως τῶν Ἑλλήνων μῆδὲ οὔτινες ἰσχυροὶ ᾧσιν, ἀλλὰ πάντες ἀσθενεῖς, αὐτοὶ
- 10 ἐν αὐτοῖς στασιάζοντες. καὶ ὁ μὲν Λύσανδρος, ἐπεὶ αὐτῷ τὸ ναυτικὸν συνετέτακτο, ἀνεκλύσας τὰς ἐν τῇ Ἐφεσῶ οὔσας ναῦς ἐνενήκοντα ἡσυχίαν ἤγειν, ἐπι-
- 11 σκευάζων καὶ ἀναψύχων αὐτάς. Ἀλκιβιάδης δὲ ἀκούσας Θρασύβουλον ἔξω Ἑλλησπόντου ἤκουτ' ἀποτειχίζειν Φώκαιαν διέπλευσε πρὸς αὐτόν, καταλιπὼν ἐπὶ ταῖς ναυσὶν Ἀντίοχον τὸν αὐτοῦ κυβερνήτην, ἐπιστείλας μὴ
- 12 ἐπιπλεῖν ἐπὶ τὰς Λυσάνδρου ναῦς. ὁ δὲ Ἀντίοχος τῇ τε αὐτοῦ νηὶ καὶ ἄλλῃ ἐκ Νοτίου εἰς τὸν λιμένα τῶν Ἐφεσίων ἐσπλεύσας παρ' αὐτὰς τὰς πύρας τῶν Λυσάν-
- 13 δρου νεῶν παρέπλει. ὁ δὲ Λύσανδρος τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγας τῶν νεῶν καθελκύσας ἐδίωκεν αὐτόν, ἐπεὶ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ Ἀντιόχῳ ἐβοήθουν πλείοσι ναυσί, τότε δὴ . . . καὶ πάσας συντάξας ἐπέπλει. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τοῦ Νοτίου καθελκύσαντες τὰς λοιπὰς
- 14 τριήρεις ἀνήχθησαν, ὡς ἕκαστος ἤνυσεν. ἐκ τούτου δ' ἐνανμάχησαν οἱ μὲν ἐν τάξει, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι διεσπαρμέναις ταῖς ναυσί, μέχρι οὗ ἔφυγον ἀπολέσαντες πεντεκαίδεκα τριήρεις. τῶν δὲ ἀνδρῶν οἱ μὲν πλείστοι ἐξέφυγον, οἱ δ' ἐξωργήθησαν. Λύσανδρος δὲ τὰς τε ναῦς ἀναλαβὼν καὶ τροπαῖον στήσας ἐπὶ τοῦ Νοτίου διέπλευσεν εἰς Ἐφεσον, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εἰς Σάμον.
- 15 μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλκιβιάδης ἐλθὼν εἰς Σάμον ἀνήχθη ταῖς ναυσὶν ἀπάσαις ἐπὶ τὸν λιμένα τῶν Ἐφεσίων, καὶ πρὸ τοῦ στόματος παρέταξεν, εἴ τις βούλοιο ναυμαχεῖν. ἐπειδὴ δὲ Λύσανδρος οὐκ ἀντανήγαγε διὰ τὸ πολλαῖς ναυσὶν ἐλαττοῦσθαι, ἀπέπλευσεν εἰς Σάμον. Λακε-

δαιμόνιοι δὲ ὀλίγω ὕστερον αἰροῦσι Δελφίνιον καὶ Τέων. οἱ δὲ ἐν οἴκῳ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἠγγέλθη ἡ ναυμαχία, χαλεπῶς εἶχον τῷ Ἀλκιβιάδῃ, οἴομενοι δι' ἀμειλιάν τε καὶ ἀκράτειαν ἀπολωλέκιναι τὰς ναῦς, καὶ στρατηγούς εἶλοντο ἄλλους δέκα, Κόνωνα, Διομέδοντα, Λυσίαν, Περικλέα, Ἐρασινίδην, Ἀριστοκράτην, Ἀρχέστρατον, Πρωτόμαχον, Θράσυλλον, Ἀριστογένην. Ἀλκιβιάδης μὲν οὖν πονήρως καὶ ἐν τῇ στρατιᾷ φερόμενος, λαβὼν τριήρη μίαν ἀπέπλευσεν εἰς Χερρόνησον εἰς τὰ ἑαυτοῦ τείχη. μετὰ δὲ ταῦτα Κόνων ἐκ τῆς Ἄνδρου σὺν αἷς εἶχε ναυσὶν εἴκοσιν ψηφισαμένων Ἀθηναίων εἰς Σάμον ἔπλευσεν ἐπὶ τὸ ναυτικόν. ἀντὶ δὲ Κόνωνος εἰς Ἄνδρον ἔπεμψαν Φανοσθένην, τέτταρας ναῦς ἔχοντα. οὗτος περιτυχὼν δυοῖν τριήροιν Θουρίαιν ἔλαβεν αὐτοῖς ἀνδράσι· καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἅπαντας ἔδησαν Ἀθηναῖοι, τὸν δὲ ἄρχοντα αὐτῶν Δωριέα, ὄντα μὲν Ῥόδιον, πάλαι δὲ φυγάδα ἐξ Ἀθηναίων καὶ Ῥόδου ὑπὸ Ἀθηναίων κατεψηφισμένων αὐτοῦ θάνατον καὶ τῶν ἐκείνου συγγενῶν, πολιτεύοντα παρ' αὐτοῖς, ἐλεήσαντες ἀφείσαν οὐδὲ χρήματα πραξάμενοι. Κόνων δ' ἐπεὶ εἰς τὴν Σάμον ἀφίκετο καὶ τὸ ναυτικὸν κατέλαβεν ἀθύμως ἔχον, συμπληρώσας τριήρεις ἑβδομήκοντα ἀντὶ τῶν προτέρων, οὐσῶν πλέον ἢ ἑκατόν, καὶ ταύταις ἀναγαρόμενος μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν, ἄλλοτε ἄλλη ἀποβαίνων τῆς τῶν πολεμίων χώρας ἐλήζετο. [καὶ ὁ ἐνιαυτὸς ἔληγεν, ἐν ᾧ Καρχηδόνιοι εἰς Σικελίαν στρατεύσαντες εἴκοσι καὶ ἑκατόν τριήρεσι καὶ πεζῆς στρατιᾶς δώδεκα μυριάσιν εἶλον Ἀκράγαντα λιμῶ, μάχη μὲν ἠττηθέντες, προσκαθεζόμενοι δὲ ἑπτὰ μῆνας.]

Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει, ᾧ ἢ τε σελήνη ἐξέλιπεν ἐσπέρας vi. καὶ ὁ παλαιὸς τῆς Ἀθηναίων νεὼς ἐν Ἀθήναις ἐνεπρόσθη,

- Πιτύα μὲν ἐφορεύοντος, ἄρχοντος δὲ Καλλίου Ἀθη-
 νησιν,] οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ Λυσάνδρῳ παρεληλυθότος
 ἤδη τοῦ χρόνου [καὶ τῷ πολέμῳ τεττάρων καὶ εἴκοσιν
 2 ἐτῶν] ἔπεμψαν ἐπὶ τὰς ναῦς Καλλικρατίδαν. ὅτε δὲ
 παρεδίδου ὁ Λύσανδρος τὰς ναῦς, ἔλεγε τῷ Καλλι-
 κρατίδᾳ ὅτι θαλαττοκράτωρ τε παραδιδοίῃ καὶ ναυμαχία
 νενικηκώς. ὁ δὲ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἐξ Ἐφέσου ἐν ἀρι-
 στερᾷ Σάμου παραπλεύσαντα[, οὓς ἦσαν αἱ τῶν Ἀθη-
 ναίων νῆες,] ἐν Μιλήτῳ παραδοῦναι τὰς ναῦς, καὶ
 3 ὁμολογήσειν θαλαττοκρατεῖν. οὐ φαμένου δὲ τοῦ Λυ-
 σάνδρου πολυπραγμονεῖν ἄλλου ἄρχοντος, αὐτὸς ὁ
 Καλλικρατίδας πρὸς αἷς παρὰ Λυσάνδρου ἔλαβε ναυσὶ
 προσεπλήρωσεν ἐκ Χίου καὶ Ῥόδου καὶ ἄλλοθεν ἀπὸ
 τῶν συμμάχων πεντήκοντα ναῦς. ταύτας δὲ πάσας
 ἀθροίσας, οὓσας τετταράκοντα καὶ ἑκατόν, παρεσκευά-
 4 ζετο ὡς ἀπαντησόμενος τοῖς πολεμίοις. καταμαθὼν δ'
 ὑπὸ τῶν Λυσάνδρου φίλων καταστασιαζόμενος, οὐ
 μόνον ἀπροθύμως ὑπηρετοῦντων, ἀλλὰ καὶ διαθροούν-
 των ἐν ταῖς πόλεσιν ὅτι Λακεδαιμόνιοι μέγιστα παρα-
 πίπτειεν ἐν τῷ αἰεὶ διαλλάττειν τοὺς ναυάρχους, πολ-
 λάκις ἀνεπιτηδεῖων γιγνομένων καὶ ἄρτι ξυνιέντων τὰ
 ναυτικά καὶ ἀνθρώποις ὡς χρηστέον οὐ γινωσκόντων
 [ἀπείρους θαλάττης πέμποντες καὶ ἀγνωστας τοῖς ἐκεῖ,
 κινδυνεύοιέν τι παθεῖν διὰ τοῦτο], ἐκ τούτου δὴ ὁ
 Καλλικρατίδας συγκαλέσας τοὺς Λακεδαιμονίαν ἐκεῖ
 παρόντας ἔλεγεν αὐτοῖς τοιάδε.
- 5 Ἐμοὶ μὲν ἀρκεῖ οἴκοι μένειν, καὶ εἴτε Λύσανδρος
 εἴτε ἄλλος τις ἐμπειρότερος περὶ τὰ ναυτικά βούλεται
 εἶναι, οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμέ· ἐγὼ δ' ὑπὸ τῆς πόλεως
 ἐπὶ τὰς ναῦς πεμφθεὶς οὐκ ἔχω τί ἄλλο ποιῶ ἢ τὰ
 κελεύόμενα ὡς ἂν δύνωμαι κράτιστα. ὑμεῖς δὲ πρὸς

ἂ ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι καὶ ἡ πόλις ἡμῶν αἰτιαζέται, ἴστε γὰρ αὐτὰ ὥσπερ καὶ ἐγὼ, συμβουλευέτε τὰ ἄριστα ὑμῖν δοκοῦντα εἶναι περὶ τοῦ ἐμὲ ἐνθάδε μένειν ἢ οἴκαδε ἀποπλεῖν ἐροῦντα τὰ καθεστῶτα ἐνθάδε.

Οὐδενὸς δὲ τολμήσαντος ἄλλο τι εἰπεῖν ἢ τοῖς οἴκοι 6
 πείθεσθαι ποιεῖν τε ἐφ' ἃ ἦκει, ἐλθὼν παρὰ Κῦρον
 ἦται μισθὸν τοῖς ναύταις· ὁ δὲ αὐτῷ εἶπε δύο ἡμέρας
 ἐπισχεῖν. Καλλικρατίδας δὲ ἀχθεσθεὶς τῇ ἀναβολῇ καὶ 7
 ταῖς ἐπὶ τὰς θύρας φοιτήσεσιν ὀργισθεὶς καὶ εἰπὼν
 ἀθλιωτάτους εἶναι τοὺς Ἕλληνας, ὅτι βαρβάρους κολα-
 κεύουσιν ἔνεκα ἀργυρίου, φάσκων τε, ἂν σωθῆ οἴκαδε,
 κατὰ γε τὸ αὐτοῦ δυνατὸν διαλλάξειν Ἀθηναίους καὶ
 Λακεδαιμονίους, ἀπέπλευσεν εἰς Μίλητον· κάκειθεν 8
 πέμψας τριήρεις εἰς Λακεδαίμονα ἐπὶ χρήματα, ἐκ-
 κλησίαν ἀθροίσας τῶν Μιλησίων τάδε εἶπεν.

Ἔμοι μὲν, ὦ Μιλήσιοι, ἀνάγκη τοῖς οἴκοι ἄρχουσι
 πείθεσθαι· ὑμᾶς δὲ ἐγὼ ἀξιῶ προθυμοτάτους εἶναι εἰς
 τὸν πόλεμον διὰ τὸ οἰκοῦντας ἐν βαρβάροις πλεῖστα
 κακὰ ἤδη ὑπ' αὐτῶν πεπονθέναι. δεῖ δ' ὑμᾶς ἐξηγει- 9
 σθαι τοῖς ἄλλοις συμμάχοις ὅπως ἂν τάχιστα τε καὶ
 μάλιστα βλάπτωμεν τοὺς πολεμίους, ἕως ἂν οἱ ἐκ Λακε-
 δαίμονος ἦκωσιν, οὓς ἐγὼ ἔπεμψα χρήματα ἄξοντας,
 ἐπεὶ τὰ ἐνθάδε ὑπάρχοντα Λύσανδρος Κύρῳ ἀποδοὺς 10
 ὡς περιττὰ ὄντα οἴχεται· Κύρος δὲ ἐλθόντος ἐμοῦ ἐπ'
 αὐτὸν ἀεὶ ἀνεβάλλετό μοι διαλεχθῆναι, ἐγὼ δ' ἐπὶ τὰς
 ἐκείνου θύρας φοιτᾶν οὐκ ἐδυνάμην ἐμαυτὸν πείσαι.
 ὑπισχνοῦμαι δ' ὑμῖν ἀντὶ τῶν συμβάντων ἡμῖν ἀγα- 11
 θῶν ἐν τῷ χρόνῳ ᾧ ἂν ἐκεῖνα προσδεχόμεθα χάριν
 ἀξίαν ἀποδώσειν. ἀλλὰ σὺν τοῖς θεοῖς δεῖξομεν τοῖς
 βαρβάροις ὅτι καὶ ἄνευ τοῦ ἐκείνους θαυμάζειν δυνάμεθα
 τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι.

- 12 Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' εἶπεν, ἀνιστάμενοι πολλοὶ καὶ μάλιστα οἱ αἰτιαζόμενοι ἐναντιοῦσθαι δεδιότες εἰσηγοῦντο πόρον χρημάτων καὶ αὐτοὶ ἐπαγγελλόμενοι ἰδίᾳ. λαβὼν δὲ ταῦτα ἐκεῖνος καὶ ἐκ Χίου πεντεδραχμίαν ἐκάστῳ τῶν ναυτῶν ἐφοδιασάμενος ἔπλευσε τῆς Λέσβου ἐπὶ Μή-
- 13 θυμναν πολεμίαν οὔσαν. οὐ βουλομένων δὲ τῶν Μηθυμναίων προσχωρεῖν, ἅτ' ἐμφρούρων ὄντων Ἀθηναίων καὶ τῶν τὰ πράγματα ἐχόντων ἀττικιζόντων, προσβαλὼν
- 14 αἶρεῖ τὴν πόλιν κατὰ κράτος. τὰ μὲν οὖν χρήματα πάντα διήρπασαν οἱ στρατιῶται, τὰ δὲ ἀνδράποδα πάντα συνήθροισεν ὁ Καλλικρατίδας εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ κελευόντων τῶν συμμάχων ἀποδόσθαι καὶ τοὺς Μηθυμναίους οὐκ ἔφη ἑαυτοῦ γε ἄρχοντος οὐδέν' ἂν Ἑλλήνων [εἰς
- 15 τὸ κείνου δυνατὸν] ἀνδραποδισθῆναι. τῇ δ' ὑστεραία τοὺς μὲν ἐλευθέρους ἀφῆκε, τοὺς δὲ τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς καὶ τὰ ἀνδράποδα τὰ δοῦλα πάντα ἀπέδοτο. Κόνωνι δὲ εἶπεν ὅτι παύσει αὐτὸν μοιχῶντα τὴν θάλατταν. κατιδὼν δὲ αὐτὸν ἀναγόμενον ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐδίωκεν ὑποτεμνόμενος τὸν εἰς Σάμον πλοῦν[, ὅπως
- 16 μὴ ἐκεῖσε φύγοι]. Κόνων δ' ἔφευγε ταῖς ναυσὶν εὐπλεούσαις διὰ τὸ ἐκ πολλῶν πληρωμάτων εἰς ὀλίγας ἐκλελέχθαι τοὺς ἀρίστους ἐρέτας, καὶ καταφεύγει εἰς Μυτιλήνην τῆς Λέσβου καὶ σὺν αὐτῷ τῶν δέκα στρατηγῶν †Λέων καὶ Ἐρασινίδης. Καλλικρατίδας δὲ συνεισέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα, διώκων ναυσὶν ἑκα-
- 17 τὸν καὶ ἐβδομήκοντα. Κόνων δὲ ὡς ἔφθη ὑπὸ τῶν πολεμίων κατακωλυθεῖς, ἠναγκάσθη ναυμαχῆσαι πρὸς τῷ λιμένι, καὶ ἀπώλεσε ναῦς τριάκοντα· οἱ δὲ ἄνδρες εἰς τὴν γῆν ἀπέφυγον· τὰς δὲ λοιπὰς τῶν νεῶν, τετ-
- 18 τράκοντα οὔσας, ὑπὸ τῷ τείχει ἀνείλκυσε. Καλλικρατίδας δὲ ἐν τῷ λιμένι ὀρμισάμενος ἐπολιόρκει ἐν-

ταῦθα, τὸν ἔκπλον ἔχων. καὶ κατὰ γῆν μεταπεμφά-
 μενος τοὺς Μηθυμναίους πανδημεὶ καὶ ἐκ τῆς Χίου τὸ
 στρατεύμα διεβίβασε· χρήματά τε παρὰ Κύρου αὐτῷ
 ἦλθεν. ὁ δὲ Κόνων ἐπεὶ ἐπολιορκεῖτο καὶ κατὰ γῆν 19
 καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ σίτων οὐδαμῶθεν ἦν εὐπο-
 ρῆσαι, οἱ δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ ἐν τῇ πόλει ἦσαν καὶ
 οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐβόηθουν διὰ τὸ μὴ πυνθάνεσθαι
 ταῦτα, καθελκύσας τῶν νεῶν τὰς ἄριστα πλεούσας δύο
 ἐπλήρωσε πρὸ ἡμέρας, ἐξ ἀπασῶν τῶν νεῶν τοὺς ἀρί-
 στους ἐρέτας ἐκλέξας καὶ τοὺς ἐπιβάτας εἰς κοίλην
 ναῦν μεταβιβάσας καὶ τὰ παραρύματα παραβαλὼν. τὴν 20
 μὲν οὖν ἡμέραν οὕτως ἀνεῖχον, εἰς δὲ τὴν ἐσπέραν,
 ἐπεὶ σκότος εἶη, ἐξεβίβαζεν, ὥς μὴ καταδήλους εἶναι
 τοῖς πολεμίοις ταῦτα ποιοῦντας. πέμπτη δὲ ἡμέρα
 εἰσθήμενοι σίτα μέτρια, ἐπειδὴ ἤδη μέσον ἡμέρας ἦν
 καὶ οἱ ἐφοροῦντες ὀλιγῶρως εἶχον καὶ ἔνιοι ἀνεπαύοντο,
 ἐξέπλευσαν ἔξω τοῦ λιμένος, καὶ ἡ μὲν ἐπὶ Ἑλλησπόντου
 ὤρμησεν, ἡ δὲ εἰς τὸ πέλαγος. τῶν δ' ἐφοροῦντων 21
 ὡς ἕκαστοι ἦνυτον, τὰς τε ἀγκύρας ἀποκόπτοντες καὶ
 ἐπειγόμενοι ἐβόηθουν τεταραγμένοι, τυχόντες ἐν τῇ γῆ
 ἀριστοποιούμενοι· εἰσβάντες δὲ ἐδίωκον τὴν εἰς τὸ
 πέλαγος ἀφορμήσασαν, καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ δύνοντι κατέ-
 λαβον, καὶ κρατήσαντες μάχῃ, ἀναδησάμενοι ἀπῆγον
 εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἀνδράσιν. ἡ δ' ἐπὶ τοῦ 22
 Ἑλλησπόντου φυγοῦσα ναὺς διέφυγε, καὶ ἀφικομένη
 εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξαγγέλλει τὴν πολιορκίαν. Διομέδων
 δὲ βοηθῶν Κόνωνι πολιορκουμένῳ δώδεκα ναυσὶν ὤρμι-
 σατο εἰς τὸν εὐρύπον τὸν τῶν Μυτιληναίων. ὁ δὲ Καλλι- 23
 κρατίδας ἐπιπλεύσας αὐτῷ ἐξαίφνης δέκα μὲν τῶν νεῶν
 ἔλαβε, Διομέδων δ' ἔφυγε τῇ τε αὐτοῦ καὶ ἄλλῃ. οἱ 24
 δὲ Ἀθηναῖοι τὰ γεγενημένα καὶ τὴν πολιορκίαν ἐπεὶ

ἤκουσαν, ἐψηφίσαντο βοηθεῖν ναυσὶν ἑκατὸν καὶ δέκα, εἰσβιβάζοντες τοὺς ἐν τῇ ἡλικίᾳ ὄντας ἅπαντας καὶ δούλους καὶ ἐλευθέρους· καὶ πληρώσαντες τὰς δέκα καὶ ἑκατὸν ἐν τριάκοντα ἡμέραις ἀπῆραν. εἰσέβησαν
 25 δὲ καὶ τῶν ἰπέων πολλοί. μετὰ ταῦτα ἀνήχθησαν εἰς Σάμον, κἀκεῖθεν Σαμίας ναῦς ἔλαβον δέκα· ἤθροισαν δὲ καὶ ἄλλας πλείους ἢ τριάκοντα παρὰ τῶν ἄλλων συμμαχῶν, εἰσβαίνειν ἀναγκάσαντες ἅπαντας, ὁμοίως δὲ καὶ εἴ τινες αὐτοῖς ἔτυχον ἔξω οὔσαι. ἐγένοντο δὲ αἱ
 26 πᾶσαι πλείους ἢ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ὁ δὲ Καλλικρατίδας ἀκούων τὴν βοήθειαν ἤδη ἐν Σάμῳ οὔσαν, αὐτοῦ μὲν κατέλιπε πεντήκοντα ναῦς καὶ ἄρχοντα Ἐτεόνικον, ταῖς δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀναχθεὶς ἐδειπνοποιεῖτο τῆς Λέσβου ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρᾳ [ἀντίον τῆς Μυτιλήνης].
 27 τῇ δ' αὐτῇ ἡμέρᾳ ἔτυχον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δειπνοποιούμενοι ἐν ταῖς Ἀργινούσαις. αὐταὶ δ' εἰσὶν [ἀντίον τῆς Λέσβου ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρᾳ] ἀντίον τῆς Μυτιλήνης.
 28 τῆς δὲ νυκτὸς ἰδὼν τὰ πυρά, καὶ τινῶν αὐτῷ ἐξαργειλάντων ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι εἶεν, ἀνήγετο περὶ μέσας νύκτας, ὡς ἑξαπιναίως προσπέσοι· ὕδωρ δ' ἐπιγερόμενον πολὺ καὶ βρονταὶ διεκώλυσαν τὴν ἀναγωγὴν. ἐπεὶ δὲ ἀνέσχευ, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἔπλει ἐπὶ τὰς Ἀργι-
 29 νούσας. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντανήγοντο εἰς τὸ πέλαγος τῷ εὐώνυμῳ, παρατεταγμένοι ὧδε. Ἀριστοκράτης μὲν τὸ εὐώνυμον ἔχων ἠγεῖτο πεντεκαίδεκα ναυσί, μετὰ δὲ ταῦτα Διομέδων ἑτέροις πεντεκαίδεκα· ἐπετέτακτο δὲ Ἀριστοκράτει μὲν Περικλῆς, Διομέδοντι δὲ Ἐρασινίδης· παρὰ δὲ Διομέδοντα οἱ Σάμιοι δέκα ναυσὶν ἐπὶ μιᾶς τεταγμένοι· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Σάμιος ὀνόματι Ἰππεύς· ἐχόμεναι δὲ αἱ τῶν ταξιάρχων δέκα, καὶ αὐταὶ ἐπὶ μιᾶς· ἐπὶ δὲ ταύταις αἱ τῶν ναυάρχων τρεῖς, καὶ

εἴ τινες ἄλλαι ἦσαν συμμαχίδες. τὸ δὲ δεξιὸν κέρασ 30
 Πρωτόμαχος εἶχε πεντεκαίδεκα ναυσί· παρὰ δ' αὐτὸν
 Θρασύλλος ἐτέραις πεντεκαίδεκα· ἐπετέτακτο δὲ Πρωτο-
 μάχῳ μὲν Λυσίας, ἔχων τὰς ἴσας ναῦς, Θρασύλλῳ
 δ' Ἀριστογένησ. οὕτω δ' ἐτάχθησαν, ἵνα μὴ διέκπλουν 31
 διδοῖεν· χειρὸν γὰρ ἔπλεον. αἱ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων
 ἀντιτεταγμέναι ἦσαν ἅπασαι ἐπὶ μιᾶς ὡς πρὸς διέκπλουν
 καὶ περίπλουν παρεσκευασμένοι, διὰ τὸ βέλτιον πλεῖν.
 εἶχε δὲ τὸ δεξιὸν κέρασ Καλλικρατίδασ. Ἐρμων δὲ 32
 Μεγαρεὺς ὁ τῷ Καλλικρατίδᾳ κυβερνῶν εἶπε πρὸς
 αὐτὸν ὅτι εἴη καλῶς ἔχον ἀποπλεῦσαι· αἱ γὰρ τριήρεις
 τῶν Ἀθηναίων πολλῷ πλείους ἦσαν. Καλλικρατίδασ
 δὲ εἶπεν ὅτι ἡ Σπάρτη οὐδέος μὴ κάκιον οἰκίηται αὐτοῦ
 ἀποθανόντος, φεύγειν δὲ αἰσχρὸν ἔφη εἶναι. μετὰ δὲ 33
 ταῦτα ἐναυμάχησαν χρόνον πολύν, πρῶτον μὲν ἀθρόαι,
 ἔπειτα δὲ διεσκεδασμένοι. ἐπεὶ δὲ Καλλικρατίδασ τε
 ἐμβαλούσης τῆς νεῶς ἀποπεσὼν εἰς τὴν θάλατταν
 ἠφανίσθη Πρωτόμαχος τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τῷ δεξιῷ
 τὸ εὐώνυμον ἐνίκησαν, ἐντεῦθεν φυγὴ τῶν Πελοπον-
 νησίων ἐγένετο εἰς Χίον πλείστων, τινῶν δὲ καὶ εἰς
 Φώκαιαν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πάλιν εἰς τὰς Ἀργινούσασ
 κατέπλευσαν. ἀπώλοντο δὲ τῶν μὲν Ἀθηναίων νῆεσ 34
 πέντε καὶ εἴκοσιν αὐτοῖς ἀνδράσιν ἐκτὸς ὀλίγων τῶν
 πρὸς τὴν γῆν προσενεχθέντων, τῶν δὲ Πελοποννησίων
 Λακωνικὰ μὲν ἐννέα, τῶν πασῶν οὐσῶν δέκα, τῶν
 δ' ἄλλων συμμαχῶν πλείους ἢ ἐξήκοντα. ἔδοξε δὲ καὶ 35
 τοῖς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῖς ἑπτὰ μὲν καὶ τετταρά-
 κοντα ναυσὶ Θηραμένην τε καὶ Θρασύβουλον τριηράρ-
 χους ὄντας καὶ τῶν ταξιάρχων τινὰς πλεῖν ἐπὶ τὰς
 καταδεδυκνίας ναῦς καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀνθρώπους,
 ταῖς δὲ ἄλλαις ἐπὶ τὰς μετ' Ἐτεονίκου τῇ Μυτιλήνῃ

ἐφορμούσας. ταῦτα δὲ βουλομένους ποιεῖν ἄνεμος καὶ
 χειμῶν διεκώλυσεν αὐτοὺς μέγας γενόμενος· τροπαῖον
 36 δὲ στήσαντες αὐτοῦ ἠύλιζοντο. τῷ δ' Ἐτεονίῳ ὁ
 ὑπηρετικὸς κέλης πάντα ἐξήγγειλε τὰ περὶ τὴν ναυ-
 μαχίαν. ὁ δὲ αὐτὸν πάλιν ἐξέπεμψεν εἰπὼν τοῖς ἐνοῦσι
 σιωπῇ ἐκπλεῖν καὶ μηδενὶ διαλέγεσθαι, παραχορῆμα δὲ
 αὐθις πλεῖν εἰς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον ἐστεφανωμένους
 καὶ βοῶντας ὅτι Καλλικρατίδας νενίκηκε ναυμαχῶν καὶ
 37 ὅτι αἱ τῶν Ἀθηναίων νῆες ἀπολώλασιν ἅπασαι. καὶ
 οἱ μὲν τοῦτ' ἐποίουν· αὐτὸς δ', ἐπειδὴ ἐκείνοι κατ-
 ἐπλεον, ἔδυε τὰ εὐαγγέλια, καὶ τοῖς στρατιώταις παρήγ-
 γειλε δειπνοποιεῖσθαι, καὶ τοῖς ἐμπόροις τὰ χρήματα
 σιωπῇ ἐνθεμένους εἰς τὰ πλοῖα ἀποπλεῖν εἰς Χίον (ἦν
 δὲ τὸ πνεῦμα οὖριον) καὶ τὰς τριήρεις τὴν ταχίστην.
 38 αὐτὸς δὲ τὸ πεζὸν ἀπῆγεν εἰς τὴν Μήθυμναν, τὸ στρατό-
 πεδον ἐμπρήσας. Κόνων δὲ καθελκύσας τὰς ναῦς, ἐπεὶ
 οἱ τε πολέμιοι ἀπεδεδράκεσαν καὶ ὁ ἄνεμος εὐδιαίτερος
 ἦν, ἀπαντήσας τοῖς Ἀθηναίοις ἤδη ἀνηγμένοις ἐκ τῶν
 Ἀργινουσῶν ἔφρασε τὰ περὶ τοῦ Ἐτεονίκου. οἱ δὲ
 Ἀθηναῖοι κατέπλευσαν εἰς τὴν Μυτιλήνην, ἐκεῖθεν δ'
 ἐπανήχθησαν εἰς τὴν Χίον, καὶ οὐδὲν διαπραξάμενοι
 ἀπέπλευσαν ἐπὶ Σάμου.

VII. Οἱ δ' ἐν οἴκῳ τούτους μὲν τοὺς στρατηγοὺς ἔπαυσαν
 πλὴν Κόνωνος· πρὸς δὲ τούτῳ εἴλοντο Ἀδεΐμαντον καὶ
 τρίτον Φιλοκλέα. τῶν δὲ ναυμαχησάντων στρατηγῶν
 Πρωτόμαχος μὲν καὶ Ἀριστογένης οὐκ ἀπῆλθον εἰς
 2 Ἀθήνας, τῶν δὲ ἕξ καταπλευσάντων, Περικλέους καὶ
 Διομέδοντος καὶ Λυσίου καὶ Ἀριστοκράτους καὶ Θρα-
 σύλλου καὶ Ἐρασινίδου, Ἀρχέδημος ὁ τοῦ δήμου τότε
 προεστηκὸς ἐν Ἀθήναις καὶ τῆς διωβελίας ἐπιμελόμενος
 Ἐρασινίδῃ ἐπιβολὴν ἐπιβαλὼν κατηγορεῖ ἐν δικαστηρίῳ,

φάσκων ἐξ Ἑλλησπόντου αὐτὸν ἔχειν χρήματα ὄντα τοῦ
 δήμου· κατηγορεῖ δὲ καὶ περὶ τῆς στρατηγίας. καὶ ἔδοξε
 τῷ δικαστηρίῳ δῆσαι τὸν Ἑρασινίδην. μετὰ δὲ ταῦτα 3
 ἐν τῇ βουλῇ διηγοῦντο οἱ στρατηγοὶ περὶ τε τῆς ναυ-
 μαχίας καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ χειμῶνος. Τιμοκράτους
 δ' εἰπόντος ὅτι καὶ τοὺς ἄλλους χορὴ δεθέντας εἰς τὸν
 δῆμον παραδοθῆναι, ἡ βουλή ἔδησε. μετὰ δὲ ταῦτα 4
 ἐκκλησίᾳ ἐγένετο, ἐν ἣ τῶν στρατηγῶν κατηγοροῦν
 ἄλλοι τε καὶ Θηραμένης μάλιστα, δικαίους εἶναι λόγον
 ὑποσχεῖν διότι οὐκ ἀνείλοντο τοὺς ναυαγούς. ὅτι μὲν
 γὰρ οὐδενὸς ἄλλου καθήπτουτο ἐπιστολὴν ἐπεδείκνυε
 μαρτύριον ἢν ἔπεμψαν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν βουλήν
 καὶ εἰς τὸν δῆμον, ἄλλο οὐδὲν αἰτιώμενοι ἢ τὸν χει-
 μῶνα. μετὰ ταῦτα δὲ οἱ στρατηγοὶ βραχέως ἕκαστος 5
 ἀπελογήσατο, οὐ γὰρ προυτέθη σφίσι λόγος κατὰ τὸν
 νόμον, καὶ τὰ πεπραγμένα διηγοῦντο, ὅτι αὐτοὶ μὲν
 ἐπὶ τοὺς πολεμίους πλέοιεν, τὴν δὲ ἀναίρεσιν τῶν
 ναυαγῶν προστάξαιεν τῶν τριηράρχων ἀνδράσιν ἱκανοῖς
 καὶ ἐστρατηγηκόσιν ἤδη, Θηραμένει καὶ Θρασυβούλῳ
 καὶ ἄλλοις τοιούτοις· καὶ εἶπερ γέ τινας δέοι, περὶ τῆς 6
 ἀναιρέσεως οὐδένα ἄλλον ἔχειν αὐτοὺς αἰτιάσασθαι ἢ
 τούτους οἷς προσετάχθη. καὶ οὐχ ὅτι γε κατηγοροῦσιν
 ἡμῶν, ἔφασαν, ψευσόμεθα φάσκοντες αὐτοὺς αἰτίους
 εἶναι, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τοῦ χειμῶνος εἶναι τὸ κωλύσαν
 τὴν ἀναίρεσιν. τούτων δὲ μάρτυρας παρείχοντο τοὺς 7
 κυβερνήτας καὶ ἄλλους τῶν συμπλεόντων πολλούς. τοι-
 αῦτα λέγοντες ἔπειθον τὸν δῆμον· ἐβούλοντο δὲ πολλοὶ
 τῶν ἰδιωτῶν ἐγγυᾶσθαι ἀνιστάμενοι· ἔδοξε δὲ ἀνα-
 βαλέσθαι εἰς ἑτέραν ἐκκλησίαν (τότε γὰρ ὄψῃ ἦν καὶ
 τὰς χεῖρας οὐκ ἂν καθεώρων)· τὴν δὲ βουλήν προ-
 βουλεύσασαν εἰσενεγκεῖν ὅτῳ τρόπῳ οἱ ἄνδρες κρίνοιντο.

8 μετὰ δὲ ταῦτα ἐρίγνετο Ἀπατούρια, ἐν οἷς οἱ τε πατέρες καὶ οἱ συγγενεῖς σύνεισι σφίσιν αὐτοῖς. οἱ οὖν περὶ τὸν Θηραμένη παρεσκεύασαν ἀνθρώπους μέλανα ἱμάτια ἔχοντας καὶ ἐν χρῶ κεκαρμένους πολλοὺς ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ, ἵνα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἤκοιεν, ὡς δὴ συγγενεῖς ὄντες τῶν ἀπολωλότων, καὶ Καλλιξείνου ἐπεισαν
9 ἐν τῇ βουλῇ κατηγορεῖν τῶν στρατηγῶν. ἐντεῦθεν ἐκκλησίαν ἐποίουν, εἰς ἣν ἡ βουλή εἰσήνεγκε τὴν ἑαυτῆς γνώμην Καλλιξείνου εἰπόντος τήνδε· Ἐπειδὴ τῶν τε κατηγορούντων κατὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ἐκείνων ἀπολογουμένων ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ ἀκηκόασι, διαψηφίσασθαι Ἀθηναίους ἅπαντας κατὰ φυλὰς· θεῖναι δὲ εἰς τὴν φυλὴν ἐκάστην δύο ὑδρίας· ἐφ' ἐκάστη δὲ τῇ φυλῇ κήρυκα κηρύττειν, ὅτω δοκοῦσιν ἀδικεῖν οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἀνελόμενοι τοὺς νικήσαντας ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, εἰς τὴν προτέραν ψηφίσασθαι, ὅτω δὲ μὴ, εἰς τὴν
10 ὑστέραν· ἂν δὲ δόξωσιν ἀδικεῖν, θανάτῳ ζημιῶσαι καὶ τοῖς ἑνδεκα παραδοῦναι καὶ τὰ χρήματα δημεῦσαι, τὸ
11 δ' ἐπιδέκατον τῆς θεοῦ εἶναι. παρῆλθε δὲ τις εἰς τὴν ἐκκλησίαν φάσκων ἐπὶ τεύχους ἀλφίτων σωθῆναι· ἐπιστέλλειν δ' αὐτῷ τοὺς ἀπολλυμένους, ἐὰν σωθῇ, ἀπαργεῖλαι τῷ δήμῳ ὅτι οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἀνείλοντο τοὺς
12 ἀρίστους ὑπὲρ τῆς πατρίδος γενομένους. τὸν δὲ Καλλιξείνου προσεκαλέσαντο παράνομα φάσκοντες συγγραφέναι Εὐρουπτόλεμός τε ὁ Πεισιάνακτος καὶ ἄλλοι τινές. τοῦ δὲ δήμου ἔνιοι ταῦτα ἐπήνουν, τὸ δὲ πλῆθος ἐβόα δεινὸν εἶναι, εἰ μὴ τις ἑάσει τὸν δῆμον πράττειν
13 ὃ ἂν βούληται. καὶ ἐπὶ τούτοις εἰπόντος Λυκίσκου καὶ τούτους τῇ αὐτῇ ψήφῳ κρίνεσθαι ἤπερ καὶ τοὺς στρατηγούς, ἐὰν μὴ ἀφῶσι τὴν κλῆσιν, ἐπεθορύβησε πάλιν
14 ὁ ὄχλος, καὶ ἠναγκάσθησαν ἀφιέναι τὰς κλήσεις. τῶν

δὲ πρυτάνεών τινων οὐ φασκόντων προθήσειν τὴν
 διαψήφισιν παρὰ τὸν νόμον, αὐτίς Καλλιξείνος ἀναβὰς
 κατηγορεῖ αὐτῶν τὰ αὐτά. οἱ δὲ ἐβόων καλεῖν τοὺς οὐ
 φάσκοντας. οἱ δὲ πρυτάνεις φοβηθέντες ὡμολόγουν 15
 πάντες προθήσειν πλὴν Σωκράτους τοῦ Σωφρονίσκου·
 οὗτος δ' οὐκ ἔφη ἀλλ' ἢ κατὰ νόμον πάντα ποιήσειν.
 μετὰ δὲ ταῦτα ἀναβὰς Εὐρυπίτολεμος ἔλεξεν ὑπὲρ τῶν 16
 στρατηγῶν τάδε.

Τὰ μὲν κατηγορήσων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀνέβην
 ἐνθάδε Περικλέους ἀναγκαίου μοι ὄντος καὶ ἐπιτηδεῖον
 καὶ Διομέδοντος φίλου, τὰ δ' ὑπεραπολογησόμενος, τὰ
 δὲ συμβουλεύσων ἅ μοι δοκεῖ ἄριστα εἶναι ἀπάσῃ τῇ
 πόλει. κατηγορῶ μὲν οὖν αὐτῶν ὅτι μετέπεισαν τοὺς 17
 συνάρχοντας βουλομένους πέμπειν γράμματα τῇ τε
 βουλῇ καὶ ὑμῖν ὅτι ἐπέταξαν τῷ Θηραμένει καὶ Θρα-
 συβούλῳ τετραράκοντα καὶ ἑπτὰ τριήρεσιν ἀνελέσθαι
 τοὺς* ναυαγούς, οἱ δὲ οὐκ ἀνείλοντο εἶτα νῦν τὴν 18
 αἰτίαν κοινὴν ἔχουσιν ἐκείνων ἰδίᾳ ἀμαρτόντων, καὶ
 ἀντὶ τῆς τότε φιλανθρωπίας νῦν ὑπ' ἐκείνων τε καὶ
 τινων ἄλλων ἐπιβουλενόμενοι κινδυνεύουσιν ἀπολέσθαι;
 οὐκ, ἂν ὑμεῖς γέ μοι πίθησθε τὰ δίκαια καὶ ὅσια ποι- 19
 οῦντες, καὶ ὅθεν μάλιστ' ἀληθῆ πεύσεσθε καὶ οὐ μετα-
 νοήσαντες ὕστερον εὐρήσετε σφᾶς αὐτοὺς ἡμαρτηκότας
 τὰ μέγιστα εἰς θεοὺς τε καὶ ὑμᾶς αὐτούς. συμβουλεύω
 δ' ὑμῖν, ἐν οἷς οὐθ' ὑπ' ἐμοῦ οὐθ' ὑπ' ἄλλου οὐδενὸς
 ἔστιν ἐξαπατηθῆναι ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἀδικοῦντας εἰδότες
 κολάσεσθε ἢ ἂν βούλησθε δίκη, καὶ ἅμα πάντας καὶ
 καθ' ἓνα ἕκαστον, εἰ μὴ πλέον, ἀλλὰ κἂν μίαν ἡμέραν
 δόντες αὐτοῖς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογήσασθαι, μὴ ἄλλοις
 μᾶλλον πιστεύοντες ἢ ὑμῖν αὐτοῖς. ἴστε δέ, ὧ ἄνδρες 20
 Ἀθηναῖοι, πάντες ὅτι τὸ Καννωνοῦ ψήφισμά ἐστιν

ἰσχυρότατον, ὃ κελεύει, ἐάν τις τὸν τῶν Ἀθηναίων
 δῆμον ἀδικῆ, δεδεμένον ἀποδικεῖν ἐν τῷ δήμῳ, καὶ ἐάν
 καταγνωσθῆ ἀδικεῖν, ἀποθανεῖν εἰς τὸ βάραθρον ἐμβλη-
 θέντα, τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ δημευθῆναι καὶ τῆς θεοῦ
 21 τὸ ἐπίδεκατον εἶναι. κατὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα κελεύω
 κρίνεσθαι τοὺς στρατηγούς καὶ νῆ Δία, ἂν ὑμῖν γε
 δοκῆ, πρῶτον Περικλέα τὸν ἐμοὶ προσήκοντα· αἰσχρὸν
 γάρ μοι ἐστὶν ἐκεῖνον περὶ πλείονος ποιεῖσθαι ἢ τὴν
 22 ὅλην πόλιν. τοῦτο δ' εἰ μὴ βούλεσθε, κατὰ τόνδε τὸν
 νόμον κρίνατε, ὅς ἐστιν ἐπὶ τοῖς ἱεροσύλοις καὶ προ-
 δόταις, ἐάν τις ἢ τὴν πόλιν προδιδῶ ἢ τὰ ἱερὰ κλέπτῃ,
 κριθέντα ἐν δικαστηρίῳ, ἂν καταγνωσθῆ, μὴ ταφῆναι
 ἐν τῇ Ἀττικῇ, τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ δημόσια εἶναι.
 23 τούτων ὁποτέρῳ βούλεσθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῷ
 νόμῳ κρινέσθων οἱ ἄνδρες κατὰ ἓνα ἕκαστον διηρη-
 μένων τῆς ἡμέρας τριῶν μερῶν[, ἐνὸς μὲν ἐν ᾧ συλ-
 λέγεσθαι ὑμᾶς δεῖ καὶ διαψηφίζεσθαι, ἐάν τε ἀδικεῖν
 δοκῶσιν ἐάν τε μή, ἑτέρου δ' ἐν ᾧ κατηγορεῖσθαι,
 24 ἑτέρου δ' ἐν ᾧ ἀπολογήσασθαι]. τούτων δὲ γιγνο-
 μένων οἱ μὲν ἀδικοῦντες τεύξονται τῆς μεγίστης τιμω-
 ρίας, οἱ δ' ἀναίτιοι ἐλευθερωθήσονται ὑφ' ὑμῶν, ὧ
 25 Ἀθηναῖοι, καὶ οὐκ ἀδίκως ἀπολοῦνται. ὑμεῖς δὲ κατὰ
 τὸν νόμον εὐσεβοῦντες καὶ εὐορκοῦντες κρινεῖτε καὶ
 οὐ συμπολεμήσετε Λακεδαιμονίοις τοὺς ἐκείνους ἐβ-
 δομήκοντα ναῦς ἀφελομένους καὶ νενικηκότας, τούτους
 ἀπολλύντες ἀκρίτους παρὰ τὸν νόμον. τί δὲ καὶ δε-
 26 διότες σφόδρα οὕτως ἐπείγεσθε; ἢ μὴ οὐχ ὑμεῖς ὄν
 ἂν βούλησθε ἀποκτείνητε καὶ ἐλευθερώσητε, ἂν κατὰ
 τὸν νόμον κρίνητε, ἀλλ' οὐκ ἂν παρὰ τὸν νόμον,
 ὥσπερ Καλλίξεινος τὴν βουλὴν ἐπεισεν εἰς τὸν δῆμον
 27 εἰσενεγκεῖν μιᾶ ψήφῳ; ἀλλ' ἴσως ἂν τινα καὶ οὐκ

αἴτιον ὄντα ἀποκτείναιτε· μεταμελήσαι δὲ ὕστερον ἀναμνήσθητε ὡς ἀλγεινὸν καὶ ἀνωφελὲς ἤδη ἐστί, πρὸς δ' ἔτι καὶ περὶ θανάτου ἀνθρώπου ἡμαρτηκότηας. δεινὰ 28 δ' ἂν ποιήσαιτε, εἰ Ἄριστάρχῳ μὲν πρότερον τὸν δῆμον καταλύοντι, εἶτα δ' Οἰνόην προδιδόντι Θηβαίοις πολεμίοις οὖσιν, ἔδοτε ἡμέραν ἀπολογήσασθαι ἢ ἐβούλετο καὶ τᾶλλα κατὰ τὸν νόμον προύθετε, τοὺς δὲ στρατηγούς τοὺς πάντα ὑμῖν κατὰ γνώμην πράξαντας, νικῆσαντας δὲ τοὺς πολεμίους, τῶν αὐτῶν τούτων ἀποστερήσετε. μὴ ὑμεῖς γε, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἑαυτῶν 29 ὄντες τοὺς νόμους, δι' οὓς μάλιστα μέγιστοί ἐστε, φυλάττοντες, ἄνευ τούτων μηδὲν πράττειν πειραῖσθε. ἐπανέλθετε δὲ καὶ ἐπ' αὐτὰ τὰ πράγματα καθ' ἃ καὶ αἱ ἁμαρτίαι δοκοῦσι γεγενῆσθαι τοῖς στρατηγοῖς. ἐπεὶ γὰρ κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ εἰς τὴν γῆν κατέπλευσαν, Διομέδων μὲν ἐκέλευεν ἀναχθέντας ἐπὶ κέρως ἅπαντας ἀναιρεῖσθαι τὰ ναύαγια καὶ τοὺς ναυαγούς, Ἐρασινίδης δ' ἐπὶ τοὺς πρὸς Μυτιλήνην πολεμίους τὴν ταχίστην πλεῖν ἅπαντας· Θράσυλλος δὲ ἀμφοτέρα ἔφη γενέσθαι, ἂν τὰς μὲν αὐτοῦ καταλίπωσι, ταῖς δὲ ἐπὶ τοὺς πολεμίους πλέωσι· καὶ δοξάντων τούτων κατα- 30 λιπεῖν τρεῖς ναῦς ἕκαστον ἐκ τῆς αὐτοῦ συμμορίας, τῶν στρατηγῶν ὀκτώ ὄντων, καὶ τὰς τῶν ταξιάρχων δέκα καὶ τὰς Σαμίων δέκα καὶ τὰς τῶν ναυάρχων τρεῖς, αὗται ἅπασαι γίνονται ἐπὶ καὶ τετταράκοντα, τέταρες περὶ ἑκάστην ναῦν τῶν ἀπολωλυῶν δώδεκα οὐσῶν. τῶν δὲ καταλειφθέντων [τριηράρχων] ἦσαν καὶ 31 Θρασύβουλος καὶ Θηραμένης, ὃς ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ κατηγορεῖ τῶν στρατηγῶν. ταῖς δὲ ἄλλαις ναυσὶν ἔπλεον ἐπὶ τὰς πολεμίας. τί τούτων οὐχ ἱκανῶς καὶ καλῶς ἔπραξαν; οὐκοῦν δίκαιον τὰ μὲν πρὸς τοὺς πολεμίους

- μὴ καλῶςπραχθέντα τοὺς πρὸς τοῦτο ταχθέντας ὑπέχειν λόγον, τοὺς δὲ <τὰ> πρὸς τὴν ἀνείρεσιν, μὴ ποιήσαντας ἃ οἱ στρατηγοὶ ἐκέλευσαν, διότι οὐκ ἀνείλοντο
- 32 κρίνεσθαι. τοσοῦτον δ' ἔχω εἰπεῖν ὑπὲρ ἀμφοτέρων ὅτι ὁ χειμῶν διεκώλυσε μὴδὲν πρᾶξαι ὧν οἱ στρατηγοὶ παρεκελεύσαντο. τούτων δὲ μάρτυρες οἱ σωθέντες ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, ὧν εἷς τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν ἐπὶ καταδύσης νεῶς διασωθεὶς, ὃν κελεύουσι τῇ αὐτῇ ψήφῳ κρίνεσθαι, [καὶ αὐτὸν τότε δεόμενον ἀναιρέσεως,]
- 33 ἥπερ τοὺς οὐ πρᾶξαντας τὰ προσταχθέντα. μὴ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀντὶ μὲν τῆς νίκης καὶ τῆς εὐτυχίας ὅμοια ποιήσητε τοῖς ἠττημένοις τε καὶ ἀτυχοῦσιν, ἀντὶ δὲ τῶν ἐκ θεοῦ ἀναγκαίων ἀγνωμονεῖν δόξητε, προδοσίαν καταγνόντες ἀντὶ τῆς ἀδυναμίας[, οὐχ ἱκανοὺς γενομένους διὰ τὸν χειμῶνα πρᾶξαι τὰ προσταχθέντα]. ἀλλὰ πολὺ δικαιότερον στεφάνοις γεραίρειν τοὺς νικῶντας ἢ θανάτῳ ζημιοῦν πονηροῖς ἀνθρώποις πειθόμενους.
- 34 Ταῦτ' εἰπὼν Εὐρυπτόλεμος ἔγραψε γνώμην κατὰ τὸ Κανωνοῦ ψήφισμα κρίνεσθαι τοὺς ἄνδρας δίχα ἕκαστον· ἡ δὲ τῆς βουλῆς ἦν μιᾷ ψήφῳ ἅπαντας κρίνειν. τούτων δὲ διαχειροτονουμένων τὸ μὲν πρῶτον ἔκριναν τὴν Εὐρυπτολέμου· ὑπομοσαμένου δὲ Μενεκλέους καὶ πάλιν διαχειροτονίας γενομένης ἔκριναν τὴν τῆς βουλῆς. καὶ μετὰ ταῦτα κατεψηφίσαντο τῶν ναυμαχησάντων στρατηγῶν ὅκτῳ ὄντων. ἀπέθανον δὲ οἱ παρόντες ἕξ.
- 35 καὶ οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον μετέμελε τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἐψηφίσαντο, οἵτινες τὸν δῆμον ἐξηπάτησαν, προβολὰς αὐτῶν εἶναι, καὶ ἐγγυητὰς καταστῆσαι, ἕως ἂν κριθῶσιν, εἶναι δὲ καὶ Καλλιξείνον τούτων. προυβλήθησαν δὲ καὶ ἄλλοι τέτταρες, καὶ ἐδέθησαν

ὑπὸ τῶν ἐγγυησαμένων, ὕστερον δὲ στάσεώς τινος γενομένης, ἐν ἧ Κλεοφῶν ἀπέθανεν, ἀπέδρασαν οὗτοι, πρὶν κριθῆναι· Καλλιξείνος δὲ κατελθὼν ὅτε καὶ οἱ ἐκ Πειραιῶς εἰς τὸ ἄστυ, μισούμενος ὑπὸ πάντων λιμῶ ἀπέθανεν.

II.

Οἱ δ' ἐν τῇ Χίῳ μετὰ τοῦ Ἐτεονίκου στρατιῶται Π. 1. ὄντες, ἕως μὲν θέρους ἦν, ἀπὸ τε τῆς ὥρας ἐτρέφοντο καὶ ἐργαζόμενοι μισθοῦ κατὰ τὴν χώραν· ἐπεὶ δὲ χειμῶν ἐγένετο καὶ τροφήν οὐκ εἶχον γυμνοὶ τε ἦσαν καὶ ἀνυπόδητοι, συνίσταντο ἀλλήλοις καὶ συνετίθεντο ὡς τῇ Χίῳ ἐπιθησόμενοι· οἷς δὲ ταῦτα ἀρέσκοι κάλαμον φέρειν ἐδόκει, ἵνα ἀλλήλους μάθοιεν ὅπόσοι εἴησαν. πυθόμενος δὲ τὸ σύνθημα ὁ Ἐτεόνικος, ἀπόρως μὲν 2 εἶχε τί χρῶτο τῷ πράγματι διὰ τὸ πλῆθος τῶν καλαμηφόρων· τό τε γὰρ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπιχειροῦσθαι σφαλερὸν ἐδόκει εἶναι, μὴ εἰς τὰ ὄπλα ὀρμήσωσι καὶ τὴν πόλιν κατασχόντες καὶ πολέμιοι γενόμενοι ἀπολέσωσι πάντα τὰ πράγματα, ἂν κρατήσωσι, τό τ' αὖ ἀπολλύναι ἀνθρώπους συμμάχους πολλοὺς δεινὸν ἐφαίνετο εἶναι, μὴ τινα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους Ἑλληνας διαβολὴν σχοῖεν καὶ οἱ στρατιῶται δύσνοι πρὸς τὰ πράγματα ᾧσιν· ἀνα- 3 λαβὼν δὲ μεθ' ἑαυτοῦ ἄνδρας πεντεκαίδεκα ἐγχειρίδια ἔχοντας ἐπορεύετο κατὰ τὴν πόλιν, καὶ ἐντυχῶν τινὶ ὀφθαλμιῶντι ἀνθρώπῳ ἀπιόντι ἐξ ἰατρείου, κάλαμον ἔχοντι, ἀπέκτεινε. θορόβου δὲ γενομένου καὶ ἐρωτώντων 4 τινῶν διὰ τί ἀπέθανεν ὁ ἄνθρωπος, παραγγέλλειν ἐκέλευεν ὁ Ἐτεόνικος, ὅτι τὸν κάλαμον εἶχε. κατὰ δὲ τὴν παραγγελίαν ἐρρίπτουν πάντες ὅσοι εἶχον τοὺς καλάμους, ἀεὶ ὁ ἀκούων δεδιώς μὴ ὀφθείη ἔχων. μετὰ δὲ 5 ταῦτα ὁ Ἐτεόνικος συγκαλέσας τοὺς Χίους χρήματα

ἐκέλευσε συνενεργεῖν, ὅπως οἱ ναῦται λάβωσι μισθὸν καὶ μὴ νεωτερίσωσί τι· οἱ δὲ εἰσήνεγκαν· ἅμα δὲ εἰς τὰς ναῦς ἐσήμηεν εἰσβαίνειν· προσιών δὲ ἐν μέρει παρ' ἐκάστην ναῦν παρεθάρρυνέ τε καὶ παρήνει πολλὰ, ὡς τοῦ γεγενημένου οὐδὲν εἰδώς, καὶ μισθὸν ἐκάστῳ
 6 μηνὸς διέδωκε. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Χῖοι καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι συλλεγέμενοι εἰς Ἔφεσον ἐβουλευσάντο περὶ τῶν ἐνεστιχότων πραγμάτων πέμπειν εἰς Λακεδαιμόνα πρέσβεις ταῦτά τε ἐροῦντας καὶ Λύσανδρον αἰτή-
 σοντας ἐπὶ τὰς ναῦς, εὖ φερόμενον παρὰ τοῖς συμ-
 μάχοις κατὰ τὴν προτέραν ναυαρχίαν, ὅτε καὶ τὴν ἐν
 7 Νοτίῳ ἐνίκησε ναυμαχίαν. καὶ ἀπεπέμφθησαν πρέσβεις, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ παρὰ Κύρου ταῦτά λέγοντες ἄγγελοι. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἔδοσαν τὸν Λύσανδρον ὡς ἐπι-
 στολέα, ναύαρχον δὲ Ἄρακον· οὐ γὰρ νόμος αὐτοῖς δις τὸν αὐτὸν ναυαρχεῖν· τὰς μέντοι ναῦς παρέδοσαν Λυσάνδρῳ[, ἐτῶν ἤδη τῷ πολέμῳ πέντε καὶ εἴκοσι παρεληλυθότων].

8 [Τούτῳ δὲ τῷ ἐνιαυτῷ καὶ Κῦρος ἀπέκτεινεν Αὐτοβοισάκην καὶ Μιτραῖον, υἱεῖς ὄντας τῆς Δαρειαίου ἀδελφῆς τῆς τοῦ Ξέρξου τοῦ Δαρείου πατρός, ὅτι αὐτῷ ἀπαντῶντες οὐ διέωσαν διὰ τῆς κόρης τὰς χεῖρας, ὃ ποιοῦσι βασιλεῖ μόνον· ἡ δὲ κόρη ἐστὶ μακρότερον ἢ χεῖρίς, ἐν ἧ τὴν χεῖρα ἔχων οὐδὲν ἂν δύναιτο
 9 ποιῆσαι. Ἰεραμένης μὲν οὖν καὶ ἡ γυνὴ ἔλεγον πρὸς Δαρειαῖον δεινὸν εἶναι εἰ περιόψεται τὴν λίαν ὕβριν τούτου· ὃ δὲ αὐτὸν μεταπέμπεται ὡς ἀρρωστῶν, πέμψας ἄγγελους.]

10 Τῷ δ' ἐπίοντι ἔτει[, ἐπὶ Ἀρχύτα μὲν ἐφορεύοντος, ἄρχοντος δ' ἐν Ἀθήναις Ἀλεξίου,] Λύσανδρος ἀφικόμενος εἰς Ἔφεσον μετεπέμψατο Ἐτεόνικον ἐκ Χίου σὺν

ταῖς ναυσί, καὶ τὰς ἄλλας πάσας συνήθροισεν, εἴ ποῦ
 τις ἦν, καὶ ταύτας τ' ἐπεσκεύαζε καὶ ἄλλας ἐν Ἀν-
 τάνδρῳ ἐναυπηγεῖτο. ἐλθὼν δὲ παρὰ Κῦρον χρήματα 11
 ἤτει· ὁ δ' αὐτῷ εἶπεν ὅτι τὰ μὲν παρὰ βασιλέως ἀνη-
 λωμένα εἶη, καὶ ἔτι πλείω πολλῶ, δεικνύων ὅσα ἔκα-
 στος τῶν ναυάρχων ἔχοι, ὅμως δ' ἔδωκε. λαβὼν δὲ 12
 ὁ Λύσανδρος τὰργύριον, ἐπὶ τὰς τριήρεις τριηράρχους
 ἐπέστησε καὶ τοῖς ναύταις τὸν ὀφειλόμενον μισθὸν
 ἀπέδωκε. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων
 στρατηγοὶ [πρὸς] τὸ ναυτικὸν ἐν τῇ Σάμῳ.

Κῦρος δ' ἐπὶ τούτοις μετεπέμψατο Λύσανδρον, ἐπεὶ 13
 αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς ἦκεν ἄγγελος λέγων ὅτι ἄρρω-
 στῶν ἐκεῖνον καλοῖη, ὧν ἐν Θαμνηρίοις τῆς Μηδίας
 ἐργγὺς Καδουσίων, ἐφ' οὓς ἐστράτευσεν ἀφεσιῶτας.
 ἤκοντα δὲ Λύσανδρον οὐκ εἶα ναυμαχεῖν πρὸς Ἀθη- 14
 ναίους, ἐὰν μὴ πολλῶ πλείους ναῦς ἔχη· εἶναι γὰρ
 χρήματα πολλὰ καὶ βασιλεῖ καὶ ἑαυτῷ, ὥστε τούτου
 ἕνεκεν πολλὰς πληροῦν. παρέδειξε δ' αὐτῷ πάντας
 τοὺς φόρους τοὺς ἐκ τῶν πόλεων, οἱ αὐτῷ ἴδιοι ἦσαν,
 καὶ τὰ περιττὰ χρήματα ἔδωκε· καὶ ἀναμνήσας ἧς εἶχε
 φιλίας πρὸς τε τὴν τῶν Λακεδαιμονίων πόλιν καὶ πρὸς
 Λύσανδρον ἰδίᾳ, ἀνέβαινε παρὰ τὸν πατέρα.

Λύσανδρος δ' ἐπεὶ αὐτῷ Κῦρος πάντα παραδοὺς τὰ 15
 αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἄρρωστοῦντα μειτάπεμπος ἀνέ-
 βαινε, μισθὸν διαδοὺς τῇ στρατιᾷ ἀνήχθη τῆς Καρίας
 εἰς τὸν Κεράμειον κόλπον. καὶ προσβαλὼν πόλει τῶν
 Ἀθηναίων συμμάχῳ ὄνομα Κεδρεΐαις τῇ ὑστεραία
 [προσβολῇ] κατὰ κράτος αἰρεῖ καὶ ἐξηνδραπόδισεν.
 ἦσαν δὲ μιξοβάρβαροι οἱ ἐνοικοῦντες. ἐκεῖθεν δὲ
 ἀπέπλευσεν εἰς Ῥόδον. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Σάμου 16
 ὀρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποιοῦν, καὶ ἐπὶ τὴν

Χίον καὶ τὴν Ἐφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο
 πρὸς ναυμαχίαν, καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι
 17 προσεῖλοντο Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον. Λύ-
 σανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἔπλει πρὸς
 τὸν Ἑλλήσποντον πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλουν
 καὶ ἐπὶ τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. ἀνήγοντο δὲ
 18 καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία
 πολεμία αὐτοῖς ἦν· Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρέπλει
 εἰς Λάμψακον σύμμαχον οὖσαν Ἀθηναίων· καὶ οἱ
 Ἀβυδηνοὶ καὶ οἱ ἄλλοι παρήσαν περὶ τῆς ἡγεῖτο δὲ Θώραξ
 19 Λακεδαιμόνιος. προσβαλόντες δὲ τῇ πόλει αἰροῦσι κατὰ
 κράτος, καὶ διήρπασαν οἱ στρατιῶται οὖσαν πλουσίαν
 καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων πλήρη·
 20 τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος. οἱ
 δ' Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλείοντες ὠρμίσαντο τῆς Χερ-
 ρονήσου ἐν Ἐλαιοῦντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν.
 ἐνταῦθα δὴ ἀριστοποιουμένοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ
 περὶ Λάμψακον, καὶ εὐθύς ἀνιχθῆσαν εἰς Σηστόν.
 21 ἐκεῖθεν δ' εὐθύς ἐπισιτισάμενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς
 ποταμούςς ἀντίον τῆς Λαμψάκου· διεῖχε δὲ ὁ Ἑλλήσ-
 ποντος ταύτη σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα. ἐνταῦθα δὴ
 22 ἐδειπνοποιοῦντο. Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτί, ἐπεὶ
 ὄρθρος ἦν, ἐσήμηνεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους
 εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυ-
 μαχίαν καὶ τὰ παραβλήματα παραβάλλων, προεῖπεν
 ὡς μηδεὶς κινήσοιτο ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο.
 23 οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἐπὶ τῷ λιμένι
 παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυμαχίαν. ἐπεὶ δὲ οὐκ
 ἀντανήγαγε Λύσανδρος, [καὶ τῆς ἡμέρας ὀψὲ ἦν.]
 24 ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούςς. Λύσανδρος
 δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἔπεσθαι τοῖς

Ἀθηναίοις, ἐπειδὴν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅτι ποιουῖσιν ἀποπλεῖν καὶ αὐτῷ ἐξαργεῖλαι. καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν πρὶν αὐταὶ ἦκον. ταῦτα δ' ἐποίει τέτταρας ἡμέρας [καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπανήγοντο]. Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθη- 25 ναίους ἐν αἰγιαλῷ ὀρμουῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾶ πόλει, τὰ δ' ἐπιτήδεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὀρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς Σηστὸν παρήνει [πρὸς τε λιμένα καὶ πρὸς πόλιν]. οὗ ὄντες ναυμαχήσετε, ἔφη, ὅταν βούλησθε. οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς 26 καὶ Μένανδρος, ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκείνον. καὶ ὁ μὲν ᾤχετο. Λύ- 27 σανδρος δ', ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις, εἶπε τοῖς παρ' αὐτοῦ ἐπομένοις, ἐπὶν κατίδωσιν αὐτοὺς ἐκβεβηκότητας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον, ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ' ἐκάστην ἡμέραν, τὰ τε σιτία πόρρωθεν ἠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανῆγεν, ἀποπλέοντας τοῦμπαλιν παρ' αὐτὸν ἄραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ὡς ἐκέλευσε. Λύσανδρος δ' εὐθύς ἐσήμηνε τὴν ταχίστην 28 πλεῖν, συμπαρήει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλου, ἐσήμηνε εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν κατὰ κράτος. διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἐπὶ πλήρεις ἀνήχθησαν ἀθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ' ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῆ. τοὺς δὲ πλείστους ἄνδρας ἐν τῇ γῆ συνέλεξεν· οἱ δὲ

29 καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια. Κόνων δὲ ταῖς ἐννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρονίδα τὴν Λαμψάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἰστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτὼ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ' Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος

30 εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπαγγελοῦσα τὰ γερονότα. Λύσανδρος δὲ τὰς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὰλλα πάντα εἰς Λάμψακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδεύμαντον. ἧ δ' ἡμέρα ταῦτα κατειργάσατο, ἐπέμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστήν εἰς Λακεδαίμονα, ἀπαγγελοῦντα τὰ

31 γερονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθροίσας τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλευέσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐρίγγοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, αἳ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ αἳ ἐψηφισμένοι ἦσαν ποιεῖν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν. Φιλοκλῆς δ' ἦν στρα-

32 τηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν. ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτεῖναι τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδεύμαντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάθη μέντοι ὑπὸ τινων προδοῦναι τὰς ναῦς. Λύσανδρος δὲ Φιλοκλέα πρῶτον ἐρωτήσας, [ὃς τοὺς Ἀνδρίους καὶ Κορινθίους κατακρημνισε,] τί εἶη ἄξιος παθεῖν ἀρξάμενος εἰς Ἑλλήνας παρανομεῖν, ἀπέσφαξεν.

II. Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει

ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες. οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τοὺς 2 τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα πού ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνας Σθενέλαον ἀρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς 3 ἐλέγετο ἡ συμφορὰ, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκίᾳ, καὶ Ἰστιαῖς καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. τῇ δ' ὕστεραῖα ἐκκλησίαν 4 ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχωῶσαι πλὴν ἐνὸς καὶ τὰ τεῖχη εὐτρεπίξειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν. καὶ οὗτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.

Λύσανδρος δ' ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου ναυσὶ διακοσίαις 5 ἀφικόμενος εἰς Λέσβον κατεσκευάσατο τὰς τε ἄλλας πόλεις ἐν αὐτῇ καὶ Μυτιλήνην· εἰς δὲ τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία ἔπεμψε δέκα τριήρεις ἔχοντα Ἐτεόνικον, ὃς τὰ

- 6 ἐκεῖ πάντα πρὸς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. εὐθύς δὲ
καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλὰς ἀφειστήκει Ἀθηναίων μετὰ τὴν ναυ-
μαχίαν πλὴν Σαμίων· οὗτοι δὲ σφαγὰς τῶν γνωρίμων
7 ποιήσαντες κατεῖχον τὴν πόλιν. Λύσανδρος δὲ μετὰ
ταῦτα ἔπεμψε πρὸς Ἄγιν τε εἰς Δεκέλειαν καὶ εἰς
Λακεδαίμονα ὅτι προσπλεῖ σὺν διακοσίαις ναυσί. Λακε-
δαιμόνιοι δ' ἐξῆσαν πανδημεὶ καὶ οἱ ἄλλοι Πελοπον-
νήσιοι πλὴν Ἀργείων, παραγγείλαντος τοῦ ἐτέρου Λακε-
8 δαιμονίων βασιλέως Πανσανίου. ἐπεὶ δ' ἅπαντες
ἠθροίσθησαν, ἀναλαβὼν αὐτοὺς πρὸς τὴν πόλιν ἐστρα-
9 τοπέδευσεν ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ. Λύσανδρος δὲ ἀφικό-
μενος εἰς Αἶγιναν ἀπέδωκε τὴν πόλιν Αἰγινήταις,
ὅσους ἐδύνατο πλείστους αὐτῶν ἀθροίσας, ὡς δ' αὐτως
καὶ Μηλίοις καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοι τῆς αὐτῶν ἐστέροντο.
μετὰ δὲ τοῦτο δηρώσας Σαλαμίνα ὠρμίσατο πρὸς τὸν
Πειραιᾶ ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, καὶ τὰ πλοῖα
εἶργε τοῦ εἰσπλου.
- 10 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι πολιορκούμενοι κατὰ γῆν καὶ κατὰ
θάλατταν ἠπόρουν τί χρὴ ποιεῖν, οὔτε νεῶν οὔτε
συμμάχων αὐτοῖς ὄντων οὔτε σίτου· ἐνόμιζον δὲ οὐδε-
μίαν εἶναι σωτηρίαν [εἰ] μὴ παθεῖν ἢ οὐ τιμωρούμενοι
ἐποίησαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὕβριν ἠδίκουν ἀνθρώπους
μικροπολίτας οὐδ' ἐπὶ μιᾷ αἰτίᾳ ἐτέρα ἢ ὅτι ἐκείνοις
11 συνεμάχουν. διὰ ταῦτα τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους ποιή-
σαντες ἐκαρτέρουν, καὶ ἀποθνησκόντων ἐν τῇ πόλει
λιμῶ πολλῶν οὐ διελέγοντο περὶ διαλλαγῆς. ἐπεὶ δὲ
παντελῶς ἤδη ὁ σῖτος ἐπελελοίπει, ἔπεμψαν πρέσβεις
παρ' Ἄγιν, βουλόμενοι σύμμαχοι εἶναι Λακεδαιμονίοις
ἔχοντες τὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ, καὶ ἐπὶ τούτοις
12 συνθήκας ποιεῖσθαι. ὁ δὲ αὐτοὺς εἰς Λακεδαίμονα
ἐκέλευεν ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός. ἐπεὶ δ'

ἀπήγγειλαν οἱ πρόσβεις ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις, ἔπεμψαν
 αὐτοὺς εἰς Λακεδαίμονα. οἱ δ' ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ 13
 [πλησίον τῆς Λακωνικῆς] καὶ ἐπύθοντο οἱ ἔφοροι
 αὐτῶν ἃ ἔλεγον, ὄντα οἷάπερ καὶ πρὸς Ἄγιν, αὐτόθεν
 αὐτοὺς ἐκέλευον ἀπιέναι, καὶ εἴ τι δέονται εἰρήνης,
 κάλλιον ἦκειν βουλευσαμένους. οἱ δὲ πρόσβεις ἐπεὶ 14
 ἦκον οἰκάδε καὶ ἀπήγγειλαν ταῦτα εἰς τὴν πόλιν,
 ἀθυμία ἐνέπεσε πᾶσιν· ὄντο γὰρ ἀνδραποδισθήσεσθαι,
 καὶ ἕως ἂν πέμπωσιν ἑτέρους πρόσβεις, πολλοὺς τῷ
 λιμῷ ἀπολεῖσθαι. περὶ δὲ τῶν τειχῶν τῆς καθαιρέσεως 15
 οὐδεὶς ἐβούλετο συμβουλεύειν· Ἀρχέστρατος γὰρ εἰπὼν
 ἐν τῇ βουλῇ κράτιστον εἶναι ἐφ' οἷς Λακεδαιμόνιοι
 προυκαλοῦντο εἰρήνην ποιεῖσθαι, ἐδέθη· προυκαλοῦντο
 δὲ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐπὶ δέκα σταδίους καθελεῖν
 ἑκατέρου· ἐγένετο δὲ ψήφισμα μὴ ἐξεῖναι περὶ τούτων
 συμβουλεύειν. τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν 16
 ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσαν-
 δρον, εἰδὼς ἦξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδρα-
 ποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν
 τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. πεμφθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ
 Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλέον, ἐπιτηρῶν ὁπότε
 Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον
 ἅπαντα ὅ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ 17
 μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος
 τέως μὲν κατέχοι, εἴτα κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι·
 οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὢν ἐρωτιῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς
 ἐφόρους. μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτῆς εἰς Λακε-
 δαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ 18
 τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαι-
 μονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀπο-
 κρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ

- 19 πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, . . . ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἧ ἄντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων,
- 20 μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαίρειν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν
- 21 ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἤκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ
- 22 πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. τῇ δὲ ὕστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. ἀντειπόντων δὲ τινῶν αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.
- 23 μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' ἀλήτριδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.
- 24 [Καὶ ὁ ἐνιαυτὸς ἔληγεν, ἐν ᾧ μεσοῦντι Διονύσιος ὁ Ἐρμοκράτους Συρακόσιος ἐτυράνησε, μάχη μὲν πρότερον ἠττηθέντων ὑπὸ Συρακοσίων Καρχηδονίων,

σπάνει δὲ σίτου ἐλόντων Ἀκράγαντα, ἐκλιπόντων τῶν Σικελιωτῶν τὴν πόλιν.]

Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει[, ᾧ ἦν Ὀλυμπιάς, ἧ τὸ στάδιον III. ἐνίκα Κροκίνας Θετταλός, Ἐνδίου ἐν Σπάρτῃ ἐφορεύοντος, Πυθοδώρου δ' ἐν Ἀθήναις ἄρχοντος, ὃν Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐν ὀλιγαρχίᾳ ἠρέθη, οὐκ ὀνομάζουσιν, ἀλλ' ἀναρχίαν τὸν ἐνιαυτὸν καλοῦσιν. ἐγένετο δὲ αὕτη 2 ἡ ὀλιγαρχία ὧδε.] ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἐλέσθαι, οἱ [τοὺς πατέρας] νόμους συγγράψουσι, καθ' οὓς πολιτεύσουσι. καὶ ἠρέθησαν οἶδε· Πολυχάρης, Κριτίας, Μηλόβιος, Ἰππόλοχος, Εὐκλείδης, Ἰέρων, Μνησίλοχος, Χρέμων, Θηραμένης, Ἀρεσίας Διοκλῆς, Φαιδρίας, Χαιρέλεως, Ἀναίτιος, Πείσων, Σοφοκλῆς, Ἐρατοσθένης, Χαρικλῆς, Ὀνομακλῆς, Θεόγνις, Αἰσχίνης, Θεογένης, Κλεομήδης, Ἐρασίστρατος, Φεῖδων, Δρακοντίδης, Εὐμάθης, Ἀριστοτέλης, Ἰππομαχος, Μνησιθεΐδης. τούτων δὲ πραχθέντων ἀπέπλει 3 Λύσανδρος πρὸς Σάμον, Ἄγρις δ' ἐκ τῆς Δεκελείας ἀπαγαγὼν τὸ πεζὸν στρατεύμα διέλυσε κατὰ πόλεις ἐκάστους.

Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν περὶ ἡλίου ἔκλειψιν Λυκό- 4 φρων ὁ Φεραῖος, βουλόμενος ἄρξαι ἕλης τῆς Θετταλίας, τοὺς ἐναντιουμένους αὐτῷ τῶν Θετταλῶν, Λαρισαίους τε καὶ ἄλλους, μάχῃ ἐνίκησε καὶ πολλοὺς ἀπέκτεινεν.

[Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ Διονύσιος ὁ Συρα- 5 κόσιος τύραννος μάχῃ ἠττηθεὶς ὑπὸ Καρχηδονίων Γέλαν καὶ Καμάριναν ἀπώλεσε. μετ' ὀλίγον δὲ καὶ Λεοντῖνοι Συρακοσίους συνοικοῦντες ἀπέστησαν εἰς τὴν αὐτῶν πόλιν ἀπὸ Διονυσίου καὶ Συρακοσίων. παραχορῆμα δὲ καὶ οἱ Συρακοσῖοι ἰππεῖς ὑπὸ Διονυσίου εἰς Κατάνην ἀπεστάλησαν.]

- 6 Οἱ δὲ Σάμιοι πολιορκούμενοι ὑπὸ Λυσάνδρου πάντη, ἐπεὶ οὐ βουλομένων αὐτῶν τὸ πρῶτον ὁμολογεῖν προσβάλλειν ἤδη ἔμελλεν ὁ Λύσανδρος, ὡμολόγησαν ἐν ἱμάτιον ἔχων ἕκαστος ἀπιέναι τῶν ἐλευθέρων, τὰ
- 7 δ' ἄλλα παραδοῦναι· καὶ οὕτως ἐξῆλθον. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἀρχαίοις πολίταις παραδούς τὴν πόλιν καὶ τὰ ἐνόητα πάντα καὶ δέκα ἄρχοντας καταστήσας [φρουρεῖν]
- 8 ἀφῆκε τὸ τῶν συμμάχων ναυτικὸν κατὰ πόλεις, ταῖς δὲ Λακωνικαῖς ναυσὶν ἀπέπλευσεν εἰς Λακεδαιμόνα, ἀπάγων τὰ τε τῶν αἰχμαλώτων νεῶν ἀκροστήρια καὶ τὰς ἐκ Πειραιῶς τριήρεις [πλὴν δώδεκα] καὶ στεφάνους, οὓς παρὰ τῶν πόλεων ἐλάμβανε δῶρα ἰδίᾳ, καὶ ἀργυρίου τετρακόσια καὶ ἑβδομήκοντα τάλαντα, ἃ περιεγέροντο τῶν φόρων, οὓς αὐτῷ Κῦρος παρέδειξεν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐκτίσαστο ἐν τῷ πολέμῳ.
- 9 ταῦτα δὲ πάντα Λακεδαιμονίοις ἀπέδωκε, τελευτῶντος τοῦ θέρους[, εἰς ὃ ἑξάμηνος καὶ ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἔτη τῷ πολέμῳ ἔτελεύτα, ἐν οἷς ἔφοροι οἱ ἀριθμούμενοι οἶδε ἐγένοντο, Αἰνησίας πρῶτος, ἐφ' οὗ ἤρξατο ὁ πόλεμος, πέμπτῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῶν μετ' Εὐβοίας ἄλωσιν
- 10 τριακονταετιδῶν σπονδῶν, μετὰ δὲ τοῦτον οἶδε· Βρασίδας, Ἰσάνωρ, Σωστρατίδας, Ἐξαρχος, Ἀγησίστρατος, Ἀργενίδας, Ὀνομακλῆς. Ζεύξιππος, Πιτύας, Πλειστόλας, Κλεινόμαχος, Ἰλαρχος, Λέων, Χαιρίλας, Πατησιάδας, Κλεοσθένης, Λυκάριος, Ἐπήρατος, Ὀνομάντιος, Ἀλεξιππίδας, Μισρολαΐδας, Ἰσίας, Ἄρακος, Εὐάρχιππος, Παντακλῆς, Πιύας, Ἀρχύτας, Ἐνδιος, ἐφ' οὗ Λύσανδρος πράξας τὰ εἰρημένα οἰκαδε κατέπλευσεν].
- 11 Οἱ δὲ τριάκοντα ἠρέθησαν μὲν ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τεῖχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη· αἰρεθέντες δὲ ἐφ' ᾧτε συγγράψαι νόμους, καθ' οὔστινας

πολιτεύσονται, τούτους μὲν αἰεὶ ἔμελλον συγγράφειν
 τε καὶ ἀποδεικνύειν, βουλὴν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς
 κατέστησαν ὡς ἐδόκει αὐτοῖς. ἔπειτα πρῶτον μὲν οὐδ' 12
 πάντες ἤδεδσαν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἀπὸ συκοφαντίας
 ζῶντας καὶ τοῖς καλοῖς κἀγαθοῖς βαρεῖς ὄντας, συλ-
 λαμβάνοντες ὑπῆγον θανάτου· καὶ ἢ τε βουλή ἠδέως
 αὐτῶν κατεψηφίζετο οἷ τε ἄλλοι ὅσοι συνῆδεδσαν ἑαυτοῖς
 μὴ ὄντες τοιοῦτοι οὐδὲν ἤχθοντο. ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο 13
 βουλευέσθαι ὅπως ἂν ἐξεῖν αὐτοῖς τῇ πόλει χρῆσθαι
 ὅπως βούλοιντο, ἐκ τούτου πρῶτον μὲν πέμψαντες εἰς
 Λακεδαίμονα Αἰσχίνην τε καὶ Ἀριστοτέλην ἔπεισαν
 Λύσανδροι φρουροὺς σφίσι συμπρᾶξαι ἐλθεῖν, ἕως δὴ
 τοὺς πονηροὺς ἐκποδῶν ποιησάμενοι καταστήσαιντο
 τὴν πολιτείαν· θρέψειν δὲ αὐτοὶ ὑπισχυοῦντο. ὁ δὲ 14
 πεισθὲν τούς τε φρουροὺς καὶ Καλλίβιον ἀρμοστὴν
 συνέπραξεν αὐτοῖς πεμφθῆναι. οἱ δ' ἐπεὶ τὴν φρουρὰν
 ἔλαβον, τὸν μὲν Καλλίβιον ἐθεράπευον πάσῃ θεραπείᾳ,
 ὡς πάντα ἐπαινοίῃ ἅ πράττειεν, τῶν δὲ φρουρῶν
 τούτου συμπέμποντος αὐτοῖς οὐδ' ἐβούλοντο συνελάμ-
 βανον οὐκέτι τοὺς πονηροὺς τε καὶ ὀλίγου ἀξίους, ἀλλ'
 ἤδη οὐδ' ἐνόμιζον ἤκιστα μὲν παρωθουμένους ἀν-
 ἔχεσθαι, ἀντιπράττειν δὲ τι ἐπιχειροῦντας πλείστους ἂν
 τοὺς συνεθέλοντας λαμβάνειν. τῷ μὲν οὖν πρώτῳ 15
 χρόνῳ ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει ὁμογνώμων τε καὶ
 φίλος ἦν· ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν προπετὴς ἦν ἐπὶ τὸ
 πολλοὺς ἀποκτείνειν, ἅτε καὶ φυγῶν ὑπὸ τοῦ δήμου,
 ὁ δὲ Θηραμένης ἀντέκοπτε, λέγων ὅτι οὐκ εἰκὸς εἶναι
 θανατοῦν, εἴ τις ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ δήμου, τοὺς δὲ
 καλοὺς κἀγαθοὺς μηδὲν κακὸν εἰργάζετο, ἐπεὶ καὶ ἐγώ,
 ἔφη, καὶ σὺ πολλὰ δὴ τοῦ ἀρέσκεν ἔνεκα τῇ πόλει καὶ
 εἴπομεν καὶ ἐπράξαμεν· ὁ δὲ (ἔτι γὰρ οἰκειῶς ἐχρῆτο 16

τῷ Θηραμένει) ἀντέλεγεν ὅτι οὐκ ἐγγωροίη τοῖς πλεονεκτεῖν βουλομένοις μὴ οὐκ ἐκποδῶν ποιεῖσθαι τοὺς ἱκανωτάτους διακωλύειν· εἰ δέ, ὅτι τριάκοντά ἐσμεν καὶ οὐχ εἷς, ἥτιόν τι οἶει <ἦ> ὥσπερ τυραννίδος

17 ταύτης τῆς ἀρχῆς χρῆναι ἐπιμελεῖσθαι, εὐρίθης εἶ. ἐπεὶ δὲ ἀποθυησκότων πολλῶν καὶ ἀδίκως πολλοὶ δῆλοι ἦσαν συνιστάμενοί τε καὶ θαυμάζοντες τί ἔσοιτο ἡ πολιτεία, πάλιν ἔλεγεν ὁ Θηραμένης ὅτι εἰ μὴ τις κοινωνοὺς ἱκανοὺς λήψοιτο τῶν πραγμάτων, ἀδύνατον

18 ἔσοιτο τὴν ὀλιγαρχίαν διαμένειν. ἐκ τούτου μέντοι Κριτίας καὶ οἱ ἄλλοι τριάκοντα, ἤδη φοβούμενοι καὶ οὐχ ἥμισυ τὸν Θηραμένην, μὴ συρρυεῖσσαν πρὸς αὐτὸν οἱ πολῖται, καταλέγουσι τρισχιλίους τοὺς μεθ-

19 ἔξοντας δὴ τῶν πραγμάτων· ὁ δ' αὖ Θηραμένης καὶ πρὸς ταῦτα ἔλεγεν ὅτι ἄτοπον δοκοίη ἑαυτῷ γε εἶναι πρῶτον μὲν τὸ βουλομένους τοὺς βελτίστους τῶν πολιτῶν κοινωνοὺς ποιήσασθαι τρισχιλίους <καταλέξαι>, ὥσπερ τὸν ἀριθμὸν τοῦτου ἔχοντά τινα ἀνάγκην καλοῦς καὶ ἀγαθοῦς εἶναι, καὶ οὐτ' ἔξω τούτων σπουδαίους οὐτ' ἐντὸς τούτων ποιηροῦς οἷόν τε εἶη γενέσθαι· ἔπειτα δ', ἔφη, ὄρω ἔγωγε δύο ἡμᾶς τὰ ἐναντιώτατα πράττοντας, βιαίαν τε τὴν ἀρχὴν καὶ ἥτιονα τῶν

20 ἀρχομένων κατασκευαζομένους. ὁ μὲν ταῦτ' ἔλεγεν. οἱ δ' ἐξέτασιν ποιήσαντες τῶν μὲν τρισχιλίων ἐν τῇ ἀγορᾷ, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου ἄλλων ἀλλαχοῦ, ἔπειτα κελεύσαντες ἐπὶ τὰ ὄπλα, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἀπεληλύθεσαν πέμψαντες τοὺς φρουροὺς καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμογνώμονας αὐτοῖς τὰ ὄπλα πάντων πλὴν τῶν τρισχιλίων παρεῖλοντο, καὶ ἀνακομίσαντες ταῦτα εἰς

21 τὴν ἀκρόπολιν συνέθηκαν ἐν τῷ ναῷ. τούτων δὲ γενομένων, ὡς ἔξον ἤδη ποιεῖν αὐτοῖς ὅ τι βούλοιντο,

πολλοὺς μὲν ἐχθρας ἔνεκα ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ χρημάτων. ἔδοξε δ' αὐτοῖς, ὅπως ἔχοιεν καὶ τοῖς φρουροῖς χρήματα διδόναι, καὶ τῶν μετοίκων ἕνα ἕκαστον λαβεῖν, καὶ αὐτοὺς μὲν ἀποκτεῖναι, τὰ δὲ χρήματα αὐτῶν ἀποσημήνασθαι. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸν Θηραμένην ²² λαβεῖν ὄντινα βούλοιο. ὁ δ' ἀπεκρίνατο· Ἄλλ' οὐ δοκεῖ μοι, ἔφη, καλὸν εἶναι φάσκοντας βελτίστους εἶναι ἀδικώτερα τῶν συκοφαντῶν ποιεῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ παρ' ὧν χρήματα λαμβάνοιεν ζῆν εἶων, ἡμεῖς δὲ ἀποκτενοῦμεν μηδὲν ἀδικοῦντας, ἵνα χρήματα λαμβάνωμεν; πῶς οὐ ταῦτα τῷ παντὶ ἐκείνων ἀδικώτερα; οἱ ²³ δ' ἐμποδῶν νομίζοντες αὐτὸν εἶναι τῷ ποιεῖν ὅ τι βούλοιντο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ, καὶ ἰδίᾳ πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἄλλος πρὸς ἄλλον διέβαλλον ὡς λυμαινόμενον τὴν πολιτείαν. καὶ παραγγείλαντες νεανίσκοις οἱ ἐδόκουν αὐτοῖς θρασύτατοι εἶναι ξιφίδια ὑπὸ μάλης ἔχοντας παραγενέσθαι, συνέλεξαν τὴν βουλὴν. ἐπεὶ δὲ ²⁴ ὁ Θηραμένης παρῆν, ἀναστὰς ὁ Κριτίας ἔλεξεν ὧδε·

ὦ ἄνδρες βουλευταί, εἰ μὲν τις ὑμῶν νομίζει πλείους τοῦ καιροῦ ἀποθνήσκειν, ἐννοησάτω ὅτι ὅπου πολιτεία μεθίστανται πανταχοῦ ταῦτα γίννεται· πλείστοις δὲ ἀνάγκη ἐνθάδε πολεμίους εἶναι τοῖς εἰς ὀλιγαρχίαν μεθιστᾶσι διὰ τε τὸ πολυανθρωποτάτην τῶν Ἑλληνίδων τὴν πόλιν εἶναι καὶ διὰ τὸ πλείστον χρόνον ἐν ἐλευθερίᾳ τὸν δῆμον τεθρόφθαι. ἡμεῖς δὲ ²⁵ γνόντες μὲν τοῖς οἴοις ἡμῖν τε καὶ ὑμῖν χαλεπὴν πολιτείαν εἶναι δημοκρατίαν, γνόντες δὲ ὅτι Λακεδαιμονίοις τοῖς περισώσασιν ἡμᾶς ὁ μὲν δῆμος οὐποτ' ἂν φίλος γένοιτο, οἱ δὲ βέλτιστοι ἀεὶ ἂν πιστοὶ διατελοῖεν, διὰ ταῦτα σὺν τῇ Λακεδαιμονίῳ γνῶμη τήνδε τὴν πολιτείαν καθίσταμεν. καὶ εἴαν τινα αἰσθανώμεθα ἐναντίον ²⁶

τῇ ὀλιγαρχίᾳ, ὅσον δυνάμεθα ἐκποδῶν ποιούμεθα· πολὺ δὲ μάλιστα δοκεῖ ἡμῖν δίκαιον εἶναι, εἴ τις ἡμῶν αὐτῶν λυμαίνεται ταύτῃ τῇ καταστάσει, δίκην αὐτὸν
 27 διδόναι. νῦν οὖν αἰσθανόμεθα Θηραμένην τουτουὶ οἷς δύναται ἀπολλύντα ἡμᾶς τε καὶ ὑμᾶς. ὥς δὲ ταῦτα ἀληθῆ, ἂν κατανοῆτε. εὐρήσετε οὔτε ψέγοντα οὐδένα μᾶλλον Θηραμένους τουτουὶ τὰ παρόντα οὔτε ἐναντιούμενον, ὅταν τινὰ ἐκποδῶν βουλόμεθα ποιήσασθαι τῶν δημογῶν. εἰ μὲν τοίνυν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα ἐγγινωσκε, πολέμιος μὲν ἦν, οὐ μέντοι πονηρός γ' ἂν
 28 δικαίως ἐνομίζετο· νῦν δὲ αὐτὸς μὲν ἄρξας τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους πίστεως καὶ φιλίας, αὐτὸς δὲ τῆς τοῦ δήμου καταλύσεως, μάλιστα δὲ ἐξορηήσας ὑμᾶς τοῖς πρώτοις ὑπαγομένοις εἰς ὑμᾶς δίκην ἐπιτιθέναι, νῦν ἐπεὶ καὶ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς φανερώς ἐχθροὶ τῷ δήμῳ γεγενήμεθα, οὐκέτ' αὐτῷ τὰ γιγνόμενα ἀρέσκει, ὅπως αὐτὸς μὲν αὖ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καταστῆ, ἡμεῖς δὲ δίκην δῶμεν
 29 τῶν πεπραγμένων. ὥστε οὐ μόνον ὥς ἐχθρῶ αὐτῷ προσήκει ἀλλὰ καὶ ὥς προδότῃ ὑμῶν τε καὶ ἡμῶν διδόναι τὴν δίκην. καίτοι τοσοῦτῳ μὲν δεινότερον προδοσία πολέμου, ὅσῳ χαλεπότερον φυλάξασθαι τὸ ἀφανὲς τοῦ φανεροῦ, τοσοῦτῳ δ' ἐχθιον, ὅσῳ πολεμίους μὲν ἄνθρωποι καὶ σπένδονται καὶ αὐτίς πιστοὶ γίνονται, ὃν δ' ἂν προδιδόντα λαμβάνωσι, τούτῳ οὔτε ἐσπείσατο
 30 πώποτε οὐδεὶς οὔτ' ἐπίστευσε τοῦ λοιποῦ. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι οὐ καινὰ ταῦτα οὗτος ποιεῖ, ἀλλὰ φύσει προδότης ἐστίν, ἀναμνήσω ὑμᾶς τὰ τούτῳ πεπραγμένα. οὗτος γὰρ ἐξ ἀρχῆς μὲν τιμώμενος ὑπὸ τοῦ δήμου κατὰ τὸν πατέρα Ἄγνωνά, προπετέστατος ἐγένετο τὴν δημοκρατίαν μεταστῆσαι εἰς τοὺς τετρακοσίους, καὶ ἐπρώτευσεν ἐν ἐκείνοις. ἐπεὶ δ' ἤσθητο ἀντίπαλόν τι

τῇ ὀλιγαρχίᾳ συνιστάμενον, πρῶτος αὖ ἡγεμῶν τῶ
 δήμῳ ἐπ' ἐκείνους ἐγένετο· ὄθεν δήπου καὶ κόθορνος
 ἐπικαλεῖται. [καὶ γὰρ ὁ κόθορνος ἀρμόττειν μὲν τοῖς 31
 ποσὶν ἀμφοτέροισι δοκεῖ, ἀποβλέπει δὲ ἀπ' ἀμφοτέρων·]
 δεῖ δέ, ὡς Θηράμενες, ἄνδρα τὸν ἄξιον ζῆν οὐ προάγειν
 μὲν δεινὸν εἶναι εἰς πράγματα τοὺς συνόντας, ἂν δέ
 τι ἀντικόπη, εὐθύς μεταβάλλεσθαι, ἀλλ' ὥσπερ ἐν
 νηὶ διαπυρρῆσθαι, ἕως ἂν εἰς οὖρον καταστῶσιν· εἰ δὲ
 μή, πῶς ἂν ἀφίκοιντό ποτε ἔνθα δεῖ, εἰ ἐπειδάν τι
 ἀντικόπη, εὐθύς εἰς τάναντία πλείειν; καὶ εἰσὶ μὲν 32
 δήπου πᾶσαι μεταβολαὶ πολιτειῶν θανατηφόροι, σὺ δὲ
 διὰ τὸ εὐμετάβελος εἶναι πλείστοις μὲν μεταίτιος εἶ ἕξ
 ὀλιγαρχίας ὑπὸ τοῦ δήμου ἀπολωλέναι, πλείστοις δ'
 ἐκ δημοκρατίας ὑπὸ τῶν βελτιόνων. οὗτος δέ τοι ἔστιν
 ὅς καὶ ταχθεὶς ἀνελέσθαι ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοὺς
 καταδύντας Ἀθηναίων ἐν τῇ περὶ Λέσβου ναυμαχίᾳ
 αὐτὸς οὐκ ἀνελόμενος ὅμως τῶν στρατηγῶν κατηγορῶν
 ἀπέκτεινεν αὐτούς, ἵνα αὐτὸς περισωθῆι. ὅστις γε 33
 μὴν φανερός ἐστὶ τοῦ μὲν πλεονεκτεῖν ἀεὶ ἐπιμελόμενος,
 τοῦ δὲ καλοῦ καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντροπέμενος, πῶς
 τούτου χρῆ ποτε φείσασθαι; πῶς δὲ οὐ φυλάξασθαι,
 εἰδότας αὐτοῦ τὰς μεταβολάς, ὡς μὴ καὶ ἡμᾶς ταῦτο
 δυνασθῆ ποιῆσαι; ἡμεῖς οὖν τοῦτον ὑπάγομεν καὶ ὡς
 ἐπιβουλεύοντα καὶ ὡς προδιδόντα ἡμᾶς τε καὶ ὑμᾶς.
 ὡς δ' εἰκότα ποιούμεν, καὶ τὰδ' ἐννοήσατε. καλλίστη 34
 μὲν γὰρ δήπου δοκεῖ πολιτεία εἶναι ἡ Λακεδαιμονίων·
 εἰ δὲ ἐκείνη ἐπιχειρήσειέ τις τῶν ἐφόρων ἀντὶ τοῦ
 τοῖς πλείοσι πείθεσθαι ψέγειν τε τὴν ἀρχὴν καὶ ἐναντι-
 οὔσθαι τοῖς πραττομένοις, οὐκ ἂν οἴεσθε αὐτὸν καὶ ὑπ'
 αὐτῶν τῶν ἐφόρων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως
 τῆς μεγίστης τιμωρίας ἀξιωθῆναι; καὶ ὑμεῖς οὖν, ἐάν

σωφρονῆτε, οὐ τούτου ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν φείσεσθε, ὡς οὗτος σωθεὶς μὲν πολλοὺς ἂν μέγα φρονεῖν ποιήσειε τῶν ἐναντία γιγνωσκόντων ὑμῖν, ἀπολόμενος δὲ πάντων καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἔξω ὑποτέμοι ἂν τὰς ἐλπίδας.

- 35 Ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐκαθέζετο· Θηραμένης δὲ ἀναστὰς ἔλεξεν· Ἀλλὰ πρῶτον μὲν μνησθήσομαι, ὧ ἄνδρες, ὃ τελευταῖον κατ' ἐμοῦ εἶπε. φησὶ γὰρ με τοὺς στρατηγούς ἀποκτεῖναι κατηγοροῦντα. ἐγὼ δὲ οὐκ ἤρχον δήπου κατ' ἐκείνων λόγου, ἀλλ' ἐκείνοι ἔφασαν προσταχθέν μοι ὑφ' ἑαυτῶν οὐκ ἀνελέσθαι τοὺς δυστυχοῦντας ἐν τῇ περὶ Λέσβου ναυμαχίᾳ. ἐγὼ δὲ ἀπολογούμενος ὡς διὰ τὸν χειμῶνα οὐδὲ πλεῖν, μὴ ὅτι ἀναιρεῖσθαι τοὺς ἄνδρας δυνατὸν ἦν, ἔδοξα τῇ πόλει εἰκότα λέγειν, ἐκείνοι δ' ἑαυτῶν κατηγορεῖν ἐφάινοντο. φάσκοντες γὰρ οἷόν τε εἶναι σῶσαι τοὺς ἄνδρας,
- 36 προέμενοι αὐτοὺς ἀπολέσθαι ἀποπλέοντες ᾤχοντο. οὐ μέντοι θαυμάζω γε τὸ Κριτιάν παρανενομικέναι· ὅτε γὰρ ταῦτα ἦν, οὐ παρῶν ἐτύγχανεν, ἀλλ' ἐν Θετταλίᾳ μετὰ Προμηθέως δημοκρατίαν κατεσκεύαζε καὶ τοὺς
- 37 πενέστας ὤπλιζεν ἐπὶ τοὺς δεσπότας. ὧν μὲν οὖν οὗτος ἐκεῖ ἔπραττε μηδὲν ἐνθάδε γένοιτο· τάδε γε μέντοι ὁμολογῶ ἐγὼ τούτῳ, εἴ τις ὑμᾶς μὲν τῆς ἀρχῆς βούλεται παῦσαι, τοὺς δ' ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν ἰσχυροὺς ποιεῖ, δίκαιον εἶναι τῆς μεγίστης αὐτὸν τιμωρίας τυγχάνειν· ὅστις μέντοι ὃ ταῦτα πράττων ἐστὶν οἶομαι ἂν ὑμᾶς κάλλιστα κρίνειν, τὰ τε πεπραγμένα καὶ ἃ νῦν
- 38 πράττει ἕκαστος ἡμῶν εἰ κατανοήσετε. οὐκοῦν μέχρι μὲν τοῦ ὑμᾶς τε καταστῆναι εἰς τὴν βουλείαν καὶ ἀρχὰς ἀποδειχθῆναι καὶ τοὺς ὁμολογουμένως συκοφάντας ὑπάγεσθαι πάντες ταῦτ' ἐγινώσκομεν· ἐπεὶ

δέ γε οὔτοι ἤρξαντο ἄνδρας καλοὺς τε καγαθοὺς συλλαμβάνειν, ἐκ τούτου καγὼ ἤρξάμην τάναντία τούτοις γινώσκειν. ἤδειν γὰρ ὅτι ἀποθνήσκοντος μὲν Λέοντος 39 τοῦ Σαλαμινίου, ἀνδρὸς καὶ ὄντος καὶ δοκοῦντος ἱκανοῦ εἶναι, ἀδικοῦντος δ' οὐδὲ ἓν, οἱ ὅμοιοι τούτῳ φοβήσονται, φοβούμενοι δὲ ἐναντίοι τῆδε τῆ πολιτεία ἔσονται· ἐγίγνωσκον δὲ ὅτι συλλαμβανομένου Νικηράτου τοῦ Νικίου, καὶ πλουσίου καὶ οὐδὲν πάποτε δημοτικὸν οὔτε αὐτοῦ οὔτε τοῦ πατρὸς πράξαντος, οἱ τούτῳ ὅμοιοι δυσμενεῖς ἡμῖν γενήσονται. ἀλλὰ μὴν καὶ Ἀντιφῶντος 40 ὑφ' ἡμῶν ἀπολλυμένου, ὃς ἐν τῷ πολέμῳ δύο τριήρεις εὔπλεούσας παρείχετο, ἠπιστάμην ὅτι καὶ οἱ πρόθυμοι τῆ πόλει γεγεννημένοι πάντες ὑπόπτως ἡμῖν ἔξοιεν. ἀντεῖπον δὲ καὶ ὅτε τῶν μετοίκων ἓνα ἕκαστον λαβεῖν ἔφασαν χρῆναι· εὐδηλον γὰρ ἦν ὅτι τούτων ἀπολλομένων καὶ οἱ μέτοικοι ἅπαντες πολέμιοι τῆ πολιτεία ἔσονται. ἀντεῖπον δὲ καὶ ὅτε τὰ ὄπλα τοῦ πλήθους 41 παρηροῦντο, οὐ νομίζων χρῆναι ἀσθενῆ τὴν πόλιν ποιεῖν· οὐδὲ γὰρ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐώρων τούτου ἔνεκα βουλομένους περισῶσαι ἡμᾶς, ὅπως ὀλίγοι γενόμενοι μηδὲν δυναίμεθ' αὐτοὺς ὠφελεῖν· ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς, εἰ τούτου γ' ἐδέοντο, καὶ μηδένα λιπεῖν ὀλίγον ἔτι χρόνον τῷ λιμῷ πιέσαντας. οὐδέ γε τὸ φρουροὺς 42 μισθοῦσθαι συνήρεσκέ μοι, ἐξὸν αὐτῶν τῶν πολιτῶν τοσοῦτους προσλαμβάνειν, ἕως ῥαδίως ἐμέλλομεν οἱ ἄρχοντες τῶν ἀρχομένων κρατήσειν. ἐπεὶ γε μὴν πολλοὺς ἐώρων ἐν τῆ πόλει τῆ ἀρχῆ τῆδε δυσμενεῖς, πολλοὺς δὲ φυγάδας γιγνομένους, οὐκ αὖ ἐδόκει μοι οὔτε Θρασύβουλον οὔτε Ἄνυτιον οὔτε Ἀλκιβιάδην φυγαδεύειν· ἤδειν γὰρ ὅτι οὕτω γε τὸ ἀντίπαλον ἰσχυρὸν ἔσοιτο, εἰ τῷ μὲν πλήθει ἠγεμόνες ἱκανοὶ προσγενήσονται,

τοῖς δ' ἡγεῖσθαι βουλομένοις σύμμαχοι πολλοὶ φανή-
 43 σοιντο. ὁ ταῦτα οὖν νουθετῶν ἐν τῷ φανερωῷ πότερα
 εὐμενῆς ἂν δικαίως ἢ προδότης νομίζοιτο; οὐχ οἱ ἐχ-
 θροὺς, ὧ Κριτία, κωλύοντες πολλοὺς ποιεῖσθαι, οὐδ'
 οἱ συμμάχους πλείστους διδάσκοντες κτᾶσθαι, οὗτοι
 τοὺς πολεμίους ἰσχυροὺς ποιοῦσιν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον
 οἱ ἀδίκως τε χρήματα ἀφαιρούμενοι καὶ τοὺς οὐδὲν
 ἀδικοῦντας ἀποκτείνοντες, οὗτοί εἰσιν οἱ καὶ πολλοὺς
 τοὺς ἐναντίους ποιοῦντες καὶ προδιδόντες οὐ μόνον
 44 τοὺς φίλους ἀλλὰ καὶ ἑαυτοὺς δι' αἰσχροκέρδειαν. εἰ
 δὲ μὴ ἄλλως γνωστὸν ὅτι ἀληθῆ λέγω, ὧδε ἐπι-
 σκέψασθε. πότερον οἴεσθε Θρασύβουλον καὶ Ἄνυτον
 καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας ἃ ἐγὼ λέγω μᾶλλον ἂν ἐνθάδε
 βούλεσθαι γίνεσθαι ἢ ἃ οὗτοι πράττουσιν; ἐγὼ μὲν
 γὰρ οἶμαι νῦν μὲν αὐτοὺς νομίζειν συμμάχων πάντα
 μεστὰ εἶναι· εἰ δὲ τὸ κράτιστον τῆς πόλεως προσφιλῶς
 ἡμῖν εἶχε, χαλεπὸν ἂν ἡγεῖσθαι εἶναι καὶ τὸ ἐπι-
 45 βαίνειν ποι τῆς χώρας. ἃ δ' αὖ εἶπεν ὡς ἐγὼ εἶμι
 οἷος ἀεὶ ποτε μεταβάλλεσθαι, κατανοήσατε καὶ ταῦτα.
 τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν τετρακοσίων πολιτείαν καὶ αὐτὸς
 δήπου ὁ δῆμος ἐψηφίσατο, διδασκόμενος ὡς οἱ Λακε-
 δαιμόνιοι πάσῃ πολιτείᾳ μᾶλλον ἂν ἢ δημοκρατίᾳ
 46 πιστεύσειαν. ἐπεὶ δέ γε ἐκεῖνοι μὲν οὐδὲν ἀνέσαν,
 οἱ δὲ ἀμφὶ Ἀριστοτέλην καὶ Μελάνθιον καὶ Ἀρίσταρχον
 στρατηγοῦντες φανεροὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῷ χώματι ἔρυμα
 τειχίζοντες, εἰς ὃ ἐβούλοντο τοὺς πολεμίους δεξάμενοι
 ὑφ' αὐτοῖς καὶ τοῖς ἑταίροις τὴν πόλιν ποιήσασθαι,
 εἰ ταῦτ' αἰσθόμενος ἐγὼ διεκώλυσα, τοῦτ' ἐστὶ προ-
 47 δότην εἶναι τῶν φίλων; ἀποκαλεῖ δὲ κόθορνον με, ὡς
 ἀμφοτέροις πειρώμενον ἀρμόττειν. ὅστις δὲ μηδετέροις
 ἀρέσκει, τοῦτον ὧ πρὸς τῶν θεῶν τί ποτε καὶ καλέσαι

χρή; σὺ γὰρ δὴ ἐν μὲν τῇ δημοκρατία πάντων μισο-
 δημότατος ἐνομίζου, ἐν δὲ τῇ ἀριστοκρατία πάντων
 μισοχρηστότατος γεγένησαι. ἐγὼ δ', ὦ Κριτία, ἐκείνοις 48
 μὲν αἰεὶ ποτε πολεμῶ τοῖς οὐ πρόσθεν οἰομένοις καλὴν
 ἂν δημοκρατίαν εἶναι, πρὶν καὶ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ δι'
 ἀπορίαν δραχμῆς ἂν ἀποδόμενοι τὴν πόλιν αὐτῆς
 μετέχοιεν, καὶ τοῖσδέ γ' αὖ αἰεὶ ἐναντίος εἰμὶ οἱ οὐκ
 οἶονται καλὴν ἂν ἐγγενέσθαι ὀλιγαρχίαν, πρὶν εἰς τὸ
 ὑπ' ὀλίγων τυραννεῖσθαι τὴν πόλιν καταστήσειαν. τὸ
 μέντοι σὺν τοῖς δυναμένοις καὶ μεθ' ἵππων καὶ μετ'
 ἀσπίδων ὠφελεῖν διατάττειν τὴν πολιτείαν πρόσθεν
 ἀριστον ἡγούμην εἶναι καὶ νῦν οὐ μεταβάλλομαι. εἰ δ' 49
 ἔχεις εἰπεῖν, ὦ Κριτία, ὅπου ἐγὼ σὺν τοῖς δημοτικοῖς
 ἢ τυραννικοῖς τοὺς καλοὺς τε κάγαθούς ἀποστερεῖν
 πολιτείας ἐπεχείρησα, λέγε· ἐὰν γὰρ ἐλεγχθῶ ἢ νῦν
 ταῦτα πράττων ἢ πρότερον πάποτε πεποιηκῶς, ὁμο-
 λογῶ τὰ πάντων ἔσχατα παθῶν ἂν δικαίως ἀποθνήσκειν.

Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλή δῆλη 50
 ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι
 εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀνα-
 φεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν
 καὶ διαλεχθεῖς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι
 ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ
 ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· Ἐγὼ, ὦ 51
 βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὃς ἂν
 ὄρῳν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. καὶ ἐγὼ
 οὖν τοῦτο ποιήσω. καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὐ
 φασιν ἡμῖν ἐπιτρέφειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς
 τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς
 νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀπο-
 θνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ

καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτοῦ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. καὶ τοῦτον, ἔφη, 52 ἡμεῖς θανατοῦμεν. ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. 53 καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνωῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κἀγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν 54 ἐκάστου. ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτοῦ κατακεκοιμένου κατὰ τὸν νόμον· ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες [οἱ ἔνδεκα] οὗ δεῖ τὰ ἐκ 55 τούτων πράττετε. ὥς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἴλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἴλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα. ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρης τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἄγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχον- 56 τες παρῆσαν. οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς

ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. λέγεται δὲ ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οὐλώξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρето· Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οὐλώξομαι; καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ. καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιῶδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

Θηραμένης μὲν δὴ οὕτως ἀπέθανέν· οἱ δὲ τριά-Π.ΙV. κοντα, ὡς ἔξὸν ἤδη αὐτοῖς τυραννεῖν ἀδεῶς, προεῖπον μὲν τοῖς ἔξω τοῦ καταλόγου μὴ εἰσιέναι εἰς τὸ ἄστυ, ἦγον δὲ ἐκ τῶν χωρίων, ἵν' αὐτοὶ καὶ οἱ φίλοι τοὺς τούτων ἀγροὺς ἔχοιεν. φευγόντων δὲ εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἐντεῦθεν πολλοὺς ἄγοντες ἐνέπλησαν καὶ τὰ Μέγαρα καὶ τὰς Θήβας τῶν ὑποχωρούντων.

Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος ὀρμηθεὶς ἐκ Θηβῶν 2 ὡς σὺν ἐβδόμηκοντα Φυλῆν χωρίον καταλαμβάνει ἰσχυρόν. οἱ δὲ τριάκοντα ἐβοήθουν ἐκ τοῦ ἄστεως σὺν τε τοῖς τρισχιλίοις καὶ σὺν τοῖς ἱππεῦσι καὶ μάλ' εὐημερίας οὔσης. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εὐθύς μὲν θρασυνομένοι τινες τῶν νέων προσέβαλον πρὸς τὸ χωρίον, καὶ ἐποίησαν μὲν οὐδέν, τραύματα δὲ λαβόντες ἀπῆλθον. βουλομένων δὲ τῶν τριάκοντα ἀποτειχίζειν, ὅπως ἐκ- 3 πολιορκήσειαν αὐτοὺς ἀποκλείσαντες τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων, ἐπιγίγνεται τῆς νυκτὸς χιῶν παμπληθῆς καὶ τῇ ὑστεραία. οἱ δὲ νιφόμενοι ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ, μάλα συχνοὺς τῶν σκευοφόρων ὑπὸ τῶν ἐκ Φυλῆς ἀποβαλόντες. γινώσκοντες δὲ ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν 4

λεηλατήσοιεν, εἰ μὴ τις φυλακὴ ἔσοιτο, διαπέμπουσιν
 εἰς τὰς ἐσχατίας ὅσον πεντεκαίδεκα στάδια ἀπὸ Φυλῆς
 τοὺς τε Λακωνικοὺς πλὴν ὀλίγων φρουροὺς καὶ τῶν
 ἰππέων δύο φυλάς. οὗτοι δὲ στρατοπεδευσάμενοι ἐν
 5 χωρίῳ λασίῳ ἐφύλαττον. ὁ δὲ Θρασύβουλος, ἤδη
 συνειλεγμένων εἰς τὴν Φυλὴν περὶ ἑπτακοσίους, λαβὼν
 αὐτοὺς καταβαίνει τῆς νυκτός· θέμενος δὲ τὰ ὄπλα
 ὅσον τρία ἢ τέτταρα στάδια ἀπὸ τῶν φρουρῶν ἠσυχίαν
 6 εἶχεν. ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἐγίγνετο, καὶ ἤδη ἀνί-
 σταντο ὅποι ἐδεῖτο ἕκαστος. . . ἀπὸ τῶν ὄπλων, καὶ οἱ
 ἰπποκόμοι ψήχοντες τοὺς ἵππους ψόφον ἐποιοῦν, ἐν
 τούτῳ ἀναλαβόντες οἱ περὶ Θρασύβουλον τὰ ὄπλα
 δρόμῳ προσέπιπτον· καὶ ἔστι μὲν οὖς αὐτῶν κατέβαλον,
 πάντας δὲ τρεψάμενοι ἐδίωξαν ἕξ ἢ ἑπτὰ στάδια, καὶ
 ἀπέκτειναν τῶν μὲν ὀπλιτῶν πλεον ἢ εἴκοσι καὶ ἑκατόν,
 τῶν δὲ ἰππέων Νικόστρατόν τε τὸν καλὸν ἐπικαλού-
 μενον, καὶ ἄλλους δὲ δύο, ἔτι καταλαβόντες ἐν ταῖς
 7 εὐναῖς. ἐπαναχωρήσαντες δὲ καὶ τροπαῖον στησάμενοι
 καὶ συσκευασάμενοι ὄπλα τε ὅσα ἔλαβον καὶ σκευὴ
 ἀπῆλθον ἐπὶ Φυλῆς. οἱ δὲ ἕξ ἄστεως ἰππεῖς βοηθήσαντες
 τῶν μὲν πολεμίων οὐδένα ἔτι εἶδον, προσμείναντες
 δ' ἕως τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο οἱ προσήκοντες ἀν-
 8 εχώρησαν εἰς ἄστν. ἐκ δὲ τούτου οἱ τριάκοντα, οὐκέτι
 νομίζοντες ἀσφαλῆ σφίσι τὰ πράγματα, ἐβουλήθησαν
 Ἐλευσίνα ἐξιδιώσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν,
 εἰ δεήσειε. καὶ παραγγείλαντες τοῖς ἰππεῦσιν ἦλθον
 εἰς Ἐλευσίνα Κριτίας τε καὶ οἱ ἄλλοι τῶν τριάκοντα·
 ἐξέτασίν τε ποιήσαντες ἐν τοῖς ἰππεῦσι, φάσκοντες
 εἰδέναί βούλεσθαι πόσοι εἶεν καὶ πόσης φυλακῆς
 προσδεήσοιντο, ἐκέλευον ἀπογράφεσθαι πάντας· τὸν δὲ
 ἀπογραφάμενον ἀεὶ διὰ τῆς πυλίδος ἐπὶ τὴν θάλατταν

ἐξιέναι. ἐπὶ δὲ τῷ αἰγιαλῷ τοὺς μὲν ἰππέας ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατέστησαν, τὸν δ' ἐξιόντα ἀεὶ οἱ ὑπηρέται συνέδουν. ἐπεὶ δὲ πάντες συνειλημμένοι ἦσαν, Λυσίμαχον τὸν ἵππαρχον ἐκέλευον ἀναγαρόντα παραδοῦναι αὐτοὺς τοῖς ἔνδεκα. τῇ δ' ὑστεραία εἰς τὸ Ῥιδεῖον 9 παρεκάλεσαν τοὺς ἐν τῷ καταλόγῳ ὀπλίτας καὶ τοὺς ἄλλους ἰππέας. ἀναστὰς δὲ Κριτίας ἔλεξεν· Ἡμεῖς, ἔφη, ὦ ἄνδρες, οὐδὲν ἦττον ὑμῖν κατασκευάζομεν τὴν πολιτείαν ἢ ἡμῖν αὐτοῖς. δεῖ οὖν ὑμᾶς, ὥσπερ καὶ τιμῶν μεθέξετε, οὕτω καὶ τῶν κινδύνων μετέχειν. τῶν οὖν συνειλημμένων Ἐλευσινίων καταψηφιστέον ἐστίν, ἵνα ταῦτά ἡμῖν καὶ θαρρήτε καὶ φοβῆσθε. δείξας δέ τι χωρίον, εἰς τοῦτο ἐκέλευε φανεράν φέρειν τὴν ψῆφον. οἱ δὲ Λακωνικοὶ φρουροὶ ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ Ῥιδεῖου 10 ἐξωπλισμένοι ἦσαν· ἦν δὲ ταῦτα ἀρεστὰ καὶ τῶν πολιτῶν οἷς τὸ πλεονεκεῖν μόνον ἔμελεν.

Ἐκ δὲ τούτου λαβὼν ὁ Θρασύβουλος τοὺς ἀπὸ Φυλῆς περὶ χιλίους ἤδη συνειλεγμένους, ἀφικνεῖται τῆς νυκτὸς εἰς τὸν Πειραιᾶ. οἱ δὲ τριάκοντα ἐπεὶ ἦσθοντο ταῦτα, εὐθύς ἐβόηθουν σὺν τε τοῖς Λακωνικοῖς καὶ σὺν τοῖς ἰππεῦσι καὶ τοῖς ὀπλίταις· ἔπειτα ἐχώρουν κατὰ τὴν εἰς τὸν Πειραιᾶ ἀμαξιτὸν ἀναφέρουσαν. οἱ 11 δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἔτι μὲν ἐπεχείρησαν μὴ ἀνιέναι αὐτούς, ἐπεὶ δὲ μέγας ὁ κύκλος ὢν πολλῆς φυλακῆς ἐδόκει δεῖσθαι οὐπω πολλοῖς οὔσι, συνεσπειράθησαν ἐπὶ τὴν Μουνιχίαν. οἱ δ' ἐκ τοῦ ἄστεως εἰς τὴν Ἰπποδάμειον ἀγορὰν ἐλθόντες πρῶτον μὲν συνετάξαντο, ὥστε ἐμπλήσαι τὴν ὁδὸν ἢ φέρει πρὸς τε τὸ ἱερὸν τῆς Μουνιχίας Ἀρτέμιδος καὶ τὸ Βενδίδειον· καὶ ἐγένοντο βᾶθος οὐκ ἔλαττον ἢ ἐπὶ πεντήκοντα ἀσπίδων. οὕτω δὲ συντεταγμένοι ἐχώρουν ἄνω. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἀντενέπλησαν μὲν 12

τὴν ὁδόν, βάθος δὲ οὐ πλέον ἢ εἰς δέκα ὀπλίτας ἐγένοντο. ἐτάχθησαν μέντοι ἐπ' αὐτοῖς πελοπόροισι τε καὶ ψιλοῖ ἀκοντισταῖς, ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ πετροβόλοισι. οὗτοι μέντοι συχνοὶ ἦσαν· καὶ γὰρ αὐτόθεν προσεγένοντο. ἐν ᾧ δὲ προσῆσαν οἱ ἐναντίοι, Θρασύβουλος τοὺς μεθ' αὐτοῦ θέσθαι κελεύσας τὰς ἀσπίδας καὶ αὐτὸς θέμενος, τὰ δ' ἄλλα ὄπλα ἔχων, κατὰ μέσον

13 στὰς ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τοὺς μὲν διδάξαι, τοὺς δὲ ἀναμνησάμενοι ὑμῶν βούλομαι ὅτι εἰσὶ τῶν προσιόντων οἱ μὲν τὸ δεξιὸν ἔχοντες οὓς ὑμεῖς ἡμέραν πέμπτην τρεψάμενοι ἐδιώξατε, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ εὐνόμου ἔσχατοι, οὗτοι δὲ οἱ τριάκοντα, οἳ ἡμᾶς καὶ πόλεως ἀπεστέρουν οὐδὲν ἀδικοῦντας καὶ οἰκιῶν ἐξήλαντον καὶ τοὺς φιλιότατους τῶν ἡμετέρων ἀπεσημαίνοντο· ἀλλὰ νῦν τοὶ παραγεγέννηται οὗ οὗτοι μὲν οὐποτε ᾤοντο, ἡμεῖς δὲ

14 αἰεὶ ἠνυχοῖμεθα. ἔχοντες γὰρ ὄπλα μὲν ἐναντίοι αὐτοῖς καθέσταμεν· οἱ δὲ θεοί, ὅτι ποτὲ καὶ δειπνοῦντες συναλαμβανόμεθα καὶ καθεύδοντες καὶ ἀγοράζοντες, οἱ δὲ καὶ οὐχ ὅπως ἀδικοῦντες, ἀλλ' οὐδ' ἐπιδημοῦντες ἐφυγαδευόμεθα, νῦν φανερῶς ἡμῖν συμμαχοῦσι. καὶ γὰρ ἐν εὐδία χειμῶνα ποιοῦσιν, ὅταν ἡμῖν συμφέρη, καὶ ὅταν ἐγχειρῶμεν, πολλῶν ὄντων ἐναντίων ὀλίγοις

15 οὔσι τροπαῖα ἴστασθαι διδόασιν· καὶ νῦν δὲ κεκομίσασιν ἡμᾶς εἰς χωρίον ἐν ᾧ οὗτοι μὲν οὔτε βάλλειν οὔτε ἀκοντίζειν ὑπὲρ τῶν προτεταγμένων διὰ τὸ πρὸς ὄρθιον ἰέναι δύναιτ' ἄν, ἡμεῖς δὲ εἰς τὸ κάταντες καὶ δόρατα ἀφιέντες καὶ ἀκόντια καὶ πέτρους ἐξιζόμεθα τε αὐτῶν

16 καὶ πολλοὺς κατατρώσομεν. καὶ ᾤετο μὲν ἄν τις δεήσειν τοῖς γε πρωτοστάταις ἐκ τοῦ ἴσου μάχεσθαι· νῦν δέ, ἄν ὑμεῖς, ὥσπερ προσήκει, προθύμως ἀφιῆτε τὰ βέλη, ἀμαρτήσεται μὲν οὐδεὶς ὧν γε μιστὴ ἢ ὁδός,

φυλατιόμενοι δὲ δραπειτεύσουσιν αἰεὶ ὑπὸ ταῖς ἀσπίσιν· ὥστε ἐξέσται ὥσπερ τυφλοὺς καὶ τύπτειν ὅπου ἂν βουλώμεθα καὶ ἐναλλομένους ἀνατρέπειν. ἀλλ', ὧ 17 ἄνδρες, οὕτω χρῆ ποιεῖν ὅπως ἕκαστός τις ἑαυτῷ συνείσεται τῆς νίκης αἰτιώτατος ὢν. αὕτη γὰρ ἡμῖν, ἂν θεὸς θέλῃ, νῦν ἀποδώσει καὶ πατρίδα καὶ οἴκους καὶ ἐλευθερίαν καὶ τιμὰς καὶ παῖδας, οἷς εἰσί, καὶ γυναῖκας. ὧ μακάριοι δῆτα, οἱ ἂν ἡμῶν νικήσαντες ἐπίδωσι τὴν πασῶν ἡδίστην ἡμέραν. εὐδαίμων δὲ καὶ ἂν τις ἀποθάνῃ· μνημείου γὰρ οὐδεὶς οὕτω πλούσιος ὢν καλοῦ τεύξεται. ἐξάρξω μὲν οὖν ἐγὼ ἡνίκ' ἂν καιρὸς ἦ παιᾶνα· ὅταν δὲ τὸν Ἐνυάλιον παρακαλέσωμεν, τότε πάντες ὁμοθυμαδὸν ἀνθ' ὧν ὑβρίσθημεν τιμωρώμεθα τοὺς ἄνδρας.

Ταῦτα δ' εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἑναν- 18 τίους ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθεῖη· ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν, ἔφη, ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπο- μένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὡς γέ μοι δοκεῖ. καὶ 19 οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀρόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθραπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιώντες ἀλλήλοις πολλοὶ διε-

- 20 λέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφωτος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτείνει βούλεσθε; ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποίησαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἰερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφροιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ
- 21 ἐλευθερίας. πρὸς θεῶν πατρῶων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἐταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἱ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνσὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι
- 22 δέκα ἔτη πολεμοῦντες. ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρῦσαμεν.

- Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηρτο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιώτερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρεῖη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ·
- 23

ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἠδίκηκέναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέεσθαι. καὶ εἶλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

Καὶ οἱ μὲν τριάκοντα Ἐλευσινάδε ἀπῆλθον· οἱ δὲ 24
 δέκα τῶν ἐν ἄστει καὶ μάλιστα τεταραγμένων καὶ ἀπιστούντων ἀλλήλοις σὺν τοῖς ἰπάρχοις ἐπεμέλοντο. ἑξεκάθευδον δὲ καὶ οἱ ἰππεῖς ἐν τῷ Ὀιδεῖῳ, τοὺς τε ἵππους καὶ τὰς ἀσπίδας ἔχοντες, καὶ δι' ἀπιστίαν ἐφώδευον τὸ μὲν ἀφ' ἐσπέρας σὺν ταῖς ἀσπίσι κατὰ τὰ τεῖχη, τὸ δὲ πρὸς ὄρθρον σὺν τοῖς ἵπποις, ἀεὶ φοβούμενοι μὴ ἐπεισπέσοιέν τινες αὐτοῖς τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς. οἱ δὲ πολλοὶ τε ἤδη ὄντες καὶ παντοδαποὶ, ὅπλα 25
 ἐποιοῦντο, οἱ μὲν ξύλινα, οἱ δὲ οἰσύνα, καὶ ταῦτα ἐλενοῦντο. πρὶν δὲ ἡμέρας δέκα γενέσθαι, πιστὰ δόντες, οὔτινες συμπολεμήσειαν, καὶ εἰ ξένοι εἶεν, ἰσοτέλειαν ἔσεσθαι, ἐξῆσαν πολλοὶ μὲν ὀπλίται, πολλοὶ δὲ γυμνήτες· ἐγένοντο δὲ αὐτοῖς καὶ ἰππεῖς ὡσεὶ ἐβδομήκοντα· προνομὰς δὲ ποιούμενοι, καὶ λαμβάνοντες ξύλα καὶ ὀπώραν, ἐκάθευδον πάλιν ἐν Πειραιεῖ. τῶν 26
 δ' ἐκ τοῦ ἄστεως ἄλλος μὲν οὐδεὶς σὺν ὅπλοις ἐξῆει, οἱ δὲ ἰππεῖς ἔστιν ὅτε καὶ ληστὰς ἐχειροῦντο τῶν ἐκ Πειραιῶς, καὶ τὴν φάλαγγα αὐτῶν ἐκακούργουν. περιέτυχον δὲ καὶ τῶν Αἰξωνέων τισὶν εἰς τοὺς αὐτῶν ἀγρούς ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια πορευομένοις· καὶ τούτους Ἀνσίμαχος ὁ ἵππαρχος ἀπέσφαξε, πολλὰ λιτανεύοντας καὶ πολλῶν χαλεπῶς φερόντων ἰππέων. ἀνταπέκτειναν 27
 δὲ καὶ οἱ ἐν Πειραιεῖ τῶν ἰππέων ἐπ' ἀγροῦ λαβόντες Καλλίστρατον φυλῆς Λεοντίδος. καὶ γὰρ ἤδη μέγα

ἐφρόνου, ὥστε καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τοῦ ἄστεως προσ-
 ἔβαλλον. εἰ δὲ καὶ τοῦτο δεῖ εἰπεῖν τοῦ μηχανοποιοῦ
 τοῦ ἐν τῷ ἄστει, ὃς ἐπεὶ ἔγνω ὅτι κατὰ τὸν ἐκ Λυκείου
 δρόμον μέλλοιεν τὰς μηχανὰς προσάγειν, τὰ ξεύγη
 ἐκέλευσε πάντα ἀμαξιαίους λίθους ἄγειν καὶ καταβάλλειν
 ὅπου ἕκαστος βούλοιο τοῦ δρόμου. ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο,
 28 πολλὰ εἰς ἕκαστος τῶν λίθων πράγματα παρεῖχε. πεμ-
 πόντων δὲ πρέσβεις εἰς Λακεδαιμόνα τῶν μὲν τριά-
 κοντα ἐξ Ἐλευσίνος, τῶν δ' ἐν τῷ καταλόγῳ ἐξ ἄστεως,
 καὶ βοηθεῖν κελεύοντων, ὡς ἀφεστηκότος τοῦ δήμου
 ἀπὸ Λακεδαιμονίων, Λύσανδρος λογισάμενος ὅτι οἶόν
 τε εἴη ταχὺ ἐκπολιορκῆσαι τοὺς ἐν τῷ Πειραιεῖ κατὰ
 τε γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, εἰ τῶν ἐπιτηδείων ἀπο-
 κλεισθείησαν, συνέπραξεν ἑκατόν τε τάλαντα αὐτοῖς
 δανεισθῆναι, καὶ αὐτὸν μὲν κατὰ γῆν ἀρμοστήν,
 Λίβυν δὲ τὸν ἀδελφὸν ναυαρχοῦντα ἐκπεμφθῆναι.
 29 καὶ ἐξελθὼν αὐτὸς μὲν Ἐλευσινάδε συνέλεγεν ὀπλίτας
 πολλοὺς Πελοποννησίους· ὁ δὲ ναύαρχος κατὰ θάλατταν
 ἐφύλαττεν ὅπως μηδὲν εἰσπλέοι αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδείων·
 ὥστε ταχὺ πάλιν ἐν ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ ἐν Πειραιεῖ, οἱ
 δ' ἐν τῷ ἄστει πάλιν αὖ μέγα ἐφρόνου ἐπὶ τῷ Λυ-
 σάνδρῳ. οὕτω δὲ προχωρούντων Πανσανίας ὁ βασι-
 λεὺς φθονήσας Λυσάνδρῳ, εἰ κατειργασμένος ταῦτα
 ἅμα μὲν εὐδοκιμήσοι, ἅμα δὲ ἰδίας ποιήσοιτο τὰς
 Ἀθήνας, πείσας τῶν ἐφόρων τρεῖς ἐξάγει φρουράν.
 30 συνείποντο δὲ καὶ οἱ σύμμαχοι πάντες πλὴν Βοιωτῶν
 καὶ Κορινθίων· οὗτοι δὲ ἔλεγον μὲν ὅτι οὐ νομίζοιεν
 εὐορκεῖν ἂν στρατευόμενοι ἐπ' Ἀθηναίους μηδὲν παρά-
 σπονδον ποιοῦντας· ἔπραττον δὲ ταῦτα, ὅτι ἐγίγνωσκον
 Λακεδαιμονίους βουλομένους τὴν τῶν Ἀθηναίων χώραν
 οἰκίαν καὶ πιστὴν ποιήσασθαι. ὁ δὲ Πανσανίας ἐστρα-

τοπεδεύσατο μὲν ἐν τῷ Ἀλιπέδῳ καλουμένῳ πρὸς τῷ
 Πειραιεῖ δεξιὸν ἔχων κέρας, Λύσανδρος δὲ σὺν τοῖς
 μισθοφόροις τὸ εὐώνυμον <Ἐλευσῖνι>. πέμπων δὲ 31
 πρέσβεις ὁ Πανσανίας πρὸς τοὺς ἐν Πειραιεῖ ἐκέλευεν
 ἀπιέναι ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν· ἐπεὶ δ' οὐκ ἐπέιθοντο, προσέβαλ-
 λεν ὅσον ἀπὸ βοῆς ἔνεκεν, ὅπως μὴ δῆλος εἴη εὐμενῆς
 αὐτοῖς ὢν. ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἀπὸ τῆς προσβολῆς πράξας
 ἀπῆλθε, τῇ ὑστεραίᾳ λαβὼν τῶν μὲν Λακεδαιμονίων
 δύο μόρας, τῶν δὲ Ἀθηναίων ἰππέων τρεῖς φυλάς,
 παρῆλθεν ἐπὶ τὸν κωφὸν λιμένα, σκοπῶν πῆ εὐ-
 αποτειχιστότατος εἴη ὁ Πειραιεύς. ἐπεὶ δὲ ἀπίοντος 32
 αὐτοῦ προσέθεόν τινες καὶ πράγματα αὐτῷ παρεῖχον,
 ἀχθεσθεῖς παρήγγειλε τοὺς μὲν ἰππέας ἔλᾶν εἰς αὐτοὺς
 ἐνέντας, καὶ τὰ δέκα ἀφ' ἥβης συνέπεσθαι· σὺν δὲ τοῖς
 ἄλλοις αὐτὸς ἐπηκολούθει. καὶ ἀπέκτειναν μὲν ἕγγυς
 τριάκοντα τῶν ψιλῶν, τοὺς δ' ἄλλους κατεδίωξαν πρὸς
 τὸ Πειραιοῖ θέατρον. ἐκεῖ δὲ ἔτυχον ἐξοπλιζόμενοι οἱ 33
 τε πελτασταὶ πάντες καὶ οἱ ὀπλίται τῶν ἐκ Πειραιῶς.
 καὶ οἱ μὲν ψιλοὶ εὐθύς ἐκδραμόντες ἠκόντιζον, ἔβαλλον,
 ἐτόξευον, ἐσφενδύων· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ αὐτῶν
 πολλοὶ εἰτιρώσκοντο, μάλα πιεζόμενοι ἀνεχώρουν ἐπὶ
 πόδα· οἱ δ' ἐν τούτῳ πολὺ μᾶλλον ἐπέκειντο. ἐνταῦθα
 καὶ ἀποθνήσκει Χαίρων τε καὶ Θίβραχος, ἄμφω πολε-
 μάρχω, καὶ Λακράτης ὁ ὀλυμπιονίκης καὶ ἄλλοι οἱ τεθαμ-
 μένοι Λακεδαιμονίων πρὸ τῶν πυλῶν ἐν Κεραμεικῷ.
 ὄρων δὲ ταῦτα ὁ Θρασύβουλος καὶ οἱ ἄλλοι ὀπλίται, 34
 ἐβοήθουν, καὶ ταχὺ παρετάξαντο πρὸ τῶν Ἀλῶν ἐπ'
 ὀκτώ. ὁ δὲ Πανσανίας μάλα πιεσθεῖς καὶ ἀναχωρήσας
 ὅσον στάδια τέτταρα ἢ πέντε πρὸς λόφον τινά, παρήγγ-
 γελλε τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις
 ἐπιχωρεῖν πρὸς ἑαυτόν. ἐκεῖ δὲ συνταξάμενος παντελῶς

βαθεΐαν τὴν φάλαγγα ἤγρεν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. οἱ δ' εἰς χεῖρας μὲν ἐδέξαντο, ἔπειτα δὲ οἱ μὲν ἐξεώσθησαν εἰς τὸν ἐν ταῖς Ἀλαῖς πηλόν, οἱ δὲ ἐνέκλιναν· καὶ
 35 ἀποθνήσκουσιν αὐτῶν ὡς πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ὁ δὲ Πανσανίας τροπαῖον στησάμενος ἀνεχώρησε· καὶ οὐδ' ὡς ὠργίζετο αὐτοῖς, ἀλλὰ λάθρα πέμπων ἐδίδασκε τοὺς ἐν Πειραιεῖ οἷα χρῆ λέγοντας πρέσβεις πέμπειν πρὸς ἑαυτὸν καὶ τοὺς παρόντας ἐφόρους. οἱ δ' ἐπέιθοντο. διίστη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῷ ἄστει, καὶ ἐκέλευε πρὸς σφᾶς προσιέναι ὡς πλείστους συλλεγομένους, λέγοντας ὅτι οὐδὲν δέονται τοῖς ἐν τῷ Πειραιεῖ πολεμεῖν, ἀλλὰ διαλυθέντες κοινῇ ἀμφοτέροι Λακεδαιμονίοις φίλοι εἶναι. ἠδέως δὲ ταῦτα καὶ Ναυκλείδας ἔφορος ὢν
 36 συνήκουεν· ὥσπερ γὰρ νομίζεται σὺν βασιλεῖ δύο τῶν ἐφόρων συστρατεύεσθαι, καὶ τότε παρῆν οὗτός τε καὶ ἄλλος, ἀμφοτέροι τῆς μετὰ Πανσανίου γνώμης ὄντες μᾶλλον ἢ τῆς μετὰ Λυσάνδρου. διὰ ταῦτα οὖν καὶ εἰς τὴν Λακεδαίμονα προθύμως ἔπεμπον τοὺς τ' ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἔχοντας τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἐν ἄστει ἰδιώτας, [καὶ] Κηφισο-
 37 φῶντά τε καὶ Μέλητον. ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ὄχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόασιν καὶ τὰ τεῖχη ἃ ἔχουσι καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι ὅ τι βούλονται· ἀξιούν δ' ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παρα-
 38 διδόναι τὸν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν. ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἐκκλητοί, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Πανσανίᾳ διαλλάξαι ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα. οἱ δὲ διήλλαξαν ἐφ' ᾧτε εἰρήνην μὲν ἔχειν ὡς πρὸς ἀλλήλους,

ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα
καὶ τῶν ἑνδεκά καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα.
εἰ δέ τινες φοβοῦντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοῖς
Ἐλευσίνα κατοικεῖν. τούτων δὲ περανθέντων Πανσανίας 39
μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ' ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελ-
θόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ
Ἀθηνᾶ. ἐπεὶ δὲ κατέβησαν <ἐκκλησίαν ἐποίησαν> οἱ
στρατηγοί, ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· Ὑμίη, ἔφη, 40
ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλεύω ἐγὼ γινῶναι ὑμᾶς
αὐτούς. μάλιστα δ' ἂν γνοίητε, εἰ ἀναλογίσαισθε ἐπὶ
τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἔστιν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν
ἐπιχειρεῖν. πότερον δικαιοτέροι ἐστέ; ἀλλ' ὁ μὲν δῆμος
πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πώποτε ἔνεκα χρημάτων
ὑμᾶς ἠδίκηκεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες
πολλὰ καὶ αἰσχροῦ ἔνεκα κερδέων πεποιήκατε. ἐπεὶ δὲ
δικαιосύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε εἰ ἄρα
ἐπ' ἀνδρεία ὑμῖν μέγα φρονητέον. καὶ τίς ἂν καλλίων 41
κρίσις τούτου γένοιτο ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλή-
λους; ἀλλὰ γνώμη φαίητ' ἂν προέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ
τεῖχος καὶ ὅπλα καὶ χρήματα καὶ συμμαχούς Πελο-
ποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων περιεί-
ληφθε; ἀλλ' ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα
φρονητέον εἶναι; πῶς, οἷγε ὥσπερ τοὺς δάκνοντας
κύνας κλοιῶ δῆσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κάκεῖνοι
ὑμᾶς παραδόντες τῷ ἠδικημένῳ τούτῳ δήμῳ οἴχονται
ἀπιόντες; οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὢν 42
ὁμωμόκατε παραβῆναι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς
ἄλλοις καλοῖς ἐπιδείξαι, ὅτι καὶ εὐορκοὶ καὶ ὄσιοί
ἐστέ. εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι
οὐδὲν δεοὶ ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις
χορησθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν. καὶ τότε μὲν ἀρχὰς 43

κατασθησάμενοι ἐπολιτεύοντο· ὑστέρω δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσίνοι, στρατευσάμενοι πανδημεὶ ἐπ' αὐτοὺς τοὺς μὲν στρατηγούς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμψαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἐπεισαν συναλλαγῆναι. καὶ ὁμόσαντες ὄρκους ἧ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὄρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

III.

- III. 1. Ἡ μὲν δὴ Ἀθήνησι στάσις οὕτως ἐτελεύτησεν. ἐκ δὲ τούτου πέμψας Κῦρος ἀγγέλους εἰς Λακεδαίμονα ἠξίου, οἷόσπερ αὐτὸς Λακεδαιμονίοις ἦν ἐν τῷ πρὸς Ἀθηναίους πολέμῳ, τοιούτους καὶ Λακεδαιμονίους αὐτῷ γίνεσθαι. οἱ δ' ἔφοροι δίκαια νομίσαντες λέγειν αὐτόν, Σαμίῳ τῷ τότε ναύαρχῳ ἐπέστειλαν ὑπηρετεῖν Κύρῳ, εἰ τι δέοιτο. κάκεῖνος μέντοι προθύμως ὅπερ ἐδεήθη ὁ Κῦρος ἐπραξεν· ἔχων γὰρ τὸ ἑαυτοῦ ναυτικὸν σὺν τῷ Κύρου περιέπλευσεν εἰς Κιλικίαν, καὶ ἐποίησε τὸν τῆς Κιλικίας ἄρχοντα Συνέννεσιν μὴ δύνασθαι κατὰ
 2 γῆν ἐναντιοῦσθαι Κύρῳ πορευομένῳ ἐπὶ βασιλέα. ὡς μὲν οὖν Κῦρος στρατευμὰ τε συνέλεξε καὶ τοῦτ' ἔχων ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἀδελφόν, καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο, καὶ ὡς ἀπέθανε, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπεσώθησαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ θάλατταν, Θεμιστογένει τῷ Συρακοσίῳ γέγραπται. 7
- 3 Ἐπεὶ μέντοι Τισσαφέρους, πολλοῦ ἄξιος βασιλεῖ δόξας γεγενῆσθαι ἐν τῷ πρὸς τὸν ἀδελφὸν πολέμῳ, σαυράπης κατεπέμφθη ὧν τε αὐτὸς πρόσθεν ἦρχε καὶ ὧν Κῦρος, εὐθύς ἠξίου τὰς Ἰωνικὰς πόλεις ἀπάσας ἑαυτῷ ὑπηκόους εἶναι. αἱ δὲ ἅμα μὲν ἐλεύθεραι βουλόμεναι εἶναι, ἅμα δὲ φοβούμεναι τὸν Τισσαφέρην,

ὅτι Κύρον, ὅτ' ἔζη, ἀντ' ἐκείνου ἠρημέυηαι ἦσαν, εἰς μὲν τὰς πόλεις οὐκ ἐδέχοντο αὐτόν, εἰς Λακεδαιμόνα δὲ ἔπεμπον πρέσβεις, καὶ ἠξίουσαν, ἐπεὶ πάσης τῆς Ἑλλάδος προστάται εἰσίν, ἐπιμεληθῆναι καὶ σφῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἑλλήνων, ὅπως ἢ τε χώρα μὴ δημοῖτο αὐτῶν καὶ αὐτοὶ ἐλεύθεροι εἶεν. οἱ οὖν Λακεδαιμόνιοι πέμ- 4
 πουσιν αὐτοῖς Θίβρωνα ἀρμοστήν, δόντες στρατιώτας τῶν μὲν νεοδαμῶδων εἰς χιλίους, τῶν δὲ ἄλλων Πελοποννησίων εἰς τετρακισχιλίους. ἠτήσατο δ' ὁ Θίβρων καὶ παρ' Ἀθηναίων τριακοσίους ἰππέας, εἰπὼν ὅτι αὐτὸς μισθὸν παρέξει. οἱ δ' ἔπεμψαν τῶν ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἰππευσάντων, νομίζοντες κέρδος τῷ δήμῳ, εἰ ἀποδημοῖεν καὶ ἐναπόλοιτο. ἐπεὶ δ' εἰς τὴν Ἀσίαν ἀφίκοντο, 5
 συνήγαγε [μὲν] στρατιώτας καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ ἠπειρῷ Ἑλληνίδων πόλεων· πᾶσαι γὰρ τότε αἱ πόλεις ἐπέιδοντο ὅτι Λακεδαιμόνιος ἀνὴρ ἐπιτάττει. καὶ σὺν μὲν ταύτῃ τῇ στρατιᾷ ὄρων Θίβρων <πρὸς> τὸ ἰπικὸν εἰς τὸ πεδίου οὐ κατέβαινε, ἡγάπα δὲ εἰ ὅπου τυγχάνοι ὦν, δύναίτο ταύτην τὴν χώραν ἀδῆωτον διαφυλάττειν. ἐπεὶ δὲ σωθέντες οἱ ἀναβάντες μετὰ Κύρου συνέμειξαν 6
 αὐτῷ, ἐκ τούτου ἤδη καὶ ἐν τοῖς πεδίοις ἀντετάττετο τῷ Τισσαφέρει, καὶ πόλεις Πέργαμον μὲν ἐκοῦσαν προσέλαβε καὶ Τευθρανίαν καὶ Ἀλίσαρναν, ὧν Εὐρυσθένης τε καὶ Προκλῆς ἦρχον οἱ ἀπὸ Δημαράτου τοῦ Λακεδαιμονίου· ἐκείνῳ δ' αὕτη ἡ χώρα δῶρον ἐκ βασιλείως ἐδόθη ἀντὶ τῆς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα συστρατείας· προσεχώρησαν δὲ αὐτῷ καὶ Γοργίων καὶ Γογγύλος, ἀδελφοὶ ὄντες, ἔχοντες ὁ μὲν Γάμβριον καὶ Παλαιγάμβριον, ὁ δὲ Μύριαν καὶ Γρύνειον· δῶρον δὲ καὶ αὐταὶ αἱ πόλεις ἦσαν παρὰ βασιλείως Γογγύλῳ, ὅτι μόνος Ἐρετριέων μηδίσας ἔφυγεν. ἦν δὲ ἄς ἀσθε- 7

νεῖς οὐσας καὶ κατὰ κράτος ὁ Θίβρων ἐλάμβανε· Λάρισάν γε μὴν τὴν Αἴγυπτίαν καλουμένην, ἐπεὶ οὐκ ἐπέιθετο, περιστρατοπεδευσάμενος ἐπολιόρκει. ἐπεὶ δὲ ἄλλως οὐκ ἐδύνατο ἐλεῖν, φρεατίαν τεμόμενος ὑπόνομον ὤρυττεν, ὡς ἀφαιρησόμενος τὸ ὕδωρ αὐτῶν. ὡς δ' ἐκ τοῦ τείχους ἐκθέοντες πολλάκις ἐνέβαλον εἰς τὸ ὄρυγμα καὶ ξύλα καὶ λίθους, ποιησάμενος αὖ χελώνην ξυλίην ἐπέστησεν ἐπὶ τῇ φρεατίᾳ. καὶ ταύτην μέντοι ἐκδραμόντες οἱ Λαρισαῖοι νύκτωρ κατέκαυσαν. δοκοῦντος δ' αὐτοῦ οὐδὲν ποιεῖν, πέμπουσιν οἱ ἔφοροι ἀπολιπόντα Λάρισαν στρατεύεσθαι ἐπὶ Καρίαν.

- 8 Ἐν Ἐφέσῳ δὲ ἤδη ὄντος αὐτοῦ, ὡς ἐπὶ Καρίαν πορευομένου, Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ στρατεύμα, ἀνὴρ δοκῶν εἶναι μάλα μηχανητικός· καὶ ἐπεκαλεῖτο δὲ Σίσυφος. ὁ μὲν οὖν Θίβρων ἀπῆλθεν οἴκαδε καὶ ζημιωθεὶς ἔφυγε· κατηγοροῦν γὰρ αὐτοῦ οἱ σύμμαχοι, ὡς ἐφείη ἀρπάζειν τῷ στρατεύματι τοὺς φίλους.
- 9 ὁ δὲ Δερκυλίδας ἐπεὶ παρέλαβε τὸ στρατεύμα, γνοὺς ὑπόπτους ὄντας ἀλλήλοις τὸν Τισσαφέρην καὶ τὸν Φαρναβάζου, κοινολογησάμενος τῷ Τισσαφέρει ἀπήγαγεν εἰς τὴν Φαρναβάζου χώραν τὸ στρατεύμα, ἐλόμενος θατέρῳ μᾶλλον ἢ ἅμα ἀμφοτέροις πολεμεῖν. ἦν δὲ καὶ πρόσθεν ὁ Δερκυλίδας πολέμιος τῷ Φαρναβάζῳ· ἀρμολογῆς γὰρ γενόμενος ἐν Ἀβύδῳ ἐπὶ Λυσάνδρου ναυαρχοῦντος, διαβληθεὶς ὑπὸ Φαρναβάζου, ἐστάθη τὴν ἀσπίδα ἔχων, ὃ δοκεῖ κηλὶς εἶναι τοῖς σπουδαίοις Λακεδαιμονίων· ἀταξίας γὰρ ζημιώμα ἐστὶ. καὶ διὰ ταῦτα δὴ πολὺ ἥδιον
- 10 ἐπὶ τὸν Φαρναβάζου ἦει. καὶ εὐθύς μὲν τοσοῦτῳ διέφερον εἰς τὸ ἄρχεῖν τοῦ Θίβρωνος ὥστε παρήγαγε τὸ στρατεύμα διὰ τῆς φιλίας χώρας μέχρι τῆς Φαρναβάζου Αἰολίδος οὐδὲν βλάβας τοὺς συμμαχοὺς.

Ἡ δὲ Αἰόλις αὐτὴ ἦν μὲν Φαρναβάζου, ἐσατράπευε δ' αὐτῷ ταύτης τῆς χώρας, ἕως μὲν ἔζη, Ζήνιος Δαρδανεύς· ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος νόσῳ ἀπέθανε, παρασκευαζομένου τοῦ Φαρναβάζου ἄλλῳ δοῦναι τὴν σατραπείαν, Μανία ἢ τοῦ Ζήνιος γυνή, Δαρδανίς καὶ αὐτὴ, ἀναξέυξασα στόλον καὶ δῶρα λαβοῦσα ὥστε καὶ αὐτῷ Φαρναβάζῳ δοῦναι καὶ παλλακίσιν αὐτοῦ χαρίσασθαι καὶ τοῖς δυναμένοις μάλιστα παρὰ Φαρναβάζῳ, ἐπορεύετο. ἐλθοῦσα δ' εἰς λόγους εἶπεν· ὦ Φαρνάβαξε, ὁ ἀνὴρ σοι 11 ὁ ἐμὸς καὶ τᾶλλα φίλος ἦν καὶ τοὺς φόρους ἀπεδίδου ὥστε σὺ ἐπαιῶν αὐτὸν ἐτίμας. ἂν οὖν ἐγὼ σοι μηδὲν χεῖρον ἐκείνου ὑπηρετῶ, τί σε δεῖ ἄλλον σατράπην καθιστάναι; ἂν δέ τί σοι μὴ ἀρέσκω, ἐπὶ σοὶ δῆπου ἔσται ἀφελομένῳ ἐμὲ ἄλλῳ δοῦναι τὴν ἀρχήν. ἀκούσας 12 ταῦτα ὁ Φαρνάβαξος ἔγνω δεῖν τὴν γυναῖκα σατραπεύειν. ἢ δ' ἐπεὶ κυρία τῆς χώρας ἐγένετο, τοὺς τε φόρους οὐδὲν ἦτιον ἀνδρὸς ἀπεδίδου, καὶ πρὸς τούτοις, ὁπότε ἀφικνοῖτο πρὸς Φαρνάβαζον, αἰεὶ ἦγε δῶρα αὐτῷ, καὶ ὁπότε ἐκεῖνος εἰς τὴν χώραν καταβαίνοι, πολὺ πάντων τῶν ὑπάρχων κάλλιστα καὶ ἥδιστα ἐδέχετο αὐτόν, καὶ ἄς 13 τε παρέλαβε πόλεις διεφύλαττεν αὐτῷ καὶ τῶν οὐχ ὑπηκόων προσέλαβεν ἐπιθαλαττιδίας Λάρισάν τε καὶ Ἀμαξιτὸν καὶ Κολωνάς, ξενικῷ μὲν Ἑλληνικῷ προσβαλοῦσα τοῖς τείχεσιν, αὐτὴ δὲ ἐφ' ἀρμαμάξης θεωμένη· ὃν δ' ἐπαινέσειε, τούτῳ δῶρα ἀμέμπτως ἐδίδου, ὥστε λαμπρότατα τὸ ξενικὸν κατεσκευάσατο. συνεχεστρατεύετο δὲ τῷ Φαρναβάζῳ καὶ ὁπότε εἰς Μυσοὺς ἢ Πισίδας ἐμβάλοι, ὅτι τὴν βασιλέως χώραν κακουροῦσιν. ὥστε καὶ ἀντετίμα αὐτὴν μεγαλοπροεπῶς ὁ Φαρνάβαξος καὶ σύμβουλον ἔστιν ὅτε παρεκάλει. ἤδη δ' οὔσης 14 αὐτῆς ἐτῶν πλέον ἢ τετταράκοντα, Μειδίας, θυγατρὸς

- ἀνὴρ αὐτῆς ὢν, ἀναπτρωθεὶς ὑπὸ τινῶν ὡς αἰσχροῦν
 εἶη γυναῖκα μὲν ἄρχειν, αὐτὸν δ' ἰδιώτην εἶναι, τοὺς
 μὲν ἄλλους μάλα φυλαττομένης αὐτῆς, ὥσπερ ἐν τυραν-
 νίδι προσῆκεν, ἐκείνῳ δὲ πιστενοῦσης καὶ ἀσπαζομένης
 ὥσπερ ἂν γυνὴ γαμβρὸν ἀσπάξοιτο, εἰσελθὼν ἀποπνίξαι
 αὐτὴν λέγεται. ἀπέκτεινε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, τό
 τε εἶδος ὄντα πάγκαλον καὶ ἐτῶν ὄντα ὡς ἑπτακαίδεκα.
- 15 ταῦτα δὲ ποιήσας Σκῆψιν καὶ Γέρογθα ἐχυρὰς πόλεις
 κατέσχευεν, ἐνθα καὶ τὰ χρήματα μάλιστα ἦν τῇ Μανίᾳ·
 αἱ δὲ ἄλλαι πόλεις οὐκ ἐδέχοντο αὐτόν, ἀλλὰ Φαρνα-
 βάξῳ ἔσφωζον αὐτὰς οἱ ἐνόντες φρουροί. ἐκ δὲ τούτου
 ὁ Μειδίας πέμψας δῶρα τῷ Φαρναβάξῳ ἡξίου ἔχειν
 τὴν χώραν ὥσπερ ἡ Μανία. ὁ δ' ἀπεκρίνατο φύλάττειν
 αὐτά, ἔστ' ἂν αὐτὸς ἐλθὼν σὺν αὐτῷ ἐκείνῳ λάβῃ τὰ
 δῶρα· οὐ γὰρ ἂν ἔφη ζῆν βούλεσθαι μὴ τιμωρήσας
- 16 Μανία. ὁ δὲ Δερκυλίδας ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἀφικνεῖται,
 καὶ εὐθύς μὲν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ Λάρισαν καὶ Αμαξιτὸν
 καὶ Κολωνὰς τὰς ἐπιθαλαττίους πόλεις ἐκούσας παρ-
 ἔλαβε· πέμπων δὲ καὶ πρὸς τὰς Αἰολίδας πόλεις ἡξίου
 ἐλευθεροῦσθαι τε αὐτὰς καὶ εἰς τὰ τεῖχη δέχεσθαι καὶ
 συμμάχους γίγνεσθαι. οἱ μὲν οὖν Νεανδρεῖς καὶ Ἴλιεῖς
 καὶ Κοκυλίται ἐπείθοντο· καὶ γὰρ οἱ φρουροῦντες
 Ἕλληνες ἐν αὐταῖς, ἐπεὶ ἡ Μανία ἀπέθανεν, οὐ πάννυ
- 17 τι καλῶς περιείποντο· ὁ δ' ἐν Κεβροῖνι, μάλα ἰσχυρῷ
 χωρίῳ, τὴν φυλακὴν ἔχων, νομίσας, εἰ διαφυλάξειε
 Φαρναβάξῳ τὴν πόλιν, τιμηθῆναι ἂν ὑπ' ἐκείνου, οὐκ
 ἐδέχετο τὸν Δερκυλίδαν. ὁ δὲ ὀργιζόμενος, παρ-
 εσκευάζετο προσβάλλειν. ἐπεὶ δὲ θυομένῳ αὐτῷ οὐκ
 ἐγίγνετο τὰ ἱερὰ τῇ πρώτῃ, τῇ ὑστεραίᾳ πάλιν ἐθύετο.
 ὡς δὲ οὐδὲ ταῦτα ἐκαλλιερεῖτο, πάλιν τῇ τρίτῃ· καὶ
 μέχρι τεττάρων ἡμερῶν ἐκαρτέρει θυόμενος, μάλα

χαλεπῶς φέρων· ἔσπευδε γὰρ πρὶν Φαρνάβαζον βοη-
 θῆσαι ἐγκρατῆς γενέσθαι πάσης τῆς Αἰολίδος. Ἄθη- 18
 νάδας δέ τις Σικνώνιος λοχαγός, νομίσας τὸν μὲν Δερ-
 κυλίδαν φλυαρεῖν διατρίβοντα, αὐτὸς δ' ἰκανὸς εἶναι
 τὸ ὕδωρ ἀφελέσθαι τοὺς Κεβροηνίους, προσδραμὼν σὺν
 τῇ ἑαυτοῦ τάξει ἐπειρᾶτο τὴν κρήνην συγχοῦν. οἱ δὲ
 ἔνδοθεν ἐπεξελθόντες αὐτόν τε συνέτριψαν καὶ δύο
 ἀπέκτειναν, καὶ τοὺς ἄλλους παίοντες καὶ βάλλοντες ἀπ-
 ἤλασαν. ἀχθομένου δὲ τοῦ Δερκυλίδου, καὶ νομίζοντος
 ἀθνημοτέρους κατὰ τὴν προσβολὴν ἔσεσθαι, ἔρχονται ἐκ
 τοῦ τείχους παρὰ τῶν Ἑλλήνων κήρυκες, καὶ εἶπον
 ὅτι ἂ μὲν ὁ ἄρχων ποιοίη, οὐκ ἀρέσκοι σφίσι, αὐτοὶ
 δὲ βούλοιντο σὺν τοῖς Ἑλλησι μᾶλλον ἢ σὺν τῷ βαρ-
 βάρῳ εἶναι. ἔτι δὲ διαλεγομένων αὐτῶν ταῦτα, παρὰ 19
 τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν ἦκε λέγων ὅτι ὅσα λέγοιεν οἱ
 πρόσθεν καὶ αὐτῷ δοκοῦντα λέγοιεν. ὁ οὖν Δερ-
 κυλίδας εὐθύς ὥσπερ ἔτυχε κεκαλλιερηκῶς ταύτῃ τῇ
 ἡμέρᾳ, ἀναλαβὼν τὰ ὄπλα ἠγεῖτο πρὸς τὰς πύλας· οἱ
 δ' ἀναπετάσαντες ἐδέξαντο. καταστήσας δὲ καὶ ἐν-
 ταῦθα φρουροὺς εὐθύς ἦει ἐπὶ τὴν Σκῆψιν καὶ τὴν
 Γέργιθα. ὁ δὲ Μειδίας προσδοκῶν μὲν τὸν Φαρνά- 20
 βαζον, ὀκνῶν δ' ἤδη τοὺς πολίτας, πέμψας πρὸς τὸν
 Δερκυλίδαν εἶπεν ὅτι ἔλθοι ἂν εἰς λόγους, εἰ ὀμήρους
 λάβοι. ὁ δὲ πέμψας αὐτῷ ἀπὸ πόλεως ἐκάστης τῶν
 συμμάχων ἓνα ἐκέλευσε λαβεῖν τούτων ὀπόσους τε καὶ
 ὀποίους βούλοιτο. ὁ δὲ λαβὼν δέκα ἐξῆλθε, καὶ συμ-
 μειξας τῷ Δερκυλίδᾳ ἠρώτα ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος
 γένοιτο. ὁ δ' ἀπεκρίνατο ἐφ' ᾧτε τοὺς πολίτας ἐλευ-
 θέρους τε καὶ αὐτονόμους εἶεν. καὶ ἅμα ταῦτα λέγων
 ἦει πρὸς τὴν Σκῆψιν. γνοὺς δὲ ὁ Μειδίας ὅτι οὐκ ἂν 21
 δύναίτο κωλύειν βίᾳ τῶν πολιτῶν, εἶασεν αὐτὸν εἰσιέναι.

ὁ δὲ Δερκυλίδας θύσας τῇ Ἀθηνᾶ ἐν τῇ τῶν Σκηψίων ἀκροπόλει τοὺς μὲν τοῦ Μειδίου φρουροὺς ἐξήγαγε, παραδοὺς δὲ τοῖς πολίταις τὴν πόλιν, καὶ παρακελευσάμενος, ὥσπερ Ἕλληνας καὶ ἐλευθέρους χροῆ, οὕτω πολιτεύειν, ἐξελθὼν ἠγρεῖτο ἐπὶ τὴν Γεργιθία. συμπερούπεμπον δὲ πολλοὶ αὐτὸν καὶ τῶν Σκηψίων, τιμῶντές

22 τε καὶ ἠδόμενοι τοῖς πεπραγμένοις. ὁ δὲ Μειδίας παρεπόμενος αὐτῷ ἠξίου τὴν τῶν Γεργιθίων πόλιν παραδοῦναι αὐτῷ. καὶ ὁ Δερκυλίδας μέντοι ἔλεγεν ὡς τῶν δικαίων οὐδενὸς ἀτυχίσοι· ἅμα δὲ ταῦτα λέγων ἦει πρὸς τὰς πύλας σὺν τῷ Μειδίᾳ, καὶ τὸ στρατεύμα ἠκολούθει αὐτῷ εἰρηνικῶς εἰς δύο. οἱ δ' ἀπὸ τῶν πύργων καὶ μάλα ὑψηλῶν ὄντων ὀρῶντες τὸν Μειδίαν σὺν αὐτῷ οὐκ ἔβιλλον· εἰπόντος δὲ τοῦ Δερκυλίδου· Κέλευσον, ὦ Μειδία, ἀνοῖξαι τὰς πύλας, ἵνα ἠγῆ μὲν σὺ, ἐγὼ δὲ σὺν σοὶ εἰς τὸ ἱερὸν ἔλθω κἀνταῦθα θύσω τῇ Ἀθηνᾶ, ὁ Μειδίας ὤκνει μὲν ἀνοίγειν τὰς πύλας, φοβούμενος δὲ μὴ παραχρῆμα συλληφθῆ,

23 ἐκέλευσεν ἀνοῖξαι. ὁ δ' ἐπεὶ εἰσῆλθεν, ἔχων αὖ τὸν Μειδίαν ἐπορεύετο πρὸς τὴν ἀκρόπολιν· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους στρατιώτας ἐκέλευε θέσθαι περὶ τὰ τεῖχη τὰ ὄπλα, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἔθνε τῇ Ἀθηνᾶ. ἐπεὶ δ' ἐτίθυτο, ἀνεῖπε καὶ τοὺς Μειδίου δορυφόρους θέσθαι τὰ ὄπλα ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ ἑαυτοῦ στρατεύματος, ὡς μισθοφορήσοντας· Μειδία γὰρ οὐδὲν ἐτι

24 δεινὸν εἶναι. ὁ μέντοι Μειδίας ἀπορῶν ὅ τι ποιοίη, εἶπεν· Ἐγὼ μὲν τοίνυν ἄπειμι, ἔφη, ξενία σοὶ παρασκευάσω. ὁ δέ· Οὐ, μὰ Δί', ἔφη, ἐπεὶ αἰσχρὸν ἐμὲ τεθυκότα ξενίζεσθαι ὑπὸ σοῦ, ἀλλὰ μὴ ξενίζειν σέ. μένε οὖν παρ' ἡμῖν· ἐν ᾧ δ' ἂν τὸ δεῖπνον παρασκευάζεταιται, ἐγὼ καὶ σὺ τὰ δίκαια πρὸς ἀλλήλους καὶ

διασκεψόμεθα καὶ ποιήσομεν. ἐπεὶ δ' ἑκαθέζοντο, 25
 ἠρώτα ὁ Δερκυλίδας· Εἶπέ μοι, ὦ Μειδία, ὁ πατήρ
 σε ἄρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε; Μάλιστα, ἔφη. Καὶ
 πόσαι σοι οἰκίαι ἦσαν; πόσοι δὲ χῶροι; πόσαι δὲ
 νομαί; ἀπογράφοντος δ' αὐτοῦ οἱ παρόντες τῶν Σκη-
 ψίων εἶπον· Ψεύδεται σε οὗτος, ὦ Δερκυλίδα. Ἵμεῖς 26
 δέ γ', ἔφη, μὴ λίαν μικρολογεῖσθε. ἐπειδὴ δὲ ἀπ-
 εγέγραπτο τὰ πατρῶα, Εἶπέ μοι, ἔφη, Μανία δὲ τίνος
 ἦν; οἱ δὲ πάντες εἶπον ὅτι Φαρναβάζου. Οὐκοῦν
 καὶ τὰ ἐκείνης, ἔφη, Φαρναβάζου; Μάλιστα, ἔφασαν.
 Ἵμέτερο' ἂν εἴη, ἔφη, ἐπεὶ κρατοῦμεν· πολέμιος γὰρ
 ἡμῖν Φαρνάβαζος. ἀλλ' ἠγείσθω τις, ἔφη, ὅπου κεῖται
 τὰ Μανίας καὶ τὰ Φαρναβάζου. ἠγουμένων δὲ τῶν 27
 ἄλλων ἐπὶ τὴν Μανίας οἴκησιν, ἦν παρειλήφει ὁ Μειδίας,
 ἠκολούθει κάκεῖνος. ἐπεὶ δ' εἰσῆλθεν, ἐκάλει ὁ Δερκυ-
 λίδας τοὺς ταμίαις, φράσας δὲ τοῖς ὑπηρέταις λαβεῖν
 αὐτοὺς προεῖπεν αὐτοῖς ὡς εἴ τι κλέπτοντες ἀλώσοιντο
 τῶν Μανίας, παραχοῆμα ἀποσφαγήσοιντο. οἱ δ'
 ἐδείκνυσαν. ὁ δ' ἐπεὶ εἶδε πάντα, κατέκλεισεν αὐτὰ
 καὶ κατεσημήνατο καὶ φύλακας κατέστησεν. ἐξῶν δὲ 28
 οὓς ἤρρεν ἐπὶ ταῖς θύραις τῶν ταξιαρχῶν καὶ λοχαγῶν,
 εἶπεν αὐτοῖς· Μισθὸς μὲν ἡμῖν, ὦ ἄνδρες, εἴργασται
 τῇ στρατιᾷ ἐγγὺς ἐνιαυτοῦ ὀκτακισχιλίους ἀνδράσιν·
 ἂν δέ τι προσεργασώμεθα, καὶ ταῦτα προσέβηται. ταῦτα
 δ' εἶπε γιγνώσκων ὅτι ἀκούσαντες πολὺν εὐτακτότεροι
 καὶ θεραπευτικώτεροι ἔσονται. ἐρομένου δὲ τοῦ Μει-
 δίου· Ἐμὲ δὲ ποῦ χρὴ οἰκεῖν, ὦ Δερκυλίδα; ἀπεκρί-
 νατο· Ἐνθαπερ καὶ δικαιοτάτον, ὦ Μειδία, ἐν τῇ
 πατρίδι τῇ σαντοῦ Σκήψει καὶ ἐν τῇ πατρῶα οἰκίᾳ.

Ὁ μὲν δὴ Δερκυλίδας ταῦτα διαπραξάμενος καὶ II.
 λαβῶν ἐν ὀκτῶ ἡμέραις ἑννέα πόλεις, ἐβουλεύετο ὅπως

ἂν μὴ ἐν τῇ φιλίᾳ χειμάζων βαρὺς εἴη τοῖς συμμάχοις, ὥσπερ Θίβρων, μηδ' αὖ Φαρνάβαζος καταφρονῶν τῇ ἵππῳ κακουργῇ τὰς Ἑλληνίδας πόλεις. πέμπει οὖν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐρωτᾷ πότερον βούλεται εἰρήνην ἢ πόλεμον ἔχειν. ὁ μέντοι Φαρνάβαζος νομίσας τὴν Αἰολίδα ἐπιτετειχίσθαι τῇ ἑαυτοῦ οἰκίσει Φρυγίᾳ σπονδὰς εἴλετο.

- 2 Ὡς δὲ ταῦτα ἐγένετο, ἔλθων ὁ Δερκυλίδας εἰς τὴν Βιθυνίδα Θράκην ἐκεῖ διεχειμάζεν, οὐδὲ τοῦ Φαρναβάζου πᾶν τι ἀχθομένου· πολλάκις γὰρ οἱ Βιθυνοὶ αὐτῷ ἐπολέμουν. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ὁ Δερκυλίδας ἀσφαλῶς φέρων καὶ ἄγων τὴν Βιθυνίδα καὶ ἄφθονα ἔχων τὰ ἐπιτήδεια διετελεί· ἐπειδὴ δὲ ἦλθον αὐτῷ παρὰ τοῦ Σεύθου πέραθεν σύμμαχοι τῶν Ὀδρουσῶν ἵππεῖς τε ὡς διακόσιοι καὶ πελτασταὶ ὡς τριακόσιοι, οὗτοι στρατοπεδενσάμενοι καὶ περισταυρωσάμενοι ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὡς εἴκοσι στάδια, αἰτοῦντες φύλακας τοῦ στρατοπέδου τὸν Δερκυλίδαν τῶν ὀπλιτῶν, ἐξῆσαν ἐπὶ λείαν, καὶ πολλὰ ἐλάμβανον ἀνδράποδά τε καὶ
- 3 χρήματα. ἤδη δ' ὄντος μεστοῦ τοῦ στρατοπέδου αὐτοῖς πολλῶν αἰχμαλώτων, καταμαθόντες οἱ Βιθυνοὶ ὅσοι τ' ἐξῆσαν καὶ ὅσους κατέλιπον Ἑλλήνας φύλακας, συλλεγόντες παμπληθεῖς πελτασταὶ καὶ ἵππεῖς ἅμ' ἡμέρα προσπίπτουσι τοῖς ὀπλίταις ὡς διακοσίοις οὔσιν. ἐπειδὴ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο, οἱ μὲν ἔβαλλον, οἱ δ' ἠκόντιζον εἰς αὐτούς. οἱ δ' ἐπεὶ ἐτιρώσκοντο μὲν καὶ ἀπέθνησκον, ἐποίουν δ' οὐδὲν κατειργμένοι ἐν τῷ σταυρώματι ὡς ἀνδρομήκει ὄντι, διασπᾶσαντες τὸ αὐτῶν ὄχύρωμα
- 4 ἐφέροντο εἰς αὐτούς, οἱ δὲ ἦ μὲν ἐκθίοιεν ὑπεχώρουν. καὶ ῥαδίως ἀπέφευγον πελτασταὶ ὀπλίτας, ἐνθεν δὲ καὶ ἐνθεν ἠκόντιζον, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐφ' ἐκάστη

ἐκδρομῇ κατέβαλλον· τέλος δὲ ὡσπερ ἐν αὐλίῳ σηκασθέντες κατηκοντίσθησαν. ἐβώθησαν μέντοι αὐτῶν ἀμφὶ τοὺς πεντεκαίδεκα εἰς τὸ Ἑλληνικόν, καὶ οὗτοι, ἐπεὶ εὐθέως ἤσθοντο τὸ πρᾶγμα, [ἀποχωρήσαντες] ἐν τῇ μάχῃ διαπεσόντες ἀμελησάντων τῶν Βιθυνῶν. ταχὺ δὲ ταῦτα διαπραξάμενοι οἱ Βιθυνοὶ καὶ τοὺς σκηνοφύλακας τῶν Ὀδρουσῶν Θρακῶν ἀποκτείναντες, ἀπολαβόντες πάντα τὰ αἰχμάλωτα ἀπῆλθον· ὥστε οἱ Ἕλληνες ἐπεὶ ἤσθοντο, βοηθοῦντες οὐδὲν ἄλλο ἠῦρον ἢ νεκροὺς γυμνοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἐπεὶ μέντοι ἐπανῆλθον οἱ Ὀδρούσαι, θάψαντες τοὺς ἐαυτῶν καὶ πολὺν οἶνον ἐκπιόντες ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἵπποδρομίαν ποιήσαντες, ὁμοῦ δὴ τὸ λοιπὸν τοῖς Ἕλλησι στρατοπεδευσάμενοι ἤγον καὶ ἔκαον τὴν Βιθυνίδα.

Ἄμα δὲ τῷ ἤρι ἀποπορευόμενος ὁ Δερκυλίδας ἐκ τῶν Βιθυνῶν ἀφικνεῖται εἰς Λάμψακον. ἐνταῦθα δ' ὄντιος αὐτοῦ ἔρχονται ἀπὸ τῶν οἴκοι τελῶν Ἄρακος τε καὶ Ναυβάτης καὶ Ἀντισθένης. οὗτοι δ' ἦλθον ἐπισκεψόμενοι τὰ τε ἄλλα ὅπως ἔχοι τὰ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, καὶ Δερκυλίδα ἐροῦντες μένοντι ἄρχειν καὶ τὸν ἐπιόντα ἐνιαυτόν· καὶ ἐπιστεῖλαι δὲ σφίσιν αὐτοῖς τοὺς ἐφόρους συγκαλέσαντας τοὺς στρατιώτας εἰπεῖν ὡς ὦν μὲν πρόσθεν ἐποίουν μέμφοιντο αὐτοῖς, ὅτι δὲ νῦν οὐδὲν ἠδίκουν, ἐπαινοῖεν· καὶ περὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου εἰπεῖν ὅτι ἂν μὲν ἀδικῶσιν, οὐκ ἐπιτρέψουσιν, ἂν δὲ δίκαια περὶ τοὺς συμμαχοὺς ποιῶσιν, ἐπαινέσονται αὐτούς. ἐπεὶ μέντοι συγκαλέσαντες τοὺς στρατιώτας ταῦτ' ἔλεγον, ὁ τῶν Κυρείων προεστηκῶς ἀπεκρίνατο· Ἄλλ', ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι. ἡμεῖς μὲν ἐσμεν οἱ αὐτοὶ νῦν τε καὶ πέρυσιν· ἄρχων δὲ ἄλλος μὲν νῦν, ἄλλος δὲ τὸ παρελθόν. τὸ οὖν αἴτιον τοῦ νῦν μὲν μὴ

ἔξαμαρτάνειν, τότε δέ, αὐτοὶ ἤδη ἱκανοὶ ἔστε γινώσκειν.
 8 συσκηνοῦντων δὲ τῶν τε οἰκοθεν πρέσβειων καὶ τοῦ
 Δερκυλῖδα, ἐπεμνήσθη τις τῶν περὶ τὸν Ἄρακον ὅτι
 καταλελοίποιεν πρέσβεις τῶν Χερρονησιτῶν ἐν Λακε-
 δαιμόνι. τούτους δὲ λέγειν ἔφασαν ὡς νῦν μὲν οὐ δύ-
 ναιτο τὴν Χερρόνησον ἐργάζεσθαι· φέρεσθαι γὰρ καὶ
 ἄγεσθαι ὑπὸ τῶν Θρακῶν. εἰ δ' ἀποτειχισθεῖ ἓκ
 θαλάττης εἰς θάλατταν, καὶ σφίσιν ἂν γῆν πολλὴν καὶ
 ἀγαθὴν εἶναι ἐργάζεσθαι καὶ ἄλλοις ὁπόσοι βούλοιντο
 Λακεδαιμονίων. ὥστ' ἔφασαν οὐκ ἂν θαυμάζειν, εἰ
 καὶ πεμφθεῖ τις Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῆς πόλεως σὺν
 9 δυνάμει ταῦτα πράξων. ὁ οὖν Δερκυλῖδας πρὸς μὲν
 ἐκείνους οὐκ εἶπεν ἦν ἔχοι γνώμην ταῦτ' ἀκούσας,
 ἀλλ' ἐπεμψεν αὐτοὺς ἐπ' Ἐφέσου διὰ τῶν Ἑλληνίδων
 πόλεων, ἠδόμενος ὅτι ἐμελλον ὕψεσθαι τὰς πόλεις ἐν
 εἰρήνῃ εὐδαιμονικῶς διαγούσας. οἱ μὲν δὴ ἐπορεύοντο.
 ὁ δὲ Δερκυλῖδας ἐπειδὴ ἔγνω μενετέον ὄν, πάλιν
 πέμψας πρὸς τὸν Φαρνάβαζον ἐπήρετο πότερα βούλοιο
 σπονδὰς ἔχειν καθάπερ διὰ τοῦ χειμῶνος ἢ πόλεμον.
 ἐλομένου δὲ τοῦ Φαρναβάζου καὶ τότε σπονδὰς, οὕτω
 καταλιπὼν καὶ τὰς περὶ ἐκεῖνα πόλεις [φιλίας] ἐν εἰρήνῃ
 διαβαίνει τὸν Ἑλλήσποντον σὺν τῷ στρατεύματι εἰς
 τὴν Εὐρώπην, καὶ διὰ φιλίας τῆς Θράκης πορευθεὶς
 καὶ ξενισθεὶς ὑπὸ Σεύθου ἀφικνεῖται εἰς Χερρόνησον.
 10 ἦν καταμαθὼν πόλεις μὲν ἔνδεκα ἢ δώδεκα ἔχουσαν,
 χώραν δὲ παμφορωτάτην καὶ ἀρίστην οὖσαν, κεκα-
 κωμένην δέ, ὥσπερ ἐλέγετο, ὑπὸ τῶν Θρακῶν, ἐπεὶ
 μέτρον ἡὔρε τοῦ ἰσθμοῦ ἑπτὰ καὶ τρεῖς ἄκοντα στάδια,
 οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ θυσάμενος ἐτείχιζε, κατὰ μέρη
 διελὼν τοῖς στρατιώταις τὸ χωρίον· καὶ ἄθλα αὐτοῖς
 ὑποσχόμενος δώσειν τοῖς πρώτοις ἐκτειχίσασιν, καὶ τοῖς

ἄλλοις ὡς ἕκαστοι ἄξιοι εἶεν, ἀπετέλεσε τὸ τεῖχος ἀρξάμενος ἀπὸ ἡρινοῦ χρόνου πρὸ ὀπώρας. καὶ ἐποίησεν ἐντὸς τοῦ τείχους ἕνδεκα μὲν πόλεις, πολλοὺς δὲ λιμένας, πολλὴν δὲ κἀγαθὴν σπόριμον, πολλὴν δὲ πεφυτευμένην, καμπληθεῖς δὲ καὶ παγκάλας νομὰς παντοδαποῖς κτήνεσι. ταῦτα δὲ πράξας διέβαινε πάλιν εἰς τὴν Ἀσίαν. 11

Ἐπισκοπῶν δὲ τὰς πόλεις ἑώρα τὰ μὲν ἄλλα καλῶς ἔχουσας, Χίων δὲ φυγάδας ἠῦρεν Ἀταρνεά ἔχοντας χωρίον ἰσχυρόν, καὶ ἐκ τούτου ὀρμωμένους φέροντας καὶ ἄγοντας τὴν Ἰωνίαν, καὶ ζῶντας ἀπὸ τούτου. πυνθόμενος δὲ ὅτι πολλὸς σῆτος ἐνῆν αὐτοῖς, περιστρατοπεδευσάμενος ἐπολιόρκει· καὶ ἐν ὀκτῶ μηνὶ παραστησάμενος αὐτούς, καταστήσας ἐν αὐτῷ Δράκοντα Πελληνέα ἐπιμελητήν, καὶ κατασκευάσας ἐν τῷ χωρίῳ ἔκπλεω πάντα τὰ ἐπιτήδεια, ἵνα εἴη αὐτῷ καταγωγὴ, ὁπότε ἀφικνοῖτο, ἀπῆλθεν εἰς Ἐφεσον, ἣ ἀπέχει ἀπὸ Σάρδεων τριῶν ἡμερῶν ὁδόν.

Καὶ μέχρι τούτου τοῦ χρόνου ἐν εἰρήνῃ διῆγον 12 Τισσαφέρους τε καὶ Δερκυλίδας καὶ οἱ ταύτη Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι. ἐπεὶ δὲ ἀφικνούμενοι πρέσβεις εἰς Λακεδαιμόνα ἀπὸ τῶν Ἰωνίδων πόλεων ἐδίδασκον ὅτι εἴη ἐπὶ Τισσαφέρει, εἰ βούλοιο, ἀφιέναι αὐτονόμους τὰς Ἑλληνίδας πόλεις· εἰ οὖν κακῶς πάσχοι Καρία, ἐνθαπερ ὁ Τισσαφέρους οἶκος, οὕτως ἂν ἔφασαν τάχιστα νομίζειν αὐτὸν [συγχωρήσειν] αὐτονόμους σφᾶς ἀφεῖναι· ἀκούσαντες ταῦτα οἱ ἔφοροι ἔπεμψαν πρὸς Δερκυλίδαν, καὶ ἐκέλευον αὐτὸν διαβαίνειν σὺν τῷ στρατεύματι ἐπὶ Καρίαν καὶ Φάρακα τὸν ναύαρχον σὺν ταῖς ναυσὶ παραπλεῖν. οἱ μὲν δὴ ταῦτ' ἐποιοῦν. ἐτύγχανε δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ Φαρνάβαξος 13

πρὸς Τισσαφέρην ἀφιγμένος, ἅμα μὲν ὅτι στρατηγὸς
 τῶν πάντων ἀπεδέδεικτο Τισσαφέρης, ἅμα δὲ δια-
 μαρτυρούμενος ὅτι ἔτοιμος εἶη κοινῇ πολεμεῖν καὶ συμ-
 μάχεσθαι καὶ συνεβάλλειν τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῆς βασι-
 λέως· † ἄλλως τε γὰρ ὑπεφθόνηι τῆς στρατηγίας τῷ
 Τισσαφέρει καὶ τῆς Αἰολίδος χαλεπῶς ἔφερεν ἀπ-
 εστερημένος. ὁ δ' ἀκούων· Πρῶτον μὲν τοίνυν, ἔφη,
 14 διαβήθῃ σὺν ἐμοὶ ἐπὶ Καρίαν, ἔπειτα δὲ καὶ περὶ τούτων
 βουλευσόμεθα. ἐπεὶ δ' ἐκεῖ ἦσαν, ἔδοξεν αὐτοῖς ἰκανὰς
 φυλακὰς εἰς τὰ ἐρύματα καταστήσαντας διαβαίνειν
 πάλιν ἐπὶ τὴν Ἰωνίαν. ὡς δ' ἤκουσεν ὁ Δερκυλίδας
 ὅτι πάλιν πεπερακότες εἰσὶ τὸν Μαιάνδρον, εἰπὼν τῷ
 Φάρακι ὡς ὀκνοίη μὴ ὁ Τισσαφέρης καὶ ὁ Φαρνάβαζος
 ἐρήμην οὔσαν καταθέοντες φέρωσι καὶ ἄγωσι τὴν χώραν,
 διέβαινε καὶ αὐτός. πορευόμενοι δὲ οὗτοι οὐδέν τι
 συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι, ὡς προεληλυθότων τῶν
 15 πολεμιῶν εἰς τὴν Ἐφεσίαν, ἐξαίφνης ὀρώσιν ἐκ τοῦ
 ἀντιπέρας σκοποῦς ἐπὶ τῶν μνημάτων· καὶ ἀνταναβιβά-
 σαντες εἰς τὰ παρ' ἑαυτοῖς μνημεῖα καὶ τύρσεις τινὰς
 καθορῶσι παρατεταγμένους ἢ αὐτοῖς ἦν ἡ ὁδὸς Κᾶρας
 τε λευκάσπιδας καὶ τὸ Περσικὸν ὄσον ἐτύγγανε παρὸν
 στρατεύμα καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ὄσον εἶχεν ἑκάτερος αὐτῶν
 καὶ τὸ ἵππικὸν μάλα πολύ, τὸ μὲν Τισσαφέρους ἐπὶ
 τῷ δεξιῷ κέρατι, τὸ δὲ Φαρναβάζου ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ.
 16 ὡς δὲ ταῦτα ἦσθετο ὁ Δερκυλίδας, τοῖς μὲν ταξιαρχοῖς
 καὶ τοῖς λοχαγοῖς εἶπε παρατάττεσθαι τὴν ταχίστην εἰς
 ὀκτώ, τοὺς δὲ πελταστὰς ἐπὶ τὰ κράσπεδα ἑκατέρωθεν
 καθίστασθαι καὶ τοὺς ἰππέας, ὅσους γε δὴ καὶ οἴους
 17 ἐτύγγανεν ἔχων· αὐτὸς δὲ ἐθύετο. ὄσον μὲν δὴ ἦν
 ἐκ Πελοποννήσου στρατεύμα, ἡσυχίαν εἶχε καὶ παρ-
 εσκευάζετο ὡς μαχόμενον· ὅσοι δὲ ἦσαν ἀπὸ Πριήνης

τε καὶ Ἀχιλλεῖου καὶ ἀπὸ νήσων καὶ τῶν Ἰωνικῶν
 πόλεων, οἱ μὲν τινες καταλιπόντες ἐν τῷ σίτῳ τὰ
 ὄπλα ἀπεδίδρασκον· καὶ γὰρ ἦν βαθὺς ὁ σῆτος ἐν τῷ
 Μαιάνδρου πεδίῳ· ὅσοι δὲ καὶ ἔμενον, δῆλοι ἦσαν οὐ
 μενοῦντες. τὸν μὲν οὖν Φαρνάβαζον ἐξηγγέλλετο μάχε- 18
 σθαι κελεύειν. ὁ μέντοι Τισσαφέρνης τό τε Κύρειον
 στρατεύμα καταλογιζόμενος ὡς ἐπολέμησεν αὐτοῖς καὶ
 τούτῳ πάντας νομίζων ὁμοίους εἶναι τοὺς Ἕλληνας, οὐκ
 ἐβούλετο μάχεσθαι, ἀλλὰ πέμψας πρὸς Δερκυλίδαν εἶπεν
 ὅτι εἰς λόγους βούλοιο αὐτῷ ἀφικέσθαι. καὶ ὁ Δερ-
 κυλίδας λαβὼν τοὺς κρατίστους τὰ εἶδη τῶν περὶ αὐτὸν
 καὶ ἰπέων καὶ πεζῶν προῆλθε πρὸς τοὺς ἀγγέλους,
 καὶ εἶπεν· Ἀλλὰ παρεσκευασάμην μὲν ἔγωγε μάχεσθαι,
 ὡς ὄρατε· ἐπεὶ μέντοι ἐκεῖνος βούλεται εἰς λόγους
 ἀφικέσθαι, οὐδ' ἐγὼ ἀντιλέγω. ἂν μέντοι ταῦτα δέη
 ποιεῖν, πιστὰ καὶ ὁμήρους δοτέον καὶ ληπτέον. δό- 19
 ξαντα δὲ ταῦτα καὶ περανθέντα, τὰ μὲν στρατεύματα
 ἀπῆλθε, τὸ μὲν βαρβαρικὸν εἰς Τράλλεις τῆς Καρίας,
 τὸ δ' Ἑλληνικὸν εἰς Λεύκοφρον, ἔνθα ἦν Ἀρτέμιδος
 τε ἱερὸν μάλα ἄγιον καὶ λίμνη πλέον ἢ σταδίου ὑπό-
 ψαμμος ἀέναιος ποτίμου καὶ θερμοῦ ὕδατος. καὶ τότε
 μὲν ταῦτα ἐπράχθη· τῇ δ' ὑστεραία εἰς τὸ συγκείμενον
 χωρίον ἦλθον, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς πυθέσθαι ἀλλήλων
 ἐπὶ τίσιν ἂν τὴν εἰρήνην ποιήσαιντο. ὁ μὲν δὴ Δερ- 20
 κυλίδας εἶπεν, εἰ αὐτονόμους ἐφ' ἡ βασιλεὺς τὰς Ἑλλη-
 νίδας πόλεις, ὁ δὲ Τισσαφέρνης καὶ Φαρνάβαζος εἶπαν
 ὅτι εἰ ἐξέλθοι τὸ Ἑλληνικὸν στρατεύμα ἐκ τῆς χώρας
 καὶ οἱ Λακεδαιμονίων ἀρμοσταὶ ἐκ τῶν πόλεων. ταῦτα
 δὲ εἰπόντες ἀλλήλοις σπονδὰς ἐποιήσαντο, ἕως ἀπαγ-
 γελθεῖν τὰ λεχθέντα Δερκυλίδᾳ μὲν εἰς Λακεδαίμονα,
 Τισσαφέρνει δὲ ἐπὶ βασιλέα.

- 21 Τούτων δὲ πραγματοποιμένων ἐν τῇ Ἀσίᾳ ὑπὸ Δερ-
κυλίδα, Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, πάλαι
ὀργιζόμενοι τοῖς Ἡλείοις καὶ ὅτι ἐποίησαντο συμμαχίαν
πρὸς Ἀθηναίους καὶ Ἀργεῖους καὶ Μαντινέας, καὶ ὅτι
δίηκην φάσκοντες καταδεδικάσθαι αὐτῶν ἐκώλουν καὶ
τοῦ ἱππικοῦ καὶ τοῦ γυμνικοῦ ἀγῶνος, καὶ οὐ μόνον
ταῦτ' ἤρκει, ἀλλὰ καὶ Λίχα παραδόντος Θηβαίοις τὸ
ἄρμα, ἐπεὶ ἐκηρύττοντο νικῶντες, ὅτε εἰσῆλθε Λίχας
στεφανώσων τὸν ἠνίοχον, μαστιγοῦντες αὐτόν, ἄνδρα
22 γέροντα, ἐξίλασαν. τούτων δ' ὕστερον καὶ Ἄγιδος
πεμφθέντος θῦσαι τῷ Διὶ κατὰ μαντείαν τινὰ ἐκώλουν
οἱ Ἡλεῖοι μὴ προσεύχεσθαι νίκην πολέμου, λέγοντες
ὡς καὶ τὸ ἀρχαῖον εἶη οὕτω νόμιμον, μὴ χρηστηριά-
ζεσθαι τοὺς Ἕλληνας ἐφ' Ἑλλήνων πολέμῳ· ὥστε
23 ἄθυτος ἀπῆλθεν. ἐκ τούτων οὖν πάντων ὀργιζομένοις
ἔδοξε τοῖς ἐφόροις καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ σωφρονίσει αὐτούς.
πέμψαντες οὖν πρέσβεις εἰς Ἥλιον εἶπον ὅτι τοῖς τέ-
λεσι τῶν Λακεδαιμονίων δίκαιον δοκοίη εἶναι ἀφιέναι
αὐτούς τὰς περιοικίδας πόλεις αὐτονόμους. ἀποκρινα-
μένων δὲ τῶν Ἡλείων ὅτι οὐ ποιήσοιεν ταῦτα, ἐπι-
ληίδας γὰρ ἔχοιεν τὰς πόλεις, φρουρὰν ἔφηναν οἱ
ἔφοροι. ἄγων δὲ τὸ στράτευμα Ἄγρις ἐνέβαλε διὰ τῆς
24 Ἀχαΐας εἰς τὴν Ἡλείαν κατὰ Λόρισον. ἄρτι δὲ τοῦ
στρατεύματος ὄντος ἐν τῇ πολεμίᾳ καὶ κωπιομένης τῆς
χώρας, σεισμὸς ἐπιγίγνεται. ὁ δ' Ἄγρις θεῖον ἠγγη-
σάμενος ἐξελθὼν πάλιν ἐκ τῆς χώρας διαφῆκε τὸ στρά-
τευμα. ἐκ δὲ τούτου οἱ Ἡλεῖοι πολὺ θρασύτεροι ἦσαν,
καὶ διεπρεσβεύοντο εἰς τὰς πόλεις, ὅσας ἤδεσαν δυσ-
25 μενεῖς τοῖς Λακεδαιμονίοις οὔσας. περιόντι δὲ τῷ
ἐνιαυτῷ φαίνουσι πάλιν οἱ ἔφοροι φρουρὰν ἐπὶ τὴν
Ἥλιον, καὶ συνεστρατεύοντο τῷ Ἄγιδι πλὴν Βοιωτῶν

καὶ Κορινθίων οἳ τε ἄλλοι πάντες σύμμαχοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. ἐμβαλόντος δὲ τοῦ Ἄγιδος δι' Ἀυλῶνος, εὐθύς μὲν Λεπρεᾶται ἀποστάντες τῶν Ἡλείων προσχώρησαν αὐτῷ, εὐθύς δὲ Μακίστιοι, ἐχόμενοι δ' Ἐπιταλιεῖς. διαβαίνοντι δὲ τὸν ποταμὸν προσεχώρουν Λετρίνοι καὶ Ἀμφίδολοι καὶ Μαργανεῖς. ἐκ δὲ τούτου ἐλθὼν εἰς 26 Ὀλυμπίαν ἔθυε τῷ Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ· κωλύειν δὲ οὐδεὶς ἔτι ἐπειρεῖτο. θύσας δὲ πρὸς τὸ ἄστυ ἐπορεύετο, κόπτων καὶ κάων τὴν χώραν, καὶ ὑπέρολλα μὲν κτήνη, ὑπέρολλα δὲ ἀνδράποδα ἠλίσκετο ἐκ τῆς χώρας· ὥστε ἀκούοντες καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν Ἀρκάδων καὶ Ἀχαιῶν ἐκόντες ἦσαν συστρατευσόμενοι καὶ μετεῖχον τῆς ἀρπαγῆς. καὶ ἐγένετο αὕτη ἡ στρατεία ὥσπερ ἐπισιτισμὸς τῆ Πελοποννήσου. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο πρὸς τὴν πόλιν, 27 τὰ μὲν προάστια καὶ τὰ γυμνάσια καλὰ ὄντα ἐλυμαίνετο, τὴν δὲ πόλιν (ἀτείχιστος γὰρ ἦν) ἐνόμισαν αὐτὸν μὴ βούλεσθαι μᾶλλον ἢ μὴ δύνασθαι ἐλεῖν. δηουμένης δὲ τῆς χώρας, καὶ οὔσης τῆς στρατιᾶς περὶ Κυλλήνην, βουλόμενοι οἱ περὶ Ξενίαν τὸν λεγόμενον μεδίμνῳ ἀπομετρήσασθαι τὸ παρὰ τοῦ πατρὸς ἀργύριον <τὴν πόλιν> δι' αὐτῶν προσχωρῆσαι τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐκπεσόντες ἐξ οἰκίας ξίφη ἔχοντες σφαγὰς ποιῶσι, καὶ ἄλλους τέ τινας ἀποκτείνουσι καὶ ὅμοιον τινα Θρασυδαίῳ ἀποκτείναντες τῷ τοῦ δήμου προστάτῃ ᾤοντο Θρασυδαῖον ἀπεκτονέειν, ὥστε ὁ μὲν δῆμος παντελῶς κατηθύμησε καὶ ἡσυχίαν εἶχεν, οἱ δὲ 28 σφαγεῖς πάντ' ᾤοντο πεπραγμένα εἶναι, καὶ οἱ ὁμογνώμονες αὐτοῖς ἐξεφέροντο τὰ ὄπλα εἰς τὴν ἀγοράν. ὁ δὲ Θρασυδαῖος ἔτι καθεύδων ἐτύγχανεν οὐπερ ἐμεθύσθη. ὡς δὲ ἦσθετο ὁ δῆμος ὅτι οὐ τέθνηκεν [ὁ Θρασυδαῖος], περιεπλήσθη ἡ οἰκία ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ὥσπερ ὑπὸ ἐσμοῦ

29 μελιττων ὁ ἡγεμών. ἐπειδὴ δὲ ἡγεῖτο ὁ Θρασυδαῖος ἀναλαβὼν τὸν δῆμον, γενομένης μάχης ἐκράτησεν ὁ δῆμος, ἐξέπεσον δὲ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους οἱ ἐγγχειρήσαντες ταῖς σφαγαῖς. ἐπεὶ δ' αὖ ὁ Ἅγισ ἀπιὼν διέβη πάλιν τὸν Ἀλφειὸν, φρουροὺς καταλιπὼν ἐν Ἐπιταλίῳ πλησίον τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ Λύσιππον ἀρμοστὴν καὶ τοὺς ἐξ Ἥλιδος φυγάδας, τὸ μὲν στράτευμα διῆκεν,

30 αὐτὸς δὲ οἰκαδὲ ἀπῆλθε. καὶ τὸ μὲν λοιπὸν θέρους καὶ τὸν ἐπιόντα χειμῶνα ὑπὸ τοῦ Λυσίππου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἐφέρετο καὶ ἤγετο ἢ τῶν Ἠλείων χώρα. τοῦ δ' ἐπιόντος θέρους πέμψας Θρασυδαῖος εἰς Λακεδαιμόνα συνεχώρησε Φέας τε τὸ τεῖχος περιελεῖν καὶ Κυλλήνης καὶ τὰς Τριφυλίδας πόλεις ἀφείναι Φορίζαν καὶ Ἐπιτάλιον καὶ Λετρίνους καὶ Ἀμφιδόλους καὶ Μαργανέας, πρὸς δὲ ταύταις καὶ Ἀκρωρείους καὶ Λασιῶνα τὸν ὑπ' Ἀρκάδων ἀντιλεγόμενον. Ἥπειον μέντοι τὴν μεταξὺ πόλιν Ἡραίας καὶ Μακίστου ἡξίουσι οἱ Ἠλεῖοι ἔχειν· πρίασθαι γὰρ ἔφασαν τὴν χώραν ἅπασαν παρὰ τῶν τότε ἐχόντων τὴν πόλιν τριάκοντα

31 ταλάντων, καὶ τὸ ἀργύριον δεδωκέναι. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι γνόντες μηδὲν δικαιότερον εἶναι βία πριαμένους ἢ βία ἀφελομένους παρὰ τῶν ἡττόνων λαμβάνειν, ἀφιέναι καὶ ταύτην ἠνάγκασαν· τοῦ μέντοι προεστάναι τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου ἱεροῦ, καίπερ οὐκ ἀρχαίου Ἠλείοις ὄντος, οὐκ ἀπήλασαν αὐτούς, νομίζοντες τοὺς ἀντιποιοιμένους χωρίτας εἶναι καὶ οὐχ ἱκανοὺς προεστάναι. τούτων δὲ συγχωρηθέντων εἰρήνη τε γίγνεται καὶ συμμαχία Ἠλείων πρὸς Λακεδαιμονίους. καὶ οὕτω μὲν δὴ ὁ Λακεδαιμονίων καὶ Ἠλείων πόλεμος ἔληξε.

III. Μετὰ δὲ τοῦτο Ἅγισ ἀφικόμενος εἰς Δελφοὺς καὶ

τὴν δεκάτην ἀποθύσας, πάλιν ἀπιὼν ἔκαμεν ἐν Ἡραίᾳ, γέρον ἤδη ὢν, καὶ ἀπηνέχθη μὲν εἰς Λακεδαιμόνα ἐτιζῶν, ἐκεῖ δὲ ταχὺ ἐτελεύτησε· καὶ ἔτυχε σεμνοτέρας ἢ κατὰ ἀνθρώπου ταφῆς. ἐπεὶ δὲ ὠσιώθησαν αἱ ἡμέραι, καὶ ἔδει βασιλέα καθίστασθαι, ἀντέλεγον περὶ βασιλείας Λεωτυχίδης, υἱὸς φάσκων Ἄγιδος εἶναι, Ἀγησίλαος δὲ ἀδελφός. εἰπόντος δὲ τοῦ Λεωτυχίδου·² Ἄλλ' ὁ νόμος, ὦ Ἀγησίλαε, οὐκ ἀδελφὸν ἀλλ' υἱὸν βασιλέως βασιλεύειν κελεύει· εἰ δὲ υἱὸς ὢν μὴ τυγχάνοι, ὁ ἀδελφός κα ὡς βασιλεύοι. Ἐμὲ ἂν δέοι βασιλεύειν. Πῶς, ἐμοῦ γε ὄντος; Ὅτι ὄν τὸν καλεῖς πατέρα, οὐκ ἔφη σε εἶναι ἑαυτοῦ. Ἄλλ' ἢ πολὺν κάλλιον ἐκείνου εἰδυῖα μήτηρ καὶ νῦν ἔτι φησίν. Ἀλλὰ ὁ Ποτειδᾶν καὶ μάλα σευ ψευδομένῳ κατεμήνυσεν ἐκ τοῦ θαλάμου ἐξελάσας σεισμῶ εἰς τὸ φανερὸν τὸν σὸν πατέρα. συνεμαρτύρησε δὲ ταῦτ' αὐτῶ καὶ ὁ ἀληθέστατος λεγόμενος χρόνος εἶναι· ἀφ' οὗ γὰρ τυ ἔφυσε καὶ ἐφάνη ἐν τῷ θαλάμῳ, δεκάτῳ μηνὶ ἐγένου. οἱ μὲν τοιαῦτ' ἔλεγον. Διοπείδης δέ, μάλα χρησμολόγος³ ἀνὴρ, Λεωτυχίδῃ συναγορεύων εἶπεν ὡς καὶ Ἀπόλλωνος χρησμός εἴη φυλάξασθαι τὴν χωλὴν βασιλείαν. Λύσανδρος δὲ πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ Ἀγησιλάου ἀντεῖπεν ὡς οὐκ οἴοιτο τὸν θεὸν τοῦτο κελεύειν φυλάξασθαι, μὴ προσπταίσας τις χωλεύσαι (τὴν βασιλείαν), ἀλλὰ μᾶλλον μὴ οὐκ ὢν τοῦ γένους βασιλεύσειε. παντάπασι γὰρ ἂν χωλὴν εἶναι τὴν βασιλείαν ὁπότε μὴ οἱ ἀφ' Ἡρακλέους τῆς πόλεως ἠγοῖντο. τοιαῦτα δὲ ἀκούσασα ἡ πόλις⁴ ἀμφοτέρων Ἀγησίλαον εἶλοντο βασιλέα.

Οὐπω δ' ἐνιαυτὸν ὄντος ἐν τῇ βασιλείᾳ Ἀγησιλάου, θύοντος αὐτοῦ τῶν τεταγμένων τινὰ θυσιῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως εἶπεν ὁ μάντις ὅτι ἐπιβουλήν τινα τῶν δεινο-

τάτων φαίνοιεν οἱ θεοί. ἐπεὶ δὲ πάλιν ἔθνην, ἔτι
 δεινότερα ἔφη τὰ ἱερὰ φαίνεσθαι. τὸ τρίτον δὲ
 θύοντος, εἶπεν· ὦ Ἀγησίλαε, ὥσπερ εἰ ἐν αὐτοῖς εἴημεν
 τοῖς πολεμίοις, οὕτω μοι σημαίνεται. ἐκ δὲ τούτου
 θύοντες καὶ τοῖς ἀποτροπαίοις καὶ τοῖς σωτῆρσι, καὶ
 μόλις καλλιερήσαντες, ἐπαύσαντο. ληγούσης δὲ τῆς
 θυσίας ἐντὸς πένθ' ἡμερῶν καταγορεύει τις πρὸς τοὺς
 ἐφόρους ἐπιβουλήν καὶ τὸν ἀρχηγὸν τοῦ πράγματος
 5 Κινάδωνα. οὗτος δ' ἦν καὶ τὸ εἶδος νεανίσκος καὶ τὴν
 ψυχὴν εὐρωστος, οὐ μέντοι τῶν ὁμοίων. ἐρομένων δὲ
 τῶν ἐφόρων πῶς φαίη τὴν προᾶξιν ἔσεσθαι, εἶπεν ὁ
 εἰσαγγεῖλας ὅτι ὁ Κινάδων ἀγαγὼν αὐτὸν ἐπὶ τὸ
 ἔσχατον τῆς ἀγορᾶς ἀριθμῆσαι κελεύοι ὀπόσοι εἶεν
 Σπαρτιᾶται ἐν τῇ ἀγορᾷ. καὶ ἐγώ, ἔφη, ἀριθμήσας
 βασιλέα τε καὶ ἐφόρους καὶ γέροντας καὶ ἄλλους ὡς
 τετραράκοντα, ἠρόμην· Τί δὴ με τούτους, ὦ Κινάδων,
 ἐκέλευσας ἀριθμῆσαι; ὁ δὲ εἶπε· Τούτους, ἔφη, νόμιζέ
 σοι πολεμίους εἶναι, τοὺς δ' ἄλλους πάντας συμμάχους
 πλέον ἢ τετρακισχιλίους ὄντας τοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ. ἐπι-
 δεικνύμαι δ' αὐτὸν ἔφη ἐν ταῖς ὁδοῖς ἔνθα μὲν ἕνα,
 ἔνθα δὲ δύο πολεμίους ἀπαντῶντας, τοὺς δ' ἄλλους
 ἄπαντας συμμάχους· καὶ ὅσοι δὴ ἐν τοῖς χωρίοις Σπαρ-
 6 τιατῶν τύχοιεν ὄντες, ἕνα μὲν πολέμιον τὸν δεσπότην,
 συμμάχους δ' ἐν ἐκάστῳ πολλούς. ἐρωτῶντων δὲ τῶν
 ἐφόρων πόσους φαίη καὶ τοὺς συνειδότας τὴν προᾶξιν
 εἶναι, λέγειν καὶ περὶ τούτου ἔφη αὐτὸν ὡς σφίσι μὲν
 τοῖς προστατεύουσιν οὐ πάνυ πολλοί, ἀξιόπιστοι δὲ
 συνειδέειν· αὐτοὶ μέντοι πᾶσιν ἔφασαν συνειδέναι καὶ
 εἴλωσι καὶ νεοδαμῶδεσι καὶ τοῖς ὑπομείοσι καὶ τοῖς
 περιοίκιοις· ὅπου γὰρ ἐν τούτοις τις λόγος γένοιτο
 περὶ Σπαρτιατῶν, οὐδένα δύνασθαι κρύπτειν τὸ μῆ

οὐχ ἠδέως ἂν καὶ ὤμων ἐσθίειν αὐτῶν. πάλιν οὖν ἐρωτῶντων· Ὅπλα δὲ πόθεν ἔφασαν λήψεσθαι; . . . τὸν 7
δ' εἰπεῖν ὅτι οἱ μὲν δήπου συντεταγμένοι ἡμῶν αὐτοὶ ἐφ' ὅσον γε δεῖ ὄπλα κεκτήμεθα, τῷ δ' ὄχλῳ, ἀγα-
ρόντα εἰς τὸν σίδηρον ἐπιδειξάι αὐτὸν ἔφη πολλὰς μὲν
μαχαίρας, πολλὰ δὲ ξίφη, πολλοὺς δὲ ὀβελίσκους, πολ-
λοὺς δὲ πελέκεις καὶ ἀξίνας, πολλὰ δὲ δρέπανα. λέγειν
δ' αὐτὸν ἔφη ὅτι καὶ ταῦτα ὄπλα πάντ' εἴη ὀπόσοις ἄν-
θρωποι καὶ γῆν καὶ ξύλα καὶ λίθους ἐργάζονται, καὶ
τῶν ἄλλων δὲ τεχνῶν τὰς πλείστας τὰ ὄργανα ὄπλα
ἔχειν ἀρκοῦντα, ἄλλως τε καὶ πρὸς ἀόπλους. πάλιν
αὖ ἐρωτώμενος ἐν τίνι χρόνῳ μέλλοι ταῦτα πράττεσθαι,
εἶπεν ὅτι ἐπιδημεῖν οἱ παρηγγελμένον εἴη. ἀκούσαντες 8
ταῦτα οἱ ἔφοροι ἐσκεμμένα τε λέγειν ἠγήσαντο αὐτὸν
καὶ ἐξεπλάγησαν, καὶ οὐδὲ τὴν μικρὰν καλουμένην ἐκ-
κλησίαν συλλέξαντες, ἀλλὰ συλλεγόμενοι τῶν γερόντων
ἄλλος ἄλλοθι ἐβουλεύσαντο πέμψαι τὸν Κινάδωνα εἰς
Αὐλῶνα σὺν ἄλλοις τῶν νεωτέρων καὶ κελεῦσαι ἦκειν
ἄγοντα τῶν Αὐλωνιτῶν τέ τινας καὶ τῶν εἰλώτων
τοὺς ἐν τῇ σκυτάλῃ γεγραμμένους. ἀραγεῖν δὲ ἐκέλευον
καὶ τὴν γυναῖκα, ἣ καλλίστη μὲν αὐτόθι ἐλέγετο εἶναι,
λυμαίνεσθαι δ' ἐδόκει τοὺς ἀφικνουμένους Λακεδαι-
μονίων καὶ πρεσβυτέρους καὶ νεωτέρους. ὑπηρετήκει 9
δὲ καὶ ἄλλ' ἤδη ὁ Κινάδων τοῖς ἐφόροις τοιαῦτα.
καὶ τότε δὴ ἔδοσαν τὴν σκυτάλην ἐκείνῳ ἐν ἧ ἡ γεγραμ-
μένοι ἦσαν οὓς ἔδει συλληφθῆναι. ἐρομένου δὲ τίνας
ἄγοι μεθ' ἑαυτοῦ τῶν νέων· Ἴθι, ἔφασαν, καὶ τὸν
πρεσβύτατον τῶν ἱππαγρετῶν κέλευέ σοι συμπέμψαι
ἐξ ἧ ἑπτά οἱ ἂν τύχωσι παρόντες. ἐμεμελήκει δὲ
αὐτοῖς ὅπως ὁ ἱππαγρέτης εἰδείη οὓς δέοι πέμπειν, καὶ
οἱ πεμπόμενοι εἰδείεν ὅτι Κινάδωνα δέοι συλλαβεῖν.

- εἶπον δὲ καὶ τοῦτο τῷ Κινάδωνι, ὅτι πέμψοιεν τρεῖς ἀμάξας, ἵνα μὴ πεζοὺς ἄγωσι τοὺς ληφθέντας, ἀφανίζοντες ὡς ἐδύναντο μάλιστα ὅτι ἐφ' ἓνα ἐκεῖνον
- 10 ἔπεμπον. ἐν δὲ τῇ πόλει οὐ συνελάμβανον αὐτόν, ὅτι τὸ πρᾶγμα οὐκ ἤδεσαν ὀπόσον τὸ μέγεθος εἶη, καὶ ἀκοῦσαι πρῶτον ἐβούλοντο τοῦ Κινάδωνος οἵτινες εἶεν οἱ συμπράττοντες, πρὶν αἰσθῆσθαι αὐτοὺς ὅτι μεμῆννται, ἵνα μὴ ἀποδρῶσιν. ἔμελλον δὲ οἱ συλλαβόντες αὐτόν μὲν κατέχειν, τοὺς δὲ συνειδότας πνυθόμενοι αὐτοῦ γράψαντες ἀποπέμπειν τὴν ταχίστην τοῖς ἐφόροις. οὕτω δ' ἔσχον οἱ ἔφοροι πρὸς τὸ πρᾶγμα, ὥστε καὶ μόραν ἰπέων ἔπεμψαν τοῖς ἐπ' Αὐλῶνος.
- 11 ἐπεὶ δ' εἰλημμένου τοῦ ἀνδρὸς ἦκεν ἰππεὺς φέρων τὰ ὀνόματα ὧν ὁ Κινάδων ἀπέγραψε, παραχορῆμα τὸν τε μάντιν Τισαμενὸν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐπικαιριωτάτους συνελάμβανον. ὡς δ' ἀνήχθη ὁ Κινάδων καὶ ἠλέγχετο, καὶ ὠμολόγει πάντα καὶ τοὺς συνειδότας ἔλεγε, τέλος αὐτόν ἦροντο τί καὶ βουλόμενος ταῦτα πράττοι. ὁ δ' ἀπεκρίνατο, μηδεὶς ἦττων εἶναι ἐν Λακεδαιμόνι. ἐκ τούτου μέντοι ἤδη δεδεμένος καὶ τῷ χεῖρι καὶ τὸν τράχηλον ἐν κλοιῷ μαστιγούμενος καὶ κεντούμενος αὐτὸς τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κατὰ τὴν πόλιν περιήγοντο. καὶ οὗτοι μὲν δὴ τῆς δίκης ἔτιχον.
- IV. Μετὰ δὲ ταῦτα Ἡρώδας τις Συρακόσιος ἐν Φοινίκη ὧν μετὰ ναυκλήρου τινός, καὶ ἰδὼν τριήρεις Φοινίσσας, τὰς μὲν καταπλευούσας ἄλλοθεν, τὰς δὲ καὶ αὐτοῦ πεπληρωμένας, τὰς δὲ καὶ ἔτι κατασκευαζομένας, προσακούσας δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τριακοσίας αὐτὰς δέοι γενέσθαι, ἐπιβάς ἐπὶ τὸ πρῶτον ἀναγόμενον πλοῖον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐξήγγειλε τοῖς Λακεδαιμονίοις ὡς βασιλέως καὶ Τισσαφέρουσι τὸν στόλον τοῦτον παρασκευα-

ζομένων· ὅποι δὲ οὐδὲν ἔφη εἰδέναι. ἀνεπτρωμένων ²
 δὲ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοὺς συμμάχους συναγόντων
 καὶ βουλευομένων τί χρῆ ποιεῖν, Λύσανδρος νομίζων
 καὶ τῷ ναυτικῷ πολὺ περιέσεσθαι τοὺς Ἕλληνας καὶ
 τὸ πεζὸν λογιζόμενος ὡς ἐσώθη τὸ μετὰ Κύρου ἀναβάν,
 πείθει τὸν Ἀγησίλαον ὑποστῆναι, ἂν αὐτῷ δῶσι τριά-
 κοντα μὲν Σπαρτιατῶν, εἰς δισχιλίους δὲ τῶν νεοδα-
 μῶδων, εἰς ἑξακισχιλίους δὲ τὸ σύνταγμα τῶν συμ-
 μάχων, στρατεύεσθαι εἰς τὴν Ἀσίαν. πρὸς δὲ τούτῳ
 τῷ λογισμῷ καὶ αὐτὸς συνεξελθεῖν αὐτῷ ἐβούλετο,
 ὅπως τὰς δεκαρχίας τὰς κατασταθείσας ὑπ' ἐκείνου ἐν
 ταῖς πόλεσιν, ἐκπεπωκυίας δὲ διὰ τοὺς ἐφόρους, οἱ
 τὰς πατρίους πολιτείας παρήγγειλαν, πάλιν καταστήσειε
 μετ' Ἀγησιλάου. ἐπαγγειλαμένου δὲ τοῦ Ἀγησιλάου ³
 τὴν στρατείαν, διδόασί τε οἱ Λακεδαιμόνιοι ὅσαπερ
 ἤτησε καὶ ἑξαμήνου σῖτον. ἐπεὶ δὲ θυσάμενος ὅσα
 ἔδει καὶ τᾶλλα καὶ τὰ διαβατήρια ἐξῆλθε, ταῖς μὲν
 πόλεσι διαπέμψας ἀγγέλους προεῖπεν ὅσους τε δέοι
 ἕκασταχόθεν πέμπεσθαι καὶ ὅπου παρῆναι, αὐτὸς δ'
 ἐβουλήθη ἐλθὼν θῦσαι ἐν Αὐλίδι, ἔνθαπερ ὁ Ἀγαμέμνων
 ὅτ' εἰς Τροίαν ἔπλει ἐθύετο. ὡς δ' ἐκεῖ ἐγένετο, πυθό- ⁴
 μνοι οἱ βοιωτάρχοι ὅτι θῦοι, πέμψαντες ἱππίας τοῦ
 τε λοιποῦ εἶπαν μὴ θύειν καὶ οἷς ἐνέτυχον ἱεροῖς τεθυ-
 μένοις διέρριψαν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ. ὁ δ' ἐπιμαρτυρά-
 μενος τοὺς θεοὺς καὶ ὀργιζόμενος, ἀναβὰς ἐπὶ τὴν
 τριήρη ἀπέπλει. ἀφικόμενος δὲ ἐπὶ Γεραστόν, καὶ
 συλλέξας ἐκεῖ ὅσον ἐδύνατο τοῦ στρατεύματος πλεῖστον
 εἰς Ἔφεσον τὸν στόλον ἐποιεῖτο.

Ἐπεὶ δὲ ἐκεῖσε ἀφίκετο, πρῶτον μὲν Τισσαφέρους ⁵
 πέμψας ἤρετο αὐτὸν τίνος δεόμενος ἦκοι. ὁ δ' εἶπεν
 αὐτονόμους καὶ τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις εἶναι, ὥσπερ

καὶ τὰς ἐν τῇ παρ' ἡμῖν Ἑλλάδι. πρὸς ταῦτ' εἶπεν ὁ
 Τισσαφέρνης· Εἰ τοίνυν θέλεις σπείσασθαι ἕως ἂν
 ἐγὼ πρὸς βασιλέα πέμψω, οἶμαι ἂν σε ταῦτα δια-
 πραξάμενον ἀποπλεῖν, εἰ βούλοιο. Ἄλλὰ βουλοίμην ἂν,
 ἔφη, εἰ μὴ οἰοίμην γε ὑπὸ σοῦ ἔξαπατᾶσθαι. Ἄλλ'
 ἔξεστιν, ἔφη, σοὶ τούτων πίστιν λαβεῖν ἢ μὴν ἀδόλως
 <ἐμὲ ταῦτα πράξειν. Καὶ σοὶ δέ, ἔφη, ἔξεστι παρ'
 ἐμοῦ πίστιν λαβεῖν ἢ μὴν ἀδόλως> σοῦ πρᾶττοντος
 ταῦτα ἡμᾶς μηδὲν τῆς σῆς ἀρχῆς ἀδικήσειν ἐν ταῖς
 6 σπονδαῖς. ἐπὶ τούτοις ῥηθεῖσι Τισσαφέρνης μὲν ὤμοσε
 τοῖς πεμφθεῖσι πρὸς αὐτὸν Ἡριππίδα καὶ Δερκυλίδα
 καὶ Μεγίλλω ἢ μὴν πράξειν ἀδόλως τὴν εἰρήνην,
 ἐκεῖνοι δὲ ἀντόμοσαν ὑπὲρ Ἀγησίλαου Τισσαφέρνει ἢ
 μὴν ταῦτα πρᾶττοντος αὐτοῦ ἐμπεδώσειν τὰς σπονδάς.
 ὁ μὲν δὲ Τισσαφέρνης ἂ ὤμοσεν εὐθύς ἐψεύσατο· ἀντὶ
 γὰρ τοῦ εἰρήνην ἔχειν στρατεύμα πολὺ παρὰ βασιλέως
 πρὸς ᾧ εἶχε πρόσθεν μετεπέμπετο. Ἀγησίλαος δέ,
 καίπερ αἰσθανόμενος ταῦτα, ὅμως ἐνέμενε ταῖς σπονδαῖς.
 7 Ὡς δὲ ἡσυχίαν τε καὶ σχολὴν ἔχων ὁ Ἀγησίλαος
 διέτριβεν ἐν τῇ Ἐφέσῳ, ἅτε συντεταραγμένων ἐν ταῖς
 πόλεσι τῶν πολιτειῶν, καὶ οὔτε δημοκρατίας ἐτι οὔσης,
 ὥσπερ ἐπ' Ἀθηναίων, οὔτε δεκαρχίας, ὥσπερ ἐπὶ Λυ-
 σάνδρου, ἅτε γιννώσκοντες πάντες τὸν Λύσανδρον,
 προσέκειντο αὐτῷ ἀξιοῦντες διαπράττεσθαι αὐτὸν παρ'
 Ἀγησίλαου ὧν ἐδέοντο· καὶ διὰ ταῦτα αἰὲ παμπληθῆς
 ὄχλος θεραπεύων αὐτὸν ἠκολούθει, ὥστε ὁ μὲν Ἀγη-
 σίλαος ιδιώτης ἐφαίνετο, ὁ δὲ Λύσανδρος βασιλεύς.
 8 ὅτι μὲν οὖν ἔμηγε καὶ τὸν Ἀγησίλαον ταῦτα ἐδήλωσεν
 ὕστερον· οἳ γε μὴν ἄλλοι τριάκοντα ὑπὸ τοῦ φθόνου
 οὐκ ἐσίγων, ἀλλ' ἔλεγον πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ὡς παρά-
 νομα ποιοίη Λύσανδρος τῆς βασιλείας ὀγκηρότερον

διάγων. ἐπεὶ δὲ καὶ ἤρξατο προσάγειν τινὰς τῷ Ἀγησίλαῳ ὁ Λύσανδρος, πάντας οἷς γνοίη αὐτὸν συμπράττοντά τι ἠττωμένους ἀπέπεμπεν. ὡς δ' αἰεὶ τὰ ἐναντία ὧν ἐβούλετο ἀπέβαινε τῷ Λυσάνδρῳ, ἔγνω δὴ τὸ γιγνόμενον· καὶ οὔτε ἔπεσθαι ἑαυτῷ ἔτι εἶα ὄχλον τοῖς τε συμπροᾶξάι τι δεομένοις σαφῶς ἔλεγεν ὅτι ἔλαττον ἔξοιεν, εἰ αὐτὸς παρείη. βαρέως δὲ φέρων 9 τῇ ἀτιμίᾳ, προσελθὼν εἶπεν· ὦ Ἀγησίλαε, μειοῦν μὲν ἄρα σύ γε τοὺς φίλους ἠπίστω. Ναὶ μὰ Δί', ἔφη, τοὺς γε βουλομένους ἐμοῦ μείζους φαίνεσθαι· τοὺς δέ γε αὔξοντας εἰ μὴ ἐπισταίμην ἀντιτιμᾶν, αἰσχυνοίμην ἄν. καὶ ὁ Λύσανδρος εἶπεν· Ἄλλ' ἴσως καὶ μᾶλλον εἰκότα σὺ ποιεῖς ἢ ἐγὼ ἔπραττον. τάδε οὖν μοι ἐκ τοῦ λοιποῦ χάρισαι, ὅπως ἂν μὴτ' αἰσχύνομαι ἀδυνατῶν παρὰ σοὶ μὴτ' ἐμποδῶν σοι ὧν, ἀπόπεμψόν ποί με. ὅπου γὰρ ἂν ὧν, πειράσομαι ἐν καιρῷ σοι εἶναι. εἰπόντος δὲ 10 ταῦτα ἔδοξε καὶ τῷ Ἀγησίλαῳ οὕτω ποιῆσαι, καὶ πέμπει αὐτὸν ἐφ' Ἑλλησπόντου. ἐκεῖ δὲ ὁ Λύσανδρος αἰσθόμενος Σπιθριδάτην τὸν Πέρσην ἐλαττούμενόν τι ὑπὸ Φαρναβάζου, διαλέγεται αὐτῷ καὶ πείθει ἀποστῆναι ἔχοντα τοὺς τε παῖδας καὶ τὰ περὶ αὐτὸν χρήματα καὶ ἰππέας ὡς διακοσίους. καὶ τὰ μὲν ἄλλα κατέλιπεν ἐν Κυζίκῳ, αὐτὸν δὲ καὶ τὸν υἱὸν ἀναβιβασάμενος ἤκεν ἄγων πρὸς Ἀγησίλαον. ἰδὼν δὲ ὁ Ἀγησίλαος ἤσθη τε τῇ πράξει καὶ εὐθύς ἀνεπυθάνετο περὶ τῆς Φαρναβάζου χώρας τε καὶ ἀρχῆς.

Ἐπεὶ δὲ μέγα φρονήσας ὁ Τισσαφέρνης ἐπὶ τῷ 11 καταβάντι στρατεύματι παρὰ βασιλέως προεἶπεν Ἀγησίλαῳ πόλεμον, εἰ μὴ ἀπίοι ἐκ τῆς Ἀσίας, οἱ μὲν ἄλλοι σύμμαχοι καὶ Λακεδαιμονίων οἱ παρόντες μάλα ἀχθεσθέντες φανεροὶ ἐγένοντο, νομίζοντες ἐλάττω τὴν

παροῦσαν εἶναι δύναμιν Ἀγησιλάῳ τῆς βασιλείᾳ παρα-
 σκευῆς, Ἀγησίλαος δὲ μάλα φαιδρῶ τῷ προσώπῳ
 ἀπαγγεῖλαι Τισσαφέρνει τοὺς πρέσβεις ἐκέλευσεν ὡς
 πολλὴν χάριν αὐτῷ ἔχει, ὅτι ἐπισηκῆσας αὐτὸς μὲν
 πολεμίους τοὺς θεοὺς ἐκτίησατο, τοῖς δ' Ἑλλησι συμ-
 μάχους ἐποίησεν. ἐκ δὲ τούτου εὐθύς τοῖς μὲν στρα-
 τιώταις παρήγγειλε συσκευάζεσθαι ὡς εἰς στρατείαν,
 ταῖς δὲ πόλεσιν εἰς ἃς ἀνάγκη ἦν ἀφικνεῖσθαι στρατενο-
 μένῳ ἐπὶ Καρίαν προεῖπεν ἀγορὰν παρασκευάζειν.
 ἐπέστειλε δὲ καὶ Ἰωσι καὶ Αἰολεῦσι καὶ Ἑλλησποντίοις
 12 πέμπειν πρὸς ἑαυτὸν εἰς Ἔφεσον τοὺς συστρατευσο-
 μένους. ὁ δὲ Τισσαφέρνης, καὶ ὅτι ἵππικὸν οὐκ εἶχεν
 ὁ Ἀγησίλαος, ἣ δὲ Καρία ἀφιππος ἦν, καὶ ὅτι ἠγεῖτο
 αὐτὸν ὀργίζεσθαι αὐτῷ διὰ τὴν ἀπάτην, τῷ ὄντι
 νομίσας ἐπὶ τὸν αὐτοῦ οἶκον εἰς Καρίαν αὐτὸν ὀρμήσειν,
 τὸ μὲν πεζὸν ἅπαν διεβίβασεν ἐκεῖσε, τὸ δ' ἵππικὸν
 εἰς τὸ Μαιάνδρου πεδίον περιῆγε, νομίζων ἱκανὸς
 εἶναι καταπατῆσαι τῇ ἵππῳ τοὺς Ἑλληνας, πρὶν εἰς
 τὰ δύσιππα ἀφικέσθαι. ὁ δ' Ἀγησίλαος ἀντὶ τοῦ ἐπὶ
 Καρίαν ἰέναι εὐθύς τἀναντία ἀποστρέψας ἐπὶ Φρυγίας
 ἐπορεύετο, καὶ τὰς τ' ἐν τῇ πορείᾳ <ἀπαντήσας
 δυνάμεις ἀναλαμβάνων ἦγε καὶ τὰς> πόλεις κατ-
 εστρέφετο καὶ ἐμβαλὼν ἀπροσδοκῆτοις παμπληθῆ χρή-
 ματα ἐλάμβανε. καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἀσφαλῶς
 13 διεπορεύετο· οὐ πόρρω δ' ὄντος Δασκυλείου, προϊόντες
 αὐτοῦ οἱ ἵππεῖς ἤλαυνον ἐπὶ λόφον τινα, ὡς προϊδοῖεν
 τί τᾶμπροσθεν εἴη. κατὰ τύχην δέ τινα καὶ οἱ τοῦ
 Φαρναβάζου ἵππεῖς οἱ περὶ Ῥαθίνην καὶ Βαγαῖον τὸν
 νόθον ἀδελφόν, ὄντες παρόμοιοι τοῖς Ἑλλησι τὸν
 ἀριθμὸν, πεμφθέντες ὑπὸ Φαρναβάζου ἤλαυνον καὶ
 οὗτοι ἐπὶ τὸν αὐτὸν τοῦτον λόφον. ἰδόντες δὲ ἀλ-

λήλους οὐδὲ τέτταρα πλέθρα ἀπέχοντας, τὸ μὲν πρῶτον ἔστησαν ἀμφοτέρω, οἱ μὲν Ἕλληνες ἵππεῖς ὥσπερ φάλαγξ ἐπὶ τεττάρων παρατεταγμένοι, οἱ δὲ βάρβαροι τοὺς πρώτους οὐ πλέον ἢ εἰς δώδεκα ποιήσαντες, τὸ βάθος δ' ἐπὶ πολλῶν. ἔπειτα μέντοι πρόσθεν ὤρμησαν οἱ βάρβαροι. ὡς δ' εἰς χεῖρας ἤλθον, ὅσοι μὲν τῶν 14 Ἑλλήνων ἔπαισάν τινας, πάντες συνέτριψαν τὰ δόρατα, οἱ δὲ Πέρσαι κρανέϊνα παλτὰ ἔχοντες ταχὺ δώδεκα μὲν ἵππεας, δύο δ' ἵππους ἀπέκτειναν. ἐκ δὲ τούτου ἐτρέφθησαν οἱ Ἕλληνες ἵππεῖς. βοηθήσαντος δὲ Ἀγησιλάου σὺν τοῖς ὀπλίταις, πάλιν ἀπεχώρουν οἱ βάρβαροι, καὶ [Περσῶν] εἰς αὐτῶν ἀποθνήσκει. γενομένης δὲ 15 ταύτης τῆς ἵππομαχίας, θυομένῳ τῷ Ἀγησιλάῳ τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ προόδῳ ἄλοβα γίννεται τὰ ἱερά. τούτου μέντοι φανέντος στρέψας ἐπορεύετο ἐπὶ θάλατταν. γινώσκων δὲ ὅτι εἰ μὴ ἵππικὸν ἱκανὸν κτήσασαιτο, οὐ δυνησοίτο κατὰ τὰ πεδία στρατεύεσθαι, ἔγνω τοῦτο κατασκευαστέον εἶναι, ὡς μὴ δραπετεύοντα πολεμεῖν δέοι. καὶ τοὺς μὲν πλουσιωτάτους ἐκ πασῶν τῶν ἐκεῖ πόλεων ἵπποτροφεῖν κατέλεξε· προειπῶν δέ, ὅστις παρέχοιτο ἵππον καὶ ὄπλα καὶ ἄνδρα δόκιμον, ὅτι ἐξέσται αὐτῷ μὴ στρατεύεσθαι, ἐποίησεν οὕτω ταῦτα συντόμως πράττεσθαι ὥσπερ ἂν τις τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀποθανούμενον προθύμως ζητοίῃ.

Ἐκ δὲ τούτου ἐπειδὴ ἕαρ ὑπέφαινε, συνήγαγε μὲν 16 ἅπαν τὸ στράτευμα εἰς Ἐφεσον· ἀσκῆσαι δ' αὐτὸ βουλόμενος ἄθλα προύθηκε ταῖς τε ὀπλιτικαῖς τάξεσιν, ἣτις ἄριστα σωματίων ἔχοι, καὶ ταῖς ἵππικαῖς, ἣτις κράτιστα ἵππεύοι· καὶ πελτασταῖς δὲ καὶ τοξόταις ἄθλα προύθηκεν, ὅσοι κράτιστοι πρὸς τὰ προσήκοντα ἔργα φανείεν. ἐκ τούτου δὲ παρῆν ὄραν τὰ μὲν γυμνάσια

- πάντα μεστὰ ἀνδρῶν τῶν γυμναζομένων, τὸν δ' ἱππόδρομον τῶν ἱππαζομένων, τοὺς δὲ ἀκοντιστὰς καὶ τοὺς
 17 τοξότας μελετῶντας. ἀξίαν δὲ καὶ ὅλην τὴν πόλιν ἐν ἧ ἦν [τὴν Ἐφεσον] θεὰς ἐποίησεν· ἢ τε γὰρ ἀγορὰ ἦν μεστὴ παντοδαπῶν καὶ ἵππων καὶ ὄπλων ὠνίων, οἵ τε χαλκοτύποι καὶ οἱ τέκτονες καὶ οἱ χαλκεῖς καὶ οἱ σκυτοτόμοι καὶ οἱ ζωγράφοι πάντες πολεμικὰ ὄπλα κατεσκευάζον, ὥστε τὴν πόλιν ὄντως οἰεσθαι πολέμου
 18 ἐργαστήριον εἶναι. ἐπερωσθή δ' ἂν τις καὶ ἐκεῖνο ἰδὼν, Ἀγησίλαον μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἐστεφανωμένους ἀπὸ τῶν γυμνασίων ἀπιόντας καὶ ἀνατιθέντας τοὺς στεφάνους τῇ Ἀρτέμιδι. ὅπου γὰρ ἄνδρες θεοὺς μὲν σέβονται, τὰ δὲ πολεμικὰ ἀσκοῖεν, πειθαρχεῖν δὲ μελετῶεν, πῶς οὐκ εἰκὸς ἐν-
 19 ταῦθα πάντα μεστὰ ἐλπίδων ἀγαθῶν εἶναι; ἡγούμενος δὲ καὶ τὸ καταφρονεῖν τῶν πολεμίων ῥώμην τινὰ ἐμβάλλειν πρὸς τὸ μάχεσθαι, προεῖπε τοῖς κήρυξι τοὺς ὑπὸ τῶν ληστῶν ἀλισκομένους βαρβάρους γυμνοὺς πωλεῖν. ὄρωντες οὖν οἱ στρατιῶται λευκοὺς μὲν διὰ τὸ μηδέποτε ἐκδύεσθαι, μαλακοὺς δὲ καὶ ἀπόνους διὰ τὸ ἀεὶ ἐπ' ὀχημάτων εἶναι, ἐνόμισαν οὐδὲν διοίσειν τὸν πόλεμον ἢ εἰ γυναιξὶ δέοι μάχεσθαι.
- 20 Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ καὶ ὁ ἐνιαυτὸς ἤδη ἀφ' οὗ ἐξέπλευσεν ὁ Ἀγησίλαος διεληλύθει, ὥστε οἱ μὲν περὶ Λύσανδρον τριάκοντα οἴκαδε ἀπέπλεον, διάδοχοι δ' αὐτοῖς οἱ περὶ Ἡριπίδαν παρήσαν. τούτων Ξενοκλέα μὲν καὶ ἄλλον ἔταξεν ἐπὶ τοὺς ἱππέας, Σκύθην δὲ ἐπὶ τοὺς νεοδαμῶδεις ὀπλίτας, Ἡριπίδαν δ' ἐπὶ τοὺς Κυρείους, Μύγδωνα δὲ ἐπὶ τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων στρατιώτας, καὶ προεῖπεν αὐτοῖς ὡς εὐθὺς ἡγήσοιτο τὴν συντομωτάτην ἐπὶ τὰ κράτιστα τῆς χώρας, ὅπως αὐτόθεν

οὕτω τὰ σώματα καὶ τὴν γνώμην παρασκευάζουσιν ὡς ἀγωνιούμενοι. ὁ μὲντοι Τισσαφέρνης ταῦτα μὲν ἐνόμισε 21 λέγειν αὐτὸν πάλιν βουλόμενον ἑξαπατῆσαι, εἰς Καρίαν δὲ νῦν τῷ ὄντι ἐμβαλεῖν, καὶ τό τε πεζὸν καθάπερ τὸ πρόσθεν εἰς Καρίαν διεβίβασε καὶ τὸ ἱππικὸν εἰς τὸ Μαιάνδρου πεδίον κατέστησεν. ὁ δ' Ἀγησίλαος οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ὥσπερ προεῖπεν εὐθύς εἰς τὸν Σαρδιανὸν τόπον ἐνέβαλε. καὶ τρεῖς μὲν ἡμέρας δι' ἐρημίας πολεμίων πορευόμενος πολλὰ τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ εἶχε, τῇ δὲ τετάρτῃ ἤκον οἱ τῶν πολεμίων ἱππεῖς. καὶ 22 τῷ μὲν ἄρχοντι τῶν σκευοφόρων εἶπε διαβάντι τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν στρατοπεδεύεσθαι, αὐτοὶ δὲ κατιδόντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀκολούθους ἐσπαρμένους εἰς ἀρπαγὴν πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν. αἰσθόμενος δὲ Ἀγησίλαος, βοηθεῖν ἐκέλευσε τοὺς ἱππέας. οἱ δ' αὖ Πέρσαι ὡς εἶδον τὴν βοήθειαν, ἠθροίσθησαν καὶ ἀντιπαρετάξαντο παμπληθέσι τῶν ἱππέων τάξεσιν. ἔνθα δὴ ὁ Ἀγησίλαος γινώσκων ὅτι τοῖς μὲν πολεμίοις 23 οὕτω παρείη τὸ πεζόν, αὐτῷ δὲ οὐδὲν ἀπειὴ τῶν παρεσκευασμένων, καιρὸν ἠγγήσατο μάχην συνάψαι, εἰ δύναίτο. σφαγιασάμενος οὖν τὴν μὲν φάλαγγα εὐθύς ἤγευ ἐπὶ τοὺς παρατεταγμένους ἱππέας, ἐκ δὲ τῶν ὀπλιτῶν ἐκέλευσε τὰ δέκα ἀφ' ἥβης θεῖν ὁμοσε αὐτοῖς, τοῖς δὲ πελτασταῖς εἶπε δρόμῳ ὑψηγεῖσθαι. παρήγγειλε δὲ καὶ τοῖς ἱππεῦσιν ἐμβάλλειν, ὡς αὐτοῦ τε καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἐπομένου. τοὺς μὲν δὴ ἱππέας 24 ἐδέξαντο οἱ Πέρσαι· ἐπεὶ δ' ἅμα πάντα τὰ δεινὰ παρῆν, ἐνέκλιναν, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν εὐθύς ἐν τῷ ποταμῷ ἔπεσον, οἱ δ' ἄλλοι ἔφευγον. οἱ δ' Ἕλληνες ἐπακολουθοῦντες αἰροῦσι καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν. καὶ οἱ μὲν πελτασταί, ὥσπερ εἰκός, εἰς ἀρπαγὴν ἐτρέποντο·

ὁ δ' Ἀγησίλαος κύκλω πάντα καὶ φίλια καὶ πολέμια περιεστρατοπεδεύσατο. καὶ ἄλλα τε πολλὰ χρήματα ἐλήφθη, ἃ ἤρρε πλέον ἢ ἑβδομήκοντα τάλαντα, καὶ αἱ κάμηλοι δὲ τότε ἐλήφθησαν, ἃς Ἀγησίλαος εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπήγαγεν.

- 25 Ὅτε δ' αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὦν ὥστε ἠτιῶντο οἱ Πέρσαι προδεδόσθαι ὑπ' αὐτοῦ. γνούς δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Περσῶν βασιλεὺς Τισσαφέρνην αἴτιον εἶναι τοῦ κακῶς φέρεσθαι τὰ ἑαυτοῦ, Τιθραύστην καταπέμψας ἀποτέμνει αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν. τοῦτο δὲ ποιήσας ὁ Τιθραύστης πέμπει πρὸς τὸν Ἀγησίλαον πρέσβεις λέγοντας· ὦ Ἀγησίλαε, ὁ μὲν αἴτιος τῶν πραγμάτων καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν ἔχει τὴν δίκην· βασιλεὺς δὲ ἀξιοῖ σὲ μὲν ἀποπλεῖν οἴκαδε, τὰς δ' ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις αὐτονόμους οὔσας τὸν
- 26 ἀρχαῖον δασμὸν αὐτῷ ἀποφέρειν. ἀποκριναμένου δὲ τοῦ Ἀγησιλάου ὅτι οὐκ ἂν ποιήσειε ταῦτα ἄνευ τῶν οἴκοι τελῶν, Σὺ δ' ἄλλὰ, ἕως ἂν πύθῃ τὰ παρὰ τῆς πόλεως, μεταχώρησον, ἔφη, εἰς τὴν Φαρναβάζου, ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ τὸν σὸν ἐχθρὸν τετιμώρημαι. Ἔως ἂν τοίνυν, ἔφη ὁ Ἀγησίλαος, ἐκεῖσε πορεύωμαι, δίδου δὴ τῇ στρατιᾷ τὰ ἐπιτήδεια. ἐκεῖνῳ μὲν δὴ ὁ Τιθραύστης δίδωσι τριάκοντα τάλαντα· ὁ δὲ λαβὼν ἦει ἐπὶ τὴν
- 27 Φαρναβάζου Φρουρίαν. ὄντι δ' αὐτῷ ἐν τῷ πεδίῳ τῷ ὑπὲρ Κύμης ἔρχεται ἀπὸ τῶν οἴκοι τελῶν ἄρχειν καὶ τοῦ ναυικοῦ ὅπως γιννώσκου καὶ καταστήσασθαι ναύαρχον ὄντινα αὐτὸς βούλοιο. τοῦτο δ' ἐποίησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοιῷδε λογισμῷ, ὡς εἰ ὁ αὐτὸς ἀμφοτέρων ἄρχοι, τό τε πεζὸν πολὺ ἂν ἰσχυρότερον εἶναι, καθ' ἐν οὔσης τῆς ἰσχύος ἀμφοτέροις, τό τε ναυτικόν,
- 28 ἐπιφαινομένου τοῦ πεζοῦ ἔνθα δέοι. ἀκούσας δὲ ταῦτα

ὁ Ἀγησίλαος, πρῶτον μὲν ταῖς πόλεσι παρήγγειλε ταῖς ἐν ταῖς νήσοις καὶ ταῖς ἐπιθαλαττιδίοις τριήρεις ποιῆσθαι ὁπόσας ἐκάστη βούλοιοτο τῶν πόλεων. καὶ ἐγένοντο καιναί, ἐξ ὧν αἶ τε πόλεις ἐπηγγείλαντο καὶ οἱ ἰδιῶται ἐποιοῦντο χαρίζεσθαι βουλόμενοι, εἰς εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Πείσανδρον δὲ τὸν τῆς γυναικὸς ἀδελφὸν 29 ναύαρχον κατέστησε, φιλότιμον μὲν καὶ ἐρωμένον τὴν ψυχὴν, ἀπειρότερον δὲ τοῦ παρασκευάζεσθαι ὡς δεῖ. καὶ Πείσανδρος μὲν ἀπελθὼν τὰ ναυτικὰ ἔπραττεν· ὁ δ' Ἀγησίλαος, ὥσπερ ὤρησεν, ἐπὶ τὴν Φρυγίαν ἐπορεύετο.

Ὁ μέντοι Τιθράνστης, καταμαθεῖν δοκῶν τὸν Ἀγη- v. σίλαον καταφρονοῦντα τῶν βασιλέως πραγμάτων καὶ οὐδαμῆ διαανοούμενον ἀπιέναι ἐκ τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ μᾶλλον ἐλπίδας ἔχοντα μεγάλας αἰρήσειν βασιλέα, ἀπορῶν τί χρῶτο τοῖς πράγμασι, πέμπει Ἕ Τιμοκράτην τὸν Ῥόδιον εἰς Ἑλλάδα, δοὺς χρυσίον εἰς πεντήκοντα τάλαντα ἀργυρίου, καὶ κελεύει πειρᾶσθαι πιστὰ τὰ μέγιστα λαμβάνοντα διδόναι τοῖς προεσθηκόσιν ἐν ταῖς πόλεσιν ἐφ' ὧτε πόλεμον ἐξοίσειν πρὸς Λακεδαιμονίους. ἐκεῖνος δ' ἐλθὼν δίδωσιν ἐν Θήβαις μὲν Ἀνδροκλείδα τε καὶ Ἰσμηνίᾳ καὶ Γαλαξιδῶρῳ, ἐν Κορίνθῳ δὲ Τιμολάῳ τε καὶ Πολυάνθῃ, ἐν Ἄργει δὲ Κύλωνί τε καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ 2 οὐ μεταλαβόντες τούτου τοῦ χρυσίου ὄμως πρόθυμοι ἦσαν εἰς τὸν πόλεμον, νομίζοντές τε . . . αὐτῶν ἄρχεσθαι. οἱ μὲν δὴ δεξάμενοι τὰ χρήματα εἰς τὰς οἰκείας πόλεις διέβαλλον τοὺς Λακεδαιμονίους· ἐπεὶ δὲ ταύτας εἰς μῖσος αὐτῶν προήγαγον, συνίστασαν καὶ τὰς μεγίστας πόλεις πρὸς ἀλλήλας.

Γινώσκοντες δὲ οἱ ἐν ταῖς Θήβαις προεστῶτες 3

ὅτι εἰ μὴ τις ἄρξει πολέμου, οὐκ ἐθελήσουσιν οἱ
 Λακεδαιμόνιοι λύειν τὰς σπονδὰς πρὸς τοὺς συμ-
 μάχους, πείθουσι Λοκρούς τοὺς Ὀπουντίους ἐκ τῆς
 ἀμφισβητησίμου χώρας Φωκεῦσί τε καὶ ἑαυτοῖς χρή-
 ματα τελέσαι, νομίζοντες τοὺς Φωκέας τούτου γενο-
 μένου ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Λοκρίδα. καὶ οὐκ ἐψεύσθησαν,
 ἀλλ' εὐθύς οἱ Φωκεῖς ἐμβαλόντες εἰς τὴν Λοκρίδα
 4 πολλαπλάσια χρήματα ἔλαβον. οἱ οὖν περὶ τὸν Ἄνδρο-
 κλείδαν ταχὺ ἐπεισαν τοὺς Θηβαίους βοηθεῖν τοῖς
 Λοκροῖς, ὡς οὐκ εἰς τὴν ἀμφισβητήσιμον, ἀλλ' εἰς
 τὴν ὁμολογουμένην φίλην τε καὶ σύμμαχον εἶναι Λο-
 κρίδα ἐμβεβληκότων αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ οἱ Θηβαῖοι ἀντεμ-
 βαλόντες εἰς τὴν Φωκίδα ἐδήουν τὴν χώραν, εὐθύς οἱ
 Φωκεῖς πέμπουσι πρέσβεις εἰς Λακεδαίμονα καὶ ἠξίου-
 ν βοηθεῖν αὐτοῖς, διδάσκοντες ὡς οὐκ ἤρξαντο πολέμου,
 5 ἀλλ' ἀμυνόμενοι ἦλθον ἐπὶ τοὺς Λοκρούς. οἱ μέντοι
 Λακεδαιμόνιοι ἄσμενοι ἔλαβον πρόφασιν στρατεύειν
 ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, πάλαι ὀργιζόμενοι αὐτοῖς τῆς τε
 ἀντιλήψεως τῆς τοῦ Ἀπόλλωνος δεκάτης ἐν Δεκελείᾳ
 καὶ τοῦ ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ μὴ ἐθελῆσαι ἀκολουθεῖν.
 ἠτιῶντο δ' αὐτοὺς καὶ Κορινθίους πείσαι μὴ συστρα-
 τεύειν. ἀνεμιμνήσκοντο δὲ καὶ ὡς θύειν τ' ἐν Ἀυλίδι
 τὸν Ἀρησίλαον οὐκ εἶων καὶ τὰ τεθυμένα ἱερὰ ὡς
 ἔροισαν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ καὶ ὅτι οὐδ' εἰς τὴν Ἀσίαν
 Ἀρησιλάῳ συνεστράτευον. ἐλογίζοντο δὲ καὶ καλὸν
 καιρὸν εἶναι τοῦ ἐξάγειν στρατιὰν ἐπ' αὐτοὺς καὶ
 παῦσαι τῆς εἰς αὐτοὺς ὕβρεως· τὰ τε γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ
 καλῶς σφίσιν ἔχειν, κρατοῦντος Ἀρησιλάου, καὶ ἐν
 τῇ Ἑλλάδι οὐδένα ἄλλον πόλεμον ἐμποδῶν σφίσιν
 6 εἶναι. οὕτω δὲ γιγνωσκούσης τῆς πόλεως τῶν Λακε-
 δαιμονίων φρουρὰν μὲν οἱ ἔφοροι ἔφαινον, Λύσανδρον

δ' ἐξέπεμψαν εἰς Φωκέας καὶ ἐκέλευσαν αὐτούς τε τοὺς Φωκέας ἄγοντα παρεῖναι καὶ Οἰταίους καὶ Ἡρακλεώτας καὶ Μηλιᾶς καὶ Αἰνιᾶνας εἰς Ἀλίαρον. ἐκεῖσε δὲ καὶ Πανσανίας, ὅσπερ ἔμελλεν ἡγεῖσθαι, συνειδίθετο παρέσεσθαι εἰς ῥητὴν ἡμέραν, ἔχων Λακεδαιμονίους τε καὶ τοὺς ἄλλους Πελοποννησίους. καὶ ὁ μὲν Λύσανδρος τὰ τε ἄλλα τὰ κελευόμενα ἔπραττε καὶ προσέτι Ὀρχομενίους ἀπέστησε Θηβαίων. ὁ δὲ Πανσανίας, ἐπεὶ 7 τὰ διαβατήρια ἐγένετο αὐτῷ, καθεζόμενος ἐν Τεγέα τοὺς τε ξεναγοὺς διέπεμπε καὶ τοὺς ἐκ τῶν περιοικίδων στρατιώτας περιέμενε. ἐπεὶ γὰρ μὴν δῆλον τοῖς Θηβαίοις ἐγένετο ὅτι ἐμβαλοῖεν οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, πρέσβεις ἔπεμψαν Ἀθήναζε λέγοντας τοιάδε.

Ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἃ μὲν μέμφεσθε ἡμῖν ὡς 8 ψηφισαμένων χαλεπὰ περὶ ὑμῶν ἐν τῇ καταλύσει τοῦ πολέμου, οὐκ ὀρθῶς μέμφεσθε· οὐ γὰρ ἡ πόλις ἐκεῖνα ἐψηφίσατο, ἀλλ' εἷς ἀνὴρ εἶπεν, ὃς ἔτυχε τότε ἐν τοῖς συμμαχοῖς καθήμενος. ὅτε δὲ παρεκάλουν ἡμᾶς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ τὸν Πειραιᾶ, τότε ἅπανσα ἡ πόλις ἀπεψηφίσατο μὴ συστρατεύειν αὐτοῖς. δι' ὑμᾶς οὖν οὐχ ἥμιστα ὀργιζομένων ἡμῖν τῶν Λακεδαιμονίων, δίκαιον εἶναι νομίζομεν βοηθεῖν ὑμᾶς τῇ πόλει ἡμῶν. πολὺ δ' ἔτι μᾶλλον ἀξιούμεν, ὅσοι τῶν ἐν ἅστει 9 ἐγένεσθε, προθύμως ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἰέναι. ἐκεῖνοι γὰρ καταστήσαντες ὑμᾶς εἰς ὀλιγαρχίαν καὶ εἰς ἔχθραν τῷ δήμῳ ἀφικόμενοι πολλῇ δυνάμει ὡς ὑμῖν σύμμαχοι παρέδωκαν ὑμᾶς τῷ πλήθει. ὥστε τὸ μὲν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι ἀπολώλατε, ὁ δὲ δῆμος οὐτοσὶ ὑμᾶς ἔσωσε. καὶ μὴν ὅτι μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 10 βούλοισθ' ἂν τὴν ἀρχὴν ἣν πρότερον ἐκέκτησθε ἀναλαβεῖν πάντες ἐπιστάμεθα· τοῦτο δὲ πῶς μᾶλλον εἰκόσ

- γενέσθαι ἢ εἰ αὐτοὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνων ἀδικουμένοις βοηθοῖτε; ὅτι δὲ πολλῶν ἄρχουσι, μὴ φοβηθῆτε, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον διὰ τοῦτο θαρραεῖτε, ἐνθυμούμενοι ὅτι καὶ ὑμεῖς ὅτε πλείστων ἤρχεστε, τότε πλείστους ἐχθροὺς ἐκέκτησθε. ἀλλ' ἕως μὲν οὐκ εἶχον ὅποι ἀποσταῖεν, ἔκρυπτον τὴν πρὸς ὑμᾶς ἐχθρὰν· ἐπεὶ δέ γε Λακεδαιμόνιοι προέστησαν, τότε ἔφησαν οἷα περὶ ὑμῶν ἐρί-
- 11 γνωσκον. καὶ νῦν γε, ἂν φανεροὶ γενώμεθα ἡμεῖς τε καὶ ὑμεῖς συνασπιδούντες ἐναντία τοῖς Λακεδαιμονίοις, εὖ ἴστε, ἀναφανήσονται πολλοὶ οἱ μισοῦντες αὐτούς. ὥς δὲ ἀληθῆ λέγομεν, ἐὰν ἀναλογίσησθε, αὐτίκα γνώσεσθε. τίς γὰρ ἤδη καταλείπεται αὐτοῖς εὐμενής; οὐκ Ἄργεῖοι μὲν αἰεὶ ποτε δυσμενεῖς αὐτοῖς
- 12 ὑπάρχουσιν; Ἡλεῖοί γε μὴν νῦν ἐστερημένοι καὶ χώρας πολλῆς καὶ πόλεων ἐχθροὶ αὐτοῖς προσγεγένηται. Κορινθίους δὲ καὶ Ἀρκάδας καὶ Ἀχαιοὺς τί φῶμεν, οἱ ἐν μὲν τῷ πρὸς ὑμᾶς πολέμῳ μάλα λιπαρούμενοι ὑπ' ἐκείνων πάντων καὶ πόνων καὶ κινδύνων καὶ τῶν δαπανημάτων μετεῖχον, ἐπεὶ δ' ἔπραξαν ἃ ἐβούλοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, ποίας ἢ ἀρχῆς ἢ τιμῆς ἢ ποίων χρημάτων μεταδεδώκασιν αὐτοῖς; ἀλλὰ τοὺς μὲν εἴλωτας ἀρμοστὰς ἀξιοῦσι καθιστάναι, τῶν δὲ συμμαχῶν ἐλευθέρων ὄντων, ἐπεὶ ἠτύχησαν, δεσπότην ἀναπεφήνασιν.
- 13 ἀλλὰ μὴν καὶ οὓς ὑμῶν ἀπέστησαν φανεροὶ εἰσὶν ἐξηπατηκότες· ἀντὶ γὰρ ἐλευθερίας διπλὴν αὐτοῖς δουλείαν παρεσχῆκασιν· ὑπὸ τε γὰρ τῶν ἀρμοστῶν τυραννοῦνται καὶ ὑπὸ δέκα ἀνδρῶν, οὓς Λύσανδρος κατέστησεν ἐν ἐκάστη πόλει. ὃ γε μὴν τῆς Ἀσίας βασιλεὺς καὶ τὰ μέγιστ' αὐτοῖς συμβαλόμενος εἰς τὸ ὑμῶν κρατῆσαι νῦν τί διάφορον πάσχει ἢ εἰ μεθ' ὑμῶν κατ-
- 14 επολέμησεν αὐτούς; πῶς οὖν οὐκ εἰκός, ἐὰν ὑμεῖς αὖ

προστίητε τῶν οὕτω φανερωῶς ἀδικουμένων, νῦν ὑμᾶς πολὺ ἤδη μεγίστους τῶν πώποτε γενέσθαι; ὅτε μὲν γὰρ ἤρχεστε, τῶν κατὰ θάλατταν μόνον δήπου ἠγεῖσθε· νῦν δὲ πάντων καὶ ἡμῶν καὶ Πελοποννησίων καὶ ὧν πρόσθεν ἤρχεστε καὶ αὐτοῦ βασιλέως τοῦ μεγίστην δύναμιν ἔχοντος ἠγεμόνες ἂν γένοισθε. καίτοι ἡμεῖν πολλοὺ ἄξιοι καὶ ἐκείνοις σύμμαχοι, ὡς ὑμεῖς ἐπίστασθε· νῦν δέ γε εἰκὸς τῷ παντὶ ἐρρωμενεστέρως ὑμῖν συμμαχεῖν ἡμᾶς ἢ τότε Λακεδαιμονίοις· οὐδὲ γὰρ ὑπὲρ νησιωτῶν ἢ Συρακοσίων οὐδ' ὑπὲρ ἀλλοτρίων, ὥσπερ τότε, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν ἀδικουμένων βοηθήσομεν. καὶ τοῦτο 15 μέντοι χρὴ εὖ εἰδέναι, ὅτι ἡ Λακεδαιμονίων πλεονεξία πολὺ εὐκαταλυτωτέρα ἐστὶ τῆς ὑμετέρας γενομένης ἀρχῆς. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἔχοντες ναυτικὸν οὐκ ἐχόντων ἤρχεστε, οὗτοι δὲ ὀλίγοι ὄντες πολλαπλασίων ὄντων καὶ οὐδὲν χειρόν ὠπλισμένων πλεονεκτοῦσι. ταῦτ' οὖν λέγομεν ἡμεῖς· εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι νομίζομεν ἐπὶ πολὺ μείζω ἀγαθὰ παρακαλεῖν ὑμᾶς τῇ ὑμετέρᾳ πόλει ἢ τῇ ἡμετέρᾳ.

Ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐπαύσατο. τῶν δ' Ἀθηναίων 16 πάμπολλοι μὲν συνηγόρευον, πάντες δ' ἐψηφίσαντο βοηθεῖν αὐτοῖς. Θρασύβουλος δὲ ἀποκρινάμενος τὸ ψήφισμα καὶ τοῦτο ἐνεδείκνυτο, ὅτι ἀτειχίστου τοῦ Πειραιῶς ὄντος ὁμῶς παρακινδυνεύσοιεν χάριτα αὐτοῖς ἀποδοῦναι μείζονα ἢ ἔλαβον. ὑμεῖς μὲν γάρ, ἔφη, οὐ συνεστρατεύσατε ἐφ' ἡμᾶς, ἡμεῖς δέ γε μεθ' ὑμῶν μαχοῦμεθα ἐκείνοις, ἂν ἴωσιν ἐφ' ὑμᾶς. οἱ μὲν δὴ 17 Θηβαῖοι ἀπελθόντες παρεσκευάζοντο ὡς ἀμυνόμενοι, οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὡς βοηθήσοντες. καὶ μὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκέτι ἔμελλον, ἀλλὰ Πανσανίας μὲν ὁ βασιλεὺς ἐπορεύετο εἰς τὴν Βοιωτίαν τό τε οἰκοθεν ἔχων

στράτευμα καὶ τὸ ἐκ Πελοποννήσου, πλὴν Κορίνθιοι οὐκ ἠκολούθουν αὐτοῖς. ὁ δὲ Λύσανδρος, ἄγων τὸ ἀπὸ Φωκίων καὶ Ὀρχομενοῦ καὶ τῶν κατ' ἐκεῖνα χωρίων στράτευμα, ἔφθη τὸν Πανσανίαν ἐν τῷ Ἀλιάρτῳ γενόμενος. 18 ἦκων δὲ οὐκέτι ἡσυχίαν ἔχων ἀνέμενε τὸ ἀπὸ Λακεδαιμόνος στράτευμα, ἀλλὰ σὺν οἷς εἶχεν ἦει πρὸς τὸ τεῖχος τῶν Ἀλιαρτίων. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπειθεν αὐτοὺς ἀφίστασθαι καὶ αὐτονόμους γίνεσθαι· ἐπεὶ δὲ τῶν Θηβαίων τινὲς ὄντες ἐν τῷ τείχει διεκώλουν, προσ- 19 ἔβαλε πρὸς τὸ τεῖχος. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Θηβαῖοι, δρόμῳ ἐβοήθουν οἱ τε ὀπλίται καὶ οἱ ἵππεις. ὁπότερα μὲν οὖν, εἴτε λαθόντες τὸν Λύσανδρον ἐπέπεσον αὐτῷ εἴτε καὶ αἰσθόμενος προσιόντας ὡς κρατήσων ὑπέμενευ, ἄδηλον· τοῦτο δ' οὖν σαφές, ὅτι παρὰ τὸ τεῖχος ἡ μάχη ἐγένετο· καὶ τροπαῖον ἔστηκε πρὸς τὰς πύλας τῶν Ἀλιαρτίων. ἐπεὶ δὲ ἀποθανόντος Λυσάνδρου ἔφευγον οἱ ἄλλοι πρὸς τὸ ὄρος, ἐδίωκον ἐρωμένως 20 οἱ Θηβαῖοι. ὡς δὲ ἄνω ἤδη ἦσαν διώκοντες καὶ δυσχωρία τε καὶ στενοπορία ὑπελάμβανεν αὐτούς, ὑποστρέψαντες οἱ ὀπλίται ἠκόντιζόν τε καὶ ἔβαλλον. ὡς δὲ ἔπεσον αὐτῶν δύο ἢ τρεῖς οἱ πρῶτοι καὶ ἐπὶ τοὺς λοιποὺς ἐπεκυλίνδουν πέτρους εἰς τὸ κάταντες καὶ πολλῇ προθυμίᾳ ἐνέκειντο, ἐτρέφθησαν οἱ Θηβαῖοι ἀπὸ τοῦ κατάντους καὶ ἀποθνήσκουσιν αὐτῶν πλείους 21 ἢ διακόσιοι. ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ οἱ Θηβαῖοι ἠθύμουν, νομίζοντες οὐκ ἐλάττω κακὰ πεπονθέναι ἢ πεποιηκέναι· τῇ δ' ὑστεραία, ἐπεὶ ἤσθοντο ἀπεληλυθότας ἐν νυκτὶ τοὺς τε Φωκίας καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας οἵκαδε ἐκάστους, ἐκ τούτου μείζον διὴ ἐφρόνου ἐπὶ τῷ γεγενημένῳ. ἐπεὶ δ' αὖ ὁ Πανσανίας ἀνεφαίνετο ἔχων τὸ ἐκ Λακεδαιμόνος στράτευμα, πάλιν αὖ ἐν

μεγάλῳ κινδύνῳ ἡγοῦντο εἶναι, καὶ πολλὴν ἔφασαν
 σιωπὴν τε καὶ ταπεινότητα ἐν τῷ στρατεύματι εἶναι
 αὐτῶν. ὥς δὲ τῇ ὑστεραίᾳ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἐλθόντες 22
 συμπαρετάξαντο ὃ τε Πανσανίας οὐ προσῆγεν οὐδὲ
 ἐμάχετο, ἐκ τούτου τὸ μὲν Θηβαίων πολὺ μείζον
 φρόνημα ἐρίγνετο· ὃ δὲ Πανσανίας συγκαλέσας πολε-
 μάρχους καὶ πεντηκοντῆρας ἐβουλεύετο πότερον μάχην
 συνάπτοι ἢ ὑπόσπονδον τὸν τε Λύσανδρον ἀναιροῖτο
 καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πεσόντας. λογιζόμενος δ' ὁ Παν- 23
 σανίας καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐν τέλει Λακεδαιμονίων ὡς
 Λύσανδρος τετελευτηκῶς εἶη καὶ τὸ μετ' αὐτοῦ στρα-
 τευμα ἠττημένον ἀποκεχωρήκοι, καὶ Κορίνθιοι μὲν
 παντάπασιν οὐκ ἠκολούθουν αὐτοῖς, οἱ δὲ παρόντες
 οὐ προθύμως στρατεύοιντο· ἐλογίζοντο δὲ καὶ τὸ
 ἵππικὸν ὡς τὸ μὲν ἀντίπαλον πολὺ, τὸ δὲ αὐτῶν
 ὀλίγον εἶη, τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι οἱ νεκροὶ ὑπὸ τῷ τείχει
 ἔκειντο, ὥστε οὐδὲ κρείττοσιν οὔσι διὰ τοὺς ἀπὸ τῶν
 πύργων ῥάδιον εἶη ἀνελέσθαι· διὰ οὖν πάντα ταῦτα
 ἔδοξεν αὐτοῖς τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀναιρεῖσθαι.
 οἱ μέντοι Θηβαῖοι εἶπαν ὅτι οὐκ ἂν ὑποδοῖεν τοὺς 24
 νεκρούς, εἰ μὴ ἐφ' ᾧτε ἀπιέναι ἐκ τῆς χώρας. οἱ
 δὲ ἄσμενοί τε ταῦτα ἤκουσαν καὶ ἀνελόμενοι τοὺς
 νεκροὺς ἀπῆσαν ἐκ τῆς Βοιωτίας. τούτων δὲ πρα-
 χθέντων οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ἀθύμως ἀπῆσαν, οἱ δὲ
 Θηβαῖοι μάλα ὑβριστικῶς, εἰ καὶ μικρὸν τις τῶν
 χωρίων του ἐπιβαίῃ, παίοντες ἐδίωκον εἰς τὰς ὁδοὺς.
 αὕτη μὲν δὴ οὕτως ἡ στρατιὰ τῶν Λακεδαιμονίων
 διελύθη. ὁ μέντοι Πανσανίας ἐπεὶ ἀφίκετο οἴκαδε, 25
 ἐκρίνετο περὶ θανάτου. κατηγορουμένου δ' αὐτοῦ
 καὶ ὅτι ὑστερήσειεν εἰς Ἀλίαρτον τοῦ Λυσάνδρου,
 συνθέμενος εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν παρέσεσθαι, καὶ ὅτι

ὑποσπόνδους ἀλλ' οὐ μάχῃ ἐπειρᾶτο τοὺς νεκροὺς ἀναιρεῖσθαι, καὶ ὅτι τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων λαβῶν ἐν τῷ Πειραιεῖ ἀνῆκε, καὶ πρὸς τούτοις οὐ παρόντος ἐν τῇ δίκῃ, θάνατος αὐτοῦ κατεγνώσθη· καὶ ἐφυγεν εἰς Τεγέαν, καὶ ἐτελεύτησε μέντοι ἐκεῖ νόσῳ. κατὰ μὲν οὖν τὴν Ἑλλάδα ταῦτ' ἐπράχθη.

IV.

IV. 1. Ὁ δὲ Ἀγησίλαος ἐπεὶ ἀφίκετο ἅμα μετοπώρῳ εἰς τὴν τοῦ Φαρναβάζου Φρυγίαν, τὴν μὲν χώραν ἔκαε καὶ ἐπόρθει, πόλεις δὲ τὰς μὲν βία, τὰς δ' ἐκούσας 2 προσελάμβανε. λέγοντος δὲ τοῦ Σπιθριδάτου ὡς εἰ ἔλθοι πρὸς τὴν Παφλαγονίαν σὺν αὐτῷ, τὸν τῶν Παφλαγόνων βασιλέα καὶ εἰς λόγους ἄξει καὶ σύμμαχον ποιήσοι, προθύμως ἐπορεύετο, πάλαι τούτου ἐπιθυμῶν, τοῦ ἀφιστάναι τι ἔθνος ἀπὸ βασιλέως.

3 Ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο εἰς τὴν Παφλαγονίαν, ἦλθεν Ὀτυς καὶ συμμαχίαν ἐποιήσατο· καὶ γὰρ καλούμενος ὑπὸ βασιλέως οὐκ ἀνεβεβήκει. πείσαντος δὲ τοῦ Σπιθριδάτου κατέλιπε τῷ Ἀγησιλάῳ Ὀτυς χιλίους μὲν ἱππέας, 4 δισχιλίους δὲ πελταστάς. χάριν δὲ τούτων εἰδὼς Ἀγησίλαος τῷ Σπιθριδάτῃ· Εἰπέ μοι, ἔφη, ᾧ Σπιθριδάτα, οὐκ ἂν δοίης Ὀτυϊ τὴν θυγατέρα; Πολύ γε, ἔφη, μᾶλλον ἢ ἐκεῖνος ἂν λάβοι φυγάδος ἀνδρὸς βασιλεύων πολλῆς καὶ χώρας καὶ δυνάμεως. τότε μὲν οὖν ταῦτα 5 μόνον ἐρρήθη περὶ τοῦ γάμου. ἐπεὶ δὲ Ὀτυς ἔμελλεν ἀπιέναι, ἦλθε πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ἀσπασόμενος. ἤρξατο δὲ λόγου ὁ Ἀγησίλαος παρόντων τῶν τριάκοντα, μετα- 6 στησάμενος τὸν Σπιθριδάτην· Λέξον μοι, ἔφη, ᾧ Ὀτυ, ποίου τινὸς γένους ἐστὶν ὁ Σπιθριδάτης; ὁ δ' εἶπεν ὅτι Περσῶν οὐδενὸς ἐνδεέστερος. Τὸν δὲ υἷόν, ἔφη,

ἑώρακας αὐτοῦ ὡς καλὸς ἐστὶ; Τί δ' οὐ μέλλω; καὶ
 γὰρ ἐσπέρας συνεδείπνου αὐτῶ. Τούτου μὲν φασι
 τὴν θυγατέρα αὐτῶ καλλίονα εἶναι. Νῆ Δί', ἔφη ὁ
 Ὅτυς, καλὴ γὰρ ἐστὶ. Καὶ ἐγὼ μὲν, ἔφη, ἐπεὶ φίλος 7
 ἡμῖν γεγένησαι, συμβουλεύοιμ' ἄν σοι τὴν παῖδα
 ἄρῃσθαι γυναῖκα, καλλίστην μὲν οὖσαν, οὗ τί ἀνδρὶ
 ἡδίου; πατρὸς δ' εὐγενεστάτου, δύνάμιν δ' ἔχοντος
 τοσαύτην, ὃς ὑπὸ Φαρναβάζου ἀδικηθεὶς οὕτω τιμω-
 ρεῖται αὐτὸν ὥστε φυγάδα πάσης τῆς χώρας, ὡς ὄρῃς,
 πεποίηκεν. εὖ ἴσθι μέντοι, ἔφη, ὅτι ὥσπερ ἐκεῖνον 8
 ἐχθρὸν ὄντα δύναται τιμωρεῖσθαι, οὕτω καὶ φίλον
 ἄνδρα εὐεργετεῖν ἄν δύναίτο. νόμιζε δὲ τούτων πρα-
 χθέντων μῆκρνον ἄν σοι μόνον κηδεστὴν εἶναι, ἀλλὰ
 καὶ ἐμὲ καὶ τοὺς ἄλλους Λακεδαιμονίους, ἡμῶν δ'
 ἡγουμένων τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα. καὶ 9
 μὴν μεγαλειοτέρως γε σοῦ, εἰ ταῦτα πράττοις, τίς ἄν
 ποτε γῆμεις; ποίαν γὰρ νύμφην πώποτε τοσοῦτοι ἰππεῖς
 καὶ πελτασταὶ καὶ ὀπλίται προύπεμψαν ὅσοι τὴν σὴν
 γυναῖκα εἰς τὸν σὸν οἶκον προπέμψειαν ἄν; καὶ ὁ
 Ὅτυς ἐπήρετο· Δοκοῦντα δ', ἔφη, ὧ Ἀγησίλαε, ταῦτα 10
 καὶ Σπιθριδάτη λέγεις; Μὰ τοὺς θεούς, ἔφη ὁ Ἀγη-
 σίλαος, ἐκεῖνος μὲν ἐμέ γε οὐκ ἐκέλευσε ταῦτα λέγειν·
 ἐγὼ μέντοι, καίπερ ὑπερχαίρων, ὅταν ἐχθρὸν τιμω-
 ρῶμαι, πολὺ μᾶλλον μοι δοκῶ ἡδεσθαι, ὅταν τι τοῖς
 φίλοις ἀγαθὸν ἐξευρίσκω. Τί οὖν, ἔφη, οὐ πυνθάνη 11
 εἰ καὶ ἐκείνῳ βουλομένῳ ταῦτ' ἐστί; καὶ ὁ Ἀγησίλαος·
 Ἴτ', ἔφη, ὑμεῖς, ὧ Ἡριπίδα, καὶ διδάσκετε αὐτὸν
 βουληθῆναι ἄπερ ἡμεῖς. οἱ μὲν δὴ ἀναστάντες ἐδίδασκον. 12
 ἐπεὶ δὲ διέτριβον· Βούλει, ἔφη, ὧ Ὅτυ, καὶ ἡμεῖς δεῦρο
 καλέσωμεν αὐτόν; Πολύ γ' ἄν οἶμαι μᾶλλον ὑπὸ σοῦ
 πεισθῆναι αὐτόν ἢ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων. ἐκ τούτου

δὴ ἐκάλει ὁ Ἀγησίλαος τὸν Σπιθριδάτην τε καὶ τοὺς
 13 ἄλλους. προσιόντων δ' εὐθύς εἶπεν ὁ Ἡριπίδας· Τὰ
 μὲν ἄλλα, ὦ Ἀγησίλαε, τὰ ῥηθέντα τί ἂν τις μακρο-
 λογοίῃ; τέλος δὲ λέγει Σπιθριδάτης πᾶν ποιεῖν ἂν
 14 ἠδέως ὅ τι σοὶ δοκοίῃ. Ἐμοὶ μὲν τοίνυν, ἔφη, δοκεῖ,
 ὁ Ἀγησίλαος, σὲ μὲν, ὦ Σπιθριδάτα, τύχῃ ἀγαθῇ
 διδόναι Ὅτυϊ τὴν θυγατέρα, σὲ δὲ λαμβάνειν. τὴν
 μέντοι παῖδα πρὸ ἤρος οὐκ ἂν δυναίμεθα πεζῇ ἀγαγεῖν.
 Ἀλλὰ ναὶ μὰ Δι', ἔφη ὁ Ὅτυς, κατὰ θάλατταν ἤδη
 15 ἂν πέμποιτο, εἰ σὺ βούλοιο. ἐκ τούτου δεξιὰς δόντες
 καὶ λαβόντες ἐπὶ τούτοις ἀπέπεμπον τὸν Ὅτυν.

Καὶ εὐθύς ὁ Ἀγησίλαος, ἐπεὶ ἔγνω αὐτὸν σπεύ-
 δοντα, τριήρη πληρώσας καὶ Καλλίαν Λακεδαιμόνιον
 κελεύσας ἀπαγαγεῖν τὴν παῖδα, αὐτὸς ἐπὶ Δασκυλείου
 ἀπεπορεύετο, ἔνθα καὶ τὰ βασίλεια ἦν Φαρναβάζω, καὶ
 κῶμαι περὶ αὐτὰ πολλαὶ καὶ μεγάλαι καὶ ἄφθονα ἔχουσαι
 τὰ ἐπιτήδεια. καὶ θῆραι αἱ μὲν καὶ ἐν περιειργμένοις
 παραδείσοις, αἱ δὲ καὶ ἀναπεπταμένοις τόποις, πάγ-
 16 καλαι. παρέρρει δὲ καὶ ποταμὸς παντοδαπῶν ἰχθύων
 πλήρης. ἦν δὲ καὶ τὰ πτηνὰ ἄφθονα τοῖς ὀρνιθεῦσαι
 δυναμένοις. ἔνταῦθα μὲν δὴ διεχείμαζε, καὶ αὐτόθεν
 καὶ σὺν προνομαῖς τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ λαμβάνων.
 17 καταφρονητικῶς δέ ποτε καὶ ἀφυλάκτως διὰ τὸ μηδὲν
 πρότερον ἐσφάλλθαι λαμβανόντων τῶν στρατιωτῶν τὰ
 ἐπιτήδεια, ἐπέτυχεν αὐτοῖς ὁ Φαρνάβαζος κατὰ τὸ πεδίου
 ἐσπαρμένοις, ἄρματα μὲν ἔχων δύο δρεπανηφόρα, ἰππέας
 25 δὲ ὡς τετρακοσίους. διὰ γὰρ τὸ φοβεῖσθαι μή, εἴ που
 κατασταίῃ, κυκλωθεῖς πολιορκοῖτο, ἄλλοτε ἄλλη τῆς
 χώρας ἐπήει, ὥσπερ οἱ νομάδες, καὶ μάλα ἀφανίζων
 18 τὰς στρατοπεδεύσεις. οἱ δ' Ἕλληνες ὡς εἶδον αὐτὸν
 προσελαύνοντα, συνέδραμον ὡς εἰς ἑπτακοσίους· ὁ δ'

οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ προστησάμενος τὰ ἄρματα, αὐτὸς
 δὲ σὺν τοῖς ἱππεῦσιν ὕπισθεν γενόμενος, ἐλαύνειν
 εἰς αὐτοὺς ἐκέλευσεν. ὡς δὲ τὰ ἄρματα ἐμβαλόντα 19
 διεσκέδασε τὸ ἀθρόον, ταχὺ οἱ ἱππεῖς κατέβαλον ὡς
 εἰς ἑκατὸν ἀνθρώπους, οἱ δ' ἄλλοι κατέφυγον πρὸς
 Ἀγησίλαον· ἐγγὺς γὰρ ἔτυχε σὺν τοῖς ὀπλίταις ὢν.
 ἐκ δὲ τούτου τρίτη ἢ τετάρτη ἡμέρα αἰσθάνεται ὁ 20
 Σπιθριδάτης τὸν Φαρναβάζον ἐν Κανῇ κόμῃ μεγάλη
 στρατοπεδευόμενον, ἀπέχοντα στάδια ὡς ἐξήκοντα καὶ
 ἑκατόν, καὶ εὐθύς λέγει πρὸς τὸν Ἡριπίδαν. καὶ 21
 ὁ Ἡριπίδας ἐπιθυμῶν λαμπρόν τι ἐργάσασθαι, αἰτεῖ
 τὸν Ἀγησίλαον ὀπλίτας τε εἰς δισχιλίους καὶ πελταστὰς
 ἄλλους τοσοῦτους καὶ ἱππέας τοὺς τε Σπιθριδάτου καὶ
 τοὺς Παφλαγόνας καὶ τῶν Ἑλλήνων ὀπόσους πείσειεν.
 ἐπεὶ δὲ ὑπέσχετο αὐτῷ, ἐθύετο· καὶ ἅμα δείλη καλλιερη- 22
 σάμενος κατέλυσε τὴν θυσίαν. ἐκ δὲ τούτου δειπνή-
 σαντας παρήγγειλε παρεῖναι πρόσθεν τοῦ στρατοπέδου.
 σκότους δὲ γενομένου οὐδ' οἱ ἡμίσεις ἐκάστων ἐξήλθον.
 ὅπως δὲ μὴ, εἰ ἀποιρέποιτο, καταγελῶεν αὐτοῦ οἱ 23
 ἄλλοι τριάκοντα, ἐπορεύετο σὺν ἧ εἶχε δυνάμει. ἅμα 24
 δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐπιπεσὼν τῇ Φαρναβάζου στρατοπεδείᾳ,
 τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ Μυσῶν ὄντων πολλοὶ
 ἔπεσον, αὐτοὶ δὲ διαφεύγουσι, τὸ δὲ στρατόπεδον
 ἀλίσκεται, καὶ πολλὰ μὲν ἐκπώματα καὶ ἄλλα δὴ οἷα
 Φαρναβάζου κτήματα, πρὸς δὲ τούτοις σκευὴ πολλὰ
 καὶ ὑποζύγια σκευοφόρα. ἐπεὶ δὲ τὰ ληφθέντα χρή- 26
 ματα ἀπήγαγον οἱ τε Παφλαγόνες καὶ ὁ Σπιθριδάτης,
 ὑποστήσας Ἡριπίδας ταξιάρχους καὶ λοχαγοὺς ἀφείλετο
 ἅπαντα τὸν τε Σπιθριδάτην καὶ τοὺς Παφλαγόνας, ἵνα
 δὴ πολλὰ ἀπαγάγοι τὰ αἰχμάλωτα τοῖς λαφυροπώλαις.
 ἐκεῖνοι μέντοι ταῦτα παθόντες οὐκ ἤνεγκαν, ἀλλ' ὡς 27

ἀδικηθέντες καὶ ἀτιμασθέντες νυκτὸς συσκευασάμενοι ᾤχοντο ἀπιόντες εἰς Σάρδεις πρὸς Ἀριαῖον, πιστεύσαντες, ὅτι καὶ ὁ Ἀριαῖος ἀποστὰς βασιλέως ἐπολέμησεν αὐτῷ. Ἀγησιλάῳ μὲν δὴ τῆς ἀπολείψεως τοῦ Σπιθριδάτου καὶ τοῦ Μεγαβάτου καὶ τῶν Παφλαγόνων οὐδὲν ἐγένετο βαρύτερον ἐν τῇ στρατείᾳ.

Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός, ὃς καὶ Φαρναβάζῳ ἐτύγχανεν ἐκ παλαιοῦ ξένος ὢν καὶ Ἀγησιλάῳ κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐξενώθη. οὗτος οὖν εἶπε πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ὡς οἰοίτο συναγαγεῖν αὐτῷ ἂν εἰς λόγους περὶ φιλίας Φαρνάβαζον. ὡς δ' ἤκουσεν αὐτοῦ, σπονδὰς λαβὼν καὶ δεξιὰν παρῆν ἄγων τὸν Φαρνάβαζον εἰς συγκείμενον χωρίον, ἐνθα δὴ Ἀγησίλαος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν τριάκοντα χαμαὶ ἐν πόᾳ τινὶ κατακείμενοι ἀνέμενον· ὁ δὲ Φαρνάβαζος ἦκεν ἔχων στολὴν πολλοῦ χρυσοῦ ἄξιαν. ὑποτιθέντων δὲ αὐτῷ τῶν θεραπεόντων ῥαπιά, ἐφ' ὧν καθίζουσιν οἱ Πέρσαι μαλακῶς, ἤσχυνθη ἐντροφῆσαι, ὁρῶν τοῦ Ἀγησιλάου τὴν φανυλότητα· κατεκλίθη οὖν καὶ αὐτὸς ὥσπερ εἶχε χαμαί. καὶ πρῶτα μὲν ἀλλήλους χαίρειν προσεΐπαν, ἔπειτα τὴν δεξιὰν προτείναντος τοῦ Φαρναβάζου ἀντιπρούτεινε καὶ ὁ Ἀγησίλαος. μετὰ δὲ τοῦτο ἤρξατο λόγου ὁ Φαρνάβαζος· καὶ γὰρ ἦν πρεσβύτερος· Ὡς Ἀγησίλαε καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι, ἐγὼ ὑμῖν, ὅτε τοῖς Ἀθηναίοις ἐπολεμεῖτε, φίλος καὶ σύμμαχος ἐγενόμην, καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν τὸ ὑμέτερον χρήματα παρέχων ἰσχυρὸν ἐποίουν, ἐν δὲ τῇ γῆ αὐτὸς ἀπὸ τοῦ ἵππου μαχόμενος μεθ' ὑμῶν εἰς τὴν θάλατταν κατεδίωκον τοὺς πολεμίους. καὶ διπλοῦν ὥσπερ Τισσαφέρουσι οὐδὲν πάποτε μου οὔτε ποιήσαντος οὔτ' εἰπόντος πρὸς ὑμᾶς ἔχοιτ' ἂν κατηγορῆσαι. τοιοῦτος δὲ

γενόμενος νῦν οὕτω διάκειμαι ὑφ' ὑμῶν ὡς οὐδὲ
 δεῖπνον ἔχω ἐν τῇ ἐμαυτοῦ χώρᾳ, εἰ μὴ τι ὦν ἂν
 ὑμεῖς λίπητε συλλέξομαι, ὥσπερ τὰ θηρία. ἃ δέ μοι
 ὁ πατήρ καὶ οἰκήματα καλὰ καὶ παραδείσους καὶ δέν-
 δρων καὶ θηρίων μεστοὺς κατέλιπεν, ἐφ' οἷς ἠύφραι-
 νόμην, ταῦτα πάντα ὀρῶ τὰ μὲν κατακεκομμένα τὰ δὲ
 κατακεκαυμένα. εἰ οὖν ἐγὼ μὴ γιννώσκω μήτε τὰ ὄσια
 μήτε τὰ δίκαια, ὑμεῖς δὴ διδάξατέ με ὅπως ταῦτ'
 ἐστὶν ἀνδρῶν ἐπισταμένων χάριτας ἀποδιδόναι. ὁ μὲν ³⁴
 ταῦτ' εἶπεν. οἱ δὲ τριάκοντα πάντες μὲν ἐπησχύνθησαν
 αὐτὸν καὶ ἐσιώπησαν· ὁ δὲ Ἀγησίλαος χρόνῳ ποτὲ
 εἶπεν· Ἄλλ' οἶμαι μὲν σε, ὦ Φαρνάβαζε, εἰδέναι ὅτι
 καὶ ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πόλεσι ξένοι ἀλλήλοις γίνονται
 ἄνθρωποι. οὗτοι δέ, ὅταν αἱ πόλεις πολέμια γένωνται,
 σὺν ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς ἐξενωμένοις πολεμοῦσι καί,
 ἂν οὕτω τύχωσιν, ἐστὶν ὅτε καὶ ἀπέκτειναν ἀλλήλους.
 καὶ ἡμεῖς οὖν νῦν βασιλεῖ τῷ ὑμετέρῳ πολεμοῦντες
 πάντα ἠναγκάσμεθα τὰ ἐκείνου πολέμια νομίζειν· σοί
 γε μέντοι φίλοι γενέσθαι περὶ παντὸς ἂν ποιησαίμεθα.
 καὶ εἰ μὲν ἀλλάξασθαί σε ἔδει ἀντὶ δεσπότητος βασιλείας ³⁵
 ἡμᾶς δεσπότης, οὐκ ἂν ἔγωγέ σοι συνεβούλευον· νῦν
 δὲ ἔξεστί σοι μεθ' ἡμῶν γενομένῳ μηδένα προσκυνοῦντα
 μηδὲ δεσπότην ἔχοντα ζῆν καρπούμενον τὰ σαυτοῦ.
 καίτοι ἐλεύθερον εἶναι ἐγὼ μὲν οἶμαι ἀντάξιον εἶναι
 τῶν πάντων χρημάτων. οὐδὲ μέντοι τοῦτό σε κελεύομεν, ³⁶
 πένητα μὲν, ἐλεύθερον δ' εἶναι, ἀλλ' ἡμῖν συμμάχοις
 χρώμενον ἀΰξειν μὴ τὴν βασιλείας ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ
 ἀρχήν, τοὺς νῦν ὁμοδούλους σοι καταστρεφόμενον,
 ὥστε σοὺς ὑπηκόους εἶναι. καίτοι εἰ ἅμα ἐλεύθερός
 τ' εἴης καὶ πλούσιος γένοιο, τίνας ἂν δέοις μὴ οὐχὶ
 πάμπαν εὐδαίμων εἶναι; Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Φαρνάβαζος, ³⁷

ἀπλῶς ὑμῖν ἀποκρίνωμαι ἄπερ ποιήσω; Πρέπει γοῦν σοι. Ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, εἰν βασιλεὺς ἄλλον μὲν στρατηγὸν πέμπη, ἐμὲ δὲ ὑπήκοον ἐκείνου τάττη, βουλήσομαι ὑμῖν καὶ φίλος καὶ σύμμαχος εἶναι· εἰν μέντοι μοι τὴν ἀρχὴν προστάττη, — τοιοῦτόν τι, ὡς ἔοικε, φιλοτιμία ἐστίν — εὖ χορῆ εἰδέναί ὅτι πολεμήσω ὑμῖν
 38 ὡς ἂν δύνωμαι ἄριστα. ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀγησίλαος ἐλάβετο τῆς χειρὸς αὐτοῦ καὶ εἶπεν· Εἶθ' ὦ λῶσθε σύ, τοιοῦτος ὢν φίλος ἡμῖν γένοιο. ἔν δ' οὖν, ἔφη, ἐπίστω, ὅτι νῦν τε ἄπειμι ὡς ἂν δύνωμαι τάχιστα ἐκ τῆς σῆς χώρας, τοῦ τε λοιποῦ, κἂν πόλεμος ᾗ, ἕως ἂν ἐπ' ἄλλον ἔχωμεν στρατεύεσθαι, σοῦ τε καὶ τῶν σῶν ἀφεξόμεθα.

39 Τούτων δὲ λεχθέντων διέλυσε τὴν σύνοδον. καὶ ὁ μὲν Φαρνάβαζος ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον ἀπήει, ὁ δὲ ἐκ τῆς Παραπίτας υἱὸς αὐτοῦ, καλὸς ἔτι ὢν, ὑπολειφθεὶς καὶ προσδραμών· Ξένον σε, ἔφη, ὦ Ἀγησίλαε, ποιοῦμαι. Ἐγὼ δέ γε δέχομαι. Μέμνησό νυν, ἔφη. καὶ εὐθύς τὸ παλτόν — εἶχε δὲ καλόν — ἔδωκε τῷ Ἀγησιλάῳ ὁ δὲ δεξάμενος, φάλαρα ἔχοντος περὶ τῷ ἵππῳ Ἰδαίου τοῦ γραφέως πάγκαλα, περιελὼν ἀντέδωκεν αὐτῷ. τότε μὲν οὖν ὁ παῖς ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον μετεδίωκε
 40 τὸν πατέρα. ὡς δ' ἐν τῇ τοῦ Φαρναβάζου ἀποδημία ἀποστερῶν ἀδελφὸς τὴν ἀρχὴν φυγάδα ἐποίησε τὸν τῆς Παραπίτας υἱόν, τά τ' ἄλλα ὁ Ἀγησίλαος ἐπεμελεῖτο αὐτοῦ, καὶ ἐρασθέντος αὐτοῦ τοῦ Εὐάλκου υἱέος Ἀθηναίου, πάντ' ἐποίησεν ὅπως ἂν δι' ἐκεῖνον ἐγκριθεῖη τὸ στάδιον ἐν Ὀλυμπία, μέγιστος ὢν τῶν παίδων.

41 Καὶ τότε δὴ, ὥσπερ εἶπε πρὸς τὸν Φαρνάβαζον, εὐθύς ἀπεπορεύετο ἐκ τῆς χώρας· σχεδὸν δὲ καὶ ἔαρ ἤδη ὑπέφαινε. ἀφικόμενος δ' εἰς Θήβης πεδίον κατ-

εστρατοπεδεύσατο περὶ τὸ τῆς Ἀστυρηνῆς Ἀρτέμιδος ἱερόν, καὶ ἐκεῖ πρὸς ᾧ εἶχε συνέλεγε πανταχόθεν παμπληθὲς στράτευμα. παρεσκευάζετο γὰρ πορευσόμενος ὡς δύναιτο ἀνωτάτω, νομίζων ὅποσα ὀπίσθεν ποιήσασαιτο ἔθνη πάντα ἀποστήσειν βασιλέως.

Ἀγησίλαος μὲν δὴ ἐν τούτοις ἦν. οἱ δὲ Λακεδαι- 11.
μόνιοι ἐπεὶ σαφῶς ἤσθοντο τὰ τε χρήματα ἐληλυθότα εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς μεγίστας πόλεις συνεστηκυίας ἐπὶ πολέμῳ πρὸς ἑαυτούς, ἐν κινδύνῳ τε τὴν πόλιν ἐνόμισαν καὶ στρατεύειν ἀναγκαῖον ἠγήσαντο εἶναι. καὶ 2
αὐτοὶ μὲν ταῦτα παρεσκευάζοντο, εὐθύς δὲ καὶ ἐπὶ τὸν Ἀγησίλαον πέμπουσιν Ἐπικυδίαν. ὁ δ' ἐπεὶ ἀφίκετο, τὰ τε ἄλλα διηγεῖτο ὡς ἔχοι καὶ ὅτι ἡ πόλις ἐπιστέλλοι αὐτῷ βοηθεῖν ὡς τάχιστα τῇ πατρίδι. ὁ δὲ Ἀγησίλαος 3
ἐπεὶ ἤκουσε, χαλεπῶς μὲν ἠνεγκεν, ἐνθυμούμενος καὶ οἴων τιμῶν καὶ οἴων ἐλπίδων ἀποστεροῖτο, ὅμως δὲ συγκαλέσας τοὺς συμμάχους ἐδήλωσε τὰ ὑπὸ τῆς πόλεως παραγγελλόμενα, καὶ εἶπεν ὅτι ἀναγκαῖον εἶη βοηθεῖν τῇ πατρίδι· ἐὰν μέντοι ἐκεῖνα καλῶς γένηται, εὖ ἐπί- 4
στασθε, ἔφη, ᾧ ἄνδρες σύμμαχοι, ὅτι οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι ὑμῶν, ἀλλὰ πάλιν παρέσομαι πράξων ᾧ ὑμεῖς δεῖσθε. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα πολλοὶ μὲν ἐδάκρυσαν, πάντες 4
δ' ἐψηφίσαντο βοηθεῖν μετ' Ἀγησιλάου τῇ Λακεδαίμονι· εἰ δὲ καλῶς τάκεῖ γένοιτο, λαβόντες αὐτὸν πάλιν ἤκειν εἰς τὴν Ἀσίαν. καὶ οἱ μὲν δὴ παρεσκευάζοντο 5
ὡς ἀκολουθήσουτες. ὁ δ' Ἀγησίλαος ἐν μὲν τῇ Ἀσίᾳ κατέλιπεν Εὐξενον ἀρμοστὴν καὶ φρουροὺς παρ' αὐτῷ οὐκ ἔλαττον τετρακισχιλίων, ἵνα δύναιτο διασφάζειν τὰς πόλεις· αὐτὸς δὲ ὄρων ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν στρα- 6
τιωτῶν μένειν ἐπεθύμουν μᾶλλον ἢ ἐφ' Ἑλληνας στρατεύεσθαι, βουλόμενος ὡς βελτίστους καὶ πλείστους ἄγειν

μεθ' ἑαυτοῦ, ἄθλα προύθημε ταῖς πόλεσιν, ἥτις ἄριστον
στράτευμα πέμποι, καὶ τῶν μισθοφόρων τοῖς λοχαγοῖς,
ὅστις εὐοπλότατον λόχον ἔχων συστρατεύοιτο καὶ ὀπλι-
τῶν καὶ τοξοτῶν καὶ πελταστῶν. προεῖπε δὲ καὶ τοῖς
ἰπάρχοις, ὅστις εὐίπποτάτην καὶ εὐοπλοτάτην τάξιν
6 παρέχοιτο, ὡς καὶ τούτοις νικητήριον δώσων. τὴν δὲ
κρίσιν ἔφη ποιήσειν, ἐπεὶ διαβαίησαν ἐκ τῆς Ἀσίας
εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐν Χερρονήσῳ, ὅπως εὖ εἰδείησαν
7 ὅτι τοὺς στρατενομένους δεῖ εὐκρινεῖν. ἦν δὲ τὰ ἄθλα
τὰ μὲν πλεῖστα ὄπλα ἐκπεπονημένα εἰς κόσμον καὶ
ὀπλιτικά καὶ ἰπικὰ ἦσαν δὲ καὶ στέφανοι χρυσοῖ· τὰ
δὲ πάντα ἄθλα οὐκ ἔλαττον ἐγένοντο ἢ ἀπὸ τεττάρων
ταλάντων. τοσοῦτων μέντοι ἀναλωθέντων, παμπόλλων
8 χρημάτων ὄπλα εἰς τὴν στρατιὰν κατεσκευάσθη. ἐπεὶ
δὲ διέβη τὸν Ἑλλήσποντον, κριταὶ κατέστησαν Λακε-
δαιμονίων μὲν Μένασκος καὶ Ἡριπίδας καὶ Ὅρσιπ-
πος, τῶν δὲ συμμάχων εἰς ἀπὸ πόλεως. καὶ Ἀγησίλαος
μὲν, ἐπεὶ τὴν κρίσιν ἐποίησεν, ἔχων τὸ στράτευμα
ἐπορεύετο τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἥνπερ βασιλεὺς ὅτε ἐπὶ τὴν
Ἑλλάδα ἐστράτευσεν.

9 Ἐν δὲ τούτῳ οἱ μὲν ἔφοροι φρουρὰν ἔφηναν· ἡ
δὲ πόλις, ἐπεὶ Ἀγησίπολις παῖς ἔτι ἦν, Ἀριστόδημον
τοῦ γένους ὄντα καὶ πρόδικον τοῦ παιδός, ἠγεῖσθαι τῇ
10 στρατιᾷ ἐκέλευον. ἐπεὶ δ' ἐξῆσαν μὲν οἱ Λακεδαιμόνιοι,
συνειλεγμένοι δ' ἦσαν οἱ ἐναντίοι, συνελθόντες ἐβου-
λεύοντο πῶς ἂν τὴν μάχην συμφορώτατα σφίσιν αὐτοῖς
11 ποιήσαιντο. Τιμόλαος μὲν δὴ Κορίνθιος ἔλεξεν· Ἄλλ'
ἐμοὶ δοκεῖ, ἔφη, ὧ ἄνδρες σύμμαχοι, ὅμοιον εἶναι τὸ
τῶν Λακεδαιμονίων πρᾶγμα οἷόνπερ τὸ τῶν ποταμῶν.
οἱ τε γὰρ ποταμοὶ πρὸς μὲν ταῖς πηγαῖς οὐ μεγάλοι
εἰσὶν ἀλλ' εὐδιάβατοι, ὅσῳ δ' ἂν πορρωτέρῳ γίνωνται,

ἐπεμβάλλοντες ἕτεροι ποταμοὶ ἰσχυρότερον αὐτῶν τὸ
 ῥεῦμα ποιῶσι, καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὡσαύτως, ἔνθεν 12
 μὲν ἐξέρχονται, αὐτοὶ μόνοι εἰσὶ, προϊόντες δὲ καὶ
 παραλαμβάνοντες τὰς πόλεις πλείους τε καὶ δυσμαχώ-
 τεροι γίνονται. ὄρω δ' ἔγωγε, ἔφη, καὶ ὀπόσοι
 σφῆκας ἐξαιρεῖν βούλονται, ἐὰν μὲν ἐκθέοντας τοὺς
 σφῆκας πειρῶνται θηρᾶν, ὑπὸ πολλῶν τυπτομένους· ἐὰν
 δ' ἔτι ἔνδον ὄντων τὸ πῦρ προσφέρωσι, πάσχοντας
 μὲν οὐδέν, χειρουμένους δὲ τοὺς σφῆκας. ταῦτ' οὖν
 ἐνθυμούμενος ἠγοῦμαι κράτιστον εἶναι μάλιστα μὲν ἐν
 αὐτῇ, εἰ δὲ μή, ὅτι ἐγγύτατα τῆς Λακεδαίμονος τὴν
 μάχην ποιῆσθαι. δόξαντος δ' εὖ λέγειν αὐτοῦ ἐψη-
 φίσαντο ταῦτα. ἐν ᾧ δὲ περὶ ἡγεμονίας τε διεπρατ- 13
 τonto καὶ διωμολογοῦντο εἰς ὀπόσους δέοι τάττεσθαι
 πᾶν τὸ στράτευμα, ὅπως μὴ λίαν βαθείας τὰς φάλαγγας
 ποιούμεναι αἱ πόλεις κύκλωσιν τοῖς πολεμίοις παρέχοιεν,
 ἐν τούτῳ οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ δὴ Τεγεάτας παρεί-
 ληφότες καὶ Μαντινέας ἐξῆσαν τὴν ἀμφιάλον. καὶ 14
 πορευόμενοι, σχεδόν τι ἅμα οἱ μὲν περὶ τοὺς Κοριν-
 θίους ἐν τῇ Νεμέᾳ ἦσαν, οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ
 σύμμαχοι ἐν τῷ Σικυῶνι. ἐμβαλόντων δὲ αὐτῶν κατὰ
 τὴν Ἐπιείκειαν, τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν ὑπερδεξίων
 βάλλοντες αὐτοὺς καὶ τοξεύοντες μάλα κακῶς ἐποίουν
 οἱ γυμνήτες τῶν ἀντιπάλων. ὥς δὲ κατέβησαν ἐπὶ 15
 θάλατταν, ταύτῃ προῆσαν διὰ τοῦ πεδίου, τέμνοντες
 καὶ κάοντες τὴν χώραν· καὶ οἱ ἕτεροι μέντοι ἀπελθόντες
 κατεστρατοπεδεύσαντο, ἔμπροσθεν ποιησάμενοι τὴν χαρά-
 δραν· ἐπεὶ δὲ προϊόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐκέτι δέκα
 στάδια ἀπεῖχον τῶν πολεμίων, ἀκαεῖνοι αὐτοῦ στρατο-
 πεδευσάμενοι ἠσυχίαν εἶχον.

Φράσω δὲ καὶ τὸ πλῆθος ἑκατέρων. συνελέγησαν 16

- γὰρ ὀπλίται Λακεδαιμονίων μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, Ἡλείων δὲ καὶ Τριφυλίων καὶ Ἀκρωρείων καὶ Λασιωνίων ἕγγυς τρισχίλιοι καὶ Σικυωνίων πεντακόσιοι καὶ χίλιοι, Ἐπιδαυρίων δὲ καὶ Τροιζηνίων καὶ Ἐρμιονέων καὶ Ἀλιῶν ἐγένοντο οὐκ ἐλάττους τρισχιλίων. πρὸς δὲ τούτοις ἱππεῖς μὲν Λακεδαιμονίων περὶ ἑξακοσίους, Κρηῆτες δὲ τοξόται ἠκολούθουν ὡς τριακόσιοι, καὶ μὴν σφενδονῆται Μαργανέων καὶ Λετρίων καὶ Ἀμφιδόλων οὐκ ἐλάττους τετρακοσίων. Φλειάσιοι μέντοι οὐκ ἠκολούθουν· ἐκεχειρίαν γὰρ ἔφασαν ἔχειν. αὕτη
- 17 μὲν δὴ ἢ μετὰ Λακεδαιμονίων δύναμις ἦν. ἢ γε μὴν τῶν πολεμίων ἠθροίσθη Ἀθηναίων μὲν εἰς ἑξακισχιλίους ὀπλίτας, Ἀργείων δ' ἐλέγοντο περὶ ἑπτακισχιλίους, Βοιωτῶν δ', ἐπεὶ Ὀρχομένιοι οὐ παρήσαν, περὶ πεντακισχιλίους, Κορινθίων γε μὴν εἰς τρισχιλίους, καὶ μὴν ἕξ Εὐβοίας ἀπάσης οὐκ ἐλάττους τρισχιλίων. ὀπλιτικὸν μὲν δὴ τοσοῦτον· ἱππεῖς δὲ Βοιωτῶν μὲν [ἐπεὶ Ὀρχομένιοι οὐ παρήσαν] εἰς ὀκτακοσίους, Ἀθηναίων δ' εἰς ἑξακοσίους, καὶ Χαλκιδέων τῶν ἕξ Εὐβοίας εἰς ἑκατόν, Λοκρῶν δὲ τῶν Ὀπουντίων εἰς πενήκοντα. καὶ ψιλῶν δὲ σὺν τοῖς τῶν Κορινθίων πλέον ἦν... καὶ γὰρ Λοκροὶ οἱ Ὀξόλαι καὶ Μηλιεῖς καὶ Ἀκαρῶνες παρήσαν αὐτοῖς.
- 18 Αὕτη μὲν δὴ ἑκατέρων ἡ δύναμις ἐγένετο. οἱ δὲ Βοιωτοὶ ἕως μὲν τὸ εὐώνυμον εἶχον, οὐδέν τι κατήπειγον τὴν μάχην συνάπτειν· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κατὰ Λακεδαιμονίους ἐγένοντο, αὐτοὶ δὲ τὸ δεξιὸν ἔσχον καὶ κατ' Ἀχαιοὺς ἀντετάχθησαν, εὐθύς τὰ τε ἱερὰ καλὰ ἔφασαν εἶναι καὶ παρήγγειλαν παρασκευάζεσθαι ὡς μάχης ἔσομένης. καὶ πρῶτον μὲν ἀμελήσαντες τοῦ εἰς ἑκκαίδεκα βαθεῖαν παντελῶς ἐποίησαντο τὴν

φάλαγγα, ἔτι δὲ καὶ ἤγρον ἐπὶ τὰ δεξιὰ, ὅπως ὑπερέχοιεν τῷ κέρατι τῶν πολεμίων· οἱ δ' Ἀθηναῖοι, ἵνα μὴ διασπασθείησαν, ἐπηκολούθουν, καίπερ γιγνώσκοντες ὅτι κίνδυνος εἴη κυκλωθῆναι. τέως μὲν οὖν οἱ Λακε- 19
 δαιμόνιοι οὐκ ἠσθάνοντο προσιόντων τῶν πολεμίων· καὶ γὰρ ἦν λάσιον τὸ χωρίον· ἐπεὶ δ' ἐπαιάνισαν, τότε δὴ ἔγνωσαν, καὶ εὐθύς ἀντιπαρήγγειλαν ἅπαντας διασκευάζεσθαι ὡς εἰς μάχην. ἐπεὶ δὲ συνετάχθησαν ὡς ἐκάστους οἱ ξεναγοὶ ἔταξαν, παρηγγύησαν μὲν ἀκολουθεῖν τῷ ἤγρουμένῳ, ἤγρον δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπὶ τὰ δεξιὰ, καὶ οὕτω πολὺ ὑπερέτεινον τὸ κέρας ὥστε τῶν Ἀθηναίων αἱ μὲν ἕξ φυλαὶ κατὰ τοὺς Λακε-
 δαιμονίους ἐγένοντο, αἱ δὲ τέτταρες κατὰ Τεγεάτας. οὐκέτι δὲ στάδιον ἀπεχόντων, σφαιριασάμενοι οἱ Λακε- 20
 δαιμόνιοι τῇ Ἀγροτέρᾳ, ὡσπερ νομίζεται, τὴν χίμαιραν, ἤγοῦντο ἐπὶ τοὺς ἐναντίους, τὸ ὑπερέχον ἐπικάμψαντες εἰς κύκλωσιν. ἐπεὶ δὲ συνέμειξαν, οἱ μὲν ἄλλοι σύμμαχοι πάντες οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ἐκρατήθησαν ὑπὸ τῶν ἐναντίων, Πελληνεῖς δὲ κατὰ Θεσπιᾶς γενόμενοι ἐμάχοντό τε καὶ ἐν χώρᾳ ἐπιπτον ἐκατέρων. αὐτοὶ δὲ 21
 οἱ Λακεδαιμόνιοι ὅσον τε κατέσχον τῶν Ἀθηναίων ἐκράτησαν, καὶ κυκλωσάμενοι τῷ ὑπερέχοντι πολλοὺς ἀπέκτειναν αὐτῶν, καὶ ἅτε δὴ ἀπαθεῖς ὄντες, συντεταγμένοι ἐπορεύοντο· καὶ τὰς μὲν τέτταρας φυλάς τῶν Ἀθηναίων πρὶν ἐκ τῆς διώξεως ἐπαναχωρῆσαι παρηλθόν, ὥστε οὐκ ἀπέθανον αὐτῶν πλὴν εἴ τις ἐν τῇ συμβολῇ ὑπὸ Τεγεατῶν· τοῖς δ' Ἀργείοις ἐπιτυγχάνουσιν οἱ 22
 Λακεδαιμόνιοι ἀναχωροῦσι, καὶ μέλλοντος τοῦ πρώτου πολεμάρχου ἐκ τοῦ ἐναντίου συμβάλλειν αὐτοῖς, λέγεται ἄρα τις ἀναβοῆσαι παρεῖναι τοὺς πρώτους. ὡς δὲ τοῦτ' ἐγένετο, παραθέοντας δὴ παίοντες εἰς τὰ γυμνὰ πολλοὺς

ἀπέκτειναν αὐτῶν. ἐπελάβοντο δὲ καὶ Κορινθίων ἀναχωρούντων. ἔτι δ' ἐπέτυχον οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ τῶν Θηβαίων τισὶν ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς διώξεως, καὶ
 23 ἀπέκτειναν συχνοὺς αὐτῶν. τούτων δὲ γενομένων, οἱ ἠττώμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἔφευγον πρὸς τὰ τεῖχη· ἔπειτα δ' εἰρξάντων Κορινθίων πάλιν κατεσκήνησαν εἰς τὸ ἀρχαῖον στρατόπεδον. Λακεδαιμόνιοι δ' αὖ ἐπ' ἀναχωρήσαντες, ἔνθα τὸ πρῶτον τοῖς πολεμίοις συνέμειξαν, ἐστήσαντο τροπαῖον. καὶ αὕτη μὲν δὴ ἡ μάχη οὕτως ἐγένετο.

III. Ὁ δ' Ἀγησίλαος σπεύδων μὲν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐβοήθει· ὄντι δ' αὐτῷ ἐν Ἀμφιπόλει ἀγγέλλει Δερκυλίδας ὅτι νικῶν τε αὖ Λακεδαιμόνιοι, καὶ αὐτῶν μὲν τεθνάναι ὀκτώ, τῶν δὲ πολεμίων καμπληθεῖς· ἐδήλου δὲ ὅτι καὶ
 2 τῶν συμμάχων οὐκ ὀλίγοι πεπτωκότες εἶεν. ἐρομένου δὲ τοῦ Ἀγησιλάου· Ἄρ' ἄν, ὦ Δερκυλίδα, ἐν καιρῷ γένοιτο, εἰ αἱ συμπέμπουσαι πόλεις ἡμῖν τοὺς στρατιώτας τὴν νίκην ὡς τάχιστα πύθοντο; ἀπεκρίνατο δὴ ὁ Δερκυλίδας· Εὐθυμοτέρους γοῦν εἰκὸς ταῦτ' ἀκούσαντας εἶναι. Οὐκοῦν σύ, ἐπεὶ παρεγένου κάλλιστα ἂν ἀπαγγείλαις; ὁ δὲ ἄσμενος ἀκούσας, καὶ γὰρ αἰεὶ φιλαπόδημος ἦν, εἶπεν· Εἰ σύ τάττοις. Ἀλλὰ τάττω, ἔφη, καὶ προσπαγγέλλειν γε κελεύω ὅτι ἐὰν καὶ τάδε εὖ
 3 γένηται, πάλιν παρεσόμεθα, ὥσπερ καὶ ἔφαμεν. ὁ μὲν δὴ Δερκυλίδας ἐφ' Ἑλλησπόντου πρῶτον ἐπορεύετο· ὁ δ' Ἀγησίλαος διαλλάξας Μακεδονίαν εἰς Θετταλίαν ἀφίκετο. Λαρισαῖοι μὲν οὖν καὶ Κραννῶνιοι καὶ Σκοτουσσαῖοι καὶ Φαρσάλιοι, σύμμαχοι ὄντες Βοιωτοῖς, καὶ πάντες δὲ Θετταλοί, πλὴν ὅσοι αὐτῶν φυγάδες τότε
 4 ἐτύγχανον, ἐκακούργουν αὐτὸν ἐπακολουθοῦντες. ὁ δὲ τῶς μὲν ἦγεν ἐν πλαισίῳ τὸ στράτευμα, τοὺς ἡμίσεις

μὲν ἔμπροσθεν, τοὺς ἡμίσεις δ' ἐπ' οὐρᾶ ἔχων τῶν
 ἰππέων· ἐπεὶ δ' ἐκώλυον τῆς πορείας οἱ Θετταλοὶ
 ἐπελαύνοντες τοῖς ὀπίσθεν, παραπέμπει ἐπ' οὐρὰν καὶ
 τὸ ἀπὸ τοῦ στόματος ἰππικὸν πλὴν τῶν περὶ αὐτόν·
 ὡς δὲ παρετάξαντο ἀλλήλοις, οἱ μὲν Θετταλοὶ νομίσαντες 5
 οὐκ ἐν καλῷ εἶναι πρὸς τοὺς ὀπλίτας ἰππομαχεῖν,
 στρέψαντες βάδην ἀπεχώρουν. οἱ δὲ μάλα σωφρόνως
 ἐπηκολούθουν. γνοὺς δὲ ὁ Ἀγησίλαος ἃ ἑκάτεροι 6
 ἡμάρτανον, πέμπει τοὺς περὶ αὐτόν μάλα εὐρώστους
 ἰππέας, καὶ κελεύει τοῖς τε ἄλλοις παραγγέλλειν καὶ
 αὐτοὺς διώκειν ὡς τάχιστα καὶ μηκέτι δοῦναι αὐτοῖς
 ἀναστροφὴν. οἱ δὲ Θετταλοὶ ὡς εἶδον παρὰ δόξαν 7
 ἐλαύνοντας, οἱ μὲν αὐτῶν ἔφυγον, οἱ δ' ἀνέστρεψαν,
 οἱ δὲ πειρώμενοι τοῦτο ποιεῖν, πλαγίους ἔχοντες τοὺς
 ἵππους ἠλίσκοντο. Πολύχαρμος μέντοι ὁ Φαρσάλιος 8
 ἰππαρχῶν ἀνέστρεψέ τε καὶ μαχόμενος σὺν τοῖς περὶ
 αὐτόν ἀποθνήσκει. ὡς δὲ τοῦτ' ἐγένετο, φυγὴ τῶν
 Θετταλῶν ἐξαίσια γίνυται· ὥστε οἱ μὲν ἀπέθνησκον
 αὐτῶν, οἱ δὲ καὶ ἠλίσκοντο. ἔστησαν δ' οὖν οὐ πρό-
 σθεν, πρὶν ἐν Ναρθακίῳ ἐν τῷ ὄρει ἐγένοντο. καὶ 9
 τότε μὲν δὴ ὁ Ἀγησίλαος τροπαῖόν τ' ἐστήσατο μεταξὺ
 Πραντὸς καὶ Ναρθακίου, καὶ αὐτοῦ ἔμεινε, μάλα ἠδό-
 μενος τῷ ἔργῳ, ὅτι τοὺς μέγιστον φρονοῦντας ἐπὶ ἰππικῇ
 ἐνευικήκει σὺν ᾧ αὐτὸς συνέλεξεν ἰππικῶ. τῇ δ'
 ὑστεραία ὑπερβαλὼν τὰ Ἀχαικὰ τῆς Φθίας ὄρη τὴν
 λοιπὴν πᾶσαν διὰ φιλίας ἐπορεύετο μέχρι πρὸς τὰ
 Βοιωτῶν ὄρια.

Ὅντος δ' αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐμβολῇ ὁ ἥλιος μηνουειδῆς 10
 ἔδοξε φανῆναι, καὶ ἠγγέλθη ὅτι ἠττημένοι εἶεν οἱ
 Λακεδαιμόνιοι τῇ ναυμαχίᾳ καὶ ὁ ναύαρχος Πείσαν-
 δρος τεθναίη. ἐλέγετο δὲ καὶ ᾧ τρόπῳ ἡ ναυμαχία

- 11 ἐγένετο. εἶναι μὲν γὰρ περὶ Κνίδου τὸν ἐπίπλου
 ἀλλήλοισ, Φαρνάβαζον δὲ ναύαρχον ὄντα σὺν ταῖς
 Φοινίσσαις εἶναι, Κόνωνα δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ἔχοντα
- 12 τετάχθαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ. ἀντιπαραταξαμένου δὲ τοῦ
 Πεισάνδρου, καὶ πολὺ ἔλαττόνων αὐτῷ τῶν νεῶν
 φανεισῶν τῶν αὐτοῦ τοῦ μετὰ Κόνωνος Ἑλληνικοῦ,
 τοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου συμμάχους εὐθύς αὐτῷ
 φεύγειν, αὐτὸν δὲ συμμείζαντα τοῖς πολεμίοις ἐμβολὰς
 ἐχούσῃ τῇ τριήρει πρὸς τὴν γῆν ἐξωσθῆναι· καὶ τοὺς
 μὲν ἄλλους ὅσοι εἰς τὴν γῆν ἐξεώσθησαν ἀπολιπόντας
 τὰς ναῦς σφῆξασθαι ὅπῃ δύναιντο εἰς τὴν Κνίδου,
- 13 αὐτὸν δ' ἐπὶ τῇ νηὶ μαχόμενον ἀποθανεῖν. ὁ οὖν
 Ἀγησίλαος πυθόμενος ταῦτα τὸ μὲν πρῶτον χαλεπῶς
 ἤνεγκεν· ἐπεὶ μέντοι ἐνεθυμήθη ὅτι τοῦ στρατεύματος
 τὸ πλεῖστον εἶη αὐτῷ οἶον ἀγαθῶν μὲν γιγνομένων
 ἠδέως μετέχειν, εἰ δέ τι χαλεπὸν ὄρῳεν, οὐκ ἀνάγκη
 εἶναι κοινωνεῖν αὐτοῖς, ἐκ τούτου μεταβαλὼν ἔλεγεν ὡς
 ἀγγέλλοιτο ὁ μὲν Πείσανδρος τετελετηκῶς, νικῶν δὲ
- 14 τῇ ναυμαχίᾳ. ἅμα δὲ ταῦτα λέγων καὶ ἐβουθύτει ὡς
 εὐαγγέλια καὶ πολλοῖς διέπεμπε τῶν τεθυμένων· ὥστε
 ἀκροβολισμοῦ ὄντος πρὸς τοὺς πολεμίους ἐκράτησαν
 οἱ τοῦ Ἀγησιλάου τῷ λόγῳ ὡς Λακεδαιμονίων νικῶντων
 τῇ ναυμαχίᾳ.
- 15 Ἦσαν δ' οἱ μὲν ἀντιτεταγμένοι τῷ Ἀγησιλάῳ Βοιωτοί,
 Ἀθηναῖοι, Ἀργεῖοι, Κορίνθιοι, Αἰνιᾶνες, Εὐβοεῖς, Λοκροὶ
 ἀμφοτέρω· σὺν Ἀγησιλάῳ δὲ Λακεδαιμονίων μὲν μόρα
 ἢ ἐκ Κορίνθου διαβᾶσα, ἡμισυ δὲ μόρας τῆς ἐξ Ὀρχο-
 μενοῦ, ἔτι δ' οἱ ἐκ Λακεδαίμονος νεοδαμῶδεις συστρα-
 τευσάμενοι αὐτῷ, πρὸς δὲ τούτοις οὗ Ἡριπίδας
 ἐξενάγει ξενικοῦ, ἔτι δὲ οἱ ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεων
 Ἑλληνίδων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ ὅσας διῶν

παρέλαβεν· αὐτόθεν δὲ προσεγένοντο ὀπλίται Ὀρχο-
 μένιοι καὶ Φωκεῖς. πελτασταὶ γε μὴν πολὺ πλείους οἱ
 μετ' Ἀγησιλάου· ἰππεῖς δ' αὖ παραπλήσιοι ἀμφοτέροις
 τὸ πλῆθος. ἢ μὲν δὴ δύναμις αὕτη ἀμφοτέρων· διηγή- 16
 σομαι δὲ καὶ τὴν μάχην, καὶ πῶς ἐγένετο οἷα οὐκ ἄλλη
 τῶν γ' ἐφ' ἡμῶν. συνῆσαν μὲν γὰρ εἰς τὸ κατὰ
 Κορώνειαν πεδίον οἱ μὲν σὺν Ἀγησιλάῳ ἀπὸ τοῦ
 Κηφισοῦ, οἱ δὲ σὺν Θηβαίοις ἀπὸ τοῦ Ἐλικῶνος. εἶχε
 δ' Ἀγησίλαος μὲν δεξιὸν τοῦ μετ' αὐτοῦ, Ὀρχομένιοι
 δ' αὐτῷ ἔσχατοι ἦσαν τοῦ εὐωνύμου. οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι
 αὐτοὶ μὲν δεξιοὶ ἦσαν, Ἀργεῖοι δ' αὐτοῖς τὸ εὐώνυμον
 εἶχον. συνιόντων δὲ τέως μὲν σιγῇ πολλῇ ἀπ' ἀμφο- 17
 τέρων ἦν· ἠνίκα δ' ἀπειχον ἀλλήλων ὅσοι στάδιον,
 ἀλαλάξαντες οἱ Θηβαῖοι δρόμῳ ὁμόσε ἐφέροντο. ὡς δὲ
 τριῶν ἔτι πλέθρων ἐν μέσῳ ὄντων ἀντεξέδραμον ἀπὸ
 τῆς Ἀγησιλάου φάλαγγος ὧν Ἡριππίδας ἐξενάγει καὶ
 σὺν αὐτοῖς Ἴωνες καὶ Αἰολεῖς καὶ Ἑλλησπόντιοι, καὶ
 πάντες οὗτοι τῶν συνεκδραμόντων τε ἐγένοντο καὶ εἰς
 δόρυ ἀφικόμενοι ἔτρεψαν τὸ καθ' αὐτούς. Ἀργεῖοι
 μέντοι οὐκ ἐδέξαντο τοὺς περὶ Ἀγησίλαον, ἀλλ' ἔφυγον
 ἐπὶ τὸν Ἐλικῶνα. κἀνταῦθα οἱ μὲν τινες τῶν ξένων 18
 ἐστεφάνουν ἤδη τὸν Ἀγησίλαον, ἀγγέλλει δέ τις αὐτῷ
 ὅτι οἱ Θηβαῖοι τοὺς Ὀρχομενίους διακόψαντες ἐν τοῖς
 σκευοφόροις εἶησαν. καὶ ὁ μὲν εὐθύς ἐξελίξας τὴν
 φάλαγγα ἤγεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι ὡς εἶδον
 τοὺς συμμάχους πρὸς Ἐλικῶνι πεφευγότας, διαπεσεῖν
 βουλόμενοι πρὸς τοὺς ἑαυτῶν, συσπειραθέντες ἐχώρουν
 ἐρρωμένως· ἐνταῦθα δὴ Ἀγησίλαον ἀνδρεῖον μὲν ἐξεστίν 19
 εἶπεῖν ἀναμφισβητήτως· οὐ μέντοι εἴλετό γε τὰ ἀσφα-
 λέστατα. ἐξὸν γὰρ αὐτῷ παρῆντι τοὺς διαπίπτοντας
 ἀκολουθοῦντι χειροῦσθαι τοὺς ὀπισθεν, οὐκ ἐποίησε

τοῦτο, ἀλλ' ἀντιμέτωπος συνέρραξε τοῖς Θηβαίοις· καὶ
 συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐώθοῦντο, ἐμάχοντο, ἀπ-
 ἐκτεινον, ἀπέθνησκον. τέλος δὲ τῶν Θηβαίων οἱ μὲν
 διακίπτουσι πρὸς τὸν Ἑλικῶνα, πολλοὶ δ' ἀποχωροῦντες
 20 ἀπέθανον. ἐπεὶ δ' ἡ μὲν νίκη Ἀγησιλάου ἐγεγένητο,
 τετρωμένος δ' αὐτὸς προσενήνεκτο πρὸς τὴν φάλαγγα,
 προσελάσαντες τινες τῶν ἱππέων λέγουσιν αὐτῷ ὅτι
 τῶν πολεμίων ὡς ὀγδοήκοντα σὺν ὅπλοις ὑπὸ τῷ νεφῷ
 εἶσι, καὶ ἠρώτων τί χρὴ ποιεῖν. ὁ δέ, καίπερ πολλὰ
 τραύματα ἔχων, ὅμως οὐκ ἐπελάθετο τοῦ θείου, ἀλλ'
 ἔαν τε ἀπιέναι ἢ βούλοιτο ἐκέλευε καὶ ἀδικεῖν οὐκ
 εἶα. τότε μὲν οὖν, καὶ γὰρ ἦν ἤδη ὀψέ, δειπνοποιη-
 21 σάμενοι ἐκοιμήθησαν. πρῶ δὲ Γύλιον τὸν πολέμαρχον
 παρατάξαι τε ἐκέλευε τὸ στράτευμα καὶ τροπαῖον ἴστα-
 σθαι, καὶ στεφανοῦσθαι πάντας τῷ θεῷ καὶ τοὺς
 ἀνλητὰς πάντας αὐλεῖν. καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἐποίουν. οἱ
 δὲ Θηβαῖοι ἔπεμψαν κήρυκας, ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς
 αἰτοῦντες θάψαι. καὶ οὕτω δὴ αἷ τε σπονδαὶ γίνονται
 καὶ Ἀγησίλαος μὲν εἰς Δελφοὺς ἀφικόμενος δεκάτην
 τῶν ἐκ τῆς λείας τῷ θεῷ ἀπέθυσεν οὐκ ἐλάττω ἑκατὸν
 ταλάντων· Γύλις δὲ ὁ πολέμαρχος ἔχων τὸ στράτευμα
 ἀπεχώρησεν εἰς Φωκέας, ἐκεῖθεν δ' εἰς τὴν Λοκρίδα
 22 ἐμβάλλει. καὶ τὴν μὲν ἄλλην ἡμέραν οἱ στρατιῶται
 καὶ σκευὴ ἐκ τῶν κωμῶν καὶ σῖτον ἤρπαζον· ἐπεὶ δὲ
 πρὸς ἑσπέραν ἦν, τελευταίων ἀποχωρούντων τῶν Λακε-
 δαιμονίων ἐπηκολούθουν αὐτοῖς οἱ Λοκροὶ βάλλοντες
 καὶ ἀκοντίζοντες. ὡς δ' αὐτῶν οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπο-
 στρέφαντες καὶ διώξαντες κατέβαλόν τινας, ἐκ τούτου
 ὀπισθεν μὲν οὐκέτι ἐπηκολούθουν, ἐκ δὲ τῶν ὑπερ-
 23 δεξίων ἔβαλλον. οἱ δ' ἐπεχείρησαν μὲν καὶ πρὸς τὸ
 σιμὸν διώκειν· ἐπεὶ δὲ σκότος τε ἐγίγνετο καὶ ἀποχω-

ροῦντες οἱ μὲν διὰ τὴν δυσχωρίαν ἔπιπτον, οἱ δὲ [καὶ] διὰ τὸ μὴ προορᾶν [τὰ] ἔμπροσθεν, οἱ δὲ καὶ ὑπὸ τῶν βελῶν, ἐνταῦθα ἀποθνήσκουσι Γυλῖς τε ὁ πολέμαρχος καὶ τῶν παραστατῶν Πελλῆς, καὶ οἱ πάντες ὡς ὀκτωκαίδεκα τῶν Σπαρτιατῶν, οἱ μὲν καταλευσθέντες, οἱ δὲ καὶ τραυματισθέντες. εἰ δὲ μὴ ἐβοήθησαν αὐτοῖς ἐκ τοῦ στρατοπέδου δειπνοῦντες, ἐκινδύνευσαν ἂν ἅπαντες ἀπολέσθαι.

Μετὰ τοῦτό γε μὴν ἀφείθη μὲν κατὰ πόλεις τὸ IV. ἄλλο στράτευμα, ἀπέπλευσε δὲ καὶ ὁ Ἀγησίλαος ἐπ' οἴκου. ἐκ δὲ τούτου ἐπολέμουν Ἀθηναῖοι μὲν καὶ Βοιωτοὶ καὶ Ἀργεῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν ἐκ Κορίνθου ὀρμώμενοι, Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ οἱ σύμμαχοι ἐκ Σικυῶνος. ὀρῶντες δ' οἱ Κορίνθιοι αὐτῶν μὲν καὶ τὴν χώραν θηουμένην καὶ <πολλοὺς> ἀποθνήσκοντας διὰ τὸ ἀεὶ τῶν πολεμίων ἐγγὺς εἶναι, τοὺς δ' ἄλλους συμμαχοὺς καὶ αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ ὄντας καὶ τὰς χώρας αὐτῶν ἐνεργοὺς οὐσας, οἱ πλείστοι καὶ βέλτιστοι αὐτῶν εἰρήνης ἐπεθύμησαν, καὶ συνιστάμενοι ἐδίδασκον ταῦτα ἀλλήλους. γνόντες δ' οἱ Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι καὶ Βοιωτοὶ καὶ Κορινθίων οἳ τε τῶν παρὰ βασιλέως 2 χρημάτων μετεσχηκότες καὶ οἱ τοῦ πολέμου αἰτιώτατοι γεγενημένοι ὡς εἰ μὴ ἐκποδῶν ποιήσονται τοὺς ἐπὶ τὴν εἰρήνην τειραμμένους, κινδυνεύσει πάλιν ἡ πόλις λακωνίσει, οὕτω δὲ σφαγὰς ἐπεχείρουν ποιεῖσθαι. καὶ πρῶτον μὲν τὸ πάντων ἀνοσιώτατον ἐβουλεύσαντο· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι, κὰν νόμῳ τις καταγνωσθῆ, οὐκ ἀποκτινύουσιν ἐν ἑορτῇ· ἐκεῖνοι δ' Εὐκλείων τὴν τελευταίαν προείλοντο, ὅτι πλείους ἂν ᾤοντο λαβεῖν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὥστε ἀποκτεῖναι. ὡς δ' ἐσημάνθη οἷς εἴρητο οὐς ἔδει 3 ἀποκτεῖναι, σπασάμενοι τὰ ξίφη ἔπαιον τὸν μὲν τινὰ

συνηθηκότα ἐν κύκλῳ, [τὸν δὲ καθήμενον,] τὸν δὲ
 τινα ἐν θιάτρῳ, ἔστι δ' ὄν καὶ κριτὴν καθήμενον. ὡς
 δ' ἐγνώσθη τὸ πρᾶγμα, εὐθύς ἔφευγον οἱ βέλτιστοι,
 οἱ μὲν πρὸς τὰ ἀγάλματα τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ θεῶν, οἱ
 δ' ἐπὶ τοὺς βωμούς· ἐνθα δὴ οἱ ἀνοσιώτατοι καὶ παντά-
 πασιν οὐδὲν νόμιμον φρονοῦντες, οἳ τε κελεύοντες καὶ
 οἱ πειθόμενοι. ἔσφατιον καὶ πρὸς τοῖς ἱεροῖς, ὥστ' ἐνί-
 ους καὶ τῶν οὐ τυπτομένων, νομίμων δ' ἀνθρώπων,
 4 ἀδημονῆσαι τὰς ψυχὰς ἰδόντας τὴν ἀσέβειαν. ἀπο-
 θνήσκουσι δ' οὕτω τῶν μὲν πρεσβυτέρων πολλοί·
 μᾶλλον γὰρ ἔτυχον ἐν τῇ ἀγορᾷ ὄντες· οἱ δὲ νεώτεροι,
 ὑποπεύσαντος Πασιμήλου τὸ μέλλον ἔσσεσθαι, ἡσυχίαν
 ἔσχον ἐν τῷ Κρανεῖῳ. ὡς δὲ τῆς κραυγῆς ἤσθοντο,
 καὶ φεύγοντές τινες ἐκ τοῦ πράγματος ἀφίκοντο πρὸς
 αὐτούς, ἐκ τούτου ἀναδραμόντες κατὰ τὸν Ἀκρο-
 κόρινθον, προσβαλόντας μὲν Ἀργεῖους καὶ τοὺς ἄλλους
 5 ἀπεκρούσαντο· βουλευομένων δὲ τί χρῆ ποιεῖν, πίπτει
 τὸ κρόκρον ἀπὸ τοῦ κίονος οὔτε σεισμοῦ οὔτε ἀνέμου
 γενομένου. καὶ θυομένοις δὲ τοιαῦτα ἦν τὰ ἱερά ὥστε
 οἱ μάντις ἔφασαν ἄμεινον εἶναι καταβαίνειν ἐκ τοῦ
 χωρίου. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς φευξόμενοι ἔξω τῆς
 Κορινθίας ἀπεχώρησαν· ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ φίλοι αὐτοὺς
 ἐπειθον καὶ μητέρες ἰοῦσαι καὶ ἀδελφαί, καὶ αὐτῶν δὲ
 τῶν ἐν δυνάμει ὄντων ἦσαν οἱ ὀμνύοντες ὑπισχνοῦντο
 μηδὲν χαλεπὸν αὐτοὺς πείσεσθαι, οὕτω δὴ ἀπῆλθόν
 τινες οἴκαδε αὐτῶν. ὀρῶντες δὲ τοὺς <ἐν δυνάμει
 ὄντας> τυραννεύοντας, αἰσθανόμενοι δὲ ἀφανιζομένην
 τὴν πόλιν διὰ τὸ καὶ ὄρους ἀνεσπᾶσθαι καὶ Ἄργος ἀντὶ
 Κορίνθου τὴν πατρίδα αὐτοῖς ὀνομάζεσθαι, καὶ πολι-
 τείας μὲν ἀναγκαζόμενοι τῆς ἐν Ἄργει μετέχειν, ἧς
 οὐδὲν ἐδέοντο, ἐν δὲ τῇ πόλει μετοίκων ἔλαττον δυνά-

μενοι, ἐγένοντό τινες αὐτῶν οἱ ἐνόμισαν οὕτω μὲν
 ἀβίωτον εἶναι· πειρωμένους δὲ τὴν πατρίδα, ὥσπερ ἦν
 καὶ ἐξ ἀρχῆς, Κόρινθον ποιῆσαι καὶ ἐλευθέραν ἀπο-
 δεῖξαι καὶ τῶν μὲν μαιφόνων καθαρὰν, εὐνομίᾳ δὲ
 χρωμένην, ἄξιον εἶναι, εἰ μὲν δύναιτο καταπρᾶξαι
 ταῦτα, σωτήρας γενέσθαι τῆς πατρίδος, εἰ δὲ μὴ δύ-
 ναιτο, τῶν γε καλλίστων καὶ μεγίστων ἀγαθῶν ὀρεγο-
 μένους ἀξιεπαινοτάτης τελευτῆς τυχεῖν. οὕτω δὴ ἐπι- 7
 χειρεῖτον ἄνδρε δύο, Πασίμηλός τε καὶ Ἀλκιμένης,
 διαδύντε διὰ χειμάρρου συγγενέσθαι Πραξίτα τῷ Λακε-
 δαιμονίων πολεμάρχῳ, ὃς ἐτύγχανε μετὰ τῆς ἑαυτοῦ
 μόρας φρουρῶν ἐν Σικυῶνι, καὶ εἶπον ὅτι δύναιτ' ἂν
 παρασχεῖν αὐτῷ εἴσοδον εἰς τὰ κατατείνοντα ἐπὶ Λέχαιον
 τείχη. ὁ δὲ καὶ πρόσθεν γινώσκων τῷ ἄνδρῳ ἀξιο-
 πίστω ὄντε, ἐπίστευσε, καὶ διαπραξάμενος ὥστε καὶ τὴν
 ἀπιέναι μέλλουσαν ἐκ Σικυῶνος μόραν καταμεῖναι,
 ἔπραττε τὴν εἴσοδον. ἐπεὶ δὲ τῷ ἄνδρῳ καὶ κατὰ τύχην 8
 καὶ κατ' ἐπιμέλειαν ἐγενέσθην φύλακε κατὰ τὰς πύλας
 ταύτας ἔνθαπερ τὸ τροπαῖον ἔστηκεν, οὕτω δὴ ἔχων
 ὁ Πραξίτας ἔρχεται τὴν τε μόραν καὶ Σικυωνίους καὶ
 Κορινθίους ὅσοι φυγάδες ὄντες ἐτύγχανον. ἐπεὶ δ'
 ἦν πρὸς ταῖς πύλαις, φοβούμενος τὴν εἴσοδον, ἐβουλήθη
 τῶν πιστῶν ἄνδρα εἰσπέμψαι σκεψόμενον τὰ ἔνδον. τῷ
 δὲ εἰσηγαγέτην καὶ οὕτως ἀπλῶς ἀπεδειξάτην ὥστε ὁ
 εἰσελθὼν ἐξήγγειλε πάντα εἶναι ἀδόλως οἷάπερ ἐλεγέτην
 ἐκ τούτου δ' εἰσέρχεται. ὥς δὲ πολὺ διεχόντων τῶν 9
 τειχῶν ἀπ' ἀλλήλων παραταττόμενοι ὀλίγοι ἑαυτοῖς
 ἔδοξαν εἶναι, σταύρωμά τ' ἐποίησαντο καὶ τάφρον οἷαν
 ἐδύνατο πρὸ αὐτῶν, ἕως δὴ οἱ σύμμαχοι βοηθήσοιεν
 αὐτοῖς. ἦν δὲ καὶ ὀπισθεν αὐτῶν ἐν τῷ λιμένι Βοιωτῶν
 φυλακή. τὴν μὲν οὖν ἐπὶ τῇ νυκτὶ ἧ εἰσεῆλθον ἡμέραν

ἄμαχοι διήγαγον· τῇ δ' ὑστεραία ἤκον οἱ Ἀργεῖοι
 πασσυδία βοηθοῦντες· καὶ εὐρόντες τεταγμένους Λακε-
 δαιμονίους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ ἑαυτῶν, Σικυωνίους δὲ
 ἐχομένους, Κορινθίων δὲ τοὺς φυγάδας ὡς πεντήκοντα
 καὶ ἑκατὸν πρὸς τῷ ἐφῶ τείχει, ἀντιτάττονται ἐχόμενοι
 τοῦ ἐφῶ τείχους οἱ περὶ Ἴφικράτη μισθοφόροι, πρὸς
 δὲ τούτοις Ἀργεῖοι· εὐώνυμον δ' εἶχον αὐτοῖς Κορίνθιοι
 10 οἱ ἐκ τῆς πόλεως. καταφρονήσαντες δὲ τῷ πλήθει
 εὐθύς ἐχώρουν· καὶ τοὺς μὲν Σικυωνίους ἐκράτησαν
 καὶ διασπάσαντες τὸ σταύρωμα ἐδίωκον ἐπὶ θάλατταν,
 καὶ ἐκεῖ πολλοὺς αὐτῶν ἀπέκτειναν. Πασίμαχος δὲ ὁ
 ἵππαρμοστῆς, ἔχων ἵππείας οὐ πολλοὺς, ὡς ἑώρα τοὺς
 Σικυωνίους πιεζομένους, καταδήσας ἀπὸ δένδρων τοὺς
 ἵππους, καὶ ἀφελόμενος τὰς ἀσπίδας αὐτῶν, μετὰ τῶν
 ἐθελόντων ἦει ἐναντίον τοῖς Ἀργείοις. οἱ δὲ Ἀργεῖοι
 ὀρῶντες τὰ σίγμα τὰ ἐπὶ τῶν ἀσπίδων, ὡς Σικυωνίους
 οὐδὲν ἐφοβοῦντο. ἐνθα δὴ λέγεται εἰπῶν ὁ Πασίμαχος·
 Ναὶ τὼ σιῶ, ὦ Ἀργεῖοι, ψευσεῖ ὑμὲ τὰ σίγμα ταῦτα,
 χωρεῖν ὁμόσε· καὶ οὕτω μαχόμενος μετ' ὀλίγων πρὸς
 11 πολλοὺς ἀποθνήσκει καὶ ἄλλοι τῶν περὶ αὐτόν. οἱ
 μέντοι φυγάδες τῶν Κορινθίων νικῶντες τοὺς καθ'
 αὐτοὺς διέδυσαν ἄνω, καὶ ἐγένοντο ἐγγὺς τοῦ περὶ τὸ
 ἄστν κύκλου. οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι ὡς ἤσθοντο
 κρατοῦντα τὰ κατὰ τοὺς Σικυωνίους, βοηθοῦσιν [ἐξελ-
 θόντες, ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸ σταύρωμα]. οἱ γε
 μὴν Ἀργεῖοι ἐπεὶ ἤκουσαν ὕπισθεν ὄντας τοὺς Λακε-
 δαιμονίους, στραφέντες δρόμῳ πάλιν ἐκ τοῦ σταυρώ-
 ματος ἐξέπιπτον. καὶ οἱ μὲν ἐν δεξιᾷ ἔσχατοι αὐτῶν
 παιόμενοι εἰς τὰ γυμνὰ ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἀπ-
 ἐθνησκον, οἱ δὲ πρὸς τῷ τείχει ἀθρόοι σὺν πολλῷ ὄχλῳ
 πρὸς τὴν πόλιν ἀπεχώρουν. ὡς δ' ἐνέτυχον τοῖς φυγάσι

τῶν Κορινθίων, καὶ ἔγνωσαν πολεμίους ὄντας, ἀπέκλιναν πάλιν. ἐνταῦθα μέντοι οἱ μὲν κατὰ τὰς κλίμακας ἀναβαίνοντες ἤλλοντο κατὰ τοῦ τείχους καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ περὶ τὰς κλίμακας ὠθούμενοι καὶ παϊόμενοι ἀπέθνησκον, οἱ δὲ καὶ καταπατούμενοι ὑπ' ἀλλήλων ἀπεπνίγοντο. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἠπόρουν 12 τίνα ἀποκτείνουεν· ἔδωκε γὰρ τότε γε ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔργον οἷον οὐδ' ἠὔξαντό ποτ' ἄν. τὸ γὰρ ἐγχειρισθῆναι αὐτοῖς πολεμίων πληθὺς πεφοβημένου, ἐκπεπληγμένου, τὰ γυμνὰ παρέχον, ἐπὶ τὸ μάχεσθαι οὐδένα τρεπόμενον, εἰς δὲ τὸ ἀπόλλυσθαι πάντας πάντα ὑπηρετοῦντας, πῶς οὐκ ἄν τις θεῖον ἠγήσαιο; τότε γοῦν οὕτως ἐν ὀλίγῳ πολλοὶ ἔπεσον ὥστε εἰδισμένοι ὄρᾶν οἱ ἄνθρωποι σωροὺς σίτου, ξύλων, λίθων, τότε ἐθεάσαντο σωροὺς νεκρῶν. ἀπέθανον δὲ καὶ οἱ ἐν τῷ λιμένι τῶν Βοιωτῶν φύλακες, οἱ μὲν ἐπὶ τῶν τειχῶν, οἱ δὲ ἐπὶ τὰ τέγη τῶν νεωσοίκων ἀναβάντες. μετὰ μὲν τοίνυν τοῦτο οἱ μὲν Κορίνθιοι 13 καὶ Ἀργεῖοι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπήγοντο, οἱ δὲ σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμονίων ἐβοήθουν. ἐπεὶ δὲ ἠθροίσθησαν, ἔγνω Πραξίτας πρῶτον μὲν τῶν τειχῶν καθελεῖν ὥστε δίοδον στρατοπέδῳ ἱκανὴν εἶναι, ἔπειτα δ' ἀναλαβὼν τὸ στράτευμα ἤγε τὴν ἐπὶ Μέγαρα, καὶ αἰρεῖ προσβαλὼν πρῶτον μὲν Σιδουῦντα, ἔπειτα δὲ Κρομμυῶνα. καὶ ἐν τούτοις τοῖς τείχεσι καταστήσας φρουροὺς τοῦμπαλιν ἐπορευέτο· καὶ τειχίσας Ἐπιείκειαν, ἵνα φρούριον εἴη πρὸ τῆς φιλίας τοῖς συμμαχοῖς, οὕτω διαφῆκε τὸ στράτευμα, καὶ αὐτὸς τὴν ἐπὶ Λακεδαίμονα ἀπεχώρει.

Ἐκ δὲ τούτου στρατιαὶ μὲν μεγάλαι ἐκατέρων δι- 14
επέπαντο, φρουροὺς δὲ πέμπουσαι αἱ πόλεις, αἱ μὲν εἰς Κόρινθον, αἱ δὲ εἰς Σικυῶνα, ἐφύλαττον τὰ τείχη.

μισθοφόρους γε μὴν ἑκάτεροι ἔχοντες διὰ τούτων ἐρρω-
μένως ἐπολέμουν.

- 15 Ἐνθα δὴ καὶ Ἴφικράτης εἰς Φλειοῦντα ἐμβαλὼν
καὶ ἐνεδρευσάμενος, ὀλίγοις δὲ λεηλατῶν, βοηθησάντων
τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἀφυλάκτως, ἀπέκτεινε τοσοῦτους
ὥστε καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους πρόσθεν οὐ δεχόμενοι
εἰς τὸ τεῖχος οἱ Φλειάσιοι, φοβούμενοι μὴ τοὺς φάσκοντας
ἐπὶ λακωνισμῷ φεύγειν κατάγοιεν, τότε οὕτω κατεπλά-
γησαν τοὺς ἐκ Κορίνθου ὥστε μετεπέμψαντό τε τοὺς
Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν ἄκραν φυλάττειν
αὐτοῖς παρέδωκαν. οἱ μὲντοι Λακεδαιμόνιοι, καίπερ
εὐνοικῶς ἔχοντες τοῖς φυγάσιν, ὅσον χρόνον εἶχον αὐτῶν
τὴν πόλιν, οὐδ' ἐμνήσθησαν παντάπασι περὶ καθόδου
φυγάδων, ἀλλ' ἐπεὶ ἀναταρῆσαι ἐδόκει ἢ πόλις, ἐξῆλθον
καὶ τὴν πόλιν καὶ τοὺς νόμους παραδόντες οἵανπερ καὶ
16 παρέλαβον. οἱ δ' αὖ περὶ τὸν Ἴφικράτην πολλαχόσε
καὶ τῆς Ἀρκαδίας ἐμβαλόντες ἐλεηλάτουν τε καὶ προσ-
έβαλλον πρὸς τὰ τεῖχη· ἔξω γὰρ οἱ τῶν Ἀρκαδίων
ὀπλίται παντάπασιν οὐκ ἀντεξῆσαν· οὕτω τοὺς πελτα-
στὰς ἐπεφόβηντο. τοὺς μὲντοι Λακεδαιμονίους οὕτως
αὖ οἱ πελταστοὶ ἐδεδίεσαν ὡς ἐντὸς ἀκοντίσματος οὐ
προσῆσαν τοῖς ὀπλίταις· ἤδη γὰρ ποτε καὶ ἐκ τοσοῦτου
διώξαντες οἱ νεώτεροι τῶν Λακεδαιμονίων ἐλόντες ἀπ-
17 ἐκτεινάν τινες αὐτῶν. καταφρονοῦντες δὲ οἱ Λακε-
δαιμόνιοι τῶν πελταστῶν, ἔτι μᾶλλον τῶν ἐαυτῶν συμ-
μάχων κατεφρόνου· καὶ γὰρ οἱ Μαντινεῖς βοηθήσαντές
ποτε ἐπ' ἐκδραμόντας πελταστὰς ἐκ τοῦ ἐπὶ Λέχαιον
τείνοντος τεύχους, ἀκοντιζόμενοι ἐνέκλινάν τε καὶ ἀπ-
έθανόν τινες αὐτῶν φεύγοντες· ὥστε οἱ μὲν Λακεδαι-
μόνιοι καὶ ἐπισκώπτειν ἐτόλμων ὡς οἱ σύμμαχοι φο-
βοῦντο τοὺς πελταστὰς ὥσπερ μορμόνας παιδάρια. αὐτοὶ

δὲ ἐκ τοῦ Λαχαιίου ὀρμώμενοι σὺν μόρᾳ καὶ τοῖς Κορινθίων φηγάσι κύκλω περὶ τὸ ἄστυ τῶν Κορινθίων ἐστρατεύοντο· οἱ δ' αὖ Ἀθηναῖοι φοβούμενοι τὴν θώμην 18 τῶν Λακεδαιμονίων, μὴ ἐπεὶ τὰ μακρὰ τείχη τῶν Κορινθίων διήρητο, ἔλθοιεν ἐπὶ σφᾶς, ἠγγήσαντο κράτιστον εἶναι ἀνατειχίσαι τὰ διηρημένα ὑπὸ Πραξίτα τείχη. καὶ ἐλθόντες πανδημεὶ μετὰ λιθολόγων καὶ τεκτόνων τὸ μὲν πρὸς Σικυῶνος καὶ πρὸς ἐσπέρας ἐν ὀλίγαις ἡμέραις πάνυ καλὸν ἐξετείχισαν, τὸ δὲ ἔϋον μᾶλλον κατὰ ἡσυχίαν ἐτείχιζον.

Οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι ἐνθυμηθέντες τοὺς Ἀργεῖους 19 τὰ μὲν οἴκοι καρπουμένους, ἠδομένους δὲ τῷ πολέμῳ, στρατεύουσιν ἐπ' αὐτούς. Ἀγησίλαος δ' ἠγεῖτο, καὶ δηώσας πᾶσαν αὐτῶν τὴν χώραν, εὐθύς ἐκεῖθεν ὑπερβαλὼν κατὰ Τενέαμ εἰς Κόρινθον αἰρεῖ τὰ ἀνοικοδομηθέντα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τείχη. παρεγένετο δὲ αὐτῷ καὶ ἀδελφὸς Τελευτίας κατὰ θάλατταν, ἔχων τριήρεις περὶ δώδεκα· ὥστε μακαρίζεσθαι αὐτῶν τὴν μητέρα, ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὧν ἔτεκεν ὁ μὲν κατὰ γῆν τὰ τείχη τῶν πολεμίων, ὁ δὲ κατὰ θάλατταν τὰς ναῦς καὶ τὰ νεώρια ἤρηκε. καὶ τότε μὲν ταῦτα πράξας ὁ Ἀγησίλαος τό τε τῶν συμμάχων στρατεύμα διῆκε καὶ τὸ πολιτικὸν οἴκαδε ἀπήγαγεν.

Ἐκ δὲ τούτου Λακεδαιμόνιοι ἀκούοντες τῶν φευ- v. γόντων ὅτι οἱ ἐν τῇ πόλει πάντα μὲν τὰ βοσκήματα ἔχοιεν καὶ σῶζοιντο ἐν τῷ Πειραίῳ, πολλοὶ δὲ τρέφοιντο αὐτόθεν, στρατεύουσι πάλιν εἰς τὴν Κόρινθον, Ἀγησίλαου καὶ τότε ἠγρουμένου. καὶ πρῶτον μὲν ἦλθεν εἰς Ἴσθμόν· καὶ γὰρ ἦν ὁ μῆν ἐν ᾧ Ἴσθμια γίγνεται, καὶ οἱ Ἀργεῖοι αὐτοῦ ἐτύγγανον τότε ποιοῦντες τὴν θυσίαν τῷ Ποσειδῶνι, ὡς Ἀργούς Κορίνθου ὄντος.

ὡς δ' ἤσθοντο προσιώντα τὸν Ἀγησίλαον καταλιπόντες καὶ τὰ τεθυμένα καὶ τὰ ἀριστοποιούμενα μάλα σὺν πολλῷ φόβῳ ἀπεχώρουν εἰς τὸ ἄστυ κατὰ τὴν ἐπὶ

² Κερχρειᾶς ὁδόν. ὁ μέντοι Ἀγησίλαος ἐκείνους μὲν καίπερ ὄρων οὐκ ἐδίωκε, κατασκηνησας δὲ ἐν τῷ ἱερῷ αὐτός τε τῷ θεῷ ἔθυε καὶ περιέμενεν, ἕως οἱ φυγάδες τῶν Κορινθίων ἐποίησαν τῷ Ποσειδῶνι τὴν θυσίαν καὶ τὸν ἀγῶνα. ἐποίησαν δὲ καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἀπελθόντος Ἀγησίλαου ἐξ ἀρχῆς πάλιν Ἴσθμια. καὶ ἐκείνῳ τῷ ἔτει ἔστι μὲν ἂ τῶν ἄθλων δις ἕκαστος ἐνικήθη, ἔστι δὲ

³ ἂ δις οἱ αὐτοὶ ἐκηρύχθησαν. τῇ δὲ τετάρτῃ ἡμέρᾳ ὁ Ἀγησίλαος ἤγε πρὸς τὸ Πείραιον τὸ στράτευμα. ἰδὼν δὲ ὑπὸ πολλῶν φυλατιόμενον, ἀπεχώρησε μετ' ἄριστον πρὸς τὸ ἄστυ, ὡς προδιδομένης τῆς πόλεως· ὥστε οἱ Κορίνθιοι δεισαντες μὴ προδιδοῖτο ὑπὸ τινῶν ἢ πόλις, μετεπέμψαντο τὸν Ἰφικράτην σὺν τοῖς πλείστοις τῶν πελταστῶν. αἰσθόμενος δὲ ὁ Ἀγησίλαος τῆς νυκτὸς παρεληλυθότας αὐτούς, ὑποστρέψας ἅμα τῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸ Πείραιον ἤγε. καὶ αὐτὸς μὲν κατὰ τὰ θερμὰ προῆει, μόραν δὲ κατὰ τὸ ἀκρότατον ἀνεβίβασε. καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα ὁ μὲν πρὸς ταῖς θέρμαις ἐστρατοπεδεύετο, ἡ δὲ μόρα τὰ ἄκρα κατέχουσα ἐνυκτέρευσεν.

⁴ ἔνθα δὴ καὶ ὁ Ἀγησίλαος μικρῷ, καιρίῳ δ' ἐνθυμήματι ἠὺδοκίμησε. τῶν γὰρ τῇ μόρα φερόντων τὰ σιτία οὐδενὸς πῦρ εἰσενεγκόντος, ψύχους δὲ ὄντος διὰ τε τὸ πάνυ ἐφ' ὑψηλοῦ εἶναι καὶ διὰ τὸ γενέσθαι ὕδωρ καὶ χάλαζαν πρὸς τὴν ἐσπέραν, καὶ ἀνεβεβήκεσαν δὲ ἔχοντες οἷα δὴ θέρους σπειρία, ῥιγούντων δ' αὐτῶν καὶ ἐν σκότῳ ἀθύμως πρὸς τὸ δεῖπνον ἐχόντων, πέμπει ὁ Ἀγησίλαος οὐκ ἕλαττον δέκα φέροντας πῦρ ἐν χύτραις. ἐπειδὴ δὲ ἀνέβησαν ἄλλος ἄλλη, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα

πυρὰ ἐγένετο, ἅτε πολλῆς ὕλης παρούσης, πάντες μὲν
 ἠλείφοιτο, πολλοὶ δὲ καὶ ἐδείπνησαν ἐξ ἀρχῆς. φα-
 νερός δὲ ἐγένετο καὶ ὁ νεὸς τοῦ Ποσειδῶνος ταύτη
 τῇ νυκτὶ καόμενος· ὕφ' οὗτου δ' ἐνεπρήσθη οὐδεὶς
 οἶδεν. ἐπεὶ δὲ ἦσθοντο οἱ ἐν τῷ Πειραιῶ τὰ ἄκρα ⁵
 ἐχόμενα, ἐπὶ μὲν τὸ ἀμύνασθαι οὐκέτι ἐτράποντο, εἰς
 δὲ τὸ Ἑραιοὺν κατέφυγον καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ
 δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι καὶ τῶν βοσκημάτων τὰ πλεῖστα.
 καὶ Ἀγησίλαος μὲν δὴ σὺν τῷ στρατεύματι παρὰ θά-
 λατταν ἐπορεύετο· ἡ δὲ μόρα ἅμα καταβαίνουσα ἀπὸ
 τῶν ἄκρων Οἰνόην τὸ ἐντετειχισμένον τεῖχος αἰρεῖ καὶ
 τὰ ἐνόητα ἔλαβε, καὶ πάντες δὲ οἱ στρατιῶται ἐν ταύτῃ
 τῇ ἡμέρᾳ πολλὰ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῶν χωρίων ἐλάμ-
 βανον. οἱ δ' ἐν τῷ Ἑραιοῦ καταπεφευγότες ἐξῆσαν,
 ἐπιτρέψοντες Ἀγησιλάῳ γνῶναι ὃ τι βούλοιο περὶ
 σφῶν. ὁ δ' ἔγνω, ὅσοι μὲν τῶν σφαγέων ἦσαν, παρα-
 δοῦναι αὐτοὺς τοῖς φυγάσι, τὰ δ' ἄλλα πάντα πρα-
 θῆναι. ἐκ τούτου δὲ ἐξῆει μὲν ἐκ τοῦ Ἑραιοῦ πάμ- ⁶
 πολλα τὰ αἰχμαλώτα· πρεσβεῖαι δὲ ἄλλοθεν τε πολλαὶ
 παρῆσαν καὶ ἐκ Βοιωτῶν ἦκον ἐρησόμενοι τί ἂν ποιοῦν-
 τες εἰρήνης τύχοιεν. ὁ δὲ Ἀγησίλαος μάλα μεγαλο-
 φρόνως τούτους μὲν οὐδ' ὄρᾶν ἐδόκει, καίπερ Φάρακος
 τοῦ προξένου παρεστηκότος αὐτοῖς, ὅπως προσαγάγοι·
 καθήμενος δ' ἐπὶ τοῦ περὶ τὴν λίμνην κυκλοτεροῦς
 οἰκοδομήματος ἐθεώρει πολλὰ τὰ ἐξαγόμενα. τῶν δὲ
 Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν ὄπλων σὺν τοῖς δόρασι παρη-
 κολούθουν φύλακες τῶν αἰχμαλώτων, μάλα ὑπὸ τῶν
 παρόντων θεωρούμενοι· οἱ γὰρ εὐτυχοῦντες καὶ κρα-
 τοῦντες αἰεὶ πῶς ἀξιοθέατοι δοκοῦσιν εἶναι. ἔτι δὲ ⁷
 καθημένου Ἀγησιλάου καὶ εἰοκόςτος ἀγαλλομένῳ τοῖς
 πεπραγμένοις, ἰππεὺς τις προσήλαυνε καὶ μάλα ἰσχυ-

ρῶς ἰδρῶντι τῷ ἵπῳ. ὑπὸ πολλῶν δὲ ἐρωτώμενος ὅ
 τι ἀγγέλλοι, οὐδενὶ ἀπεκρίνατο, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγγὺς ἦν
 τοῦ Ἀγησιλάου, καταλόμενος ἀπὸ τοῦ ἵππου καὶ προσ-
 δραμῶν αὐτῷ μάλα σκυθρωπὸς ὢν λέγει τὸ τῆς ἐν
 Λεχαίῳ μόρας πάθος. ὁ δ' ὡς ἤκουσεν, εὐθύς τε ἐκ
 τῆς ἔδρας ἀνεπήδησε καὶ τὸ δόρυ ἔλαβε καὶ πολε-
 μάρχους καὶ πεντηκοντῆρας καὶ ξιναγούς καλεῖν τὸν
 8 κήρυκα ἐκέλευεν. ὡς δὲ συνέδραμον οὗτοι, τοῖς μὲν
 ἄλλοις εἶπεν, οὐ γὰρ πῶ ἠριστοποιήντο, ἐμφαροῦσιν
 ὅ τι δύναιντο ἤκειν τὴν ταχίστην, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς
 περὶ δαμοσίαν ὑφηγεῖτο ἀνάριστος. καὶ οἱ δορυφόροι
 τὰ ὄπλα ἔχοντες παρηκολούθουν σπουδῇ, τοῦ μὲν
 ὑφηγουμένου, τῶν δὲ μετιόντων. ἤδη δ' ἐκπεπερακό-
 τος αὐτοῦ τὰ θερμὰ εἰς τὸ πλατὺ τοῦ Λεχαίου, προσ-
 ελάσαντες ἵππεῖς τρεῖς ἀγγέλλουσιν ὅτι οἱ νεκροὶ ἀνηρη-
 μένοι εἶησαν. ὁ δ' ἐπεὶ τοῦτο ἤκουσε, θέσθαι κελεύσας
 τὰ ὄπλα καὶ ὀλίγον χρόνον ἀναπαύσας, ἀπῆγε πάλιν τὸ
 στράτευμα ἐπὶ τὸ Ἡραῖον· τῇ δ' ὑστεραία τὰ αἰχμά-
 λωτα διετίθετο.

9 Οἱ δὲ πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν προσκληθέντες καὶ
 ἐρωτώμενοι ὅ τι ἤκοιεν, περὶ μὲν τῆς εἰρήνης οὐκέτι
 ἐμέμνηντο, εἶπον δὲ ὅτι εἰ μὴ τι κωλύοι βούλοιντο
 εἰς ἄστν πρὸς τοὺς σφετέρους στρατιώτας παρελθεῖν.
 ὁ δ' ἐπιγελάσας· Ἄλλ' οἶδα μὲν, ἔφη, ὅτι οὐ τοὺς
 στρατιώτας ἰδεῖν βούλεσθε, ἀλλὰ τὸ εὐτύχημα τῶν
 φίλων ὑμῶν θεάσασθαι πόσον τι γεγένηται. περιμεί-
 νατε οὖν, ἔφη· ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς αὐτὸς ἄξω, καὶ μᾶλλον
 μετ' ἐμοῦ ὄντες γνώσεσθε ποῖόν τι τὸ γεγενημένον
 10 ἐστί. καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλὰ τῇ ὑστεραία θυσάμενος
 ἤγε πρὸς τὴν πόλιν τὸ στράτευμα. καὶ τὸ μὲν τρο-
 παῖον οὐ κατέβαλεν, εἰ δέ τι ἦν λοιπὸν δένδρον, κόπτων

καὶ κάων ἐπεδείκνυεν ὡς οὐδεὶς ἀντεξήει. ταῦτα δὲ ποιήσας ἐστρατοπεδεύσατο περὶ τὸ Λέχαιον· καὶ τοὺς Θηβαίων μέντοι πρέσβεις εἰς μὲν τὸ ἄστυ οὐκ ἀνῆκε, κατὰ θάλατταν δὲ εἰς Κρεῦσιν ἀπέπεμψεν. ἅτε δὲ ἀήθους τοῖς Λακεδαιμονίοις γεγεννημένης τῆς τοιαύτης συμφορᾶς, πολὺ πένθος ἦν κατὰ τὸ Λακωνικὸν στρατευμα, πλὴν ὅσων ἐτέθνασαν ἐν χώρᾳ ἢ υἱοὶ ἢ πατέρες ἢ ἀδελφοί· οὗτοι δ' ὥσπερ νικηφόροι λαμπροὶ καὶ ἀγαλλόμενοι τῷ οἰκείῳ πάθει περιῆσαν. ἐγένετο δὲ τὸ 11 τῆς μόρας πάθος τοιῶδε τρόπῳ. οἱ Ἀμυκλαῖοι ἀεὶ ποτε ἀπέρχονται εἰς τὰ Ἰακίνθια ἐπὶ τὸν παιᾶνα, εἴαν τε στρατοπεδεύομενοι τυγχάνωσιν εἴαν τε ἄλλως πως ἀποδημοῦντες. καὶ τότε δὴ τοὺς ἐκ πάσης τῆς στρατιᾶς Ἀμυκλαίους κατέλιπε μὲν Ἀγησίλαος ἐν Λεχαίῳ. ὁ δ' ἐκεῖ φρουρῶν πολέμαρχος τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν συμμάχων φρουροὺς ἔταξε φυλάττειν τὸ τεῖχος, αὐτὸς δὲ σὺν τῇ τῶν ὀπλιτῶν καὶ τῇ τῶν ἰπέων μόρᾳ παρὰ τὴν πόλιν τῶν Κορινθίων τοὺς Ἀμυκλαιεῖς παρήγεν. ἐπεὶ δὲ ἀπεῖχον ὅσον εἴκοσιν ἢ τριάκοντα σταδίουσ 12 τοῦ Σικυῶνος, ὁ μὲν πολέμαρχος σὺν τοῖς ὀπλίταις οὕσιν ὡς ἑξακοσίοις ἀπῆει πάλιν ἐπὶ τὸ Λέχαιον, τὸν δ' ἰππαρμοστήν ἐκέλευσε σὺν τῇ τῶν ἰπέων μόρᾳ, ἐπεὶ προπέμψειαν τοὺς Ἀμυκλαιεῖς μέχρι ὀπόσου αὐτοὶ κελεύοιεν, μεταδιώκειν. καὶ ὅτι μὲν πολλοὶ ἦσαν ἐν τῇ Κορίνθῳ καὶ πελτασταὶ καὶ ὀπλίται οὐδὲν ἡγνύουν· κατεφρόνουσιν δὲ διὰ τὰς ἔμπροσθεν τύχας μηδένα ἂν ἐπιχειρῆσαι σφίσιν. οἱ δ' ἐκ τῶν Κορινθίων ἄστειως, 13 Καλλίας τε ὁ Ἰππονίκου, τῶν Ἀθηναίων ὀπλιτῶν στρατηγῶν, καὶ Ἰφικράτης, τῶν πελταστῶν ἄρχων, καθυρῶντες αὐτοὺς καὶ οὐ πολλοὺς ὄντας καὶ ἐρήμους καὶ πελταστῶν καὶ ἰπέων, ἐνόμισαν ἀσφαλῆς εἶναι ἐπιθέσθαι

αὐτοῖς τῷ πελταστικῷ. εἰ μὲν γὰρ πορεύοιντο τῇ ὁδῷ, ἀκοντιζομένους ἂν αὐτοὺς εἰς τὰ γυμνά ἀπόλλυσθαι· εἰ δ' ἐπιχειροῖεν διώκειν, ῥαδίως ἂν ἀποφυγεῖν πελτασταῖς τοῖς ἐλαφροτάτοις τοὺς ὀπλίτας. γνόντες δὲ ταῦτα

14 ἔξάρχουσι. καὶ ὁ μὲν Καλλίας παρέταξε τοὺς ὀπλίτας οὐ πόρρω τῆς πόλεως, ὁ δὲ Ἴφικράτης λαβὼν τοὺς πελταστὰς ἐπέθετο τῇ μόρα. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπεὶ ἤκοντιζοντο καὶ ὁ μὲν τις ἐτέρωτο, ὁ δὲ καὶ ἐπεπτώκει, τούτους μὲν ἐκέλευον τοὺς ὑπασπιστὰς ἀραμένους ἀποφέρειν εἰς Λέχαιον· καὶ οὗτοι μόνοι τῆς μόρας τῇ ἀληθείᾳ ἐσώθησαν· ὁ δὲ πολέμαρχος ἐκέλευσε τὰ δέκα

15 ἀφ' ἧβης ἀποδιῶξαι τοὺς προειρημένους. ὥς δὲ ἐδίωκον, ἦρουν τε οὐδένα ἐξ ἀκοντίου βολῆς ὀπλίται ὄντες πελταστὰς· καὶ γὰρ ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευε, πρὶν τοὺς ὀπλίτας ὁμοῦ γίγνεσθαι· ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρουν ἐσπαρμένοι, ἅτε διώξαντες ὥς τάχους ἕκαστος εἶχεν, ἀναστρέφοντες οἱ περὶ τὸν Ἴφικράτη, οἳ τε ἐκ τοῦ ἐναντίου πάλιν ἠκόντιζον καὶ ἄλλοι ἐκ πλαγίου παραθέοντες εἰς τὰ γυμνά. καὶ εὐθύς μὲν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διώξει κατηκόντιζον ἑννέα ἢ δέκα αὐτῶν. ὥς δὲ τοῦτο ἐγένετο,

16 πολὺ ἤδη θρασύτερον ἐπέκειντο. ἐπεὶ δὲ κακῶς ἔπασχον, πάλιν ἐκέλευσεν ὁ πολέμαρχος διώκειν τὰ πεντεκαίδεκα ἀφ' ἧβης. ἀναχωροῦντες δὲ ἔτι πλείους αὐτῶν ἢ τὸ πρῶτον ἔπεσον. ἤδη δὲ τῶν βελτίστων ἀπολωλότων, οἱ ἵππεῖς αὐτοῖς παραγίγνονται καὶ σὺν τούτοις αὐθις δίωξιν ἐποίησαντο. ὥς δ' ἐνέκλιναν οἱ πελτασταί, ἐν τούτῳ κακῶς οἱ ἵππεῖς ἐπέθεντο· οὐ γὰρ ἕως ἀπέκτεινάν τινας αὐτῶν ἐδίωξαν, ἀλλὰ σὺν τοῖς ἐκδρομοῖς ἰσομέτωποι καὶ ἐδίωκον καὶ ἐπέστρεφον. ποιοῦντες δὲ καὶ πάσχοντες τὰ ὁμοῖα τούτοις καὶ αὐθις, αὐτοὶ μὲν αἰεὶ ἐλάτιους τε καὶ μαλακώτεροι ἐγίγνοντο,

οἱ δὲ πολέμιοι θρασύτεροί τε καὶ ἀεὶ πλείους οἱ ἐγχειροῦντες. ἀποροῦντες δὴ συνίστανται ἐπὶ βραχύν τινα ¹⁷ γήλοφον, ἀπέχοντα τῆς μὲν θαλάττης ὡς δύο στάδια, τοῦ δὲ Λεχαιῶν ὡς ἕξ ἢ ἑπτακαίδεκα στάδια. αἰσθόμενοι δ' οἱ ἀπὸ τοῦ Λεχαιῶν, εἰσβάντες εἰς πλοιάρια παρέπλεον, ἕως ἐγένοντο κατὰ τὸν γήλοφον. οἱ δ' ἀποροῦντες ἤδη, ὅτι ἐπασχον μὲν κακῶς καὶ ἀπέθνησκον, ποιεῖν δὲ οὐδὲν ἐδύναντο, πρὸς τούτοις δὲ ὀρῶντες καὶ τοὺς ὀπίστας ἐπιόντας, ἐγκλίνουσι. καὶ οἱ μὲν ἐμπίπτουσιν αὐτῶν εἰς τὴν θάλατταν, ὀλίγοι δὲ τινες μετὰ τῶν ἰππέων εἰς Λέχαιον ἐσώθησαν. ἐν πάσαις δὲ ταῖς μάχαις καὶ τῇ φυγῇ ἀπέθανον περὶ πεντήκοντα καὶ διακοσίους. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐπέ- ¹⁸πρακτο.

Ἐκ δὲ τούτου ὁ Ἀγησίλαος τὴν μὲν σφαλεῖσαν μόραν ἔχων ἀπήει, ἄλλην δὲ κατέλιπεν ἐν τῷ Λεχαιῶν. διῶν δὲ ἐπ' οἴκου ὡς μὲν ἐδύνατο ὀψιαίτατα κατήγρετο εἰς τὰς πόλεις, ὡς δ' ἐδύνατο προφαίτατα ἐξωρμάτο. παρὰ δὲ Μαντινείαν ἐξ Ὀρχομενοῦ ὄρθρου ἀναστὰς ἔτι σκοταῖος παρῆλθεν. οὕτω χαλεπῶς ἂν ἐδόκουν οἱ στρατιῶται τοὺς Μαντινέας ἐφηδομένους τῷ δυστυχήματι θεάσασθαι. ἐκ τούτου δὲ μάλα καὶ τᾶλλα ἐπε- ¹⁹ετύγχανεν Ἰφικράτης. καθεστηκότων γὰρ φρουρῶν ἐν Σιδουῦντι μὲν καὶ Κρομμυῶνι ὑπὸ Πραξίτου, ὅτε ἐκεῖνος εἴλε ταῦτα τὰ τεῖχη, ἐν Οἰνόῃ δὲ ὑπὸ Ἀγησιλάου, ὅτεπερ τὸ Πείραιον ἐάλω, πάνθ' εἴλε ταῦτα τὰ χωρία. τὸ μέντοι Λέχαιον ἐφρούρουν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ σύμμαχοι. οἱ φυγάδες δὲ τῶν Κορινθίων, οὐκέτι πεζῆ παριόντες ἐκ Σικυῶνος διὰ τὴν τῆς μόρας δυστυχίαν, ἀλλὰ παραπλέοντες <εἰς Λέχαιον> καὶ ἐντεῦθεν ὀρμώμενοι, πράγματα εἶχόν τε καὶ παρεῖχον τοῖς ἐν τῷ ἄστει.

- VI. Μετὰ δὲ τοῦτο οἱ Ἀχαιοὶ ἔχοντες Καλυδῶνα, ἢ τὸ παλαιὸν Αἰτωλίας ἦν, καὶ πολίτας πεποιημένοι τοὺς Καλυδωνίους, φρουρεῖν ἠναγκάζοντο ἐν αὐτῇ. οἱ γὰρ Ἀκαρνανεὶς ἐπεστράτεον, καὶ τῶν Ἀθηναίων δὲ καὶ Βοιωτῶν συμπαρῆσάν τινες αὐτοῖς διὰ τὸ συμμάχους εἶναι. πιεζόμενοι οὖν ὑπ' αὐτῶν οἱ Ἀχαιοὶ πρόεσβεις πέμπουσιν εἰς τὴν Λακεδαίμονα. οἱ δ' ἐλθόντες ἔλεγον
- 2 ὅτι οὐ δίκαια πάσχοιεν ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. Ἡμεῖς μὲν γάρ, ἔφασαν, ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, ὅπως ἂν ὑμεῖς παραγγέλλητε συστρατενόμεθα καὶ ἐπόμεθα ὅποι ἂν ἠγγήσθε· ὑμεῖς δὲ πολιορκουμένων ἡμῶν ὑπὸ Ἀκαρνάνων καὶ τῶν συμμάχων αὐτοῖς Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν οὐδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθε. οὐκ ἂν οὖν δυναίμεθα ἡμεῖς τούτων οὕτω γιγνομένων ἀντέχειν, ἀλλ' ἢ ἔασαντες τὸν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεμον διαβάντες πάντες πολεμήσομεν Ἀκαρνᾶσί τε καὶ τοῖς συμμάχοις αὐτῶν, ἢ εἰρήνην ποιησόμεθα ὁποῖαν ἂν τινα δυνώμεθα.
- 3 [ταῦτα δ' ἔλεγον ὑπαπειλοῦντες τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπαλλαγῆσεσθαι τῆς συμμαχίας, εἰ μὴ αὐτοῖς ἀντεπικουρήσουσι.] τούτων δὲ λεγομένων ἔδοξε τοῖς τ' ἐφόροις καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναγκαῖον εἶναι στρατεύεσθαι μετὰ τῶν Ἀχαιῶν ἐπὶ τοὺς Ἀκαρνᾶνας. καὶ ἐκπέμπουσιν Ἀγησίλαον, δύο μόρας ἔχοντα καὶ τῶν συμμάχων τὸ μέρος. οἱ μέντοι Ἀχαιοὶ πανδημεὶ συνεστρατεύοντο.
- 4 ἐπεὶ δὲ διέβη ὁ Ἀγησίλαος, πάντες μὲν οἱ ἐκ τῶν ἀγρῶν Ἀκαρνᾶνες ἔφυγον εἰς τὰ ἄστυ, πάντα δὲ τὰ βοσκήματα ἀπεχώρησε πόρρω, ὅπως μὴ ἀλίσκεται ὑπὸ τοῦ στρατεύματος. ὁ δ' Ἀγησίλαος ἐπειδὴ ἐγένετο ἐν τοῖς ὄρεισις τῆς πολεμίας, πέμψας εἰς Στράτον πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Ἀκαρνάνων εἶπεν ὥς, εἰ μὴ παυσάμενοι τῆς πρὸς Βοιωτοὺς καὶ Ἀθηναίους συμμαχίας ἑαυτοὺς

καὶ τοὺς <Ἀχαιοὺς> συμμάχους αἰρήσονται, δηώσει
 πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν ἐφεξῆς καὶ παραλείψει οὐδέν.
 ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπέιδοντο, οὕτως ἐποίει, καὶ κόπτων 5
 συνεχῶς τὴν χώραν οὐ προΐει πλέον τῆς ἡμέρας ἢ
 δέκα ἢ δώδεκα σταδίων. οἱ μὲν οὖν Ἀκαρονᾶνες, ἡγησά-
 μενοι ἀσφαλῆς εἶναι διὰ τὴν βραδυτῆτα τοῦ στρατεύ-
 ματος, τὰ τε βοσκήματα κατεβίβαζον ἐκ τῶν ὄρων καὶ
 τῆς χώρας τὰ πλεῖστα εἰργάζοντο. ἐπεὶ δὲ ἐδόκουν 6
 τῷ Ἀγησιλάῳ πάννυ ἤδη θαρρεῖν, ἡμέρα πέμπτη ἢ
 ἕκτη καὶ δεκάτη ἀφ' ἧς εἰσέβαλε, θυσάμενος πρῶ-
 διεπορευθεὶς πρὸ δειλῆς ἐξήκοντα καὶ ἑκατὸν στάδια
 ἐπὶ τὴν λίμνην περὶ ἣν τὰ βοσκήματα τῶν Ἀκαρονᾶνων
 σχεδὸν πάντα ἦν, καὶ ἔλαβε παντοδαπὰ βοσκήματα καὶ
 ἰπποφόρβια καὶ ἄλλα παντοδαπὰ βοσκήματα καὶ
 ἀνδράποδα πολλά. λαβὼν δὲ καὶ μείνας αὐτοῦ τὴν
 ἐπιούσαν ἡμέραν διεπώλει τὰ αἰχμάλωτα. τῶν μέντοι 7
 Ἀκαρονᾶνων πολλοὶ πελτασταὶ ἦλθον, καὶ πρὸς τῷ ὄρει
 σκηνοῦντος τοῦ Ἀγησιλάου βάλλοντες καὶ σφενδονών-
 τες ἀπὸ τῆς ἀκρωνυχίας τοῦ ὄρους ἔπασχον μὲν οὐδέν,
 κατεβίβασαν δὲ εἰς τὸ ὄμαλῆς τὸ στρατόπεδον, καίπερ
 ἤδη περὶ δεῖπνον παρασκευαζόμενον. εἰς δὲ τὴν νύκτα
 οἱ μὲν Ἀκαρονᾶνες ἀπῆλθον, οἱ δὲ στρατιῶται φυλακᾶς
 καταστησάμενοι ἐκάθευδον. τῇ δ' ὑστεραία ἀπῆγγεν ὁ 8
 Ἀγησίλαος τὸ στρατεύμα. καὶ ἦν μὲν ἡ ἔξοδος ἐκ τοῦ
 περὶ τὴν λίμνην λειμῶνός τε καὶ πεδίου στενὴ διὰ τὰ
 κύκλω περιέχοντα ὄρη· καταλαβόντες δὲ οἱ Ἀκαρονᾶνες
 ἐκ τῶν ὑπερδεξίων ἔβαλλόν τε καὶ ἠκόντιζον, καὶ ὑπο-
 καταβαίνοντες εἰς τὰ κράσπεδα τῶν ὄρων προσέκειντο
 καὶ πράγματα παρείχον, ὥστε οὐκέτι ἐδύνατο τὸ στρα-
 τεύμα πορευέσθαι. ἐπιδιώκοντες δὲ ἀπὸ τῆς φάλαγγος 9
 οἱ τε ὀπλίται καὶ οἱ ἵππεῖς τοὺς ἐπιτιθεμένους οὐδὲν

ἔβλαπτον· ταχὺ γὰρ ἦσαν, ὁπότε ἀποχωροῖεν, πρὸς τοῖς ἰσχυροῖς οἱ Ἀκαρῶνες. χαλεπὸν δ' ἠγησάμενος ὁ Ἀγησίλαος διὰ τοῦ στενοπόρου ἐξελθεῖν ταῦτα πάσχοντας, ἔγνω διώκειν τοὺς ἐκ τῶν εὐωνύμων προσκειμένους, μάλα πολλοὺς ὄντας· εὐβατώτερον γὰρ ἦν
10 τοῦτο τὸ ὄρος καὶ ὀπλίταις καὶ ἵπποις. καὶ ἐν ᾧ μὲν ἐσφαγιάζετο, μάλα κατεῖχον βάλλοντες καὶ ἀκοντίζοντες οἱ Ἀκαρῶνες, καὶ ἐγγὺς προσιόντες πολλοὺς ἐτίρωσκον. ἐπεὶ δὲ παρήγγειλεν, ἔθει μὲν ἐκ τῶν ὀπλιτῶν τὰ πεντεκαίδεκα ἀφ' ἠβης, ἤλαννον δὲ οἱ ἱππεῖς, αὐτὸς
11 δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις ἠκολούθει. οἱ μὲν οὖν ὑποκαταβεβηκότες τῶν Ἀκαρῶνων καὶ ἀκροβολιζόμενοι ταχὺ ἐνέκλιναν καὶ ἀπέθνησκον φεύγοντες πρὸς τὸ ἄναντες· ἐπὶ μέντοι τοῦ ἀκροτάτου οἱ ὀπλίται ἦσαν τῶν Ἀκαρῶνων παρατεταγμένοι καὶ τῶν πελταστῶν τὸ πολὺ, καὶ ἐνταῦθα ἐπέμενον, καὶ τὰ τε ἄλλα βέλη ἠφίεσαν καὶ τοῖς δόρασιν ἐξακοντίζοντες ἱππέας τε κατέτρωσαν καὶ ἵππους τινὰς ἀπέκτειναν. ἐπεὶ μέντοι μικροῦ ἔδεον ἤδη ἐν χερσὶ τῶν Λακεδαιμονίων ὀπλιτῶν εἶναι, ἐνέκλιναν, καὶ ἀπέθانون αὐτῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ περὶ
12 τριακοσίους. τούτων δὲ γενομένων ὁ Ἀγησίλαος τροπαῖον ἐστήσατο. καὶ τὸ ἀπὸ τούτου περιῶν κατὰ τὴν χώραν ἔκοπτε καὶ ἔκαε· πρὸς ἐνίας δὲ τῶν πόλεων καὶ προσέβαλλεν, ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν ἀναγκαζόμενος, οὐ μὴν εἶλέ γε οὐδεμίαν. ἠνίκα δὲ ἤδη ἐπερίγνετο τὸ μετό-
13 πωρον, ἀπῆει ἐκ τῆς χώρας. οἱ δὲ Ἀχαιοὶ πεποιημένοι τε οὐδὲν ἐνόμιζον αὐτόν, ὅτι πόλιν οὐδεμίαν προσειλήφει οὔτε ἐκοῦσαν οὔτε ἄκουσαν, ἐδέοντό τε, εἰ μὴ τι ἄλλο, ἀλλὰ τοσοῦτόν γε χρόνον καταμεῖναι αὐτόν, ἕως ἂν τὸν σπορητὸν διακωλύσῃ τοῖς Ἀκαρῶσι. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι τὰ ἐναντία λέγοιεν τοῦ

συμφέροντος. ἐγὼ μὲν γάρ, ἔφη, στρατεύσομαι πάλιν δεῦρο εἰς τὸ ἐπιὸν θέρους· οὗτοι δὲ ὅσῳ ἂν πλείω σπάρωσι, τοσοῦτῳ μᾶλλον τῆς εἰρήνης ἐπιθυμήσουσι. ταῦτα δ' εἰπὼν ἀπῆει περὶ δι' Αἰτωλίας τοιαύτας ὁδοὺς 14 ἄς οὔτε πολλοὶ οὔτε ὀλίγοι δύναιντ' ἂν ἀκόντων Αἰτωλῶν πορεύεσθαι· ἐκεῖνον μέντοι εἶασαν διελθεῖν· ἤλπιζον γὰρ Ναύπακτον αὐτοῖς συμπράξειν ὥστ' ἀπολαβεῖν. ἐπειδὴ δὲ ἐγένετο κατὰ τὸ Ῥίον, ταύτη διαβάς οἴκαδε ἀπῆλθε· καὶ γὰρ τὸν ἐκ Καλυδῶνος ἔκπλουν εἰς Πελοπόννησον οἱ Ἀθηναῖοι ἐκώλουν τριήρεσιν ὁρμώμενοι ἐξ Οἰνιαδῶν.

Παρελθόντος δὲ τοῦ χειμῶνος, ὥσπερ ὑπέσχετο VII. τοῖς Ἀχαιοῖς εὐθύς ἀρχομένου τοῦ ἤρος πάλιν φρουρὰν ἔφαινεν ἐπὶ τοὺς Ἀκαρῶνας. οἱ δὲ αἰσθόμενοι, καὶ νομίσαντες διὰ τὸ ἐν μεσογείᾳ σφίσι τὰς πόλεις εἶναι ὁμοίως ἂν πολιορκεῖσθαι ὑπὸ τῶν τὸν σῆτον φθειρόντων ὥσπερ εἰ περιεστρατοπεδευμένοι πολιορκοῦντο, ἔπεμψαν πρέσβεις εἰς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ εἰρήνην μὲν πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς, συμμαχίαν δὲ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐποίησαντο. καὶ τὰ μὲν περὶ Ἀκαρῶνας οὕτω διεπέπρακτο.

Ἐκ δὲ τούτου τοῖς Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν ἐπ' Ἀθη- 2 ναίους ἢ ἐπὶ Βοιωτοὺς στρατεύειν οὐκ ἐδόκει ἀσφαλὲς εἶναι ὀπίσθεν καταλιπόντας ὁμορον τῇ Λακεδαίμονι πολεμίαν καὶ οὕτω μεγάλην τὴν τῶν Ἀργείων πόλιν, εἰς δὲ τὸ Ἄργος φρουρὰν φαίνουσιν. ὁ δὲ Ἀγησίπολις ἐπεὶ ἔγνω ὅτι εἴη αὐτῷ ἡγητέον τῆς φρουρᾶς καὶ τὰ διαβατήρια θυομένῳ ἐγένετο, ἐλθὼν εἰς Ὀλυμπίαν καὶ χρηστηριαζόμενος ἐπηρώτα τὸν θεὸν εἰ ὁσίως ἂν ἔχοι αὐτῷ μὴ δεχομένῳ τὰς σπονδὰς τῶν Ἀργείων, ὅτι οὐχ ὁπότε καθήκοι ὁ χρόνος, ἀλλ' ὁπότε ἐμβάλ-

λειν μέλλοιεν Λακεδαιμόνιοι, τότε ὑπέφερον τοὺς μῆ-
 νας. ὁ δὲ θεὸς ἐπεσήμαιεν αὐτῷ ὅσιον εἶναι μὴ δεχο-
 μένῳ σπονδὰς ἀδίκως ὑποφερομένας. ἐκεῖθεν δ' εὐθύς
 πορευθεὶς εἰς Δελφοὺς ἐπήρητο αὐτὸν τὸν Ἀπόλλω εἰ
 κἀκεῖνῳ δοκοίη περὶ τῶν σπονδῶν καθάπερ τῷ πατρί.
 3 ὁ δὲ ἀπεκρίνατο καὶ μάλα κατὰ ταῦτά. καὶ οὕτω δὴ
 Ἀγησίπολις ἀναλαβὼν ἐκ Φλειοῦντος τὸ στράτευμα,
 ἐκεῖσε γὰρ αὐτῷ συνελέγετο, ἕως πρὸς τὰ ἱερὰ ἀπεδή-
 μει, ἐνέβαλε διὰ Νεμέας. οἱ δ' Ἀργεῖοι ἐπεὶ ἔγνωσαν
 οὐ δύνησόμενοι κωλύειν, ἔπεμψαν, ὥσπερ εἰώθεσαν,
 ἑστεφανωμένους δύο κήρυκας ὑποφέροντας σπονδὰς.
 ὁ δὲ Ἀγησίπολις, ἀποκρινάμενος ὅτι οὐ δοκοῖεν τοῖς
 θεοῖς δικαίως ὑποφέρειν, οὐκ ἐδέχετο τὰς σπονδὰς,
 ἀλλ' ἐνέβαλε καὶ πολλὴν ἀπορίαν καὶ ἔκπληξιν κατὰ
 4 τε τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐν τῇ πόλει ἐποίησε. δειπνοποιου-
 μένου δ' αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀργείᾳ τῇ πρώτῃ ἑσπέρᾳ, καὶ
 σπονδῶν τῶν μετὰ δεῖπνον ἤδη γενομένων, ἔσεισεν
 ὁ θεός. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ἀρξαμένων τῶν ἀπὸ
 δαμοσίας πάντες ὑμνησαν τὸν περὶ τὸν Ποσειδῶν παιᾶνα·
 οἱ δ' ἄλλοι στρατιῶται ᾤοντο ἀπιέναι, ὅτι καὶ Ἄγρις
 σεισμῷ ποτε γενομένου ἀπήγαγεν ἐξ Ἥλιδος. ὁ δὲ
 Ἀγησίπολις εἶπεν ὅτι εἰ μὲν μέλλοντος αὐτοῦ ἐμβάλλ-
 λειν σείσειε, κωλύειν ἂν αὐτὸν ἠγρεῖτο· ἐπεὶ δὲ ἐμ-
 5 βεβληκότος, ἐπικελεύειν νομίζει· καὶ οὕτω τῇ ὑστεραίᾳ
 θυσάμενος τῷ Ποσειδῶνι ἠγρεῖτο αὐτὸν πόρρω εἰς τὴν
 χώραν. ἄτε δὲ νεωστὶ τοῦ Ἀγησιλάου ἐστρατευμένον
 εἰς τὸ Ἄργος, πυνθανόμενος ὁ Ἀγησίπολις τῶν στρα-
 τιωτῶν μέχοι μὲν ποῖ πρὸς τὸ τεῖχος ἠγάγεν ὁ Ἀγη-
 σίλαος, μέχοι δὲ ποῖ τὴν χώραν ἐδήλωσεν, ὥσπερ πέν-
 6 ταθλος πάντῃ ἐπὶ τὸ πλεόν ὑπερβάλλειν ἐπειρᾶτο. καὶ
 ἤδη μὲν ποτε βαλλόμενος ἀπὸ τῶν τύρσεων τὰς περὶ

τὸ τεῖχος τάφρους πάλιν διέβη· ἦν δ' ὅτε οἰχομένων τῶν πλείστων Ἀργείων εἰς τὴν Λακωνικὴν οὕτως ἐγγὺς πυλῶν προσῆλθεν ὥστε οἱ πρὸς ταῖς πύλαις ὄντες τῶν Ἀργείων ἀπέκλεισαν τοὺς τῶν Βοιωτῶν ἰππείας εἰσελθεῖν βουλομένους, δείσαντες μὴ συνεισπέσοιεν κατὰ τὰς πύλας οἱ Λακεδαιμόνιοι· ὥστ' ἠναγκάσθησαν οἱ ἰππεῖς ὥσπερ νυκτερίδες πρὸς τοῖς τείχεσιν ὑπὸ ταῖς ἐπάλξεσι προσαραρέναι. καὶ εἰ μὴ ἔτυχον τότε οἱ Κρηῖτες εἰς Ναυπλίαν καταδεδραμηκότες, πολλοὶ ἂν καὶ ἄνδρες καὶ ἵπποι κατετοξεύθησαν. ἐκ δὲ τούτου 7 περὶ τὰς εἰρκτὰς στρατοπεδευομένου αὐτοῦ πίπτει κερανὸς εἰς τὸ στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν τινες πληγέντες, οἱ δὲ καὶ ἐμβροντηθέντες ἀπέθανον. ἐκ δὲ τούτου βουλόμενος τειχίσαι φρούριόν τι ἐπὶ ταῖς παρὰ Κηλοῦσαν ἐμβολαῖς, ἐθύετο· καὶ ἐφάνη αὐτῷ τὰ ἱερὰ ἄλοβα. ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, ἀπήγαγε τὸ στρατεύμα καὶ διέλυσε, μάλα πολλὰ βλάβας τοὺς Ἀργείους, ἅτε ἀπροσδοκῆτως αὐτοῖς ἐμβαλῶν.

Καὶ ὁ μὲν δὴ κατὰ γῆν πόλεμος οὕτως ἐπολεμεῖτο. VIII ἐν ᾧ δὲ πάντα ταῦτα ἐπράττετο, τὰ κατὰ θάλατταν αὖ καὶ τὰς πρὸς θαλάττη πόλεις γενόμενα διηγῆσομαι, καὶ τῶν πράξεων τὰς μὲν ἀξιομνημονεύτους γράψω, τὰς δὲ μὴ ἀξίας λόγου παρήσω. πρῶτον μὲν τοίνυν Φαρνάβαζος καὶ Κόνων, ἐπεὶ ἐνίκησαν τοὺς Λακεδαιμονίους τῇ ναυμαχίᾳ, περιπλέοντες καὶ τὰς νήσους καὶ πρὸς τὰς ἐπιθαλαττιδίας πόλεις τοὺς τε Λακωνικοὺς ἀρμοστὰς ἐξήλαννον καὶ παρεμυθοῦντο τὰς πόλεις ὡς οὔτε ἀκροπόλεις ἐντειχίσοιεν ἑάσοιέν τε αὐτονόμους. οἱ δ' ἀκούοντες ταῦτα ἤδοντό τε καὶ ἐπήνον καὶ ξένια 2 προθύμως ἐπεμπον τῷ Φαρναβάζῳ. καὶ γὰρ ὁ Κόνων τὸν Φαρνάβαζον ἐδίδασκεν ὡς οὕτω μὲν ποιοῦντι πᾶσαι

αὐτῷ αἱ πόλεις φίλῃαι ἔσονται, εἰ δὲ δουλοῦσθαι βου-
 λόμενος φανερός ἔσοιτο, ἔλεγεν ὡς μία ἐκάστη πολλὰ
 πράγματα ἱκανῆ εἶη παρέχειν καὶ κίνδυνος εἶη μὴ καὶ
 3 οἱ Ἕλληνας, εἰ ταῦτα αἰσθθῶντο, συσταῖεν. ταῦτα μὲν
 οὖν ἐπείθετο ὁ Φαρνάβαζος. ἀποβὰς δ' εἰς Ἐφεσον
 τῷ μὲν Κόνωνι δοὺς τετταράκοντα τριήρεις εἰς Ση-
 στὸν εἶπεν ἀπαντᾶν, αὐτὸς δὲ περὶ παρήει ἐπὶ τὴν
 αὐτοῦ ἀρχήν. καὶ γὰρ ὁ Δερκυλίδας, ὅσπερ καὶ πάλαι
 πολέμιος ἦν αὐτῷ, ἔτυχεν ἐν Ἀβύδῳ ὢν, ὅτε ἡ ναυ-
 μαχία ἐγένετο, καὶ οὐχ ὡσπερ οἱ ἄλλοι ἀρμοσταὶ ἐξέ-
 λιπεν, ἀλλὰ κατέσχε τὴν Ἀβυδον καὶ διέσωζε φίλην
 τοῖς Λακεδαιμονίοις. καὶ γὰρ συγκαλέσας τοὺς Ἀβυ-
 4 δηνοὺς ἔλεξε τοιάδε. ὦ ἄνδρες, νῦν ἔξεστιν ὑμῖν
 καὶ πρόσθεν φίλοις οὔσι τῇ πόλει ἡμῶν εὐεργέτας
 φανῆναι τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ γὰρ τὸ μὲν ἐν ταῖς
 εὐπραξίαις πιστοὺς φαίνεσθαι οὐδὲν θαυμαστόν· ὅταν
 δὲ τινες ἐν συμφοραῖς γενομένων φίλων βέβαιοι φα-
 νῶσι, τοῦτ' εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον μνημονεύεται. ἔστι
 δὲ οὐχ οὕτως ἔχον ὡς εἰ τῇ ναυμαχίᾳ ἐκρατήθημεν,
 οὐδὲν ἄρα ἐτι ἐσμέν· ἀλλὰ καὶ τὸ πρόσθεν δήπου,
 Ἀθηναίων ἀρχόντων τῆς θαλάττης, ἱκανῆ ἦν ἡ ἡμε-
 τέρα πόλις καὶ εὖ φίλους καὶ κακῶς ἐχθροὺς ποιεῖν.
 ὅσῳ δὲ μᾶλλον αἱ ἄλλαι πόλεις σὺν τῇ τύχῃ ἀπεστρά-
 φησαν ἡμῶν, τοσούτῳ ὅντως ἡ ὑμετέρα πιστότης μεί-
 ζων φανείη ἂν. εἰ δὲ τις τοῦτο φοβεῖται, μὴ καὶ
 κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἐνθάδε πολιορκώμεθα,
 ἐννοεῖτω ὅτι Ἑλληνικὸν μὲν οὐπω ναυτικὸν ἔστιν ἐν
 τῇ θαλάττῃ, οἱ δὲ βάρβαροι εἰ ἐπιχειρήσουσι τῆς θα-
 λάττης ἀρχεῖν, οὐκ ἀνέξεται ταῦτα ἡ Ἑλλάς· ὥσθ'
 5 ἑαυτῇ ἐπικουροῦσα καὶ ὑμῖν σύμμαχος γενήσεται. οἱ
 μὲν δὴ ταῦτα ἀκούοντες οὐκ ἀκόντως ἀλλὰ προθύμως

ἐπέισθησαν· καὶ τοὺς μὲν ἰόντας ἀροστοὰς φίλως ἐδέχοντο, τοὺς δὲ ἀπόντας μετεπέμποντο. ὁ δὲ Δερκυλίδας, ὡς συνελέγησαν πολλοὶ καὶ χρήσιμοι ἄνδρες εἰς τὴν πόλιν, διαβὰς καὶ εἰς Σηστόν, καταντικρὺ ὄντα Ἀβύδου καὶ ἀπέχοντα οὐ πλέον ὀκτῶ σταδίων, ὅσοι τε διὰ Λακεδαιμονίους γῆν ἔσχον ἐν Χερρονήσῳ, ἦθροιζε, καὶ ὅσοι αὖ ἐκ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ πόλεων ἀροστοαὶ ἐξέπιπτον, καὶ τούτους ἐδέχετο, λέγων ὅτι οὐδ' ἐκείνους ἀθυμεῖν δεῖ, ἐννοουμένους ὅτι καὶ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἢ ἐξ ἀρχῆς βασιλέως ἐστὶ, καὶ Τῆμνος, οὐ μεγάλη πόλις, καὶ Αἶγαί εἰσι καὶ ἄλλα γε χωρία ἃ δύνανται οἰκεῖν οὐχ ὑπήκοοι ὄντες βασιλέως. καίτοι, ἔφη, ποῖον μὲν ἂν ἰσχυρότερον Σηστοῦ λάβοιτε χωρίον, ποῖον δὲ δυσπολιορρηκτότερον; ὃ καὶ νεῶν καὶ πεζῶν δεῖται, εἰ μέλλοι πολιορρηθῆσεσθαι. τούτους αὖ τοιαῦτα λέγων ἔσχε τοῦ ἐκπεπλήχθαι. ὁ δὲ Φαρνάβαζος 6 ἐπεὶ ἤρρε τὴν τε Ἀβυδον καὶ τὸν Σηστόν οὕτως ἔχοντα, προηγόρευεν αὐτοῖς ὡς εἰ μὴ ἐκπέμψοιεν τοὺς Λακεδαιμονίους, πόλεμον ἐξοίσει πρὸς αὐτούς. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπέιθοντο, Κόνωνι μὲν προσέταξε κωλύειν αὐτοὺς τὴν θάλατταν πλεῖν, αὐτὸς δὲ ἐδήου τὴν τῶν Ἀβυδηνῶν χώραν. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐπέβαινε πρὸς τὸ καταστρέφεσθαι, αὐτὸς μὲν ἐπ' οἴκου ἀπῆλθε, τὸν δὲ Κόνωνα ἐκέλευεν εὐτρεπίζεσθαι τὰς καθ' Ἑλλήσποντον πόλεις, ὅπως εἰς τὸ ἔαρ ὅτι πλείστον ναυτικὸν ἀθροισθεῖη. ὀργιζόμενος γὰρ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀνθ' ὧν ἐπεπόνθει περὶ παντὸς ἐποιεῖτο ἐλθεῖν τε εἰς τὴν χώραν αὐτῶν καὶ τιμωρήσασθαι ὃ τι δύναιτο. καὶ τὸν μὲν 7 χειμῶνα ἐν τοιούτοις ὄντες διῆγον· ἅμα δὲ τῷ ἔαρι ναῦς τε πολλὰς συμπληρώσας καὶ ξενικὸν προσμισθωσάμενος ἔπλευσεν ὁ Φαρνάβαζός τε καὶ ὁ Κόνων μετ'

αὐτοῦ διὰ νήσων εἰς Μῆλον, ἐκείθεν δὲ ὁρμώμενοι
 εἰς τὴν Λακεδαίμονα. καταπλεύσας δὲ πρῶτον μὲν εἰς
 Φεράς ἐδήλωσε ταύτην τὴν χώραν, ἔπειτα καὶ ἄλλοσε
 ἀποβαίνων τῆς παραθαλαττίας ἐκακούργει ὅτι ἐδύ-
 νατο. φοβούμενος δὲ τὴν τε ἀλιμενότητα τῆς χώρας
 καὶ τὰ τῆς βοηθείας καὶ τὴν σπανοσιτίαν, ταχύ τε
 ἀνέστρεψε καὶ ἀποπλέων ὠρμίσθη τῆς Κυθηρίας εἰς
 8 Φοινικοῦντα. ἐπεὶ δὲ οἱ ἔχοντες τὴν πόλιν τῶν Κυ-
 θηρίων φοβηθέντες μὴ κατὰ κράτος ἀλοῖεν ἐξέλιπον
 τὰ τεῖχη, ἐκείνους μὲν ὑποσπόνδους ἀφήκεν εἰς τὴν
 Λακωνικὴν, αὐτὸς δ' ἐπισκευάσας τὸ τῶν Κυθηρίων
 τεῖχος φρουρούς τε καὶ Νικόφημον Ἀθηναῖον ἀρμο-
 στήν ἐν τοῖς Κυθήροις κατέλιπε. ταῦτα δὲ ποιήσας
 καὶ εἰς Ἰσθμὸν τῆς Κορινθίας καταπλεύσας. καὶ παρα-
 κελυσάμενος τοῖς συμμαχοῖς προθύμως τε πολεμεῖν καὶ
 ἄνδρας πιστοὺς φαίνεσθαι βασιλεῖ, καταλιπὼν αὐτοῖς
 9 χρήματα ὅσα εἶχεν, ὄχητο ἐπ' οἴκου ἀποπλέων. λέ-
 γουτος δὲ τοῦ Κόνωνος ὡς εἰ ἐβῆ αὐτὸν ἔχειν τὸ
 ναυτικόν, θρέψοι μὲν ἀπὸ τῶν νήσων, καταπλεύσας
 δ' εἰς τὴν πατρίδα συναναστήσοι τὰ τε μακρὰ τεῖχη
 τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τὸ περὶ τὸν Πειραιᾶ τεῖχος, οὐ
 εἰδέναι ἔφη ὅτι Λακεδαιμονίοις οὐδὲν ἂν βαρύτερον
 γένοιτο, καὶ τοῦτο οὖν, ἔφη, σὺ τοῖς μὲν Ἀθηναίοις
 κεχαρισμένος ἔσει, τοὺς δὲ Λακεδαιμονίους τειμωρη-
 μένος· ἐφ' ᾧ γὰρ πλεῖστα ἐπόνησαν, ἀτελὲς αὐτοῖς
 ποιήσεις. ὁ δὲ Φαρνάβαζος ἀκούσας ταῦτα ἀπέστειλεν
 αὐτὸν προθύμως εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ χρήματα προσ-
 10 ἔθηκεν αὐτῷ εἰς τὸν ἀνατειχισμόν. ὁ δὲ ἀφικόμενος
 πολὺ τοῦ τεύχους ὤρθωσε, τὰ τε αὐτοῦ πληρώματα
 παρέχων καὶ τέκτοσι καὶ λιθολόγοις μισθὸν διδούς,
 καὶ ἄλλο εἴ τι ἀναγκαῖον ἦν, δαπανῶν. ἦν μέντοι

τοῦ τείχους ἅ καὶ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι καὶ Βοιωτοὶ καὶ ἄλλαι πόλεις ἐθελούσiai συνετείχισαν. οἱ μὲντοι Κορινθιοὶ ἀφ' ὧν ὁ Φαρνάβαζος κατέλιπε χρημάτων ναῦς πληρώσαντες καὶ Ἀγαθῖνον ναύαρχον ἐπιστήσαντες ἐθαλαττοκράτουεν ἐν τῷ περὶ Ἀχαΐαν καὶ Λέχαιον κόλπῳ. ἀντεπλήρωσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ναῦς, ὧν Ποδάνεμος ἤρχεν. ἐπεὶ δὲ οὗτος ἐν προσβολῇ τινι γενο- 11 μὲνη ἀπέθανε, καὶ Πόλλις αὖ ἐπιστολεὺς ὧν τρωθεὶς ἀπῆλθεν, Ἡριπίδας ταύτας ἀναλαμβάνει τὰς ναῦς. Πρόαινος μὲντοι Κορινθῖος τὰς παρ' Ἀγαθῖνου παραλαβὼν ναῦς ἐξέλιπε τὸ Ῥίον· Λακεδαιμόνιοι δ' αὐτὸ παρέλαβον. μετὰ δὲ τοῦτο Τελευτίας ἐπὶ τὰς Ἡριπίδου ναῦς ἦλθε, καὶ οὗτος αὖ τοῦ κόλπου πάλιν ἐκράτει.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἀκούοντες ὅτι Κόνων καὶ τὸ 12 τεῖχος τοῖς Ἀθηναίοις ἐκ τῶν βασιλέως χρημάτων ἀνορθοίη, καὶ τὸ ναυτικὸν ἀπὸ τῶν ἐκείνου τρέφων τὰς τε νήσους καὶ τὰς ἐν τῇ ἡπειρῷ παρὰ θάλατταν πόλεις Ἀθηναίοις εὐτρεπίζοι, ἐνόμισαν, εἰ ταῦτα διδάσκειεν Τιρίβαζον βασιλέως ὄντα στρατηγόν, ἢ καὶ ἀποστῆσαι ἂν πρὸς ἑαυτοὺς τὸν Τιρίβαζον ἢ παῦσαί γ' ἂν τὸ Κόνωνος ναυτικὸν τρέφοντα. γνόντες δὲ οὕτω, πέμπουσιν Ἀνταλκίδα πρὸς τὸν Τιρίβαζον, προστάξαντες αὐτῷ ταῦτα διδάσκειν καὶ πειραῶσθαι εἰρήνην τῇ πόλει ποιεῖσθαι πρὸς βασιλέα. αἰσθόμενοι δὲ ταῦτα οἱ Ἀθη- 13 ναῖοι ἀντιπέμπουσι πρέσβεις μετὰ Κόνωνος Ἐρμογένη καὶ Δίωνα καὶ Καλλισθένη καὶ Καλλιμέδοντα. συμπαρακάλεσαν δὲ καὶ ἀπὸ τῶν συμμαχῶν πρέσβεις· καὶ παρεγένοντο ἀπὸ τε Βοιωτῶν καὶ Κορίνθου καὶ Ἄργους. ἐπεὶ δ' ἐκεῖ ἦσαν, ὁ μὲν Ἀνταλκίδας ἔλεγε πρὸς τὸν 14 Τιρίβαζον ὅτι εἰρήνης δεόμενος ἦκοι τῇ πόλει πρὸς

- βασιλέα, καὶ ταύτης οἴασπερ βασιλεὺς πάλαι ἐπεθύμει.
 τῶν τε γὰρ ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἑλληνίδων πόλεων Λακεδαι-
 μονίους βασιλεῖ οὐκ ἀντιποιεῖσθαι, τὰς τε νήσους
 ἀπάσας καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἀρκεῖν σφίσιν αὐτονόμους
 εἶναι. καίτοι, ἔφη, τοιαῦτα ἐθελόντων ἡμῶν, τίνος
 ἂν ἔνεκα πρὸς ἡμᾶς [οἱ Ἕλληνες ἢ] βασιλεὺς πολεμοίη
 ἢ χρήματα δαπανῶη; καὶ γὰρ οὐδ' ἐπὶ βασιλέα στρα-
 τεύεσθαι δυνατὸν οὔτε Ἀθηναίοις μὴ ἡγουμένων ἡμῶν
 15 οὔθ' ἡμῖν αὐτονόμων οὐσῶν τῶν πόλεων. τῷ μὲν δὴ
 Τιριβάζῳ ἀκούοντι ἰσχυρῶς ἤρεσκον οἱ τοῦ Ἀνταλκίδου
 λόγοι· τοῖς δὲ ἐναντίοις οὐ βουλομένοις ταῦτ' ἦν. οἷ
 τε γὰρ Ἀθηναῖοι ἐφοβοῦντο συνθέσθαι αὐτονόμους
 τὰς πόλεις καὶ τὰς νήσους εἶναι, μὴ Αἴγνου καὶ Ἴμ-
 βρου καὶ Σκύρου στερηθεῖεν, οἷ τε Θηβαῖοι, μὴ ἀναγκα-
 σθείησαν ἀφεῖναι τὰς Βοιωτίδας πόλεις αὐτονόμους,
 οἷ τ' Ἀργεῖοι, οὗ ἐπεθύμουν, οὐκ ἐνόμιζον ἂν τὴν
 Κόρινθον δύνασθαι [ὥστ' Ἀργος] ἔχειν τοιούτων συν-
 θηκῶν καὶ σπονδῶν γενομένων. αὕτη μὲν ἡ εἰρήνη
 οὕτως ἐγένετο ἀτελής, καὶ ἀπῆλθον οἰκαδε ἕκαστος.
 16 Ὁ μέντοι Τιριβάζος τὸ μὲν ἄνευ βασιλέως μετὰ
 Λακεδαιμονίων γενέσθαι οὐκ ἀσφαλὲς αὐτῷ ἠγείτο
 εἶναι· λάθρα γε μέντοι ἔδωκε χρήματα Ἀνταλκίδα,
 ὅπως ἂν πληρωθέντος ναυτικοῦ ὑπὸ Λακεδαιμονίων
 οἷ τε Ἀθηναῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν μᾶλλον τῆς
 εἰρήνης προσδέοιντο, καὶ τὸν Κόνωνα ὡς ἀδικοῦντά
 τε βασιλέα καὶ ἀληθῆ λεγόντων Λακεδαιμονίων εἴρξε.
 ταῦτα δὲ ποιήσας ἀνέβαινε πρὸς βασιλέα, φράσων ἅ
 τε λέγοιεν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὅτι Κόνωνα συνειλη-
 φῶς εἶη ὡς ἀδικοῦντα, καὶ ἐρωτήσων τί χρὴ ποιεῖν
 17 περὶ τούτων ἀπάντων. καὶ βασιλεὺς μὲν, ὡς Τιρι-
 βάζος ἄνω παρ' αὐτῷ ἦν, Στρούθαν καταπέμπει ἐπι-

μελησόμενον τῶν κατὰ θάλατταν. ὁ μέντοι Στρούθας ἰσχυρῶς τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς συμμάχοις τὴν γνώμην προσεῖχε, μεμνημένος ὅσα κακὰ ἐπεπόνθει ἡ βασιλέως χώρα ὑπ' Ἀγησιλέου. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐπεὶ ἐώρων τὸν Στρούθαν πρὸς ἑαυτοὺς μὲν πολεμικῶς ἔχοντα, πρὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους φιλικῶς, Θίβρωνα πέμπουσιν ἐπὶ πολέμῳ πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ διαβάς τε καὶ ὀρμώμενος ἐξ Ἐφέσου τε καὶ τῶν ἐν Μαιάνδρου πεδίῳ πόλεων Πριήνης τε καὶ Λευκόφρουος καὶ Ἀχιλλείου, ἔφερε καὶ ἤγε τὴν βασιλέως. προΐοντος δὲ τοῦ 18 χρόνου κατανοήσας ὁ Στρούθας ὅτι Θίβρων βοηθοίη ἐκάστοτε ἀτάκτως καὶ καταφρονητικῶς, ἐπεμψεν ἰππέας εἰς τὸ πεδῖον καὶ καταδραμόντας ἐκέλευσε περιβαλλομένους ἐλαύνειν ὅ τι δύναιτο. ὁ δὲ Θίβρων ἐτύγχανεν ἐξ ἀρίστου δισκεύων μετὰ Θερσάνδρου τοῦ ἀνλητοῦ. ἦν γὰρ ὁ Θέρσανδρος οὐ μόνον ἀνλητῆς ἀγαθός, ἀλλὰ καὶ ἀλκῆς, ἅτε λακωνίζων, ἀντεποιεῖτο. ὁ δὲ 19 Στρούθας, ἰδὼν ἀτάκτως τε βοηθοῦντας καὶ ὀλίγους τοὺς πρώτους, ἐπιφαίνεται πολλοὺς τε ἔχων καὶ συντεταγμένους ἰππέας. καὶ Θίβρωνα μὲν καὶ Θέρσανδρον πρώτους ἀπέκτειναν· ἐπεὶ δ' οὗτοι ἔπεσον, ἐτρέψαντο καὶ τὸ ἄλλο στρατεύμα, καὶ διώκοντες παμπληθεῖς κατέβαλον, ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἐσώθησαν αὐτῶν εἰς τὰς φιλίας πόλεις, καὶ πλείους διὰ τὸ ὀψὲ αἰσθῆσθαι τῆς βοηθείας (ἀπελείποντο). πολλάκις γάρ, ὡς καὶ τότε, οὐδὲ παραγγείλας τὴν βοήθειαν ἐποιήσατο. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἐγεγένητο.

Ἐπεὶ δ' ἦλθον εἰς Λακεδαίμονα οἱ ἐκπεπτωκότες 20 Ῥοδίων ὑπὸ τοῦ δήμου, ἐδίδασκον ὡς οὐκ ἄξιον εἶη περιδεῖν Ἀθηναίους Ῥόδον καταστρεψαμένους καὶ τοσαύτην δύναμιν συνθεμένους. γρόντες οὖν οἱ Λακε-

δαιμόνιοι ὡς εἰ μὲν ὁ δῆμος κρατήσοι, Ἀθηναίων
 ἔσται Ῥόδος ἅπασα, εἰ δὲ οἱ πλουσιώτεροι, ἑαυτῶν,
 ἐπλήρωσαν αὐτοῖς ναῦς ὀκτώ, ναύαρχον δὲ Ἐκδικον
 21 ἐπέστησαν. συνεξέπεμψαν δ' ἐπὶ τούτων τῶν νεῶν καὶ
 Διφρίδαν. ἐκέλευσαν δ' αὐτὸν διαβάντα εἰς τὴν Ἀσίαν
 τάς τε Θίβρωνα ὑποδεξαμένας πόλεις διασφάζειν, καὶ
 στράτευμα τὸ περισωθῆν ἀναλαβόντα καὶ ἄλλο, εἴ ποθεν
 δύναιτο, συλλέξαντα πολεμεῖν πρὸς Στρούθαν. ὁ μὲν
 δὴ Διφρίδας ταῦτα ἐποίει, καὶ τὰ τ' ἄλλα ἐπετύγγανε
 καὶ Τιγράνην τὸν τὴν Στρούθα ἔχοντα θυγατέρα πο-
 ρευόμενον εἰς Σάρδεις λαμβάνει σὺν αὐτῇ τῇ γυναικί,
 καὶ χρημάτων πολλῶν ἀπέλυσεν· ὥστ' εὐθύς ἐντεῦθεν
 22 εἶχε μισθοδοτεῖν. ἦν δ' οὗτος ἀνὴρ εὐχαρὶς τε οὐχ
 ἦττον τοῦ Θίβρωνος, μᾶλλον τε συντεταγμένος καὶ
 ἐργηρικώτερος στρατηγός. οὐδὲ γὰρ ἐκράτουν αὐτοῦ
 αἱ τοῦ σώματος ἡδοναί, ἀλλ' αἰεὶ πρὸς ᾧ εἶη ἔργω, τοῦτο
 ἐπραττεν. ὁ δ' Ἐκδικος ἐπεὶ εἰς τὴν Κνίδον ἐπλευσε
 καὶ ἐπύθτετο τὸν ἐν τῇ Ῥόδῳ δῆμον πάντα κατέχοντα,
 καὶ κρατοῦντα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, δι-
 πλασίαις τριήρεσιν ἣ αὐτὸς εἶχεν, ἡσυχίαν ἤγγεν ἐν τῇ
 23 Κνίδῳ. οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι ἐπεὶ ἤσθοντο αὐτὸν
 ἐλάττω ἔχοντα δύναμιν ἢ ὥστε τοὺς φίλους ὠφελεῖν,
 ἐκέλευσαν τὸν Τελευτίαν σὺν ταῖς δώδεκα ναυσὶν αἷς
 εἶχεν ἐν τῷ περὶ Ἀχαΐαν καὶ Λέχαιον κόλπῳ περιπλεῖν
 πρὸς τὸν Ἐκδικον, κάκεινον μὲν ἀποπέμψαι, αὐτὸν δὲ
 τῶν τε βουλομένων φίλων εἶναι ἐπιμελεῖσθαι καὶ τοὺς
 πολεμίους ὅ τι δύναιτο κακὸν ποιεῖν. ὁ δὲ Τελευτίας
 ἐπειδὴ ἀφίκετο εἰς τὴν Σάμον, προσλαβὼν ἐκεῖθεν ναῦς
 24 (ἑπτὰ) ἐπλευσεν εἰς Κνίδον, ὁ δ' Ἐκδικος οἴκαδε. ὁ δὲ
 Τελευτίας ἔπλει εἰς τὴν Ῥόδον, ἥδη ἔχων ναῦς ἑπτὰ
 καὶ εἴκοσι· πλέων δὲ περιτυγγάνει Φιλοκράτει τῷ

Ἐφιάλιου πλέοντι μετὰ δέκα τριήρων Ἀθήνηθεν εἰς Κύπρον ἐπὶ συμμαχίᾳ τῇ Εὐαγόρου, καὶ λαμβάνει πάσας, ὑπεναντιώτατα δὴ ταῦτα ἀμφοτέροι ἐαυτοῖς πράττοντες· οἷ τε γὰρ Ἀθηναῖοι φίλῳ χρώμενοι βασιλεῖ συμμαχίαν ἐπεμπον Εὐαγόρα τῷ πολεμοῦντι πρὸς βασιλέα, ὃ τε Τελευτίας Λακεδαιμονίων πολεμοῦντων βασιλεῖ τοὺς πλέοντας ἐπὶ τῷ ἐκείνου πολέμῳ διέφθειρον. ἐπαναπλεύσας δ' εἰς Κνίδον καὶ διαθήμενος ἅ ἔλαβεν, εἰς Ῥόδον αὖ ἀφικόμενος ἐβροήθει τοῖς τὰ αὐτῶν φρονοῦσιν.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι νομίσαντες τοὺς Λακεδαιμονίους 25
 πάλιν δύναμιν κατασκευάζεσθαι ἐν τῇ θαλάττῃ, ἀντεκπέμπουσι Θρασύβουλον τὸν Στειριέα σὺν τετταράκοντα ναυσίν. ὁ δ' ἐκπλεύσας τῆς μὲν εἰς Ῥόδον βοηθείας ἐπέσχε, νομίζων οὐτ' ἂν αὐτὸς ῥαδίως τιμωρήσασθαι τοὺς φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τεῖχος ἔχοντας καὶ Τελευτίου σὺν ναυσὶ παρόντος συμμάχου αὐτοῖς, οὐτ' ἂν τοὺς σφετέρους φίλους ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γενέσθαι, τὰς τε πόλεις ἔχοντας καὶ πολὺ πλείους ὄντας καὶ μάχῃ γε κεκρατηκότας· εἰς δὲ τὸν Ἑλλήσποντον πλεύ- 26
 σας καὶ οὐδενὸς ἀντιπάλου παρόντος ἐνόμισε καταπρᾶξαι ἂν τι τῇ πόλει ἀγαθόν. καὶ οὕτω δὴ πρῶτον μὲν καταμαθῶν στασιάζοντας Ἀμήδοκόν τε τὸν Ὀδρουσῶν βασιλέα καὶ Σεύθην τὸν ἐπὶ θαλάττῃ ἄρχοντα ἀλλήλοισι μὲν διήλλαξεν αὐτούς, Ἀθηναίοις δὲ φίλους καὶ συμμάχους ἐποίησε, νομίζων καὶ τὰς ὑπὸ τῇ Θράκῃ οἰκούσας Ἑλληνίδας πόλεις φίλων ὄντων τούτων μᾶλλον προσέχειν ἂν τοῖς Ἀθηναίοις τὸν νοῦν. ἐχόντων 27
 δὲ τούτων τε καλῶς καὶ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεων διὰ τὸ βασιλέα φίλον τοῖς Ἀθηναίοις εἶναι, πλεύσας εἰς Βυζάντιον ἀπέδοτο τὴν δεκάτην τῶν ἐκ τοῦ Πόντου

πλεόντων. μετέστησε δὲ ἐξ ὀλιγαρχίας εἰς τὸ δημοκρα-
 τεῖσθαι τοὺς Βυζαντίους· ὥστε οὐκ ἀχθεινῶς εἴωρα ὁ
 τῶν Βυζαντίων δῆμος Ἀθηναίους ὅτι πλείστους παρόν-
 28 τας ἐν τῇ πόλει. ταῦτα δὲ πράξας καὶ Καλληδονίους
 φίλους προσποιησάμενος ἀπέπλει ἔξω τοῦ Ἑλλησπόν-
 του. ἐπιτυχῶν δ' ἐν τῇ Λέσβῳ ταῖς πόλεσι πάσαις πλὴν
 Μυτιληναίων λακωνιζούσαις, ἐπ' οὐδεμίαν αὐτῶν ἦει,
 πρὶν ἐν Μυτιλήνῃ συντάξας τοὺς τε ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ
 νεῶν τετρακοσίους ὀπλίτας καὶ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων
 φυγάδας, ὅσοι εἰς Μυτιλήνην κατεπεφεύγεσαν, καὶ
 αὐτῶν δὲ Μυτιληναίων τοὺς ἐρρωμενεστάτους προσλα-
 βῶν, καὶ ἐλπίδας ὑποθεῖς τοῖς μὲν Μυτιληναίοις ὡς
 εἰάν λάβῃ τὰς πόλεις, προστάται πάσης Λέσβου ἔσου-
 νται, τοῖς δὲ φυγάσιν ὡς εἰάν ὁμοῦ ὄντες ἐπὶ μίαν
 ἐκάστην τῶν πόλεων ἴωσιν, ἱκανοὶ ἔσονται ἅπαντες εἰς
 τὰς πατρίδας ἀνασωθῆναι, τοῖς δ' αὖ ἐπιβάταις ὡς
 φίλην Λέσβον προσποιήσαντες τῇ πόλει πολλὴν εὐπο-
 ρίαν χρημάτων διαπεπραγμένοι ἔσονται, ταῦτα δὲ παρα-
 μυθησάμενος καὶ συντάξας ἤγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μήθυμναν.
 29 Θηρίμαχος μέντοι, ὃς ἀρμοστὴς ἐτύγχανεν ὢν τῶν
 Λακεδαιμονίων, ὡς ἤκουσε τὸν Θρασύβουλον προσιέναι,
 τοὺς τ' ἀπὸ τῶν αὐτοῦ νεῶν λαβῶν ἐπιβάτας καὶ αὐτοὺς
 τοὺς Μηθυμναίους καὶ ὅσοι Μυτιληναίων φυγάδες
 ἐτύγχανον αὐτόθι, ἀπήντων ἐπὶ τὰ ὄρια. μάχης δὲ
 γενομένης ὁ μὲν Θηρίμαχος αὐτοῦ ἀποθνήσκει, τῶν
 30 δ' ἄλλων φευγόντων πολλοὶ ἀπέθανον. ἐκ δὲ τούτου
 τὰς μὲν προσηγάρετο τῶν πόλεων, ἐκ δὲ τῶν οὐ προσχω-
 ρουσῶν λεηλατῶν χρήματα τοῖς στρατιώταις, ἔσπευσεν
 εἰς τὴν Ῥόδον ἀφικέσθαι. ὅπως δ' ἂν καὶ ἐκεῖ ὡς
 ἐρρωμενεστάτον τὸ στράτευμα ποιήσαιο, ἐξ ἄλλων τε
 πόλεων ἠργυρολόγει καὶ εἰς Ἀσπενδον ἀφικόμενος ὤρ-

μίσατο εἰς τὸν Εὐρουμέδοντα ποταμόν. ἤδη δ' ἔχοντας αὐτοῦ χρήματα παρὰ τῶν Ἀσπενδίων, ἀδικησάντων τι ἐκ τῶν ἀγρῶν τῶν στρατιωτῶν, ὀργισθέντες οἱ Ἀσπένδιοι τῆς νυκτὸς ἐπιπεσόντες κατακόπτουσιν ἐν τῇ σκηνῇ αὐτόν.

Καὶ Θρασύβουλος μὲν δὴ μάλα δοκῶν ἀνὴρ ἀγαθὸς 31 εἶναι οὕτως ἐτελεύτησεν. οἱ μέντοι Ἀθηναῖοι ἐλόμενοι ἀντ' αὐτοῦ Ἀγύρριον ἐπὶ τὰς ναῦς ἐξέπεμψαν. αἰσθόμενοι δ' οἱ Λακεδαιμόνιοι ὅτι ἡ δεκάτη τε τῶν ἐκ τοῦ Πόντου πεπραμένη εἴη ἐν Βυζαντίῳ ὑπ' Ἀθηναίων καὶ Καλχηδόνα ἔχουσι καὶ αἱ ἄλλαι Ἑλλησπόντιαι πόλεις φίλου ὄντος αὐτοῖς Φαρναβάζου εὖ ἔχοιεν, ἔγνωσαν ἐπιμελητέον εἶναι. τῷ μὲν οὖν Δερκυλίδᾳ οὐδὲν ἐμέμ- 32 φοντο· Ἀναξίβιος μέντοι φίλων αὐτῷ γενομένων τῶν ἐφόρων διεπράξατο ὥστε αὐτὸς ἐκπλεῦσαι ἀρμοστῆς εἰς Ἄβυδον. εἰ δὲ λάβοι ἀφορμὴν καὶ ναῦς, καὶ πολεμήσειν ὑπισχνεῖτο τοῖς Ἀθηναίοις, ὥστε μὴ ἔχειν ἐκείνοις καλῶς τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ. οἱ μὲν δὴ δόντες καὶ 33 τρεῖς τριήρεις καὶ ἀφορμὴν εἰς ξένους χιλίους ἐξέπεμψαν τὸν Ἀναξίβιον. ὁ δὲ ἐπειδὴ ἀφίκετο, κατὰ γῆν μὲν ἀθροίσας ξενικὸν τῶν τ' Αἰολίδων πόλεων παρ-εσπᾶτό τινας τοῦ Φαρναβάζου καὶ ἐπιστρατευσάσαις ταῖς πόλεσιν ἐπὶ τὴν Ἄβυδον ἀντεπεστράτενε καὶ ἐπεπο-ρεύετο καὶ ἐδήου τὴν χώραν αὐτῶν· καὶ ναῦς δὲ πρὸς αἷς εἶχε συμπληρώσας ἐξ Ἄβύδου τρεῖς ἄλλας κατήγεν, εἰ τί πον λαμβάνοι Ἀθηναίων πλοῖον ἢ τῶν ἐκείνων συμμάχων. αἰσθόμενοι δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι καὶ δε- 34 διότες μὴ φθαρεῖν σφίσιν ἃ κατεσκεύασεν ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ Θρασύβουλος, ἀντεκπέμπουσιν Ἴφικράτην ναῦς ὀκτὼ ἔχοντα καὶ πελταστὰς εἰς διακοσίους καὶ χιλίους. οἱ πλεῖστοι δὲ αὐτῶν ἦσαν ὦν ἐν Κορίνθῳ ἤρξεν.

ἐπεὶ γὰρ οἱ Ἀργεῖοι τὴν Κόρινθον ἄργος ἐπεποίητο,
 οὐδὲν ἔφασαν αὐτῶν δεῖσθαι· καὶ γὰρ ἀπεκτόνει τινὰς
 τῶν ἀργολιζόντων· καὶ οὕτως ἀπελθὼν Ἀθήναζε οἶκοι
 35 ἔτυχεν ὢν. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο εἰς Χερρόνησον, τὸ μὲν
 πρῶτον Ἀναξίβιος καὶ Ἰφικράτης ληστὰς διαπέμποντες
 ἐπολέμουν ἀλλήλοις· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ὁ Ἰφι-
 κράτης αἰσθόμενος [καὶ] Ἀναξίβιον οἰχόμενον εἰς Ἄν-
 τανδρον σὺν τε τοῖς μισθοφόροις καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν
 Λακωνικοῖς καὶ σὺν Ἀβυδηνοῖς διακοσίοις ὀπλίταις,
 καὶ ἀκούσας ὅτι τὴν Ἄντανδρον φιλίαν προσειληφῶς
 εἶη, ὑπονοῶν ὅτι καταστήσας αὐτὴν ἐκεῖ φρουρὰν
 ἀποπορεύσοιτο πάλιν καὶ ἀπάξει τοὺς Ἀβυδηνοὺς οἰ-
 καδε, διαβάς τῆς νυκτὸς ἧ ἔρημότατον ἦν τῆς Ἀβυδηνῆς
 καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὰ ὄρη ἐνέδραν ἐποίησατο. τὰς δὲ
 τριήρεις αἱ διήγαγον αὐτὸν ἐκέλευε παραπλεῖν ἅμα
 τῇ ἡμέρᾳ παρὰ τὴν Χερρόνησον τῆς ἄνω, ὅπως δοκοίη,
 ὥσπερ εἰώθει, ἐπ' ἀργυρολογίαν ἐπαναπεπλευκέναι.
 36 ταῦτα δὲ ποιήσας οὐκ ἐψεύσθη, ἀλλ' ὁ Ἀναξίβιος ἀπ-
 επορεύετο, ὡς μὲν ἐλέγετο, οὐδὲ τῶν ἱερῶν γεγενη-
 μένων αὐτῷ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλὰ καταφρονήσας, ὅτι
 διὰ φιλίας τε ἐπορεύετο καὶ εἰς πόλιν φιλίαν καὶ ὅτι
 ἤκουε τῶν ἀπαντώντων τὸν Ἰφικράτην ἀναπεπλευκέναι
 37 τῆς ἐπὶ Προκοννήσου, ἀμελέστερον ἐπορεύετο. ὅμως
 δὲ ὁ Ἰφικράτης, ἕως μὲν ἐν τῷ ἰσοπέδῳ τὸ στράτευμα
 τοῦ Ἀναξιβίου ἦν, οὐκ ἐξανίστατο· ἐπειδὴ δὲ οἱ μὲν
 Ἀβυδηνοὶ ἀφηγούμενοι ἤδη ἐν τῷ παρὰ Κρεμαστὴν
 ἦσαν πεδίῳ, ἐνθα ἐστὶ τὰ χρούσεια αὐτοῖς, τὸ δ' ἄλλο
 στράτευμα ἐπόμενον ἐν τῷ κατάντει ἦν, ὁ δὲ Ἀναξί-
 βιος ἄρτι κατέβαινε σὺν τοῖς Λακωνικοῖς, ἐν τούτῳ
 ὁ Ἰφικράτης ἐξανίστησι τὴν ἐνέδραν καὶ δρόμῳ ἐφέρετο
 38 πρὸς αὐτόν. καὶ ὁ Ἀναξίβιος γνοὺς μὴ εἶναι ἐλπίδα

σωτηρίας, ὁρῶν ἐπὶ πολὺ τε καὶ στενὸν ἐκτεταμένον τὸ ἑαυτοῦ στρατεύμα, καὶ νομίζων πρὸς τὸ ἄναντες οὐκ ἂν δύνασθαι σαφῶς βοηθῆσαι ἑαυτῷ τοὺς προεληλυθότας, ὁρῶν δὲ καὶ ἐκπεπληγμένους ἅπαντας, ὡς εἶδον τὴν ἐνέδραν, εἶπε πρὸς τοὺς παρόντας· Ἄνδρες, ἔμοι μὲν ἐνθάδε καλὸν ἀποθανεῖν, ὑμεῖς δὲ πρὶν συμμεῖξαι τοῖς πολεμίοις σπεύδετε εἰς τὴν σωτηρίαν. καὶ 89 ταῦτ' ἔλεγε καὶ παρὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ λαβὼν τὴν ἀσπίδα αὐτοῦ μαχόμενος ἀποθνήσκει. καὶ τὰ παιδικὰ μέντοι αὐτῷ παρέμεινε, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων δὲ τῶν συνεληλυθότων ἐκ τῶν πόλεων ἀρμοστήρων ὡς δώδεκα μαχόμενοι συναπέθανον. οἱ δ' ἄλλοι φεύγοντες ἐπιπτον. οἱ δ' ἐδίωκον μέχρι τοῦ ἄστεως. καὶ τῶν τε ἄλλων ὡς διακόσιοι ἀπέθανον καὶ τῶν Ἀβυθηνῶν ὀπλιτῶν περὶ πεντήκοντα. ταῦτα δὲ πράξας ὁ Ἰφικράτης ἀνεχώρησε πάλιν εἰς Χερρόνησον.

V.

Καὶ τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑλλάσποντον Ἀθηναίοις τε V.1. καὶ Λακεδαιμονίοις τοιαῦτα ἦν. ὦν δὲ πάλιν ὁ Ἐτερόνικος ἐν τῇ Αἰγίνῃ, καὶ ἐπιμειξία χρωμένων τὸν πρόσθεν χρόνον τῶν Αἰγινήτων πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἐπεὶ φανερῶς κατὰ θάλατταν ὁ πόλεμος ἐπολεμεῖτο, συνδόξαν καὶ τοῖς ἐφόροις ἐφήσει λήξεσθαι τὸν βουλόμενον ἐκ τῆς Ἀττικῆς. οἱ δ' Ἀθηναῖοι πολιορκούμενοι ὑπ' αὐτῶν, πέμψαντες εἰς Αἰγίνα καὶ ὀπλίτας καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Πάμφιλον ἐπετείχισαν Αἰγινήταις καὶ ἐπολιόρκουν αὐτοὺς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν δέκα τριήρεσιν. ὁ μέντοι Τελευτίας τυχὼν ἐπὶ τῶν νήσων ποι ἀφιγμένος κατὰ χρημάτων πόρον, ἀκούσας ταῦτα [περὶ τοῦ ἐπιτειχισμοῦ], ἐβόηθει τοῖς Αἰγινήταις·

καὶ τὸ μὲν ναυτικὸν ἀπήλασε, τὸ δ' ἐπιτείχισμα διεφύλαττεν ὁ Πάμφιλος.

3 Ἐκ δὲ τούτου ἀπὸ Λακεδαιμονίων Ἰέραξ ναύαρχος ἀφικνεῖται. κάκεῖνος μὲν παραλαμβάνει τὸ ναυτικόν, ὁ δὲ Τελευτίας μακαριώτατα δὴ ἀπέπλευσεν οἴκαδε. ἤνικα γὰρ ἐπὶ θάλατταν κατέβαινε ἐπ' οἴκου δομώμενος, οὐδείς ἐκείνον τῶν στρατιωτῶν ὃς οὐκ ἐδεξιώσατο, καὶ ὁ μὲν ἐστεφάνωσεν, ὁ δὲ ἐταινίωσεν, οἱ δ' ὑστερήσαντες ὅμως καὶ ἀναγομένου ἔρριπτον εἰς τὴν θάλατταν
4 στεφάνους καὶ ἠῦχοντο αὐτῷ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ. γιννώσκω μὲν οὖν ὅτι ἐν τούτοις οὔτε δαπάνημα οὔτε κίνδυνον οὔτε μηχανήμα ἀξιόλογον οὐδὲν διηγοῦμαι· ἀλλὰ ναὶ μὰ Δία τόδε ἄξιόν μοι δοκεῖ εἶναι ἀνδρὶ ἐννοεῖν, τί ποτε ποιῶν ὁ Τελευτίας οὕτω διέθηκε τοὺς ἀρχομένους. τοῦτο γὰρ ἤδη πολλῶν καὶ χρημάτων καὶ κινδύνων ἀξιολογώτερον ἀνδρὸς ἔργον ἐστίν.

5 Ὁ δ' αὖ Ἰέραξ τὰς μὲν ἄλλας ναῦς λαβὼν πάλιν ἔπλει εἰς Ῥόδον, ἐν Αἰγίνῃ δὲ τριήρεις δώδεκα κατέλιπε καὶ Γοργώπαν τὸν αὐτοῦ ἐπιστολέα ἀρμοστήν. καὶ ἐκ τούτου ἐπολιορκοῦντο μᾶλλον οἱ ἐν τῷ ἐπιτειχίσματι Ἀθηναίων ἢ οἱ ἐν τῇ πόλει· ὥστε ἀπὸ ψηφίσματος Ἀθηναῖοι πληρώσαντες ναῦς πολλὰς ἀπεκομίσαντο ἐξ Αἰγίνης πέμπτῳ μηνὶ τοὺς ἐκ τοῦ φρουρίου. τούτων δὲ γενομένων οἱ Ἀθηναῖοι πάλιν αὖ πράγματα εἶχον ὑπὸ τε τῶν ληστῶν καὶ τοῦ Γοργώπα· καὶ ἀντιπληροῦσι ναῦς τρισκαίδεκα, καὶ αἰροῦνται Εὐνομον
6 ναύαρχον ἐπ' αὐτάς. ὄντος δὲ τοῦ Ἰέρακος ἐν Ῥόδῳ οἱ Λακεδαιμόνιοι Ἀνταλκίδαυ ναύαρχον ἐκπέμπουσι, νομίζοντες καὶ Τιριβάζῳ τοῦτο ποιοῦντες μάλιστα ἂν χαρίζεσθαι. ὁ δὲ Ἀνταλκίδας ἐπεὶ ἀφίκετο εἰς Αἰγίναν, συμπαραλαβὼν τὰς τοῦ Γοργώπα ναῦς ἔπλευσεν

εἰς Ἐφεσον, καὶ τὸν μὲν Γοργώπαν πάλιν ἀποπέμπει εἰς Αἴγιναν σὺν ταῖς δώδεκα ναυσίν, ἐπὶ δὲ ταῖς ἄλλαις Νικόλοχον ἐπέστησε τὸν ἐπιστολέα. καὶ ὁ μὲν Νικόλοχος βοηθῶν Ἀβυδηνοῖς ἔπλει ἐκεῖσε· παρατρεπόμενος δὲ εἰς Τένεδον ἐδήλου τὴν χώραν. καὶ χρήματα λαβὼν ἀπέπλευσεν εἰς Ἀβυδον. οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων 7 στρατηγοὶ ἀθροισθέντες ἀπὸ Σαμοθράκης τε καὶ Θάσου καὶ τῶν κατ' ἐκεῖνα χωρίων ἐβοήθηον τοῖς Τενεδίοις. ὡς δ' ἦσθοντο εἰς Ἀβυδον καταπεπλευκότα τὸν Νικόλοχον, ὀρμώμενοι ἐκ Χερρονήσου ἐπολιόρουν αὐτὸν ἔχοντα ναῦς πέντε καὶ εἴκοσι δύο καὶ τριάκοντα ταῖς μεθ' ἑαυτῶν. ὁ μὲντοι Γοργώπας ἀποπλέων ἐξ Ἐφέσου περιτυγχάνει Εὐνόμῳ· καὶ τότε μὲν κατέφυγεν εἰς Αἴγιναν μικρὸν πρὸ ἡλίου δυσμῶν. ἐκβιβάσας δ' εὐθύς ἐδείπνιζε τοὺς στρατιώτας. ὁ δ' Εὐνομος ὀλίγον χρόνον 8 ὑπομείνας ἀπέπλει. νυκτὸς δ' ἐπιγενομένης, φῶς ἔχων, ὥσπερ νομίζεται, ἀφηγεῖτο, ὅπως μὴ πλανῶνται αἱ ἐπόμενοι. ὁ δὲ Γοργώπας ἐμβιβάσας εὐθύς ἐπηκολούθει κατὰ τὸν λαμπτήρα, ὑπολειπόμενος, ὅπως μὴ φανερὸς εἶη μηδ' αἰσθησιν παρέχοι, λίθων τε ψόφῳ τῶν κελυστῶν ἀντὶ φωνῆς χρωμένων καὶ παραγωγῇ τῶν κωπῶν. ἐπεὶ δὲ ἦσαν αἱ τοῦ Εὐνόμου πρὸς τῆ γῆ περὶ Ζω- 9 στιῆρα τῆς Ἀττικῆς, ἐκέλευε τῇ σάλπιγγι ἐπιπλεῖν. τῷ δὲ Εὐνόμῳ ἐξ ἐνίων μὲν τῶν νεῶν ἄρτι ἐξέβαινον, οἱ δὲ [καὶ ἔτι] ὠρμίζοντο, οἱ δὲ καὶ ἔτι κατέπλεον. ναυμαχίας δὲ πρὸς τὴν σελήνην γενομένης, τέτταρας τριήρεις λαμβάνει ὁ Γοργώπας, καὶ ἀναδησάμενος ᾤχετο ἄγων εἰς Αἴγιναν. αἱ δ' ἄλλαι νῆες αἱ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸν Πειραιᾶ κατέφυγον.

Μετὰ δὲ ταῦτα Χαβρίας ἐξέπλει εἰς Κύπρον βοηθῶν 10 Εὐαγόρα, πελταστάς τ' ἔχων ὀκτακοσίους καὶ δέκα τρι-

ήρεις, προσλαβὼν δὲ καὶ Ἀθήνηθεν ἄλλας τε ναῦς
καὶ ὀπλίτας· αὐτὸς δὲ τῆς νυκτὸς ἀποβὰς εἰς τὴν Αἴ-
γιναν πορρωτέρω τοῦ Ἡρακλείου ἐν κοίλῳ χωρίῳ ἐν-
ήδρευσεν, ἔχων τοὺς πελταστάς. ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ,
ὥσπερ ξυνέκειτο, ἤκον οἱ τῶν Ἀθηναίων ὀπλίται, Δη-
μαινέτου αὐτῶν ἡγουμένου, καὶ ἀνέβαινον τοῦ Ἡρα-
κλείου ἐπέκεινα ὡς ἑκαίδεκα σταδίους, ἐνθα ἡ Τρι-
11 πυργία καλεῖται. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Γοργώπας,
ἐβοήθει μετὰ τε τῶν Αἰγινητῶν καὶ σὺν τοῖς τῶν
νεῶν ἐπιβάταις καὶ Σπαρτιατῶν οἱ ἔτυχον αὐτόθι παρ-
όντες ὀκτώ. καὶ ἀπὸ τῶν πληρωμάτων δὲ τῶν ἐκ τῶν
νεῶν ἐκήρυξε βοηθεῖν ὅσοι ἐλεύθεροι εἶεν· ὥστ' ἐβοή-
θουν καὶ τούτων πολλοί, ὃ τι ἐδύνατο ἕκαστος ὄπλον
12 ἔχων. ἐπεὶ δὲ παρήλλαξαν οἱ πρῶτοι τὴν ἐνέδραν,
ἐξανίστανται οἱ περὶ τὸν Χαβρίαν, καὶ εὐθύς ἠκόν-
τιζον καὶ ἔβαλλον. ἐπῆσαν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῶν νεῶν
ἀποβεβηκότες ὀπλίται. καὶ οἱ μὲν πρῶτοι, ἅτε οὐδε-
νὸς ἀθροῦς ὄντος, ταχὺ ἀπέθανον, ὧν ἦν Γοργώπας
τε καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι· ἐπεὶ δὲ οὗτοι ἔπεσον, ἐτρά-
πησαν δὴ καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ ἀπέθανον Αἰγινητῶν μὲν
ὡς πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, ξένοι δὲ καὶ μέτοικοι καὶ
13 ναῦται καταδεδραμηκότες οὐκ ἐλάττους διακοσίων. ἐκ
δὲ τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, ὥσπερ ἐν εἰρήνῃ, ἔπλεον
τὴν θάλατταν. οὐδὲ γὰρ τῷ Ἐτεονίκῳ ἤθελον οἱ ναῦ-
ται καίπερ ἀναγκάζοντι ἐμβάλλειν, ἐπεὶ μισθὸν οὐκ
ἔδιδον.

Ἐκ δὲ τούτου οἱ Λακεδαιμόνιοι Τελευτίαν αὖ [ἐπὶ
ταύτῃ] ἐκπέμπουσιν ἐπὶ ταύτας τὰς ναῦς ναύαρχον.
ὡς δὲ εἶδον αὐτὸν ἦκοντα οἱ ναῦται, ὑπερήσθησαν.
14 ὁ δ' αὐτοὺς συγκαλέσας εἶπε τοιάδε· ὦ ἄνδρες στρα-
τιῶται, ἐγὼ χρήματα μὲν οὐκ ἔχων ἦκω· εἰ μὲντοι

θεὸς ἐθέλη καὶ ὑμεῖς συμπροθυμησθε, πειράσομαι τὰ ἐπιτήδεια ὑμῖν ὡς πλείστα πορίζειν. εὖ δ' ἴστε, ἐγὼ ὅταν ὑμῶν ἄρχω, εὐχομαί τε οὐδὲν ἦττον ζῆν ὑμᾶς ἢ καὶ ἐμαυτόν, τὰ τ' ἐπιτήδεια θανμάσαίτε μὲν ἂν ἴσως, εἰ φαίην βούλεσθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ ἐμὲ ἔχειν· ἐγὼ δὲ νῆ τοὺς θεοὺς δεξαίμην ἂν αὐτὸς μᾶλλον δύο ἡμέρας ἄσιτος ἢ ὑμᾶς μίαν γενέσθαι· ἢ γε μὴν θύρα ἢ ἐμὴ ἀνέωκτο μὲν δήπου καὶ πρόσθεν εἰσιέναι τῷ δεομένῳ τι ἐμοῦ, ἀνεώξεται δὲ καὶ νῦν. ὥστε ὅταν 15 ὑμεῖς πλήρη ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὕψεσθε ἀφθονώτερον διαιτώμενον· ἂν δὲ ἀνεχόμενόν με ὁρᾶτε καὶ ψύχη καὶ θάληη καὶ ἀγρυπνίαν, οἴεσθε καὶ ὑμεῖς ταῦτα πάντα καρτερεῖν. οὐδὲν γὰρ ἐγὼ τούτων κελεύω ὑμᾶς ποιεῖν ἵνα ἀνιᾶσθε, ἀλλ' ἵνα ἐκ τούτων ἀγαθόν τι λαμβάνητε. καὶ ἡ πόλις δέ τοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες 16 στρατιῶται, ἢ ἡμετέρα, ἢ δοκεῖ εὐδαίμων εἶναι, εὖ ἴστε ὅτι τὰγαθὰ καὶ τὰ καλὰ ἐκτίσασα οὐ ῥαθυμοῦσα, ἀλλὰ ἐθέλουσα καὶ πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, ὁπότε δέοι. καὶ ὑμεῖς οὖν ἦτε μὲν καὶ πρότερον, ὡς ἐγὼ οἶδα, ἄνδρες ἀγαθοί· νῦν δὲ πειραῖσθαι χρὴ ἔτι ἀμείνους γίνεσθαι, ἴν' ἡδέως μὲν ξυμπονώμεν, ἡδέως δὲ ξυνευδαιμονώμεν. τί γὰρ ἡδίον ἢ μηδένα ἀνθρώπων κολα- 17 κεύειν μήτε Ἑλληνα μήτε βάρβαρον ἔνεκα μισθοῦ, ἀλλ' ἑαυτοῖς ἱκανοὺς εἶναι τὰ ἐπιτήδεια πορίζεσθαι, καὶ ταῦτα ὄθενπερ κάλλιστον; ἢ γὰρ τοι ἐν πολέμῳ ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀφθονία εὖ ἴστε ὅτι ἅμα τροφήν τε καὶ εὐκλειαν ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις παρέχεται.

Ὁ μὲν ταῦτ' εἶπεν, οἱ δὲ πάντες ἀνεβόησαν παραγ- 18 γέλλειν ὅ τι ἂν δέη, ὡς σφῶν ὑπηρετησόντων. ὁ δὲ τεθυμένος ἐτύγχανεν· εἶπε δέ· Ἄγετε, ὦ ἄνδρες, δειπνήσατε μὲν † ἅπερ καὶ ὡς ἐμέλλετε· προπαρασχεσθε

δέ μοι μιᾶς ἡμέρας σίτον. ἔπειτα δὲ ἤκετε ἐπὶ τὰς
 ναῦς αὐτίκα μάλα, ὅπως πλεύσωμεν ἔνθα θεὸς ἐθέλει.
 19 ἐν καιρῷ ἀφιζόμενοι. ἐπειδὴ δὲ ἦλθον, ἐμβιβασάμε-
 νος αὐτοὺς εἰς τὰς ναῦς ἔπλει τῆς νυκτὸς εἰς τὸν λι-
 μένα τῶν Ἀθηναίων, τοτὲ μὲν ἀναπαύων καὶ παραγ-
 γέλλων ἀποκοιμᾶσθαι, τοτὲ δὲ κόπαις προσκομιζόμενος.
 εἰ δέ τις ὑπολαμβάνει ὡς ἀφρόνως ἔπλει δώδεκα τριήρεις
 ἔχων ἐπὶ πολλὰς ναῦς κεκτημένους, ἐννοησάτω τὸν
 20 ἀναλογισμὸν αὐτοῦ. ἐκεῖνος γὰρ ἐνόμισεν ἀμελέστερον
 μὲν ἔχειν τοὺς Ἀθηναίους περὶ τὸ ἐν τῷ λιμένι ναυ-
 τικὸν Γοργόπα ἀπολωλότος· εἰ δὲ καὶ εἶεν τριήρεις
 ὀρμουσαι, ἀσφαλέστερον ἠγήσατο ἐπ' εἴκοσι ναῦς Ἀθή-
 νησιν οὔσας πλεῦσαι ἢ ἄλλοθι δέκα. τῶν μὲν γὰρ ἔξω
 ἦδει ὅτι κατὰ ναῦν ἐμελλον οἱ ναῦται σκηνήσειν, τῶν
 δὲ Ἀθήνησιν ἐγίννωσκεν ὅτι οἱ μὲν τριήραρχοι οἴκοι
 καθευδήσοιεν, οἱ δὲ ναῦται ἄλλος ἄλλη σκηνήσοιεν.
 21 ἔπλει μὲν δὴ ταῦτα διανοηθεῖς· ἐπειδὴ δὲ ἀπέιχε πέντε
 ἢ ἕξ στάδια τοῦ λιμένος, ἡσυχίαν εἶχε καὶ ἀνέπαυεν.
 ὡς δὲ ἡμέρα ὑπέφαινε, ἠγεῖτο· οἱ δὲ ἐπηκολούθουν.
 καὶ καταδύειν μὲν οὐδὲν εἶα στρογγύλον πλοῖον οὐδὲ
 λυμαίνεσθαι ταῖς ἑαυτῶν ναυσίν· εἰ δέ που τριήρη
 ἴδοιεν ὀρμουσαν, ταύτην πειρᾶσθαι ἄπλουν ποιεῖν, τὰ
 δὲ φορτηγικὰ πλοῖα καὶ γέμοντα ἀναδουμένους ἄγειν
 ἔξω, ἐκ δὲ τῶν μειζόνων ἐμβαίνοντας ὅπου δύναιντο
 τοὺς ἀνθρώπους λαμβάνειν. ἦσαν δὲ τινες οἱ καὶ ἐκ-
 πηδήσαντες εἰς τὸ Δεῖγμα ἐμπόρους τέ τινας καὶ ναυ-
 κλήρους συναρπάσαντες εἰς τὰς ναῦς εἰσήνεγκαν. ὁ μὲν
 22 δὴ ταῦτα ἐπεποιήκει. τῶν δὲ Ἀθηναίων οἱ μὲν αἰ-
 σθόμενοι ἔνδοθεν ἔθεον ἔξω, σκεψόμενοι τίς ἢ κραυγή,
 οἱ δὲ ἔξωθεν οἴκαδε ἐπὶ τὰ ὄπλα, οἱ δὲ καὶ εἰς ἄστν
 ἀγγελοῦντες. πάντες δ' Ἀθηναῖοι τότε ἐβοήθησαν καὶ

ὀπλῖται καὶ ἵππεῖς, ὡς τοῦ Πειραιῶς ἐαλωκότος. ὁ δὲ 23
 τὰ μὲν πλοῖα ἀπέστειλεν εἰς Αἴγιναν, καὶ τῶν τριήρων
 τρεῖς ἢ τέτταρας συναπαγαγεῖν ἐκέλευσε, ταῖς δὲ ἄλλαις
 παραπλέων παρὰ τὴν Ἀττικὴν, ἅτε ἐκ τοῦ λιμένος
 πλέων, πολλὰ καὶ ἀλιευτικὰ ἔλαβε καὶ πορθμεῖα ἀνθρώ-
 πων μεστὰ, καταπλέοντα ἀπὸ νήσων. ἐπὶ δὲ Σούνιον
 ἐλθὼν καὶ ὀλκάδας γεμούσας τὰς μὲν τινὰς σίτου, τὰς
 δὲ καὶ ἐμπολῆς, ἔλαβε. ταῦτα δὲ ποιήσας ἀπέπλευσεν
 εἰς Αἴγιναν. καὶ ἀποδόμενος τὰ λάφυρα μηνὸς μισθὸν 24
 προέδωκε τοῖς στρατιώταις. καὶ τὸ λοιπὸν δὲ περιπλέων
 ἐλάμβανεν ὅ τι ἐδύνατο. καὶ ταῦτα ποιῶν πλήρεις τε
 τὰς ναῦς ἔτρεφε καὶ τοὺς στρατιώτας εἶχεν ἠδέως καὶ
 ταχέως ὑπηρετοῦντας.

Ὁ δὲ Ἀνταλκίδας κατέβη μὲν μετὰ Τιριβάζου δια- 25
 πεπραγμένος συμμαχεῖν βασιλέα, εἰ μὴ ἐθέλοιεν Ἀθη-
 ναῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι χρῆσθαι τῇ εἰρήνῃ ἣ αὐτὸς
 ἔλεγεν. ὡς δ' ἤκουσε Νικόλοχον σὺν ταῖς ναυσὶ πολιορ-
 κεῖσθαι ἐν Ἀβύδῳ ὑπὸ Ἴφικράτους καὶ Διοτίμου, πεζῇ
 ὄχητο εἰς Ἀβυδον. ἐκεῖθεν δὲ λαβὼν τὸ ναυτικὸν
 νυκτὸς ἀνήγετο, διασπείρας λόγον ὡς μεταπεμπομένων
 τῶν Καλχηδονίων· ὀρμισάμενος δὲ ἐν Περκώτῃ ἠσυχίαν
 εἶχεν. αἰσθόμενοι δὲ οἱ περὶ Δημαίνετον καὶ Διονύ- 26
 σιον καὶ Λεόντιχον καὶ Φανίαν ἐδίωκον αὐτὸν τὴν ἐπὶ
 Προκοννήσου· ὁ δ', ἐπεὶ ἐκείνοι παρέπλευσαν, ὑπο-
 στρέψας εἰς Ἀβυδον ἀφίκετο· ἠκηκόει γὰρ ὅτι προσπλέοι
 Πολύξενος ἄγων τὰς ἀπὸ Συρακουσῶν καὶ Ἰταλίας
 ναῦς εἴκοσιν ὅπως ἀναλάβοι καὶ ταύτας. ἐκ δὲ τούτου
 Θρασύβουλος ὁ Κολλυτεὺς ἔχων ναῦς ὀκτώ ἐπλει ἀπὸ
 Θράκης, βουλόμενος ταῖς ἄλλαις Ἀττικαῖς ναυσὶ συμ-
 μεῖξαι. ὁ δὲ Ἀνταλκίδας, ἐπεὶ αὐτῷ οἱ σκοποὶ ἐσήμη- 27
 ναν ὅτι προσπλέοιεν τριήρεις ὀκτώ, ἐμβιβάσας τοὺς

ναύτας εἰς δώδεκα ναῦς τὰς ἄριστα πλεούσας, καὶ
 προσπληρώσασθαι κελεύσας, εἴ τις ἐνεδεῖτο, ἐκ τῶν
 καταλειπομένων, ἐνήδρευεν ὡς ἐδύνατο ἀφανέστατα.
 ἐπεὶ δὲ παρέπλεον, ἐδίωκεν· οἱ δὲ ἰδόντες ἔφευγον.
 τὰς μὲν οὖν βραδύτατα πλεούσας ταῖς ἄριστα πλεούσαις
 ταχὺ κατειλήφει· παραγγείλας δὲ τοῖς πρωτόπλοις τῶν
 μεθ' ἑαυτοῦ μὴ ἐμβαλεῖν ταῖς ὑστάταις, ἐδίωκε τὰς
 προεχούσας. ἐπεὶ δὲ ταύτας ἔλαβεν, ἰδόντες οἱ ὕστεροι
 ἀλισκομένους σφῶν αὐτῶν τοὺς πρόπλους ὑπ' ἀθυμίας
 καὶ πρὸς τῶν βραδυτέρων ἠλίσκοντο· ὥσθ' ἠλώσαν
 28 ἅπασαι. ἐπεὶ δ' ἦλθον αὐτῷ αἶ τε ἐκ Συρακουσῶν
 νῆες εἴκοσιν, ἦλθον δὲ καὶ αἱ ἀπὸ Ἰωνίας, ὅσῃς ἐγκρα-
 τῆς ἦν Τιρίβαζος, συνεπληρώθησαν δὲ καὶ ἐκ τῆς
 Ἀριοβαρζάνους, καὶ γὰρ ἦν ξένος ἐκ παλαιοῦ τῷ Ἀριο-
 βαρζάνει, ὁ δὲ Φαρνάβαζος ἤδη ἀνακεκλημένος ὄχετο
 ἄνω, ὅτε δὴ καὶ ἐγῆμε τὴν βασιλέως θυγατέρα· ὁ δὲ
 Ἀνταλκίδας γενομέναις ταῖς πάσαις ναυσὶ πλείοσιν ἢ
 ὀγδοήκοντα ἐκράτει τῆς θαλάττης· ὥστε καὶ τὰς ἐκ τοῦ
 Πόντου ναῦς Ἀθήναζε μὲν ἐκώλυε καταπλεῖν, εἰς δὲ
 29 τοὺς ἑαυτῶν συμμαχοὺς κατήγευ. οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι,
 ὄρωντες μὲν πολλὰς τὰς πολεμίας ναῦς, φοβούμενοι
 δὲ μὴ ὡς πρότερον καταπολεμηθεῖσαν, συμμαχοῦ Λα-
 κεδαιμονίοις βασιλέως γεγενημένον, πολιορκούμενοι δὲ
 ἐκ τῆς Αἰγίνης ὑπὸ τῶν ληστῶν, διὰ ταῦτα μὲν ἰσχυ-
 ρῶς ἐπεθύμουν τῆς εἰρήνης. οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι,
 φρουροῦντες μόρα μὲν ἐν Λεχαίῳ, μόρα δ' ἐν Ὀρχο-
 μενῷ, φυλάττοντες δὲ τὰς πόλεις, αἷς μὲν ἐπίστευον,
 μὴ ἀπόλοιντο, αἷς δὲ ἠπίστων, μὴ ἀποσταῖεν, πρά-
 γματα δ' ἔχοντες καὶ παρέχοντες περὶ τὴν Κόρινθον,
 χαλεπῶς ἔφερον τῷ πολέμῳ. οἱ γε μὴν Ἀργεῖοι, εἰδό-
 τες φρουρὰν τε πεφασμένην ἐφ' ἑαυτοὺς καὶ γινώ-

σκοντες ὅτι ἡ τῶν μηνῶν ὑποφορὰ οὐδὲν ἔτι σφᾶς ὠφελήσει, καὶ οὗτοι εἰς τὴν εἰρήνην πρόθυμοι ἦσαν. ὥστ' ἐπεὶ παρήγγειλεν ὁ Τιρίβαζος παρεῖναι τοὺς βου- 30
λομένους ὑπακοῦσαι ἢν βασιλεὺς εἰρήνην καταπέμποι, ταχέως πάντες παρεγένοντο. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἐπιδείξας ὁ Τιρίβαζος τὰ βασιλέως σημεῖα ἀνεγίνωσκε τὰ γεγραμμένα. εἶχε δὲ ὧδε.

Ἄρταξέροξης βασιλεὺς νομίζει δίκαιον τὰς μὲν ἐν τῇ 31
Ἄσῖα πόλεις ἑαυτοῦ εἶναι καὶ τῶν νήσων Κλαζομενᾶς καὶ Κύπρον, τὰς δὲ ἄλλας Ἑλληνίδας πόλεις καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας αὐτονόμους ἀφεῖναι πλὴν Δήμου καὶ Ἰμβρου καὶ Σκύρου· ταύτας δὲ ὥσπερ τὸ ἀρχαῖον εἶναι Ἀθηναίων. ὁπότεροι δὲ ταύτην τὴν εἰρήνην μὴ δέχονται, τούτοις ἐγὼ πολεμήσω μετὰ τῶν ταῦτά βου-
λομένων καὶ περὶ καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ναυσὶ καὶ χρήμασιν.

Ἀκούοντες οὖν ταῦτα οἱ ἀπὸ τῶν πόλεων πρέσβεις, 32
ἀπήγγελλον ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν ἕκαστοι πόλεις. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἅπαντες ὤμνυσαν ἐμπεδώσειν ταῦτα, οἱ δὲ Θηβαῖοι ἠξίουσαν ὑπὲρ πάντων Βοιωτῶν ὀμνύουσι. ὁ δὲ Ἀγησίλαος οὐκ ἔφη δέξασθαι τοὺς ὄρκους, ἐὰν μὴ ὀμνύωσιν, ὥσπερ τὰ βασιλέως γράμματα ἔλεγεν, αὐτο-
νόμους εἶναι καὶ μικρὰν καὶ μεγάλην πόλιν. οἱ δὲ τῶν Θηβαίων πρέσβεις ἔλεγον ὅτι οὐκ ἐπεσταλμένα σφίσι ταῦτ' εἶη. Ἴτε νυν, ἔφη ὁ Ἀγησίλαος, καὶ ἐρωτᾶτε· ἀπαγγέλλετε δ' αὐτοῖς καὶ ταῦτα, ὅτι εἰ μὴ ποιήσουσι ταῦτα, ἐκσπονδοὶ ἔσονται. οἱ μὲν δὴ ὄρχοντο. ὁ δ' 33
Ἀγησίλαος διὰ τὴν πρὸς Θηβαίους ἔχθραν οὐκ ἔμελλεν, ἀλλὰ πείσας τοὺς ἐφόρους εὐθύς ἐθύετο. ἐπειδὴ δὲ ἐγένετο τὰ διαβατήρια, ἀφικόμενος εἰς τὴν Τεγέαν διέπεμπε τῶν μὲν ἰπέων κατὰ τοὺς περιοίκους ἐπι-

σπεύσοντας, διέπεμπε δὲ καὶ ξεναγούς εἰς τὰς πόλεις. πρὶν δὲ αὐτὸν ὀρηθηῆναι ἐκ Τεγέας, παρῆσαν οἱ Θηβαῖοι λέγοντες ὅτι ἀφιάσι τὰς πόλεις αὐτονόμους. καὶ οὕτω Λακεδαιμόνιοι μὲν οἴκαδε ἀπῆλθον, Θηβαῖοι δ' εἰς τὰς σπονδὰς εἰσελθεῖν ἤναγκάσθησαν, αὐτονόμους
 34 ἀφέντες τὰς Βοιωτίας πόλεις. οἱ δ' αὖ Κορίνθιοι οὐκ ἐξέπεμπον τὴν τῶν Ἀργείων φρουράν. ἀλλ' ὁ Ἀγησίλαος καὶ τούτοις προεῖπε, τοῖς μὲν, εἰ μὴ ἐκπέμψοιεν τοὺς Ἀργεῖους, τοῖς δέ, εἰ μὴ ἀπίοιεν ἐκ τῆς Κορίνθου, ὅτι πόλεμον ἐξοίσει πρὸς αὐτούς. ἐπεὶ δὲ φοβηθέντων ἀμφοτέρων ἐξῆλθον οἱ Ἀργεῖοι καὶ αὐτὴ ἐφ' ἑαυτῆς ἢ τῶν Κορινθίων πόλις ἐγένετο, οἱ μὲν σφαγεῖς καὶ οἱ μεταίτιοι τοῦ ἔργου αὐτοὶ γνόντες ἀπῆλθον ἐκ τῆς Κορίνθου· οἱ δ' ἄλλοι πολῖται ἄκοντες κατεδέχοντο τοὺς πρόσθεν φεύγοντας.

35 Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' ἐπράχθη καὶ ὠμωμόκεσαν αἱ πόλεις ἐμμενεῖν ἐν τῇ εἰρήνῃ ἣν κατέπεμψε βασιλεύς, ἐκ τούτου διελύθη μὲν τὰ πεζικά, διελύθη δὲ καὶ τὰ ναυτικά στρατεύματα. Λακεδαιμονίοις μὲν δὴ καὶ Ἀθηναίοις καὶ τοῖς συμμαχοῖς οὕτω μετὰ τὸν ὕστερον πόλεμον τῆς καθαιρέσεως τῶν Ἀθήνησι τειχῶν αὕτη πρώτη
 36 εἰρήνη ἐγένετο. ἐν δὲ τῷ πολέμῳ μᾶλλον ἀντιρρόπως τοῖς ἐναντίοις πράττοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι πολὺ ἐπικυδέστεροι ἐγένοντο ἐκ τῆς ἐπ' Ἀνταλκίδου εἰρήνης καλουμένης. προστάται γὰρ γενόμενοι τῆς ὑπὸ βασιλέως καταπεμφθείσης εἰρήνης καὶ τὴν αὐτονομίαν ταῖς πόλισι πράττοντες, προσέλαβον μὲν σύμμαχον Κόρινθον, αὐτονόμους δὲ ἀπὸ τῶν Θηβαίων τὰς Βοιωτίδας πόλεις ἐποίησαν, οὐπερ πάλαι ἐπεθύμουν, ἔπαυσαν δὲ καὶ Ἀργεῖους Κόρινθον σφετεριζομένους, φρουράν φήναντες ἐπ' αὐτούς, εἰ μὴ ἐξίοιεν ἐκ Κορίνθου.

Τούτων δὲ προκεχωρηκότων ὡς ἐβούλοντο, ἔδοξεν ^{11.}
 αὐτοῖς, ὅσοι ἐν τῷ πολέμῳ τῶν συμμαχῶν ἐπέκειντο
 καὶ τοῖς πολεμίοις εὐμενέστεροι ἦσαν ἢ τῇ Λακεδαι-
 μονι, τούτους κολάσαι καὶ κατασκευάσαι ὡς μὴ δύναιντο
 ἀπιστεῖν. πρῶτον μὲν οὖν πέμψαντες πρὸς τοὺς Μαν-
 τινέας ἐκέλευσαν αὐτοὺς τὸ τεῖχος περιαιρεῖν, λέγοντες
 ὅτι οὐκ ἂν πιστεύσειαν ἄλλως αὐτοῖς μὴ σὺν τοῖς πο-
 λεμίοις γενέσθαι. αἰσθάνεσθαι γὰρ ἔφασαν καὶ ὡς ²
 σῖτον ἐξέπεμπον τοῖς Ἀργείοις σφῶν αὐτοῖς πολεμούν-
 των, καὶ ὡς ἔστι μὲν ὅτε οὐδὲ συστρατεύοιεν ἐκεχει-
 ρίαν προφασιζόμενοι, ὁπότε δὲ καὶ ἀκολουθοῖεν, ὡς
 κακῶς συστρατεύοιεν. ἔτι δὲ γιννώσκειν ἔφασαν φθο-
 νοῦντας μὲν αὐτούς, εἴ τι σφίσι ἀγαθὸν γίγνοιτο,
 ἐφηδομένους δ', εἴ τις συμφορὰ προσπίπτοι. ἐλέγοντο
 δὲ καὶ αἱ σπονδαὶ ἐξεληλυθέναι τοῖς Μαντινεῦσι τούτῳ
 τῷ ἔτει αἱ μετὰ τὴν ἐν Μαντινεΐᾳ μάχην τριακονταετείς
 γενόμεναι. ἐπεὶ δ' οὐκ ἤθελον καθαιρεῖν τὰ τεῖχη, ³
 φρουρὰν φαίνουσιν ἐπ' αὐτούς. Ἀγησίλαος μὲν οὖν
 ἐδεήθη τῆς πόλεως ἀφεῖναι ἑαυτὸν ταύτης τῆς στρα-
 τηγίας, λέγων ὅτι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῶν Μαντινέων
 πόλις πολλὰ ὑπηρετήκοι ἐν τοῖς πρὸς Μεσσήνην πολέ-
 μοις· Ἀγησίπολις δὲ ἐξήγαγε τὴν φρουρὰν καὶ μάλα
 Πανσανίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ φιλικῶς ἔχοντος πρὸς
 τοὺς ἐν Μαντινεΐᾳ τοῦ δήμου προστάτας. ὡς δὲ ἐνέβαλε, ⁴
 πρῶτον μὲν τὴν γῆν ἐδήϊου. ἐπεὶ δὲ οὐδ' οὕτω καθή-
 ρουν τὰ τεῖχη, τάφρον ὠρυττε κύκλῳ περὶ τὴν πόλιν,
 τοῖς μὲν ἡμίσεσι τῶν στρατιωτῶν προκαθημένοις σὺν
 τοῖς ὅπλοις τῶν ταφρευόντων, τοῖς δ' ἡμίσεσιν ἐργαζο-
 μένοις. ἐπεὶ δὲ ἐξείργαστο ἡ τάφρος, ἀσφαλῶς ἤδη
 κύκλῳ τεῖχος περὶ τὴν πόλιν ὠκοδόμησεν. αἰσθόμενος
 δὲ ὅτι ὁ σῖτος ἐν τῇ πόλει πολὺς ἐνεΐη, εὐετηρίας

γενομένης τῷ πρόσθεν ἔτει, καὶ νομίσας χαλεπὸν ἔδει-
 σθαι, εἰ δεήσει πολὺν χρόνον τρύχειν στρατείαις τήν
 τε πόλιν καὶ τοὺς συμμάχους, ἀπέχωσε τὸν ῥέοντα πο-
 5 ταμὸν διὰ τῆς πόλεως μάλ' ὄντα εὐμεγέθη. ἐμφρα-
 χθεΐσης δὲ τῆς ἀποροίας ἤρето τὸ ὕδωρ ὑπὲρ τε τῶν
 ὑπὸ ταῖς οἰκίαις καὶ ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τῷ τείχει θεμελίων.
 βρεχομένων δὲ τῶν κάτω πλίνθων καὶ προδιδουσῶν
 τὰς ἄνω, τὸ μὲν πρῶτον ἐρρήγνυτο τὸ τεῖχος, ἔπειτα
 δὲ καὶ ἐκλίνεται. οἱ δὲ χρόνον μὲν τινα ξύλα ἀντήρει-
 δον καὶ ἐμηχανῶντο ὡς μὴ πίπτοι ὁ πύργος· ἐπεὶ δὲ
 ἠττώντο τοῦ ὕδατος, δείσαντες μὴ πεσόντος πῆ τοῦ
 κύκλω τείχους δοριάλωτοι γένοιτο, ὠμολόγουν περι-
 αιρήσειν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἔφασαν σπείσεσθαι,
 εἰ μὴ καὶ διοικιοῖντο κατὰ κώμας. οἱ δ' αὖ νομίσαντες
 6 ἀνάγκην εἶναι, συνέφασαν καὶ ταῦτα ποιήσειν. οἰομέ-
 νων δὲ ἀποθανεῖσθαι τῶν ἀργολιζόντων καὶ τῶν τοῦ
 δήμου προσιατῶν, διεπράξατο ὁ πατήρ παρὰ τοῦ Ἀγη-
 σιπόλιδος ἀσφάλειαν αὐτοῖς γενέσθαι ἀπαλλαττομένοις
 ἐκ τῆς πόλεως, ἐξήκοντα οὔσι. καὶ ἀμφοτέρωθεν μὲν
 τῆς ὁδοῦ ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πυλῶν ἔχοντες τὰ δόρατα
 οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔστασαν, θεώμενοι τοὺς ἐξιόντας. καὶ
 μισοῦντες αὐτοὺς ὅμως ἀπείχοντο αὐτῶν ῥᾶον ἢ οἱ
 βέλτιστοι τῶν Μαντινέων. καὶ τοῦτο μὲν εἰρήσθη
 7 μέγα τεκμήριον πειθαρχίας. ἐκ δὲ τούτου καθηρέθη
 μὲν τὸ τεῖχος, διωκίσθη δ' ἡ Μαντινεία τετραχῆ, καθά-
 περ τὸ ἀρχαῖον ᾤκουν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἤχθοντο,
 ὅτι τὰς μὲν ὑπαρχούσας οἰκίας ἔδει καθαιρεῖν, ἄλλας
 δὲ οἰκοδομεῖν· ἐπεὶ δὲ οἱ ἔχοντες τὰς οὐσίας ἐγγύτερον
 μὲν ᾤκουν τῶν χωρίων ὄντων αὐτοῖς περὶ τὰς κώμας,
 ἀριστοκρατία δ' ἔχρῶντο, ἀπηλλαγμένοι δ' ἦσαν τῶν
 βαρέων δημαγωγῶν, ἠδοντο τοῖς πεπραγμένοις. καὶ

ἔπεμπον μὲν αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ καθ' ἓν, ἀλλὰ κατὰ κώμην ἐκάστην ξεναγόν. συνεστρατεύοντο δ' ἐκ τῶν κωμῶν πολὺ προθυμότερον ἢ ὅτε ἐδημοκρατοῦντο. καὶ τὰ μὲν δὴ περὶ Μαντινείας οὕτω διεπέπρακτο, σοφωτέρων γενομένων ταύτῃ γε τῶν ἀνθρώπων τὸ μὴ διὰ τειχῶν ποταμὸν ποιεῖσθαι.

Οἱ δ' ἐκ Φλειοῦντος φεύγοντες αἰσθανόμενοι τοὺς 8
Λακεδαιμονίους ἐπισκοποῦντας τῶν συμμάχων ὅποιοί
τινες ἕκαστοι ἐν τῷ πολέμῳ αὐτοῖς ἐγεγένηντο, καιρὸν
ἠγησάμενοι, ἐπορεύθησαν εἰς Λακεδαίμονα καὶ ἐδίδα-
σκον ὡς ἕως μὲν σφεῖς οἴκοι ἦσαν, ἐδέχετό τε ἡ πόλις
τοὺς Λακεδαιμονίους εἰς τὸ τεῖχος καὶ συνεστρατεύ-
οντο ὅποι ἠγοῦντο· ἐπεὶ δὲ σφᾶς [αὐτοὶ] ἐξέβαλον,
ὡς ἔπεσθαι μὲν οὐδαμοῦ ἐθέλοιεν, μόνους δὲ πάντων
ἀνθρώπων Λακεδαιμονίους οὐ δέχοιντο εἶσω τῶν πυ-
λῶν. ἀκούσασιν οὖν ταῦτα τοῖς ἐφόροις ἄξιον ἔδοξεν 9
ἐπιστροφῆς εἶναι. καὶ πέμψαντες πρὸς τὴν τῶν Φλει-
ασίων πόλιν ἔλεγον ὡς φίλοι μὲν οἱ φυγάδες τῇ Λα-
κεδαιμονίῳ πόλει εἶεν, ἀδικοῦντες δ' οὐδὲν φεύγοιεν.
ἄξιον δ' ἔφασαν μὴ ὑπ' ἀνάγκης, ἀλλὰ παρ' ἐκόντων
διαπράξασθαι κατελθεῖν αὐτούς. ἃ δὴ ἀκούσαντες οἱ
Φλειάσιοι ἔδεισαν μὴ εἰ στρατεύσαιντο ἐπ' αὐτούς, τῶν
ἐνδοθεν παρείησάν τινες αὐτούς εἰς τὴν πόλιν. καὶ
γὰρ συγγενεῖς πολλοὶ ἔνδον ἦσαν τῶν φευγόντων καὶ
ἄλλως εὐμενεῖς, καὶ οἷα δὴ ἐν ταῖς πλείσταῖς πόλεσι
νεωτέρων τινὲς ἐπιθυμοῦντες πραγμάτων κατάγειν ἐβού-
λοντο τὴν φυγὴν. τοιαῦτα μὲν δὴ φοβηθέντες, ἐψη- 10
φίσαντο καταδέχεσθαι τοὺς φυγάδας, καὶ ἐκείνοις μὲν
ἀποδοῦναι τὰ ἐμφανῆ κτήματα, τοὺς δὲ τὰ ἐκείνων
πριαμένους ἐκ δημοσίου τὴν τιμὴν ἀπολαβεῖν· εἰ δέ
τι ἀμφίλογον πρὸς ἀλλήλους γίγνοιτο, δίκη διακριθῆναι.

καὶ ταῦτα μὲν αὖ περὶ τῶν Φλειασίων φυγάδων ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἐπέπρακτο.

- 11 Ἐξ Ἀκάνθου δὲ καὶ Ἀπολλωνίας, αἵπερ μέγισται τῶν περὶ Ὀλυνθον πόλεων, πρέσβεις ἀφίκοντο εἰς Λακεδαιμόνα. ἀκούσαντες δ' οἱ ἔφοροι ὧν ἕνεκα ἦκον, προσήγαγον αὐτοὺς πρὸς τε τὴν ἐκκλησίαν καὶ τοὺς
- 12 συμμάχους. ἔνθα δὴ Κλειγένης Ἀκάνθιος ἔλεξεν· ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοί τε καὶ σύμμαχοι, οἴομεθα λανθάνειν ὑμᾶς πρᾶγμα μέγα φυόμενον ἐν τῇ Ἑλλάδι. ὅτι μὲν γὰρ τῶν ἐπὶ Θράκης μεγίστη πόλις Ὀλυνθος σχεδὸν πάντες ἐπίστασθε. οὗτοι τῶν πόλεων προσηγάργοντο ἐφ' ὧτε νόμοις τοῖς αὐτοῖς χρῆσθαι καὶ συμπολιτεύειν, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν μειζόνων προσέλαβόν τινας. ἐκ δὲ τούτου ἐπεχείρησαν καὶ τὰς τῆς Μακεδονίας πόλεις ἐλευθεροῦν ἀπὸ Ἀμύντου τοῦ Μακε-
- 13 δόνων βασιλέως. ἐπεὶ δὲ εἰσήκουσαν αἱ ἐγγύτατα αὐτῶν, ταχὺ καὶ ἐπὶ τὰς πόρρω καὶ μείζους ἐπορεύοντο· καὶ κατελίπομεν ἡμεῖς ἔχοντας ἤδη ἄλλας τε πολλὰς καὶ Πέλλαν, ἥπερ μεγίστη τῶν ἐν Μακεδονίᾳ πόλεων· καὶ Ἀμύνταν δὲ ἤσθανόμεθα ἀποχωροῦντά τε ἐκ τῶν πόλεων καὶ ὅσον οὐκ ἐκπεπωκότα ἤδη ἐκ πάσης Μακεδονίας. πέμψαντες δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς Ἀπολλωνιάτας οἱ Ὀλύνθιοι προεῖπον ἡμῖν ὅτι εἰ μὴ παρεσόμεθα συστρατευσόμενοι, ἐκεῖνοι ἐφ' ἡμᾶς ἴοιεν.
- 14 ἡμεῖς δέ, ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, βουλόμεθα μὲν τοῖς πατρίοις νόμοις χρῆσθαι καὶ αὐτοπολίται εἶναι· εἰ μὲντοι μὴ βοηθήσει τις, ἀνάγκη καὶ ἡμῖν μετ' ἐκείνων γίνεσθαι. καίτοι νῦν γ' ἤδη αὐτοῖς εἰσὶν ὄπλιται μὲν οὐκ ἐλάττους † ὀκτακοσίων, πελτασταὶ δὲ πολὺ πλείους ἢ τοσοῦτοι· ἵππεῖς γε μὲντοι, εἰ καὶ ἡμεῖς
- 15 μετ' αὐτῶν γενώμεθα, ἔσονται πλείους ἢ χίλιοι. κατ-

ελίπομεν δὲ καὶ Ἀθηναίων καὶ Βοιωτῶν πρέσβεις ἤδη
 αὐτόθι. ἠκούομεν δὲ ὡς καὶ αὐτοῖς Ὀλυνθίοις ἐψη-
 φισμένον εἶη συμπέμπειν πρέσβεις εἰς ταύτας τὰς πό-
 λεις περὶ συμμαχίας. καίτοι εἰ τοσαύτη δύναμις προσ-
 γενήσεται τῇ τε Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων ἰσχύι, ὁρᾶτε.
 ἔφη, ὅπως μὴ οὐκέτι εὐμεταχειρίιστα ἔσται ἐκεῖνα ὑμῖν.
 ἐπεὶ δὲ καὶ Ποιείδαιαν ἔχουσιν ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς
 Παλλήνης οὖσαν, νομίζετε καὶ τὰς ἐντὸς ταύτης πό-
 λεις ὑπηκόους ἔσεσθαι αὐτῶν. τεκμήριον δ' ἔτι ἔστω
 ὑμῖν καὶ τοῦτο ὅτι ἰσχυρῶς αὐταὶ αἱ πόλεις πεφόβην-
 ται· μάλιστα γὰρ μισοῦσαι τοὺς Ὀλυνθίους ὅμως οὐκ
 ἐτόλμησαν μεθ' ἡμῶν πρεσβείας πέμπειν διδαξούσας
 ταῦτα. ἐννοήσατε δὲ καὶ τόδε, πῶς εἰκὸς ὑμᾶς τῆς 16
 μὲν Βοιωτίας ἐπιμεληθῆναι ὅπως μὴ καθ' ἑν εἶη, πολὺ
 δὲ μείζονος ἀθροισομένης δυνάμεως ἀμεληῆσαι, καὶ ταύ-
 τῆς οὐ κατὰ γῆν μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ θάλατταν
 ἰσχυρᾶς γιγνομένης. τί γὰρ δὴ καὶ ἐμποδῶν, ὅπου
 ξύλα μὲν ναυπηγήσιμα ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ ἐστί, χρημά-
 των δὲ πρόσοδοι ἐκ πολλῶν μὲν λιμένων, ἐκ πολλῶν
 δ' ἐμπορίων, πολυανθρωπία γε μὴν διὰ τὴν πολυσιτιάν
 ὑπάρχει; ἀλλὰ μὴν καὶ γείτονές γ' εἶσιν αὐτοῖς Θωράκες 17
 οἱ ἀβασίλευτοι, οἱ θεραπεύουσι μὲν καὶ νῦν ἤδη τοὺς
 Ὀλυνθίους· εἰ δὲ ὑπ' ἐκείνοις ἔσονται, πολλὴ καὶ αὐτῇ
 δύναμις προσγένοιτ' ἂν αὐτοῖς. τούτων γε μὴν ἀκο-
 λουθούντων καὶ τὰ ἐν τῷ Παγγαίῳ χρούσεια χεῖρα ἂν
 αὐτοῖς ἤδη ὀρέγοι. καὶ τούτων ἡμεῖς οὐδὲν λέγομεν
 ὅ τι οὐ καὶ ἐν τῷ τῶν Ὀλυνθίων δήμῳ μυριολέκτων
 ἐστί. τό γε μὴν φρόνημα αὐτῶν τί ἂν τις λέγοι; καὶ 18
 γὰρ ὁ θεὸς ἴσως ἐποίησεν ἅμα τῷ δύνασθαι καὶ τὰ
 φρονήματα αὐξέσθαι τῶν ἀνθρώπων. ἡμεῖς μὲν οὖν,
 ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοί τε καὶ σύμμαχοι, ἐξαγγέλλομεν

- ὅτι οὕτω τάκει ἔχει· ὑμεῖς δὲ βουλευέσθε, εἰ δοκεῖ ἄξια ἐπιμελείας εἶναι. δεῖ γε μὴν ὑμᾶς καὶ τόδε εἰδέναι, ὡς ἦν εἰρήκαμεν δύναμιν μεγάλην οὖσαν, οὕπω δυσπάλαιστός ἐστιν. αἱ γὰρ ἄκουσαι τῶν πόλεων τῆς πολιτείας κοινωνοῦσαι, αὗται, ἂν τι ἴδωσιν ἀντίπαλον,
- 19 ταχὺ ἀποστήσονται· εἰ μέντοι συγκλεισθήσονται ταῖς τε ἐπιγαμίαις καὶ ἐγκτήσεσι παρ' ἀλλήλοις, ἄς ἐψηφισμένοι εἰσὶ, καὶ γινώσκονται ὅτι μετὰ τῶν κρατούντων ἐπεσθαι κερδαλέον ἐστὶν ὥσπερ Ἀρκάδες, ὅταν μεθ' ὑμῶν ἴωσι, τὰ τε αὐτῶν σφύζουσι καὶ τὰ ἀλλότρια ἀρπάζουσιν, ἴσως οὐκέθ' ὁμοίως εὐλύτα ἔσται.
- 20 Λεχθέντων δὲ τούτων ἐδίδοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς συμμάχοις λόγον καὶ ἐκέλευον συμβουλεύειν ὃ τι γινώσκει τις ἄριστον τῇ Πελοποννήσῳ τε καὶ τοῖς συμμάχοις. ἐκ τούτου μέντοι πολλοὶ μὲν συνηγόρευον στρατιὰν ποιεῖν, μάλιστα δὲ οἱ βουλόμενοι χαρίζεσθαι τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ ἔδοξε πέμπειν τὸ εἰς τοὺς
- 21 μυρῖους σύνταγμα ἐκάστην πόλιν. λόγοι δὲ ἐγένοντο ἀργύριόν τε ἀντ' ἀνδρῶν ἐξεῖναι διδόναι τῇ βουλομένη τῶν πόλεων, τριώβολον Αἰγίναϊον κατὰ ἄνδρα. ἵππεας τε εἴ τις παρέχοι, ἀντὶ τεττάρων ὀπλιτῶν τὸν
- 22 μισθὸν τῷ ἵππεϊ δίδοσθαι· εἰ δέ τις τῶν πόλεων ἐκλίποι τὴν στρατείαν, ἐξεῖναι Λακεδαιμονίοις ἐπιζημιοῦν
- 23 στατήρι κατὰ τὸν ἄνδρα τῆς ἡμέρας. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἔδοξεν, ἀναστάντες οἱ Ἀκάνθιοι πάλιν ἐδίδασκον ὡς ταῦτα καλὰ μὲν εἴη τὰ ψηφίσματα, οὐ μέντοι δυνατὰ ταχὺ περανθῆναι. βέλτιον οὖν ἔφασαν εἶναι, ἐν ᾧ αὕτη ἡ παρασκευὴ ἀθροίζοιτο, ὡς τάχιστα ἄνδρα ἐξελεῖν ἄρχοντα καὶ δύναμιν ἐκ Λακεδαιμόνος τε, ὅση ἂν ταχὺ ἐξέλθοι, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων· τούτου γὰρ γενομένου τάς τε οὕπω προσκεχωρηκυίας πόλεις

στῆναι ἂν καὶ τὰς βεβιασμένας ἦττον ἂν συμμαχεῖν. 24
 δοξάντων δὲ καὶ τούτων, ἐκπέμπουσιν οἱ Λακεδαιμό-
 νιοι Εὐδαμίδα, καὶ σὺν αὐτῷ νεοδαμώδεις τε καὶ
 τῶν περιοίκων καὶ τῶν Σκιριτῶν ἄνδρας ὡς δισχιλίους.
 ὁ μέντοι Εὐδαμίδας ἐξιὼν Φοιβίδα, τὸν ἀδελφὸν ἐδεήθη
 τῶν ἐφόρων τοὺς ὑπολειπομένους τῶν ἑαυτῷ προσ-
 τεταγμένων ἀθροίσαντα μετιέναι· αὐτὸς δὲ ἐπεὶ ἀφίκετο
 εἰς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία, ταῖς μὲν δεομέναις τῶν πό-
 λεων φρουροὺς ἔπεμπε, Ποτεΐδαιαν δὲ καὶ προσέλαβεν
 ἑκουῖσαν, σύμμαχον ἤδη ἐκείνων οὔσαν, καὶ ἐντεῦθεν
 ὁρμώμενος ἐπολέμει ὥσπερ εἰκὸς τὸν ἐλάττω ἔχοντα
 δύναμιν.

Ὁ δὲ Φοιβίδας, ἐπεὶ ἠθροίσθησαν αὐτῷ οἱ ὑπο- 25
 λειφθέντες τοῦ Εὐδαμίδου, λαβὼν αὐτοὺς ἐπορεύετο.
 ὡς δ' ἐγένοντο ἐν Θήβαις, ἐστρατοπεδεύσαντο μὲν ἕξω
 τῆς πόλεως περὶ τὸ γυμνάσιον· στασιαζόντων δὲ τῶν
 Θηβαίων, πολεμαρχοῦντες μὲν ἐτύγγανον Ἴσμηνίας τε
 καὶ Λεοντιάδης, διάφοροι δὲ ὄντες ἀλλήλοις καὶ ἀρχη-
 γὸς ἑκάτερος τῶν ἐταιριῶν. ὁ μὲν οὖν Ἴσμηνίας διὰ
 τὸ μῖσος τῶν Λακεδαιμονίων οὐδὲ ἐπλησίαζε τῷ Φοι-
 βίδα. ὁ μέντοι Λεοντιάδης ἄλλως τε ἐθεράπευεν αὐτόν,
 καὶ ἐπεὶ εἰσφκειώθη, ἔλεγε τάδε· Ἔξεστί σοι, ὦ Φοι- 26
 βίδα, τῆδε τῆ ἡμέρα μέγιστα ἀγαθὰ τῆ σεαυτοῦ πα-
 τριδὶ ὑπουργῆσαι· ἐὰν γὰρ ἀκολουθήσης ἐμοὶ σὺν τοῖς
 ὀπλίταις, εἰσάξω σε ἐγὼ εἰς τὴν ἀκρόπολιν. τούτου
 δὲ γενομένου νόμιζε τὰς Θήβας παντάπασιν ὑπὸ Λα-
 κεδαιμονίοις καὶ ἡμῖν τοῖς ὑμετέροις φίλοις ἔσεσθαι.
 καίτοι νῦν μὲν, ὡς ὄρας, ἀποκεκίρυνται μηδένα μετὰ 27
 σοῦ στρατεύειν Θηβαίων ἐπ' Ὀλυνθίους· ἐὰν δέ γε σὺ
 ταῦτα μεθ' ἡμῶν πράξης, εὐθύς σοι ἡμεῖς πολλοὺς
 μὲν ὀπλίτας, πολλοὺς δὲ ἰππέας συμπέμψομεν· ὥστε

πολλῇ δυνάμει βοηθήσεις τῷ ἀδελφῷ, καὶ ἐν ᾧ μέλλει
 ἐκείνος Ὀλυνθον καταστρέφεσθαι, σὺ κατεστραμμένος
 28 ἔσει Θήβας, πολὺ μείζω πόλιν Ὀλύνθου. ἀκούσας δὲ
 ταῦτα ὁ Φοιβίδας, ἀνεκουφίσθη· καὶ γὰρ ἦν τοῦ λαμ-
 πρὸν τι ποιῆσαι πολὺ μᾶλλον ἢ τοῦ ζῆν ἐραστῆς, οὐ
 μέντοι λογιστικός γε οὐδὲ πάνυ φρόνιμος ἐδόκει εἶναι.
 ἐπεὶ δὲ ὠμολόγησε ταῦτα, προορμηθεὶς μὲν αὐτὸν
 ἐκέλευσεν, ὥσπερ συνεσκευασμένος ἦν εἰς τὸ ἀπιέναι·
 ἠνίκα δ' ἂν ἦ καιρὸς, πρὸς σὲ ἕξω ἐγώ, ἔφη ὁ Λεον-
 29 τιάδης, καὶ αὐτὸς σοι ἠγήσομαι. ἐν ᾧ δὲ ἡ μὲν βουλή
 ἐκάθητο ἐν τῇ ἐν ἀγορᾷ στοᾷ διὰ τὸ τὰς γυναῖκας ἐν
 τῇ Καδμείᾳ θεσμοφοριάζειν, θέρους δὲ ὄντος καὶ
 μεσημβρίας πλείστη ἦν ἐρημία ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν τούτῳ
 προσελάσας ἐφ' ἵππου ὁ Λεοντιάδης ἀποστρέφει τε τὸν
 Φοιβίδαν καὶ ἠγεῖται εὐθύς εἰς τὴν ἀκρόπολιν. κατα-
 στήσας δ' ἐκεῖ τὸν Φοιβίδαν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ καὶ
 παραδοὺς τὴν βαλανάγραν αὐτῷ τῶν πυλῶν, καὶ εἰπὼν
 μηδένα παριέναι εἰς τὴν ἀκρόπολιν ὄντινα μὴ αὐτὸς
 30 κελεύοι, εὐθύς ἐπορεύετο πρὸς τὴν βουλήν. ἐλθὼν δὲ
 εἶπε τάδε· Ὅτι μὲν, ᾧ ἄνδρες, Λακεδαιμόνιοι κατέχουσι
 τὴν ἀκρόπολιν, μηδὲν ἀθυμεῖτε· οὐδενὶ γὰρ φασι πο-
 λέμιοι ἦκειν, ὅστις μὴ πολέμου ἐρᾷ· ἐγὼ δὲ τοῦ
 νόμου κελεύοντος ἐξεῖναι πολεμάρχῳ λαβεῖν, εἴ τις
 δοκεῖ ἄξια θανάτου ποιεῖν, λαμβάνω τουτονὶ Ἴσμηνίαν,
 ὡς πολεμοποιούντα. καὶ ὑμεῖς δὲ οἱ λοχαγοὶ τε καὶ
 οἱ μετὰ τούτων τεταγμένοι, ἀνίστασθε, καὶ λαβόντες
 31 ἀπαγάγετε τοῦτον ἔνθα εἴρηται. οἱ μὲν δὴ εἰδότες τὸ
 πρᾶγμα παρῆσαν τε καὶ ἐπέιθοντο καὶ συνελάμβανον.
 τῶν δὲ μὴ εἰδόντων, ἐναντίων δὲ ὄντων τοῖς περὶ Λεον-
 τιάδην, οἱ μὲν ἔφευγον εὐθύς ἔξω τῆς πόλεως, δεισαν-
 τες μὴ ἀποθάνοιεν· οἱ δὲ καὶ οἴκαδε πρῶτον ἀπεχώ-

ρησαν· ἐπεὶ δὲ εἰργμένον τὸν Ἴσμηνίαν ἤσθοντο ἐν
 τῇ Καδμείᾳ, τότε δὴ ἀπεχώρησαν εἰς τὰς Ἀθήνας
 οἱ ταῦτὰ γινώσκοντες Ἀνδροκλείδα τε καὶ Ἴσμηνίᾳ
 μάλιστα τριακόσιοι. ὡς δὲ ταῦτ' ἐπέπρακτο, πολέμαρ- 32
 χον μὲν ἀντὶ Ἴσμηνίου ἄλλου εἴλοντο, ὁ δὲ Λεοντιάδης
 εὐθύς εἰς Λακεδαίμονα ἐπορεύετο. ἤρθε δ' ἐκεῖ τοὺς
 μὲν ἐφόρους καὶ τῆς πόλεως τὸ πλῆθος χαλεπῶς ἔχον-
 τας τῷ Φοιβίδᾳ, ὅτι οὐ προσταχθέντα ὑπὸ τῆς πόλεως
 ταῦτα ἐπεπράχει· ὁ μέντοι Ἀγησίλαος ἔλεγεν ὅτι εἰ
 μὲν βλαβερὰ τῇ Λακεδαίμονι πεπραχῶς εἶη, δίκαιος
 εἶη ζημιουῖσθαι, εἰ δὲ ἀγαθὰ, ἀρχαῖον εἶναι νόμιμον
 ἐξεῖναι τὰ τοιαῦτα αὐτοσχεδιάζειν. αὐτὸ οὖν τοῦτ',
 ἔφη, προσήκει σκοπεῖν, πότερον ἀγαθὰ ἢ κακὰ ἐστί
 τὰ πεπραγμένα. ἔπειτα μέντοι ὁ Λεοντιάδης ἐλθὼν 33
 εἰς τοὺς ἐκκλήτους ἔλεγε τοιαῦδε· Ἄνδρες Λακεδαι-
 μόνιοι, ὡς μὲν πολεμικῶς εἶχον ὑμῖν οἱ Θηβαῖοι, πρὶν
 τὰ νῦν πεπραγμένα γενέσθαι, καὶ ὑμεῖς ἐλέγετε· ἑώρατε
 γὰρ αἰεὶ τούτους τοῖς μὲν ὑμετέροις δυσμενέσι φιλικῶς
 ἔχοντας, τοῖς δ' ὑμετέροις φίλοις ἐχθρούς ὄντας. οὐκ
 ἐπὶ μὲν τὸν ἐν Πειραιεῖ δῆμον, πολεμιώτατον ὄντα
 ὑμῖν, οὐκ ἠθέλησαν συστρατεῖειν; Φωκεῦσι δέ, ὅτι
 ὑμῖν εὐμενεῖς ὄντας ἑώραν, ἐπεστράτευσαν; ἀλλὰ μὴν 31
 καὶ πρὸς Ὀλυνθίους εἰδότες ὑμᾶς πόλεμον ἐκφέροντας
 συμμαχίαν ἐποιοῦντο, καὶ ὑμεῖς γε τότε μὲν αἰεὶ προσ-
 εἴχετε τὸν νοῦν πότε ἀκούσεσθε βιαζομένους αὐτοὺς
 τὴν Βοιωτίαν ἰφ' αὐτοῖς εἶναι· νῦν δ' ἐπεὶ τάδε πέ-
 πρακται, οὐδὲν ὑμᾶς δεῖ Θηβαίους φοβεῖσθαι· ὄλλ' ἀρ-
 κέσει ὑμῖν μικρὰ σκυτάλη ὥστ' ἐκεῖθεν πάντα ὑπηρε-
 τεῖσθαι ὅσων ἂν δέησθε, εἰ ἂν ὥσπερ ἡμεῖς ὑμῶν, οὔτω
 καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐπιμελήσθε. ἀκούουσι ταῦτα τοῖς Λα- 35
 κεδαιμονίοις ἔδοξε τὴν τε ἀκρόπολιν ὥσπερ κατεῖληπτο

φυλάττειν καὶ Ἰσμηνίᾳ κρίσιν ποιῆσαι. ἐκ δὲ τούτου πέμπουσι δικαστὰς Λακεδαιμονίων μὲν τρεῖς, ἀπὸ δὲ τῶν συμμαχίδων ἓνα ἀφ' ἐκάστης καὶ μικρᾶς καὶ μεγάλης πόλεως. ἐπεὶ δὲ συνεκαθίζετο τὸ δικαστήριον, τότε δὴ κατηγορεῖτο τοῦ Ἰσμηνίου καὶ ὡς βαρβαρίζοι καὶ ὡς ξένος τῷ Πέρσῃ ἐπ' οὐδενὶ ἀγαθῷ τῆς Ἑλλάδος γεγενημένος εἶη καὶ ὡς τῶν παρὰ βασιλέως χρημάτων μετειληθὼς εἶη καὶ ὅτι τῆς ἐν τῇ Ἑλλάδι ταραχῆς πά-
36 σης ἐκείνός τε καὶ Ἄνδρουκλείδας αἰτιώτατοι εἶεν. ὁ δὲ ἀπελογεῖτο μὲν πρὸς πάντα ταῦτα, οὐ μέντοι ἐπειθέ γε τὸ μὴ οὐ μεγαλοπράγμων τε καὶ κακοπράγμων εἶναι. καὶ ἐκεῖνος μὲν κατεψηφίσθη καὶ ἀποθνήσκει· οἱ δὲ περὶ Λεοντιάδην εἶχόν τε τὴν πόλιν καὶ τοῖς Λακε-
37 δαιμονίοις ἔτι πλείω ὑπηρετοῦν ἢ προσετάττετο αὐτοῖς. τούτων δὴ πεπραγμένων οἱ Λακεδαιμόνιοι πολὺ προθυμότερον τὴν εἰς τὴν Ὀλυμπιον στρατιὰν συναπέστειλλον. καὶ ἐκπέμπουσι Τελευτίαν μὲν ἄροσθῆν, τὴν δ' εἰς τοὺς μυρίους σύνταξιν αὐτοὶ τε ἅπαντας συνεξέπεμπον, καὶ εἰς τὰς συμμαχίδας πόλεις σκυτάλας διέπεμπον, κελεύοντες ἀκολουθεῖν Τελευτίᾳ κατὰ τὸ δόγμα τῶν συμμάχων. καὶ οἱ τε ἄλλοι προθύμως τῷ Τελευτίᾳ ὑπηρετοῦν, καὶ γὰρ οὐκ ἀχάριστος ἐδόκει εἶναι τοῖς ἵπουροῦσί τι, καὶ ἡ τῶν Θηβαίων δὲ πόλις, ἅτε καὶ Ἀγησιλάου ὄντος αὐτῷ ἀδελφοῦ, προθύμως συνέπεμψε
38 καὶ ὀπλίτας καὶ ἵππείας. ὁ δὲ σπυῦδων μὲν οὐ μάλα ἐπορεύετο, ἐπιμελόμενος δὲ τοῦ τε μὴ ἀδικῶν τοὺς φίλους πορεύεσθαι καὶ τοῦ ὡς πλείστην δύναμιν ἀθροΐζειν. προέπεμπε δὲ καὶ πρὸς Ἀμύνταν, καὶ ἠξίου αὐτὸν καὶ ξένους μισθοῦσθαι καὶ τοῖς πλησίον βασιλεῦσι χρήματα δίδοναι, ὡς συμμάχους εἶναι, εἴπερ βούλοιο τὴν ἀρχὴν ἀναλαβεῖν. ἐπεμπε δὲ καὶ πρὸς Δέρδαν

τὸν Ἐλιμίας ἄρχοντα, διδάσκων ὅτι οἱ Ὀλύμπιοι κατ-
 εστραμμένοι τὴν μείζω δύναμιν Μακεδονίας εἶεν, καὶ
 οὐκ ἀνήσουσι τὴν ἐλάττω, εἰ μὴ τις αὐτοὺς παύσει
 τῆς ὕβρεως. ταῦτα δὲ ποιῶν, μάλα πολλὴν ἔχων στρα- 39
 τιάν ἀφίκετο εἰς τὴν ἑαυτῶν συμμαχίδα. ἐπεὶ δ' ἦλθεν
 εἰς τὴν Ποτειδαίαν, ἐκεῖθεν συνταξάμενος ἐπορεύετο
 εἰς τὴν πολεμίαν. καὶ πρὸς μὲν τὴν πόλιν ἰὼν οὐτ'
 ἔκαεν οὐτ' ἔκοπτε, νομίζων, εἴ τι ποιήσῃε τούτων,
 ἐμποδῶν ἂν αὐτῷ πάντα γίνεσθαι καὶ προσιόντι καὶ
 ἀπιόντι· ὁπότε δὲ ἀναχωροίη ἀπὸ τῆς πόλεως, τότε
 ὀρθῶς ἔχειν κόπτοντα τὰ δένδρα ἐμποδῶν καταβάλλειν,
 εἴ τις ὄπισθεν ἐπίοι. ὥς δὲ ἀπεῖχεν ἀπὸ τῆς πόλεως 40
 οὐδὲ δέκα στάδια, ἔθετο τὰ ὄπλα, εὐώνυμον μὲν αὐτὸς
 ἔχων, οὕτω γὰρ συνέβαινεν αὐτῷ κατὰ τὰς πύλας ἰέναι
 ἢ ἐξῆσαν οἱ πολέμιοι, ἢ δὲ ἄλλη φάλαγξ τῶν συμ-
 μάχων ἀπετέτατο πρὸς τὸ δεξιόν. καὶ τῶν ἱππέων δὲ
 τοὺς μὲν Λάκωνας καὶ τοὺς Θηβαίους καὶ ὅσοι τῶν
 Μακεδόνων παρῆσαν ἐπὶ τῷ δεξιῷ ἐτάξατο, παρὰ δὲ
 αὐτῷ εἶχε Δέρδαν τε καὶ τοὺς ἐκείνου ἱππέας ὥς εἰς
 τετρακοσίους διὰ τε τὸ ἄγασθαι τοῦτο τὸ ἱππικὸν καὶ
 διὰ τὸ θεραπεύειν τὸν Δέρδαν, ὥς ἠδόμενος παρεῖη.
 ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ πολέμιοι ἐλθόντες ἀντιπαρετάξαντο ὑπὸ 41
 τῷ τείχει, συσπειραθέντες αὐτῶν οἱ ἱππεῖς ἐμβάλλουσι
 κατὰ τοὺς Λάκωνας καὶ Βοιωτοὺς. καὶ Πολύχαρμόν
 τε τὸν Λακεδαιμόνιον ἱππαρχον καταβάλλουσιν ἀπὸ
 τοῦ ἵππου καὶ κείμενον πάμπολλα κατέτροψαν, καὶ ἄλ-
 λους ἀπέκτειναν, καὶ τέλος τρέπονται τὸ ἐπὶ τῷ δεξιῷ
 κέρατι ἱππικόν. φευγόντων δὲ τῶν ἱππέων ἐνέκλινε
 καὶ τὸ ἐχόμενον πεζὸν αὐτῶν, καὶ ὅλον δ' ἂν ἐκιν-
 δύνευσεν ἠττηθῆναι τὸ στράτευμα, εἰ μὴ Δέρδας ἔχων
 τὸ ἑαυτοῦ ἱππικὸν εὐθύς πρὸς τὰς πύλας τῶν Ὀλυμ-

θίων ἤλασεν. ἐπήει δὲ καὶ ὁ Τελευτίας σὺν τοῖς περὶ
 42 ἑαυτὸν ἐν τάξει. ὡς δὲ ταῦτα ἤσθοντο οἱ Ὀλύνθιοι
 ἰππεῖς, δεισάντες μὴ ἀποκλεισθεῖεν τῶν πυλῶν, ἀνα-
 στρέψαντες ἀπεχώρουν πολλῇ σπουδῇ. ἐνθα δὴ ὁ Δέρ-
 δας παρελαύνοντας παμπόλλους [ἰππέας] αὐτῶν ἀπέκ-
 τεινεν. ἀπεχώρησαν δὲ καὶ οἱ πεζοὶ τῶν Ὀλυνθίων
 εἰς τὴν πόλιν· οὐ μέντοι πολλοὶ αὐτῶν ἀπέθανον, ἅτε
 43 ἐγγὺς τοῦ τείχους ὄντος. ἐπεὶ δὲ τροπαῖόν τε ἐστάθη
 καὶ ἡ νίκη αὕτη τῷ Τελευτία ἐγεγένητο, ἀπιὼν δὴ
 ἔκοπτε τὰ δένδρα. καὶ τοῦτο μὲν στρατευσάμενος τὸ
 θέρος διῆκε καὶ τὸ Μακεδονικὸν στράτευμα καὶ τὸ
 τοῦ Δέρδα· πολλάκις μέντοι καὶ οἱ Ὀλύνθιοι κατα-
 θέοντες εἰς τὰς τῶν Λακεδαιμονίων συμμαχίδας πόλεις
 ἐλεηλάτουν καὶ ἄνδρας ἀπεκτίννουν.

III. Ἄμα δὲ τῷ ἦρι ὑποφαινομένῳ οἱ μὲν Ὀλύνθιοι ἰπ-
 πεῖς ὄντες ὡς ἑξακόσιοι κατεδεδραμῖκεσαν εἰς τὴν Ἀπολ-
 λωνίαν ἅμα μεσημβρία καὶ διεσπαρμένοι ἐλεηλάτουν·
 ὁ δὲ Δέρδας ἐτύγχανε ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀφιγμένος μετὰ
 τῶν ἰππέων τῶν ἑαυτοῦ καὶ ἀριστοποιούμενος ἐν τῇ
 Ἀπολλωνία. ὡς δ' εἶδε τὴν καταδρομὴν, ἡσυχίαν εἶχε,
 τοὺς θ' ἵππους ἐπεσκευασμένους καὶ τοὺς ἀμβάτας ἐξω-
 πλισμένους ἔχων. ἐπειδὴ δὲ καταφρονητικῶς οἱ Ὀλύν-
 θιοι καὶ εἰς τὸ προάστιον καὶ εἰς αὐτὰς τὰς πύλας
 2 ἤλανον, τότε δὴ συντεταγμένους ἔχων ἐξελαύνει. οἱ
 δὲ ὡς εἶδον, εἰς φυγὴν ὤρμησαν. ὁ δ' ὡς ἅπαξ ἐτρέ-
 ψατο, οὐκ ἀνήκεν ἐνενήκοντα στάδια διώκων καὶ ἀπο-
 κτιννύς, ἕως πρὸς αὐτὸ κατεδίωξε τῶν Ὀλυνθίων τὸ
 τεῖχος. καὶ ἐλέγετο ὁ Δέρδας ἀποκτεῖναι ἐν τούτῳ
 τῷ ἔργῳ περὶ ὀγδοῖκοντα ἰππέας. καὶ ἀπὸ τούτου
 τειχίρεις τε μᾶλλον ἦσαν οἱ πολέμιοι καὶ τῆς χώρας
 3 ὀλίγην παντελῶς εἰργάζοντο. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου,

καὶ τοῦ Τελευτίου ἐστρατευμένου πρὸς τὴν τῶν Ὀλυνθίων πόλιν, ὡς εἶ τι δένδρον ὑπόλοιπον εἶη ἢ τι εἰργασμένον τοῖς πολεμίοις, φθείροι, ἐξελθόντες οἱ Ὀλύνθιοι ἵππεῖς ἡσυχὸι πορευόμενοι διέβησαν τὸν παρὰ τὴν πόλιν ῥέοντα ποταμόν, καὶ ἐπορεύοντο [ἡσυχῇ] πρὸς τὸ ἐναντίον στρατεύμα. ὡς δ' εἶδεν ὁ Τελευτίας, ἀγανακτήσας τῇ τόλμῃ αὐτῶν εὐθύς Τλημονίδα τὸν τῶν πελταστῶν ἄρχοντα δρόμῳ φέρεσθαι εἰς αὐτοὺς ἐκέλευσεν. οἱ δὲ Ὀλύνθιοι ὡς εἶδον προθέοντας τοὺς 4 πελταστάς, ἀναστρέψαντες ἀπεχώρουν ἡσυχὸι, καὶ διέβησαν πάλιν τὸν ποταμόν. οἱ δ' ἠκολούθουν μάλα θρασέως καὶ ὡς φεύγουσι διώζοντες ἐπιδιέβρινον. ἔνθα δὴ οἱ Ὀλύνθιοι ἵππεῖς, ἠνίκα ἔτι εὐχείρωτοι αὐτοῖς ἐδόκουν εἶναι οἱ διαβεβηκότες, ἀναστρέψαντες ἐμβάλλουσι αὐτοῖς, καὶ αὐτὸν τε ἀπέκτειναν τὸν Τλημονίδα καὶ τῶν ἄλλων πλείους ἢ ἑκατόν. ὁ δὲ Τελευτίας ὡς 5 εἶδε τὸ γιννόμενον, ὀργισθεὶς ἀναλαβὼν τὰ ὄπλα ἤγε μὲν ταχὺ τοὺς ὀπλίτας, διώκειν δὲ καὶ τοὺς πελταστάς ἐκέλευε καὶ τοὺς ἵππέας καὶ μὴ ἀνιέναι. πολλοὶ μὲν οὖν δὴ καὶ ἄλλοι τοῦ καιροῦ ἐργυντέρῳ τοῦ τείχους διώξαντες κακῶς ἀπεχώρησαν, καὶ ἐκεῖνοι δ' ἐπεὶ ἀπὸ τῶν πύργων ἐβάλλοντο, ἀποχωρεῖν τε ἠναγκάζοντο τεθορυβημένως καὶ προφυλάττεσθαι τὰ βέλη. ἐν τούτῳ 6 δὴ οἱ Ὀλύνθιοι ἐπεξελαύνουσι μὲν τοὺς ἵππέας, ἐβοήθουν δὲ καὶ οἱ πελτασταί· τέλος δὲ καὶ οἱ ὀπλίται ἐπεξέθεον, καὶ τεταραγμένη τῇ φάλαγγι προσπίπτουσι. καὶ ὁ μὲν Τελευτίας ἐνταῦθα μαχόμενος ἀποθνήσκει. τούτου δὲ γενομένου εὐθύς καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἐνέκλιναν, καὶ οὐδεὶς ἔτι ἴστατο, ἀλλὰ πάντες ἔφευγον, οἱ μὲν ἐπὶ Σπαρτώλου, οἱ δὲ ἐπὶ Ἀκάνθου, οἱ δὲ εἰς Ἀπολλωνίαν, οἱ πλείστοι δὲ εἰς Ποτειδαίαν. ὡς δ' ἄλλος ἄλλη

ἔφευγον, οὕτω καὶ οἱ πολέμιοι ἄλλος ἄλλοσε διώκοντες
 παμπληθεῖς ἀπέκτειναν ἀνθρώπους καὶ ὅ τι περ ὄφελος
 ἦν τοῦ στρατεύματος.

7 Ἐκ μέντοι γε τῶν τοιούτων παθῶν ἐγὼ φημι ἀν-
 θρώπους παιδεύεσθαι μάλιστα μὲν οὖν ὡς οὐδ' οἰκέ-
 τας χρῆ ὀργῇ κολάζειν· πολλάκις γὰρ καὶ δεσπότηται
 ὀργιζόμενοι μείζω κακὰ ἔπαθον ἢ ἐποίησαν· ἀτὰρ ἀντι-
 πάλοις τὸ μετ' ὀργῆς ἀλλὰ μὴ γνώμη προσφέρεσθαι
 ὄλον ἀμάρτημα. ἡ μὲν γὰρ ὀργὴ ἀπρονόητον, ἡ δὲ
 γνώμη σκοπεῖ οὐδὲν ἤτιον μὴ τι πάθῃ ἢ ὅπως βλάβῃ
 τι τοὺς πολεμίους.

8 Τοῖς δ' οὖν Λακεδαιμονίοις, ἐπεὶ ἤκουσαν τὸ
 πρᾶγμα, βουλευομένοις ἐδόκει οὐ φαύλην πεμπτέον
 δύναμιν εἶναι, ὅπως τὸ τε φρόνημα τῶν νενικηκότων
 κατασβεσθεῖ καὶ μὴ μάτην τὰ πεπονημένα γένοιτο.
 οὕτω δὲ γνόντες ἡγεμόνα μὲν Ἀγησίπολιν τὸν βασιλέα
 ἐκπέμπουσι, μετ' αὐτοῦ δὲ ὥσπερ Ἀγησιλάου εἰς τὴν
 9 Ἀσίαν τριάκοντα Σπαρτιατῶν. πολλοὶ δὲ αὐτῶ καὶ τῶν
 περιοίκων ἐθελονταὶ καλοὶ κἀγαθοὶ ἠκολούθουν, καὶ
 ξένοι τῶν τροφίμων καλουμένων, καὶ νόθοι τῶν Σπαρ-
 τιατῶν, μάλα εὐειδεῖς τε καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει καλῶν
 οὐκ ἄπειροι. συνεστρατεύοντο δὲ καὶ ἐκ τῶν συμμα-
 χίδων πόλεων ἐθελονταί, καὶ Θετταλῶν γε ἱππεῖς,
 γνωσθῆναι τῶ Ἀγησιπόλιδι βουλόμενοι, καὶ Ἀμύντας
 δὲ καὶ Δέρδας ἔτι προθυμότερον ἢ πρόσθεν. Ἀγησί-
 πολις μὲν δὴ ταῦτα πράττων ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Ὀλυμπον.

10 Ἡ δὲ τῶν Φλειασίων πόλις, ἐπαινεθεῖσα μὲν ὑπὸ
 τοῦ Ἀγησιπόλιδος ὅτι πολλὰ καὶ ταχέως αὐτῶ χρήματα
 εἰς τὴν στρατείαν ἔδοσαν, νομίζουσα δ' ἔξω ὄντος Ἀγη-
 σιπόλιδος οὐκ ἂν ἐξελθεῖν ἐπ' αὐτοὺς Ἀγησίλαον, οὐδ'
 ἂν γενέσθαι ὥστε ἅμα ἀμφοτέρους τοὺς βασιλέας εἶξω

Σπάρτης εἶναι, θρασέως οὐδὲν τῶν δικαίων ἐποιοῦν
 τοῖς κατεληλυθόσιν. οἱ μὲν γὰρ δὴ φυγάδες ἤξιουν
 τὰ ἀμφίλογα ἐν ἴσῳ δικαστηρίῳ κρίνεσθαι· οἱ δὲ ἠνάγκ-
 αζον ἐν αὐτῇ τῇ πόλει διαδικάζεσθαι. λεγόντων δὲ
 τῶν κατεληλυθότων, καὶ τίς αὐτῇ δίκη εἴη ὕπου αὐτοὶ 11
 οἱ ἀδικοῦντες δικάζοιεν, οὐδὲν εἰσήκουον. ἐκ τούτου
 μέντοι ἔρχονται εἰς Λακεδαίμονα οἱ κατεληθόντες κατ-
 ηγορήσαντες τῆς πόλεως, καὶ ἄλλοι δὲ τῶν οἰκοθεν συν-
 ηκολούθουν, λέγοντες ὅτι πολλοῖς καὶ τῶν πολιτῶν οὐ
 δοκοῖεν δίκαια πάσχειν. ἀρανᾶκτῆσασα δὲ τούτοις τῶν
 Φλειασίων ἡ πόλις ἐζημίωσε πάντας ὅσοι μὴ πεμπούσης
 τῆς πόλεως ἦλθον εἰς Λακεδαίμονα. οἱ δὲ ζημιωθέντες 12
 οἴκαδε μὲν ὤκνουν ἀπιέναι, μένοντες δ' ἐδίδασκον ὡς
 οὔτοι μὲν εἴησαν οἱ βιαζόμενοι ταῦτα, οἵπερ σφᾶς τε
 ἐξέβαλον καὶ Λακεδαιμονίους ἀπέκλεισαν, οὔτοι δὲ οἱ
 πριάμενοί τε τὰ σφέτερα καὶ βιαζόμενοι μὴ ἀποδιδόναι,
 οὔτοι δὲ καὶ νῦν διαπεπραγμένοι εἰσὶ ζημιωθῆναι σφᾶς
 αὐτοὺς εἰς Λακεδαίμονα ἐλθόντας, ὅπως τοῦ λοιποῦ
 μηδεὶς τολμῶῃ ἰέναι δηλώσων τὰ ἐν τῇ πόλει γιγνό-
 μενα. τῷ δ' ὄντι ὑβρίζειν δοκούντων τῶν Φλειασίων 13
 φρουρὰν φαίνουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ ἔφοροι. ἦν δὲ οὐ
 τῷ Ἀγησιλάῳ ἀχθομένῳ ταῦτα· καὶ γὰρ τῷ μὲν πατρὶ
 αὐτοῦ Ἀρχιδάμῳ ξένοι ἦσαν οἱ περὶ Ποδάνεμον, καὶ
 τότε τῶν κατεληλυθότων ἦσαν· αὐτῷ δὲ οἱ ἀμφὶ Προ-
 κλέα τὸν Ἴππονίκου. ὡς δὲ τῶν διαβατηρίων γενομέ- 14
 νων οὐκ ἔμελλεν, ἀλλ' ἐπορεύετο, πολλαὶ πρεσβεῖαι
 ἀπήντων καὶ χρήματα ἐδίδοσαν, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν. ὁ
 δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι οὐχ ἵνα ἀδικοίῃ στρατεύοιτο, ἀλλ'
 ὅπως τοῖς ἀδικουμένοις βοηθήσειεν. οἱ δὲ τελευτῶντες 15
 πάντα ἔφασκον ποιήσειν, ἐδέοντό τε μὴ ἐμβάλλειν.
 ὁ δὲ πάλιν ἔλεγεν ὡς οὐκ ἂν πιστεύσειε λόγοις, καὶ

- γὰρ τὸ πρότερον ψεύσασθαι αὐτούς, ἀλλ' ἔργου τινὸς πιστοῦ δεῖν ἔφη. ἐρωτώμενος δὲ καὶ τί τοῦτ' ἂν εἶη· πάλιν ἀπεκρίνατο· Ὅπερ καὶ πρόσθεν, ἔφη, ποιήσαντες οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν ἠδικήθητε. τοῦτο δὲ ἦν τὴν
- 16 ἀκρόπολιν παραδοῦναι. οὐκ ἐθέλοντων δὲ αὐτῶν τοῦτο ποιεῖν, ἐνέβαλέ τε εἰς τὴν χώραν καὶ ταχὺ περιερχίσας ἐπολιόρκει αὐτούς. πολλῶν δὲ λεγόντων Λακεδαιμονίων ὡς ὀλίγων ἔνεκεν ἀνθρώπων πόλει ἀπεχθάνονται πλέον πεντακισχιλίων ἀνδρῶν· καὶ γὰρ δὴ ὅπως τοῦτ' ἐνδηλον εἶη, οἱ Φλειάσιοι ἐν τῷ φανερωῷ τοῖς ἔξω ἐκκλησιάζον. ὁ μέντοι Ἀγησίλαος πρὸς τοῦτο ἀν-
- 17 εμμηχανήσατο. ὁπότε γὰρ ἐξίοιεν ἢ διὰ φιλίαν ἢ διὰ συγγένειαν τῶν φυγάδων, ἐδίδασκε ξυσσίτια τε αὐτῶν κατασκευάζειν καὶ εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἱκανὸν διδόναι, ὁπόσοι γυμνάζεσθαι ἐθέλοιεν· καὶ ὅπλα δὲ ἐκπορίζειν ἅπασιν τούτοις διεκελεύετο, καὶ μὴ ὀκνεῖν εἰς ταῦτα χρήματα δανείζεσθαι. οἱ δὲ ταῦτα ὑπηρετοῦντες ἀπέδειξαν πλείους χιλίων ἀνδρῶν ἄριστα μὲν τὰ σώματα ἔχοντας, εὐτάκτους δὲ καὶ εὐοπλοτάτους· ὥστε τελευτῶντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔλεγον ὡς τοιούτων δέοιντο συστρατιωτῶν.
- 18 Καὶ Ἀγησίλαος μὲν δὴ περὶ ταῦτα ἦν. ὁ δὲ Ἀγησίπολις εὐθύς ἐκ τῆς Μακεδονίας προσιὼν ἔθετο πρὸς τῇ πόλει τῶν Ὀλυνθίων τὰ ὅπλα. ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντιεξήει αὐτῷ, τότε τῆς Ὀλυνθίας εἶ τι ὑπόλοιπον ἦν ἐδήου καὶ εἰς τὰς συμμαχίδας ἰὼν αὐτῶν ἔφθειρε τὸν σῆτον· Τορώνην δὲ καὶ προσβαλὼν εἶλε κατὰ κράτος
- 19 ἐν δὲ τούτοις ὄντα κατὰ θέρους ἀκμὴν καῦμα περιφλεγὲς λαμβάνει αὐτόν. ὡς δὲ πρόσθεν ἑορακότα τὸ ἐν Ἀφύτει τοῦ Διονύσου ἱερὸν ἔρωσ αὐτόν τότε ἔσχ· τῶν τε σκιερῶν σκηνημμάτων καὶ τῶν λαμπρῶν καὶ

ψυχρῶν ὑδάτων. ἐκομίσθη μὲν οὖν ἐκεῖσε ἔτι ζῶν, ὅμως μέντοι ἑβδομαῖος ἀφ' οὗ ἔκαμεν ἔξω τοῦ ἱεροῦ ἐτελεύτησε. καὶ ἐκεῖνος μὲν ἐν μέλιτι τεθεὶς καὶ κομισθεὶς οἴκαδε ἔτυχε τῆς βασιλικῆς ταφῆς.

Ἄγησίλαος δὲ τοῦτο ἀκούσας οὐχ ἦ τις ἂν ᾤετο 20 ἐφήσθη ὡς ἀντιπάλῳ, ἀλλὰ καὶ ἐδάκρυσε καὶ ἐπόθεισε τὴν συνουσίαν· συσκηνοῦσι μὲν γὰρ δὴ βασιλεῖς ἐν τῷ αὐτῷ, ὅταν οἴκοι ᾧσιν. ὁ δὲ Ἄγησίπολις τῷ Ἄγησιλάῳ ἱκανὸς μὲν ἦν καὶ ἠβητικῶν καὶ θηρευτικῶν καὶ ἱππικῶν καὶ παιδικῶν λόγων μετέχειν· πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὑψηδεῖτο αὐτὸν ἐν τῇ συσκηρίᾳ, ὥσπερ εἰκὸς πρεσβύτερον. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ἀντ' ἐκείνου Πολυβιάδην ἀρμοστήν ἐπὶ τὴν Ὀλυμπὸν ἐκπέμπουσιν.

Ὁ δὲ Ἄγησίλαος ἤδη μὲν ὑπερέβαλε τὸν χρόνον, 21 ὅσου ἐλέγετο ἐν [τῇ] Φλειοῦντι σίτος εἶναι· τοσοῦτον γὰρ ἐγκράτεια γαστρὸς <ἀκρατείας> διαφέρει ὥστε οἱ Φλειάσιοι τὸν ἡμισὺν ψηφισάμενοι σῖτον τελεῖν ἢ πρόσθεν καὶ ποιῶντες τοῦτο τὸν διπλάσιον τοῦ εἰκότος χρόνον πολιορκούμενοι διήρκεσαν. καὶ τόλμα δὲ ἀτολμίας 22 ἔσθ' ὅτε τοσοῦτον διαφέρει ὥστε Δελφίων τις, λαμπρὸς δοκῶν εἶναι, λαβὼν πρὸς αὐτὸν τριακοσίους ἄνδρας Φλειασίων ἱκανὸς μὲν ἦν κωλύειν τοὺς βουλομένους εἰρήνην ποιῆσθαι, ἱκανὸς δὲ οἷς ἠπίσται εἰρξας φυλάττειν, ἐδύνατο δὲ εἰς τε τὰς φυλακὰς ἀναγκάζειν τὸ πλῆθος ἰέναι καὶ τούτους ἐφοδεύων πιστοὺς παρέχεσθαι. πολλάκις δὲ μεθ' ὧν εἶχε περὶ αὐτὸν καὶ ἐκθέων ἀπέκρουε φύλακας ἄλλοτ' ἄλλη τοῦ περιτετε- 23 χισμένου κύκλου. ἐπεὶ μέντοι οἱ ἐπίλεκτοι οὗτοι πάντα τρόπον ζητοῦντες οὐχ ἠύρισκον σῖτον ἐν τῇ πόλει, ἐκ τούτου δὴ πέμψαντες πρὸς τὸν Ἄγησίλαον ἐδέοντο

σπείσασθαι πρεσβείαν εἰς Λακεδαίμονα ἰοῦσι· δεδόχθαι γὰρ σφίσιν ἔφασαν ἐπιτρέπειν τοῖς τέλεσι τῶν Λακεδαι-
 24 μονίων χρήσασθαι τῇ πόλει ὅ τι βούλονται. ὁ δὲ ὀργισθεὶς ὅτι ἄκυρον αὐτὸν ἐποιοῦν, πέμψας μὲν πρὸς τοὺς οἴκοι φίλους διεπράξατο ἑαυτῷ ἐπιτραπῆναι τὰ περὶ Φλειοῦντος, ἐσπείσατο δὲ τῇ πρεσβείᾳ. φυλακῆ δὲ ἔτι ἰσχυροτέρα ἢ πρότερον ἐφύλαττεν, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐξίει. ὕμῳ μέντοι ὅ γε Δελφίων καὶ στιγματίας τις μετ' αὐτοῦ, ὃς πολλὰ ὑφείλετο ὄπλα
 25 τῶν πολιορκούντων, ἀπέδρασαν νύκτωρ. ἐπεὶ δὲ ἦκον ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπαγγέλλοντες ὅτι ἡ πόλις ἐπιτρέποι Ἀγησιλάῳ διαγνῶναι τὰ ἐν Φλειοῦντι ὅπως αὐτῷ δοκοίη, Ἀγησίλαος δὴ οὕτως ἔγνω, πεντήκοντα μὲν ἀνδρας τῶν κατεληλυθότων, πεντήκοντα δὲ τῶν οἰκοθεν πρῶτον μὲν ἀνακρῖναι ὄντινά τε ζῆν ἐν τῇ πόλει καὶ ὄντινα ἀποθανεῖν δίκαιον εἶη· ἔπειτα δὲ νόμους θείναι, καθ' οὓς πολιτεύσονται· ἕως δ' ἂν ταῦτα διαπράξωνται, φυλακῆν καὶ μισθὸν τοῖς φρουροῖς ἐξ μηνῶν κατέλιπε. ταῦτα δὲ ποιήσας τοὺς μὲν συμμαχοὺς ἀφῆκε, τὸ δὲ πολιτικὸν οἴκαδε ἀπήγαγε. καὶ τὰ μὲν περὶ Φλειοῦντα οὕτως αὖ ἐπετετέλεστο ἐν ὀκτῶ μηνσὶ καὶ ἑνιαυτῷ.

26 Καὶ ὁ Πολυβιάδης δὲ δὴ παντάπασι κακῶς ἔχοντας λιμῷ τοὺς Ὀλυνθίους διὰ τὸ μῆτ' ἐκ τῆς γῆς λαμβάνειν μήτε κατὰ θάλατταν εἰσάγεσθαι σίτον αὐτοῖς, ἠνάγκασε πέμψαι εἰς Λακεδαίμονα περὶ εἰρήνης· οἱ δ' ἐλθόντες πρέσβεις αὐτοκράτορες συνθήκας ἐποιήσαντο τὸν αὐτὸν μὲν ἐχθρὸν καὶ φίλον Λακεδαιμονίοις νομίζειν, ἀκολουθεῖν δὲ ὅποι ἂν ἠγῶνται καὶ σύμμαχοι εἶναι. καὶ ὁμῶσαντες ταύταις ἐμμενεῖν οὕτως ἀπῆλθον οἴκαδε.

27 Προκεχωρηκότων δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις ὥστε Θη-

βαίους μὲν καὶ τοὺς ἄλλους Βοιωτοὺς παντάπασιν ἐπ' ἐκείνοις εἶναι, Κορινθίους δὲ πιστοτάτους γεγενῆσθαι, Ἀργεῖους δὲ τεταπεινωσθαι [διὰ τὸ μηδὲν ἔτι ὠφελεῖν αὐτοὺς τῶν μηνῶν τὴν ὑποφοράν], Ἀθηναίους δὲ ἡρημῶσθαι, τῶν δ' αὖ συμμάχων κεκολασμένων οἳ δυσμενῶς εἶχον αὐτοῖς, παντάπασιν ἤδη καλῶς καὶ ἀσφαλῶς ἢ ἀρχὴ ἐδόκει αὐτοῖς κατεσκευάσθαι.

Πολλὰ μὲν οὖν ἂν τις ἔχοι καὶ ἄλλα λέγειν καὶ ^{IV.} Ἑλληνικὰ καὶ βαρβαρικά, ὡς θεοὶ οὔτε τῶν ἀσεβούντων οὔτε τῶν ἀνόσια ποιούντων ἀμελοῦσι· νῦν γε μὴν λέξω τὰ προκείμενα. Λακεδαιμόνιοί τε γὰρ οἱ ὁμόσαντες αὐτομόμους ἐάσειν τὰς πόλεις τὴν ἐν Θήβαις ἀκρόπολιν κατασχόντες ὑπ' αὐτῶν μόνων τῶν ἀδικηθέντων ἐκολάσθησαν, πρῶτον οὐδ' ὑφ' ἐνὸς τῶν πώποτε ἀνθρώπων κρατηθέντες, τοὺς τε τῶν πολιτῶν εἰσαγαγόντας εἰς τὴν ἀκρόπολιν αὐτοὺς καὶ βουληθέντας Λακεδαιμονίοις δουλεύειν τὴν πόλιν, ὥστε αὐτοὶ τυραννεῖν, τὴν τούτων ἀρχὴν ἐπὶ μόνου τῶν φευγόντων ἤρκεσαν καταλῦσαι. ὡς δὲ τοῦτ' ἐγένετο διηγήσομαι.

Ἦν τις Φιλλίδας, ὃς ἐγραμμάτευε τοῖς περὶ Ἀρχίαν ² πολεμάρχοις, καὶ τᾶλλα ὑπηρετεῖ, ὡς ἐδόκει, ἄριστα. τούτῳ δ' ἀφιγμένῳ Ἀθήναζε κατὰ πρᾶξιν τινα καὶ πρόσθεν γνώριμος ὢν Μέλων τῶν Ἀθήναζε πεφευγόντων Θηβαίων συγγίγνεται, καὶ διαπυθόμενος μὲν τὰ περὶ Ἀρχίαν τε τὸν πολεμαρχοῦντα καὶ τὴν περὶ Φίλιππον τυραννίδα, γνοὺς δὲ μισοῦντα αὐτὸν ἔτι μᾶλλον αὐτοῦ τὰ οἴκοι, πιστὰ δοὺς καὶ λαβῶν συνέθετο ὡς δεῖ ἕκαστα γίνεσθαι. ἐκ δὲ τούτου προσλαβὼν ὁ Μέ- ³ λων ἔξ τοὺς ἐπιτηδειοτάτους τῶν φευγόντων ξιφίδια ἔχοντας καὶ ἄλλο ὄπλον οὐδέν, ἔρχεται πρῶτον μὲν εἰς τὴν χώραν νυκτός· ἔπειτα δὲ ἡμερεύσαντες ἐν τινι

τόπῳ ἐρήμῳ πρὸς τὰς πύλας ἦλθον, ὡς δὴ ἐξ ἀγροῦ ἀπιόντες, ἠνίκαπερ οἱ ἀπὸ τῶν ἔργων ὀφθαίτατοι. ἐπεὶ δ' εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, διενυκτέρευσαν μὲν ἐκείνην τὴν νύκτα παρὰ Χάρωνί τινι, καὶ τὴν ἐπιούσαν δὲ 4 ἡμέραν διημέρευσαν. ὁ μὲν οὖν Φιλλίδας τὰ τε ἄλλα ἐπεμελεῖτο τοῖς πολεμάρχοις, ὡς Ἀφροδίσια ἄγουσιν ἐπ' ἐξόδῳ τῆς ἀρχῆς, καὶ δὴ καὶ γυναῖκας πάλαι ὑπισχνόμενος ἄξειν αὐτοῖς τὰς σεμνοτάτας καὶ καλλίστας τῶν ἐν Θήβαις, τότε ἔφη ἄξειν. οἱ δέ — ἦσαν γὰρ τοιοῦ- 5 τοι — μάλα ἠδέως προσεδέχοντο νυκτερεύειν. ἐπεὶ δὲ ἐδειπνησάν τε καὶ συμπροθυμουμένου ἐκείνου ταχὺ ἐμεθύσθησαν, πάλαι κελεπόντων ἄγειν τὰς ἐταίρας, ἐξελθὼν ἤγαγε τοὺς περὶ Μέλωνα, τρεῖς μὲν στείλας 6 ὡς δεσποίνας, τοὺς δὲ ἄλλους ὡς θεραπαίνας. κἀκείνους μὲν εἰσήγαγεν εἰς τὸ προταμειὸν τοῦ πολεμαρχείου, αὐτὸς δ' εἰσελθὼν εἶπε τοῖς περὶ Ἀρχίαν ὅτι οὐκ ἂν φασιν εἰσελθεῖν αἱ γυναῖκες, εἴ τις τῶν διακόνων ἔνδον ἔσοιτο. ἔνθεν οἱ μὲν ταχὺ ἐκέλευον πάντας ἐξιέναι, ὁ δὲ Φιλλίδας δοῦς οἶνον εἰς ἑνὸς τῶν διακόνων ἐξέπεμψεν αὐτούς. ἐκ δὲ τούτου εἰσ- ἤγαγε τὰς ἐταίρας δὴ, καὶ ἐκάθιζε παρ' ἐκάστῳ. ἦν δὲ σύνθημα, ἐπεὶ καθίζουσιν, παίειν εὐθύς ἀνακαλυψαμέ- 7 νους. οἱ μὲν δὴ οὕτω λέγουσιν αὐτοὺς ἀποθανεῖν, οἱ δὲ καὶ ὡς κωμαστὰς εἰσελθόντας τοὺς ἀμφὶ Μέλωνα ἀποκτεῖναι τοὺς πολεμάρχους. λαβὼν δὲ ὁ Φιλλίδας τρεῖς αὐτῶν ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν τοῦ Λεοντιάδου οἰκίαν· κόψας δὲ τὴν θύραν εἶπεν ὅτι παρὰ τῶν πολεμάρχων ἀπαγγεῖλαί τι βούλοιο. ὁ δὲ ἐτύγγανε μὲν χωρὶς κατακείμενος ἔτι μετὰ δεῖπνον, καὶ ἡ γυνὴ ἐριουργοῦσα παρεκάθητο ἐκέλευσε δὲ τὸν Φιλλίδαν πιστὸν νομίζων εἰσιέναι. οἱ δ' ἐπεὶ εἰσῆλθον, τὸν μὲν ἀπ-

έκτειναν, τὴν δὲ γυναῖκα φοβήσαντες κατεσιώπησαν. ἐξιόντες δὲ εἶπον τὴν θύραν κεκλεισθαι· εἰ δὲ λήφονται ἀνεωγμένην, ἠπέιλησαν ἀποκτεῖναι ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐπέπρακτο, λαβῶν 8 δύο ὁ Φιλλίδας τῶν ἀνδρῶν ἦλθε πρὸς τὸ ἀνάκειον, καὶ εἶπε τῷ εἰργμοφύλακι ὅτι ἄνδρα ἄγοι παρὰ <τῶν> πολεμάρχων ὄν εἰρξαι δέοι. ὥς δὲ ἀνέωξε, τοῦτον μὲν εὐθύς ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ δεσμώτας ἔλυσαν. καὶ τούτους μὲν ταχὺ τῶν ἐκ τῆς στοᾶς ὄπλων καθελόντες ὥπλισαν, καὶ ἀγαγόντες ἐπὶ τὸ Ἄμφειον θέσθαι ἐκέλευον τὰ ὄπλα. ἐκ δὲ τούτου εὐθύς ἐκήρυττον ἐξιέναι πάν- 9 τας Θηβαίους, ἰππέας τε καὶ ὀπλίτας, ὥς τῶν τυράνων τεθνεώτων. οἱ δὲ πολῖται, ἕως μὲν νύξ ἦν, ἀπιστοῦντες ἠσυχίαν εἶχον· ἐπεὶ δ' ἡμέρα τ' ἦν καὶ φανερόν ἦν τὸ γεγενημένον, ταχὺ δὴ καὶ οἱ ὀπλίται καὶ οἱ ἰππεῖς σὺν τοῖς ὄπλοις ἐξεβοήθουν. † ἔπεμψαν δ' ἰππέας οἱ κατεληλυθότες καὶ ἐπὶ τοὺς πρὸς τοῖς ὀρίοις Ἀθηναίων [τοὺς] δύο τῶν στρατηγῶν. οἱ δ' εἰδότες τὸ πρᾶγμα ἐφ' ὃ ἀπεστάλκεσαν <ἐπεβοήθουν>. ὁ μὲν- 10 τοι ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀρμοστής ἐπεὶ ἤσθετο τὸ νυκτερινὸν κήρυγμα, εὐθύς ἔπεμψεν εἰς Πλαταιᾶς καὶ Θεσπιᾶς ἐπιβοήθειαν. καὶ τοὺς μὲν Πλαταιᾶς αἰσθόμενοι προσιόντας οἱ τῶν Θηβαίων ἰππεῖς, ἀπαντήσαντες ἀπέκτειναν αὐτῶν πλεόν ἢ εἴκοσιν· ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον ταῦτα πράξαντες καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τῶν ὀρίων ἤδη παρῆσαν, προσέβαλον πρὸς τὴν ἀκρόπολιν. ὥς δὲ ἔγνωσαν οἱ 11 ἐν τῇ ἀκροπόλει ὀλίγοι ὄντες, τὴν τε προθυμίαν τῶν προσιόντων ἀπάντων ἐώρων, καὶ τῶν κηρυγμάτων μεγάλων γιγνομένων τοῖς πρώτοις ἀναβᾶσιν, ἐκ τούτων φοβηθέντες εἶπον ὅτι ἀπίοιεν ἄν, εἰ σφίσιιν ἀσφάλειαν μετὰ τῶν ὄπλων ἀπιούσι διδοῖεν. οἱ δὲ ἄσμενοί τε

ἔδοσαν ἂ ἦτον, καὶ σπεισάμενοι καὶ ὄρκους ὁμόσαντες
 12 ἐπὶ τούτοις ἐξέπεμπον. ἐξιόντων μέντοι, ὅσους ἐπ-
 ἔγνωσαν τῶν ἐχθρῶν ὄντας, συλλαμβάνοντες ἀπέκτειναν.
 ἦσαν δέ τινες οἱ καὶ ὑπὸ Ἀθηναίων τῶν ἀπὸ τῶν ὀρίων
 ἐπιβοηθησάντων ἐξεκλάπησαν καὶ διεσώθησαν. οἱ μέν-
 τοι Θηβαῖοι καὶ τοὺς παῖδας τῶν ἀποθανόντων, ὅσοις
 ἦσαν, λαβόντες ἀπέσφαξαν.

13 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐπύθοντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, τὸν μὲν
 ἀρμοστὴν τὸν ἐγκαταλιπόντα τὴν ἀκρόπολιν καὶ οὐκ
 ἀναμείναντα τὴν βοήθειαν ἀπέκτειναν, φρουρὰν δὲ
 φαίνουσιν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους. καὶ Ἀγησίλαος μὲν
 λέγων ὅτι ὑπὲρ τετραράκοντα ἀφ' ἧβης εἶη, καὶ ὥσπερ
 τοῖς ἄλλοις τοῖς τηλικούτοις οὐκέτι ἀνάγκη εἶη τῆς
 ἑαυτῶν ἐξω στρατεύεσθαι, οὕτω δὴ καὶ βασιλεῦσι τὸν
 αὐτὸν νόμον ὄντα ἀπεδείκνυε. κάκεῖνος μὲν δὴ λέ-
 γων ταῦτα οὐκ ἐστρατεύετο. οὐ μέντοι τούτου γ'
 ἔνεκεν κατέμεινε, ἀλλ' εὖ εἰδὼς ὅτι εἰ στρατηγοίη,
 λέξοιεν οἱ πολῖται ὡς Ἀγησίλαος, ὅπως βοηθήσειε τοῖς
 τυράννοις, πράγματα τῇ πόλει παρέχοι. εἶα οὖν αὐ-
 τοὺς βουλευέσθαι ὁποῖόν τι βούλοιντο περὶ τούτων.

14 οἱ δ' ἔφοροι διδασκόμενοι ὑπὸ τῶν μετὰ τὰς ἐν Θή-
 βαις σφαγὰς ἐκπεπωκότων, Κλεόμβροτον ἐκπέμπουσι,
 πρῶτον τότε ἡγούμενον, μάλα χειμῶνος ὄντος. τὴν μὲν
 οὖν δι' Ἐλευθερῶν ὁδὸν Χαβρίας ἔχων Ἀθηναίων πελ-
 ταστὰς ἐφύλαττεν· ὁ δὲ Κλεόμβροτος ἀνέβαινε κατὰ
 τὴν ἐς Πλαταιὰς φέρουσαν. προϊόντες δὲ οἱ πελτα-
 σταὶ περιυγχάνουσιν ἐπὶ τῷ ἄκρῳ φυλάττουσι τοῖς
 ἐκ τοῦ ἀνακείου λελυμένοις, ὡς περὶ ἑκατὸν καὶ πεν-
 τήκοντα οὔσι. καὶ τούτους μὲν ἅπαντας, εἰ μὴ τις
 ἐξέφυγεν, οἱ πελτασταὶ ἀπέκτειναν· αὐτὸς δὲ κατέβαινε
 15 πρὸς τὰς Πλαταιὰς, ἔτι φιλίας οὔσας. ἐπεὶ δὲ εἰς

Θεσπιάς ἀφίκετο, ἐκεῖθεν ὁρμηθεὶς εἰς Κυνὸς κεφαλὰς οὔσας Θηβαίων ἐστρατοπεδεύσατο. μείνας δὲ ἐκεῖ περὶ ἑκατάδεκα ἡμέρας ἀπεχώρησε πάλιν εἰς Θεσπιάς· κάκεῖ μὲν ἀροσιτὴν κατέλιπε Σφοδρίαν καὶ ἀπὸ τῶν συμμάχων τὸ τρίτον μέρος ἐκάστων· παρέδωκε δὲ αὐτῷ καὶ χρήματα ὅσα ἐτύγχανεν οἰκοθεν ἔχων, καὶ ἐκέλευσε ξενικὸν προσμισθοῦσθαι. καὶ ὁ μὲν Σφοδρίας ταῦτ' ἔπραττεν. ὁ δὲ Κλεόμβροτος ἀπῆγεν ἐπ' οἴκου τὴν 16 διὰ Κρεύσιος τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ στρατιώτας καὶ μάλα ἀποροῦντας πότερὰ ποτε πόλεμος πρὸς Θηβαίους ἢ εἰρήνη εἴη· ἦγαγε μὲν γὰρ εἰς τὴν τῶν Θηβαίων τὸ στράτευμα, ἀπῆλθε δὲ ὡς ἐδύνατο ἐλάχιστα κακουργήσας. ἀπιόντι γε μὴν ἄνεμος αὐτῷ ἐξαίσιος ἐπεγένετο, 17 ὃν καὶ οἰωνίζοντό τινες σημαίνειν πρὸ τῶν μελλόντων. πολλὰ μὲν γὰρ καὶ ἄλλα βίαια ἐποίησεν, ἀτὰρ καὶ ὑπερβάλλοντος αὐτοῦ μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐκ τῆς Κρεύσιος τὸ καθήκον ἐπὶ θάλατταν ὕρος πολλοὺς μὲν ὄνους κατεκρήμνισεν αὐτοῖς σκεύεσι, πάμπολλα δὲ ὄπλα ἀφαρπασθέντα ἐξέπεσεν εἰς τὴν θάλατταν. τέλος δὲ πολλοὶ 18 οὐ δυνάμενοι σὺν τοῖς ὄπλοις πορεύεσθαι, ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ ἄκρου κατέλιπον λίθων ἐμπλήσαντες ὑπτίας τὰς ἀσπίδας. καὶ τότε μὲν τῆς Μεγαρικῆς ἐν Αἰγιοσθένοις ἐδείπνησαν ὡς ἐδύναντο· τῇ δ' ὑστεραία ἐλθόντες ἐκομίσαντο τὰ ὄπλα. καὶ ἐκ τούτου οἴκαδε ἤδη ἕκαστοι ἀπῆσαν. ἀφῆκε γὰρ αὐτοὺς ὁ Κλεόμβροτος.

Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι ὁρῶντες τὴν τῶν Λακεδαι- 19 μονίων φάμην καὶ ὅτι πόλεμος ἐν Κορίνθῳ οὐκέτι ἦν, ἀλλ' ἤδη παριόντες τὴν Ἀττικὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὰς Θήβας ἐνέβαλλον, οὕτως ἐφοβοῦντο ὥστε καὶ τῷ δύο στρατηγῷ, οἱ συνηπιστάσθην τὴν τοῦ Μέλωνος ἐπὶ τοὺς περὶ Λεοντιάδην ἐπανάστασιν, κρίναντες τὸν

μὲν ἀπέκτειναν, τὸν δ', ἐπεὶ οὐχ ὑπέμεινεν, ἐφυγάδευσαν.

- 20 Οἱ δ' αὖ Ἐθηβαῖοι καὶ αὐτοὶ φοβούμενοι, εἰ μηδένες ἄλλοι ἢ αὐτοὶ πολεμήσοιεν τοῖς Λακεδαιμονίοις, τοιόνδε εὐρίσκουσι μηχανήματα. πείθουσι τὸν ἐν ταῖς Θεσπιαῖς ἀρμοστίην Σφοδρίαν, χρήματα δόντες, ὡς ὑπωπιεύετο, ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἵν' ἐκπολεμώσῃε τοὺς Ἀθηναίους πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. κάκεινος πειθόμενος αὐτοῖς, προσποιησάμενος τὸν Πειραιᾶ καταλήψεσθαι, ὅτι δὴ ἀπύλωτος ἦν, ἤγρεν ἐκ τῶν Θεσπιῶν πρῶ
- 21 καθανύσειν εἰς τὸν Πειραιᾶ. Θριᾶσι δ' αὐτῷ ἡμέρα ἐπεγένετο, καὶ οὐδὲν ἐνταῦθ' ἐποίησεν ὥστε λαθεῖν, ἀλλ' ἐπεὶ ἀπειράπετο, βοσκήματα διήρπασε καὶ οἰκίας ἐπόρθησε. τῶν δ' ἐντυχόντων τινὲς τῆς νυκτὸς φεύγοντες εἰς τὸ ἄστυ ἀπήγγελλον τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι στρατεύματα πάμπολυ προσίοι. οἱ μὲν δὴ ταχὺ ὀπλισάμενοι καὶ ἵππεῖς καὶ ὀπλίται ἐν φυλακῇ τῆς πόλεως
- 22 ἦσαν. τῶν δὲ Λακεδαιμονίων καὶ πρέσβεις ἐτύγχανον Ἀθήνησιν ὄντες παρὰ Καλλιᾶ τῷ προξένῳ Ἐτυμοκλῆς τε καὶ Ἀριστόλοχος καὶ Ὠκυλλος· οὗς οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπεὶ τὸ πρᾶγμα ἠγγέλθη, συλλαβόντες ἐφύλαττον, ὡς καὶ τούτους συνεπιβουλεύοντας. οἱ δὲ ἐκπεπληγμένοι τε ἦσαν τῷ πράγματι καὶ ἀπελογοῦντο ὡς οὐκ ἂν ποτε οὕτω μῶροι ἦσαν ὡς εἰ ἤδεσαν καταλαμβανόμενον τὸν Πειραιᾶ, ἐν τῷ ἄστει ἂν ὑποχειρίους αὐτοὺς παρεῖχον, καὶ ταῦτα παρὰ τῷ προξένῳ, οὐ τάχιστ' ἂν
- 23 ἠύρεθῃσαν. ἔτι δ' ἔλεγον ὡς εὐδῆλον καὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἔσοιτο ὅτι οὐδ' ἡ πόλις τῶν Λακεδαιμονίων ταῦτα συνηῆδει. Σφοδρίαν γὰρ εὖ εἰδέναί ἔφασαν ὅτι ἀπολωλότα πεύθοιντο ὑπὸ τῆς πόλεως. κάκεινοι μὲν κριθέντες

μηδὲν συνειδέναί ἀφείθησαν. οἱ δ' ἔφοροι ἀνεκάλεσάν 24
 τε τὸν Σφοδρίαν καὶ ὑπῆγον θανάτου. ἐκεῖνος μέντοι
 φοβούμενος οὐχ ὑπήκουσεν· ὅμως δὲ καίπερ οὐχ ὑπ-
 ακούων εἰς τὴν κρίσιν ἀπέφυγε. καὶ πολλοῖς ἔδοξεν
 αὕτη δὴ ἀδικώτατα ἐν Λακεδαιμόνι ἢ δίκη κριθῆναι.
 ἐγένετο δὲ τοῦτο τὸ αἴτιον.

Ἦν υἱὸς τῷ Σφοδρία Κλεώνυμος ἡλικίαν τε ἔχων 25
 τὴν ἄρτι ἐκ παίδων, καὶ ἅμα κάλλιστός τε καὶ εὐδο-
 κимώτατος τῶν ἡλικῶν. τούτου δὲ ἔρῶν ἐτύγχανεν
 Ἀρχίδαμος ὁ Ἀγησιλάου. οἱ μὲν οὖν τοῦ Κλεομβρότου
 φίλοι, ἅτε ἑταῖροι ὄντες τῷ Σφοδρία, ἀπολυτικῶς αὐτοῦ
 εἶχον, τὸν δέ γε Ἀγησίλαον καὶ τοὺς ἐκείνου φίλους
 ἐφοβοῦντο, καὶ τοὺς διὰ μέσου δέ· δεινὰ γὰρ ἔδόκει
 πεποιημέναι. ἐκ τούτου δὲ ὁ μὲν Σφοδρίας εἶπε πρὸς 26
 τὸν Κλεώνυμον· "Ἐξεστὶ σοι, ὦ υἱέ, σῶσαι τὸν πα-
 τέρα, δεηθέντι Ἀρχιδάμου εὐμενῆ Ἀγησίλαον ἐμοὶ εἰς
 τὴν κρίσιν παρασχεῖν. ὁ δὲ ἀκούσας ἐτόλμησεν ἐλθεῖν
 πρὸς τὸν Ἀρχίδαμον, καὶ ἔδειτο σωτήρα αὐτῷ τοῦ
 πατρὸς γενέσθαι. ὁ μὲντοι Ἀρχίδαμος ἰδὼν μὲν τὸν 27
 Κλεώνυμον κλαίοντα συνεδάκρυε παρεστηκῶς· ἀκούσας
 δὲ δεομένου, ἀπεκρίνατο· Ἀλλ', ὦ Κλεώνυμε, ἴσθι μὲν
 ὅτι ἐγὼ τῷ ἐμῷ πατρὶ οὐδ' ἀντιβλέπειν δύναμαι, ἀλλὰ
 κἂν τι βούλωμαι διαπράξασθαι ἐν τῇ πόλει, πάντων
 μᾶλλον ἢ τοῦ πατρὸς δέομαι· ὅμως δ' ἐπεὶ σὺ κε-
 λεύεις, νόμιζε πᾶσάν με προθυμίαν ἔξειν ταῦτά σοι
 πραχθῆναι. καὶ τότε μὲν δὴ ἐκ τοῦ φιλιτίου εἰς τὸν 28
 οἶκον ἐλθὼν ἀνεπαύετο· τοῦ δ' ὄρθρου ἀναστὰς ἐφύ-
 λαττε μὴ λάθοι αὐτὸν ὁ πατήρ ἐξεληθῶν. ἐπεὶ δὲ εἶδεν
 αὐτὸν ἐξιόντα, πρῶτον μὲν, εἴ τις τῶν πολιτῶν παρῆν,
 παρίει τούτους διαλέγεσθαι αὐτῷ, ἔπειτα δ', εἴ τις
 ξένος, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν θεραπόντων τῷ δεομένῳ παρ-

- εχώρει. τέλος δ', ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ Εὐρώτα ἀπιὼν ὁ Ἀγησίλαος εἰσῆλθεν οἴκαδε, ἀπιὼν ὄχρητο οὐδὲ προσελθών.
- 29 καὶ τῇ ὑστεραίᾳ δὲ ταῦτά ταῦτα ἐποίησεν. ὁ δ' Ἀγησίλαος ὑπώπτευε μὲν ὦν ἔνεκεν ἐφοίτα, οὐδὲν μέντοι ἠρώτα, ἀλλ' εἶα αὐτόν. ὁ δ' αὖ Ἀρχίδαμος ἐπεθύμει μὲν, ὥσπερ εἰκός, ὄραν τὸν Κλεώνυμον· ὅπως μέντοι ἔλθοι πρὸς αὐτόν μὴ διειλεγμένος τῷ πατρὶ περὶ ὦν ἐκεῖνος ἐδεήθη οὐκ εἶχεν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Σφοδρίαν οὐχ ὄρωντες τὸν Ἀρχίδαμον ἰόντα, πρόσθεν δὲ θαμίζοντα, ἐν παντὶ ἦσαν μὴ λελοιδωρημένος ὑπὸ Ἀγησιλάου
- 30 εἶη. τέλος μέντοι ὁ Ἀρχίδαμος ἐτόλμησε προσελθεῖν καὶ εἶπεν· ὦ πάτερ, Κλεώνυμός με κελεύει σου δεηθῆναι σῶσαι οἱ τὸν πατέρα· καὶ ἐγὼ ταῦτά σου θέομαι, εἰ δυνατόν. ὁ δ' ἀπεκρίνατο· Ἀλλὰ σοὶ μὲν ἔγωγε συγγνώμην ἔχω· αὐτὸς μέντοι ὅπως ἂν συγγνώμης τύχοιμι παρὰ τῆς πόλεως ἄνδρα μὴ καταγιγνώσκων ἀδικεῖν οἷς
- 31 ἐχρηματίσατο ἐπὶ κακῷ τῆς πόλεως οὐχ ὄρω. ὁ δὲ τότε μὲν πρὸς ταῦτα οὐδὲν εἶπεν, ἀλλ' ἠττηθεὶς τοῦ δικαίου ἀπῆλθεν. ὕστερον δὲ ἢ αὐτὸς νοήσας ἢ διδαχθεὶς ὑπὸ του εἶπεν ἐλθών· Ἀλλ' ὅτι μὲν, ὦ πάτερ, εἰ μηδὲν ἠδίκηει Σφοδρίας, ἀπέλυσας ἂν αὐτόν οἶδα· νῦν δέ, εἰ ἠδίκηκέ τι, ἡμῶν ἔνεκεν συγγνώμης ὑπὸ σοῦ τυχέτω. ὁ δὲ εἶπεν· Οὐκοῦν ἂν μέλλῃ καλὰ ταῦθ' ἡμῖν εἶναι, οὕτως ἔσται. ὁ μὲν δὴ ταῦτ' ἀκούσας
- 32 μάλα δύσελπις ὦν ἀπήει. τῶν δὲ τοῦ Σφοδρία φίλων τις διαλεγόμενος Ἐτυμοκλεῖ εἶπεν· Ὑμεῖς μὲν, οἶμαι, ἔφη, πάντες οἱ Ἀγησιλάου φίλοι ἀποκτενεῖτε τὸν Σφοδρίαν. καὶ ὁ Ἐτυμοκλῆς· Μὰ Δία οὐκ ἄρα ταῦτ', ἔφη, ποιήσομεν Ἀγησιλάω; ἐπεὶ ἐκεῖνός γε πρὸς πάντας ὅσοις διείλεκται ταῦτά λέγει, μὴ ἀδικεῖν μὲν Σφοδρίαν ἀδύνατον εἶναι· ὅστις μέντοι παῖς τε ὦν καὶ

παιδίσκος καὶ ἠβῶν πάντα τὰ καλὰ ποιῶν διετέλεσε, χαλεπὸν εἶναι τοιοῦτον ἄνδρα ἀποκτινύναι· τὴν γὰρ Σπάρτην τοιούτων δεῖσθαι στρατιωτῶν. ὁ οὖν ἀκούσας 33 ταῦτα ἀπήγγειλε τῷ Κλεωνύμῳ. ὁ δ' ἤσθεις, εὐθύς ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἀρχίδαμον εἶπεν· Ὅτι μὲν ἡμῶν ἐπιμελῆ ἤδη ἴσμεν· εὐ δ' ἐπίστω, Ἀρχίδαμε, ὅτι καὶ ἡμεῖς πειρασόμεθα ἐπιμελεῖσθαι ὡς μήποτε σὺ ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ φιλίᾳ αἰσχυνθῆς. καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλὰ καὶ ζῶν ἅπαντ' ἐποίει ὅσα καλὰ ἐν τῇ Σπάρτῃ, καὶ ἐν Λεύκτροις πρὸ τοῦ βασιλέως μαχόμενος σὺν Δείνωνι τῷ πολεμάρχῳ τρις πεσὼν πρῶτος τῶν πολιτῶν ἐν μέσοις τοῖς πολεμίοις ἀπέθανε. καὶ ἠνίασε μὲν εἰς τὰ ἔσχατα τὸν Ἀρχίδαμον, ὡς δ' ὑπέσχετο, οὐ κατήσχυνεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκόσμησε. τοιοῦτῳ μὲν δὴ τρόπῳ Σφοδρίας ἀπέφυγε.

Τῶν μέντοι Ἀθηναίων οἱ βοιωτιάζοντες ἐδίδασκον 34 τὸν δῆμον ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὅπως τιμωρήσαιντο, ἀλλὰ καὶ ἐπαινέσειαν τὸν Σφοδρίαν, ὅτι ἐπεβούλευσε ταῖς Ἀθήναις. καὶ ἐκ τούτου οἱ Ἀθηναῖοι ἐπύλωσάν τε τὸν Πειραιᾶ, ναῦς τε ἐναυπηγοῦντο, τοῖς τε Βοιωτοῖς πάσῃ προθυμίᾳ ἐβοήθουν. οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι 35 φρουράν τε ἔφηναν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, καὶ τὸν Ἀγησίλαον νομίσαντες φρονιμώτερον ἂν σφίσι τοῦ Κλεομβρότου ἠγρεῖσθαι, ἐδέοντο αὐτοῦ ἄγειν τὴν στρατιάν. ὁ δὲ εἰπὼν ὅτι οὐδὲν ἂν ὅ τι τῇ πόλει δοκοίῃ <ἔχοι> ἀντειπεῖν παρεσκευάζετο εἰς τὴν ἔξοδον. γιννώσκων δ' 36 ὅτι εἰ μὴ τις προκαταλήψοιτο τὸν Κιθαιρῶνα, οὐ ῥάδιον ἔσται εἰς τὰς Θήβας ἐμβαλεῖν, μαθὼν πολεμοῦντας τοὺς Κλητορίους τοῖς Ὀρχομενίοις καὶ ξενικὸν τρέφοντας, ἐκοινολογήσατο αὐτοῖς, ὅπως <προσ>γένοιτο τὸ ξενικὸν αὐτῷ, εἴ τι δεηθείη. ἐπεὶ δὲ τὰ διαβατήρια 37

ἐγένετο, πέμψας, πρὶν ἐν Τεργέα αὐτὸς εἶναι, πρὸς τὸν
 ἄρχοντα τῶν παρὰ τοῖς Κλητοροῖσι ξένων, καὶ μισθόν
 δούς μηνός, ἐκέλευε προκαταλαβεῖν αὐτοὺς τὸν Κιθαι-
 ρῶνα. τοῖς δ' Ὀρχομενίοις εἶπεν, ἕως στρατεία εἴη,
 παύσασθαι τοῦ πολέμου· εἰ δέ τις πόλις στρατιᾶς οὔσης
 38 ἐξω ἐπὶ πόλιν στρατεύσοι, ἐπὶ ταύτην ἔφη πρῶτον ἰέναι
 Κιθαιρῶνα, ἐλθὼν εἰς Θεσπιᾶς ἐκεῖθεν ὀρμηθεὶς ἦει
 ἐπὶ τὴν τῶν Θηβαίων χώραν. εὐρών δὲ ἀποτεταφρευ-
 μένον τε καὶ ἀπεσταυρωμένον κύκλω τὸ πεδίον καὶ τὰ
 πλείστου ἄξια τῆς χώρας, στρατοπεδευόμενος ἄλλοτ'
 ἄλλη καὶ μετ' ἄριστον ἐξάγων ἐδήγου τῆς χώρας τὰ
 πρὸς ἑαυτοῦ τῶν σταυρωμάτων καὶ τῆς τάφρου. οἱ γὰρ
 πολέμιοι, ὅπου ἐπιφαίνοιτο ὁ Ἀγησίλαος, ἀντιπαρῆσαν
 39 αὐτῷ ἐντὸς τοῦ χαρακώματος ὡς ἀμννούμενοι. καί
 ποτε ἀποχωροῦντος αὐτοῦ ἤδη τὴν ἐπὶ τὸ στρατό-
 πεδον, οἱ τῶν Θηβαίων ἵππεῖς τέως ἀφανεῖς ὄντες
 ἐξαίφνης διὰ τῶν ὠδοποιημένων τοῦ χαρακώματος
 ἐξόδων ἐξελαύνουσι, καὶ οἷα δὴ ἀπιόντων πρὸς δεῖπνον
 καὶ συσκευαζομένων τῶν πελταστῶν, τῶν δ' ἵππέων
 τῶν μὲν ἔτι καταβεβηκότων, τῶν δ' ἀναβαινόντων,
 ἐπελαύνουσι· καὶ τῶν τε πελταστῶν συχνοὺς κατέβα-
 λον καὶ τῶν ἵππέων Κλέαν καὶ Ἐπικυδίαν Σπαρ-
 τιάτας, καὶ τῶν περιοίκων ἕνα, Εὐδικον, καὶ τῶν
 Θηβαίων τινὰς φυγάδας, οὐπω ἀναβεβηκότας ἐπὶ τοὺς
 40 ἵππους. ὡς δὲ ἀναστρέψας σὺν τοῖς ὀπλίταις ἐβόηθη-
 σεν ὁ Ἀγησίλαος, οἳ τε ἵππεῖς ἤλαυνον ἐναντίον τοῖς
 ἵππεῦσι καὶ τὰ δέκα ἀφ' ἠβης ἐκ τῶν ὀπλιτῶν ἔθει
 σὺν αὐτοῖς. οἱ μὲντοι τῶν Θηβαίων ἵππεῖς ἐώκεσαν
 ὑποπεπωκόσι που ἐν μεσημβρίᾳ· ὑπέμενον μὲν γὰρ
 τοῖς ἐπελαύνουσιν ὥστ' ἐξακουτίζειν τὰ δόρατα, ἐξ-

ικνοῦντο δ' οὐ. ἀναστρέφοντες δὲ ἐκ τοσούτου ἀπέθανον αὐτῶν δώδεκα. ὡς δὲ κατέγνω ὁ Ἀγησίλαος ὅτι αἰὲν 41 μετ' ἄριστον καὶ οἱ πολέμιοι ἐφαίνοντο, θυσάμενος ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἤγεεν ὡς οἶόν τε τάχιστα, καὶ παρήλθε δι' ἐρημίας ἔσω τῶν χαρακωμάτων. ἐκ δὲ τούτου τὰ ἐντὸς ἔτεμνε καὶ ἔκαε μέχρι τοῦ ἄστεως. ταῦτα δὲ ποιήσας καὶ πάλιν ἀποχωρήσας εἰς Θεσπιάς, ἐτείχισε τὸ ἄστυ αὐτοῖς. καὶ ἐκεῖ μὲν Φοιβίδαυ κατέλιπεν ἀρμολογήν, αὐτὸς δ' ὑπερβαλὼν πάλιν εἰς τὰ Μέγαρα τοὺς μὲν συμμάχους διῆκε, τὸ δὲ πολιτικὸν στρατεύμα ἐπ' οἴκου ἀπήγαγεν.

Ἐκ δὲ τούτου ὁ Φοιβίδαυ ἐκπέμπων μὲν ληστήρια 42 ἔφερε καὶ ἤγε τοὺς Θεβαίους, καταδρομὰς δὲ ποιούμενος ἐκακούργει τὴν χώραν. οἱ δ' αὖ Θεβαῖοι ἀντιτιμωρεῖσθαι βουλόμενοι στρατεύουσι πανδημεὶ ἐπὶ τὴν τῶν Θεσπιῶν χώραν. ἐπεὶ δ' ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ, ὁ Φοιβίδαυ σὺν τοῖς πελτασταῖς προσκειόμενος οὐδαμοῦ εἶα αὐτοὺς ἀποσκεδάννυσθαι τῆς φάλαγγος· ὥστε οἱ Θεβαῖοι μάλᾳ ἀχθόμενοι τῆς ἐμβολῆς θάττονα τὴν ἀποχώρησιν ἐποιοῦντο, καὶ οἱ ὄρεοκόμοι δὲ ἀπορροπιτοῦντες ὄν εἰλήφεσαν καρπὸν ἀπήλαννον οἴκαδε. οὕτω δεινὸς φόβος τῷ στρατεύματι ἐνέπεσεν. ὁ δὲ ἐν τούτῳ θρα- 43 σέως ἐπέκειτο, περὶ ἑαυτὸν μὲν ἔχων τὸ πελταστικόν, τὸ δ' ὀπλιτικὸν ἐν τάξει ἔπεσθαι κελεύσας. καὶ ἐν ἐλπίδι ἐγένετο τροπὴν τῶν ἀνδρῶν ποιήσασθαι· αὐτὸς τε γὰρ ἐρρωμένως ἤγειτο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἄπτεσθαι τῶν ἀνδρῶν παρεκελεύετο, καὶ τοὺς τῶν Θεσπιῶν ὀπλίτας ἀκολουθεῖν ἐκέλευεν. ὡς δὲ ἀποχωροῦντες οἱ τῶν Θεβαίων ἱππεῖς 44 ἐπὶ νάπη ἀδιαβάτω ἐγίνοντο, πρῶτον μὲν ἠθροίσθησαν, ἔπειτα δὲ ἀνέστρεφον διὰ τὸ ἀπορεῖν ὄπη διαβαῖεν. οἱ μὲν οὖν πελτασταὶ ὀλίγοι ὄντες οἱ πρῶτοι φοβηθέντες

αὐτοὺς ἔφυγον· οἱ δὲ ἰππεῖς αὐ τοῦτο ὡς εἶδον, ἐδι-
 45 δάχθησαν ὑπὸ τῶν φευγόντων ἐπιθέσθαι αὐτοῖς. καὶ
 ὁ μὲν δὴ Φοιβίδα καὶ δύο ἢ τρεῖς μετ' αὐτοῦ μαχό-
 μενοι ἀπέθανον, οἱ δὲ μισθοφόροι τούτου γενομένου
 πάντες ἔφυγον. ἐπεὶ δὲ φεύγοντες ἀφίκοντο πρὸς τοὺς
 ὀπλίτας τῶν Θεσπιῶν, κἀκεῖνοι, μάλα πρόσθεν μέγα
 φρουροῦντες μὴ ὑπεῖξεν τοῖς Θηβαίοις, ἔφυγον, οὐδέν
 τι πάνυ διωκόμενοι. καὶ γὰρ ἦν ἤδη ὀψέ. καὶ ἀπέθανον
 μὲν οὐ πολλοί, ὅμως δὲ οὐ πρόσθεν ἔστησαν οἱ Θεσ-
 46 πιεῖς, πρὶν ἐν τῷ τείχει ἐγένοντο. ἐκ δὲ τούτου πάλιν
 αὐ τὰ τῶν Θηβαίων ἀνεξωπυρεῖτο, καὶ ἐστρατεύοντο
 εἰς Θεσπιάς καὶ εἰς τὰς ἄλλας τὰς περιοικίδας πόλεις.
 ὁ μὲντοι δῆμος ἐξ αὐτῶν εἰς τὰς Θήβας ἀπεχώρει. ἐν
 πάσαις γὰρ ταῖς πόλεσι δυναστεία καθεστῆκεσαν,
 ὥσπερ ἐν Θήβαις· ὥστε καὶ οἱ ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι
 φίλοι τῶν Λακεδαιμονίων βοηθείας ἐδέοντο. μετὰ δὲ
 τὸν Φοιβίδα θάνατον πολέμαρχον μὲν καὶ μύραν οἱ
 Λακεδαιμόνιοι κατὰ θάλατταν πέμψαντες τὰς Θεσπιάς
 ἐφύλαττον.

47 Ἐπεὶ δὲ τὸ ἔαρ ἐπέστη, πάλιν ἔφαινον φρουρὰν
 οἱ ἔφοροι εἰς τὰς Θήβας, καὶ τοῦ Ἀγησιλάου, ἧπερ
 τὸ πρόσθεν, ἐδέοντο ἡγεῖσθαι. ὁ δ' ὑπὲρ τῆς ἐμβολῆς
 ταῦτ' ἀγνοῶσκων, πρὶν καὶ τὰ διαβατήρια θύεσθαι,
 πέμψας πρὸς τὸν ἐν Θεσπιάς πολέμαρχον ἐκέλευε προ-
 καταλαβεῖν τὸ ὑπὲρ τῆς κατὰ τὸν Κιθαιρῶνα ὁδοῦ
 48 ἄκρου καὶ φυλάττειν, ἕως ἂν αὐτὸς ἔλθῃ. ἐπεὶ δὲ τοῦτο
 ὑπερβαλὼν ἐν ταῖς Πλαταιαῖς ἐγένετο, πάλιν προσ-
 εποιήσατο εἰς τὰς Θεσπιάς πρῶτον ἰέναι, καὶ πέμπων
 ἀγοράν τε ἐκέλευε παρασκευάζειν καὶ τὰς πρεσβείας
 ἐκεῖ περιμένειν· ὥστε οἱ Θηβαῖοι ἰσχυρῶς τὴν πρὸς
 49 Θεσπιῶν ἐμβολὴν ἐφύλαττον. ὁ δὲ Ἀγησίλαος τῇ

ὑστεραία ἅμα τῇ ἡμέρᾳ θυσάμενος ἐπορεύετο τὴν ἐπ' Ἐρυθρᾶς. καὶ ὡς στρατεύματι δυοῖν ἡμέραιν ὁδὸν ἐν μιᾷ καθανύσας, ἔφθασεν ὑπερβὰς τὸ κατὰ Σκῶλον σταύρωμα, πρὶν ἔλθειν τοὺς Θηβαίους ἀπὸ τῆς φυλακῆς, καθ' ἣν τὸ πρόσθεν εἰσῆλθεν. τοῦτο δὲ ποιήσας τὰ πρὸς ἕω τῆς τῶν Θηβαίων πόλεως ἐδίημι μέχρι τῆς Ταναγραίων· ἔτι γὰρ τότε καὶ τὴν Τάναγρον οἱ περὶ Ἰπατόδωρον, φίλοι ὄντες τῶν Λακεδαιμονίων, εἶχον. καὶ ἐκ τούτου δὴ ἀπῆει ἐν ἑριστερᾷ ἔχων τὸ τεῖχος οἱ δὲ Θηβαῖοι ὑπελθόντες ἀντετάξαντο ἐπὶ Γραῶς 50 στήθει, ὀπισθεν ἔχοντες τὴν τε τάφρον καὶ τὸ σταύρωμα, νομίζοντες καλὸν εἶναι ἐνταῦθα διακινδυνεύειν· καὶ γὰρ στενὸν ἦν ταύτῃ ἐπιεικῶς καὶ δύσβατον τὸ χωρίον. ὁ δ' Ἀγησίλαος ἰδὼν ταῦτα πρὸς ἐκείνους μὲν οὐκ ἤγεν, ἐπισιμώσας δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἤει. οἱ δ' αὖ Θηβαῖοι δείσαντες περὶ τῆς πόλεως, ὅτι ἐρήμη 51 ἦν, ἀπολιπόντες ἐνθα παρατεταγμένοι ἦσαν δρόμῳ ἔθεον εἰς τὴν πόλιν τὴν ἐπὶ Ποινιας ὁδόν· ἦν γὰρ αὕτη ἀσφαλεστέρα. καὶ μέντοι ἐδόκει καλὸν γενέσθαι τὸ ἐνθύμημα τοῦ Ἀγησιλάου, ὅτι πόρρω ἀπαγαγὼν ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀποχωρεῖν δρόμῳ αὐτοὺς ἐποίησεν· ὁμως μέντοι ἐπὶ παραθέοντας αὐτοὺς τῶν πολεμάρχων τινὲς ἐπέδραμον σὺν ταῖς μόραις. οἱ μέντοι Θηβαῖοι 52 ἀπὸ τῶν λόφων τὰ δόρατα ἐξηκόντιζον, ὥστε καὶ ἀπέθανεν Ἀλύπητος, εἷς τῶν πολεμάρχων, ἀκοντισθεὶς δόρατι· ὁμως δὲ καὶ ἀπὸ τούτου τοῦ λόφου ἐτράπησαν οἱ Θηβαῖοι· ὥστε ἀναβάντες οἱ Σκιριῖται καὶ τῶν ἱππέων τινὲς ἔπαιον τοὺς τελευταίους τῶν Θηβαίων παρελαύνοντας εἰς τὴν πόλιν. ὡς μέντοι ἐγγὺς τοῦ τείχους 53 ἐγένοντο, ὑποστρέφουσιν οἱ Θηβαῖοι· οἱ δὲ Σκιριῖται ἰδόντες αὐτοὺς θᾶπτον ἢ βάδην ἀπῆλθον. καὶ ἀπέθανε

54 μὲν οὐδεὶς αὐτῶν· ὅμως δὲ οἱ Θηβαῖοι τροπαῖον ἐστή-
 σαντο, ὅτι ἀπεχώρησαν οἱ ἀναβάντες. ὁ μέντοι Ἀγη-
 σίλαος, ἐπεὶ ὥρα ἦν, ἀπελθὼν ἐστρατοπεδεύσατο ἐν-
 θαπερ τοὺς πολεμίους εἶδε παρατεταγμένους· τῇ δ'
 ὑστεραία ἀπήγαγε τὴν ἐπὶ Θεσπιάς. θρασέως δὲ παρα-
 κολουθοῦντων τῶν πελταστῶν, οἱ ἦσαν μισθοφόροι
 τοῖς Θηβαίοις, καὶ τὸν Χαβρίαν ἀνακαλοῦντων, ὅτι οὐκ
 ἠκολούθει, ὑποστραφέντες οἱ τῶν Ὀλυνθίων ἱππεῖς,
 ἤδη γὰρ κατὰ τοὺς ὄρκους συνεστρατεύοντο, ἐδίωξάν
 τε αὐτοὺς πρὸς ὄρθιον, καθάπερ ἠκολούθουν, καὶ
 ἀπέκτειναν αὐτῶν μάλα πολλοὺς· ταχὺ γὰρ πρὸς ἄναντες
 55 εὐήλατον ἀλίσκονται πεζοὶ ὑφ' ἱππέων. ἐπεὶ δ' ἐγένετο
 ὁ Ἀγησίλαος ἐν ταῖς Θεσπιαῖς, εὐρὼν στασιάζοντας
 τοὺς πολίτας, καὶ βουλομένων τῶν φασκόντων λακωνί-
 ζειν ἀποκτεῖναι τοὺς ἐναντίους, ὧν καὶ Μένων ἦν,
 τοῦτο μὲν οὖν οὐκ ἐπέτρεψε· διαλλάξας δὲ αὐτοὺς καὶ
 ὄρκους ὁμόσαι ἀλλήλοις ἀναγκάσας, οὕτως ἀπῆλθε
 πάλιν διὰ τοῦ Κιθαιρῶνος τὴν ἐπὶ Μέγαρα. καὶ ἐκεῖ-
 θεν τοὺς μὲν συμμάχους ἀφῆκε, τὸ δὲ πολιτικὸν στρα-
 τευμα οἴκαδε ἀπήγαγε.

56 Μάλα δὲ πιεζόμενοι οἱ Θηβαῖοι σπάνει σίτου διὰ
 τὸ δυοῖν ἐτοῖν μὴ εἰληφέναι καρπὸν ἐκ τῆς γῆς, πέμ-
 πουσιν ἐπὶ δυοῖν τριήροιν ἄνδρας εἰς Παγασὰς ἐπὶ
 σῖτον δέκα τάλαντα δόντες. Ἀλκέτας δὲ ὁ Λακεδαι-
 μόνιος φυλάττων Ὁρεόν, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι τὸν σῖτον
 συνεινωοῦντο, ἐπληρώσατο τρεῖς τριήρεις, ἐπιμεληθεῖς
 ὅπως μὴ ἐξαγγελθεῖη. ἐπεὶ δὲ ἀπῆγετο ὁ σῖτος, λαμ-
 βάνει ὁ Ἀλκέτας τὸν τε σῖτον καὶ τὰς τριήρεις, καὶ
 τοὺς ἄνδρας ἐξώγρησεν οὐκ ἐλάτιους [ὄντας] ἢ τρια-
 κοσίους. τούτους δὲ εἰρξεν ἐν τῇ ἀκροπόλει, οὔπερ
 57 αὐτὸς ἐσκήνου. ἀκολουθοῦντος δέ τινος τῶν Ὁρειτῶν

παιδός, ὡς ἔφασαν, μάλα καλοῦ τε κἀγαθοῦ, καταβαίνων ἐκ τῆς ἀκροπόλεως περὶ τοῦτον ἦν. καταγνόντες δὲ οἱ αἰχμάλωτοι τὴν ἀμέλειαν, καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν, καὶ ἡ πόλις ἀφίσταται· ὥστ' εὐπόρως ἤδη οἱ Θηβαῖοι σίτον παρεκομίζοντο.

Ἐποφαίνοντος δὲ πάλιν τοῦ ἥρωος ὁ μὲν Ἀργεσίλαος 58 κλινοπετιῆς ἦν. ὅτε γὰρ ἀπῆγε τὸ στρατεύμα ἐκ τῶν Θηβῶν, ἐν τοῖς Μεγάροις ἀναβαίνοντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ Ἀφροδισίου εἰς τὸ ἀρχεῖον ρήγνυται ὁποῖα δὴ φλέψ, καὶ ἔρρῦη τὸ ἐκ τοῦ σώματος αἷμα εἰς τὸ ὑγιὲς σκέλος. γενομένης δὲ τῆς κνήμης ὑπερόγκου καὶ ὀδυνῶν ἀφορήτων, Συρακόσιός τις ἰατρὸς σχάζει τὴν παρὰ τῷ σφυρῷ φλέβα αὐτοῦ. ὡς δὲ ἅπαξ ἤρξατο, ἔρρει αὐτῷ νύκτα τε καὶ ἡμέραν τὸ αἷμα, καὶ πάντα ποιῶντες οὐκ ἐδύναντο σχεῖν τὸ ρεῦμα πρὶν ἐλιποψύχησε· τότε μέντοι ἐπαύσατο. καὶ οὕτως ἐκεῖνος μὲν ἀποκομισθεὶς εἰς Λακεδαίμονα ἠρρώσκει τό τε λοιπὸν θέρος καὶ διὰ χειμῶνος.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεὶ ἔαρ ὑπέφαινε, πάλιν 59 φρουρὰν τε ἔφαινον καὶ Κλεόμβροτον ἠγρεῖσθαι ἐκέλευον. ἐπεὶ δ' ἔχων τὸ στρατεύμα πρὸς τῷ Κιθαιρῶνι ἐγένετο, προῆσαν αὐτῷ οἱ πελτασται ὡς προκαταληψόμενοι τὰ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ. Θηβαίων δὲ καὶ Ἀθηναίων προκατέχοντες τινες τὸ ἄκρον τέως μὲν εἶων αὐτοὺς ἀναβαίνειν· ἐπεὶ δ' ἐπ' αὐτοῖς ἦσαν, ἐξαναστάντες ἐδίωκον καὶ ἀπέκτειναν περὶ τετραράκοντα. τούτου δὲ γενομένου ὁ Κλεόμβροτος ἀδύνατον νομίσας τὸ ὑπερβῆναι εἰς τὴν τῶν Θηβαίων, ἀπῆγέ τε καὶ διῆκε τὸ στρατεύμα.

Συλλεγόντων δὲ τῶν συμμάχων εἰς Λακεδαίμονα, 60 λόγοι ἐγίνοντο [ἀπὸ τῶν συμμάχων] ὅτι διὰ μαλακίαν κατατριβήσονται ὑπὸ τοῦ πολέμου. ἐξεῖναι γὰρ σφίσι

ναῦς πληρώσαντας πολὺ πλείους τῶν Ἀθηναίων ἐλεί-
 λιμῶ τὴν πόλιν αὐτῶν· ἐξεῖναι δ' ἐν ταῖς αὐταῖς
 ταύταις ναυσὶ καὶ εἰς Θήβας στρατεύματα διαβιβάζειν,
 εἰ μὲν βούλοιντο, ἐπὶ Φωκέων, εἰ δὲ βούλοιντο, ἐπὶ
 61 Κρεύσιος. ταῦτα δὲ λογισάμενοι ἐξήκοντα μὲν τριήρεις
 ἐπλήρωσαν, Πόλλις δ' αὐτῶν ναύαρχος ἐγένετο. καὶ
 μέντοι οὐκ ἐψεύσθησαν οἱ ταῦτα γνόντες, ἀλλ' οἱ Ἀθη-
 ναῖοι ἐπολιορκοῦντο· τὰ γὰρ σιταγωγὰ αὐτοῖς πλοῖα
 ἐπὶ μὲν τὸν Γεραστὸν ἀφίκετο, ἐκεῖθεν δ' οὐκέτι ἤθελε
 παραπλεῖν, τοῦ ναυτικοῦ ὄντος τοῦ Λακεδαιμονίων
 περὶ τε Αἰγίναν καὶ Κέω καὶ Ἄνδρον. γνόντες δ' οἱ
 Ἀθηναῖοι τὴν ἀνάγκην, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰς ναῦς,
 καὶ ναυμαχίσαντες πρὸς τὸν Πόλλιν Χαβρίου ἡγου-
 μένου νικῶσι τῇ ναυμαχίᾳ. καὶ ὁ μὲν σίτος τοῖς Ἀθη-
 62 ναίοις οὕτω παρεκομίσθη. παρασκευαζομένων δὲ τῶν
 Λακεδαιμονίων στρατεύματα διαβιβάζειν ἐπὶ τοὺς Βοιω-
 τούς, ἐδεήθησαν οἱ Θηβαῖοι τῶν Ἀθηναίων περὶ Πελο-
 πόννησον στρατεύματα πέμψαι, νομίσαντες εἰ τοῦτο γέ-
 νοιτο, οὐ δυνατὸν ἔσεσθαι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἅμα
 μὲν τὴν ἑαυτῶν χώραν φυλάττειν, ἅμα δὲ τὰς περὶ
 ἐκεῖνα τὰ χωρία συμμαχίδας πόλεις, ἅμα δὲ στρατεύματα
 63 διαβιβάζειν ἱκανὸν πρὸς ἑαυτούς. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι
 μέντοι ὀργιζόμενοι τοῖς Λακεδαιμονίοις διὰ τὸ Σφοδρία
 ἔργον, προθύμως ἐξέπεμψαν περὶ τὴν Πελοπόννησον
 ναῦς τε ἐξήκοντα πληρώσαντες καὶ στρατηγὸν αὐτῶν
 Τιμόθεον ἐλόμενοι. ἅτε δὲ εἰς τὰς Θήβας οὐκ ἐμβεβλη-
 κότων τῶν πολεμίων οὐτ' ἐν ᾧ Κλεόμβροτος ἤγε τὴν
 στρατιὰν ἔτει οὐτ' ἐν ᾧ Τιμόθεος περιέπλευσε, θρα-
 σείως δὴ ἐστρατεύοντο οἱ Θηβαῖοι ἐπὶ τὰς περιοικίδας
 64 πόλεις καὶ πάλιν αὐτὰς ἀνελάμβανον. ὁ μέντοι Τιμό-
 θεος περιπλεύσας Κέρκυραν μὲν εὐθύς ὑφ' ἑαυτῶ

ἐποίησατο· οὐ μέντοι ἠνδραποδίσατο οὐδὲ ἄνδρας ἐφυγάδευσεν οὐδὲ νόμους μετέστησεν. ἐξ ὧν τὰς περὶ ἐκεῖνα πόλεις πάσας εὐμενεστέρας ἔσχευ. ἀντεπλήρωσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ναυτικόν, καὶ Νικόλοχον ναύαρχον, μάλα θρασὺν ἄνδρα, ἐξέπεμψαν· ὃς ἐπειδὴ εἶδε τὰς μετὰ Τιμοθέου ναῦς, οὐκ ἐμέλλησε, καίπερ ἔξ νεῶν αὐτῶ ἀπουσῶν τῶν Ἀμβρακιωτίδων, ἀλλὰ πέντε καὶ πενήτηντα ἔχων ναῦς ἐξήκοντα οὔσαις ταῖς μετὰ Τιμοθέου ἐναυμάχησε. καὶ τότε μὲν ἠττήθη, καὶ τροπαῖον ὁ Τιμόθεος ἔστησεν ἐν Ἀλυζείᾳ. ὁ δὲ ἀνελκυσμένων τῶν Τιμοθέου νεῶν καὶ ἐπισκευαζομένων, ἐπεὶ παρεγένοντο αὐτῶ αἱ Ἀμβρακιώτιδες ἔξ τριήρεις ἐπὶ τὴν Ἀλύζειαν ἔπλευσεν, ἔνθα ἦν ὁ Τιμόθεος. ὥς δὲ οὐκ ἀντανῆγε, τροπαῖον αὖ κακείνος ἔστησατο ἐν ταῖς ἐγγυτάτω νήσοις. ὁ δὲ Τιμόθεος ἐπεὶ ἄς τε εἶχεν ἐπισκεύασε καὶ ἐκ Κερκύρας ἄλλας προσεπληρώσατο, γενομένων αὐτῶ τῶν πασῶν πλέον ἑβδομήκοντα, πολὺ δὲ ὑπερεῖχε ναυτικῶ· χρήματα μὲντοι μετεπέμπετο Ἀθήνηθεν. πολλῶν γὰρ ἔδειτο, ἅτε πολλὰς ναῦς ἔχων.

VI.

Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ ταῦτα ἦσαν. οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐπεὶ κατεστρέψαντο τὰς ἐν τῇ Βοιωτίᾳ πόλεις, ἐστράτευσον καὶ εἰς τὴν Φωκίδα. ὥς δ' αὖ καὶ οἱ Φωκεῖς ἐπρέσβευον εἰς τὴν Λακεδαιμόνα καὶ ἔλεγον ὅτι εἰ μὴ βοηθήσοιεν, οὐ δυνήσοιντο μὴ πείθεσθαι τοῖς Θηβαίοις, ἐκ τούτου οἱ Λακεδαιμόνιοι διαβιβάζουσι κατὰ θάλατταν εἰς Φωκέας Κλεόμβροτόν τε τὸν βασιλέα καὶ μετ' αὐτοῦ τέτταρας μόρας καὶ τῶν συμμάχων τὸ μέρος.

- 2 Σχεδὸν δὲ περὶ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἐκ Θετταλίας ἀφικνεῖται πρὸς τὸ κοινὸν τῶν Λακεδαιμονίων Πολυδάμας Φαρσάλιος. οὗτος δὲ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Θετταλία μάλα ἠῦδοκίμει, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει οὕτως ἐδόκει καλὸς τε κάγαθὸς εἶναι ὥστε καὶ στασιάσαντες οἱ Φαρσάλιοι παρακατέθεντο αὐτῷ τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τὰς προσόδους ἐπέτρεψαν λαμβάνοντι, ὅσα ἐγγράπτο ἐν τοῖς νόμοις, εἰς τε τὰ ἱερὰ ἀναλίσκειν καὶ εἰς
- 3 τὴν ἄλλην διοίκησιν. κάκεινος μέντοι ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων τὴν τε ἄκραν φυλάττων διέσωξεν αὐτοῖς καὶ τὰλλα διοικῶν ἀπελογίζετο κατ' ἐνιαυτόν. καὶ ὁπότε μὲν ἐνδεήσειε, παρ' ἑαυτοῦ προσετιθεῖ, ὁπότε δὲ περιγένοιτο τῆς προσόδου, ἀπελάμβανεν. ἦν δὲ καὶ ἄλλως φιλόξενός τε καὶ μεγαλοπρεπῆς τὸν Θετταλικὸν τρόπον. οὗτος οὖν ἐπεὶ ἀφίκετο εἰς τὴν Λακεδαίμονα, εἶπε τοιαύδε.
- 4 Ἐγὼ, ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, πρόξενος ὑμῶν ὢν καὶ εὐεργέτης ἐκ πάντων ὢν μεμνημέθα προγόνων, ἀξιῶ, εἴάν τέ τι ἀπορῶ, πρὸς ὑμᾶς ἰέναι, εἴάν τέ τι χαλεπὸν ὑμῖν ἐν τῇ Θετταλία συνιστῆται, σημαίνειν. ἀκούετε μὲν οὖν, εὖ οἶδ' ὅτι, καὶ ὑμεῖς Ἰάσονος ὄνομα· ὁ γὰρ ἀνὴρ καὶ δύναμιν ἔχει μεγάλην καὶ ὀνομαστός ἐστιν. οὗτος δὲ σπονδὰς ποιησάμενος συν-
- 5 εγένετό μοι, καὶ εἶπε τάδε· Ὅτι μὲν, ὦ Πολυδάμα, καὶ ἄκουσαν τὴν ὑμετέραν πόλιν [Φάρσαλον] δυναίμην ἂν παραστήσασθαι ἔξεστί σοι ἐκ τῶνδε λογίζεσθαι. ἐγὼ γάρ, ἔφη, ἔχω μὲν Θετταλίας τὰς πλείστας καὶ μεγίστας πόλεις συμμάχους· κατεστρεψάμην δ' αὐτὰς ὑμῶν σὺν αὐταῖς τὰ ἐναντία ἐμοὶ στρατευομένων. καὶ μὴν οἶσθά γε ὅτι ξένους ἔχω μισθοφόρους εἰς ἐξακισχιλίους. οἷς, ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐδεμία πόλις δύναται ἂν

ῥαδίως μάχεσθαι. ἀριθμὸς μὲν γάρ, ἔφη, καὶ ἄλλο-
 θεν οὐκ ἂν ἐλάττων ἐξέλθοι· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκ τῶν
 πόλεων στρατεύματα τοὺς μὲν προεληλυθότας ἤδη ταῖς
 ἡλικίαις ἔχει, τοὺς δ' οὐπω ἀκμάζοντας. σωμασκοῦσί
 γε μὴν μάλα ὀλίγοι τινὲς ἐν ἐκάστη πόλει· παρ' ἐμοὶ
 δὲ οὐδεὶς μισθοφορεῖ, ὅστις μὴ ἱκανὸς ἐστὶν ἐμοὶ ἴσα
 πονεῖν. αὐτὸς δ' ἐστὶ, λέγειν γὰρ χρὴ πρὸς ὑμᾶς 6
 τάληθῆ, καὶ τὸ σῶμα μάλα εὖρωστος καὶ ἄλλως φι-
 λόπονος. καὶ τοίνυν τῶν παρ' αὐτῷ πείραν λαμβάνει
 καθ' ἐκάστην ἡμέραν· ἡγεῖται γὰρ σὺν τοῖς ὅπλοις καὶ
 ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ ὅταν πῆ στρατεύηται. καὶ
 οὓς μὲν ἂν μαλακοὺς τῶν ξένων αἰσθάνηται, ἐκβάλλει,
 οὓς δ' ἂν ὄρα φιλοπόνως καὶ φιλοκινδύνως ἔχοντας
 πρὸς τοὺς πολέμους, τιμᾶ τοὺς μὲν διμοιρίαις, τοὺς δὲ
 τριμοιρίαις, τοὺς δὲ καὶ τετραμοιρίαις, καὶ ἄλλοις δώ-
 ροις, καὶ νόσων γε θεραπείαις καὶ περὶ ταφᾶς κόσμῳ·
 ὥστε πάντες ἴσασιν οἱ παρ' ἐκείνῳ ξένοι ὅτι ἡ πολε-
 μικὴ αὐτοῖς ἀρετὴ ἐντιμώτατόν τε βίον καὶ ἀφθονώτα-
 τον παρέχεται. ἐπεδείκνυε δὲ μοι εἰδότε ὅτι καὶ ὑπήκοοι 7
 ἤδη αὐτῷ εἶεν Μαρακοὶ καὶ Δόλοπες καὶ Ἀλκέτας δ
 ἐν τῇ Ἠπειρῷ ὑπαρχοσ· ὥστε, ἔφη, τί ἂν ἐγὼ φοβού-
 μενος οὐ ῥαδίως ἂν ὑμᾶς οἰοίμην καταστρέψασθαι;
 τάχα οὖν ὑπολάβοι ἂν τις ἐμοῦ ἄπειρος· Τί οὖν μέλ-
 λεις καὶ οὐκ ἤδη στρατεύεις ἐπὶ τοὺς Φαρσαλίους; ὅτι
 νῆ Δία τῷ παντὶ κρεῖττόν μοι δοκεῖ εἶναι ἐκόντας
 ὑμᾶς μᾶλλον ἢ ἄκοντας προσαγαγέσθαι. βιασθέντες
 μὲν γὰρ ὑμεῖς τ' ἂν βουλευοίσθε ὅ τι δύναισθε κακὸν
 ἐμοί, ἐγὼ τ' ἂν ὑμᾶς ὡς ἀσθενεστάτους βουλοίμην
 εἶναι· εἰ δὲ πεισθέντες μετ' ἐμοῦ γένοισθε, δῆλον
 ὅτι αὐξοίμεν ἂν ὅ τι δυναίμεθα ἀλλήλους. γιγνώσκω 8
 μὲν οὖν, ὦ Πολυδάμα, ὅτι ἡ σὴ πατὴρ εἰς σὲ

ἀποβλέπει· ἐὰν δέ μοι φιλικῶς αὐτὴν ἔχειν παρασκευ-
 ἄσης, ὑπισχνουμαί σοι, ἔφη, ἐγὼ μέγιστόν σε τῶν ἐν
 τῇ Ἑλλάδι μετ' ἐμὲ καταστήσειν· οἴων δὲ πραγμάτων
 τὰ δευτέρᾳ σοι δίδωμι ἄκουε, καὶ μηδὲν πιστευέ μοι
 ὅ τι ἂν μὴ λογιζομένῳ σοι ἀληθὲς φαίνεται. οὐκοῦν
 τοῦτο μὲν εὐδηλον ἡμῖν, ὅτι Φαρσάλου προσγενομένης
 καὶ τῶν ἐξ ὑμῶν ἠρτημένων πόλεων εὐπετῶς ἂν ἐγὼ
 ταγὸς Θετταλῶν ἀπάντων κατασταίην· ὡς γε μὴν, ὅταν
 ταγεύηται Θετταλία, εἰς ἑξακισχιλίους μὲν οἱ ἰππεύον-
 9 τες γίνονται, ὀπλίται δὲ πλείους ἢ μύριοι καθίσταν-
 ται. ὧν ἐγὼ καὶ τὰ σώματα καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν ὄρων
 οἶμαι ἂν αὐτῶν εἰ καλῶς τις ἐπιμελοῖτο, οὐκ εἶναι
 ἔθνος ὁποῖῳ ἂν ἀξιώσαιεν ὑπήκοοι εἶναι Θετταλοί.
 πλατυτάτης γε μὴν γῆς οὔσης Θετταλίας, πάντα τὰ
 κύκλῳ ἔθνη ὑπήκοα μὲν ἔστιν, ὅταν ταγὸς ἐνθάδε
 καταστῇ· σχεδὸν δὲ πάντες οἱ ταύτῃ ἀκοντισταὶ εἶσιν·
 ὥστε καὶ πελταστικῶ εἰκὸς ὑπερέχειν τὴν ἡμετέραν
 10 δύναμιν. καὶ μὴν Βοιωτοὶ γε καὶ οἱ ἄλλοι πάντες
 ὅσοι Λακεδαιμονίοις πολεμοῦντες ὑπάρχουσί μοι σύμ-
 μαχοι· καὶ ἀκολουθεῖν τοίνυν ἀξιούσιν ἐμοί, ἂν μόνον
 ἀπὸ Λακεδαιμονίων ἐλευθερῶ αὐτούς. καὶ Ἀθηναῖοι
 δὲ εὖ οἶδ' ὅτι πάντα ποιήσαιεν ἂν ὥστε σύμμαχοι ἡμῖν
 γενέσθαι· ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἂν μοι δοκῶ πρὸς αὐτούς φι-
 λίαν ποιήσασθαι. νομίζω γὰρ ἔτι ῥᾶον τὴν κατὰ
 11 θάλατταν ἢ τὴν κατὰ γῆν ἀρχὴν παραλαβεῖν ἂν. εἰ
 δὲ εἰκότα λογίζομαι, σκόπει, ἔφη, καὶ ταῦτα. ἔχοντες
 μὲν γε Μακεδονίαν, ἐνθεν καὶ Ἀθηναῖοι τὰ ξύλα ἄγον-
 ται, πολὺ δήπου πλείους ἐκείνων ἱκανοὶ ἐσόμεθα ναῦς
 ποιήσασθαι. ἀνδρῶν γε μὴν ταύτας πληροῦν πότερον
 Ἀθηναίους ἢ ἡμᾶς εἰκὸς μᾶλλον δύνασθαι, τοσοῦτους
 καὶ τοιοῦτους ἔχοντας πενέστας; τοὺς γε μὴν ναύτας

τρέφειν πότερον ἡμᾶς ἱκανωτέρους εἰκὸς εἶναι τοὺς δι' ἀφθονίαν καὶ ἄλλοσε σῖτον ἐκπέμποντας ἢ Ἀθηναίους τοὺς μὴδ' αὐτοῖς ἱκανὸν ἔχοντας, ἂν μὴ πρίωνται; καὶ χρήμασί γε εἰκὸς δήπου ἡμᾶς ἀφθονωτέροις χρῆσθαι 12 μὴ εἰς νησύδρια ἀποβλέποντας, ἀλλ' ἠπειρωτικὰ ἔθνη καρπουμένους. πάντα γὰρ δήπου τὰ κύκλω φόρον φέρει, ὅταν ταγεύηται τὰ κατὰ Θετταλίαν. οἶσθα δὲ δήπου ὅτι καὶ βασιλεὺς ὁ Περσῶν οὐ νήσους ἀλλ' ἠπειρον καρπούμενος πλουσιώτατος ἀνθρώπων ἐστίν· ὃν ἐγὼ ὑπήκοον ποιήσασθαι ἔτι εὐκατεργαστότερον ἠγοῦμαι εἶναι ἢ τὴν Ἑλλάδα. οἶδα γὰρ πάντας τοὺς ἐκεῖ ἀνθρώπους πλὴν ἐνὸς μᾶλλον δουλείαν ἢ ἀλκὴν μεμελετηκότας, οἶδα δὲ ὑφ' οἷας δυνάμεως καὶ τῆς μετὰ Κύρου ἀναβάσης καὶ τῆς μετ' Ἀγησιλάου εἰς πᾶν ἀφίκετο βασιλεὺς. ἐπεὶ δὲ ταῦτ' εἰπόντος αὐτοῦ ἐγὼ 13 ἀπεκρινάμην ὅτι τὰ μὲν ἄλλα ἀξιόσκεπτα λέγει, τὸ δὲ Λακεδαιμονίοις ὄντας φίλους ἀποστῆναι πρὸς τοὺς ἐναντίους, μὴδὲν ἔχοντας ἐγκαλεῖν, τοῦτ', ἔφη, ἀπορόν μοι δοκεῖ εἶναι· ὁ δ' ἐπαινέσας με καὶ εἰπὼν ὅτι μᾶλλον ἐκτέον μου εἶη, ὅτι τοιοῦτος εἶην, ἔφηκέ μοι ἐλθόντι πρὸς ὑμᾶς λέγειν τάληθῆ, ὅτι διανοοῖτο στρατεύειν ἐπὶ Φαρσαλίους, εἰ μὴ πεισοίμεθα. αἰτεῖν οὖν ἐκέλευε βοήθειαν παρ' ὑμῶν. καὶ ἐὰν μὲν σοι, ἔφη, διδῶσιν ὥστε σε πείθειν ἱκανὴν πέμπειν συμμαχίαν ὡς ἐμοὶ πολεμεῖν, ἄγ', ἔφη, καὶ τούτῳ χρώμεθα ὅτι ἂν ἀποβαίνη ἐκ τοῦ πολέμου· ἂν δέ σοι μὴ δοκῶσιν ἱκανῶς βοηθεῖν, οὐκ ἤδη ἀνέγκλητος ἂν δικαίως εἶης ἐν τῇ πατρίδι, ἢ σε τιμᾶ καὶ οὗ πρᾶττεῖς τὰ κράτιστα. περὶ τούτων δὴ ἐγὼ ἤκω πρὸς ὑμᾶς καὶ λέγω πάντα 14 ὅσα ἐκεῖ αὐτός τε ὄρω καὶ ἐκείνου ἀκήκοα. καὶ νομίζω οὕτως ἔχειν, ὧ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, εἰ μὲν

- πέμψετε ἐκεῖσε δύναμιν, ὡς μὴ ἐμοὶ μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις Θετταλοῖς ἱκανὴν δοκεῖν εἶναι πρὸς Ἰάσονα πολεμεῖν, ἀποστήσονται αὐτοῦ αἱ πόλεις· πᾶσαι γὰρ φοβοῦνται ὅποι ποτὲ προβήσεται ἢ τοῦ ἀνδρὸς δύναμις. εἰ δὲ νεοδαμῶδεις καὶ ἄνδρα ἰδιώτην οἴεσθε ἀρκέσειν,
- 15 συμβουλευώ ἡσυχίαν ἔχειν. εὗ γὰρ ἴστε, [ὅτι] πρὸς τε μεγάλην ἔσται ῥώμην ὁ πόλεμος, καὶ πρὸς ἄνδρα ὃς φρόνιμος μὲν οὕτω στρατηγὸς ἔστιν ὡς ὅσα τε λανθάνειν καὶ ὅσα φθάνειν καὶ ὅσα βιάζεσθαι ἐπιχειρεῖ οὐ μάλα ἀφαιμαρτάνει. ἱκανὸς γὰρ ἔστι καὶ νυκτὶ ἅπερ ἡμέρᾳ χρῆσθαι, καὶ ὅταν σπεύδῃ, ἄριστον καὶ δεῖπνον ποιησάμενος ἅμα πονεῖσθαι. οἴεται δὲ καὶ ἀναπαύεσθαι χρῆναι, ὅταν ἀφίκηται ἔνθ' ἂν ὠρμημένος ἦ καὶ διαπράξῃται ἃ δεῖ· καὶ τοὺς μεθ' αὐτοῦ δὲ ταῦτα εἰθίκεν. ἐπίσταται δὲ καὶ ὅταν ἐπιπονήσαντες ἀγαθόν τι πράξωσιν οἱ στρατιῶται, ἐκπλήσσει τὰς γνώμας αὐτῶν· ὥστε καὶ τοῦτο μεμαθήκασι πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ, ὅτι ἐκ
- 16 τῶν πόνων καὶ τὰ μαλακὰ γίγνεται. καὶ μὴν ἐγκρατέστατος γ' ἔστιν ὧν ἐγὼ οἶδα τῶν περὶ τὸ σῶμα ἡδονῶν· ὥστε οὐδὲ διὰ ταῦτα ἀσχολίαν ἔχει τὸ μὴ πράττειν ἀεὶ τὸ δεόμενον. ὑμεῖς οὖν σκεψάμενοι εἶπατε πρὸς ἐμέ, ὥσπερ ὑμῖν προσήκει, ὅποια δυνήσεσθέ τε καὶ μέλλετε ποιήσειν.
- 17 Ὁ μὲν ταῦτ' εἶπεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι τότε μὲν ἀνεβάλοντο τὴν ἀπόκρισιν· τῇ δ' ὑστεραία καὶ τῇ τρίτῃ λογισάμενοι τὰς τε ἔξω μόρας ὅσαι αὐτοῖς εἶεν καὶ τὰς περὶ Λακεδαίμονα πρὸς τὰς [ἔξω] τῶν Ἀθηναίων τριήρεις καὶ τὸν πρὸς τοὺς δμόρους πόλεμον, ἀπεκρίναντο ὅτι ἐν τῷ παρόντι οὐκ ἂν δύναιντο ἱκανὴν αὐτῷ ἐκπέμψαι ἐπικουρίαν, ἄλλ' ἀπιόντα συντίθεσθαι αὐτὸν ἐκέλευον ὅπῃ δύναιτο ἄριστα τὰ τε

ἑαυτοῦ καὶ τὰ τῆς πόλεως. κάκεινος μέντοι ἐπαινέσας 18
 τὴν ἀπλότητα τῆς πόλεως ἀπῆλθε. καὶ τὴν μὲν ἀκρό-
 πολιν τῶν Φαρσαλίων ἐδεῖτο τοῦ Ἰάσονος μὴ ἀναγ-
 κάσαι αὐτὸν παραδοῦναι, ὅπως τοῖς παρακαταθεμένοις
 διασώξῃ· τοὺς δὲ ἑαυτοῦ παῖδας ἔδωκεν ὀμήρους,
 ὑποσχόμενος αὐτῷ τὴν τε πόλιν πείσας ἐκοῦσαν σύμ-
 μαχον ποιήσειν καὶ ταγὸν συγκαταστήσειν αὐτόν. ὡς
 δὲ τὰ πιστὰ ἔδοσαν ἀλλήλοις, εὐθύς μὲν οἱ Φαρσάλιοι
 εἰρήνην ἤγουν, ταχὺ δὲ ὁ Ἰάσων ὁμολογουμένως ταγὸς
 τῶν Θετταλῶν καθειστήκει. ἐπεὶ γε μὴν ἐτάρευσε, 19
 διέταξεν ἵππικόν τε ὅσον ἐκάστη πόλις δυνατὴ ἦν
 παρέχειν καὶ ὀπλιτικόν. καὶ ἐγένοντο αὐτῷ ἵππεῖς μὲν
 σὺν τοῖς συμμαχοῖς πλείους ἢ ὀκτακισχίλιοι, ὀπλίται
 δὲ ἐλογίσθησαν οὐκ ἐλάττους δισμυρίων, πελταστικόν
 γε μὴν ἱκανὸν πρὸς πάντας ἀνθρώπους ἀντιταχθῆναι·
 ἔργον γὰρ ἐκείνων γε καὶ τὰς πόλεις ἀριθμῆσαι.
 προεῖπε δὲ τοῖς περιοίκοις πᾶσι καὶ τὸν φόρον ὥσπερ
 ἐπὶ Σκόπα τεταγμένος ἦν φέρειν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως
 ἐπεραίνετο· ἐγὼ δὲ πάλιν ἐπᾶναιμι, ὅθεν εἰς τὰς περὶ
 Ἰάσονος πράξεις ἐξέβην.

Οἱ μὲν γὰρ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ σύμμαχοι συν- II.
 ἐλέγοντο εἰς τοὺς Φωκέας, οἱ δὲ Θηβαῖοι ἀναχωρήσαν-
 τες εἰς τὴν ἑαυτῶν ἐφύλαττον τὰς εἰσβολάς. οἱ δ'
 Ἀθηναῖοι, ἀύξανομένους μὲν ὀρῶντες διὰ σφᾶς τοὺς
 Θηβαίους, χρήματά τε οὐ συμβαλλομένους εἰς τὸ ναυτι-
 κόν, αὐτοὶ δὲ ἀποκναιόμενοι καὶ χρημάτων εἰσφοραῖς
 καὶ ληστείαις ἐξ Αἰγίνης καὶ φυλακαῖς τῆς χώρας,
 ἐπεθύμησαν παύσασθαι τοῦ πολέμου, καὶ πέμψαντες
 πρέσβεις εἰς Λακεδαίμονα εἰρήνην ἐποιήσαντο.

Εὐθύς δ' ἐκεῖθεν δύο τῶν πρέσβεων πλεύσαντες 2
 κατὰ δόγμα τῆς πόλεως εἶπον τῷ Τιμοθέῳ ἀποπλεῖν

οἴκαδε ὡς εἰρήνης οὔσης· ὁ δ' ἅμα ἀποπλέων τοὺς
 τῶν Ζακυνθίων φυγάδας ἀπεβίβασεν εἰς τὴν χώραν
 3 αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ οἱ ἐκ τῆς πόλεως Ζακύνθιοι πέμψαν-
 τες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔλεγον οἷα πεπονθότες
 εἶεν ὑπὸ τοῦ Τιμοθέου, εὐθύς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀδικεῖν
 τε ἤγρουντο τοὺς Ἀθηναίους καὶ ναυτικὸν πάλιν κατ-
 εσκεύαζον καὶ συνετάττοντο εἰς ἐξήκοντα ναῦς ἀπ'
 αὐτῆς τε τῆς Λακεδαίμονος καὶ Κορίνθου καὶ Λευκάδος
 καὶ Ἀμβρακίας καὶ Ἥλιδος καὶ Ζακύνθου καὶ Ἀχαΐας
 καὶ Ἐπιδάουρου καὶ Τροιζήνος καὶ Ἐρμιόνης καὶ Ἀλιῶν.
 4 ἐπιστήσαντες δὲ ναύαρχον Μνάσιππον ἐκέλευον τῶν
 τε ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι τῶν κατ' ἐκείνην τὴν θάλατταν
 καὶ στρατεύειν ἐπὶ Κέρκυραν. ἐπέμψαν δὲ καὶ πρὸς
 Διονύσιον διδάσκοντες ὡς καὶ ἐκείνῳ χρήσιμον εἴη τὴν
 5 Κέρκυραν μὴ ὑπ' Ἀθηναίοις εἶναι. καὶ ὁ μὲν δὴ Μνά-
 σιππος, ἐπεὶ συνελέγη αὐτῷ τὸ ναυτικόν, ἔπλευσεν εἰς
 τὴν Κέρκυραν· εἶχε δὲ καὶ μισθοφόρους σὺν τοῖς ἐκ
 Λακεδαίμονος μετ' αὐτοῦ στρατενομένοις οὐκ ἐλάττους
 6 χιλίων καὶ πεντακοσίων. ἐπεὶ δὲ ἀπέβη, ἐκράτει τε τῆς
 γῆς καὶ ἐδήου ἐξευρησμένην μὲν παγκάλως καὶ πεφυ-
 τευμένην τὴν χώραν, μεγαλοπρεπεῖς δὲ οἰκῆσεις καὶ
 οἰνῶνας κατεσκευασμένους ἐπὶ τῶν ἀγρῶν· ὥστ' ἔφασαν
 τοὺς στρατιώτας εἰς τοῦτο τρυφῆς ἐλθεῖν ὥστ' οὐκ
 ἐθέλειν πίνειν, εἰ μὴ ἀνθοσμίας εἴη. καὶ ἀνδράποδα
 δὲ καὶ βοσκήματα πάμπολλα ἠλίσκετο ἐκ τῶν ἀγρῶν·
 7 ἔπειτα δὲ κατεστρατοπεδεύσατο τῷ μὲν πεζῷ ἐπὶ λόφῳ
 ἀπέχοντι τῆς πόλεως ὡς πέντε στάδια, πρὸ τῆς χώρας
 ὄντι, ὅπως ἀποτέμνοιτο ἐντεῦθεν, εἴ τις ἐπὶ τὴν χῶ-
 ραν τῶν Κερκυραίων ἐξίει· τὸ δὲ ναυτικὸν εἰς τὰ πὶ
 θάτερα τῆς πόλεως κατεστρατοπέδευσεν, ἐνθεν ᾧει'
 ἂν τὰ προσπλέοντα καὶ προαισθάνεσθαι καὶ διακωλύειν.

πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐπὶ τῷ λιμένι, ὅποτε μὴ χειμῶν
 κωλύοι, ἐφώρμει. ἐπολιόρκει μὲν δὴ οὕτω τὴν πόλιν. 8
 ἐπεὶ δὲ οἱ Κερκυραῖοι ἐκ μὲν τῆς γῆς οὐδὲν ἐλάμ-
 βανον διὰ τὸ κρατεῖσθαι κατὰ γῆν, κατὰ θάλατταν
 δὲ οὐδὲν εἰσῆγγετο αὐτοῖς διὰ τὸ ναυκρατεῖσθαι, ἐν
 πολλῇ ἀπορίᾳ ἦσαν. καὶ πέμποντες πρὸς τοὺς Ἀθη- 9
 ναίους βοηθεῖν τε ἐδέοντο καὶ ἐδίδασκον ὡς μέγα μὲν
 ἀγαθὸν ἀποβάλοιεν ἂν, εἰ Κερκύρας στερηθεῖεν, τοῖς δὲ
 πολεμίοις μεγάλην ἂν ἰσχὺν προσβάλοιεν· ἐξ οὐδεμιᾶς
 γὰρ πόλεως πλὴν γε Ἀθηναίων οὔτε ναῦς οὔτε χρήματα
 πλείω ἂν γενέσθαι. ἔτι δὲ κεῖσθαι τὴν Κέρκυραν ἐν
 καλῷ μὲν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου καὶ τῶν πόλεων
 αἰ ἐπὶ τοῦτον καθήκουσιν, ἐν καλῷ δὲ τοῦ τὴν Λακωνι-
 κὴν χώραν βλέπειν, ἐν καλλίστῳ δὲ τῆς τε ἀντιπέρας
 Ἑπείρου καὶ τοῦ εἰς Πελοπόννησον ἀπὸ Σικελίας παρά-
 πλου. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν 10
 ἰσχυρῶς ἐπιμελητέον εἶναι, καὶ στρατηγὸν πέμπουσι
 Κτησικλέα εἰς ἑξακοσίους ἔχοντα πελταστίας, Ἀλκίετον
 δὲ ἐδεήθησαν συνδιαβιβάσαι τούτους. καὶ οὗτοι μὲν 11
 νυκτὸς διακομισθέντες πον τῆς χώρας εἰσῆλθον εἰς τὴν
 πόλιν. ἐψηφίσαντο δὲ καὶ ἐξήκοντα ναῦς πληροῦν,
 Τιμόθεον δ' αὐτῶν στρατηγὸν ἐχειροτόνησαν. ὁ δ' 12
 οὐ δυνάμενος αὐτόθεν τὰς ναῦς πληρῶσαι, ἐπὶ νήσων
 πλεύσας ἐκεῖθεν ἐπειράτο συμπληροῦν, οὐ φαῦλον ἡγρού-
 μενος εἶναι ἐπὶ συγκεκροτημένης ναῦς εἰκῆ περιπλεῦσαι.
 οἱ δ' Ἀθηναῖοι νομίζοντες αὐτὸν ἀναλοῦν τὸν τῆς ὥρας 13
 εἰς τὸν περίπλου χρόνον, συγγνώμην οὐκ ἔσχον αὐτῷ,
 ἀλλὰ παύσαντες αὐτὸν τῆς στρατηγίας Ἰφικράτην ἀνθαι-
 ροῦνται. ὁ δ' ἐπεὶ κατέστη στρατηγός, μάλα ὀξέως τὰς 14
 ναῦς ἐπληροῦτο καὶ τοὺς τριηράρχους ἠνάγκαζε. προσ-
 ἔλαβε δὲ παρὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ εἰ πού τις ναῦς περι

τὴν Ἀττικὴν ἔπλει καὶ τὴν Πάραλον καὶ τὴν Σαλα-
 μινίαν, λέγων ὡς εἰάν τ᾽ αὐτῷ καλῶς γένηται, πολλὰς
 αὐτοῖς ναῦς ἀποπέμψοι. καὶ ἐγένοντο αὐτῷ αἱ ἅπασαι
 15 περὶ ἑβδομήκοντα. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ οἱ Κερκυ-
 ραῖοι οὕτω σφόδρα ἐπείνων ὥστε διὰ τὸ πλῆθος τῶν
 αὐτομολούντων ἐκήρυξεν ὁ Μνάσιππος πεπερασθαι ὅστις
 αὐτομολοίη. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἤττον ἠτομόλουν, τελευτῶν
 καὶ μαστιγῶν ἀπέπεμπεν. οἱ μὲντοι ἔνδοθεν τοὺς γε
 δούλους οὐκ ἐδέχοντο πάλιν εἰς τὸ τεῖχος, ἀλλὰ πολλοὶ
 16 ἔξω ἀπέθνησκον. ὁ δ' αὖ Μνάσιππος ὁρῶν ταῦτα,
 ἐνόμιζέ τε ὅσον οὐκ ἤδη ἔχειν τὴν πόλιν καὶ περὶ
 τοὺς μισθοφόρους ἐκαινούργει, καὶ τοὺς μὲν τινὰς
 αὐτῶν ἀπομίσθους ἐπεποιήκει, τοῖς δὲ μένουσι καὶ
 δυοῖν ἤδη μηνῶν ὥφειλε τὸν μισθόν, οὐκ ἀπορῶν,
 ὡς ἐλέγετο, χρημάτων· καὶ γὰρ τῶν πόλεων αἱ πολλαὶ
 αὐτῷ ἀργύριον ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν ἔπειπον, ἅτε καὶ
 17 διαποντίου τῆς στρατείας οὕσης. κατιδόντες δὲ ἀπὸ
 τῶν πύργων οἱ ἐκ τῆς πόλεως τὰς τε φυλακὰς χεῖρον
 ἢ πρόσθεν φυλαττομένας ἐσπαρμένους τε κατὰ τὴν
 χώραν τοὺς ἀνθρώπους, ἐπεκδραμόντες τοὺς μὲν τινὰς
 18 αὐτῶν ἔλαβον, τοὺς δὲ κατέκοψαν. αἰσθόμενος δὲ ὁ
 Μνάσιππος, αὐτὸς τε ἔξωπλίζετο καὶ ὅσους εἶχεν
 ὀπλίτας ἅπασιν ἐβόηθει, καὶ τοὺς λοχαγούς καὶ τοὺς
 19 ταξιάρχους ἐξάγειν ἐκέλευε τοὺς μισθοφόρους. ἀπο-
 κριναμένων δὲ τινῶν λοχαγῶν ὅτι οὐ ράδιον εἶη μὴ
 διδόντας τὰπιτήδεια πειθομένους παρέχειν, τὸν μὲν
 τινὰ βακτηρίᾳ, τὸν δὲ τῷ στύρακι ἐπάταξεν. οὕτω μὲν
 δὴ ἀθύμως ἔχοντες καὶ μισοῦντες αὐτὸν συνεξῆλθον
 20 πάντες· ὅπερ ἤκιστα εἰς μάχην συμφέρει. ὁ δ' ἐπεὶ
 παρετάξατο, αὐτὸς μὲν τοὺς κατὰ τὰς πύλας τῶν πολε-
 μίων τρεψάμενος ἐπεδίωκεν. οἱ δ' ἐπεὶ ἐγγὺς τοῦ τεί-

χους ἐγένοντο, ἀνέστρεφόν τε καὶ ἀπὸ τῶν μνημάτων
 ἐβαλλον καὶ ἠκόντιζον· ἄλλοι δ' ἐκδραμόντες καθ' ἑτέρας
 πύλας ἐπιτίθενται ἀθρόοι τοῖς ἐσχάτοις· οἱ δ' ἐπ' ὀκτώ 21
 τεταγμένοι, ἀσθενὲς νομίσαντες τὸ ἄκρον τῆς φάλαγγος
 ἔχειν, ἀναστρέφειν ἐπειρῶντο. ὡς δ' ἤρξαντο ἐπανα-
 χωρεῖν, οἱ μὲν πολέμιοι ὡς φεύγουσιν ἐπέθεντο, οἱ
 δ' οὐκέτι ἐπανέστρεψαν· καὶ οἱ ἐχόμενοι δ' αὐτῶν εἰς
 φυγὴν ὤρμων. ὁ δὲ Μνάσιππος τοῖς μὲν πιεζομένοις 22
 οὐκ ἐδύνατο βοηθεῖν διὰ τοὺς ἐκ τοῦ καταντικρὺ προσκει-
 μένους, ἀεὶ δ' ἐλείπετο σὺν ἐλάττοσι. τέλος δὲ οἱ πολέμιοι
 ἀθρόοι γενόμενοι πάντες ἐπετίθεντο τοῖς περὶ τὸν Μνά-
 σιππον, ἥδη μάλα ὀλίγοις οὔσι. καὶ οἱ πολῖται ὀρῶντες
 τὸ γιγνόμενον ἐπεξῆσαν. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνον ἀπέκτειναν, 23
 ἐδίωκον ἤδη ἅπαντες. ἐκινδύνευσαν δ' ἂν καὶ τὸ
 στρατόπεδον ἐλεῖν σὺν τῷ χαρακώματι, εἰ μὴ οἱ
 διώκοντες τὸν ἀγοραῖόν τε ὄχλον ἰδόντες καὶ τὸν
 τῶν θεραπόντων καὶ τὸν τῶν ἀνδραπόδων, οἰηθέντες
 ὄφελός τι αὐτῶν εἶναι, ἀπεστρέφοντο. καὶ τότε μὲν 24
 τροπαῖόν τε ἴστασαν οἱ Κερκυραῖοι τοὺς τε νεκροὺς
 ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν. ἐκ δὲ τούτου οἱ μὲν ἐν τῇ
 πόλει ἐρρωμενέστεροι ἐγεγένηντο, οἱ δ' ἐξω ἐν πάσῃ
 δὴ ἀθυμία ἦσαν. καὶ γὰρ ἐλέγετο ὅτι Ἰφικράτης τε
 ὄσον οὐκ ἦδη παρείη, καὶ οἱ Κερκυραῖοι δὲ τῷ ὄντι
 ναῦς ἐπλήρουν. Ὑπερμένης δέ, ὃς ἐτύγχανεν ἐπιστο- 25
 λιαφόρος τῷ Μνασίππῳ ὢν, τό τε ναυτικὸν πᾶν ὄσον
 ἦν ἐκεῖ συνεπλήρωσε, καὶ περιπλεύσας πρὸς τὸ χα-
 ράκωμα τὰ πλοῖα πάντα γεμίσας τῶν τε ἀνδραπόδων
 καὶ τῶν χρημάτων ἀπέστειλεν· αὐτὸς δὲ σὺν τε τοῖς
 ἐπιβάταις καὶ τοῖς περισωθεῖσι τῶν στρατιωτῶν διε-
 φύλαττε τὸ χαρακώμα· τέλος δὲ καὶ οὔτοι μάλα τετα- 26
 ραγμένοι ἀναβάντες ἐπὶ τὰς τριήρεις ἀπέπλεον, πολὺν

μὲν σίτον, πολὺν δὲ οἶνον, πολλὰ δὲ ἀνδράποδα καὶ ἀσθενουῦντας στρατιώτας καταλιπόντες· δεινῶς γὰρ ἐπεφόβηντο μὴ καταληφθεῖεν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ νήσῳ. καὶ ἐκεῖνοι μὲν εἰς Λευκάδα ἀπεσώθησαν.

- 27 Ὁ δὲ Ἴφικράτης ἐπεὶ ἤρξατο τοῦ περιήλου, ἅμα μὲν ἔπλει, ἅμα δὲ πάντα ὅσα εἰς ναυμαχίαν παρεσκευάζετο· εὐθύς μὲν γὰρ τὰ μεγάλα ἰστία αὐτοῦ κατέλιπεν, ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν πλέων· καὶ τοῖς ἀκατείοις δέ, καὶ εἰ φορὸν πνεῦμα εἶη, ὀλίγα ἐχρῆτο· τῇ δὲ κόπῃ τὸν πλοῦν ποιούμενος ἄμεινόν τε τὰ σώματα ἔχειν τοὺς
- 28 ἄνδρας καὶ ἄμεινον τὰς ναῦς πλεῖν ἐποίει. πολλάκις δὲ καὶ ὄπη μέλλοι ἀριστοποιεῖσθαι τὸ στρατεύμα ἢ δειπνοποιεῖσθαι, ἐπανήγαγεν ἂν τὸ κέρας ἀπὸ τῆς γῆς κατὰ ταῦτα τὰ χωρία. ἐπεὶ δ' ἐπιστρέψας αὐτὸν καὶ ἀντιπρώρους καταστήσας τὰς τριήρεις ἀπὸ σημείου ἀφίει ἀνθαμιλλᾶσθαι εἰς τὴν γῆν, μέγα δὴ νικητήριον ἦν τὸ πρῶτους καὶ ὕδωρ λαβεῖν καὶ εἶ του ἄλλου ἐδέοντο, καὶ πρῶτους ἀριστήσαι. τοῖς δ' ὑστάτοις ἀφικομένοις μεγάλη ζημία ἦν τό τε ἐλαττοῦσθαι πᾶσι τούτοις καὶ ὅτι ἀνάγεσθαι ἅμα ἔδει, ἐπεὶ σημήνεις· συνέβαινε γὰρ τοῖς μὲν πρῶτοις ἀφικνουμένοις καθ' ἡσυχίαν ἅπαντα
- 29 ποιεῖν, τοῖς δὲ τελευταίοις διὰ σπουδῆς. φυλακᾶς γε μὴν, εἰ τύχοι ἐν τῇ πολεμίᾳ ἀριστοποιούμενος, τὰς μὲν ἐν τῇ γῇ, ὥσπερ προσήκει, καθίστη, ἐν δὲ ταῖς ναυσὶν αἰρόμενος αὐτὸν τοὺς ἰστούς ἀπὸ τούτων ἐσκοπεῖτο. πολὺ οὖν ἐπὶ πλεόν οὔτοι καθεώρων ἢ οἱ ἐκ τοῦ ὀμαλοῦ[, ἀφ' ὑψηλοτέρου καθορῶντες]. ὄπου δὲ δειπνοποιεῖτο καὶ καθεύδοι, ἐν μὲν τῷ στρατοπέδῳ νύκτωρ πῦρ οὐκ ἔκαε, πρὸ δὲ τοῦ στρατεύματος φῶς ἐποίει, ἵνα μηδεὶς λάθῃ προσιῶν. πολλάκις δέ, εἰ εὐδία εἶη, εὐθύς δειπνήσας ἀνήγετο· καὶ εἰ μὲν αὔρα φέροι, θέοντες

ἅμα ἀνεπαύοντο· εἰ δὲ ἐλαύνειν δέοι, κατὰ μέρος τοὺς ναύτας ἀνέπαινον. ἐν δὲ τοῖς μεθ' ἡμέραν πλοῖς ἀπὸ 30 σημείων τοτὲ μὲν ἐπὶ κέρως ἦγε, τοτὲ δ' ἐπὶ φάλαγγος· ὥστε ἅμα μὲν ἔπλεον, ἅμα δὲ πάντα ὅσα εἰς ναυμαχίαν καὶ ἡσκηκότες καὶ ἐπιστάμενοι εἰς τὴν ὑπὸ τῶν πολεμίων, ὡς ᾤοντο, κατεχομένην θάλατταν ἀφικνοῦντο. καὶ τὰ μὲν πολλὰ ἐν τῇ πολεμίᾳ καὶ ἡρίστων καὶ ἐδειπνοῦν. διὰ δὲ τὸ τἀναγκαῖα μόνον πράττειν καὶ τὰς βοηθείας ἔφθανεν ἀναγόμενος καὶ ταχὺ ἐπέβαινε. περὶ δὲ τὸν 31 Μνασίππου θάνατον ἐτύγχανεν ὦν τῆς Λακωνικῆς περὶ τὰς Σφαγίας. εἰς τὴν Ἠλείαν δὲ ἀφικόμενος καὶ παραπλεύσας τὸ τοῦ Ἀλφειοῦ στόμα ὑπὸ τὸν Ἰχθὺν καλούμενον ὠρμίσατο. τῇ δ' ὑστεραία ἐντεῦθεν ἀνήγετο ἐπὶ τῆς Κεφαλληνίας, οὕτω καὶ τεταγμένος καὶ τὸν πλοῦν ποιούμενος ὡς, εἰ δέοι, πάντα ὅσα χρὴ παρεσκευασμένος ναυμαχοίη. καὶ γὰρ τὰ περὶ τοῦ Μνασίππου αὐτόπτου μὲν οὐδενὸς ἠκηκόει, ὑπώπτενε δὲ μὴ ἀπάτης ἔνεκα λέγοιτο, καὶ ἐφυλάττετο· ἐπεὶ μέντοι ἀφίκετο εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, ἐνταῦθα δὴ σαφῶς ἐπύθετο, καὶ ἀνέπαινε τὸ στράτευμα.

Οἶδα μὲν οὖν ὅτι ταῦτα πάντα, ὅταν οἴωνται ναυ- 32 μαχήσειν ἄνθρωποι, καὶ ἀσκεῖται καὶ μελετᾶται· ἀλλὰ τοῦτο ἐπαινῶ, ὅτι ἐπεὶ ἀφικέσθαι ταχὺ ἔδει ἔνθα τοῖς πολεμίοις ναυμαχήσειν ᾤετο, ἠύρετο ὅπως μήτε διὰ τὸν πλοῦν ἀνεπιστήμονας εἶναι τῶν εἰς ναυμαχίαν μήτε διὰ τὸ ταῦτα μελετᾶν βραδύτερόν τι ἀφικέσθαι.

Καταστρεψάμενος δὲ τὰς ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ πόλεις 33 ἔπλευσεν εἰς Κέρκυραν. ἐκεῖ δὲ πρῶτον μὲν ἀκούσας ὅτι προσπλέοιεν δέκα τριήρεις παρὰ Διονυσίου, βοηθήσουσαι τοῖς Λακεδαιμονίοις, αὐτὸς ἐλθὼν καὶ σκεψάμενος τῆς χώρας ᾔθεν τοὺς τε προσπλέοντας δυνατὸν

ἦν ὄραν καὶ τοὺς σημαίνοντας εἰς τὴν πόλιν καταφα-
 34 νεῖς εἶναι, ἐνταῦθα κατέστησε τοὺς σκοπούς. κάκεινοις
 μὲν συνέθετο προσπλέοντων τε καὶ ὀρμούντων ὡς δέοι
 σημαίνειν. αὐτὸς δὲ τῶν τριηράρχων προσέταξεν εἰκο-
 σιν, οὓς δεήσοι, ἐπεὶ κηρύξειεν, ἀκολουθεῖν· εἰ δέ τις
 μὴ ἀκολουθήσοι, προεῖπε μὴ μέμψεσθαι τὴν δίκην.
 ἐπεὶ δ' ἐσημάνθησαν προσπλέουσαι καὶ ἐκηρύχθη, ἀξία
 ἐγένετο θέας ἢ σπουδῆ· οὐδεὶς γὰρ ὅστις οὐ δρόμῳ
 35 τῶν μελλόντων πλεῖν εἰσέβη εἰς τὰς ναῦς. πλεύσας
 δὲ ἐνθα ἦσαν αἱ πολέμιαι τριήρεις, καταλαμβάνει ἀπὸ
 μὲν τῶν ἄλλων τριήρων εἰς τὴν γῆν τοὺς ἄνδρας
 ἐκβεβηκότας, Μελάνιππος μέντοι ὁ Ῥόδιος τοῖς τε
 ἄλλοις συνεβούλενε μὴ μένειν ἐνταῦθα καὶ αὐτὸς πλη-
 ρωσάμενος τὴν ναῦν ἐξέπλει. ἐκεῖνος μὲν οὖν καίπερ
 ἀπαντῶν ταῖς Ἰφικράτους ναυσὶν ὅμως ἀπέφυγεν· αἱ
 δὲ ἀπὸ Συρακουσῶν νῆες ἅπασαι ἐάλωσαν αὐτοῖς ἀνδρά-
 36 σιν. ὁ μέντοι Ἰφικράτης τὰς μὲν τριήρεις ἀκρωτηριασά-
 μενος ἔλκων κατηγάγετο εἰς τὸν τῶν Κερκυραίων λιμένα,
 τῶν δὲ ἀνδρῶν συνέβη ἕκαστον τακτὸν ἀργύριον ἀπο-
 τεῖσαι, πλὴν Κρινίππου τοῦ ἄρχοντος· τοῦτον δ' ἐφύ-
 λαττεν, ὡς ἢ πραξόμενος πάμπολλα χρήματα ἢ ὡς
 πωλήσων. κάκεινος μὲν ὑπὸ λύπης αὐθαιρέτῳ θανάτῳ
 ἀποθνήσκει, τοὺς δ' ἄλλους ὁ Ἰφικράτης ἀφήκε, Κερ-
 37 κυραίους ἐγγυητὰς δεξάμενος τῶν χρημάτων. καὶ τοὺς
 μὲν ναύτας γεωργοῦντας τοῖς Κερκυραίοις τὸ πλεῖστον
 διέτρεφε, τοὺς δὲ πελταστὰς καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν νεῶν
 ὀπλίτας ἔχων διέβαινεν εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν· καὶ ἐκεῖ
 ταῖς μὲν φιλίαις πόλεσιν ἐπεκούρει, εἴ τις |τι| δέοιτο,
 Θυριεῦσι δέ, μάλα καὶ ἀνδράσιν ἀλκίμοις καὶ χωρίον
 38 καρτερόν ἔχουσιν, ἐπολέμει. καὶ τὸ ἀπὸ Κερκύρας
 ναυτικὸν προσλαβὼν, σχεδὸν περὶ ἐνενηκοντα ναῦς,

πρῶτον μὲν εἰς Κεφαλληνίαν πλεύσας χορήματα ἐπράξατο, τὰ μὲν παρ' ἐκόντων, τὰ δὲ παρ' ἀκόντων· ἔπειτα δὲ παρεσκευάζετο τήν τε τῶν Λακεδαιμονίων χώραν κακῶς ποιεῖν καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατ' ἐκεῖνα πόλεων πολεμίων οὐσῶν τὰς μὲν ἐθελούσας προσλαμβάνειν, τοῖς δὲ μὴ πειθομένοις πολεμεῖν.

Ἐγὼ μὲν δὴ ταύτην τὴν στρατηγίαν τῶν Ἴφικράτους οὐχ ἤκιστα ἐπαινῶ, ἔπειτα καὶ τὸ προσελέσθαι κελεῦσαι ἑαυτῷ Καλλίστρατόν τε τὸν δημηγόρον, οὐ μάλα ἐπιτήδειον ὄντα, καὶ Χαβρίαν, μάλα στρατηγὸν νομιζόμενον. εἴτε γὰρ φρονίμους αὐτοὺς ἡγούμενος εἶναι συμβούλους λαβεῖν ἐβούλετο, σῶφρόν μοι δοκεῖ διαπράξασθαι, εἴτε ἀντιπάλους νομίζων, οὕτω θρασέως <ἔπραττεν ὡς> μήτε καταραθνυμῶν μήτε καταμελῶν μηδὲν φαίνεσθαι, μέγα φρονουῦντος ἐφ' ἑαυτῷ τοῦτό μοι δοκεῖ ἀνδρὸς εἶναι. κάκεινος μὲν δὴ ταῦτ' ἔπραττεν.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, ἐκπεπωκότας μὲν ὀρῶντες ἐκ τῆς Βοιωτίας Πλαταιᾶς φίλους ὄντας, καὶ καταπεφευγότας πρὸς αὐτούς, ἱκετεύοντας δὲ Θεσπιᾶς μὴ σφᾶς περιδεῖν ἀπόλιδας γενομένους, οὐκέτι ἐπήνουν τοὺς Θηβαίους, ἀλλὰ πολεμεῖν μὲν αὐτοῖς τὰ μὲν ἡσχύνοντο, τὰ δὲ ἀσυμφόρως ἔχειν ἐλογίζοντο· κοινωνεῖν γε μὴν αὐτοῖς ὧν ἔπραττον οὐκέτι ἤθελον, ἐπεὶ ἐώρων στρατεύοντάς τε αὐτοὺς ἐπὶ φίλους ἀρχαίους τῇ πόλει Φωκέας, καὶ πόλεις πιστάς τ' ἐν τῷ πρὸς τὸν βάρβαρον πολέμῳ καὶ φίλας ἑαυτοῖς ἀφανίζοντας. ἐκ τούτων δὲ ψηφισάμενος ὁ δῆμος εἰρήνην ποιεῖσθαι, πρῶτον μὲν εἰς Θήβας πρέσβεις ἔπεμψε παρακαλοῦντας ἀκολουθεῖν, εἰ βούλονται, εἰς Λακεδαίμονα περὶ εἰρήνης· ἔπειτα δὲ ἐξέπεμψαν καὶ αὐτοὶ πρέσβεις. ἦν δὲ τῶν αἰρεθέντων Καλλίας Ἴππονίκου, Αὐτοκλῆς Στρομβιχίδου,

- Δημόστρατος Ἀριστοφῶντος, Ἀριστοκλῆς, Κηφισόδοτος,
 3 Μελάνωπος, Λύκαιθος. [ἐπεὶ δὲ προσῆλθον ἐπὶ τοὺς
 ἐκκλήτους τε τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοὺς συμμάχους·]
 <καὶ> Καλλίστρατος δὲ ὁ δημηγόρος παρῆν· ὑποσχόμενος
 γὰρ Ἴφικράτει, εἰ αὐτὸν ἀφείη, ἢ χρήματα πέμψειν
 τῷ ναυτικῷ ἢ εἰρήνην ποιήσειν, οὕτως Ἀθήνησί τε ἦν
 καὶ ἔπραττε περὶ εἰρήνης· ἐπεὶ δὲ κατέστησαν ἐπὶ τοὺς
 ἐκκλήτους τε τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τοὺς συμμάχους,
 πρῶτος ἔλεξεν αὐτῶν Καλλίας ὁ δαδοῦχος. ἦν δ'
 οὗτος οἶος μηδὲν ἦτιον ἤδεσθαι ὑφ' αὐτοῦ ἢ ὑπ'
 ἄλλων ἐπαινούμενος· καὶ τότε δὴ ἤρξατο ᾧδέ πως.
- 4 Ὡ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, τὴν μὲν προξενίαν ὑμῶν
 οὐκ ἐγὼ <ἔχω> μόνος, ἀλλὰ καὶ πατὴρ πατρῶαν
 ἔχων παρεδίδου τῷ γένει. βούλομαι δὲ καὶ τοῦτο ὑμῖν
 δηλώσαι, ὡς ἔχουσα ἢ πόλις διατελεῖ πρὸς ἡμᾶς.
 ἐκείνη γάρ, ὅταν μὲν πόλεμος ᾖ, στρατηγούς ἡμᾶς
 αἰρεῖται, ὅταν δὲ ἡσυχίας ἐπιθυμήσῃ, εἰρηνοποιούς
 ἡμᾶς ἐκπέμπει. κἀγὼ πρόσθεν δις ἤδη ἦλθον περὶ
 πολέμου καταλύσεως, καὶ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς πρεσβείαις
 διεπραξάμην καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν εἰρήνην· νῦν δὲ τρίτον
 ἦκω, καὶ ἠγοῦμαι πολὺν δικαιοτάτα νῦν ἂν διαλλαγῆς
 5 τυχεῖν. ὁρῶ γάρ οὐκ ἄλλα μὲν ὑμῖν, ἄλλα δὲ ἡμῖν
 δοκοῦντα, ἀλλ' ὑμᾶς τε ἀχθομένους καὶ ἡμᾶς τῇ Πλα-
 ταιῶν τε καὶ Θεσπιῶν ἀναιρέσει. πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς
 τὰ αὐτὰ γιννώσκοντας φίλους μᾶλλον ἀλλήλοις ἢ πολε-
 μίους εἶναι; καὶ σωφρόνων μὲν δήπου ἐστὶ μηδὲ εἰ-
 μικρὰ τὰ διαφέροντα εἶη πόλεμον ἀναιρεῖσθαι· εἰ δὲ
 δὴ καὶ ὁμογνωμοιοῖεν, οὐκ ἂν πάννυ τῶν θαυμαστῶν
 6 εἶη μὴ εἰρήνην ποιεῖσθαι; δίκαιον μὲν οὖν ἦν μηδὲ
 ὄπλα ἐπιφέρειν ἀλλήλοις ἡμᾶς, ἐπεὶ λέγεται μὲν Τριπτό-
 λεμος ὁ ἡμέτερος πρόγονος τὰ Δήμητρος καὶ Κόρης

ἄροητα ἱερὰ πρῶτοις ξένοις δεῖξαι Ἡρακλεῖ τε τῷ ὑμετέρῳ ἀρχηγέτῃ καὶ Διοσκούροιν τοῖν ὑμετέροιν πολίταιν, καὶ τοῦ Δήμητρος δὲ καρποῦ εἰς πρῶτην τὴν Πελοπόννησον σπέρμα δωρήσασθαι. πῶς οὖν δίκαιον ἢ ὑμᾶς, παρ' ὧν ἐλάβετε σπέρματα, τὸν τούτων ποτὲ καρπὸν ἐλθεῖν δηώσοντας, ἡμᾶς τε, οἷς ἐδώκαμεν, μὴ οὐχὶ βούλεσθαι ὡς πλείστην τούτοις ἀφθονίαν τροφῆς γενέσθαι; εἰ δὲ ἄρα ἐκ θεῶν πεπωμένον ἐστὶ πολέμους ἐν ἀνθρώποις γίνεσθαι, ἡμᾶς δὴ χρὴ ἄρχεσθαι μὲν αὐτοῦ ὡς σχολαίτατα, ὅταν δὲ γένηται, καταλύεσθαι ἢ δυνατὸν τάχιστα.

Μετὰ τοῦτον Αὐτοκλῆς, μάλα δοκῶν ἐπιστροφῆς 7 εἶναι ῥήτωρ, ὧδε ἠγόρευεν· Ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, ὅτι μὲν ἂ μέλλω λέγειν οὐ πρὸς χάριν ὑμῖν ῥηθήσεται οὐκ ἀγνοῶ· ἀλλὰ δοκεῖ μοι, οἵτινες βούλονται, ἢν ἂν ποιήσωνται φιλίαν, ταύτην ὡς πλείστον χρόνον διαμένειν, διδακτέον εἶναι ἀλλήλους τὰ αἷτια τῶν πολέμων. ὑμεῖς δὲ αἰεὶ μὲν φατε· αὐτονόμους τὰς πόλεις χρὴ εἶναι, αὐτοὶ δ' ἐστὲ μάλιστα ἐμποδῶν τῇ αὐτονομίᾳ. συντίθεσθε μὲν γὰρ πρὸς τὰς συμμαχίδας πόλεις τοῦτο πρῶτον, ἀκολουθεῖν ὅποι ἂν ὑμεῖς ἠγῆσθε. καίτοι 8 τί τοῦτο αὐτονομία προσήκει; ποιεῖσθε δὲ πολεμίους οὐκ ἀνακοινοῦμενοι τοῖς συμμαχοῖς, καὶ ἐπὶ τούτους ἠγεῖσθε· ὥστε πολλάκις ἐπὶ τοὺς εὐμενεστάτους ἀναγκάζονται στρατεύειν οἱ λεγόμενοι αὐτόνομοι εἶναι. ἔτι δὲ τὸ πάντων ἐναντιώτατον αὐτονομία, καθίστατε ἔνθα μὲν δεκαρχίας, ἔνθα δὲ τριακονταρχίας· καὶ τούτων τῶν ἀρχόντων ἐπιμελεῖσθε οὐχ ὅπως νομίμως ἄρχωσιν, ἀλλ' ὅπως δύνωνται βία κατέχειν τὰς πόλεις. ὥστ' εἰοίκατε τυραννίσι μᾶλλον ἢ πολιτείαις ἠδόμενοι. καὶ ὅτε μὲν 9 βασιλεὺς προσέταπτεν αὐτονόμους τὰς πόλεις εἶναι, μάλα

γιγνώσκοντες ἐφαίνεσθε ὅτι εἰ μὴ ἑάσοιεν οἱ Θηβαῖοι ἐκάστην τῶν πόλεων ἄρχειν τε ἑαυτῆς καὶ οἷς ἂν βούληται νόμοις χρῆσθαι, οὐ ποιήσουσι κατὰ τὰ βασιλέως γράμματα· ἐπεὶ δὲ παρελάβετε τὴν Καδμείαν, οὐδ' αὐτοῖς Θηβαίοις ἐπιτρέπετε αὐτονόμους εἶναι. δεῖ δὲ τοὺς μέλλοντας φίλους ἔσεσθαι οὐ παρὰ τῶν ἄλλων μὲν ἀξιοῦν τῶν δικαίων τυγχάνειν, αὐτοὺς δὲ ὅπως ἂν πλεῖστα δύνωνται πλεονεκτοῦντας φαίνεσθαι.

- 10 Ταῦτα εἰπὼν σιωπὴν μὲν παρὰ πάντων ἐποίησεν, ἠδομένους δὲ τοὺς ἀχθομένους τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐποίησε. μετὰ τοῦτον Καλλίστρατος ἔλεξεν· Ἄλλ' ὅπως μὲν, ὧ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, οὐκ ἐγγεγένηται ἁμαρτήματα καὶ ἀφ' ἡμῶν καὶ ἀφ' ὑμῶν ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ἔχειν μοι δοκῶ εἰπεῖν· οὐ μέντοι οὕτω γιγνώσκω ὡς τοῖς ἁμαρτάνουσιν οὐδέποτε ἔτι χρηστέον. ὄρω γὰρ τῶν ἀνθρώπων οὐδένα ἀναμάρτητον διατελοῦντα. δοκοῦσι δέ μοι καὶ εὐπορώτεροι ἐνίοτε γίνεσθαι ἄνθρωποι ἁμαρτάνοντες, ἄλλως τε καὶ ἐὰν κολασθῶσιν ὑπὸ τῶν
- 11 ἁμαρτημάτων, ὡς ἡμεῖς. καὶ ὑμῖν δὲ ἔρωγε ὄρω διὰ τὰ ἀγνωμόνως πραχθέντα ἔστιν ὅτι πολλὰ ἀντίτυπα γιγνόμενα· ὧν ἦν καὶ ἡ καταληφθεῖσα ἐν Θήβαις Καδμεία· νῦν γοῦν, οἷς ἐσπουδάσατε αὐτονόμους τὰς πόλεις γενέσθαι, πᾶσαι πάλιν, ἐπεὶ ἠδικήθησαν οἱ Θηβαῖοι, ἐπ' ἐκείνοις γεγένηται. ὥστε πεπαιδευμένους ἡμᾶς ὡς τὸ πλεονεκτεῖν ἀκερδές ἐστι νῦν ἐλπίζω πάλιν
- 12 μετρίους ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους φιλίᾳ ἔσεσθαι. ἃ δὲ βουλόμενοί τινες ἀποτρέπειν τὴν εἰρήνην διαβάλλουσιν, ὡς ἡμεῖς οὐ φιλίας δεόμενοι, ἀλλὰ φοβούμενοι μὴ Ἀντακλίδας ἔλθῃ ἔχων παρὰ βασιλέως χρήματα, διὰ τοῦθ' ἤκομεν, ἐνθυμήθητε ὡς φλυαροῦσι. βασιλεὺς μὲν γὰρ δῆπου ἔγραψε πάσας τὰς ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλεις

αὐτονόμους εἶναι· ἡμεῖς δὲ ταῦτὰ ἐκείνῳ λέγοντές τε καὶ πράττοντες τί ἂν φοβοίμεθα βασιλέα; ἢ τοῦτο οἶεταιί τις, ὡς ἐκεῖνος βούλεται χρήματα ἀναλώσας ἄλλους μεγάλους ποιῆσαι μᾶλλον ἢ ἄνευ δαπάνης ἃ ἔγνω ἄριστα εἶναι, ταῦτα ἑαυτῷ πεπραῆχθαι; εἶεν. τί μὴν ἤκομεν; ὅτι μὲν [οὖν] οὐκ ἀποροῦντες γνοιήτε ἂν, εἰ μὲν βούλεσθε, πρὸς τὰ κατὰ θάλατταν ἰδόντες, εἰ δὲ βούλεσθε, πρὸς τὰ κατὰ γῆν ἐν τῷ παρόντι. † τί μὴν ἐστίν; εὐδὴλον ὅτι εἰ τῶν συμμαχῶν τινὲς οὐκ ἀρεστὰ πράττουσιν ἡμῖν ἢ ὑμῖν ἀρεστά. ἴσως δὲ καὶ βουλοίμεθ' ἂν ὧν ἔνεκα περιεσώσατε ἡμᾶς ὡς ὀρθῶς ἔγνωτε ὑμῖν ἐπιδειξαι. ἵνα δὲ καὶ τοῦ συμφό- 14 ρου ἔτι ἐπιμνησθῶ, εἰσὶ μὲν δήπου πασῶν τῶν πόλεων αἱ μὲν τὰ ὑμέτερα, αἱ δὲ τὰ ἡμέτερα φρονοῦσαι, καὶ ἐν ἐκάστη πόλει οἱ μὲν λακωνίζουσιν, οἱ δὲ ἀττικίζουσιν. εἰ οὖν ἡμεῖς φίλοι γενοίμεθα, πόθεν ἂν εἰκότως χαλεπὸν τι προσδοκήσαιμεν; καὶ γὰρ δὴ κατὰ γῆν μὲν τίς ἂν ὑμῶν φίλων ὄντων ἱκανὸς γένοιτο ἡμᾶς λυπῆσαι; κατὰ θάλατταν γε μὴν τίς ἂν ὑμᾶς βλάψαι τι ἡμῶν ὑμῖν ἐπιτηδεῖων ὄντων; ἀλλὰ μέντοι ὅτι μὲν 15 πόλεμοι αἰεὶ ποτε γίνονται καὶ ὅτι καταλύονται πάντες ἐπιστάμεθα, καὶ ὅτι ἡμεῖς, ἂν μὴ νῦν, ἀλλ' αὖθις ποτε εἰρήνης ἐπιθυμήσομεν. τί οὖν δεῖ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἀναμένειν, ἕως ἂν ὑπὸ πλῆθους κακῶν ἀπέιπωμεν, μᾶλλον ἢ οὐχ ὡς τάχιστα πρὶν τι ἀνήκεστον γενέσθαι τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι; ἀλλὰ μὴν οὐδ' 16 ἐκεῖνους ἔγωγε ἐπαινῶ οἵτινες ἀγωνισταὶ γενόμενοι καὶ νενικηκότες ἤδη πολλάκις καὶ δόξαν ἔχοντες οὕτω φιλονικοῦσιν ὥστε οὐ πρότερον παύονται, πρὶν ἂν ἠττηθέντες τὴν ἄσκησιν καταλύσωσιν, οὐδέ γε τῶν κυβερτῶν οἵτινες αὖ ἂν ἐν τι ἐπιτύχωσι, περὶ διπλασίων

- κυβεύουσιν· ὄρω γὰρ καὶ τῶν τοιούτων τοὺς πλείους
 17 ἀπόρους παντάπασι γιγνομένους. ἂ χορὴ καὶ ἡμᾶς ὄρων-
 τας εἰς μὲν τοιοῦτον ἀγῶνα μηδέποτε καταστῆναι, ὥστ'
 ἢ πάντα λαβεῖν ἢ πάντ' ἀποβαλεῖν, ἕως δὲ καὶ ἐρρώ-
 μεθα καὶ εὐτυχοῦμεν, φίλους ἀλλήλοις γενέσθαι. οὕτω
 γὰρ ἡμεῖς τ' ἂν δι' ὑμᾶς καὶ ὑμεῖς δι' ἡμᾶς ἔτι μείζους
 ἢ τὸν παρελθόντα χρόνον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀναστρεφοίμεθα.
- 18 Δοξάντων δὲ τούτων καλῶς εἰπεῖν, ἐψηφίσαντο καὶ
 οἱ Λακεδαιμόνιοι δέχεσθαι τὴν εἰρήνην, ἐφ' ᾧ τοὺς τε
 ἀρμοστὰς ἐκ τῶν πόλεων ἐξάγειν, τὰ τε στρατόπεδα
 διαλύειν καὶ τὰ ναυτικὰ καὶ τὰ πεζικὰ, τὰς τε πόλεις
 αὐτονόμους ἔαν. εἰ δέ τις παρὰ ταῦτα ποιοίη, τὸν
 μὲν βουλόμενον βοηθεῖν ταῖς ἀδικουμέναις πόλεσι, τῷ
 δὲ μὴ βουλομένῳ μὴ εἶναι ἔνορχον συμμαχεῖν τοῖς
 19 ἀδικουμένοις. ἐπὶ τούτοις ὥμοσαν Λακεδαιμόνιοι μὲν
 ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ οἱ
 σύμμαχοι κατὰ πόλεις ἕκαστοι. ἀπογραψάμενοι δ' ἐν
 ταῖς ὁμομοκυΐαις πόλεσι καὶ οἱ Θηβαῖοι, προσελθόν-
 τες πάλιν τῇ ὑστεραίᾳ οἱ πρόσβεις αὐτῶν ἐκέλευον
 μεταγράφειν ἀντὶ Θηβαίων Βοιωτοὺς ὁμομοκότας. ὁ δὲ
 Ἀγησίλαος ἀπεκρίνατο ὅτι μεταγράψει μὲν οὐδὲν ὦν
 τὸ πρῶτον ὥμοσάν τε καὶ ἀπεγράψαντο· εἰ μέντοι μὴ
 βούλοιντο ἐν ταῖς σπονδαῖς εἶναι, ἐξαλείφειν ἂν ἔφη,
 20 εἰ κελεύοιεν. οὕτω δὴ εἰρήνην τῶν ἄλλων πεποιημένων,
 πρὸς δὲ Θηβαίους μόνους ἀντιλογίας οὔσης, οἱ μὲν
 Ἀθηναῖοι οὕτως εἶχον τὴν γνώμην ὡς νῦν Θηβαίους
 τὸ λεγόμενον δὴ δεκατευθῆναι ἐλπίς εἴη, αὐτοὶ δὲ οἱ
 Θηβαῖοι παντελῶς ἀθύμως ἔχοντες ἀπῆλθον.
- IV. Ἐκ δὲ τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὰς τε φρουρὰς ἐκ
 τῶν πόλεων ἀπῆγον καὶ Ἴφικράτην καὶ τὰς ναῦς μετ-
 επέμποντο, καὶ ὅσα ὕστερον ἔλαβε μετὰ τοὺς ὄρκους

τοὺς ἐν Λακεδαιμόνι γενομένους, πάντα ἠνάγκασαν ἀποδοῦναι. Λακεδαιμόνιοι μέντοι ἐκ μὲν τῶν ἄλλων 2 πόλεων τοὺς τε ἀρμοστὰς καὶ τοὺς φρουροὺς ἀπήγαγον, Κλεόμβροτον δὲ ἔχοντα τὸ ἐν Φωκεῦσι στρατεύμα καὶ ἐπερωτῶντα τὰ οἴκοι τέλη τί χρὴ ποιεῖν, Προθόου λέξαντος ὅτι αὐτῷ δοκοίη διαλύσαντας τὸ στρατεύμα κατὰ τοὺς ὅρκους καὶ περιαγγείλαντας ταῖς πόλεσι συμβαλέσθαι εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ὅποσον βούλοιο ἐκάστη πόλις, ἔπειτα εἰ μὴ τις ἐφῆ αὐτονόμους τὰς πόλεις εἶναι, τότε πάλιν παρακαλέσαντας ὅσοι τῇ αὐτονομίᾳ βούλοιντο βοηθεῖν, ἄγειν ἐπὶ τοὺς ἐναντιούμενους· οὕτω γὰρ ἂν ἔφη οἴεσθαι τοὺς τε θεοὺς εὐμενεστάτους εἶναι καὶ τὰς πόλεις ἥκιστ' ἂν ἄχθεσθαι· ἢ δ' ἐκκλησία ἀκούσασα ταῦτα ἐκείνον μὲν φλυαρεῖν 3 ἠγήσατο· ἦδη γάρ, ὡς ἔοικε, τὸ δαιμόνιον ἦγεν· ἐπέστειλαν δὲ τῷ Κλεομβρότῳ μὴ διαλύειν τὸ στρατεύμα, ἀλλ' εὐθὺς ἄγειν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, εἰ μὴ αὐτονόμους ἀφίοιεν τὰς πόλεις. [ὁ δὲ Κλεόμβροτος ἐπειδὴ ἐπύθετο τὴν εἰρήνην γεγενημένην, πέμψας πρὸς τοὺς ἐφόρους ἠρώτα τί χρὴ ποιεῖν· οἱ δ' ἐκέλευσαν αὐτὸν στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Θηβαίους, εἰ μὴ ἀφίοιεν τὰς Βοιωτίας πόλεις αὐτονόμους.] ἐπεὶ οὖν ἤσθετο οὐχ ὅπως τὰς πόλεις ἀφιέντας, ἀλλ' οὐδὲ τὸ στρατεύμα διαλύοντας, [ὡς ἀντετάττοντο πρὸς αὐτούς,] οὕτω δὴ ἄγει τὴν στρατιὰν εἰς τὴν Βοιωτίαν. καὶ ἦ μὲν οἱ Θηβαῖοι ἐμβαλεῖν αὐτὸν ἐκ τῶν Φωκέων προσεδόκων καὶ ἐπὶ στενῷ τινι ἐφύλαττον οὐκ ἐμβάλλει· διὰ Θισβῶν δὲ ὄρεινὴν καὶ ἀπροσδόκητον πορευθεὶς ἀφικνεῖται εἰς Κρεῦσιν, καὶ τὸ τεῖχος αἶρεῖ, καὶ τριήρεις τῶν Θηβαίων δώδεκα λαμβάνει. ταῦτα δὲ ποιήσας καὶ ἀναβὰς 4 ἀπὸ τῆς θαλάττης, ἐστρατοπεδεύσατο ἐν Λεύκτροις τῆς

Θεσπικῆς. οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐστρατοπεδεύσαντο ἐπὶ τῷ
 ἀπαντικρὺ λόφῳ οὐ πολὺ διαλείποντες, οὐδένας ἔχον-
 τες συμμάχους ἀλλ' ἢ τοὺς Βοιωτοὺς. ἔνθα δὴ τῷ
 5 Κλεομβρότῳ οἱ μὲν φίλοι προσιόντες ἔλεγον· ὦ Κλεόμ-
 βροτε, εἰ ἀφήσεις τοὺς Θηβαίους ἄνευ μάχης, κινδυ-
 νεύσεις ὑπὸ τῆς πόλεως τὰ ἔσχατα παθεῖν. ἀναμνησθή-
 σονται γάρ σου καὶ ὅτε εἰς Κυνὸς κεφαλὰς ἀφικόμενος
 οὐδὲν τῆς χώρας τῶν Θηβαίων ἐδήσασας, καὶ ὅτε ὕστε-
 ρον στρατεύων ἀπεκρούσθης τῆς ἐμβολῆς, Ἀγησιλάου
 αἰεὶ ἐμβάλλοντος διὰ τοῦ Κιθαιρῶνος. εἶπερ οὖν ἡ
 σαυτοῦ κήδη ἢ τῆς πατρίδος ἐπιθυμεῖς, ἀκτέον ἐπὶ τοὺς
 ἄνδρας. οἱ μὲν φίλοι τοιαῦτα ἔλεγον· οἱ δ' ἐναντίοι·
 6 Νῦν δὴ, ἔφασαν, δηλώσει ὁ ἀνὴρ εἰ τῷ ἔντι κήδεται
 τῶν Θηβαίων, ὥσπερ λέγει. ὁ μὲν δὴ Κλεόμβροτος
 ταῦτα ἀκούων παρωξύνετο πρὸς τὸ μάχην συνάπτειν.
 τῶν δ' αὖ Θηβαίων οἱ προεστῶτες ἐλογίζοντο ὡς εἰ μὴ
 μαχοῖντο, ἀποστήσονται μὲν αἱ περιοικίδες αὐτῶν πό-
 λεις, αὐτοὶ δὲ πολιορκήσονται· εἰ δὲ μὴ ἔξοι ὁ δῆμος
 ὁ Θηβαίων τάπιτήδεια, ὅτι κινδυνεύσοι καὶ ἡ πόλις
 αὐτοῖς ἐναντία γενέσθαι. ἅτε δὲ καὶ πεφευγότες πρόσθεν
 πολλοὶ αὐτῶν ἐλογίζοντο κρεῖττον εἶναι μαχομένους ἀπο-
 7 θνήσκειν ἢ πάλιν φεύγειν. πρὸς δὲ τούτοις παρεθάρρυνε
 μὲν τι αὐτοὺς καὶ ὁ χρησμὸς ὁ λεγόμενος ὡς δέοι ἐν-
 ταῦθα Λακεδαιμονίους ἠτηθῆναι ἔνθα τὸ τῶν παρθένων
 ἦν μνημα, αἷ λέγονται διὰ τὸ βιασθῆναι ὑπὸ Λακεδαι-
 μονίων τινῶν ἀποκτεῖναι ἑαυτάς. καὶ ἐκόσμησαν δὴ
 τοῦτο τὸ μνημα οἱ Θηβαῖοι πρὸ τῆς μάχης. ἀπηγγέλλετο
 δὲ καὶ ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῖς ὡς οἱ τε νεφ' πάντες αὐτό-
 ματοι ἀνεώροντο, αἷ τε ἰέρεια λέγοιεν ὡς νίκην οἱ θεοὶ
 φαίνοιεν. ἐκ δὲ τοῦ Ἡρακλείου καὶ τὰ ὄπλα ἔφασαν
 ἀφανῆ εἶναι, ὡς τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὴν μάχην ἔξωρ-

μημένου. οἱ μὲν δὴ τινες λέγουσιν ὡς ταῦτα πάντα
τεχνάσματα ἦν τῶν προεσθηκότων. εἰς δ' οὖν τὴν 8
μάχην τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις πάντα ἐναντία ἐρίγνετο,
τοῖς δὲ πάντα καὶ ὑπὸ τῆς τύχης κατορθοῦτο. ἦν μὲν
γὰρ μετ' ἄριστον τῷ Κλεομβρότῳ ἡ τελευταία βουλή
περὶ τῆς μάχης· ἐν δὲ τῇ μεσημβρίᾳ ὑποπινόντων
καὶ τὸν οἶνον παροξῦναί τι αὐτοὺς ἔλεγον. ἐπεὶ δὲ 9
ὠπλίζοντο ἑκάτεροι καὶ πρόδηλον ἤδη ἦν ὅτι μάχη
ἔδοιτο, πρῶτον μὲν ἀπιέναι ὠρμημένων ἐκ τοῦ Βοιω-
τίου στρατεύματος τῶν τὴν ἀγορὰν παρεσκευακότων
καὶ σκευοφόρων τινῶν καὶ τῶν οὐ βουλομένων μά-
χεσθαι, περιμόντες κύκλῳ οἱ τε μετὰ τοῦ Ἰέρωνος
μισθοφόροι καὶ οἱ τῶν Φωκέων πελτασταὶ καὶ τῶν
ἰππέων Ἡρακλεῶται καὶ Φλειάσιοι ἐπιθέμενοι τοῖς
ἀπιοῦσιν ἐπέστρεψάν τε αὐτοὺς καὶ κατεδίωξαν πρὸς
τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Βοιωτῶν. ὥστε πολὺ μὲν
ἐποίησαν μείζον τε καὶ ἀθροώτερον ἢ πρόσθεν τὸ τῶν
Βοιωτῶν στρατεύμα. ἔπειτα δέ, ἅτε καὶ πεδίου ὄντος 10
τοῦ μεταξύ, προετάξαντο μὲν τῆς ἑαυτῶν φάλαγγος
οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἰππέας, ἀντετάξαντο δ' αὐτοῖς
καὶ οἱ Θηβαῖοι τοὺς ἑαυτῶν. ἦν δὲ τὸ μὲν τῶν
Θηβαίων ἰππικὸν μεμελετηκὸς διὰ τε τὸν πρὸς Ὀρχο-
μενίους πόλεμον καὶ διὰ τὸν πρὸς Θεσπιᾶς, τοῖς δὲ
Λακεδαιμονίοις κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον πονηρότατον
ἦν τὸ ἰππικόν. ἔτρεφον μὲν γὰρ τοὺς ἵππους οἱ πλου- 11
σιώτατοι· ἐπεὶ δὲ φρουρὰ φανθείη, τότε ἤκεν ὁ συν-
τεταγμένος· λαβὼν δ' ἂν τὸν ἵππον καὶ ὄπλα ὅποια
δοθείη αὐτῷ ἐκ τοῦ παραχοῆμα ἂν ἐστρατεύετο· τῶν
δ' αὖ στρατιωτῶν οἱ τοῖς σώμασιν ἀδυνατώτατοι καὶ
ἥκιστα φιλότιμοι ἐπὶ τῶν ἵππων ἦσαν. τοιοῦτον μὲν 12
οὖν τὸ ἰππικὸν ἑκατέρων ἦν. τῆς δὲ φάλαγγος τοὺς

μὲν Λακεδαιμονίους ἔφασαν εἰς τρεῖς τὴν ἐνωμοτίαν
 ἄγειν· τοῦτο δὲ συμβαίνειν αὐτοῖς οὐ πλέον ἢ εἰς
 δώδεκα τὸ βάθος. οἱ δὲ Θηβαῖοι οὐκ ἔλαττον ἢ ἐπὶ
 πεντήκοντα ἀσπίδων συνεστραμμένοι ἦσαν, λογιζόμενοι
 ὡς εἰ νικήσειαν τὸ περὶ τὸν βασιλέα, τὸ ἄλλο πᾶν
 13 εὐχείρωτον ἔσοιτο. ἐπεὶ δὲ ἤρξατο ἄγειν ὁ Κλεόμ-
 βροτος πρὸς τοὺς πολεμίους, πρῶτον μὲν πρὶν καὶ
 αἰσθέσθαι τὸ μετ' αὐτοῦ στρατεύμα ὅτι ἡγοῖτο, καὶ δὴ
 καὶ οἱ ἵππεις συνεβεβλήκεσαν καὶ ταχὺ ἤττηντο οἱ τῶν
 Λακεδαιμονίων. φεύγοντες δὲ ἐνεπεπτώκεσαν τοῖς ἐαν-
 τῶν ὀπλίταις, ἔτι δὲ ἐνέβαλλον οἱ τῶν Θηβαίων λόχοι.
 ὅμως δὲ ὡς οἱ μὲν περὶ τὸν Κλεόμβροτον τὸ πρῶτον
 ἐκράτουν τῇ μάχῃ σαφεῖ τούτῳ τεκμηρίῳ γνοίη τις ἂν·
 οὐ γὰρ ἂν ἐδύναντο αὐτὸν ἀνελέσθαι καὶ ζῶντα ἀπ-
 ενεγκεῖν, εἰ μὴ οἱ πρὸ αὐτοῦ μαχόμενοι ἐπεκράτουν
 14 ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ. ἐπεὶ μέντοι ἀπέθανε Δείνων τε
 ὁ πολέμαρχος καὶ Σφοδρίας τῶν περὶ δαμοσίαν καὶ
 Κλεώνυμος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ [†] μένιπποι καὶ οἱ συμ-
 φορεῖς τοῦ πολέμαρχου καλούμενοι οἳ τε ἄλλοι ὑπὸ τοῦ
 ὄχλου ὠθούμενοι ἀνεχώρουν, οἱ δὲ τοῦ εὐωνύμου ὄντες
 τῶν Λακεδαιμονίων ὡς ἐώρων τὸ δεξιὸν ὠθούμενον,
 ἐνέκλιναν· ὅμως δὲ πολλῶν τεθνεώτων καὶ ἠττημένοι
 ἐπεὶ διέβησαν τὴν τάφρον, ἢ πρὸ τοῦ στρατοπέδου
 ἔτυχεν οὐσα αὐτοῖς, ἔθεντο τὰ ὄπλα κατὰ χώραν ἐνθεν
 ὠρμηντο. ἦν μέντοι οὐ πάνυ ἐν ἐπιπέδῳ, ἀλλὰ πρὸς
 ὀρθίῳ μᾶλλον τι τὸ στρατόπεδον. ἐκ δὲ τούτου ἦσαν
 μὲν τινες τῶν Λακεδαιμονίων οἱ ἀφόρητον τὴν συμ-
 φορὰν ἡγούμενοι τό τε τροπαῖον ἔφασαν χοῖναι κω-
 λύειν ἰστάναι τοὺς πολεμίους, τοὺς τε νεκροὺς μὴ
 ὑποσπόνδους, ἀλλὰ διὰ μάχης πειραῖσθαι ἀναιρεῖσθαι.
 15 οἱ δὲ πολέμαρχοι, ὀρῶντες μὲν τῶν συμπάντων Λακε-

δαιμονίων τεθνεώτας ἔγγυς χιλίους, ὄρωντες δ' αὐτῶν Σπαρτιατῶν, ὄντων [τῶν] ἐκεῖ ὡς ἑπτακοσίων, τεθνηκότας περὶ τετρακοσίους, αἰσθανόμενοι δὲ τοὺς συμμάχους πάντας μὲν ἀθύμως ἔχοντας πρὸς τὸ μάχεσθαι, ἔστι δὲ οὓς αὐτῶν οὐδὲ ἀχθομένους τῷ γεγενημένῳ, συλλέξαντες τοὺς ἐπικαιριωτάτους ἐβουλεύοντο τί χρὴ ποιεῖν. ἐπεὶ δὲ πᾶσιν ἐδόκει ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς ἀναιρεῖσθαι, οὕτω δὴ ἔπεμψαν κήρυκα περὶ σπονδῶν. οἱ μὲντοι Θηβαῖοι μετὰ ταῦτα καὶ τροπαῖον ἐστήσαντο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν.

Γενομένων δὲ τούτων, ὁ μὲν εἰς τὴν Λακεδαίμονα 16 ἀγγέλλων τὸ πάθος ἀφικνεῖται γυμνοπαιδιῶν τε οὔσης τῆς τελευταίας καὶ τοῦ ἀνδρικοῦ χοροῦ ἔνδον ὄντος· οἱ δὲ ἔφοροι ἐπεὶ ἤκουσαν τὸ πάθος, ἔλυπουντο μὲν, ὥσπερ, οἶμαι, ἀνάγκη· τὸν μὲντοι χορὸν οὐκ ἐξήγαγον, ἀλλὰ διαγωνίσασθαι εἶον. καὶ τὰ μὲν ὀνόματα πρὸς τοὺς οἰκείους ἐκάστον τῶν τεθνεώτων ἀπέδοσαν· προεῖπαν δὲ ταῖς γυναιξὶ μὴ ποιεῖν κραυγὴν, ἀλλὰ σιγῇ τὸ πάθος φέρειν. τῇ δ' ὑστεραία ἦν ὄρα, ὧν μὲν ἐτέθνασαν οἱ προσήκοντες, λιπαροὺς καὶ φαιδροὺς ἐν τῷ φανερωῷ ἀναστρεφομένους, ὧν δὲ ζῶντες ἠγγελλόμενοι ἦσαν, ὀλίγους ἂν εἶδες, τούτους δὲ σκυθρωποὺς καὶ ταπεινοὺς περιμόντας.

Ἐκ δὲ τούτου φρουρὰν μὲν ἔφαινον οἱ ἔφοροι ταῖν 17 ὑπολοίποιν μόραιν μέχρι τῶν τετραράκοντα ἀφ' ἥβης. ἐξέπεμπον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἔξω μορῶν μέχρι τῆς αὐτῆς ἡλικίας· τὸ γὰρ πρόσθεν εἰς τοὺς Φωκέας μέχρι τῶν πέντε καὶ τριάκοντα ἀφ' ἥβης ἐστράτευντο· καὶ τοὺς ἐπ' ἀρχαῖς δὲ τότε καταλειφθέντας ἀκολουθεῖν ἐκέλευον. ὁ μὲν οὖν Ἀγησίλαος ἐκ τῆς ἀσθενείας οὐπω ἴσχυεν· 18 ἡ δὲ πόλις Ἀρχίδαμον τὸν υἱὸν ἐκέλευεν <ἀντ'> αὐτοῦ

ἡγεῖσθαι. προθύμως δ' αὐτῷ συνεστρατεύοντο Τεγεᾶται ἔτι γὰρ ἕξων οἱ περὶ Στάσιππον, λακωνίζοντες καὶ οὐκ ἐλάχιστον δυνάμενοι ἐν τῇ πόλει. ἐρωσμένως δὲ καὶ οἱ Μαντινεῖς ἐκ τῶν κωμῶν συνεστρατεύοντο· ἀριστοκρατούμενοι γὰρ ἐτύγχανον. καὶ Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικωνῖοι καὶ Φλειάσιοι καὶ Ἀχαιοὶ μάλα προθύμως ἠκολούθουν, καὶ ἄλλαι δὲ πόλεις ἐξέπεμπον στρατιώτας. ἐπλήρουν δὲ καὶ τριήρεις αὐτοὶ τε οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ Κορίνθιοι, καὶ ἐδέοντο καὶ Σικωνίων συμπληροῦν,
 19 ἐφ' ὧν διεννοοῦντο τὸ στρατεύμα διαβιβάσειν. καὶ ὁ μὲν δὴ Ἀρχίδαμος ἐθύετο ἐπὶ τῇ διαβάσει.

Οἱ δὲ Θηβαῖοι εὐθύς μὲν μετὰ τὴν μάχην ἔπεμψαν εἰς Ἀθήνας ἄγγελον ἐστεφανωμένον, καὶ ἅμα μὲν τῆς νίκης τὸ μέγεθος ἔφραζον, ἅμα δὲ βοηθεῖν ἐκέλευον, λέγοντες ὡς νῦν ἐξείη Λακεδαιμονίους πάντων ὧν
 20 ἐπεποιήκεσαν αὐτοὺς τιμωρήσασθαι. τῶν δὲ Ἀθηναίων ἡ βουλή ἐτύγχανεν ἐν ἀκροπόλει καθημένη. ἐπεὶ δ' ἤκουσαν τὸ γεγενημένον, ὅτι μὲν σφόδρα ἠνιάθησαν πᾶσι δῆλον ἐγένετο· οὔτε γὰρ ἐπὶ ξένια τὸν κῆρυκα ἐκάλεσαν, περὶ τε τῆς βοηθείας οὐδὲν ἀπεκρίναντο. καὶ Ἀθήνηθεν μὲν οὕτως ἀπῆλθεν ὁ κῆρυξ. πρὸς μέντοι Ἰάσονα, σύμμαχον ὄντα, ἔπεμπον σπουδῇ οἱ Θηβαῖοι, κελεύοντες βοηθεῖν, διαλογιζόμενοι πῆ τὸ
 21 μέλλον ἀποβήσοιτο. ὁ δ' εὐθύς τριήρεις μὲν ἐπλήρου, ὡς βοηθήσων κατὰ θάλατταν, συλλαβὼν δὲ τό τε ξενικὸν καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἱππέας, καίπερ ἀκηρύκτῳ πολέμῳ τῶν Φωκέων χρωσμένων, πεζῇ διεπορεύθη εἰς τὴν Βοιωτίαν, ἐν πολλαῖς τῶν πόλεων πρότερον ὄφθεις ἢ ἀγγελθεῖς ὅτι πορεύοιτο. πρὶν γοῦν συλλέγεσθαι τι πανταχόθεν ἔφθανε πόρρω γιγνόμενος, δῆλον ποιῶν ὅτι πολλαχοῦ τὸ τάχος μᾶλλον τῆς βίας διαπράττεται τὰ

δέοντα. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο εἰς τὴν Βοιωτίαν, λεγόντων 22
 τῶν Θηβαίων ὡς καιρὸς εἴη ἐπιτίθεσθαι τοῖς Λακεδαι-
 μονίοις, ἄνωθεν μὲν ἐκεῖνον σὺν τῷ ξενικῷ, σφᾶς δὲ
 ἀντιπροσώπους, ἀπέτρεπεν αὐτοὺς ὁ Ἰάσων, διδάσκων
 ὡς καλοῦ ἔργου γεγενημένου οὐκ ἄξιον αὐτοῖς εἶη διακιν-
 δυνεῦσαι, ὥστε ἢ ἔτι μείζω καταπρᾶξαι ἢ στεροθηῆναι
 καὶ τῆς γεγενημένης νίκης. οὐχ ὁρᾶτε, ἔφη, ὅτι καὶ 23
 ὑμεῖς, ἐπεὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐγένεσθε, ἐκρατήσατε; οἴεσθαι
 οὖν χρῆ καὶ Λακεδαιμονίους ἄν, εἰ ἀναγκάζονται,
 [ἐκγενέσθαι] τοῦ ζῆν ἀπονοηθέντας διαμάχεσθαι. καὶ
 ὁ θεὸς δέ, ὡς ἔοικε, πολλάκις χαίρει τοὺς μὲν μικροὺς
 μεγάλους ποιῶν, τοὺς δὲ μεγάλους μικροὺς. τοὺς μὲν 24
 οὖν Θηβαίους τοιαῦτα λέγων ἀπέτρεπε τοῦ διακιν-
 δυνεῦειν· τοὺς δ' αὖ Λακεδαιμονίους ἐδίδασκεν οἷον
 μὲν εἶη ἡττημένον στρατεύμα, οἷον δὲ νενικηκός. εἰ δ'
 ἐξιάσασθαι, ἔφη, βούλεσθε τὸ γεγενημένον πάθος, συμ-
 βουλεύω ἀναπνεύσαντας καὶ ἀναπαυσάμενους καὶ μεί-
 ζους γεγενημένους τοῖς ἀηττήτοις οὕτως εἰς μάχην ἰέναι.
 νῦν δέ, ἔφη, εὐ ἴστε ὅτι καὶ τῶν συμμάχων ὑμῖν εἰσὶν
 οἱ διαλέγονται περὶ φιλίας τοῖς πολεμίοις· ἀλλὰ ἐκ
 παντὸς τρόπου πειρᾶσθε σπονδὰς λαβεῖν. ταῦτα δ',
 ἔφη, ἐγὼ προθυμοῦμαι, σῶσαι ὑμᾶς βουλόμενος διὰ
 τε τὴν τοῦ πατρὸς φιλίαν πρὸς ὑμᾶς καὶ διὰ τὸ προ-
 ξενεῖν ὑμῶν. ἔλεγε μὲν οὖν τοιαῦτα, ἔπραττε δ' ἴσως 25
 ὅπως διάφοροι καὶ οὗτοι ἀλλήλοις ὄντες ἀμφοτέροι
 ἐκείνου δέοιντο. οἱ μὲντοι Λακεδαιμόνιοι, ἀκούσαντες
 αὐτοῦ, πράττειν περὶ τῶν σπονδῶν ἐκέλευον· ἐπεὶ δ'
 ἀπηγγέλθη ὅτι εἶησαν αἱ σπονδαί, παρήγγειλαν οἱ
 πολέμαρχοι δειπνήσαντας συνεσκευάσθαι πάντας, ὡς
 τῆς νυκτὸς πορευσομένους, ὅπως ἅμα τῇ ἡμέρᾳ πρὸς
 τὸν Κιθαιρῶνα ἀναβαίνοιεν. ἐπεὶ δ' ἐδείπνησαν, πρὶν

καθεύδειν παραγγείλαντες ἀκολουθεῖν, ἤγρουντο εὐθύς ἀφ' ἑσπέρας τὴν διὰ Κρεύσιος, τῷ λαθεῖν πιστεύοντες
 26 μᾶλλον ἢ ταῖς σπονδαῖς. μάλα δὲ χαλεπῶς πορευόμενοι, οἷα δὴ ἐν νυκτί τε καὶ ἐν φόβῳ ἀπιόντες καὶ χαλεπὴν ὁδόν, εἰς Αἰγόςθυνα τῆς Μεγαρικῆς ἀφικνοῦνται. ἐκεῖ δὲ περιτυγχάνουσι τῷ μετὰ Ἀρχιδάμου στρατεύματι. ἔνθα δὴ ἀναμείνας, ἕως καὶ οἱ σύμμαχοι πάντες παρεγένοντο, ἀπῆγε πᾶν ὁμοῦ τὸ στρατεύμα μέχρι Κορίνθου· ἐκεῖθεν δὲ τοὺς μὲν συμμάχους ἀφῆκε, τοὺς δὲ πολίτας οἴκαδε ἀπήγαγεν.

27 Ὁ μέντοι Ἰάσων ἀπιὼν διὰ τῆς Φωκίδος Ἰαμπολιτῶν μὲν τό τε προάστιον εἶλε καὶ τὴν χώραν ἐπόρθησε καὶ ἀπέκτεινε πολλούς· τὴν δ' ἄλλην Φωκίδα διῆλθεν ἀπραγμόνως. ἀφικόμενος δὲ εἰς Ἡράκλειαν κατέβαλε τὸ Ἡρακλεωτῶν τεῖχος, δῆλον ὅτι οὐ τοῦτο φοβούμενος, μή τινες ἀναπεπταμένης ταύτης τῆς παρόδου πορεύσονται ἐπὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐνθυμούμενος μή τινες τὴν Ἡράκλειαν ἐπὶ στενωπῷ οὔσαν καταλαβόντες εἵργοιεν αὐτόν, εἴ ποι βούλοιο
 28 τῆς Ἑλλάδος πορεύεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Θετταλίαν, μέγας μὲν ἦν καὶ διὰ τὸ τῷ νόμῳ Θετταλῶν ταγὸς καθεστάναι καὶ διὰ τὸ μισθοφόρους πολλοὺς τρέφειν περὶ αὐτόν καὶ πεζοὺς καὶ ἵππείας, καὶ τούτους ἐκπεπονημένους ὡς ἂν κράτιστοι εἶεν· ἔτι δὲ μείζων καὶ διὰ τὸ συμμάχους πολλοὺς τοὺς μὲν ἤδη εἶναι αὐτῷ, τοὺς δὲ καὶ ἔτι βούλεσθαι γίνεσθαι. μέγιστος δ' ἦν τῶν καθ' αὐτόν τῷ μῆδ' ὑφ' ἐνὸς
 29 εὐκαταφρόνητος εἶναι. ἐπιόντων δὲ Πυθίων παρήγγειλε μὲν ταῖς πόλεσι βοῦς καὶ οἷς καὶ αἴγας καὶ ὄς παρασκευάζεσθαι ὡς εἰς τὴν θυσίαν. καὶ ἔφασαν πάνυ μετρίως ἐκάστη πόλει ἐπαγγελλομένῳ γενέσθαι βοῦς

μὲν οὐκ ἐλάττους χιλίων, τὰ δὲ ἄλλα βοσκήματα πλείω
 ἢ μύρια. ἐκήρυξε δὲ καὶ νικητήριον χρυσοῦν στέ-
 φανον ἔσεσθαι, ἥτις τῶν πόλεων βοῦν ἡγεμόνα κάλ-
 λιστον τῷ θεῷ θρέψει. παρήγγειλε δὲ καὶ ὡς στρα- 30
 τευσομένοις εἰς τὸν περὶ τὰ Πύθια χρόνον Θειταλοῖς
 παρασκευάζεσθαι· διενοεῖτο γάρ, ὡς ἔφασαν, καὶ τὴν
 πανήγυριν τῷ θεῷ καὶ τοὺς ἀγῶνας αὐτοὺς διατιθέναι.
 περὶ μέντοι τῶν ἱερῶν χρημάτων ὅπως μὲν διενοεῖτο
 ἔτι καὶ νῦν ἄδηλον· λέγεται δὲ ἐπερομένων τῶν Δελ-
 φῶν τί χρὴ ποιεῖν, ἐὰν λαμβάνῃ τῶν τοῦ θεοῦ χρη-
 μάτων, ἀποκρίνασθαι τὸν θεὸν ὅτι αὐτῷ μελήσει. ὁ δ' 31
 οὖν ἀνὴρ τηλικούτος ὢν καὶ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα
 διανοούμενος, ἐξέτασιν πεποιηκῶς καὶ δοκιμασίαν τοῦ
 Φεραίων ἵππικου, καὶ ἤδη καθήμενος καὶ ἀποκρινό-
 μενος, εἴ τις δεόμενός του προσίοι, ὑπὸ νεανίσκων ἐπὶ τὰ
 προσελθόντων ὡς διαφερομένων τι ἀλλήλοις ἀποσφάτ-
 τεται καὶ κατακόπτεται. βοηθησάντων δὲ ἐρωμένων 32
 τῶν παραγενομένων δορυφόρων εἷς μὲν ἔτι τύπτων τὸν
 Ἰάσονα λόγῃ πληγείς ἀποθνήσκει· ἕτερος δὲ ἀναβαίνων
 ἐφ' ἵππον ἐγκαταληφθεὶς καὶ πολλὰ τραύματα λαβὼν
 ἀπέθανεν· οἱ δ' ἄλλοι ἀναπηδήσαντες ἐπὶ τοὺς παρ-
 εσκευασμένους ἵππους ἀπέφυγον· ὅποι δὲ ἀφίκοντο
 τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, ἐν ταῖς πλείσταις ἐτιμῶντο.
 ᾧ καὶ δῆλον ἐγένετο ὅτι ἰσχυρῶς ἔδεισαν οἱ Ἕλληνες
 αὐτὸν μὴ τύραννος γένοιτο.

Ἀποθανόντος μέντοι ἐκείνου Πολύδωρος ἀδελφὸς 33
 αὐτοῦ καὶ Πολύφρων ταγοὶ κατέστησαν. καὶ ὁ μὲν
 Πολύδωρος, πορευομένων ἀμφοτέρων εἰς Λάρισαν,
 νύκτωρ καθεύδων ἀποθνήσκει ὑπὸ Πολύφρονος τοῦ
 ἀδελφοῦ, ὡς ἐδόκει· ὁ γὰρ θάνατος αὐτοῦ ἕξαπιναῖός
 τε καὶ οὐκ ἔχων φανερὰν πρόφασιν ἐγένετο. ὁ δ' αὖ 34

Πολύφρων ἤρξε μὲν ἐνιαυτόν, κατεσκευάσατο δὲ τὴν
 ταγείαν τυραννίδι ὁμοίαν. ἐν τε γὰρ Φαρσάλῳ τὸν
 Πολυδάμαντα καὶ ἄλλους τῶν πολιτῶν ὀκτὼ τοὺς κρα-
 τίστους ἀπέκτεινεν, ἕκ τε Λαρίσης πολλοὺς φυγάδας
 ἐποίησε. ταῦτα δὲ ποιῶν καὶ οὗτος ἀποθνήσκει ὑπ'
 Ἀλεξάνδρου, ὡς τιμωροῦντος τῷ Πολυδώρῳ καὶ τὴν
 35 τυραννίδα καταλύοντος. ἐπεὶ δ' αὐτὸς παρέλαβε τὴν
 ἀρχήν, χαλεπὸς μὲν Θετταλοῖς ταγὸς ἐγένετο, χαλεπὸς
 δὲ Θηβαίοις καὶ Ἀθηναίοις πολέμιος, ἄδικος δὲ ληστής
 καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. τοιοῦτος δ' ὢν καὶ
 αὐτὸς αὖ ἀποθνήσκει, αὐτοχειρῶ μὲν ὑπὸ τῶν τῆς
 36 γυναικὸς ἀδελφῶν, βουλῇ δὲ ὑπ' αὐτῆς ἐκείνης. τοῖς
 τε γὰρ ἀδελφοῖς ἐξήγγειλεν ὡς ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιβου-
 λεύοι αὐτοῖς καὶ ἐκρυσεν αὐτοὺς ἔνδον ὄντας ὅλην
 τὴν ἡμέραν. καὶ δεξαμένη μεθύοντα τὸν Ἀλέξανδρον,
 ἐπεὶ κατεκοίμισεν, ὁ μὲν λύχνος ἐκάετο, τὸ δὲ ξίφος
 αὐτοῦ ἐξήνεγκεν. ὡς δ' ἤσθετο ὀκνοῦντας εἰσιέναι ἐπὶ
 τὸν Ἀλέξανδρον τοὺς ἀδελφούς, εἶπεν ὡς εἰ μὴ ἤδη
 πράξοιεν, ἐξεγερεῖ αὐτόν. ὡς δ' εἰσῆλθον, ἐπισπάσασα
 τὴν θύραν εἶχετο τοῦ ῥόπτρου, ἕως ἀπέθανεν ὁ ἀνήρ.
 37 ἡ δὲ ἔχθρα λέγεται αὐτῇ πρὸς τὸν ἄνδρα γενέσθαι
 ὑπὸ μὲν τινῶν ὡς ἐπεὶ ἔδησε τὰ ἑαυτοῦ παιδικὰ ὁ
 Ἀλέξανδρος, νεανίσκον ὄντα καλόν, δεηθείσης αὐτῆς
 λῦσαι ἑξαγαγὼν αὐτὸν ἀπέσφαξεν· οἱ δὲ τινες ὡς, ἐπεὶ
 παῖδες αὐτῷ οὐκ ἐγίνοντο ἐκ ταύτης, ὅτι πέμπων ἐς
 Θήβας ἐμνήστευε τὴν Ἰάσονος γυναικῶν [ἀναλαβεῖν].
 τὰ μὲν οὖν αἰτία τῆς ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῆς γυναικὸς οὕτω
 λέγεται· τῶν δὲ ταῦτα πραξάντων ἄχρι οὗ ὅδε ὁ λόγος
 ἐγράφετο Τισίφονος πρεσβύτατος ὢν τῶν ἀδελφῶν τὴν
 ἀρχὴν εἶχε.

v. Καὶ τὰ μὲν Θετταλικά, ὅσα περὶ Ἰάσονα ἐπράχθη

καὶ μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον μέχρι τῆς Τισιφόνου ἀρχῆς δεδήλωται· νῦν δ' ἐπάνειμι ἔνθεν ἐπὶ ταῦτα ἐξέβην. ἐπεὶ γὰρ Ἀρχίδαμος ἐκ τῆς ἐπὶ Λεῦκτρα βοηθείας ἀπήγαγε τὸ στράτευμα, ἐνθυμηθέντες οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι ἔτι οἴονται χρῆναι ἀκολουθεῖν καὶ οὐπω διακέοιντο οἱ Λακεδαιμόνιοι ὥσπερ τοὺς Ἀθηναίους διέθεσαν, μεταπέμπονται τὰς πόλεις ὅσαι βούλοιντο τῆς εἰρήνης μετέχειν ἢν βασιλεὺς κατέπεμψεν. ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, δόγμα ἐποίησαντο² μετὰ τῶν κοινωνεῖν βουλομένων ὁμοῖαι τόνδε τὸν ὄρκον. Ἐμμενῶ ταῖς σπονδαῖς ἄς βασιλεὺς κατέπεμψε καὶ τοῖς ψηφίσμασι τοῖς Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων. ἐὰν δέ τις στρατεύῃ ἐπὶ τινα πόλιν τῶν ὁμοσασῶν τόνδε τὸν ὄρκον, βοηθήσω παντὶ σθένει. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἔχαιρον τῷ ὄρκῳ· Ἡλεῖοι δὲ ἀντέλεγον ὡς οὐδέοι αὐτονόμους ποιεῖν οὔτε Μαργανέας οὔτε Σκιλλουντίους οὔτε Τριφυλίους· σφετέρας γὰρ εἶναι ταύτας τὰς πόλεις. οἱ δ' Ἀθηναῖοι καὶ οἱ ἄλλοι ψηφισά-³μενοι, ὥσπερ βασιλεὺς ἔγραψεν, αὐτονόμους εἶναι ὁμοίως καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας πόλεις, ἐξέπεμψαν τοὺς ὀρκωτάς, καὶ ἐκέλευσαν τὰ μέγιστα τέλη ἐν ἐκάστη πόλει ὀρκῶσαι. καὶ ὤμοσαν πάντες πλὴν Ἡλείων.

Ἐξ ὧν δὴ καὶ οἱ Μαντινεῖς, ὡς ἤδη αὐτόνομοι παντάπασιν ὄντες, συνῆλθόν τε πάντες καὶ ἐψηφίσαντο μίαν πάλιν τὴν Μαντινείαν ποιεῖν καὶ τειχίζειν τὴν πόλιν. οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι ἠγοῦντο, εἰ τοῦτο ἄνευ⁴ τῆς σφετέρας γνώμης ἔδοιτο, χαλεπὸν ἔσεσθαι. πέμπουσιν οὖν Ἀγησίλαον πρεσβευτήν πρὸς τοὺς Μαντινέας, ὅτι ἐδόκει πατρικὸς φίλος αὐτοῖς εἶναι. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο πρὸς αὐτούς, τὸν μὲν δῆμον τῶν Μαντινέων οἱ ἄρχοντες οὐκ ἤθελον συλλέξαι αὐτῷ, πρὸς δὲ σφᾶς

ἐκέλευον λέγειν ὅτου δέοιτο. ὁ δὲ ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς, εἰν νῦν ἐπίσχωσι τῆς τειχίσεως, ποιήσιν ὥστε μετὰ τῆς Λακεδαιμόνος γνώμης καὶ μὴ δαπανηρῶς τειχίσθηναι τὸ τεῖχος. ἐπεὶ δὲ ἀπεκρίναντο ὅτι ἀδύνατον εἶη ἐπισχεῖν, δόγματος γεγεννημένου πάσῃ τῇ πόλει ἤδη τειχίζειν, ἐκ τούτου ὁ μὲν Ἀγησίλαος ἀπῆει ὀργιζόμενος· στρατεύειν γε μέντοι ἐπ' αὐτοὺς οὐ δυνατὸν ἐδόκει εἶναι, ἐπ' αὐτονομίᾳ τῆς εἰρήνης γεγεννημένης. τοῖς δὲ Μαντινεῦσιν ἔπεμπον μὲν καὶ τῶν Ἀρκαδικῶν πόλεων τινες συντειχιούντας, οἱ δὲ Ἠλεῖοι καὶ Ἄργυρίου τρία τάλαντα συνεβάλοντο αὐτοῖς εἰς τὴν περὶ τὸ τεῖχος δαπάνην. καὶ οἱ μὲν Μαντινεῖς περὶ ταῦτ' ἦσαν.

6 Τῶν δὲ Τεγεατῶν οἱ μὲν περὶ τὸν Καλλίβιον καὶ Πρόξενον ἐνῆγον ἐπὶ τὸ συνιέναι τε πᾶν τὸ Ἀρκαδικόν, καὶ ὅ τι νικῶν ἐν τῷ κοινῷ, τοῦτο κύριον εἶναι καὶ τῶν πόλεων· οἱ δὲ περὶ τὸν Στάσιππον ἔπραττον εἰν τε κατὰ χώραν τὴν πόλιν καὶ τοῖς πατρίοις νόμοις
7 χρῆσθαι. ἠττώμενοι δὲ οἱ περὶ τὸν Πρόξενον καὶ Καλλίβιον ἐν τοῖς θεαροῖς, νομίσαντες, εἰ συνέλθοι ὁ δῆμος, πολὺ ἂν τῷ πλήθει κρατῆσαι, ἐκφέρονται τὰ ὄπλα. ἰδόντες δὲ τοῦτο οἱ περὶ τὸν Στάσιππον, καὶ αὐτοὶ ἀνθωπλίσαντο, καὶ ἀριθμῷ μὲν [οὐκ] ἐλάττους ἐγένοντο. ἐπεὶ μέντοι εἰς μάχην ὤρμησαν, τὸν μὲν Πρόξενον καὶ ἄλλους ὀλίγους μετ' αὐτοῦ ἀποκτείνουσι, τοὺς δ' ἄλλους τρεψάμενοι οὐκ ἐδίωκον· καὶ γὰρ τοιοῦτος ὁ Στάσιππος ἦν οἷος μὴ βούλεσθαι πολλοὺς ἀποκτινύναι τῶν πολιτῶν. οἱ δὲ περὶ τὸν Καλλίβιον ἀνακεχωρηκότες ὑπὸ τὸ πρὸς Μαντινεῖας τεῖχος καὶ τὰς πύλας, ἐπεὶ οὐκέτι αὐτοῖς οἱ ἐναντίοι ἐπεχείρουν, ἡσυχίαν εἶχον ἠθροισμένοι. καὶ πάλαι μὲν ἐπεπόμφεσαν ἐπὶ τοὺς

Μαντινέας βοηθεῖν κελεύοντες· πρὸς δὲ τοὺς περὶ Στάσιππον διελέγοντο περὶ συναλλαγῶν. ἐπεὶ δὲ καταφανεῖς ἦσαν οἱ Μαντινεῖς προσιόντες, οἱ μὲν αὐτῶν ἀναπηδῶντες ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευον βοηθεῖν τὴν ταχίστην, καὶ βοῶντες σπεύδειν διεκελεύοντο· ἄλλοι δὲ ἀνοίγουσι τὰς πύλας αὐτοῖς. οἱ δὲ περὶ τὸν Στάσιππον ὡς ἦσθοντο τὸ γιννόμενον, ἐκπίπτουσι κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ Παλλάντιον φερούσας πύλας, καὶ φθάνουσι πρὶν καταληφθῆναι ὑπὸ τῶν διωκόντων εἰς τὸν τῆς Ἀρτέμιδος νεῶν καταφεύγοντες, καὶ ἐγκλεισάμενοι ἡσυχίαν εἶχον. οἱ δὲ μεταδιώξαντες ἐχθροὶ αὐτῶν ἀναβάντες ἐπὶ τὸν νεῶν καὶ τὴν ὄροφὴν διελόντες ἔπαιον ταῖς κερამίσιν. οἱ δὲ ἐπεὶ ἔγνωσαν τὴν ἀνάγκην, πᾶν ἐσθαί τε ἐκέλευον καὶ ἐξιέναι ἔφασαν. οἱ δ' ἐναντίοι ὡς ὑποχειρίους ἔλαβον αὐτούς, δῆσαντες καὶ ἀναβαλόντες ἐπὶ τὴν ἀρμάμαξαν ἀπήγαγον εἰς Τεγέα. ἐκεῖ δὲ μετὰ τῶν Μαντινέων καταγνόντες ἀπέκτειναν.

Τούτων δὲ γιννομένων ἔφυγον εἰς Λακεδαίμονα τῶν περὶ Στάσιππον Τεγεατῶν περὶ ὀκτακοσίους. μετὰ δὲ ταῦτα τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐδόκει βοηθητέον εἶναι κατὰ τοὺς ὅρκους τοῖς τεθνεῶσί τε τῶν Τεγεατῶν καὶ ἐκπεπτωκόσι· καὶ οὕτω στρατεύουσιν ἐπὶ τοὺς Μαντινέας, ὡς παρὰ τοὺς ὅρκους σὺν ὄπλοις ἑλληλυθότων αὐτῶν ἐπὶ τοὺς Τεγεάτας. καὶ φρουρὰν μὲν οἱ ἔφοροι ἔφαινον, Ἀγησίλαον δ' ἐκέλευεν ἢ πόλις ἡγεῖσθαι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι Ἀρκάδες εἰς Ἀσέα συνελέγοντο. Ὀρχομενίων δὲ οὐκ ἐθελόντων κοινωνεῖν τοῦ Ἀρκαδικοῦ διὰ τὴν πρὸς Μαντινέας ἐχθρὰν, ἀλλὰ καὶ δεδεδυμένων εἰς τὴν πόλιν τὸ ἐν Κορίνθῳ συνειλεγμένον ξενικόν, οὗ Πολύτροπος ἦρχεν, ἔμενον οἴκοι οἱ Μαντινεῖς τούτων ἐπιμελόμενοι. Ἡραεῖς δὲ καὶ Λεπρεᾶται συνεστρα-

- 12 τεύοντο τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τοὺς Μαντινέας. ὁ δὲ Ἄγρησίλαος, ἐπεὶ ἐγένετο αὐτῷ τὰ διαβατήρια, εὐθύς ἐχώρει ἐπὶ τὴν Ἀρκαδίαν. καὶ καταλαβὼν πόλιν ὄμορον οὐσαν Εὐταιαν, καὶ εὐρῶν ἐκεῖ τοὺς μὲν πρεσβυτέρους καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας οἰκοῦντας ἐν ταῖς οἰκίαις, τοὺς δ' ἐν τῇ στρατευσίῳ ἡλικία οἰχομένους εἰς τὸ Ἀρκαδικόν, ὅμως οὐκ ἠδίκησε τὴν πόλιν, ἀλλ' εἶα τε αὐτοὺς οἰκεῖν, καὶ ὠνούμενοι ἐλάμβανον ὅσων δέοιντο· εἰ δέ τι καὶ ἠρπάσθη, ὅτε εἰσῆει εἰς τὴν πόλιν, ἔξευρῶν ἀπέδωκε. καὶ ἐπωκοδόμει δὲ τὸ τεῖχος αὐτῶν ὅσα ἐδεῖτο, ἕωσπερ αὐτοῦ διέτριβεν ἀναμένων τοὺς μετὰ Πολυτρόπου μισθοφόρους.
- 13 Ἐν δὲ τούτῳ οἱ Μαντινεῖς στρατεύουσιν ἐπὶ τοὺς Ὀρχομενίους. καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ τείχους μάλα χαλεπῶς ἀπῆλθον, καὶ ἀπέθανόν τινες αὐτῶν· ἐπεὶ δὲ ἀποχωροῦντες ἐν τῇ Ἐλυμῖα ἐγένοντο, καὶ οἱ μὲν Ὀρχομενιοὶ ὀπλίται οὐκέτι ἠκολούθουν, οἱ δὲ περὶ τὸν Πολύτροπον ἐπέκειντο καὶ μάλα θρασέως, ἐνταῦθα γνόντες οἱ Μαντινεῖς ὡς, εἰ μὴ ἀποκρούσονται αὐτούς, ὅτι πολλοὶ σφῶν κατακοντισθήσονται, ὑποστρέψαντες
- 14 ὁμόσε ἐχώρησαν τοῖς ἐπικειμένοις. καὶ ὁ μὲν Πολύτροπος μαχόμενος αὐτοῦ ἀποθνήσκει· τῶν δὲ ἄλλων φευγόντων πάμπολλοι ἂν ἀπέθανον, εἰ μὴ οἱ Φλειάσιοι ἵππεῖς παραγενόμενοι καὶ εἰς τὸ ὀπισθεν περιελάσαντες τῶν Μαντινέων ἐπέσχον αὐτοὺς τῆς διώξεως. καὶ οἱ μὲν Μαντινεῖς ταῦτα πράξαντες οἴκαδε ἀπῆλθον.
- 15 Ὁ δὲ Ἄγρησίλαος ἀκούσας ταῦτα, καὶ νομίσας οὐκ ἂν ἔτι συμμεῖξαι αὐτῷ τοὺς ἐκ τοῦ Ὀρχομενοῦ μισθοφόρους, οὕτω προΐει. καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἐν τῇ Τεγεάτιδι χώρα ἐδειπνοποιήσατο, τῇ δ' ὑστεραία διαβαίνει εἰς τὴν Μαντινικὴν, καὶ ἐστρατοπεδεύσατο ὑπὸ τοῖς πρὸς

ἐσπέραν ὄρεσι τῆς Μαντινείας· καὶ ἐκεῖ ἅμα ἐδήηον τὴν
 χώραν καὶ ἐπόρθει τοὺς ἀγρούς. τῶν δὲ Ἀρχάδων οἱ
 συλλεγόντες ἐν τῇ Ἀσέᾳ νυκτὸς παρήλθον εἰς τὴν Τεγέαν.
 τῇ δ' ὕστεραία ὁ μὲν Ἀγησίλαος ἀπέχων Μαντινείας ὅσον 16
 εἴκοσι σταδίους ἐστρατοπεδεύσατο· οἱ δ' ἐκ τῆς Τεγέας
 Ἀρχάδες, ἐχόμενοι τῶν μεταξὺ Μαντινείας καὶ Τεγέας
 ὄρων, παρήσαν μάλα πολλοὶ ὀπλίται, συμμειζαι βου-
 λόμενοι τοῖς Μαντινεῦσι· καὶ γὰρ οἱ Ἀργεῖοι οὐ παν-
 δημεὶ ἠκολούθουν αὐτοῖς· καὶ ἦσαν μὲν τινες οἱ τὸν
 Ἀγησίλαον ἐπειθον χωρὶς τούτοις ἐπιθέσθαι· ὁ δὲ
 φοβούμενος μὴ ἐν ὄσῳ πρὸς ἐκείνους πορεύοιτο, ἐκ
 τῆς πόλεως οἱ Μαντινεῖς ἐξελθόντες κατὰ κέρας τε
 καὶ ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπιπέσοιεν αὐτῷ, ἔγνω κράτιστον
 εἶναι εἶσαι συνελθεῖν αὐτούς, καὶ εἰ βούλοιντο μά-
 χεσθαι, ἐκ τοῦ δικαίου καὶ φανεροῦ τὴν μάχην ποιεί-
 σθαι. καὶ οἱ μὲν δὴ Ἀρχάδες ὁμοῦ ἤδη ἐγεγένηντο.
 οἱ δ' ἐκ τοῦ Ὀρχομενοῦ πελτασταὶ καὶ οἱ τῶν Φλειασίων 17
 ἵππεῖς μετ' αὐτῶν τῆς νυκτὸς διεξελθόντες παρὰ τὴν
 Μαντινείαν θυομένῳ τῷ Ἀγησίλαῳ πρὸ τοῦ στρατο-
 πέδου ἐπιφαίνονται ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἐποίησαν τοὺς
 μὲν ἄλλους εἰς τὰς τάξεις δραμεῖν, Ἀγησίλαον δ'
 ἐπαναχωρῆσαι πρὸς τὰ ὄπλα. ἐπεὶ δ' ἐκείνοι μὲν
 ἐγνωσθήσαν φίλοι ὄντες, Ἀγησίλαος δὲ ἐκεκαλλιέροητο,
 ἐξ ἀρίστου προῆγε τὸ στρατεύμα. ἐσπέρας δ' ἐπιγιγνο-
 μένης ἔλαθε στρατοπεδευσάμενος εἰς τὸν ὀπισθεν κόλ-
 πον τῆς Μαντινικῆς, μάλα σύνεγγυς καὶ κύκλῳ ὄρη
 ἔχοντα. τῇ δ' ὕστεραία ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐθύετο μὲν πρὸ 18
 τοῦ στρατεύματος· ἰδὼν δὲ συλλεγομένους ἐκ τῆς τῶν
 Μαντινέων πόλεως ἐπὶ τοῖς ὄρεσι τοῖς ὑπὲρ τῆς οὐράς
 τοῦ ἑαυτῶν στρατεύματος, ἔγνω ἑξακτέον εἶναι τὴν
 ταχίστην ἐκ τοῦ κόλπου. εἰ μὲν οὖν αὐτὸς ἀφηγοῖτο,

ἐφοβεῖτο μὴ τῇ οὐρᾷ ἐπίθουντο οἱ πολέμιοι· ἡσυχίαν
 δὲ ἔχων καὶ τὰ ὄπλα πρὸς τοὺς πολεμίους φαίνων,
 ἀναστρέψαντας ἐκέλευε τοὺς ἀπ' οὐρᾶς εἰς δόρυ ὀπι-
 σθεν τῆς φάλαγγος ἠγείσθαι πρὸς αὐτόν· καὶ οὕτως
 ἅμα ἔκ τε τοῦ στενοῦ ἐξῆγε καὶ ἰσχυροτέραν ἀεὶ τὴν
 19 φάλαγγα ἐποιεῖτο. ἐπειδὴ δὲ ἐδεδίπλωτο ἡ φάλαγξ,
 οὕτως ἔχοντι τῷ ὀπλιτικῷ προελθὼν εἰς τὸ πεδίον
 ἐξέτεινε πάλιν ἐπ' ἑννέα ἢ δέκα τὸ στράτευμα ἀσπί-
 δων. οἱ μέντοι Μαντινεῖς οὐκέτι ἐξῆσαν· καὶ γὰρ οἱ
 Ἕλεῖοι συστρατευόμενοι αὐτοῖς ἐπειθον μὴ ποιεῖσθαι
 μάχην, πρὶν οἱ Θηβαῖοι παραγένοιτο· εὖ δὲ εἰδέναί
 ἔφασαν ὅτι παρέσονται. καὶ γὰρ δέκα τάλαντα δεδα-
 20 νεῖσθαι αὐτοὺς παρὰ σφῶν εἰς τὴν βοήθειαν. οἱ μὲν δὴ
 Ἀρκάδες ταῦτα ἀκούσαντες ἡσυχίαν εἶχον ἐν τῇ Μαν-
 τινείᾳ· ὁ δ' Ἀγησίλαος καὶ μάλα βουλόμενος ἀπάγειν
 τὸ στράτευμα, καὶ γὰρ ἦν μέσος χειμῶν, ὅμως ἐκεῖ
 κατέμεινε τρεῖς ἡμέρας, οὐ πολὺν ἀπέχων τῆς Μαντινέων
 πόλεως, ὅπως μὴ δοκοίη φοβούμενος σπεύδειν τὴν
 ἄφοδον. τῇ δὲ τετάρτῃ πρῶτον ἀριστοποιησάμενος ἀπῆγεν
 ὡς στρατοπεδευσόμενος ἔνθαπερ τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς
 21 Εὐταίας ἐξώρμητο. ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἐφαίνετο τῶν Ἀρκά-
 δων, ἤγε τὴν ταχίστην εἰς τὴν Εὐταίαν, καίπερ μάλα
 ὀψίζων, βουλόμενος ἀπαγαγεῖν τοὺς ὀπλίτας πρὶν καὶ
 τὰ πυρὰ τῶν πολεμίων ἰδεῖν, ἵνα μὴ τις εἴποι ὡς
 φεύγων ἀπαγάγοι. ἔκ γὰρ τῆς πρόσθεν ἀθυμίας ἐδόκει
 τι ἀνειληφέναι τὴν πόλιν, ὅτι καὶ ἐνεβεβλήκει εἰς τὴν
 Ἀρκαδίαν καὶ δημοῦντι τὴν χώραν οὐδεὶς ἠθελήκει μά-
 χεσθαι. ἐπεὶ δ' ἐν τῇ Λακωνικῇ ἐγένετο, τοὺς μὲν
 Σπαρτιατίας ἀπέλυσεν οἴκαδε, τοὺς δὲ περιοίκους ἀφή-
 κεν ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν πόλεις.

22 Οἱ δὲ Ἀρκάδες, ἐπεὶ ὁ Ἀγησίλαος ἀπεληλύθει καὶ

ἦσθοντο διαλελυμένον αὐτῷ τὸ στράτευμα, αὐτοὶ δὲ ἠθροισμένοι ἐτύγχανον, στρατεύουσιν ἐπὶ τοὺς Ἑραιῶς, ὅτι τε οὐκ ἠθέλον τοῦ Ἀρκαδικοῦ μετέχειν καὶ ὅτι συνεισεβεβλήκεισαν εἰς τὴν Ἀρκαδίαν μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων. ἐμβαλόντες δ' ἐνεπίμπρων τε τὰς οἰκίας καὶ ἔκοπτον τὰ δένδρα.

Ἐπεὶ δὲ οἱ Θηβαῖοι βεβηθηκότεσ παρεῖναι ἐλέγοντο εἰς τὴν Μαντίνειαν, οὕτως ἀπαλλάττονται ἐκ τῆς Ἑραιῶς καὶ συμμυγνύουσι τοῖς Θηβαίοις. ὥσ δὲ ὁμοῦ ἐγένοντο, 23 οἱ μὲν Θηβαῖοι καλῶς σφίσιν ᾤοντο ἔχειν, ἐπεὶ ἐβεβηθηθήκεισαν μὲν, πολέμιον δὲ οὐδένα ἐτι ἐώρων ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ ἀπιέναι παρεσκευάζοντο· οἱ δὲ Ἀρκάδες καὶ Ἀργεῖοι καὶ Ἥλειοι ἔπειθον αὐτοὺς ἠγεῖσθαι ὡς τάχιστα εἰς τὴν Λακωνικὴν, ἐπιδεικνύοντες μὲν τὸ ἑαυτῶν πλῆθος, ὑπερεπαινοῦντες δὲ τὸ τῶν Θηβαίων στράτευμα. καὶ γὰρ οἱ μὲν Βοιωτοὶ ἐγυμνάζοντο πάντες περὶ τὰ ὄπλα, ἀγαλλόμενοι τῇ ἐν Λεύκτροις νίκῃ· ἠκολούθουν δ' αὐτοῖς καὶ Φωκεῖς ὑπήκοοι γεγενημένοι καὶ Εὐβοεῖς ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων καὶ Λοκροὶ ἀμφότεροι καὶ Ἀκαρνᾶνες καὶ Ἡρακλεῶται καὶ Μηλιεῖς· ἠκολούθουν δ' αὐτοῖς καὶ ἐκ Θετταλίας ἰππεῖς τε καὶ πελτασται. ταῦτα δὴ συνιδόμενοι καὶ τὴν ἐν Λακεδαίμονι ἐρημίαν λέγοντες ἰκέτευον μηδαμῶς ἀποτρέπεσθαι, πρὶν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων χώραν. οἱ δὲ 24 Θηβαῖοι ἤκουον μὲν ταῦτα, ἀντελογίζοντο δὲ ὅτι δυσεμβολωτάτη μὲν ἡ Λακωνικὴ ἐλέγετο εἶναι, φρουρὰς δὲ καθεστάναι ἐνόμιζον ἐπὶ τοῖς εὐπροσοδωτάτοις. καὶ γὰρ ἦν Ἰσχόλαος μὲν ἐν Οἰῷ τῆς Σκιριτίδος, ἔχων νεοδαμῶδεις τε φρουροὺς καὶ τῶν Τεγεατῶν φυγάδων τοὺς νεωτάτους περὶ τετρακοσίους· ἦν δὲ καὶ ἐπὶ Λεύκτροσ ὑπὲρ τῆς Μαλεᾶτιδος ἄλλη φρουρά. ἐλογίζοντο δὲ καὶ

τοῦτο οἱ Θηβαῖοι, ὡς καὶ συνελθοῦσαν ἂν ταχέως τὴν
 τῶν Λακεδαιμονίων δύναμιν καὶ μάχεσθαι ἂν αὐτοὺς
 οὐδαμοῦ ἄμεινον ἢ ἐν τῇ ἑαυτῶν. ἃ δὴ πάντα λογιζό-
 μαιοι οὐ πάνυ προπετεῖς ἦσαν εἰς τὸ λέναι εἰς τὴν
 25 Λακεδαίμονα. ἐπεὶ μέντοι ἤκου ἕκ τε Καρῶν λέγον-
 τες τὴν ἐρημίαν καὶ ὑπισχνούμενοι αὐτοὶ ἠγήσεσθαι,
 καὶ κελεύοντες, ἂν τι ἐξαπατῶντες φαίνωνται, ἀποσφάτ-
 τειν σφᾶς, παρῆσαν δὲ τινες καὶ τῶν περιούκων ἐπι-
 καλούμενοι καὶ φάσκοντες ἀποστήσεσθαι, εἰ μόνου
 φανείησαν εἰς τὴν χώραν, ἔλεγον δὲ ὡς καὶ νῦν καλού-
 μενοι οἱ περιούκοι ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν οὐκ ἐθέλοιεν
 βοηθεῖν· πάντα οὖν ταῦτα ἀκούοντες καὶ παρὰ πάντων
 οἱ Θηβαῖοι ἐπέισθησαν, καὶ αὐτοὶ μὲν κατὰ Καρύας
 26 ἐνέβαλον, οἱ δὲ Ἀρκάδες κατὰ Οἶον τῆς Σκιριτίδος. καὶ
 εἰ μὲν ἐπὶ τὰ δύσβατα προελθὼν ὁ Ἰσχόλαος ὑφίστατο,
 οὐδένα ἂν ταύτῃ γε ἔφασαν ἀναβῆναι· νῦν δὲ βου-
 λόμενος τοῖς Οἰάταις συμμάχοις χρῆσθαι, ἔμεινεν ἐν
 τῇ κώμῃ· οἱ δὲ ἀνέβησαν παμπληθεῖς Ἀρκάδες. ἐν-
 ταῦθα δὴ ἀντιπρόσωποι μὲν μαχόμενοι οἱ περὶ τὸν
 Ἰσχόλαον ἐπεκράτουν· ἐπεὶ δὲ καὶ ὀπισθεν καὶ ἐκ
 πλαγίου καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ἀναβαίνοντες ἔπαιον καὶ
 ἔβαλλον αὐτούς, ἐνταῦθα ὁ τε Ἰσχόλαος ἀποθνήσκει
 καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, εἰ μὴ τις ἀμφιγνοηθεῖς διέφυγε.
 27 διαπραξάμενοι δὲ ταῦτα οἱ Ἀρκάδες ἐπορεύοντο πρὸς
 τοὺς Θηβαίους ἐπὶ τὰς Καρύας. οἱ δὲ Θηβαῖοι ἐπεὶ
 ἦσθοντο τὰ πεπραγμένα ὑπὸ τῶν Ἀρκάδων, πολὺ δὴ
 θρασύτερον κατέβαινον. καὶ τὴν μὲν Σελλασίαν εὐθύς
 ἔκαον καὶ ἐπόρθουν. ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ πεδίῳ ἐγένοντο
 ἐν τῷ τεμένει τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύ-
 σαντο· τῇ δ' ὑστεραία ἐπορεύοντο. καὶ διὰ μὲν τῆς
 γεφύρας οὐδ' ἐπεχείρουν διαβαίνειν ἐπὶ τὴν πόλιν· καὶ

γὰρ ἐν τῷ τῆς Ἀλέας ἱερῷ ἐφαίνοντο ἐναντίοι οἱ δπλῖται.
 ἐν δεξιᾷ δ' ἔχοντες τὸν Εὐρώταν παρηΐσαν κόντες καὶ
 πορθοῦντες πολλῶν κἀγαθῶν μεστὰς οἰκίας. τῶν δ' ἐκ 28
 τῆς πόλεως αἱ μὲν γυναῖκες οὐδὲ τὸν καπνὸν ὀρῶσαι
 ἠνεῖχοντο, ἅτε οὐδέποτε ἰδοῦσαι πολεμίους· οἱ δὲ Σπαρ-
 τιᾶται ἀτείχιστον ἔχοντες τὴν πόλιν, ἄλλος ἄλλη δια-
 ταχθεῖς, μάλα ὀλίγοι καὶ ὄντες καὶ γαινόμενοι ἐφύ-
 λαττον. ἔδοξε δὲ τοῖς τέλεσι καὶ προειπεῖν τοῖς Εἰλω-
 σιν, εἴ τις βούλοιο ὄπλα λαμβάνειν καὶ εἰς τάξιν
 τίθεσθαι, τὰ πιστὰ λαμβάνειν ὡς ἐλευθέρους ἐσο-
 μένους ὅσοι συμπολεμήσαιεν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον 29
 ἔφασαν ἀπογράψασθαι πλέον ἢ ἑξακισχιλίους, ὥστε
 φόβον αὖ οὔτοι παρεῖχον συντεταγμένοι καὶ λίαν
 ἐδόκουν πολλοὶ εἶναι· ἐπεὶ μέντοι ἔμενον μὲν οἱ ἕξ
 Ὀρχομενοῦ μισθοφόροι, ἐβοήθησαν δὲ τοῖς Λακεδαι-
 μονίοις Φλειάσιοί τε καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ
 Πελλήνηες καὶ ἄλλαι δέ τινες τῶν πόλεων, ἤδη καὶ
 τοὺς ἀπογεγραμμένους ἤτιον ὠρῶδουν. ὡς δὲ προῖον 30
 τὸ στράτευμα ἐγένετο κατ' Ἀμύκλας, ταύτῃ διέβαινον
 τὸν Εὐρώταν. καὶ οἱ μὲν Θηβαῖοι, ὅπου στρατοπε-
 δεύοιεν, εὐθύς ὦν ἔκοπιον δένδρων κατέβαλλον πρὸ
 τῶν τάξεων ὡς ἐδύνατο πλεῖστα, καὶ οὕτως ἐφυλάτ-
 τουτο· οἱ δὲ Ἀρκάδες τούτων τε οὐδὲν ἐποίοιεν, κατα-
 λείποντες δὲ τὰ ὄπλα εἰς ἀρπαγὴν ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐτρέ-
 πουτο. ἐκ τούτου δὴ ἡμέρᾳ τρίτῃ ἢ τετάρτῃ προῆλθον
 οἱ ἱππεῖς εἰς τὸν ἱππόδρομον εἰς Γαϊαόχου κατὰ τάξεις,
 οἱ τε Θηβαῖοι πάντες καὶ οἱ Ἥλειοι καὶ ὅσοι Φωκέων
 ἢ Θετταλῶν ἢ Λοκρῶν ἱππεῖς παρηΐσαν. οἱ δὲ τῶν 31
 Λακεδαιμονίων ἱππεῖς, μάλα ὀλίγοι φαινόμενοι, ἀντιτε-
 ταγμένοι ἀντοῖς ἦσαν. ἐνέδραν δὲ ποιήσαντες ὀπλιτῶν
 τῶν νεωτέρων ὅσον τριακοσίων ἐν τῇ τῶν Τυνδαριδῶν,

- ἅμα οὗτοι μὲν ἐξέθεον, οἱ δ' ἰππεῖς ἤλαννον. οἱ δὲ
 πολέμιοι οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἐνέκλιναν. ἰδόντες δὲ
 ταῦτα πολλοὶ καὶ τῶν πεζῶν εἰς φυγὴν ὤρμησαν. ἐπεὶ
 μέντοι οἱ τε διώκοντες ἐπαύσαντο καὶ τὸ τῶν Θηβαίων
 32 στράτευμα ἔμενε, πάλιν δὴ κατεστρατοπεδεύσαντο. καὶ
 τὸ μὲν μὴ πρὸς τὴν πόλιν προσβαλεῖν ἂν ἔτι αὐτοὺς
 ἤδη τι ἐδόκει θαρραλεώτερον εἶναι· ἐκεῖθεν μέντοι
 ἀπᾶραν τὸ στράτευμα ἐπορεύετο τὴν ἐφ' Ἐλος καὶ
 Γύθειον. καὶ τὰς μὲν ἀτειχίστους τῶν πόλεων ἐνεπίμ-
 πρᾶσαν, Γυθείῳ δέ, ἔνθα τὰ νεώρια τοῖς Λακεδαι-
 μονίοις ἦν, καὶ προσέβαλλον τρεῖς ἡμέρας. ἦσαν δὲ
 τινες τῶν περιοίκων οἱ καὶ ἐπέθεντο καὶ συνεστρα-
 τεύοντο τοῖς μετὰ Θηβαίων.
- 33 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐν φροντίδι ἦσαν
 ὅ τι χρὴ ποιεῖν περὶ Λακεδαιμονίων, καὶ ἐκκλησίαν
 ἐποίησαν κατὰ δόγμα βουλῆς. ἔτυχον δὲ παρόντες
 πρέσβεις Λακεδαιμονίων τε καὶ τῶν ἔτι ὑπολοίπων
 συμμάχων αὐτοῖς. ὅθεν δὴ οἱ Λακεδαιμόνιοι Ἄρακος
 καὶ Ὠκυλλος καὶ Φάραξ καὶ Ἐτυμοκλῆς καὶ Ὀλονθεὺς
 σχεδὸν πάντες παραπλήσια ἔλεγον. ἀνεμίμνησκόν τε
 γὰρ τοὺς Ἀθηναίους ὡς αἰεὶ ποτε ἀλλήλοις ἐν τοῖς
 μεγίστοις καιροῖς παρίσταντο ἐπ' ἀγαθοῖς· αὐτοὶ τε
 γὰρ ἔφασαν τοὺς τυράννους συνεκβαλεῖν Ἀθήνηθεν, καὶ
 Ἀθηναίους, ὅτε αὐτοὶ ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ Μεσσηνίων,
 34 προθύμως βοηθεῖν. ἔλεγον δὲ καὶ ὅσ' ἀγαθὰ εἶη, ὅτε
 κοινῶς ἀμφοτέροι ἐπραττον, ὑπομιμνήσκοντες μὲν ὡς
 τὸν βάρβαρον κοινῇ ἀπεμαχέσαντο, ἀναμιμνήσκοντες
 δὲ ὡς Ἀθηναῖοί τε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἠρέθησαν ἠγεμό-
 νες τοῦ ναυτικοῦ καὶ τῶν κοινῶν χρημάτων φύλακες,
 τῶν Λακεδαιμονίων ταῦτα συμβουλομένων, αὐτοὶ τε
 κατὰ γῆν ὁμολογουμένως ὑφ' ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων

ἡγεμόνες προκριθείησαν, συμβουλομένων αὐτὰ ταῦτα τῶν Ἀθηναίων. εἰς δὲ αὐτῶν καὶ ᾧδὲ πῶς εἶπεν· Ἐὰν δὲ ³⁵ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς, ᾧ ἄνδρες, ὁμονοήσωμεν, νῦν ἐλπὶς τὸ πάλαι λεγόμενον δεκατευθῆναι Θηβαίους. οἱ μέντοι Ἀθηναῖοι οὐ πάνυ ἐδέξαντο, ἀλλὰ θροῦς τις τοιοῦτος διήλθεν ὡς νῦν ταῦτα λέγοιεν, ὅτε δὲ εὖ ἔπραττον, ἐπέκειντο ἡμῖν. μέγιστον δὲ τῶν λεχθέντων παρὰ Λακεδαιμονίων ἐδόκει εἶναι ὅτι ἠνίκα κατεπολέμησαν αὐτούς, Θηβαίων βουλομένων ἀναστάτους ποιῆσαι τὰς Ἀθήνας, σφεῖς ἐμποδῶν γένοιτο. ὁ δὲ πλεῖστος ³⁶ ἦν λόγος ὡς κατὰ τοὺς ὄρκους βοηθεῖν δέοι· οὐ γὰρ ἀδικησάντων σφῶν ἐπιστρατεύοιεν οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ μετ' αὐτῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἀλλὰ βοηθησάντων τοῖς Τεγεάταις, ὅτι οἱ Μαντινεῖς παρὰ τοὺς ὄρκους ἐπεστράτευσαν αὐτοῖς. διέθει οὖν καὶ κατὰ τούτους τοὺς λόγους θόρυβος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· οἱ μὲν γὰρ δικαίως τοὺς Μαντινεῖας ἔφασαν βοηθῆσαι τοῖς περὶ Πρόξενον ἀποθανοῦσιν ὑπὸ τῶν περὶ Στάσιππον, οἱ δὲ ἀδικεῖν, ὅτι ὄπλα ἐπήνεγκαν Τεγεάταις.

Τούτων δὲ διοριζομένων ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας, ³⁷ ἀνέστη Κλειτέλης Κορίνθιος καὶ εἶπε τάδε· Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἴσως ἀντιλέγεται, τίνες ἦσαν οἱ ἄρχαντες ἀδικεῖν· ἡμῶν δέ, ἐπεὶ εἰρήνη ἐγένετο, ἔχει τις κατηγορῆσαι ἢ ὡς ἐπὶ πόλιν τινὰ ἐστρατεύσαμεν ἢ ὡς χρήματά τινων ἐλάβομεν ἢ ὡς γῆν ἀλλοτρίαν ἐδηλώσαμεν; ἀλλ' ὅμως οἱ Θηβαῖοι εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ἐλθόντες καὶ δένδρα ἐκκεκόφασι καὶ οἰκίας κατακεκαύκασι καὶ χρήματα καὶ πρόβατα διηρπάκασι. πῶς οὖν, ἐὰν μὴ βοηθῆτε οὕτω περιφανῶς ἡμῖν ἀδικουμένοις, οὐ παρὰ τοὺς ὄρκους ποιήσετε; καὶ ταῦτα ὦν αὐτοὶ ἐπεμελήθητε ὄρκων ὅπως πᾶσιν ὑμῖν πάντες ἡμεῖς

ὁμόσαιμεν; ἐνταῦθα μέντοι οἱ Ἀθηναῖοι ἐπεθορούβησαν ὡς ὀρθῶς τε καὶ δίκαια εἰρηκότος τοῦ Κλειτέλους.

38 ἐπὶ δὲ τούτῳ ἀνέστη Προκλῆς Φλειάσιος καὶ εἶπεν· Ὅτι μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐκποδῶν γένοιτο Λακεδαιμόνιοι, ἐπὶ πρώτους ἂν ὑμᾶς στρατεύσαιεν οἱ Θηβαῖοι, πᾶσιν οἶμαι τοῦτο δῆλον εἶναι. τῶν γὰρ ἄλλων μόνους ἂν ὑμᾶς οἴονται ἐμποδῶν γενέσθαι

39 τοῦ ἄρξαι αὐτοὺς τῶν Ἑλλήνων. εἰ δ' οὕτως ἔχει, ἐγὼ μὲν οὐδὲν μᾶλλον Λακεδαιμονίοις ἂν ὑμᾶς ἤγοῦμαι στρατεύσαντας βοηθῆσαι ἢ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. τὸ γὰρ δυσμενεῖς ὄντας ὑμῖν Θηβαίους καὶ ὁμόρους οἰκοῦντας ἠγεμόνας γενέσθαι τῶν Ἑλλήνων πολὺν οἶμαι χαλεπώτερον ἂν ὑμῖν φανῆναι ἢ ὁπότε πόρρω τοὺς ἀντιπάλους εἶχετε. συμφορώτερόν γε μεντὰν ὑμῖν αὐτοῖς βοηθήσαιτε ἐν ᾧ ἔτι εἰδὼν οἱ συμμαχοῖεν ἂν ἢ εἰ ἀπολομένων αὐτῶν μόνοι ἀναγκάξοισθε διαμάχεσθαι

40 πρὸς τοὺς Θηβαίους. εἰ δέ τινες φοβοῦνται μὴ ἔαν νῦν ἀναφύγωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἔτι ποτὲ πράγματα παρέχωσιν ὑμῖν, ἐνθυμήθητε ὅτι οὐχ οὖς ἂν εὖ ἀλλ' οὖς ἂν κακῶς τις ποιῆ φοβεῖσθαι δεῖ μὴ ποτε μέγα δυνασθῶσιν. ἐνθυμεῖσθαι δὲ καὶ τάδε χρή, ὅτι κτᾶσθαι μὲν τι ἀγαθὸν καὶ ἰδιώταις καὶ πόλεσι προσήκει, ὅταν ἐρρωμενέστατοι ᾖσιν, ἵνα ἔχωσιν, ἔάν ποτ' ἀδύνατοι

41 γένωνται, ἐπικουρίαν τῶν προπεπονημένων. ὑμῖν δὲ νῦν ἐκ θεῶν τινος καιρὸς παραγεγένηται, ἔαν δεομένοις βοηθήσητε Λακεδαιμονίοις, κτήσασθαι τούτους εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον φίλους ἀπροφασίστους. καὶ γὰρ δὴ οὐκ ἐπ' ὀλίγων μοι δοκοῦσι μαρτύρων νῦν ἂν εὖ παθεῖν ὑφ' ὑμῶν· ἀλλ' εἴδονται μὲν ταῦτα θεοὶ οἱ πάντα ὀρῶντες καὶ νῦν καὶ εἰς αἰεὶ, συνεπίστανται δὲ τὰ γιγνόμενα οἷ τε σύμμαχοι καὶ οἱ πολέμιοι,

πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἅπαντες Ἑλληνές τε καὶ βάρβαροι.
 οὐδενὶ γὰρ τούτων ἀμελές. ὥστε εἰ κακοὶ φανείησαν 42
 περὶ ὑμᾶς, τίς ἂν ποτε ἔτι πρόθυμος εἰς αὐτοὺς γένοιτο;
 ἐλπίζειν δὲ χρὴ ὡς ἄνδρας ἀγαθοὺς μᾶλλον ἢ κακοὺς
 αὐτοὺς γενήσεσθαι· εἰ γὰρ τινες ἄλλοι, καὶ οὗτοι
 δοκοῦσι διατετελεκέναι ἐπαίνου μὲν ὀρεγόμενοι, αἰσχυρῶν
 δὲ ἔργων ἀπεχόμενοι. πρὸς δὲ τούτοις ἐνθυμήθητε καὶ 43
 τάδε. εἴ ποτε πάλιν ἔλθοι τῇ Ἑλλάδι κίνδυνος ὑπὸ
 βαρβάρων, τίσιν ἂν μᾶλλον πιστεύσαίτε ἢ Λακεδαι-
 μονίοις; τίνας δὲ ἂν παραστάτας ἡδίων τούτων ποι-
 ῆσαισθε, ὧν γε καὶ οἱ ταχθέντες ἐν Θερμοπύλαις ἅπαν-
 τες εἴλοντο μαχόμενοι ἀποθανεῖν μᾶλλον ἢ ζῶντες
 ἐπεισφρέσθαι τὸν βάρβαρον τῇ Ἑλλάδι; πῶς οὖν οὐ
 δίκαιον ὧν τε ἔνεκα ἐγένοντο ἄνδρες ἀγαθοὶ μεθ'
 ὑμῶν καὶ ὧν ἐλπίς καὶ αὐθις γενέσθαι πᾶσαν προθυ-
 μίαν εἰς αὐτοὺς καὶ ὑμᾶς καὶ ἡμᾶς παρέχεσθαι; ἄξιον 44
 δὲ καὶ τῶν παρόντων συμμάχων [αὐτοῖς] ἔνεκα προθυ-
 μίαν ἐνδείξασθαι. εὖ γὰρ ἴστε ὅτι οἷπερ τούτοις πιστοὶ
 διαμένουσιν ἐν ταῖς συμφοραῖς, οὗτοι καὶ ὑμῖν αἰσχύ-
 νοιεντ' ἂν μὴ ἀποδιδόντες χάριτας. εἰ δὲ μικραὶ δο-
 κοῦμεν πόλεις εἶναι αἰ τοῦ κινδύνου μετέχειν αὐτοῖς
 ἐθέλουσαι, ἐνθυμήθητε ὅτι ἐὰν ἡ ὑμετέρα πόλις
 προσγένηται, οὐκέτι μικραὶ πόλεις ἐσόμεθα αἰ βοη-
 θοῦσαι αὐτοῖς. ἐγὼ δέ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρόσθεν 45
 μὲν ἀκούων ἐξήλουν τήνδε τὴν πόλιν ὅτι πάντας καὶ
 τοὺς ἀδικουμένους καὶ τοὺς φοβουμένους ἐνθάδε κατα-
 φεύγοντας ἐπικουρίας ἤκουον τυγχάνειν· νῦν δ' οὐκέτ'
 ἀκούω, ἀλλ' αὐτὸς ἤδη παρῶν ὄρω Λακεδαιμονίους τε
 τοὺς ὀνομαστοτάτους καὶ μετ' αὐτῶν τοὺς πιστοτάτους
 φίλους αὐτῶν πρὸς ὑμᾶς τε ἤκοντας καὶ δεομένους αὐ-
 ὑμῶν ἐπικουρῆσαι. ὄρω δὲ καὶ Θηβαίους, οἱ τότε οὐκ 46

ἔπεισαν Λακεδαιμονίους ἔξανδραποδίσασθαι ὑμᾶς, νῦν
 δεομένους ὑμῶν περιδεῖν ἀπολομένους τοὺς σώσαντας
 ὑμᾶς. τῶν μὲν οὖν ὑμετέρων προγόνων καλὸν λέγε-
 ται, ὅτε τοὺς Ἀργείων τελευτήσαντας ἐπὶ τῇ Καδμείᾳ
 οὐκ εἶασαν ἀτάφους γενέσθαι· ὑμῖν δὲ πολὺ κάλλιον
 ἂν γένοιτο, εἰ τοὺς ἐτι ζῶντας Λακεδαιμονίων μήτε
 47 ὑβρισθῆναι μήτε ἀπολέσθαι εἰσαίτε. καλοῦ γε μὴν
 κάκεινου ὄντος, ὅτε σχόντες τὴν Εὐρουσθέως ὕβριν
 διεσώσατε τοὺς Ἡρακλέους παῖδας, πῶς οὐ καὶ ἐκείνου
 τόδε κάλλιον, εἰ μὴ μόνον τοὺς ἀρχηγέτας, ἀλλὰ καὶ
 ὅλην τὴν πόλιν περισώσατε; πάντων δὲ κάλλιστον, εἰ
 ψήφῳ ἀκινδύνῳ σώσαντων ὑμᾶς τότε τῶν Λακεδαί-
 μονίων, νῦν ὑμεῖς σὺν ὅπλοις τε καὶ διὰ κινδύνων
 48 ἐπικουρήσετε αὐτοῖς. ὁπότε δὲ καὶ ἡμεῖς ἀγαλλόμεθα
 [οἱ] συναγορεύοντες βοηθῆσαι ἀνδράσιν ἀγαθοῖς, ἣ
 που ὑμῖν γε τοῖς ἔργῳ δυναμένοις βοηθῆσαι γενναῖα
 ἂν ταῦτα φανεῖη, εἰ πολλάκις καὶ φίλοι καὶ πολέμιοι
 γενόμενοι Λακεδαιμονίοις μὴ ὦν ἐβλάβητε μᾶλλον ἢ
 ὦν εὖ ἐπάθετε μνησθεῖν καὶ χάριν ἀποδοίητε αὐτοῖς
 μὴ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ πάσης
 τῆς Ἑλλάδος, ὅτι ἄνδρες ἀγαθοὶ ὑπὲρ αὐτῆς ἐγένοντο.
 49 Μετὰ ταῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τῶν
 μὲν ἀντιλεγόντων οὐκ ἠνεύχοντο ἀκούοντες, ἐψηφίσαντο
 δὲ βοηθεῖν πανδημεῖ, καὶ Ἴφικράτην στρατηγὸν εἶλοντο.
 ἐπεὶ δὲ τὰ ἱερὰ ἐγένετο καὶ παρήγγειλεν ἐν Ἀκαδημείᾳ
 δειπνοποιεῖσθαι, πολλοὺς ἔφασαν προτέρους αὐτοῦ Ἴφι-
 κράτους ἔξελθεῖν. ἐκ δὲ τούτου ἠγρεῖτο μὲν ὁ Ἴφικρά-
 τής, οἱ δ' ἠκολούθουν, νομίζοντες ἐπὶ καλόν τι ἔργον
 ἠγρήσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἀφικόμενος εἰς Κόρινθον διέτριβέ
 τινας ἡμέρας, εὐθύς μὲν ἐπὶ ταύτῃ τῇ διατριβῇ πρῶτον
 ἔψεγον αὐτόν· ὡς δ' ἐξήγαγέ ποτε, προθύμως μὲν

ἠκολούθουν ὅποι ἠγοῖτο, προθύμως δ', εἰ πρὸς τεῖχος
 προσάγοι, προσέβαλλον. τῶν δ' ἐν τῇ Λακεδαίμονι 50
 πολεμίων Ἀρκαδες μὲν καὶ Ἀργεῖοι καὶ Ἠλεῖοι πολλοὶ
 ἀπεληλύθεσαν, ἅτε ὁμοροὶ οἰκοῦντες, οἱ μὲν ἄγοντες,
 οἱ δὲ φέροντες ὅ τι ἠρπάκεσαν. οἱ δὲ Θηβαῖοι καὶ οἱ
 ἄλλοι τὰ μὲν καὶ διὰ τοῦτο ἀπιέναι ἐβούλοντο ἐκ τῆς
 χώρας, ὅτι ἐώρων ἐλάττωνα τὴν στρατιὰν καθ' ἡμέραν
 γιγνομένην, τὰ δέ, ὅτι σπανιώτερα τὰ ἐπιτήδεια ἦν·
 τὰ μὲν γὰρ ἀνήλωτο, τὰ δὲ διήρπαστο, τὰ δὲ ἐξεκέχυτο,
 τὰ δὲ κατεκέκαστο· πρὸς δ' ἔτι καὶ χειμῶν ἦν, ὥστ'
 ἤδη πάντες ἀπιέναι ἐβούλοντο. ὡς δ' ἐκεῖνοι ἀπεχώρουν 51
 ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, οὕτω δὴ καὶ ὁ Ἰφικράτης τοὺς
 Ἀθηναίους ἀπῆγγεν ἐκ τῆς Ἀρκαδίας εἰς Κόρινθον.
 εἰ μὲν οὖν ἄλλο τι καλῶς ἐστρατήγησεν, οὐ ψέγω.
 ἐκεῖνα μέντοι ἅ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ ἔπραξε, πάντα
 εὐρίσκω τὰ μὲν μάτην, τὰ δὲ καὶ ἀσυμφόρως πεπρα-
 γμένα αὐτῷ. ἐπιχειρήσας μὲν γὰρ φυλάττειν ἐπὶ τῷ
 Ὀνειῷ, ὅπως μὴ δύναιντο οἱ Βοιωτοὶ ἀπελθεῖν οἴκαδε,
 παρέλιπεν ἀφύλακτον τὴν καλλίστην παρὰ Κερχραιᾶς
 πάροδον. μαθεῖν δὲ βουλόμενος εἰ παρεληλυθότες εἶεν 52
 οἱ Θηβαῖοι τὸ Ὀνειον ἔπεμψε σκοποὺς τοὺς τε Ἀθηναίων
 ἰππέας καὶ τοὺς Κορινθίων ἅπαντας. καίτοι ἰδεῖν μὲν
 οὐδὲν ἦττον ὀλίγοι τῶν πολλῶν ἱκανοί· εἰ δὲ δέοι ἀπο-
 χωρεῖν, πολὺν ῥᾶον τοῖς ὀλίγοις ἢ τοῖς πολλοῖς καὶ
 ὁδοῦ εὐπόρου τυχεῖν καὶ καθ' ἡσυχίαν ἀποχωρῆσαι.
 τὸ δὲ πολλοὺς τε προσάγειν καὶ ἦττονας τῶν ἐναντίων
 πῶς οὐ πολλὴ ἀφροσύνη; καὶ γὰρ δὴ ἅτε ἐπὶ πολὺν
 παραταξάμενοι χωρίον οἱ ἰππεῖς διὰ τὸ πολλοὶ εἶναι,
 ἐπεὶ ἔδει ἀποχωρεῖν, πολλῶν καὶ χαλεπῶν χωρίων ἐπελά-
 βοντο. ὥστε οὐκ ἐλάττωσ ἀπώλοντο εἴκοσιν ἰππέων.
 καὶ τότε μὲν οἱ Θηβαῖοι ὅπως ἐβούλοντο ἀπῆλθον.

VII.

1. Τῷ δ' ὑστέρῳ ἔτει Λακεδαιμονίων καὶ τῶν συμμάχων πρέσβεις ἤλθον αὐτοκράτορες Ἀθήναζε, βουλευσόμενοι καθ' ὃ τι ἢ συμμαχία Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἔσοιτο. λεγόντων δὲ πολλῶν μὲν ξένων, πολλῶν δὲ Ἀθηναίων, ὡς δέοι ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις τὴν συμμαχίαν εἶναι, Προκλῆς Φλειάσιος εἶπε τόνδε τὸν λόγον.
- 2 Ἐπείπερ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀγαθὸν ὑμῖν ἔδοξεν εἶναι Λακεδαιμονίους φίλους ποιεῖσθαι, δοκεῖ μοι χρῆναι τοῦτο σκοπεῖν, ὅπως ἢ φιλία ὅτι πλεῖστον χρόνον συμμενεῖ. ἐὰν οὖν ἢ ἑκατέροις μάλιστα συνοίσει, ταύτη καὶ τὰς συνθήκας ποιησώμεθα, οὕτω κατὰ γὰρ τὸ εἶδος μάλιστα συμμένοιεν ἄν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα σχεδόν τι συνωμολόγηται, περὶ δὲ τῆς ἡγεμονίας νῦν ἢ σκέψις. τῇ μὲν οὖν βουλῇ προβεβούλευται ὑμετέραν μὲν εἶναι τὴν κατὰ θάλατταν, Λακεδαιμονίων δὲ τὴν κατὰ γῆν. ἐμοὶ δὲ καὶ αὐτῷ δοκεῖ ταῦτα οὐκ ἀνθρωπίνῃ μᾶλλον <γνώμῃ> ἢ θεῖα φύσει τε καὶ τύχῃ διωρί-
- 3 σθαι. πρῶτον μὲν γὰρ τόπον ἔχετε κάλλιστα πεφνκότα πρὸς τοῦτο. πλεῖσται γὰρ πόλεις τῶν δεομένων τῆς θαλάττης περὶ τὴν ὑμετέραν πόλιν οἰκοῦσι, καὶ αὗται πᾶσαι ἀσθενέστεραι τῆς ὑμετέρας. πρὸς τούτοις δὲ λιμένας ἔχετε, ὧν ἄνευ οὐχ οἶόν τε ναυτικῇ δυνάμει χρῆσθαι. ἔτι δὲ τριήρεις κέκτησθε πολλὰς, καὶ πά-
- 4 τριον ὑμῖν ἔστι ναυτικὸν ἐπικτιᾶσθαι. ἀλλὰ μὴν τὰς γὰρ τέχνας τὰς περὶ ταῦτα πάσας οἰκείας ἔχετε. καὶ μὴν ἐμπειρία γὰρ πολὺν προέχετε τῶν ἄλλων περὶ τὰ ναυτικά· ὁ γὰρ βίος τοῖς πλείστοις ὑμῶν ἀπὸ τῆς θαλάττης· ὥστε τῶν ἰδίων ἐπιμελόμενοι ἅμα καὶ τῶν κατὰ θάλατ-

ταν ἀγώνων ἔμπειροι γίγνεσθε. ἔτι δὲ καὶ τόδε. οὐδα-
 μόθεν ἂν τριήρεις πλείους ἀθρόαι ἐκπλεύσειαν ἢ παρ'
 ὑμῶν. ἔστι δὲ τοῦτο οὐκ ἐλάχιστον πρὸς ἡγεμονίαν·
 πρὸς γὰρ τὸ πρῶτον ἰσχυρὸν γενόμενον ἡδίστα πάντες
 συλλέγονται. ἔτι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν δέδοται ὑμῖν 5
 εὐτυχεῖν ἐν τούτῳ. πλείστους γὰρ καὶ μεγίστους
 ἀγῶνας ἡγωνισμένοι κατὰ θάλατταν ἐλάχιστα μὲν ἀπο-
 τετυχήκατε, πλείστα δὲ κατωρθώκατε. εἰκὸς οὖν καὶ
 τοὺς συμμάχους μεθ' ὑμῶν ἂν ἡδίστα τούτου τοῦ κιν-
 δύνου μετέχειν. ὡς δὲ δὴ καὶ ἀναγκαία καὶ προσή- 6
 κουςα ὑμῖν αὕτη ἢ ἐπιμέλεια ἐκ τῶνδε ἐνθυμηθήτε.
 Λακεδαιμόνιοι ὑμῖν ἐπολέμουν ποτὲ πολλὰ ἔτη, καὶ
 κρατοῦντες τῆς χώρας οὐδὲν προύκοπτον εἰς τὸ ἀπο-
 λέσαι ὑμᾶς. ἐπεὶ δ' ὁ θεὸς ἔδωκέ ποτε αὐτοῖς κατὰ
 θάλατταν ἐπικρατῆσαι, εὐθύς ὑπ' ἐκείνοις παντελῶς
 ἐγένεσθε. οὐκοῦν εὐδηλον ἐν τούτοις ἐστὶν ὅτι ἐκ τῆς
 θαλάττης ἅπασα ὑμῖν ἤρτηται σωτηρία. οὕτως οὖν 7
 πεφυκότων πῶς ἂν ἔχοι καλῶς ὑμῖν Λακεδαιμονίοις
 ἐπιτρέψαι κατὰ θάλατταν ἡγεῖσθαι, οἱ πρῶτον μὲν καὶ
 αὐτοὶ ὁμολογοῦσιν ἀπειρότεροι ὑμῶν τούτου τοῦ ἔργου
 εἶναι, ἔπειτα δ' οὐ περὶ τῶν ἴσων ὁ κίνδυνός ἐστιν
 ἐν τοῖς κατὰ θάλατταν ἀγῶσιν, ἀλλ' ἐκείνοις μὲν περὶ
 τῶν ἐν ταῖς τριήρεσι μόνον ἀνθρώπων, ὑμῖν δὲ καὶ
 περὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ ὅλης τῆς πόλεως; τὰ 8
 μὲν δὴ ὑμέτερα οὕτως ἔχει· τὰ δὲ δὴ τῶν Λακεδαι-
 μονίων ἐπισκέψασθε. πρῶτον μὲν γὰρ οἰκοῦσιν ἐν
 μεσογαίᾳ· ὥστε τῆς γῆς κρατοῦντες καὶ εἰ θαλάττης
 εἴργοιντο, δύναιντ' ἂν καλῶς διαξῆν. ἐγνωκότες οὖν
 καὶ οὗτοι ταῦτα εὐθύς ἐκ παίδων πρὸς τὸν κατὰ γῆν
 πόλεμον τὴν ἄσκησιν ποιοῦνται. καὶ τὸ πλείστον
 δὲ ἄξιον, τὸ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσιν, οὗτοι μὲν

- 9 κράτιστοι κατὰ γῆν, ὑμεῖς δὲ κατὰ θάλατταν. ἔπειτα δὲ ὥσπερ ὑμεῖς ναυτικῶ, οὕτως αὖ ἐκεῖνοι κατὰ γῆν πλείστοι καὶ τάχιστ' ἂν ἐξέλθοιεν· ὥστε πρὸς τούτους αὖ <κατὰ γῆν> εἰκὸς τοὺς συμμαχούς εὐθαρσεστάτους προσιέναι. ἔτι δὲ καὶ ὁ θεὸς δέδωκεν, ὥσπερ ὑμῖν κατὰ θάλατταν εὐτυχεῖν, οὕτως ἐκείνοις κατὰ γῆν πλείστους γὰρ αὖ οὔτοι ἀγῶνας ἐν τῇ γῇ ἠγωνισμένοι ἐλάχιστα μὲν ἐσφαλμένοι εἰσί, πλείστα δὲ κατωρθω-
- 10 κότες. ὥς δὲ καὶ ἀναγκαῖα οὐδὲν ἦττον τούτοις ἢ κατὰ γῆν ἐπιμέλεια ἢ ὑμῖν ἢ κατὰ θάλατταν ἐκ τῶν ἔργων ἔξεστι γιγνώσκειν. ὑμεῖς γὰρ τούτοις πολλὰ ἔτη πολεμοῦντες καὶ πολλάκις καταναυμαχοῦντες οὐδὲν προὔργου ἐποιεῖτε πρὸς τὸ τούτους καταπολεμῆσαι. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ ἠτήθησαν ἐν τῇ γῇ, εὐθύς καὶ περὶ παίδων καὶ περὶ γυναικῶν καὶ περὶ ὅλης τῆς πόλεως κίνδυνος
- 11 αὐτοῖς ἐγένετο. πῶς οὖν οὐ τούτοις αὖ δεινὸν ἄλλοις μὲν ἐπιτρέπειν κατὰ γῆν ἠγρεῖσθαι, αὐτοὺς δὲ ἄριστα τῶν κατὰ γῆν ἐπιμελεῖσθαι; ἐγὼ μὲν οὖν, ὥσπερ τῇ βουλῇ προβεβούλευται, ταῦτα εἰρηκᾶ τε καὶ συμφορώτατα ἠγοῦμαι ἀμφοῖν εἶναι· ὑμεῖς δὲ εὐτυχοῖτε τὰ κράτιστα πᾶσιν ἡμῖν βουλευσάμενοι.
- 12 Ὁ μὲν ταῦτ' εἶπεν, οἱ δ' Ἀθηναῖοί τε καὶ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων παρόντες ἐπήνεσαν ἀμφοτέροι ἰσχυρῶς τὸν λόγον αὐτοῦ. Κηφισόδοτος δὲ παρελθὼν· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔφη, οὐκ αἰσθάνεσθε ἕξαπατάμενοι; ἀλλ' ἐὰν ἀκούσητέ μου, ἐγὼ ὑμῖν ἀντίκα μάλα ἐπιδείξω. ἤδη γὰρ ἠγρήσεσθε κατὰ θάλατταν. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑμῖν ἐὰν συμμαχῶσι, δῆλον ὅτι πέμψουσι τοὺς μὲν τριηράρχους Λακεδαιμονίους καὶ ἴσως τοὺς ἐπιβάτας, οἱ δὲ ναῦται [δῆλον ὅτι] ἔσονται ἢ Εἰλωτες ἢ μισθο-
- 13 φόροι. οὐκοῦν ὑμεῖς μὲν τούτων ἠγρήσεσθε. οἱ δὲ

Λακεδαιμόνιοι ὅταν παραγγείλωσιν ὑμῖν κατὰ γῆν στρατείαν, δῆλον ὅτι πέμψετε τοὺς ὀπλίτας καὶ τοὺς ἰππέας. οὐκοῦν οὕτως ἐκείνοι μὲν ὑμῶν αὐτῶν γίνονται ἠγεμόνες, ὑμεῖς δὲ τῶν ἐκείνων δούλων καὶ ἐλαχίστου ἀξίων. ἀπόκρισαι δέ μοι, ἔφη, ὦ Λακεδαιμόνιε Τιμόκρατες, οὐκ ἄρτι ἔλεγες ὡς ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις ἦκοις τὴν συμμαχίαν ποιούμενος; Εἶπον ταῦτα. Ἔστιν οὖν, ἔφη ὁ Κηφισόδοτος, ἰσαίτερον ἢ ἐν μέρει 14 μὲν ἑκατέρους ἠγεῖσθαι τοῦ ναυτικοῦ, ἐν μέρει δὲ τοῦ πεζοῦ, καὶ ὑμᾶς τε, εἴ τι ἀγαθόν ἐστίν ἐν τῇ κατὰ θάλατταν ἀρχῇ, τούτων μετέχειν, καὶ ἡμᾶς ἐν τῇ κατὰ γῆν; ἀκούσαντες ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι μετεπεΐσθησαν, καὶ ἐψηφίσαντο κατὰ πενθήμερον ἑκατέρους ἠγεῖσθαι.

Στρατευομένων δ' ἀμφοτέρων αὐτῶν καὶ τῶν συμ- 15 μάχων εἰς Κόρινθον ἔδοξε κοινῇ φυλάττειν τὸ Ὀνειον. καὶ ἐπεὶ ἐπορεύοντο οἱ Θηβαῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι, παραταξάμενοι ἐφύλαττον ἄλλος ἄλλοθεν τοῦ Ὀνειοῦ, Λακεδαιμόνιοι δὲ καὶ Πελληνεῖς κατὰ τὸ ἐπιμαχώτατον. οἱ δὲ Θηβαῖοι καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπεὶ ἀπεῖχον τῶν φυλαττόντων τριάκοντα στάδια, κατεστρατοπεδεύσαντο ἐν τῷ πεδίῳ. συντεκμηράμενοι δὲ ἠνίκ' ἂν ᾤοντο ὀρμηθέντες καθανύσαι ἅμα κνέφα, πρὸς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φυλακὴν ἐπορεύοντο. καὶ μέντοι οὐκ ἐψεύσθησαν τῆς 16 ὥρας, ἀλλ' ἐπιπίπτουσι τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς Πελληνεῦσιν ἠνίκα αἱ μὲν νυκτεριναὶ φυλακαὶ ἤδη ἔληγον, ἐκ δὲ τῶν στιβάδων ἀνίσταντο ὅποι ἐδεῖτο ἕκαστος. ἐνταῦθα οἱ Θηβαῖοι προσπεσόντες ἔπαιον παρεσκευασμένοι ἀπαρασκευάστους καὶ συντεταγμένοι ἀσυντάκτους. ὡς δὲ οἱ σωθέντες ἐκ τοῦ πράγματος 17 ἀπέφυγον ἐπὶ τὸν ἐγγύτατα λόφον, ἔξον τῷ Λακεδαιμονίων πολεμάρχῳ λαβόντι ὀπόσους μὲν ἐβούλετο τῶν

συμμάχων ὀπλίτας, ὀπόσους δὲ πελταστιάς, κατέχειν τὸ χωρίον, καὶ γὰρ τὰ ἐπιτήδεια ἐξῆν ἀσφαλῶς ἐκ Κεγχρειῶν κομίζεσθαι, οὐκ ἐποίησε ταῦτα, ἀλλὰ μάλα ἀπορούντων τῶν Θηβαίων πῶς χρὴ ἐκ τοῦ πρὸς Σικυῶνα βλέποντος καταβῆναι ἢ πάλιν ἀπελθεῖν, σπονδὰς ποιησάμενος, ὡς τοῖς πλείστοις ἐδόκει, πρὸς Θηβαίων μᾶλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν, οὕτως ἀπῆλθε καὶ τοὺς μεθ' αὐτοῦ ἀπήγαγεν.

- 18 Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἀσφαλῶς καταβάντες καὶ συμμειζαντες τοῖς ἑαυτῶν συμμάχοις, Ἀρκάσι τε καὶ Ἀργείοις καὶ Ἡλείοις, εὐθύς μὲν προσέβαλον πρὸς Σικυῶνα καὶ Πελλήνην· στρατευσάμενοι δὲ εἰς Ἐπίδανρον ἐδήλωσαν αὐτῶν πᾶσαν τὴν χώραν. ἀναχωροῦντες δὲ ἐκεῖθεν μάλα πάντων ὑπεροπτικῶς τῶν ἐναντίων, ὡς ἐγένοντο ἐγγὺς τοῦ Κορινθίων ἄστεως, δρόμῳ ἐφέροντο πρὸς τὰς πύλας τὰς ἐπὶ Φλειοῦντα ἰόντι, ὡς
- 19 εἰ ἀνεωγμένα τυχοῖεν, εἰσπεσοῦμενοι. ἐκβοηθήσαντες δὲ τινες ψιλοὶ ἐκ τῆς πόλεως ἀπαντῶσι τῶν Θηβαίων τοῖς ἐπιλέκτοις οὐδὲ τέτταρα πλέθρα ἀπέχουσι τοῦ τείχους· καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰ μνήματα καὶ τὰ ὑπερέχοντα χωρία, βάλλοντες καὶ ἀκοντίζοντες ἀποκτείνουσι τῶν πρώτων καὶ μάλα συχνοὺς, καὶ τρεψάμενοι ἐδίωκον ὡς τρία ἢ τέτταρα στάδια. τούτου δὲ γενομένου οἱ Κορινθιοὶ τοὺς νεκροὺς πρὸς τὸ τεῖχος ἐλκύσαντες καὶ ὑποσπόνδους ἀποδόντες τροπαῖον ἔστησαν. καὶ ταύτη μὲν ἀνεψύχθησαν οἱ τῶν Λακεδαιμονίων σύμμαχοι.
- 20 Ἄμα τε δὴ πεπραγμένων τούτων καταπλεῖ Λακεδαιμονίοις ἢ παρὰ Διουσιίου βοήθεια, τριήρεις πλέον ἢ εἴκοσιν. ἦγον δὲ Κελτούς τε καὶ Ἴβηρας καὶ ἰππέας ὡς πεντήκοντα. τῇ δ' ὑστεραία οἱ Θηβαῖοί τε καὶ οἱ ἄλλοι αὐτῶν σύμμαχοι διαταξάμενοι καὶ ἐμπλήσαντες

τὸ πεδῖον μέχρι τῆς θαλάττης καὶ μέχρι τῶν ἐχομέ-
νων τῆς πόλεως γηλόφων ἔφθειρον εἴ τι χρήσιμον
ἦν ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ οἱ μὲν τῶν Ἀθηναίων καὶ οἱ τῶν
Κορινθίων ἵππεῖς οὐ μάλα ἐπλησίαζον τῷ στρατεύματι,
ὄρῳντες ἰσχυρὰ καὶ πολλὰ τάντιπαλα. οἱ δὲ παρὰ τοῦ ²¹
Διονυσίου ἵππεῖς ὅσοι παρῆσαν, οὗτοι διεσκεδασμένοι
ἄλλος ἄλλη παραθέοντες ἠκόντιζόν τε προσελαύνοντες,
καὶ ἐπεὶ ὄρμων ἐπ' αὐτούς, ἀνεχώρουν, καὶ πάλιν
ἀναστρέφοντες ἠκόντιζον. καὶ ταῦτα ἅμα ποιοῦντες
κατέβαινον ἀπὸ τῶν ἵππων καὶ ἀνεπαύοντο. εἰ δὲ
καταβεβηκόσιν ἐπελαύνοιέν τινες, εὐπετῶς ἀναπηδῶντες
ἀνεχώρουν. εἰ δ' αὖ τινες διώξειαν αὐτούς πολὺ ἀπὸ
τοῦ στρατεύματος, τούτους, ὅποτε ἀποχωροῖεν, ἐπικεί-
μενοι καὶ ἀκοντίζοντες δεινὰ εἰργάζοντο, καὶ πᾶν τὸ
στράτευμα ἠνάγκαζον ἑαυτῶν ἕνεκα καὶ προῖεναι καὶ
ἀναχωρεῖν. μετὰ ταῦτα μέντοι οἱ Θηβαῖοι μείναντες ²²
οὐ πολλὰς ἡμέρας ἀπῆλθον οἴκαδε, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ
ἕκαστος οἴκαδε. ἐκ δὲ τούτου ἐμβάλλουσιν οἱ παρὰ
Διονυσίου εἰς Σικυῶνα, καὶ μάχη μὲν νικῶσι τοὺς
Σικυωνίους ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἀπέκτειναν περὶ ἑβδομή-
κοντα· Δέρας δὲ τεῖχος κατὰ κράτος αἰροῦσι. καὶ
ἢ μὲν παρὰ Διονυσίου πρώτη βοήθεια ταῦτα πράξασα
ἀπέπλευσεν εἰς Συρακούσας. Θηβαῖοι δὲ καὶ πάντες
οἱ ἀποστάντες ἀπὸ Λακεδαιμονίων μέχρι μὲν τούτου
τοῦ χρόνου ὁμοθυμαδὸν καὶ ἔπραττον καὶ ἐστρατεύοντο
ἠγουμένων Θηβαίων. ἐγγενόμενος δὲ τις Λυκομήδης ²³
Μαντινεύς, γένει τε οὐδενὸς ἔνδεῆς χρήμασί τε προ-
ήκων καὶ ἄλλως φιλότιμος, οὗτος ἐνέπλησε φρονήμα-
τος τοὺς Ἀρκάδας, λέγων ὡς μόνοις μὲν αὐτοῖς πατρίς
Πελοπόννησος εἴη, μόνοι γὰρ αὐτόχθονες ἐν αὐτῇ
οἰκοῖεν, πλεῖστον δὲ τῶν Ἑλληνικῶν φύλων τὸ Ἀρκα-

δικὸν εἶη καὶ σώματα ἐγκρατέστατα ἔχοι. καὶ ἀλκιμω-
 τάτους δὲ αὐτοὺς ἀπεδείκνυε, τεκμήρια παρεχόμενος
 ὡς ἐπικούρων ὅποτε δεηθεῖέν τινες, οὐδένας ἤροῦντο
 ἀντ' Ἀρκάδων. ἔτι δὲ οὔτε Λακεδαιμονίους πώποτε
 ἄνευ σφῶν ἐμβαλεῖν εἰς τὰς Ἀθήνας οὔτε νῦν Θη-
 24 βραίους ἐλθεῖν ἄνευ Ἀρκάδων εἰς Λακεδαίμονα. ἐὰν
 οὖν σωφρονῆτε, τοῦ ἀκολουθεῖν ὅποι ἂν τις παρακαλῆ
 φείσεσθε· ὡς πρότερόν τε Λακεδαιμονίοις ἀκολουθοῦν-
 τες ἐκείνους ἠϋξήσατε, νῦν δ', ἐὰν Θηβαίοις εἰκῆ ἀκο-
 λουθῆτε καὶ μὴ κατὰ μέρος ἠγείσθαι ἀξιῶτε, ἴσως
 τάχα τούτους ἄλλους Λακεδαιμονίους εὐρήσετε. οἱ μὲν
 δὴ Ἀρκάδες ταῦτα ἀκούοντες ἀνεφυσῶντό τε καὶ ὑπερ-
 εφίλουν τὸν Λυκομήδην καὶ μόνον ἄνδρα ἠγοῦντο· ὥστε
 ἄρχοντας ἔταττον οὔστινας ἐκείνος κελεύοι. καὶ ἐκ τῶν
 συμβαινόντων δὲ ἔργων ἐμεγαλύνοντο οἱ Ἀρκάδες·
 25 ἐμβαλόντων μὲν γὰρ εἰς Ἐπίδαυρον τῶν Ἀργείων,
 καὶ ἀποκλεισθέντων τῆς ἐξόδου ὑπό τε τῶν μετὰ
 Χαβρίου ξένων καὶ Ἀθηναίων καὶ Κορινθίων, βοηθή-
 σαντες μάλα πολιορκουμένους ἐξελύσαντο τοὺς Ἀργεῖους,
 οὐ μόνον τοῖς ἀνδράσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς χωρίοις πολε-
 μίοις χρώμενοι. στρατευσάμενοι δὲ καὶ εἰς Ἀσίνην
 τῆς Λακαίνης ἐνίκησάν τε τὴν τῶν Λακεδαιμονίων
 φρουρὰν καὶ τὸν Γεράνορα τὸν Σπαρτιάτην πολέμαρ-
 χον γεγεννημένον ἀπέκτειναν καὶ τὸ προάστιον τῶν
 Ἀσιναίων ἐπόρθησαν. ὅπου δὲ βουλευθεῖεν ἐξελθεῖν,
 οὐ νύξ, οὐ χειμῶν, οὐ μῆκος ὁδοῦ, οὐκ ὕψη δύσβατα
 ἀπεκώλυεν αὐτούς· ὥστε ἐν γε ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ πολὺν
 26 ὦοντο κράτιστοι εἶναι. οἱ μὲν δὴ Θηβαῖοι διὰ ταῦτα
 ὑποφθόνως καὶ οὐκέτι φιλικῶς εἶχον πρὸς τοὺς Ἀρκά-
 δας. οἳ γε μὴν Ἥλειοι ἐπεὶ ἀπαιτοῦντες τὰς πόλεις
 τοὺς Ἀρκάδας ἄς ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀφηρέθησαν,

ἔγνωσαν αὐτούς τοὺς μὲν ἑαυτῶν λόγους ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιουμένους, τοὺς δὲ Τριφυλίους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἀπὸ σφῶν ἀποστάντας περὶ παντός ποιουμένους, ὅτι Ἀρκάδες ἔφασαν εἶναι, ἐκ τούτων αὖ καὶ οἱ Ἥλεῖοι δυσμενῶς εἶχον πρὸς αὐτούς.

Οὕτω δ' ἐκάστων μέγα ἐφ' ἑαυτοῖς φρονοῦντων 27 τῶν συμμάχων, ἔρχεται Φιλίσκος Ἀβυδηνὸς παρ' Ἀριοβαρζάνους χρήματα ἔχων πολλά. καὶ πρῶτα μὲν εἰς Δελφοὺς συνήγαγε περὶ εἰρήνης Θηβαίους καὶ τοὺς συμμάχους καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους. ἐκεῖ δὲ ἐλθόντες τῷ μὲν θεῷ οὐδὲν ἀνεκοινώσαντο ὅπως ἂν ἡ εἰρήνη γένοιτο, αὐτοὶ δὲ ἐβουλεύοντο. ἐπεὶ δὲ οὐ συνεχώρουν οἱ Θηβαῖοι Μεσσήνην ὑπὸ Λακεδαιμονίοις εἶναι, ξενικὸν πολὺ συνέλεγεν ὁ Φιλίσκος, ὅπως πολεμοίῃ μετὰ Λακεδαιμονίων.

Τούτων δὲ πραττομένων ἀφικνεῖται καὶ ἡ παρὰ 28 Διονυσίου δευτέρα βοήθεια. λεγόντων δὲ Ἀθηναίων μὲν ὡς χρεῶν εἶη αὐτούς ἶέναι εἰς Θετταλίαν τὰναντία Θηβαίοις, Λακεδαιμονίων δὲ ὡς εἰς τὴν Λακωνικήν, ταῦτα ἐν τοῖς συμμάχοις ἐνίκησεν. ἐπεὶ δὲ περιέπλευσαν οἱ παρὰ Διονυσίου εἰς Λακεδαίμονα, λαβὼν αὐτοὺς Ἀρχίδαμος μετὰ τῶν πολιτικῶν ἐστρατεύετο. καὶ Καρύας μὲν ἔξαιρει κατὰ κράτος, καὶ ὄσους ζῶντας ἔλαβεν, ἀπέσφαξεν. ἐκεῖθεν δ' εὐθύς στρατευσάμενος εἰς Παροασίους τῆς Ἀρκαδίας μετ' αὐτῶν ἐδήου τὴν χώραν. ἐπεὶ δ' ἐβοήθησαν οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι, ἔπανα- 29 χωρήσας ἐστρατοπεδεύσατο ἐν τοῖς ὑπὲρ Μηλείας γηλόφοις. ἐνταῦθα δ' ὄντος αὐτοῦ Κισσίδας ὁ ἄρχων τῆς παρὰ Διονυσίου βοήθειας ἔλεγεν ὅτι ἐξήκοι αὐτῷ ὁ χρόνος ὃς εἰρημένος ἦν παραμένειν. καὶ ἅμα ταῦτ' ἔλεγε καὶ ἀπῆει τὴν ἐπὶ Σπάρτης. ἐπεὶ δὲ ἀποπορευόμενον

ὑπετέμνοντο αὐτὸν οἱ Μεσσήνιοι ἐπὶ στενωπῷ τῆς ὁδοῦ,
 ἐνταῦθα δὴ ἔπεμπεν ἐπὶ τὸν Ἀρχίδαμον καὶ βοηθεῖν
 ἐκέλευε. κάκεινος μέντοι ἐβοήθει. ὡς δὲ ἐγένοντο ἐν
 τῇ ἐπ' Εὐτρησίους ἐκτροπῇ, οἱ μὲν Ἀρχάδες καὶ Ἀρ-
 γεῖοι προσέβαινον εἰς τὴν Λάκαιναν, καὶ οὗτοι ὡς
 ἀποκλείδοντες αὐτὸν τῆς ἐπ' οἶκον ὁδοῦ. ὁ δέ, οὐπέρ
 ἐστι χωρίον ἐπίπεδον ἐν ταῖς συμβολαῖς τῆς τε ἐπ'
 Εὐτρησίων καὶ τῆς ἐπὶ Μηλέας ὁδοῦ, ἐνταῦθα ἐκβάς
 30 παρετάξατο ὡς μαχούμενος. ἔφασαν δ' αὐτὸν καὶ πρὸ
 τῶν λόχων παριόντα τοιάδε παρακελεύσασθαι· "Ἄνδρες
 πολῖται, νῦν ἀγαθοὶ γενόμενοι ἀναβλέψωμεν ὀρθοῖς
 ὄμμασιν· ἀποδῶμεν τοῖς ἐπιγυνομένοις τὴν πατρίδα
 οἴανπερ παρὰ τῶν πατέρων παρελάβομεν· παυσώμεθα
 αἰσχυνόμενοι καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ πρεσβυτέ-
 ρους καὶ ξένους, ἐν οἷς πρόσθεν γε πάντων τῶν
 31 Ἑλλήνων περιβλεπτότατοι ἦμεν. τούτων δὲ ῥηθέντων
 ἐξ αἰθρίας ἀστραπὰς τε καὶ βροντὰς λέγουσιν αἰσίους
 αὐτῷ φανῆναι· συνέβη δὲ καὶ πρὸς τῷ δεξιῷ κέρατι
 τέμενός τε καὶ ἄγαλμα Ἡρακλέους [οὗ δὴ καὶ ἀπόγονος
 λέγεται] εἶναι. τοιγαροῦν ἐκ τούτων πάντων οὕτω
 πολὺ μένος καὶ θάρρος τοῖς στρατιώταις φασὶν ἐμπε-
 σεῖν ὥστ' ἔργον εἶναι τοῖς ἠγεμόσιν ἀνείργειν τοὺς
 στρατιώτας ὠθουμένους εἰς τὸ πρόσθεν. ἐπεὶ μέντοι
 ἠγγεῖτο ὁ Ἀρχίδαμος, ὀλίγοι μὲν τῶν πολεμίων δεξάμε-
 νοι εἰς δόρυ αὐτοὺς ἀπέθανον· οἱ δ' ἄλλοι φεύγοντες
 ἐπιπτον, πολλοὶ μὲν ὑπὸ ἰππέων, πολλοὶ δὲ ὑπὸ τῶν
 32 Κελτῶν. ὡς δὲ ληξάσης τῆς μάχης τροπαῖον ἐστήσατο,
 εὐθύς ἔπεμψεν οἴκαδε ἀγγελούντα Δημοτέλη τὸν κή-
 ρυκα τῆς τε νίκης τὸ μέγεθος καὶ ὅτι Λακεδαιμονίων
 μὲν οὐδὲ εἷς τεθναίη, τῶν δὲ πολεμίων παμπληθεῖς.
 τοὺς μέντοι ἐν Σπάρτῃ ἔφασαν ἀκούσαντας ἀρξαμένους

ἀπὸ Ἀγησιλάου καὶ τῶν γερόντων καὶ τῶν ἐφόρων πάντας κλαίειν· οὕτω κοινόν τι ἄρα χαρᾶ καὶ λύπη δάκρυά ἐστιν. ἐπὶ μέντοι τῇ τῶν Ἀρκάδων τύχῃ οὐ πολὺ τι ἦτιον Λακεδαιμονίων ἥσθησαν Θηβαῖοί τε καὶ Ἡλείοι· οὕτως ἤδη ἤχθοντο ἐπὶ τῷ φρονήματι αὐτῶν.

Συνεχῶς δὲ βουλευόμενοι Θηβαῖοι ὅπως ἂν τὴν 33 ἡγεμονίαν λάβοιεν τῆς Ἑλλάδος, ἐνόμισαν, εἰ πέμψειαν πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα, πλεονεκτῆσαι ἂν τι ἐν ἐκείνῳ. καὶ ἐκ τούτου παρακαλέσαντες ἤδη τοὺς συμμάχους ἐπὶ προφάσει ὅτι καὶ Εὐθυκλῆς ὁ Λακεδαιμόνιος εἶη παρὰ βασιλεῖ, ἀναβαίνουσι Θηβαίων μὲν Πελοπίδας, Ἀρκάδων δὲ Ἀντίοχος ὁ παγκρατιαστής, Ἡλείων δὲ Ἀρχίδαμος· ἠκολούθει δὲ καὶ Ἀργεῖος. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀκούσαντες ταῦτα ἀνέπεμψαν Τιμαγόραν τε καὶ Λέοντα. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖ ἐγένοντο, πολὺ 34 ἐπλεονέκτει ὁ Πελοπίδας παρὰ τῷ Πέρσῃ. εἶχε γὰρ λέγειν καὶ ὅτι μόνοι τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ συνεμάχοντο ἐν Πλαταιαῖς, καὶ ὅτι ὕστερον οὐδεπώποτε στρατεύσαιντο ἐπὶ βασιλέα, καὶ ὡς Λακεδαιμόνιοι διὰ τοῦτο πολεμήσειαν αὐτοῖς, ὅτι οὐκ ἐθειλήσαιεν μετ' Ἀγησιλάου ἐλθεῖν ἐπ' αὐτὸν οὐδὲ θῦσαι ἐάσαιεν αὐτὸν ἐν Ἀυλίδι τῇ Ἀρτέμιδι, ἐνθαπερ Ἀγαμέμνων ὅτε εἰς τὴν Ἀσίαν ἐξέπλει θύσας εἶλε Τροίαν. μέγα δὲ συνεβάλλετο 35 τῷ Πελοπίδᾳ εἰς τὸ τιμᾶσθαι καὶ ὅτι ἐνευικήκεσαν οἱ Θηβαῖοι μάχῃ ἐν Λεύκτροις καὶ ὅτι πεπορθηκότες τὴν χώραν τῶν Λακεδαιμονίων ἐφαίνοντο. ἔλεγε δὲ ὁ Πελοπίδας ὅτι οἱ Ἀργεῖοι καὶ οἱ Ἀρκάδες μάχῃ ἠττημένοι εἶεν ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἐπεὶ αὐτοὶ οὐ παρεγένοντο. συνεμαρτύρει δ' αὐτῷ ταῦτα πάντα ὡς ἀληθῆ λέγοι ὁ Ἀθηναῖος Τιμαγόρας, καὶ ἐτιμᾶτο δεύτερος μετὰ τὸν

- 36 Πελοπίδαν. ἐκ δὲ τούτου ἐρωτώμενος ὑπὸ βασιλέως ὁ Πελοπίδας τί βούλοιο ἐαυτῷ γραφήναι εἶπεν ὅτι Μεσσήνην τε αὐτόνομον εἶναι ἀπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίους ἀνέλκειν τὰς ναῦς· εἰ δὲ ταῦτα μὴ πείθονται, στρατεύειν ἐπ' αὐτούς· εἴ τις δὲ πόλις μὴ
- 37 ἐθέλοι ἀκολουθεῖν, ἐπὶ ταύτην πρῶτον ἰέναι. γραφέντων δὲ τούτων καὶ ἀναγνωσθέντων τοῖς πρέσβεσιν, εἶπεν ὁ Λέων ἀκούοντας τοῦ βασιλέως· *Νῆ Δία, ὦ Ἀθηναῖοι, ὦρα γε ὑμῖν, ὡς ἔοικεν, ἄλλον τινὰ φίλον ἀντὶ βασιλέως ζητεῖν.* ἐπεὶ δὲ ἀπήγγειλεν ὁ γραμματεὺς ἃ εἶπεν ὁ Ἀθηναῖος, πάλιν ἐξήνεγκε προσγεγραμμένα· εἰ δέ τι δικαιότερον τούτων γινώσκουσιν οἱ
- 38 Ἀθηναῖοι, ἰόντας πρὸς βασιλέα διδάσκειν. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο οἱ πρέσβεις οἵκαδε ἕκαστοι, τὸν μὲν Τιμαγόραν ἀπέκτειναν οἱ Ἀθηναῖοι, κατηγοροῦντος τοῦ Λέοντος ὡς οὔτε συσκηνοῦν ἐστυῶ ἐθέλοι μετὰ τε Πελοπίδου πάντα βουλευοίτο. τῶν δὲ ἄλλων πρέσβεων ὁ μὲν Ἥλειος Ἀρχίδαμος, ὅτι προουτίμησε τὴν Ἥλιον πρὸ τῶν Ἀρκάδων, ἐπῆνει τὰ τοῦ βασιλέως, ὁ δὲ Ἀντίοχος, ὅτι ἡλαττοῦτο τὸ Ἀρκαδικόν, οὔτε τὰ δῶρα ἐδέξατο ἀπήγγειλέ τε πρὸς τοὺς μυρίους ὡς βασιλεὺς ἀρτοκόπους μὲν καὶ ὀψοποιοὺς καὶ οἰνοχόους καὶ θυρωροὺς παμπληθεῖς ἔχει, ἄνδρας δὲ οἱ μάχονται ἂν Ἑλλησι πάνυ ζητῶν οὐκ ἔφη δύνασθαι ἰδεῖν. πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὸ τῶν χρημάτων πλῆθος ἀλαξονεῖαν οἱ γε δοκεῖν ἔφη εἶναι, ἐπεὶ καὶ τὴν ὑμνουμένην ἂν χρυσῆν πλάτανον οὐχ ἱκανὴν ἔφη εἶναι τέτιγι σκιὰν παρέχειν.
- 39 Ὡς δὲ οἱ Θηβαῖοι συνεκάλεσαν ἀπὸ τῶν πόλεων ἀπασῶν ἀκουσομένους τῆς παρὰ βασιλέως ἐπιστολῆς, καὶ ὁ Πέρσης ὁ φέρων τὰ γράμματα δεῖξας τὴν βασιλέως σφραγίδα ἀνέγνω τὰ γεγραμμένα, οἱ μὲν Θηβαῖοι

ὁμνύναι ταῦτα ἐκέλευον βασιλεῖ καὶ ἑαυτοῖς τοὺς βου-
 λομένους φίλους εἶναι, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πόλεων ἀπεκρί-
 ναντο ὅτι οὐκ ὁμούμενοι ἀλλ' ἀκουσόμενοι πεμφθείησαν·
 εἰ δέ τι ὄρκων δέοιντο, πρὸς τὰς πόλεις πέμπειν ἐκέλευον.
 ὁ μέντοι Ἀρκὰς Λυκομήδης καὶ τοῦτο ἔλεγεν, ὅτι οὐδὲ
 τὸν σύλλογον ἐν Θήβαις δέοι εἶναι, ἀλλ' ἐνθα ἂν ἦ
 ὁ πόλεμος. χαλεπαινόντων δ' αὐτῷ τῶν Θηβαίων καὶ
 λερόντων ὡς διαφθεῖροι τὸ συμμαχικόν, οὐδ' εἰς τὸ
 συνέδριον ἤθελε καθίζειν, ἀλλ' ἀπιὼν ὄχετο, καὶ μετ'
 αὐτοῦ πάντες οἱ ἐξ Ἀρκαδίας πρέσβεις. ὡς δ' ἐν Θή- 40
 βαις οὐκ ἠθέλησαν οἱ συνελθόντες ὁμόσαι, ἔπεμπον οἱ
 Θηβαῖοι πρέσβεις ἐπὶ τὰς πόλεις, ὁμνύναι κελεύοντες
 ποιῆσειν κατὰ τὰ βασιλέως γράμματα, νομίζοντες ὀκνή-
 σειν μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων ἀπεχθάνεσθαι ἅμα
 ἑαυτοῖς τε καὶ βασιλεῖ. ἐπεὶ μέντοι εἰς Κόρινθον πρῶ-
 τον αὐτῶν ἀφικομένων ὑπέστησαν οἱ Κορίνθιοι, καὶ
 ἀπεκρίναντο ὅτι οὐδὲν δέοιντο πρὸς βασιλέα κοινῶν
 ὄρκων, ἐπηκολούθησαν καὶ ἄλλαι πόλεις κατὰ ταῦτά
 ἀποκρινόμεναι. καὶ αὕτη μὲν ἡ Πελοπίδου καὶ τῶν
 Θηβαίων τῆς ἀρχῆς περιβολὴ οὕτω διελύθη.

Αὐτίς δ' Ἐπαμεινώνδας, βουληθεὶς τοὺς Ἀχαιοὺς 41
 προσαγαγέσθαι, ὅπως μᾶλλον σφίσι καὶ οἱ Ἀρκάδες
 καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι προσέχοιεν τὸν νοῦν, ἔγνω
 ἐκστρατευτέον εἶναι ἐπὶ τὴν Ἀχαΐαν. Πεισίαν οὖν τὸν
 Ἀργεῖον στρατηροῦντα ἐν τῷ Ἀργεὶ πείθει προκατα-
 λαβεῖν τὸ ὄνειον. καὶ ὁ Πεισίας μέντοι καταμαθὼν
 ἀμελουμένην τὴν τοῦ Ὀνειοῦ φυλακὴν ὑπὸ τε Ναυ-
 κλέους, ὃς ἦρχε τοῦ ξενικοῦ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ
 ὑπὸ Τιμομάχου τοῦ Ἀθηναίου, καταλαμβάνει νύκτωρ
 μετὰ δισχιλίων ὀπλιτῶν τὸν ὑπὲρ Κεγχρειῶν λόφον,
 ἔχων ἐπὶ τὰ ἡμερῶν τὰ ἐπιτήδεια. ἐν δὲ ταύταις ταῖς 42

ἡμέραις ἐλθόντες οἱ Θηβαῖοι ὑπερβαίνουσι τὸ Ὀρειον, καὶ στρατεύουσι πάντες οἱ σύμμαχοι ἐπ' Ἀχαιῶν, ἡγουμένου Ἐπαμεινώνδου. προσπεσόντων δ' αὐτῷ τῶν βελτίστων ἐκ τῆς Ἀχαιῆας, ἐνδυναστεύει ὁ Ἐπαμεινώνδας ὥστε μὴ φυγαδεῦσαι τοὺς κρατίστους μήτε πολιτείαν μεταστῆσαι, ἀλλὰ πιστὰ λαβὼν παρὰ τῶν Ἀχαιῶν ἢ μὴν συμμάχους ἔσεσθαι καὶ ἀκολουθήσειν ὅποι ἂν Θη-
 43 βαῖοι ἡγῶνται, οὕτως ἀπῆλθεν οἰκαδε. κατηγοροῦντων δὲ αὐτοῦ τῶν τε Ἀρκάδων καὶ τῶν ἀντιστασιωτῶν ὡς Λακεδαιμονίοις κατεσκευακῶς τὴν Ἀχαιῶν ἀπέλθοι, ἔδοξε Θηβαίοις πέμψαι ἀρμοστίας εἰς τὰς Ἀχαιῶν πόλεις. οἱ δ' ἐλθόντες τοὺς μὲν βελτίστους σὺν τῷ πλήθει ἐξέβαλον, δημοκρατίας δὲ ἐν τῇ Ἀχαιῶν κατέστησαν. οἱ μὲντοι ἐκπεσόντες συστάντες ταχύ, ἐπὶ μίαν ἐκάστην τῶν πόλεων πορευόμενοι, ὄντες οὐκ ὀλίγοι, κατῆλθόν τε καὶ κατέσχον τὰς πόλεις. ἐπεὶ δὲ κατελθόντες οὐκέτι ἐμέσενον, ἀλλὰ προθύμως συνεμάχουν τοῖς Λακεδαι-
 44 μονίω, ἐνθεν δὲ ὑπὸ Ἀχαιῶν. ἐν δὲ τῷ Σικυῶνι τὸ μὲν μέχρι τούτου κατὰ τοὺς ἀρχαίους νόμους ἢ πολιτεία ἦν. ἐκ δὲ τούτου βουλόμενος ὁ Εὐφρων, ὥσπερ παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις μέγιστος ἦν τῶν πολιτῶν, οὕτω καὶ παρὰ τοῖς ἐναντίοις αὐτῶν πρωτεύειν, λέγει πρὸς τοὺς Ἀργεῖους καὶ πρὸς τοὺς Ἀρκάδας ὡς εἰ μὲν οἱ πλουσιώτατοι ἐγκρατεῖς ἔσονται τοῦ Σικυῶνος, σαφῶς, ὅταν τύχη, πάλιν λακωνεῖ ἢ πόλις· ἐὰν δὲ δημοκρατία γένηται, εὖ ἴστε, ἔφη, ὅτι διαμενεῖ ὑμῖν ἢ πόλις. ἐὰν οὖν μοι παραγένησθε, ἐγὼ ἔσομαι ὁ συγκαλῶν τὸν δῆμον, καὶ ἅμα ἐγὼ ὑμῖν ταύτην πίστιν ἐμαντοῦ δώσω καὶ τὴν πόλιν βέβαιον ἐν τῇ συμμαχίᾳ παρῆξω. ταῦτα δ', ἔφη, ἐγὼ πράττω εὖ ἴστε ὅτι πάλαι

μὲν χαλεπῶς φέρων, ὥσπερ ὑμεῖς, τὸ φρόνημα τῶν
 Λακεδαιμονίων, ἄσμενος δ' ἂν τὴν δουλείαν ἀποφυγῶν.
 οἱ οὖν Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι ἠδέως ταῦτ' ἀκούσαντες 45
 παρεγέροντο αὐτῷ. ὁ δ' εὐθύς ἐν τῇ ἀγορᾷ παρόντων
 τῶν Ἀργείων καὶ τῶν Ἀρκάδων συνεκάλει τὸν δῆμον,
 ὡς τῆς πολιτείας ἐσομένης ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοίοις.
 ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, στρατηγούς ἐκέλευσεν ἐλέσθαι οὔστι-
 νας αὐτοῖς δοκοίη· οἱ δ' αἰροῦνται αὐτόν τε τὸν Εὐφρονα
 καὶ Ἰππόδαμον καὶ Κλέανδρον καὶ Ἀκρίσιον καὶ Λύ-
 σανδρον. ὡς δὲ ταῦτα ἐπέπρακτο, καὶ ἐπὶ τὸ ξενικὸν
 καθίστησιν Ἀδέαν τὸν αὐτοῦ υἱόν, Λυσιμένην τὸν 46
 πρόσθεν ἄρχοντα ἀποστήσας. καὶ εὐθύς μὲν τούτων
 τῶν ξένων ὁ Εὐφρων πιστούς τινας εὖ ποιῶν ἐποι-
 ῆσατο, καὶ ἄλλους προσελάμβανεν, οὔτε τῶν δημο-
 σίων οὔτε τῶν ἱερῶν χρημάτων φειδόμενος. καὶ ὄσους
 δ' ἐξέβαλεν ἐπὶ λακωνισμῷ, καὶ τοῖς τούτων χρήμασιν
 ἐχρῆτο. καὶ τῶν συναρχόντων δὲ τοὺς μὲν δόλω
 ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν· ὥστε πάντα ὑφ' ἑαυτῷ
 ἐποιήσατο καὶ σαφῶς τύραννος ἦν. ὅπως δὲ ταῦτα
 ἐπιτρέποιεν αὐτῷ οἱ σύμμαχοι, τὰ μὲν τι καὶ χρήμασι
 διεπράττετο, τὰ δὲ καί, εἴ που στρατεύοιντο, προθύμως
 ἔχων τὸ ξενικὸν συνηκολούθει.

Οὕτω δὲ τούτων προκεχωρηκότων, καὶ τῶν τε II.
 Ἀργείων ἐπιτετειχικότων τῷ Φλειοῦντι τὸ ὑπὲρ τοῦ
 Ἡραίου Τρικάρανον, καὶ τῶν Σικωνίων ἐπὶ τοῖς
 ὄρειοις αὐτῶν τειχιζόντων τὴν Θυαμίαν, μάλα ἐπιέζοντο
 οἱ Φλειάσιοι καὶ ἐσπάνιζον τῶν ἐπιτηδείων· ὅμως δὲ
 διεκαρτέρουν ἐν τῇ συμμαχίᾳ. ἀλλὰ γὰρ τῶν μὲν
 μεγάλων πόλεων, εἴ τι καλὸν ἔπραξαν, ἅπαντες οἱ
 συγγραφεῖς μέμνηνται· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, καὶ εἴ τις μικρὰ
 πόλις οὔσα πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα διαπέπρακται, ἔτι

2 μᾶλλον ἄξιον εἶναι ἀποφαίνειν. Φλειάσιοι τοίνυν φίλοι μὲν ἐγένοντο Λακεδαιμονίοις, ὅτ' ἐκεῖνοι μέγιστοι ἦσαν σφαλέντων δ' αὐτῶν ἐν τῇ ἐν Λεύκτροις μάχῃ, καὶ ἀποστάντων μὲν πολλῶν περιοίκων, ἀποστάντων δὲ πάντων τῶν Εἰλώτων, ἔτι δὲ τῶν συμμάχων πλὴν πάνυ ὀλίγων, ἐπιστρατευόντων δ' αὐτοῖς ὡς εἰπεῖν πάντων τῶν Ἑλλήνων, πιστοὶ διέμειναν, καὶ ἔχοντες πολεμίους τοὺς δυνατωτάτους τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Ἀρκάδας καὶ Ἀργεῖους ὅμως ἐβοήθησαν αὐτοῖς, καὶ διαβαίνειν τελευταῖοι λαχόντες εἰς Πρασιάς τῶν συμβοηθησάντων, ἦσαν δ' οὗτοι Κορίνθιοι, Ἐπιδαύριοι, Τροιζήνιοι, Ἐρμιονεῖς, Ἀλιεῖς, Σικυώνιοι καὶ Πελληνεῖς· οὐ γὰρ πω

3 τότε ἀφέεσταν, [ἀλλ'] οὐδ' ἐπεὶ ὁ ξεναγὸς τοὺς προδιαβεβῶτας λαβὼν ἀπολιπὼν αὐτοὺς ὄχετο, οὐδ' ὡς ἀπεστράφησαν, ἀλλ' ἠγεμόνα μισθωσάμενοι ἐκ Πρασιῶν, ὄντων τῶν πολεμίων περὶ Ἀμύκλας, ὅπως ἐδύναντο διαδύντες εἰς Σπάρτην ἀφίκοντο. καὶ μὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἄλλως τε ἐτίμων αὐτοὺς καὶ βοῦν ξένια

4 ἔπεμψαν. ἐπεὶ δ' ἀναχωρησάντων τῶν πολεμίων ἐκ τῆς Λακεδαίμονος οἱ Ἀργεῖοι ὀργιζόμενοι τῇ τῶν Φλειασίων περὶ τοὺς Λακεδαιμονίους προθυμίᾳ ἐνέβαλον πανδημεῖ εἰς τὸν Φλειοῦντα καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐδήουν, οὐδ' ὡς ὑφίεντο, ἀλλὰ καὶ ἐπεὶ ἀπεχώρουν φθειραντες ὅσα ἐδύναντο, ἐπεξεληθόντες οἱ τῶν Φλειασίων ἵππεις ἐπηκολούθουν αὐτοῖς, καὶ ὀπισθοφυλακούντων τοῖς Ἀργεῖοις τῶν ἵπέων ἀπάντων καὶ λόχων τῶν μετ' αὐτοὺς τεταγμένων, ἐπιθέμενοι τούτοις ἐξήκοντα ὄντες ἐτρέψαντο πάντας τοὺς ὀπισθοφύλακας· καὶ ἀπέκτειναν μὲν ὀλίγους αὐτῶν, τροπαῖον μέντοι ἐστήσαντο ὀρώντων τῶν Ἀργείων οὐδὲν διαφέρον ἢ εἰ πάντας ἀπεκτόνεσαν αὐτούς.

Αὔθις δὲ Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ οἱ σύμμαχοι ἐφρού- 5
 ρουν τὸ ὄνειον, Θηβαῖοι δὲ προσῆσαν ὡς ὑπερβησόμενοι.
 πορευομένων δὲ διὰ Νεμέας τῶν Ἀρκάδων καὶ Ἠλείων,
 ὅπως συμμειξαιεν τοῖς Θηβαίοις, προσήνεγκαν μὲν λόγον
 τῶν Φλειασίων φυγάδες ὡς εἰ ἐθελήσειαν ἐπιφανῆναι
 μόνον σφίσι, λάβοιεν ἂν Φλειοῦντα· ἐπεὶ δὲ ταῦτα
 συνωμολογήθη, τῆς νυκτὸς ὑπεκαθίζοντο ὑπ' αὐτῶ τῷ
 τείχει κλίμακας ἔχοντες οἳ τε φυγάδες καὶ ἄλλοι μετ'
 αὐτῶν ὡς ἑξακόσιοι. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν σκοποὶ ἐσήμενον
 ἀπὸ τοῦ Τρικαράνου ὡς πολεμίων ἐπιόντων, ἡ δὲ πόλις
 πρὸς τούτους τὸν νοῦν εἶχεν, ἐν δὴ τούτῳ οἱ προδι-
 δόντες ἐσήμενον τοῖς ὑποκαθημένοις ἀναβαίνειν. οἱ 6
 δ' ἀναβάντες καὶ λαβόντες τῶν φρουρῶν τὰ ὄπλα ἔρημα,
 ἐδίωκον τοὺς ἡμεροφύλακας ὄντας δέκα· ἀφ' ἐκάστης
 δὲ τῆς πεμπάδος εἷς ἡμεροφύλαξ κατελείπετο· καὶ ἓνα
 μὲν ἔτι καθεύδοντα ἀπέκτειναν, ἄλλον δὲ καταφυγόντα
 πρὸς τὸ Ἥραιον. φυγῇ δ' ἐξαλλομένων κατὰ τοῦ
 τείχους τοῦ εἰς τὸ ἄστν ὄρωντος τῶν ἡμεροφυλάκων,
 ἀναμφισβητήτως εἶχον οἱ ἀναβάντες τὴν ἀκρόπολιν.
 ἐπεὶ δὲ κραυγῆς εἰς τὴν πόλιν ἀφικομένης ἐβοήθουν οἱ 7
 πολῖται, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεξελθόντες ἐκ τῆς ἀκροπό-
 λεως οἱ πολέμιοι ἐμάχοντο ἐν τῷ πρόσθεν τῶν εἰς τὴν
 πόλιν φερουσῶν πυλῶν· ἔπειτα πολιορκούμενοι ὑπὸ
 τῶν προσβοηθούτων ἐχώρουν πάλιν πρὸς τὴν ἀκρό-
 πολιν· οἱ δὲ πολῖται συνεισπίπτουσιν αὐτοῖς. τὸ μὲν
 οὖν μέσον τῆς ἀκροπόλεως εὐθύς ἔρημον ἐγένετο· ἐπὶ
 δὲ τὸ τεῖχος καὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες οἱ πολέμιοι
 ἔπαιον καὶ ἔβαλλον τοὺς ἔνδον. οἱ δὲ χαμόθεν ἠμύνοντο
 καὶ κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ τεῖχος φερούσας κλίμακας προσ-
 ἐμάχοντο. ἐπεὶ δὲ τῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν πύργων ἐκράτη- 8
 σάν τινων οἱ πολῖται, ὁμόσε δὴ ἐχώρουν ἀπονεινομένως

τοῖς ἀναβεβηκόσιν. οἱ δὲ ὠθούμενοι ὑπ' αὐτῶν τῇ τόλμῃ τε καὶ μάχῃ εἰς ἔλαττον συνειλοῦντο. ἐν δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ οἱ μὲν Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀργεῖοι περὶ τὴν πόλιν ἐκυκλοῦντο, καὶ κατὰ κεφαλὴν τὸ τεῖχος τῆς ἀκροπόλεως διώρυστον· τῶν δ' ἐνδοθεν οἱ μὲν τοὺς ἐπὶ τοῦ τεύχους, οἱ δὲ τοὺς ἐξωθεν ἔτι ἀναβαίνοντας, ἐπὶ ταῖς κλίμαξιν ὄντας, ἔπαιον, οἱ δὲ πρὸς τοὺς ἀναβεβηκότας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς πύργους ἐμάχοντο, καὶ πῦρ εὐρόντες ἐν ταῖς σκηναῖς ὑφῆπτον αὐτούς, προσφοροῦντες τῶν δραγμάτων ἃ ἔτυχον ἐξ αὐτῆς τῆς ἀκροπόλεως τεθερισμένα. ἐνταῦθα δὴ οἱ μὲν ἀπὸ τῶν πύργων τὴν φλόγα φοβούμενοι ἐξήλλοντο, οἱ δὲ ἐπὶ τῶν

9 τειχῶν ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν παιόμενοι ἐξέπιπτον. ἐπεὶ δ' ἄπαξ ἤρξαντο ὑπεῖκειν, ταχὺ δὴ πᾶσα ἡ ἀκρόπολις ἔρημος τῶν πολεμίων ἐγεγένητο. εὐθύς δὲ καὶ οἱ ἵππεῖς ἐξήλαυνον· οἱ δὲ πολέμιοι ἰδόντες αὐτοὺς ἀπεχώρουν, καταλιπόντες τὰς τε κλίμακας καὶ τοὺς νεκρούς, ἐνίους δὲ καὶ ζῶντας ἀποκεχωλευμένους. ἀπέθανον δὲ τῶν πολεμίων οἱ τε ἔνδον μαχόμενοι καὶ οἱ ἐξω ἀλλόμενοι οὐκ ἐλάττους τῶν ὀρδοῦντων. ἐνθα δὴ θεάσασθαι παρῆν ἐπὶ τῆς σωτηρίας τοὺς μὲν ἄνδρας δεξιουμένους ἀλλήλους, τὰς δὲ γυναῖκας πιεῖν τε φερούσας καὶ ἅμα χαρᾶ δακρυνούσας. πάντας δὲ τοὺς παρόντας τότε γε τῷ ὄντι κλαυσίγελως εἶχεν.

10 Ἐνέβαλον δὲ καὶ τῷ ὑστέρῳ ἔτι εἰς τὸν Φλειοῦντα οἱ τε Ἀργεῖοι καὶ οἱ Ἀρκάδες ἅπαντες. αἴτιον δ' ἦν τοῦ ἐπικεῖσθαι αὐτοὺς ἀεὶ τοῖς Φλειασίοις ὅτι ἅμα μὲν ὠργίζοντο αὐτοῖς, ἅμα δὲ ἐν μέσῳ εἶχον, καὶ ἐν ἐλπίδι ἦσαν ἀεὶ διὰ τὴν ἀπορίαν τῶν ἐπιτηδείων παραστήσεσθαι αὐτούς. οἱ δ' ἵππεῖς καὶ οἱ ἐπίλεκτοι τῶν Φλειασίων καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐμβολῇ ἐπὶ τῇ διαβάσει

τοῦ ποταμοῦ ἐπιτίθενται σὺν τοῖς παροῦσι τῶν Ἀθηναίων ἰππεῦσι· καὶ κρατήσαντες ἐποίησαν τοὺς πολεμίους τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας ὑπὸ τὰς ἀκρωρείας ὑποχωρεῖν, ὥσπερ ἀπὸ φιλίου καρποῦ τοῦ ἐν τῷ πεδίῳ φυλαττομένους μὴ καταπατήσειαν.

Αὐτῶν δὲ ποτε ἐστράτευσεν εἰς τὸν Φλειοῦντα ὁ 11
ἐν τῷ Σικυῶνι ἄρχων Θηβαῖος, ἄγων οὓς τε αὐτὸς εἶχε φρουροὺς καὶ Σικυωνίους καὶ Πελληνέας· ἤδη γὰρ τότε ἠκολούθουν τοῖς Θηβαίοις· καὶ Εὐφρων δὲ τοὺς αὐτοῦ ἔχων μισθοφόρους περὶ δισχιλίους συνεστρατεύετο. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι αὐτῶν διὰ τοῦ Τρικαράνου κατέβαινον ἐπὶ τὸ Ἡραῖον, ὡς τὸ πεδίον φθεροῦντες· κατὰ δὲ τὰς εἰς Κόρινθον φερούσας πύλας ἐπὶ τοῦ ἄκρου κατέλιπε Σικυωνίους τε καὶ Πελληνέας, ὅπως μὴ ταύτῃ περιελθόντες οἱ Φλειάσιοι κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν γένοιντο ὑπὲρ τοῦ Ἡραίου. ὡς δ' ἔγνωσαν οἱ 12
ἐκ τῆς πόλεως τοὺς πολεμίους ἐπὶ τὸ πεδίον ὠρμημένους, ἀντεξεληθόντες οἱ τε ἰππεῖς καὶ οἱ ἐπίλεκτοι τῶν Φλειασίων ἐμάχοντο καὶ οὐκ ἀνίσταν εἰς τὸ πεδίον αὐτούς. καὶ τὸ μὲν πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἐνταῦθα ἀκροβολιζόμενοι διῆγον, οἱ μὲν περὶ τὸν Εὐφρονα ἐπιδιώκοντες μέχρι τοῦ ἰπασίμου, οἱ δὲ ἐνδοθεν μέχρι τοῦ Ἡραίου. ἐπεὶ δὲ καιρὸς ἐδόκει εἶναι, ἀπῆσαν 13
οἱ πολέμιοι κύκλῳ τοῦ Τρικαράνου· ὥστε γὰρ τὴν σύντομον πρὸς τοὺς Πελληνέας ἀφικέσθαι ἢ πρὸς τοῦ τείχους φάραγξ εἶργε. μικρὸν δ' αὐτούς πρὸς τὸ ὄρδιον προπέμψαντες οἱ Φλειάσιοι ἀποτρεπόμενοι ἵεντο τὴν παρὰ τὸ τεῖχος ἐπὶ τοὺς Πελληνέας καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν. καὶ οἱ περὶ τὸν Θηβαῖον δὲ αἰσθόμενοι τὴν 14
σπουδὴν τῶν Φλειασίων ἡμιλλῶντο ὅπως φθάσειαν τοῖς Πελληνεῦσι βοηθήσαντες. ἀφικόμενοι δὲ πρότεροι

- οἱ ἱππεῖς ἐμβάλλουσι τοῖς Πελληγεῦσι. δεξαμένων δὲ τὸ πρῶτον, ἐπαναχωρήσαντες πάλιν σὺν τοῖς παραγεγενημένοις τῶν πεζῶν ἐνέβαλον καὶ ἐκ χειρὸς ἐμάχοντο. καὶ ἐκ τούτου δὴ ἐγκλίνουσιν οἱ πολέμιοι, καὶ ἀποθνήσκουσι τῶν τε Σικωνίων τινὲς καὶ τῶν Πελληγεῶν
- 15 μάλα πολλοὶ καὶ ἄνδρες ἀγαθοί. τούτων δὲ γενομένων οἱ μὲν Φλειάσιοι τροπαῖον ἴσταντο λαμπρὸν παιανίζοντες, ὥσπερ εἰκός· οἱ δὲ περὶ τὸν Θηβαῖον καὶ τὸν Εὐφρονα περιεώρων ταῦτα, ὥσπερ ἐπὶ θέαν παραδεδραμηκότες. τούτων δὲπραχθέντων, οἱ μὲν ἐπὶ Σικωνῶνος ἀπῆλθον, οἱ δ' εἰς τὸ ἄστυ ἀπεχώρησαν.
- 16 Καλὸν δὲ καὶ τοῦτο διεπράξαντο οἱ Φλειάσιοι· τὸν γὰρ Πελληγεῖα πρόξενον ζῶντα λαβόντες, καίπερ πάντων σπανιζόμενοι, ἀφήκαν ἄνευ λύτρων. γευναίους μὲν δὴ καὶ ἀλκίμους πῶς οὐκ ἂν τις φαίη εἶναι τοὺς τοιαῦτα διαπραττομένους;
- 17 Ὡς γε μὴν καὶ διὰ καρτερίας τὴν πίστιν τοῖς φίλοις διέσωζον περιφανές· οἱ ἐπεὶ εἶργοντο τῶν ἐκ τῆς γῆς καρπῶν, ἔζων τὰ μὲν ἐκ τῆς πολεμίας λαμβάνοντες, τὰ δὲ ἐκ Κορίνθου ὠνούμενοι, διὰ πολλῶν κινδύνων ἐπὶ τὴν ἀγορὰν ἰόντες, χαλεπῶς μὲν τιμὴν πορίζοντες, χαλεπῶς δὲ τοὺς κομίζοντας διαπορεύοντες, γλίσχρως δ' ἐγγυητὰς καθιστάντες τῶν ἀξόντων ὑπο
- 18 ζυγίων. ἤδη δὲ παντάπασιν ἀποροῦντες Χάρητα διεπράξαντο σφίσι παραπέμψαι τὴν παραπομπήν. ἐπεὶ δὲ ἐν Φλειοῦντι ἐγένετο, ἐδεήθησαν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀχρεῖους συνεκπέμψαι εἰς τὴν Πελλήνην. κάκείνους μὲν ἐκεῖ κατέλιπον, ἀγοράσαντες δὲ καὶ ἐπισκευασάμενοι ὅποσα ἐδύναντο ὑποζύγια νυκτὸς ἀπῆσαν, οὐκ ἄγνοοῦντες ὅτι ἐνεδρεύσονται ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ νομίζοντες χαλεπώτερον εἶναι τοῦ μάχεσθαι τὸ μὴ

ἔχειν τὰπιτήδεια. καὶ προῆσαν μὲν οἱ Φλειάσιοι μετὰ 19
 Χάρητος· ἐπεὶ δὲ ἐνέτυχον τοῖς πολεμίοις, εὐθύς ἔργου
 τε εἶχοντο καὶ παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις ἐνέκειντο,
 καὶ ἅμα Χάρητα ἐπιβοηθεῖν ἐβόων. νίκης δὲ γενομένης
 καὶ ἐκβληθέντων ἐκ τῆς ὁδοῦ τῶν πολεμίων, οὕτω δὴ
 οἴκαδε καὶ ἑαυτοὺς καὶ ἃ ἦγον ἀπέσωσαν. ὥς δὲ τὴν
 νύκτα ἠγρύπνησαν, ἐκάθευδον μέχρι πόρρω τῆς ἡμέρας.
 ἐπεὶ δὲ ἀνέστη ὁ Χάρης, προσελθόντες οἱ τε ἵππεις καὶ 20
 οἱ χρησιμώτατοι τῶν ὀπλιτῶν ἔλεγον· ὦ Χάρης, ἐξεστί
 σοι τήμερον κάλλιστον ἔργον διαπραξασθαι. χωρίου
 γὰρ ἐπὶ τοῖς ὄροις ἡμῖν οἱ Σικυώνιοι τειχίζουσιν,
 οἰκοδόμους μὲν πολλοὺς ἔχοντες, ὀπλίτας δὲ οὐ πάνυ
 πολλοὺς. ἠγησόμεθα μὲν οὖν ἡμεῖς οἱ ἵππεις καὶ τῶν
 ὀπλιτῶν οἱ ἐρρωμενέστατοι· σὺ δὲ τὸ ξενικὸν ἔχων
 ἐὰν ἀκολουθῆς, ἴσως μὲν διαπεπραγμένα σοι κατα-
 λήψῃ, ἴσως δὲ ἐπιφανεῖς σὺ ῥοπήν, ὥσπερ ἐν Πελλάγη,
 ποιήσεις. εἰ δέ τι δυσχερές σοι ἐστὶν ὧν λέγομεν,
 ἀνακοίνωσαι τοῖς θεοῖς θυόμενος· οἴομεθα γὰρ ἔτι σε
 μᾶλλον ἡμῶν τοὺς θεοὺς ταῦτα πράττειν κελεύσειν.
 τοῦτο δὲ χροῖ, ὦ Χάρης, εὖ εἰδέναί, ὅτι ἐὰν ταῦτα
 πράξῃς, τοῖς μὲν πολεμίοις ἐπιτετειχικῶς ἔσει, φιλίαν
 δὲ πόλιν διασεσωκῶς, εὐκλεέστατος δὲ ἐν τῇ πατρίδι
 ἔσει, ὀνομαστότατος δὲ καὶ ἐν τοῖς συμμαχοῖς καὶ
 πολεμίοις. ὁ μὲν δὴ Χάρης πεισθεὶς ἐθύετο, τῶν δὲ 21
 Φλειασίων εὐθύς οἱ μὲν ἵππεις τοὺς θώρακας ἐνεδύ-
 οντο καὶ τοὺς ἵππους ἐχαλίνουν, οἱ δὲ ὀπλίται ὅσα εἰς
 πεζὸν παρεσκευάζοντο. ἐπεὶ δὲ ἀναλαβόντες τὰ ὄπλα
 ἐπορεύοντο ἔνθα ἐθύετο, ἀπήντα αὐτοῖς ὁ Χάρης καὶ
 ὁ μάντις, καὶ ἔλεγον ὅτι καλὰ τὰ ἱερά. ἀλλὰ περι-
 μένετε, ἔφασαν· ἤδη γὰρ καὶ ἡμεῖς ἔξιμεν. ὥς δὲ
 τάχιστα ἐκηρύχθη, θεία τινὶ προθυμίᾳ καὶ οἱ μισθο-

- 22 φόροι ταχὺ ἐξέδραμον. ἐπεὶ δὲ Χάρης ἤρξατο πο-
 ρεύεσθαι, προῆσαν αὐτοῦ οἱ τῶν Φλειασίων ἱππεῖς καὶ
 πεζοί· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ταχέως ἠγοῦντο, ἔπειτα δὲ
 ἐτρόχαζον· τέλος δὲ οἱ μὲν ἱππεῖς κατὰ κράτος ἤλα-
 νον, οἱ δὲ πεζοὶ κατὰ κράτος ἔθρον ὡς δυνατὸν ἐν
 τάξει, οἷς καὶ ὁ Χάρης σπουδῇ ἐπηκολούθει. ἦν μὲν
 οὖν τῆς ὥρας μικρὸν πρὸ δύντος ἡλίου· κατελάμβανον
 δὲ τοὺς ἐν τῷ τείχει πολεμίους τοὺς μὲν λουομένους,
 τοὺς δ' ὀψοποιουμένους, τοὺς δὲ φυρῶντας, τοὺς δὲ
- 23 στιβάδας ποιουμένους. ὡς δ' εἶδον τὴν σφοδρότητα τῆς
 ἐφόδου, εὐθύς ἐκπλαγέντες ἔφυγον, καταλιπόντες τοῖς
 ἀγαθοῖς ἀνδράσι πάντα τάπιτίθαια. κάκεῖνοι μὲν ταῦτα
 δειπνήσαντες καὶ οἰκοθεν ἄλλα ἐλθόντα, ὡς ἐπ' εὐτυχίᾳ
 σπείσαντες καὶ παιανίσαντες καὶ φυλακᾶς καταστησά-
 μενοι, κατέδαρθον. οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἀφικομένου τῆς
 νυκτὸς ἀγγέλου περὶ τῆς Θουμίας, μάλα φιλικῶς κηρύ-
 ξαντες τὰ ζεύγη καὶ τὰ ὑποζύγια πάντα καὶ σίτου γεμί-
 σαντες εἰς τὸν Φλειοῦντα παρήγαγον· καὶ ἕωςπερ ἔτει-
 χίζετο τὸ τεῖχος, ἐκάστης ἡμέρας παραπομπαὶ ἐγίνοντο.
- III. Περὶ μὲν δὴ Φλειασίων, ὡς καὶ πιστοὶ τοῖς φίλοις
 ἐγένοντο καὶ ἄλκιμοι ἐν τῷ πολέμῳ διετέλεσαν, καὶ ὡς
 πάντων σπανίζοντες διέμενον ἐν τῇ συμμαχίᾳ, εἴρηται.
 σχεδὸν δὲ περὶ τοῦτον τὸν χρόνον Αἰνέας Στυμφάλιος,
 στρατηγὸς τῶν Ἀρκάδων γεγεννημένος, νομίσας οὐκ
 ἀνεκτῶς ἔχειν τὰ ἐν τῷ Σικυῶνι, ἀναβάς σὺν τῷ
 ἑαυτοῦ στρατεύματι εἰς τὴν ἀκρόπολιν συγκαλεῖ τῶν
 Σικυωνίων τῶν τε ἔνδον ὄντων τοὺς κρατίστους καὶ
- 2 τοὺς ἄνευ δόγματος ἐκπεπτωκότας μετεπέμπετο. φο-
 βηθεῖς δὲ ταῦτα ὁ Εὐφρων καταφεύγει εἰς τὸν λιμένα
 τῶν Σικυωνίων, καὶ μεταπεμφόμενος Πασίμηλον ἐκ
 Κορίνθου, διὰ τούτου παραδίδωσι τὸν λιμένα τοῖς

Λακεδαιμονίοις καὶ ἐν ταύτῃ αὖ τῇ συμμαχίᾳ ἀνεστρέφεται, λέγων ὡς Λακεδαιμονίοις διατελοίη πιστὸς ὢν. ὅτε γὰρ ψῆφος ἐδίδοτο ἐν τῇ πόλει, εἰ δοκοίη ἀφίστασθαι, μετ' ὀλίγων ἀποψηφίσασθαι ἔφη· ἔπειτα δὲ τοὺς 3 προδόντας ἑαυτὸν βουλόμενος τιμωρήσασθαι δῆμον καταστῆσαι. καὶ νῦν, ἔφη, φεύγουσιν ὑπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ὑμᾶς προδιδόντες. εἰ μὲν οὖν ἐδυνάσθην ἐγώ, ὅλην ἂν ἔχων τῇ πόλιν πρὸς ὑμᾶς ἀπέστην. νῦν δ' οὗ ἔγκρατῆς ἐγενόμην τὸν λιμένα παραδέδωκα ὑμῖν. ἡκροῶντο μὲν δὴ πολλοὶ αὐτοῦ ταῦτα· ὁπόσοι δὲ ἐπέιθοντο οὐ πάνυ κατάδηλον.

Ἄλλὰ γὰρ ἐπέειπε ἠρξάμην, διατελέσαι βούλομαι τὰ 4 περὶ Εὐφρονος. στασιασάντων γὰρ ἐν τῷ Σικυῶνι τῶν τε βελτίστων καὶ τοῦ δήμου, λαβὼν ὁ Εὐφρων Ἀθήνηθεν ξενικὸν πάλιν κατέρχεται. καὶ τοῦ μὲν ἄστεως ἐκράτει σὺν τῷ δήμῳ· Θηβαίου δὲ ἄρμουστοῦ τὴν ἀκρόπολιν ἔχοντος, ἐπεὶ ἔγνω οὐκ ἂν δυνάμενος τῶν Θηβαίων ἔχόντων τὴν ἀκρόπολιν τῆς πόλεως κρατεῖν, συσκευασάμενος χρήματα ᾗχετο, ὡς τούτοις πείσων Θηβαίους ἐκβάλλειν μὲν τοὺς κρατίστους, παραδοῦναι δ' αὐτῷ πάλιν τὴν πόλιν. αἰσθόμενοι δὲ οἱ 5 πρόσθεν φυγάδες τὴν ὁδὸν αὐτοῦ καὶ τὴν παρασκευήν, ἀντεπορεύοντο εἰς τὰς Θήβας. ὡς δ' ἑώραν αὐτὸν οἰκείως τοῖς ἄρχουσι συνόντα, φοβηθέντες μὴ διαπράξαιτο ἃ βούλεται, παρεκινδύνευσάν τινες καὶ ἀποσφάττουσιν ἐν τῇ ἀκροπόλει τὸν Εὐφρονα, τῶν τε ἀρχόντων καὶ τῆς βουλῆς συγκαθημένων. οἱ μέντοι ἄρχοντες τοὺς ποιήσαντας εἰσήγαγον εἰς τὴν βουλήν, καὶ ἔλεγον τάδε.

Ὡ ἄνδρες πολῖται, ἡμεῖς τουτουσὶ τοὺς ἀποκτείναντας Εὐφρονα διώκομεν περὶ θανάτου, ὁρῶντες ὅτι

οἱ μὲν σώφρονες οὐδὲν δήπου ἄδικον οὐδὲ ἀνόσιον ποιοῦσιν, οἱ δὲ πονηροὶ ποιοῦσι μὲν, λανθάνειν δὲ πειρῶνται, οὗτοι δὲ τοσοῦτον πάντας ἀνθρώπους ὑπερβελήκασι τόλμη τε καὶ μιαρία ὥστε παρ' αὐτάς τε τὰς ἀρχὰς καὶ παρ' αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς κυρίους οὐστυνας δεῖ ἀποθνήσκειν καὶ οὐστυνας μὴ, αὐτογνωμονήσαντες ἀπέκτειναν τὸν ἄνδρα. εἰ οὖν οὗτοι μὴ δώσουσι τὴν ἐσχάτην δίκην, τίς ποτε πρὸς τὴν πόλιν θαρρῶν πορεύσεται; τί δὲ πείσεται ἡ πόλις, εἰ ἐξέσται τῷ βουλομένῳ ἀποκτεῖναι πρὶν δηλῶσαι ὅτου ἔνεκα ἤκει ἕκαστος; ἡμεῖς μὲν δὴ τούτους διώκομεν ὡς ἀνοσιωτάτους καὶ ἀδικωτάτους καὶ ἀνομιωτάτους καὶ πλείστον δὴ ὑπεριδόντας τῆς πόλεως. ὑμεῖς δὲ ἀκηκοότες, ὁποίας τινὸς ὑμῖν δοκοῦσιν ἄξιοι εἶναι δίκης, ταύτην αὐτοῖς ἐπίθετε.

- 7 Οἱ μὲν ἄρχοντες τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ ἀποκτεινάντων οἱ μὲν ἄλλοι ἤρνοῦντο μὴ αὐτόχειρες γεγενῆσθαι· εἷς δὲ ὡμολογῆκει, καὶ τῆς ἀπολογίας ὧδέ πως ἤρχετο. Ἄλλ' ὑπερορᾶν μὲν, ὧ Ἐθηβαῖοι, οὐ δυνατὸν ὑμῶν ἀνδρὶ ὃς εἰδείη κυρίους [μὲν] ὄντας ὅ τι βούλεσθε αὐτῷ χρῆσθαι· τίνι μὴν πιστεύων ἐνθάδε ἀπέκτεινα τὸν ἄνδρα; εὖ ἴστε ὅτι πρῶτον μὲν τῷ νομίζειν δίκαιον ποιεῖν, ἔπειτα δὲ τῷ ὑμᾶς ὀρθῶς γνώσεσθαι· ἦδειν γὰρ ὅτι καὶ ὑμεῖς τοὺς περὶ Ἀρχίαν καὶ Ἰπάτην, οὓς ἐλάβετε ὅμοια Εὐφροῦνι πεποιηκότας, οὐ ψῆφον ἀνεμίνατε, ἀλλὰ ὁπότε πρῶτον ἐδυνάσθητε ἐτιμωρήσασθε, νομίζοντες τῶν τε περιφανῶς ἀνοσιῶν καὶ τῶν φανερῶς προδοτῶν καὶ τυραννεῖν ἐπιχειρούντων ὑπὸ πάντων
- 8 ἀνθρώπων θάνατον κατεγνώσθαι. οὐκουν καὶ Εὐφρων πᾶσι τούτοις ἔνοχος ἦν; παραλαβὼν μὲν γὰρ τὰ ἱερὰ μεστὰ καὶ ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν ἀναθημάτων κενὰ πάντων τούτων ἀπέδειξε. προδότης γε μὴν τίς ἂν περι-

φανέστερος Εὐφρονος εἶη, ὃς φιλαίτατος μὲν ὢν Λακε-
 δαιμονίοις ὑμᾶς ἀντ' ἐκείνων εἴλετο· πιστὰ δὲ δούς καὶ
 λαβὼν παρ' ὑμῶν πάλιν προῦδωκεν ὑμᾶς καὶ παρέδωκε
 τοῖς ἐναντίοις τὸν λιμένα; καὶ μὴν πῶς οὐκ ἀπρο-
 φασίστως τύραννος ἦν, ὃς δούλους μὲν οὐ μόνον ἐλευ-
 θέρους ἀλλὰ καὶ πολίτας ἐποίει, ἀπεκτίννυε δὲ καὶ
 ἐφυγάδευε καὶ χρήματα ἀφηρεῖτο οὐ τοὺς ἀδικοῦντας,
 ἀλλ' οὓς αὐτῷ ἐδόκει; οὔτοι δὲ ἦσαν οἱ βέλτιστοι.
 αὐθις δὲ μετὰ τῶν ἐναντιωτάτων ὑμῶν Ἀθηναίων 9
 κατελθὼν εἰς τὴν πόλιν ἐναντία μὲν ἔθετο τὰ ὄπλα
 τῷ παρ' ὑμῶν ἀρμοστῇ· ἐπεὶ δ' ἐκεῖνον οὐκ ἐδυνάσθη
 ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἐκβαλεῖν, συσκευασάμενος χρήματα
 δεῦρο ἀφίκετο. καὶ εἰ μὲν ὄπλα ἡθροικῶς ἐφάνη ἐφ'
 ὑμᾶς, καὶ χάριν ἂν μοι εἴχετε, εἰ ἀπέκτεινα αὐτόν· ὃς
 δὲ χρήματα ἤλθε παρασκευασάμενος, ὡς τούτοις ὑμᾶς
 διαφθερῶν καὶ πείσων πάλιν κύριον αὐτὸν ποιῆσαι
 τῆς πόλεως, τούτῳ ἐγὼ τὴν δίκην ἐπιθεῖς πῶς ἂν
 δικαίως ὑφ' ὑμῶν ἀποθάνοιμι; καὶ γὰρ οἱ μὲν ὄπλοις
 βιασθέντες βλάπτονται μὲν, οὐ μέντοι ἄδικοί γε ἀνα-
 φαίνονται· οἱ δὲ χρήμασι παρὰ τὸ βέλτιστον διαφθα-
 ρέντες ἅμα μὲν βλάπτονται, ἅμα δὲ αἰσχύνη περι-
 πίπτουσιν. εἰ μὲν τοίνυν ἐμοὶ μὲν πολέμιος ἦν, ὑμῶν 10
 δὲ φίλος, κἀγὼ ὁμολογῶ μὴ καλῶς ἂν μοι ἔχειν παρ'
 ὑμῶν τοῦτον ἀποκτεῖναι· ὁ δὲ ὑμᾶς προδιδούς τί ἐμοὶ
 πολεμιώτερος ἦν ἢ ὑμῶν; ἀλλὰ νῆ Δία, εἶποι ἂν τις,
 ἐκὼν ἤλθε. ποῦ ἔχων Ἑλλησι σπονδὰς ἀποδειξαι ἢ
 προδόταις ἢ παλιαντομόλοις ἢ τυράννοις; κἀτα εἰ
 μὲν ἀπεχόμενον τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀπέκτεινέ τις
 αὐτόν, ἐπαίνου ἂν ἐτύγχανε· νῦν δὲ ὅτε πάλιν ἤλθεν
 ἄλλα πρὸς τοῖς πρόσθεν κακὰ ποιήσων, οὐ δικαίως φησὶ
 τις αὐτὸν τεθνάναι; πρὸς δὲ τούτοις ἀναμνήσθητε 11

ὅτι καὶ ἐψηφίσασθε δήπου τοὺς φυγάδας ἀγωγίμους εἶναι ἐκ πασῶν τῶν συμμαχίδων. ὅστις δὲ ἄνευ κοινοῦ τῶν συμμάχων δόγματος κατέρχεται φυγάς, τοῦτον ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ὅπως οὐ δίκαιόν ἐστιν ἀποθνήσκειν; ἐγὼ φημι, ὦ ἄνδρες, ἀποκτείναντας μὲν ὑμᾶς ἐμὲ τιμωρηκότας ἔσεσθαι ἀνδρὶ τῷ πάντων ὑμῖν πολεμικότητῳ, γνόντας δὲ δίκαια πεποιηκέναι αὐτοὺς τιμωρηκότας φανεῖσθαι ὑπὲρ τε ὑμῶν αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν συμμάχων ἀπάντων.

12 Οἱ μὲν οὖν Θηβαῖοι ταῦτα ἀκούσαντες ἐγνώσαν δίκαια τὸν Εὐφρονα πεπονθέναι· οἱ μὲντοι πολῖται αὐτοῦ ὡς ἄνδρα ἀγαθὸν κομισάμενοι ἐθαπᾶν τε ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ὡς ἀρχηγέτην τῆς πόλεως σέβονται. [οὕτως, ὡς εἴκεν, οἱ πλεῖστοι ὀρίζονται τοὺς εὐεργέτας ἑαυτῶν ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι.]

IV. Καὶ τὰ μὲν περὶ Εὐφρονος εἴρηται· ἐγὼ δὲ ἐνθεν εἰς ταῦτα ἐξέβην ἐπάνειμι. ἔτι γὰρ τειχιζόντων τῶν Φλειασίων τὴν Θυαμίαν καὶ τοῦ Χάρητος ἔτι παρόντος Ὠρωπὸς ὑπὸ τῶν φευγόντων κατελήφθη . . . στρατευσαμένων δὲ πάντων Ἀθηναίων ἐπ' αὐτὸν καὶ τὸν Χάρητα μεταπεμψαμένων ἐκ τῆς Θυαμίας, ὁ μὲν λιμὴν αὐτῷ τῶν Σικωνίων πάλιν ὑπ' αὐτῶν τε τῶν πολιτῶν καὶ τῶν Ἀρκάδων ἀλίσχεται· τοῖς δ' Ἀθηναίοις οὐδεὶς τῶν συμμάχων ἐβοήθησεν, ἀλλ' ἀνεχώρησαν Θηβαίοις παρακαταθέμενοι τὸν Ὠρωπὸν μέχρι δίκης.

2 Καταμαθῶν δὲ ὁ Λυκομήδης μεμφομένους τοὺς Ἀθηναίους τοῖς συμμαχοῖς, ὅτι αὐτοὶ μὲν πολλὰ πράγματα εἶχον δι' ἐκείνους, ἀντεβοήθησε δ' αὐτοῖς οὐδεὶς, πείθει τοὺς μυρίους πράττειν περὶ συμμαχίας πρὸς αὐτούς. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐδυσχέραινον τινες τῶν Ἀθηναίων τὸ Λακεδαιμονίοις ὄντας φίλους γενέσθαι

τοῖς ἐναντίοις αὐτῶν συμμάχοις· ἐπειδὴ δὲ λογιζόμενοι ἠύρισκον οὐδὲν μείον Λακεδαιμονίοις ἢ σφίσιν ἀγαθὸν τὸ Ἀρκάδας μὴ προσδεῖσθαι Θηβαίων, οὕτω δὴ προσεδέχοντο τὴν τῶν Ἀρκάδων συμμαχίαν. καὶ Λυκο- 3
μῆδης ταῦτα πράττων, ἀπιὼν Ἀθήνηθεν δαιμονιώτατα ἀποθνήσκει. ὄντων γὰρ παμπόλλων πλοίων, ἐκλεξάμενος τούτων ὃ ἐβούλετο, καὶ συνθέμενος τοῖς ναύταις ἀποβιβάσαι ὅποι αὐτὸς κελεύοι, εἴλετο ἐνταῦθα ἐκβῆναι ἔνθα οἱ φυγάδες ἐτύγγανον ὄντες. κάκεινος μὲν οὕτως ἀποθνήσκει, ἢ μέντοι συμμαχία ὄντως ἐπεραίνεται.

Εἰπόντος δὲ Δημοτίωνος ἐν τῷ δήμῳ τῶν Ἀθη- 4
ναίων ὡς ἢ μὲν πρὸς τοὺς Ἀρκάδας φιλία καλῶς αὐτῷ δοκοίη πράττεσθαι, τοῖς μέντοι στρατηγοῖς προστάξαι ἔφη χρῆναι ὅπως καὶ Κόρινθος σῶα ἦ τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων· ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Κορίνθιοι, ταχὺ πέμψαντες ἱκανοὺς φρουροὺς ἑαυτῶν πάντοσε ὅπου Ἀθηναῖοι ἐφρούρουιν εἶπαν αὐτοῖς ἀπιέναι, ὡς οὐδὲν ἔτι δεόμενοι φρουρῶν. οἱ δ' ἐπέειθοντο. ὡς δὲ συνῆλθον οἱ ἐκ τῶν φρουρίων Ἀθηναῖοι εἰς τὴν πόλιν, ἐκήρυξαν οἱ Κορίνθιοι, εἴ τις ἀδικᾷτο Ἀθηναίων, ἀπογράφεσθαι, ὡς ληψομένους τὰ δίκαια. οὕτω δὲ 5
τούτων ἐχόντων Χάρης ἀφικνεῖται μετὰ ναυτικοῦ πρὸς Κεγχρειάς. ἐπεὶ δὲ ἔγνω τὰ πεπραγμένα, ἔλεξεν ὅτι ἀκούσας ἐπιβουλεύεσθαι τῇ πόλει βοηθῶν παρεῖναι. οἱ δ' ἐπαινέσαντες αὐτὸν οὐδὲν τι μᾶλλον ἐδέχοντο τὰς ναῦς εἰς τὸν λιμένα, ἀλλ' ἀποπλεῖν ἐκέλευον· καὶ τοὺς ὀπλίτας δὲ τὰ δίκαια ποιήσαντες ἀπέπεμψαν. ἐκ μὲν οὖν τῆς Κορίνθου οἱ Ἀθηναῖοι οὕτως ἀπηλλάγησαν. τοῖς μέντοι Ἀρκάσι πέμπειν ἠαγκάζοντο τοὺς ἰππέας 6
ἐπικούρους διὰ τὴν συμμαχίαν, εἴ τις στρατεύοιτο ἐπὶ τὴν Ἀρκαδίαν· τῆς δὲ Λακωνικῆς οὐκ ἐπέβαινον ἐπὶ πολέμῳ.

Τοῖς δὲ Κορινθίοις ἐνθυμουμένοις ὡς χαλεπῶς ἔχοι
 αὐτοὺς σωθῆναι, κρατουμένους μὲν καὶ πρόσθεν κατὰ
 γῆν, προσγεγεννημένων δὲ αὐτοῖς Ἀθηναίων ἀνεπιτη-
 δειῶν, ἔδοξεν ἀθροίζειν καὶ πεζοὺς καὶ ἱππέας μισθο-
 φόρους. ἡγούμενοι δὲ τούτων, ἅμα μὲν τὴν πόλιν
 ἐφύλαττον, ἅμα δὲ πολλὰ τοὺς πλησίον πολεμίους
 κακῶς ἐποίουν· εἰς μέντοι Θήβας ἔπεμψαν ἐπερησο-
 7 μένους εἰ τύχοιεν ἂν ἐλθόντες εἰρήνης. ἐπεὶ δὲ οἱ
 Θηβαῖοι ἰέναι ἐκέλευον, ὡς ἐσομένης, ἐδεήθησαν οἱ
 Κορίνθιοι ἑᾶσαι σφᾶς ἐλθεῖν καὶ ἐπὶ τοὺς συμμαχοὺς,
 ὡς μετὰ μὲν τῶν βουλομένων ποιησόμενοι τὴν εἰρήνην,
 τοὺς δὲ πόλεμον αἰρουμένους ἐάσοντες πολεμεῖν. ἐφέν-
 των δὲ καὶ ταῦτα πράττειν τῶν Θηβαίων, ἐλθόντες
 8 εἰς Λακεδαίμονα οἱ Κορίνθιοι εἶπον· Ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες
 Λακεδαιμόνιοι, πρὸς ὑμᾶς πάρεσμεν ὑμέτεροι φίλοι,
 καὶ ἀξιοῦμεν, εἰ μὲν τινα ὁρᾶτε σωτηρίαν ἡμῖν, ἐὰν
 διακαυτερωμένοι πολεμοῦντες, διδάξαι καὶ ἡμᾶς· εἰ δὲ
 ἀπόρως γινώσκετε ἔχοντα τὰ ἡμέτερα, εἰ μὲν καὶ
 ὑμῖν συμφέρει, ποιήσασθαι μεθ' ἡμῶν τὴν εἰρήνην· ὡς
 οὐδὲ μετ' οὐδένων ἂν ἦδιον ἢ μεθ' ὑμῶν σωθείημεν·
 εἰ μὲντοι ὑμεῖς λογίζεσθε συμφέρειν ὑμῖν πολεμεῖν,
 δεόμεθα ὑμῶν ἑᾶσαι ἡμᾶς εἰρήνην ποιήσασθαι. σωθέν-
 τες μὲν γὰρ ἴσως ἂν αὐτίς ἔτι ποτὲ ἐν καιρῷ ὑμῖν
 γενοίμεθα· ἐὰν δὲ νῦν ἀπολώμεθα, δῆλον ὅτι οὐδέποτε
 9 χρήσιμοι ἔτι ἐσόμεθα. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Λακε-
 δαιμόνιοι τοῖς τε Κορινθίοις συνεβούλευον τὴν εἰρήνην
 ποιήσασθαι καὶ τῶν ἄλλων συμμαχῶν ἐπέτρεψαν τοῖς
 μὴ βουλομένοις σὺν ἑαυτοῖς πολεμεῖν ἀναπαύεσθαι·
 αὐτοὶ δ' ἔφασαν πολεμοῦντες πράξειν ὅ τι ἂν τῷ θεῷ
 φίλον ἦ· ὑπήσασθαι δὲ οὐδέποτε, ἦν παρὰ τῶν πατέ-
 10 ρων παρέλαβον Μεσσήνην, ταύτης στερηθῆναι. οἱ οὖν

Κορίνθιοι ἀκούσαντες ταῦτα ἐπορεύοντο εἰς τὰς Θήβας ἐπὶ τὴν εἰρήνην. οἱ μὲντοι Θηβαῖοι ἤξιουν αὐτοὺς καὶ συμμαχίαν ὁμνύναι· οἱ δὲ ἀπεκρίναντο ὅτι ἢ μὲν συμμαχία οὐκ εἰρήνη, ἀλλὰ πολέμου μεταλλαγὴ εἶη· εἰ δὲ βούλοιντο, παρεῖναι ἔφασαν τὴν δικαίαν εἰρήνην ποιησόμενοι. ἀγασθέντες δὲ αὐτοὺς οἱ Θηβαῖοι, ὅτι καίπερ ἐν κινδύνῳ ὄντες οὐκ ἤθελον τοῖς εὐεργέταις εἰς πόλεμον καθίστασθαι, συνεχώρησαν αὐτοῖς καὶ Φλειασίοις καὶ τοῖς ἑλθούσι μετ' αὐτῶν εἰς Θήβας τὴν εἰρήνην ἐφ' ᾧτε ἔχειν τὴν ἑαυτῶν ἐκάστους. καὶ ἐπὶ τούτοις ὠμόσθησαν οἱ ὄρκοι. οἱ μὲν δὴ Φλειάσιοι, 11 ἐπεὶ οὕτως ἡ ξύμβασις ἐγένετο, εὐθύς ἀπῆλθον ἐκ τῆς Θυαμίας· οἱ δὲ Ἀργεῖοι ὁμόσαντες ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τούτοις εἰρήνην ποιήσεσθαι, ἐπεὶ οὐκ ἐδύνατο καταπραῖξαι ὥστε τοὺς τῶν Φλειασίων φυγάδας μένειν ἐν τῷ Τρικάρανῳ ὡς ἐν τῇ ἑαυτῶν πόλει ἔχοντας, παραλαμβάνοντες ἐφρούρουν, φάσκοντες σφετέραν τὴν γῆν ταύτην εἶναι, ἣν ὀλίγῳ πρότερον ὡς πολεμίαν οὐσαν ἐδήουν, καὶ δίκας τῶν Φλειασίων προκαλουμένων οὐκ ἐδίδοσαν.

Σχεδὸν δὲ περὶ τοῦτον τὸν χρόνον τετελευτηκότος 12 ἤδη τοῦ πρόσθεν Διουυσίου ὁ υἱὸς αὐτοῦ πέμπει βοήθειαν τοῖς Λακεδαιμονίοις δώδεκα τριήρεις καὶ ἄρχοντα αὐτῶν Τιμοκράτην. οὗτος δ' οὖν ἀφικόμενος συνεξαίρει αὐτοῖς Σελλασίαν· καὶ τοῦτο πράξας ἀπέπλευσεν οἴκαδε.

Μετὰ δὲ τοῦτο οὐ πολλῷ ὕστερον καταλαμβάνουσιν οἱ Ἠλεῖοι Λασιῶνα, τὸ μὲν παλαιὸν ἑαυτῶν ὄντα, ἐν δὲ τῷ παρόντι συντελοῦντα εἰς τὸ Ἀρκαδικόν. οἱ μὲν- 13 τοι Ἀρκαδες οὐ παρωλιγόρησαν, ἀλλ' εὐθύς παραγγείλαντες ἐβοήθουν. ἀντεβοήθησαν δὲ καὶ τῶν Ἠλείων

οἱ τριακόσιοι, καὶ ἔτι τετρακόσιοι. ἀντεστρατοπεδευμένων δὲ τὴν ἡμέραν ἐν ἐπιπεδεστέρω χωρίῳ τῶν Ἑλλείων τῆς νυκτὸς οἱ Ἀρκάδες ἀναβαίνουνσιν ἐπὶ τὴν τοῦ ὑπὲρ τῶν Ἑλλείων ὄρους κορυφὴν· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ κατέβαινον ἐπὶ τοὺς Ἑλλείους. οἱ δὲ ἰδόντες ἅμα μὲν ἐξ ὑπερδεξίου προσιόντας, ἅμα δὲ πολλαπλασίους, ἐκ πολλοῦ μὲν ἀπελθεῖν ἠσχύνθησαν, ὁμοσε δ' ἤλθον καὶ εἰς χεῖρας δεξιόμενοι ἔφυγον· καὶ πολλοὺς μὲν ἄνδρας, πολλὰ δὲ ὄπλα ἀπώλεσαν, κατὰ δυσχωρίας ἀποχωροῦντες.

- 14 Οἱ δὲ Ἀρκάδες διαπραξάμενοι ταῦτα ἐπορεύοντο ἐπὶ τὰς τῶν Ἀκρωρείων πόλεις. λαβόντες δὲ ταύτας πλὴν Θραύστου ἀφικνοῦνται εἰς Ὀλυμπίαν, καὶ περισταυρώσαντες τὸ Κρόνιον ἐνταῦθα ἐφρούρουν καὶ ἐκράτουν τοῦ Ὀλυμπιακοῦ ὄρους· ἔλαβον δὲ καὶ Μαργανέας ἐνδόντων τινῶν. οὕτω δὲ προκεχωρηκότων οἱ μὲν Ἑλλεῖοι αὖ παντάπασιν ἠθύμησαν, οἱ δὲ Ἀρκάδες ἔρχονται ἐπὶ τὴν πόλιν. καὶ μέχρι μὲν τῆς ἀγορᾶς ἤλθον· ἐκεῖ μέντοι ὑποστάντες οἱ τε ἵππεις καὶ οἱ ἄλλοι αὐτῶν ἐκβάλλουσί τε αὐτοὺς καὶ ἀπέκτεινάν
- 15 τινας καὶ τροπαῖον ἐστῆσαντο. ἦν μὲν οὖν καὶ πρότερον διαφορὰ ἐν τῇ Ἥλιδι. οἱ μὲν γὰρ περὶ Χάροπον τε καὶ Θρασωνίδα καὶ Ἀργεῖον εἰς δημοκρατίαν ἤγουν τὴν πόλιν, οἱ δὲ περὶ Εὐάλκαν τε καὶ Ἰππίαν καὶ Στρατόλαν εἰς ὀλιγαρχίαν. ἐπεὶ δ' οἱ Ἀρκάδες μεγάλην δύναμιν ἔχοντες σύμμαχοι ἐδόκουν εἶναι τοῖς δημοκρατεῖσθαι βουλομένοις, ἐκ τούτου δὴ θρασύτεροι οἱ περὶ τὸν Χάροπον ἦσαν, καὶ συνθέμενοι τοῖς Ἀρ-
- 16 κάσιν ἐπιβοηθεῖν καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν. οἱ δ' ἵππεις καὶ οἱ τριακόσιοι οὐκ ἐμέλλησαν, ἀλλ' εὐθύς ἐχώρουν ἄνω, καὶ ἐκκρούουσιν αὐτούς· ὥστ' ἔφυγον

σὺν τῷ Ἀργεῖῳ καὶ Χαρόπῳ τῶν πολιτῶν περὶ τετρακοσίους. οὐ πολὺ δ' ὕστερον οὗτοι παραλαβόντες τῶν Ἀρκάδων τινὰς καταλαμβάνουσι Πύλον. καὶ πολλοὶ μέντοι πρὸς αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως ἀπῆσαν τοῦ δήμου, ἅτε χωρίον τε καλὸν καὶ μεγάλην ῥώμην τὴν τῶν Ἀρκάδων σύμμαχον ἔχοντας. ἐνέβαλον δὲ καὶ ὕστερον εἰς τὴν χώραν τὴν τῶν Ἡλείων οἱ Ἀρκάδες, ὑπὸ τῶν φευγόντων ἀναπειθόμενοι ὡς ἡ πόλις προσχωρήσοιτο. ἀλλὰ τότε μὲν οἱ Ἀχαιοὶ φίλοι γεγεννημένοι τοῖς Ἡλείοις 17 τὴν πόλιν αὐτῶν διεφύλαξαν· ὥστε οἱ Ἀρκάδες οὐδὲν ἄλλο πράξαντες ἢ δηλώσαντες αὐτῶν τὴν χώραν ἀπῆλθον. εὐθύς μέντοι ἐκ τῆς Ἡλείας ἐξιόντες, αἰσθόμενοι τοὺς Πελληνέας ἐν Ἥλιδι ὄντας, νυκτὸς μακροτάτην ὁδὸν ἐλθόντες καταλαμβάνουσιν αὐτῶν Ὀλουρον· ἦδη γὰρ πάλιν προσεκεχωρήκασαν οἱ Πελληνεῖς εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων συμμαχίαν. ἐπεὶ δ' ἦσθοντο τὰ 18 περὶ Ὀλούρου, περιελθόντες αὖ καὶ οὗτοι ὄπη ἐδύναντο εἰς τὴν αὐτῶν πόλιν Πελλήνην εἰσῆλθον. καὶ ἐκ τούτου δὴ ἐπολέμουν τοῖς ἐν Ὀλούρῳ Ἀρκάσι τε καὶ τῷ ἑαυτῶν παντὶ δήμῳ μάλα ὀλίγοι ὄντες· ὅμως δὲ οὐ πρόσθεν ἐπαύσαντο πρὶν ἐξεπολιόρησαν τὸν Ὀλουρον.

Οἱ δ' αὖ Ἀρκάδες πάλιν ποιοῦνται ἄλλην στρατείαν 19 εἰς τὴν Ἥλιον. μεταξὺ δὲ Κυλλήνης καὶ τῆς πόλεως στρατοπεδευόμενοις αὐτοῖς ἐπιτίθενται οἱ Ἡλείοι, ὑποστάντες δὲ οἱ Ἀρκάδες ἐνίκησαν αὐτούς. καὶ Ἀνδρόμαχος μὲν ὁ Ἡλείος ἵππαρχος, ὅσπερ αἴτιος ἐδόκει εἶναι τὴν μάχην συνάψαι, αὐτὸς αὐτὸν διέφθειρεν· οἱ δ' ἄλλοι εἰς τὴν πόλιν ἀπεχώρησαν. ἀπέθανε δὲ ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ παραγενόμενος καὶ Σωκλείδης ὁ Σπαρτιάτης· ἦδη γὰρ τότε οἱ Λακεδαιμόνιοι σύμμαχοι τοῖς Ἡλείοις ἦσαν. πιεζόμενοι δὲ οἱ Ἡλείοι ἐν τῇ ἑαυτῶν, 20

ἡξιούν και τοὺς Λακεδαιμονίους πέμποντες πρόσβεις
 ἐπιστρατεύειν τοῖς Ἀρκάσι, νομίζοντες οὕτως ἂν μά-
 λιστα ἀποκαμῆν τοὺς Ἀρκάδας, εἰ ἀμφοτέρωθεν πο-
 λεμοῖντο. καὶ ἐκ τούτου δὴ Ἀρχίδαμος στρατεύεται
 μετὰ τῶν πολιτῶν, καὶ καταλαμβάνει Κρωμμον. κατα-
 λιπὼν δ' ἐν αὐτῷ φρουρὰν τῶν δώδεκα λόχων τρεῖς,
 21 οὕτως ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησεν. οἱ μὲντοι Ἀρκάδες, ὥσπερ
 ἔτυχον ἐκ τῆς εἰς Ἥλιον στρατείας συνειλεγμένοι, βοηθή-
 σαντες περιεσταύρωσαν τὸν Κρωμμον διπλῶ σταυρώ-
 ματι, καὶ ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες ἐπολιόρκουν τοὺς ἐν τῷ
 Κρωμμῷ. χαλεπῶς δὲ ἡ τῶν Λακεδαιμονίων πόλις
 φέρουσα ἐπὶ τῇ πολιορκίᾳ τῶν πολιτῶν, ἐκπέμπει στρα-
 τιάν. ἤγρεῖτο δὲ καὶ τότε Ἀρχίδαμος. ἐλθὼν δὲ ἐδήγῃ
 καὶ τῆς Ἀρκαδίας ὅσα ἐδύνατο καὶ τῆς Σκιριτίδος, καὶ
 πάντα ἐποίει ὅπως, εἰ δύναιτο, ἀπαγάγοι τοὺς πολιορ-
 κοῦντας. οἱ δὲ Ἀρκάδες οὐδέν τι μᾶλλον ἐκινουῖντο,
 22 ἀλλὰ ταῦτα πάντα παρεώρων. κατιδὼν δέ τινα λόφον
 ὁ Ἀρχίδαμος, δι' οὗ τὸ ἔξω σταύρωμα περιεβέβληντο
 οἱ Ἀρκάδες, ἐνόμισεν ἐλεῖν ἂν τοῦτον, καὶ εἰ τούτου
 κρατήσειεν, οὐκ ἂν δύνασθαι μένειν τοὺς ὑπὸ τοῦτον
 πολιορκοῦντας. κύκλῳ δὲ περιάγοντος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦτο
 τὸ χωρίον, ὡς εἶδον οἱ προθέοντες τοῦ Ἀρχιδάμου
 πελτασταὶ τοὺς ἐπαρίτους ἔξω τοῦ σταυρώματος, ἐπι-
 τίθενται αὐτοῖς, καὶ οἱ ἰππεῖς συνεμβάλλειν ἐπειρῶντο.
 οἱ δ' οὐκ ἐνέκλιναν, ἀλλὰ συντεταγμένοι ἡσυχίαν εἶχον.
 οἱ δ' αὖ πάλιν ἐνέβαλον. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ τότε ἐνέκλιναν,
 ἀλλὰ καὶ ἐπῆσαν, ἤδη οὔσης πολλῆς κραυγῆς, ἐβροήθει
 δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀρχίδαμος, ἐκτραπόμενος κατὰ τὴν ἐπὶ
 Κρωμμον φέρουσαν ἀμαξιτόν, εἰς δύο ἄγων, ὥσπερ
 23 ἐτύγγανεν ἔχων. ὡς δ' ἐπλησίασαν ἀλλήλοις, οἱ μὲν σὺν
 τῷ Ἀρχιδάμῳ κατὰ κέρας, ἅτε καθ' ὁδὸν πορευόμενοι,

οἱ δ' Ἀρκάδες ἀθρόοι συνασπιδουῦντες, ἐν τούτῳ οὐκέτι ἐδύναντο οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀντέχειν τῷ τῶν Ἀρκάδων πλήθει, ἀλλὰ ταχὺ μὲν ὁ Ἀρχίδαμος ἐτέρωτο τὸν μηρὸν διαμπάξ, ταχὺ δὲ οἱ μαχόμενοι πρὸ αὐτοῦ ἀπέθνησκον, Πολυαινίδας τε καὶ Χίλων ὁ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀρχίδαμου ἔχων, καὶ οἱ πάντες δὲ αὐτῶν τότε ἀπέθανον οὐκ ἔλαττον τῶν τριάκοντα. ὡς δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν 24 ἀναχωροῦντες εἰς τὴν εὐρουχωρίαν ἐξῆλθον, ἐνταῦθα δὴ Λακεδαιμόνιοι ἀντιπαρετάξαντο. καὶ μὴν οἱ Ἀρκάδες, ὥσπερ εἶχον, συντεταγμένοι ἔστασαν, καὶ πλήθει μὲν ἐλείποντο, εὐθυμότερον δὲ πολὺ εἶχον, ἐπεληλυθότες ἀποχωροῦσι καὶ ἄνδρας . . . ἀπεκτονότες. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι μάλα ἀθύμως εἶχον, τετρωμένον μὲν ὄρωντες τὸν Ἀρχίδαμον, ἀκηκοότες δὲ τὰ ὀνόματα τῶν τεθνηκότων, ἀνδρῶν τε ἀγαθῶν καὶ σχεδὸν τῶν ἐπιφανεστιάτων. ὡς δὲ πλησίον ὄντων ἀναβοήσας τις τῶν πρεσβυτέρων 25 εἶπε· Τί δεῖ ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες, μάχεσθαι, ἀλλ' οὐ σπεισαμένους διαλυθῆναι; ἄσμενοι δὴ ἀμφοτέροι ἀκούσαντες ἐσπείσαντο. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τοὺς νεκροὺς ἀνελόμενοι ἀπῆλθον, οἱ δ' Ἀρκάδες ἐπαναχωρήσαντες ἐνθα τὸ πρῶτον ἤροξαντο ἐπιέναι τροπαῖον ἐστήσαντο.

Ὡς δὲ οἱ Ἀρκάδες περὶ τὸν Κρωμμον ἦσαν, οἱ ἐκ 26 τῆς πόλεως Ἡλείοι πρῶτον μὲν ἰόντες ἐπὶ τὴν Πύλον περιτυγχάνουσι τοῖς Πυλίοις ἀποκεκρουμένοις ἐκ τῶν Θαλαμῶν. καὶ προσελαύνοντες οἱ Ἰππεῖς τῶν Ἡλείων ὡς εἶδον αὐτούς, οὐκ ἐμέλλησαν, ἀλλ' εὐθύς ἐμβάλουσι, καὶ τοὺς μὲν ἀποκτιννύουσιν, οἱ δὲ τινες αὐτῶν καταφεύγουσιν ἐπὶ γήλοφον. ἐπεὶ μέντοι ἦλθον οἱ πεξοί, ἐκκόπτουσι καὶ τοὺς ἐπὶ τῷ λόφῳ, καὶ τοὺς μὲν αὐτοῦ ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἔλαβον

ἐγγὺς διακοσίων. καὶ ὅσοι μὲν ξένοι ἦσαν αὐτῶν, ἀπέδοντο, ὅσοι δὲ φυγάδες, ἀπέσφαιτον. μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς τε Πυλίους, ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, σὺν αὐτῷ τῷ χωρίῳ αἰρουῦσι, καὶ τοὺς Μαργανέας
 27 ἀναλαμβάνουσι. καὶ μὴν οἱ Λακεδαιμόνιοι ὕστερον αὖ ἐλθόντες νυκτὸς ἐπὶ τὸν Κρωμμον ἐπικρατοῦσι τοῦ σταυρώματος, τοῦ κατὰ τοὺς Ἀργεῖους καὶ τοὺς πολιορκουμένους [τῶν Λακεδαιμονίων] εὐθὺς ἐξεκάλουν. ὅσοι μὲν οὖν ἐγγύτατά τε ἐτύγχανον ὄντες καὶ ὠξυλάβησαν, ἐξῆλθον· ὀπόσους δὲ ἔφθασαν πολλοὶ τῶν Ἀρκάδων συμβοηθήσαντες, ἀπεκλείσθησαν ἔνδον καὶ ληφθέντες διενεμήθησαν. καὶ ἔν μὲν μέρος ἔλαβον Ἀργεῖοι, ἔν δὲ Θηβαῖοι, ἔν δὲ Ἀρκάδες, ἔν δὲ Μεσσήνιοι. οἱ δὲ σύμπαντες ληφθέντες Σπαρτιατῶν τε καὶ περιοίκων πλείους τῶν ἑκατὸν ἐγένοντο.

28 Ἐπεὶ γε μὴν οἱ Ἀρκάδες ἐσχόλασαν ἀπὸ τοῦ Κρωμμου, πάλιν δὴ περὶ τοὺς Ἡλείους εἶχον, καὶ τὴν τε Ὀλυμπίαν ἐρωσμενέστερον ἐφρούρουν, καὶ ἐπιόντος Ὀλυμπιακοῦ ἔτους παρεσκευάζοντο ποιεῖν τὰ Ὀλύμπια σὺν Πισάταις τοῖς πρώτοις φάσκουσι προστῆναι τοῦ ἱεροῦ. ἐπεὶ δὲ ὅ τε μὴν ἦκεν ἐν ᾧ τὰ Ὀλύμπια γίνε-
 29 ται αἶ τε ἡμέραι ἐν αἷς ἢ πανήγυρις ἀθροίζεται, ἐν-
 ταῦθα δὴ οἱ Ἡλεῖοι ἐκ τοῦ φανεροῦ συσκευασάμενοι καὶ παρακαλέσαντες Ἀχαιοὺς ἐπορεύοντο τὴν Ὀλυμπιακὴν
 29 ὁδόν. οἱ δὲ Ἀρκάδες ἐκείνους μὲν οὐκ ἂν ποτε ᾤοντο ἐλθεῖν ἐπὶ σφᾶς, αὐτοὶ δὲ σὺν Πισάταις διετίθεσαν τὴν πανήγυριν. καὶ τὴν μὲν ἵπποδρομίαν ἤδη ἐπεποιήκεσαν καὶ τὰ δρομικὰ τοῦ πεντάθλου. οἱ δ' εἰς πάλην ἀφικόμενοι οὐκέτι ἐν τῷ δρόμῳ, ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ δρόμου καὶ τοῦ βωμοῦ ἐπάλαιον. οἱ γὰρ Ἡλεῖοι σὺν τοῖς ὀπλοῖς παρῆσαν ἤδη εἰς τὸ τέμενος. οἱ δὲ Ἀρκάδες

πορρωτέρω μὲν οὐκ ἀπήντησαν, ἐπὶ δὲ τοῦ Κλαδάου ποταμοῦ παρετάξαντο, ὅς παρὰ τὴν Ἄλτιν καταρρέων εἰς τὸν Ἀλφειὸν ἐμβάλλει. καὶ σύμμαχοι δὲ παρῆσαν αὐτοῖς, ὀπλίται μὲν Ἀργείων εἰς δισχιλίους, Ἀθηναίων δὲ ἰππεῖς περὶ τετρακοσίους. καὶ μὴν οἱ Ἥλεῖοι τὰ πὶ 30 θάτερα τοῦ ποταμοῦ παρετάξαντο, σφαγιασάμενοι δὲ εὐθύς ἐχώρουν. καὶ τὸν πρόσθεν χρόνον εἰς τὰ πολεμικὰ καταφρονούμενοι μὲν ὑπ' Ἀρκάδων καὶ Ἀργείων, καταφρονούμενοι δὲ ὑπ' Ἀχαιῶν καὶ Ἀθηναίων, ὅμως ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ τῶν μὲν συμμάχων ὡς ἀλκιμώτατοι ὄντες ἠγοῦντο, τοὺς δ' Ἀρκάδας, τούτοις γὰρ πρῶτον συνέβαλον, καὶ εὐθύς ἐτρέψαντο, καὶ ἐπιβοηθήσαντας δὲ τοὺς Ἀργείους δεξάμενοι καὶ τούτων ἐκράτησαν. ἐπεὶ μέντοι κατεδίωξαν εἰς τὸ μεταξὺ τοῦ βουλευτη- 31 ρίου καὶ τοῦ τῆς Ἐστίας ἱεροῦ καὶ τοῦ πρὸς ταῦτα προσήκοντος θεάτρου, ἐμάχοντο μὲν οὐδὲν ἦττον καὶ ἐώθουν πρὸς τὸν βωμόν, ἀπὸ μέντοι τῶν στοῶν τε καὶ τοῦ βουλευτηρίου καὶ τοῦ μεγάλου ναοῦ βαλλόμενοι καὶ ἐν τῷ ἰσοπέδῳ μαχόμενοι, ἀποθνήσκουσιν ἄλλοι τε τῶν Ἥλείων καὶ αὐτὸς ὁ τῶν τριακοσίων ἄρχων Στρατόλας. τούτων δὲ πραχθέντων ἀπεχώρησαν εἰς τὸ αὐτῶν στρατόπεδον. οἱ μέντοι Ἀρκάδες καὶ οἱ μετ' 32 αὐτῶν οὕτως ἐπεφόβηντο τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ὥστε οὐδ' ἀνεπαύσαντο τῆς νυκτός, ἐκκόπτοντες τὰ διαπεποννημένα σκηνώματα καὶ ἀποσταυροῦντες. οἱ δ' αὖ Ἥλεῖοι ἐπεὶ τῇ ὑστεραία προσιόντες εἶδον καρτερόν τὸ τεῖχος καὶ ἐπὶ τῶν ναῶν πολλοὺς ἀναβεβηκότας, ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ, τοιοῦτοι γενόμενοι οἴους τὴν ἀρετὴν θεὸς μὲν ἂν ἐμπνεύσας δύναιτο καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἀποδείξαι, ἄνθρωποι δὲ οὐδ' ἂν ἐν πολλῷ χρόνῳ τοὺς μὴ ὄντας ἀλκίμους ποιήσειαν.

- 33 Χρωμένων δὲ τοῖς ἱεροῖς χρήμασι τῶν ἐν τοῖς Ἀρκασίην ἀρχόντων, καὶ ἀπὸ τούτων τοὺς ἐπαρίτους τρεφόντων, πρῶτοι Μαντινεῖς ἀπεψηφίσαντο μὴ χρῆσθαι τοῖς ἱεροῖς χρήμασι. καὶ αὐτοὶ τὸ γιγνόμενον μέρος εἰς τοὺς ἐπαρίτους ἐκ τῆς πόλεως ἐκπορίσαντες ἀπέπιμψαν τοῖς ἄρχουσιν. οἱ δὲ ἄρχοντες φάσκοντες αὐτοὺς λυμᾶνεσθαι τὸ Ἀρκαδικόν, ἀνεκαλοῦντο εἰς τοὺς μυρίους τοὺς προστάτας αὐτῶν· καὶ ἐπεὶ οὐχ ὑπήκουον, κατεδίκασαν αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐπαρίτους ἔπεμπον ὡς ἄξιοντας τοὺς κατακεκριμένους. οἱ μὲν οὖν Μαντινεῖς κλείσαντες
- 34 τὰς πύλας οὐκ ἐδέχοντο αὐτοὺς εἰσῶ. ἐκ δὲ τούτου τάχα δὴ καὶ ἄλλοι τινὲς ἔλεγον ἐν τοῖς μυρίοις ὡς οὐ χρὴ τοῖς ἱεροῖς χρήμασι χρῆσθαι οὐδὲ καταλιπεῖν εἰς τὸν αἰὲ χρόνον τοῖς παισὶν ἔγκλημα τοῦτο πρὸς τοὺς θεούς. ὡς δὲ καὶ ἐν τῷ κοινῷ ἀπέδοξε μηκέτι χρῆσθαι τοῖς ἱεροῖς χρήμασι, ταχὺ δὴ οἱ μὲν οὐκ ἂν δυνάμενοι ἄνευ μισθοῦ τῶν ἐπαρίτων εἶναι διεχέοντο, οἱ δὲ δυνάμενοι παρακελευσάμενοι αὐτοῖς καθίσταντο εἰς τοὺς ἐπαρίτους, ὅπως μὴ αὐτοὶ ἐπ' ἐκείνοις, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐπὶ σφίσιν εἶεν. γνόντες δὲ τῶν ἀρχόντων οἱ διακεχειρικότες τὰ ἱερὰ χρήματα ὅτι εἰ δώσοιεν εὐθύνας, κινδυνεύσοιεν ἀπολέσθαι, πέμπουσιν εἰς Θήβας, καὶ διδάσκουσι τοὺς Θηβαίους ὡς εἰ μὴ στρατεύσειαν,
- 35 κινδυνεύσοιεν οἱ Ἀρκαδὲς πάλιν λακωνίσει. καὶ οἱ μὲν παρεσκευάζοντο ὡς στρατευσόμενοι· οἱ δὲ τὰ κράτιστα τῇ Πελοποννήσῳ βουλιυόμενοι ἔπεισαν τὸ κοινὸν τῶν Ἀρκαδῶν πέμψαντας πρέσβεις εἰπεῖν τοῖς Θηβαίοις μὴ ἰέναι σὺν ὅπλοις εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, εἰ μὴ τι καλοῖεν. καὶ ἅμα μὲν ταῦτα πρὸς τοὺς Θηβαίους ἔλεγον, ἅμα δὲ ἐλογίζοντο ὅτι πολέμου οὐδὲν δέοιεν. τοῦ τε γὰρ ἱεροῦ τοῦ Διὸς προεστάναι οὐδὲν προσδεῖσθαι ἐνόμιζον,

ἀλλ' ἀποδιδόντες ἂν καὶ δικαιοτέρα καὶ ὀσιώτερα ποιεῖν, καὶ τῷ θεῷ οἶεσθαι μᾶλλον ἂν οὕτω χαρίζεσθαι. βουλομένων δὲ ταῦτα καὶ τῶν Ἑλλείων, ἔδοξεν ἀμφοτέροις εἰρήνην ποιήσασθαι· καὶ ἐγένοντο σπονδαί.

Γενομένων δὲ τῶν ὄρκων, καὶ ὁμοσάντων τῶν τε 36
 ἄλλων ἀπάντων καὶ Τεγεατῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ Θηβαίου, ὃς ἐτύγγανεν ἐν Τεγέα ἔχων τριακοσίους ὀπλίτας τῶν Βοιωτῶν, οἱ μὲν ἄλλοι Ἀρκάδες [ἐν τῇ Τεγέα] αὐτοῦ ἐπικαταμείναντες ἐδειπνοποιοῦντό τε καὶ ἠύθυμοῦντο καὶ σπονδὰς καὶ παιᾶνας ὡς εἰρήνης γεγενημένης ἐποιοῦντο, ὃ δὲ Θηβαῖος καὶ τῶν ἀρχόντων οἱ φοβούμενοι τὰς εὐθύνας σὺν τε τοῖς Βοιωτοῖς καὶ τοῖς ὁμογνώμοσι τῶν ἐπαρίτων κλείσαντες τὰς πύλας τοῦ τῶν Τεγεατῶν τείχους, πέμποντες ἐπὶ τοὺς σκηνοῦντας συνελάμβανον τοὺς βελτίστους. ἄτε δὲ ἐκ πασῶν τῶν πόλεων παρόντων τῶν Ἀρκάδων, καὶ πάντων εἰρήνην βουλομένων ἔχειν, πολλοὺς ἔδει τοὺς συλλαμβανομένους εἶναι· ὥστε ταχὺ μὲν αὐτοῖς τὸ δεσμοτήριον μεστὸν ἦν, ταχὺ δὲ ἡ δημοσία οἰκία. ὡς δὲ πολ- 37
 λοι οἱ εἰργόμενοι ἦσαν, πολλοὶ δὲ <οἱ> κατὰ τοῦ τείχους ἐκπεπηδηκότες, ἦσαν δ' οἱ καὶ διὰ τῶν πυλῶν ἀφεῖντο· οὐδεὶς γὰρ οὐδενὶ ὠργίζετο, ὅστις μὴ ᾤετο ἀπολεῖσθαι· ἀπορῆσαι δὴ μάλιστα ἐποίησε τὸν τε Θηβαῖον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ταῦτα πράττοντας ὅτι Μαντινέας, οὓς μάλιστα ἐβούλοντο λαβεῖν, ὀλίγους τινὰς πάνυ εἶχον· διὰ γὰρ τὸ ἐγγὺς τὴν πόλιν εἶναι σχεδὸν πάντες ᾤχοντο οἴκαδε. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο καὶ τὰ πεπραγμένα 38
 ἐπύθοντο οἱ Μαντινεῖς, εὐθύς πέμποντες εἰς τε τὰς ἄλλας Ἀρκαδικὰς πόλεις προηγόρευον ἐν τοῖς ὅπλοις εἶναι καὶ φυλάττειν τὰς παρόδους. καὶ αὐτοὶ δὲ οὕτως ἐποίουν, καὶ ἅμα πέμψαντες εἰς τὴν Τεγέα ἀπήτουν

ὅσους ἔχοιεν ἄνδρας Μαντινέων· καὶ τῶν ἄλλων δὲ Ἄρκαδων οὐδένα ἀξιούν ἔφασαν οὔτε δεδέσθαι οὔτε ἀποθνήσκειν πρὸ δίκης. εἰ δὲ καὶ τινες ἐπαιτιῶντο, ἔλεγον ἐπαγγέλλοντες ὅτι ἢ τῶν Μαντινέων πόλις ἐγγυῶτο ἢ μὴν παρεῖξιν εἰς τὸ κοινὸν τῶν Ἄρκαδων

39 ὁπόσους τις προσκαλοῖτο. ἀκούων οὖν ὁ Θηβαῖος. ἠπόρει τε ὅ τι χρήσαιτο τῷ πράγματι καὶ ἀφήσει πάντας τοὺς ἄνδρας. καὶ τῇ ὑστεραία συγκαλέσας τῶν Ἄρκαδων ὁπόσοι γε δὴ συνελθεῖν ἠθέλησαν, ἀπελογεῖτο ὡς ἔξαπατηθεῖη. ἀκοῦσαι γὰρ ἔφη ὡς Λακεδαιμόνιοι τε εἶεν σὺν τοῖς ὅπλοις ἐπὶ τοῖς ὀρίοις προδιδόναι τε μέλλοιεν αὐτοῖς τὴν Τεγέαν τῶν Ἄρκαδων τινές. οἱ δὲ ἀκούσαντες, ἐκείνον μὲν, καίπερ γιννώσκοντες ὅτι ἐψεύδετο περὶ σφῶν, ἀφίεσαν· πέμψαντες δ' εἰς Θήβας

40 πρέσβεις κατηγόρουν αὐτοῦ ὡς δεῖν ἀποθανεῖν. τὸν δ' Ἐπαμεινώνδαν ἔφασαν, καὶ γὰρ στρατηγῶν τότε ἐτύγχανε, λέγειν ὡς πολὺ ὀρθότερον ποιήσειεν, ὅτι συνελάμβανε τοὺς ἄνδρας ἢ ὅτε ἀφῆκε. τὸ γὰρ ἡμῶν δι' ὑμᾶς εἰς πόλεμον καταστάντων ὑμᾶς ἄνευ τῆς ἡμετέρας γνώμης εἰρήνην ποιεῖσθαι πῶς οὐκ ἂν δικαίως προδοσίαν τις ὑμῶν τοῦτο κατηγοροίη; εὖ δ' ἴστε, ἔφη, ὅτι ἡμεῖς καὶ στρατευσόμεθα εἰς τὴν Ἀρκαδίαν καὶ σὺν τοῖς τὰ ἡμέτερα φρονοῦσι πολεμήσομεν.

v. Ὡς δὲ ταῦτα ἀπηγγέλλθη πρὸς τε τὸ κοινὸν τῶν Ἄρκαδων καὶ κατὰ πόλεις, ἐκ τούτου ἀνελογίζοντο Μαντινεῖς τε καὶ τῶν ἄλλων Ἄρκαδων οἱ κηδόμενοι τῆς Πελοποννήσου, ὡσαύτως δὲ καὶ Ἡλεῖοι καὶ Ἀχαιοί, ὅτι Θηβαῖοι δῆλοι εἶεν βουλόμενοι ὡς ἀσθενεστάτην τὴν Πελοπόννησον εἶναι, ὅπως ὡς ῥᾶστα αὐτὴν κατα-

2 δουλώσαιντο. τί γὰρ δὴ πολεμεῖν ἡμᾶς βούλονται ἢ ἵνα ἡμεῖς μὲν ἀλλήλους κακῶς ποιῶμεν, ἐκείνων δ'

ἀμφότεροι δεόμεθα; ἢ τί λεγόντων ἡμῶν ὅτι οὐ δεόμεθα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι παρασκευάζονται ὡς ἐξιόντες; οὐ δῆλον ὡς ἐπὶ τῷ κακόν τι ἐργάζεσθαι ἡμᾶς στρατεύειν παρασκευάζονται; ἔπεμπον δὲ καὶ Ἀθήναζε βοηθεῖν κελεύοντες· ἐπορεύθησαν δὲ καὶ εἰς Λακεδαίμονα πρέσβεις ἀπὸ τῶν ἐπαρίτων, παρακαλοῦντες Λακεδαιμονίους, εἰ βούλοιντο κοινῇ διακωλύειν, ἄν τινες ἴωσι καταδουλωσόμενοι τὴν Πελοπόννησον. περὶ μέντοι ἡγεμονίας αὐτόθεν διεπράττοντο ὅπως ἐν τῇ ἑαυτῶν ἕκαστοι ἡγήσονται.

Ἐν ὅσῳ δὲ ταῦτ' ἐπράττετο, Ἐπαμεινώνδας ἐξήκει, 4 Βοιωτοὺς ἔχων πάντας καὶ Εὐβοᾶς καὶ Θειταλῶν πολλοὺς παρὰ τε Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν ἐναντίων αὐτῷ. Φωκεῖς μέντοι οὐκ ἠκολούθουν, λέγοντες ὅτι συνθῆκαι σφίσιν [αὐτοῖς] εἶεν, εἴ τις ἐπὶ Θήβας ἴοι, βοηθεῖν, ἐπ' ἄλλους δὲ στρατεύειν οὐκ εἶναι ἐν ταῖς συνθήκαις. ὁ μέντοι Ἐπαμεινώνδας ἐλογίζετο καὶ ἐν Πελοποννήσῳ 5 σφίσιν ὑπάρχειν Ἀργείους τε καὶ Μεσσηνίους καὶ Ἀρκάδων τοὺς τὰ σφέτερα φρονοῦντας. ἦσαν δ' οὗτοι Τεγεᾶται καὶ Μεγαλοπολιταὶ καὶ Ἀσεῦται καὶ Παλλαντιεῖς, καὶ εἴ τινες δὴ πόλεις διὰ τὸ μικραὶ τε εἶναι καὶ ἐν μέσαις ταύταις οἰκεῖν ἠναγκάζοντο. ἐξῆλθε μὲν 6 δὴ ὁ Ἐπαμεινώνδας διὰ ταχείων· ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐν Νεμέᾳ, ἐνταῦθα διέτριβεν, ἐλπίζων τοὺς Ἀθηναίους παριόντας λήψεσθαι καὶ λογιζόμενος μέγα ἂν τοῦτο γενέσθαι τοῖς μὲν σφετέροις συμμάχοις εἰς τὸ ἐπιρρῶσαι αὐτούς, τοῖς δὲ ἐναντίοις εἰς τὸ εἰς ἀθυμίαν ἐμπεσεῖν, ὡς δὲ συνελόντι εἶπεῖν, πᾶν ἀγαθὸν εἶναι Θηβαίοις ὅ τι ἐλαττοῖντο Ἀθηναῖοι. ἐν δὲ τῇ διατριβῇ 7 αὐτοῦ ταύτῃ συνῆσαν πάντες οἱ ὁμοφρονοῦντες εἰς τὴν Μαντίνειαν. ἐπεὶ μέντοι ὁ Ἐπαμεινώνδας ἤκουσε τοὺς

Ἀθηναίους τὸ μὲν κατὰ γῆν πορεύεσθαι ἀπεγνωκένας,
 κατὰ θάλατταν δὲ παρασκευάζεσθαι ὡς διὰ Λακεδαι-
 μονος βοηθήσοντας τοῖς Ἀρκάσιν, οὕτω δὴ ἀφορμήσας
 8 ἐκ τῆς Νεμέας ἀφικνεῖται εἰς τὴν Τεγέαν. εὐτυχῆ μὲν
 οὖν οὐκ ἂν ἔγωγε φήσαιμι τὴν στρατηγίαν αὐτῷ
 γενέσθαι. ὅσα μέντοι προνοίας ἔργα καὶ τόλμης ἐστίν,
 οὐδέν μοι δοκεῖ ἀνὴρ ἐλλίπεῖν. πρῶτον μὲν γὰρ ἔγωγε
 ἐπαινῶ αὐτοῦ ὅτι τὸ στρατόπεδον ἐν τῷ τείχει τῶν
 Τεγεατῶν ἐποίησατο, ἐνθ' ἐν ἀσφαλεστέρω τε ἦν ἢ εἰ
 ἔξω ἐστρατοπεδεύετο καὶ τοῖς πολεμίοις ἐν ἀθροτέρω
 ὅ τι πράττειτο. καὶ παρασκευάζεσθαι δέ, εἴ του ἐδεῖτο,
 ἐν τῇ πέλει ὄντι εὐπορώτερον ἦν. τῶν δ' ἐτέρων ἔξω
 στρατοπεδευομένων ἔξῃν ὄρᾶν, εἴτε τι ὀρθῶς ἐπράτ-
 τειτο εἴτε τι ἡμάρταιον. καὶ μὴν οἴόμενος κρείττων
 9 τῶν ἀντιπάλων εἶναι, ὁπότε ὄρῳη χωρίοις πλεονεκτοῦν-
 τας αὐτούς, οὐκ ἐξήγγετο ἐπιτίθεσθαι ὄρῳν δὲ οὔτε
 πόλιν αὐτῷ προσχωροῦσαν οὐδεμίαν τὸν τε χρόνον
 προβαίνοντα, ἐνόμισε πρακτέον τι εἶναι. εἰ δὲ μή,
 ἀντὶ τῆς πρόσθεν εὐκλείας πολλὴν ἀδοξίαν προσεδέ-
 χετο. ἐπεὶ οὖν κατεμάνθανε περὶ μὲν τὴν Μαντίνειαν
 τοὺς ἀντιπάλους πεφυλαγμένους, μεταπεμπομένους δὲ
 Ἀγησίλαόν τε καὶ πάντας τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ
 ἤσθετο ἐξεστρατευμένον τὸν Ἀγησίλαον καὶ ὄντα ἤδη
 ἐν τῇ Πελλάγη, δειπνοποιήσασθαι παραγγελίας ἤγειτο
 10 τῷ στρατεύματι εὐθύς ἐπὶ Σπάρτην. καὶ εἰ μὴ Κρής
 θείᾳ τινὶ μοίρᾳ προσελθὼν ἐξήγγειλε τῷ Ἀγησιλάῳ
 προσιδὸν τὸ στρατεύμα, ἔλαβεν ἂν τὴν πόλιν ὥσπερ
 νεοτιὰν παντάπασιν ἔρημον τῶν ἀμυνομένων. ἐπεὶ
 μέντοι προπυθόμενος ταῦτα ὁ Ἀγησίλαος ἐφθῆ εἰς τὴν
 πόλιν ἀπελθὼν, διαταξάμενοι οἱ Σπαρτιᾶται ἐφύλατ-
 τον, καὶ μάλα ὀλίγοι ὄντες οἷ τε γὰρ ἵππεῖς αὐτοῖς

πάντες ἐν Ἀρκαδίᾳ ἀπῆσαν καὶ τὸ ξενικὸν καὶ τῶν
 λόχων δώδεκα ὄντων οἱ τρεῖς. ἐπεὶ δ' ἐγένετο Ἐπα- 11
 μεινῶνδας ἐν τῇ πόλει τῶν Σπαρτιατῶν, ὅπου μὲν
 ἐμελλον ἐν τε ἰσοπέδῳ μαχεῖσθαι καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν
 βληθῆσθεσθαι, οὐκ εἰσῆει ταύτῃ, οὐδ' ὅπου γε μηδὲν
 πλέον ἔχοντες μαχεῖσθαι τῶν ὀλίγων πολλοὶ ὄντες.
 ἐνθεν δὲ πλεονεκτεῖν ἂν ἐνόμιζε, τοῦτο λαβὼν τὸ χω-
 ρίον κατέβαινε [καὶ οὐκ ἀνέβαινε] εἰς τὴν πόλιν.
 τό [τε] γε μὴν ἐντεῦθεν γενόμενον ἔξεστι μὲν τὸ 12
 θεῖον αἰτιᾶσθαι, ἔξεστι δὲ λέγειν ὡς τοῖς ἀπονενοημέ-
 νοις οὐδεὶς ἂν ὑποσταίῃ. ἐπεὶ γὰρ ἠγεῖτο Ἀρχίδαμος
 οὐδὲ ἑκατὸν ἔχων ἄνδρας, καὶ διαβάς ὅπερ ἐδόκει τι
 ἔχειν κώλυμα ἐπορεύετο πρὸς ὄρθιον ἐπὶ τοὺς ἀντι-
 πάλους, ἐνταῦθα δὴ οἱ πῦρ πνέοντες, οἱ νευικηκότες
 τοὺς Λακεδαιμονίους, οἱ τῷ παντὶ πλείους καὶ προσέτι
 ὑπερδέξια χωρία ἔχοντες, οὐκ ἐδέξαντο τοὺς περὶ τὸν
 Ἀρχίδαμον, ἀλλ' ἐγκλίνουσι. καὶ οἱ μὲν πρῶτοι τῶν 13
 Ἐπαμεινῶνδου ἀποθνήσκουσιν· ἐπεὶ μέντοι ἀγαλλόμε-
 νοι τῇ νίκῃ ἐδίωξαν οἱ ἐνδοθεν πορρωτέρω τοῦ και-
 ροῦ, οὗτοι αὖ ἀποθνήσκουσι· περιεγέγραπτο γάρ, ὡς
 εἰκεν, ὑπὸ τοῦ θεοῦ μέχρι ὅσου νίκη ἐδέδοτο αὐτοῖς.
 καὶ ὁ μὲν δὴ Ἀρχίδαμος τροπαῖόν τε ἴστατο ἐνθα
 ἐπεκράτησε καὶ τοὺς ἐνταῦθα πεσόντας τῶν πολεμίων
 ὑποσπόνδους ἀπεδίδου. ὁ δ' Ἐπαμεινῶνδας λογιζόμενος 14
 ὅτι βοηθήσοιεν οἱ Ἀρκαῶδες εἰς τὴν Λακεδαίμονα, ἐκεί-
 νοις μὲν οὐκ ἐβούλετο καὶ πᾶσι Λακεδαιμονίοις ὁμοῦ
 γενομένοις μάχεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἠτύχηκόσι, τῶν
 δὲ ἀποτετυχηκότων· πάλιν δὲ πορευθεὶς ὡς ἐδύιατο
 τάχιστα εἰς τὴν Τεγέαν τοὺς μὲν ὀπλίτας ἀνέπαυσε,
 τοὺς δ' ἰππέας ἐπεμψεν εἰς τὴν Μαντινείαν, δεηθεὶς
 αὐτῶν προσκαρτερῆσαι, καὶ διδάσκων ὡς πάντα μὲν

εἰκὸς ἔξω εἶναι τὰ τῶν Μαντινέων βοσκήματα, πάντας
 δὲ τοὺς ἀνθρώπους, ἄλλως τε καὶ σίτου συγκομιδῆς
 15 οὔσης. καὶ οἱ μὲν ὄχοντο· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἱππεῖς
 ὀρμηθέντες ἐξ Ἐλευσίνος ἐδειπνοποιήσαντο μὲν ἐν
 Ἰσθμῷ, διελθόντες δὲ καὶ τὰς Κλεωνὰς ἐτύγχανον
 προσιόντες εἰς τὴν Μαντινείαν καὶ καταστρατοπεδεύ-
 σάμενοι ἐντὸς τείχους ἐν ταῖς οἰκίαις. ἐπεὶ δὲ δῆλοι
 ἦσαν προσελαύνοντες οἱ πολέμιοι, ἐδέοντο οἱ Μαν-
 τινεῖς τῶν Ἀθηναίων ἱππέων βοηθῆσαι, εἴ τι δύ-
 ναιτο· ἔξω γὰρ εἶναι καὶ τὰ βοσκήματα πάντα καὶ
 τοὺς ἐργάτας, πολλοὺς δὲ καὶ παῖδας καὶ γεραιτέρους
 τῶν ἐλευθέρων. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι
 ἐκβοηθοῦσιν, ἔτι ὄντες ἀνάριστοι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ
 16 ἵπποι. ἐνταῦθα δὴ τούτων αὖ τὴν ἀρετὴν τίς οὐκ
 ἂν ἀρασθείη; οἱ καὶ πολὺ πλείους ὄρωντες τοὺς πολε-
 μίους, καὶ ἐν Κορίνθῳ δυστυχήματος γεγενημένου τοῖς
 ἱπεῦσιν οὐδὲν τούτου ὑπελογίσαντο, οὐδ' ὅτι καὶ
 Θηβαίοις καὶ Θετταλοῖς τοῖς κρατίστοις ἱπεῦσιν εἶναι
 δοκοῦσιν ἔμελλον μάχεσθαι, ἀλλ' αἰσχυρόμενοι, εἰ παρ-
 όντες μηδὲν ὠφελίσειαν τοὺς συμμάχους, ὡς εἶδον
 τάχιστα τοὺς πολεμίους, συνέροραξαν, ἐρῶντες ἀνασώ-
 17 σασθαι τὴν πατρίαν δόξαν. καὶ μαχόμενοι αἴτιοι μὲν
 ἐγένοντο τὰ ἔξω πάντα σωθῆναι τοῖς Μαντινεῦσιν,
 αὐτῶν δ' ἀπέθανον ἄνδρες ἀγαθοί, καὶ ἀπέκτειναν
 δὲ δῆλον ὅτι τοιοῦτους· οὐδὲν γὰρ οὕτω βραχὺ ὄπλον
 ἑκάτεροι εἶχον ᾧ οὐκ ἐξικνοῦντο ἀλλήλων. καὶ τοὺς
 μὲν φιλίους νεκροὺς οὐ προήκοντο, τῶν δὲ πολεμιῶν
 18 ἦν οὖς ὑποσπόνδους ἀπέδωσαν. ὁ δ' αὖ Ἐπαμεινώνδας,
 ἐνθυμούμενος ὅτι ὀλίγων μὲν ἡμερῶν ἀνάγκη ἔσοιτο
 ἀπιέναι διὰ τὸ ἐξήκειν τῇ στρατείᾳ τὸν χρόνον, εἰ δὲ
 καταλείψοι ἐρήμους οἷς ἦλθε σύμμαχος, ἐκαῖνοι πολιορ-

κίησονται ὑπὸ τῶν ἀντιπέλων, αὐτὸς δὲ λελυμασμένος
 τῇ ἑαυτοῦ δόξῃ παντάπασιν ἔσοιτο, ἡττημένος μὲν ἐν
 Λακεδαιμονίᾳ σὺν πολλῷ ὀπλιτικῷ ὑπ' ὀλίγων, ἡττημέ-
 νος δὲ ἐν Μαντινείᾳ ἵππομαχίᾳ, αἰτιος δὲ γεγενημένος
 διὰ τὴν εἰς Πελοπόννησον στρατείαν τοῦ συνεστάναι
 Λακεδαιμονίους καὶ Ἀρκάδας καὶ Ἀχαιοὺς καὶ Ἠλείους
 καὶ Ἀθηναίους· ὥστε οὐκ ἐδόκει αὐτῷ δυνατὸν εἶναι
 ἀμαχεὶ παρελθεῖν, λογιζομένῳ ὅτι εἰ μὲν νικῶν, πάντα
 ταῦτα ἀναλύσοιτο· εἰ δὲ ἀποθάνοι, καλὴν τὴν τελευ-
 τὴν ἡγήσατο ἔσεσθαι πειρωμένῳ τῇ πατρίδι ἀρχὴν
 Πελοποννήσου καταλιπεῖν. τὸ μὲν οὖν αὐτὸν τοιαῦτα 19
 διανοεῖσθαι οὐ πάνυ μοι δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι. φιλο-
 τίμων γὰρ ἀνδρῶν τὰ τοιαῦτα διανοήματα· τὸ μέντοι
 τὸ στράτευμα παρεσκευασμέναι ὡς πόνον τε μηδένα
 ἀποκάμνειν μήτε νυκτὸς μήτε ἡμέρας, κινδύνου τε
 μηδενὸς ἀφίστασθαι, σπάνιά τε τὰπιθήδεια ἔχοντας
 ὅμως πείθεσθαι ἐθέλειν. ταῦτά μοι δοκεῖ θαυμαστό-
 τερα εἶναι. καὶ γὰρ ὅτε τὸ τελευταῖον παρήγγειλεν 20
 αὐτοῖς παρασκευάζεσθαι ὡς μάχης ἐσομένης, προθύμως
 μὲν ἔλευκούντο οἱ ἵππῆες τὰ κράνη κελεύοντος ἐκείνου,
 ἐπεγράφοντο δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀρκάδων ὀπλίται ῥόπαλα,
 ὡς Θηβαῖοι ὄντες, πάντες δὲ ἠκονῶντο καὶ λόγχας καὶ
 μαχαίρας καὶ ἐλαμπρύνοντο τὰς ἀσπίδας. ἐπεὶ μέντοι 21
 οὕτω παρεσκευασμένους ἐξήγαγεν, ἄξιον αὖ καταροῆσαι
 ἃ ἐποίησε πρῶτον μὲν γὰρ, ὥσπερ εἰκὸς, συνετάττετο.
 τοῦτο δὲ πρῶτων σαφηνίζειν ἐδόκει ὅτι εἰς μάχην
 παρεσκευάζετο· ἐπεὶ γε μὴν ἐτέτακτο αὐτῷ τὸ στρά-
 τευμα ὡς ἐβούλετο, τὴν μὲν συντομωτάτην πρὸς τοὺς
 πολεμίους οὐκ ἤγε, πρὸς δὲ τὰ πρὸς ἐσπέραν ὄρη καὶ
 ἀντιπέραν τῆς Τεγέας ἡγεῖτο· ὥστε δόξαν παρεῖχε τοῖς
 πολεμίους μὴ ποιήσεσθαι μάχην ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ 22

γὰρ δὴ ὡς πρὸς τῷ ὄρει ἐγένετο, ἐπεὶ ἐξετάθη αὐτῷ
 ἢ φάλαγξ, ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς ἔθετο τὰ ὄπλα, ὥστε
 εἰκάσθη στρατοπεδευομένῳ. τοῦτο δὲ ποιήσας ἔλυσε
 μὲν τῶν πλείστων πολεμίων τὴν ἐν ταῖς ψυχαῖς πρὸς
 μάχην παρασκευήν, ἔλυσε δὲ τὴν ἐν ταῖς συντάξεσιν.
 ἐπεὶ γε μὴν παραγαγὼν τοὺς ἐπὶ κέρως πορευομένους
 λόχους εἰς μέτωπον ἰσχυρὸν ἐποίησατο τὸ περὶ ἑαυτὸν
 ἔμβολον, τότε δὴ ἀναλαβεῖν παραγγείλας τὰ ὄπλα
 ἤγειτο· οἱ δ' ἠκολούθουν. οἱ δὲ πολέμιοι ὡς εἶδον
 παρὰ δόξαν ἐπιόντας, οὐδεὶς αὐτῶν ἡσυχίαν ἔχειν
 ἐδύνατο, ἀλλ' οἱ μὲν ἔθεον εἰς τὰς τάξεις, οἱ δὲ παρ-
 ετάττοντο, οἱ δὲ ἵππους ἐχαλίνουσι, οἱ δὲ θώρακας
 ἐνεδύοντο, πάντες δὲ πεισομένοις τι μᾶλλον ἢ ποιή-
 23 σουσιν ἐώκεσαν. ὁ δὲ τὸ στρατεύμα ἀντίπρωρον ὥσπερ
 τριήρη προσῆγε, νομίζων, ὅποι ἐμβαλὼν διακόψει,
 διαφθερεῖν ὅλον τὸ τῶν ἐναντίων στρατεύμα. καὶ
 γὰρ δὴ τῷ μὲν ἰσχυροτάτῳ παρεσκευάζετο ἀγωνίζεσθαι,
 τὸ δὲ ἀσθενέστατον πόρρω ἀπέστησεν, εἰδὼς ὅτι ἡττη-
 θὲν ἀθυμίαν ἂν παράσχοι τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ, ῥώμην
 δὲ τοῖς πολεμίοις. καὶ μὴν τοὺς ἱππέας οἱ μὲν πολέ-
 μιοι ἀντιπαρετάξαντο ὥσπερ ὀπλιτῶν φάλαγγα βάρους
 24 ἐφ' ἑξ καὶ ἔρημον πεζῶν ἀμίππων· ὁ δ' Ἐπαμεινώνδας
 αὖ καὶ τοῦ ἱππικοῦ ἔμβολον ἰσχυρὸν ἐποίησατο, καὶ
 ἀμίππους πεζοὺς συντάξεν αὐτοῖς, νομίζων τὸ ἱππικὸν
 ἐπεὶ διακόψειεν, ὅλον τὸ ἀντίπαλον νενικηκῶς ἔσεσθαι·
 μάλα γὰρ χαλεπὸν εὐρεῖν τοὺς ἐθελήσοντας μένειν,
 ἐπειδὴν τινὰς φεύγοντας τῶν ἑαυτῶν ὀρῶσι· καὶ
 ὅπως μὴ ἐπιβοηθῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου
 κέρματος ἐπὶ τὸ ἐχόμενον, κατέστησεν ἐπὶ γηλόφων τινῶν
 ἐναντίους αὐτοῖς καὶ ἱππέας καὶ ὀπλίτας, φόβον βουλό-
 μενος καὶ τούτοις παρέχειν ὡς, εἰ βοηθήσαιεν, ὀπισθεν

οὗτοι ἐπικείσονται αὐτοῖς. τὴν μὲν δὴ συμβολὴν οὕτως ἐποίησατο, καὶ οὐκ ἐψεύσθη τῆς ἐλπίδος· κρατήσας γὰρ ἤ προσέβαλεν ὅλον ἐποίησε φεύγειν τὸ τῶν ἐναντίων. ἐπεὶ γε μὴν ἐκεῖνος ἔπεσεν, οἱ λοιποὶ οὐδὲ τῆ 25 νίκη ὀρθῶς ἔτι ἐδυνάσθησαν χρῆσασθαι, ἀλλὰ φυγούσης μὲν αὐτοῖς τῆς ἐναντίας φάλαγγος οὐδένα ἀπέκτειναν οἱ ὀπλίται οὐδὲ προῆλθον ἐκ τοῦ χωρίου ἔνθα ἡ συμβολὴ ἐγένετο. φυγόντων δ' αὐτοῖς καὶ τῶν ἰππέων, ἀπέκτειναν μὲν οὐδ' οἱ ἰππεῖς διώκοντες οὔτε ἰππέας οὔθ' ὀπλίτας, ὥσπερ δὲ ἠττημένοι πεφοβημένως διὰ τῶν φευγόντων πολεμίων διέπεσον. καὶ μὴν οἱ ἄμιπποι καὶ οἱ πελτασταὶ συννεικηκότες τοῖς ἰππεῦσιν ἀφίκοντο μὲν ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου, ὡς κρατοῦντες, ἐκεῖ δ' ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἀπέθανον.

Τούτων δὲ πραχθέντων τούναντίον ἐγεγένητο οὗ 26 ἐνόμισαν πάντες ἄνθρωποι ἔσεσθαι. συνεληλυθυίας γὰρ σχεδὸν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀντιτεταγμένων, οὐδεὶς ἦν ὅστις οὐκ ᾔετο, εἰ μάχη ἔσοιτο, τοὺς μὲν κρατήσαντας ἄρξιν, τοὺς δὲ κρατηθέντας ὑπηκόους ἔσεσθαι· ὁ δὲ θεὸς οὕτως ἐποίησεν ὥστε ἀμφοτέροι μὲν τροπαῖον ὡς νευικηκότες ἐστήσαντο, τοὺς δὲ ἴστα μένους οὐδέτεροι ἐκώλουν, νεκροὺς δὲ ἀμφοτέροι μὲν ὡς νευικηκότες ὑποσπόνδους ἀπέδосαν, ἀμφοτέροι δὲ ὡς ἠττημένοι ὑποσπόνδους ἀπελάμβανον, νευικηκέαι 27 δὲ φάσκοντες ἑκάτεροι οὔτε χώρα οὔτε πόλει οὔτ' ἀρχῇ οὐδέτεροι οὐδὲν πλέον ἔχοντες ἐφάνησαν ἢ πρὶν τὴν μάχην γενέσθαι· ἀκρισία δὲ καὶ ταραχὴ ἔτι πλείων μετὰ τὴν μάχην ἐγένετο ἢ πρόσθεν ἐν τῇ Ἑλλάδι. ἐμοὶ μὲν δὴ μέχρι τούτου γραφέσθω· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἴσως ἄλλῳ μελήσει.

INDEX NOMINUM.

- Abarnis prom. II 1, 29.
 Abydus I 1, 5. 6. 11; 2, 16. II
 1, 18. III 1, 9. IV 8, 3. 5. 6.
 32 sq. V 1, 6. 25 sq. Aby-
 demi II 1, 18. IV 8, 3. 6. 7.
 35. 37. 39. V 1, 6. VII 1,
 27. Abydene IV 8, 35.
 Academia II 2, 8. VI 5, 49.
 Acanthus V 2, 11; 3, 6. Acan-
 thii V 2, 12. 23.
 Acarnanes IV 2, 17; 6, 1 sq.
 11. 13; 7, 1. VI 5, 23.
 Acarnania VI 2, 37.
 Achaii I 2, 18. III 2, 26; 5, 12.
 IV 2, 18; 6, 1. 3. 4. 12. 13;
 7, 1. VI 4, 18. VII 1, 41 sq.;
 4, 17. 28. 30; 5, 1. 18.
 Achaia III 2, 23. IV 8, 10. 23.
 VI 2, 3. VII 1, 41 sq.
 Achaici Phthiae montes IV 3, 9.
 Achilleum III 2, 17. IV 8, 17.
 Acrisius Sicyonius VII 1, 45.
 Acrocorinthus IV 4, 4.
 Acrorii III 2, 30. IV 2, 16.
 VII 4, 14.
 Adeas Sicyonius VII 1, 45.
 Adimantus Athen. I 4, 21; 7, 1.
 II 1, 30. 32.
 Aegae IV 8, 5.
 Aegina II 2, 9. V 1, 1 sq. 4,
 61. VI 2, 1. Aeginetae II
 2, 3. 9. V 1, 1. 2; 4, 61.
 triobolum Aeg. V 2, 21.
 Aegospotami II 1, 21. 23.
 Aegosthena Megar. V 4, 18.
 VI 4, 26.
 Aegyptia Larisa, v. Larisa.
 Aeneas Stymphalius VII 3, 1.
 Aenesias Laced. II 3, 9.
 Aenianes III 5, 6. IV 3, 15.
 Aeoles III 4, 11. IV 3, 17.
 Aeolides urbes III 1, 16.
 Aeolis III 1, 10. 17; 2, 1. 13.
 IV 8, 33.
 Aeschines Athen. II 3, 2. 13.
 Aetoli IV 6, 14. Aetolia IV 6,
 1. 14.
 Aexonenses II 4, 26.
 Agamemnon III 4, 3. VII 1, 34.
 Agathinus Corinthus IV 8,
 10 sq.
 Agesandridas Lac. I 1, 1; 3, 17.
 Agesilaus III 3, 1 sq.; 4, 2 sq.
 IV 1, 1; 2, 1 sq.; 3, 1 sq.;
 4, 1. 19; 5; 6, 3; 7, 5. V 1,
 32 sq.; 2, 3. 32; 3, 8. 10. 13.
 16. 20; 4, 13. 25. 35. 38. 41.
 55. 58. VI 3, 19; 4, 5; 5, 4.
 5. 12. 15 sq. VII 5, 9 et alibi.
 Agesipolis IV 2, 9; 7, 2 sq. V
 2, 3 sq.; 3, 8 sq. 18. 20.
 Agesistratus Laced. II 3, 10.
 Agis I 1, 33 sq. II 2, 7 sq.; 3,
 3. III 2, 22 sq.; 3, 1.
 Agrigentum I 5, 21. II 2, 24.
 Agrotera v. Minerva.
 Agyrrius Athen. IV 8, 31.
 Alcetas Laced. V 4, 56.
 Alcetas Epiri rex VI 1, 7; 2, 10.
 Alcibiades I 1, 5—18; 3, 3. 4.
 6. 8. 10. 12. 20; 4, 8—23; 5,
 9. 16. II 1, 25; 2, 1; 3, 42.

- Alcibiades Alcibiadis conso-
 brinus I 2, 13—16.
 Alcimenes Corinthius IV 4, 7.
 Alea Minerva VI 5, 27.
 Alexander Thessalus VI 4, 34 sq.
 VII 5, 4.
 Alexias Athen. II 1, 10.
 Alexippidas Laced. II 3, 10.
 Alpheus fl. III 2, 29. VI 2, 31.
 VII 4, 29.
 Altis VII 4, 29.
 Alypetus Laced. V 4, 52.
 Alyzia V 4, 65. 66.
 Ambracia VI 2, 3.
 Ambraciotis V 4, 65. 66.
 Amedocus IV 8, 26.
 Amphidoli III 2, 25. 30. IV 2, 16.
 Amphipolis IV 3, 1.
 Amphium V 4, 8.
 Amyclae VI 5, 30. VII 2, 3.
 Amyclaei IV 5, 11. 12.
 Amyntas rex Maced. V 2, 12.
 13. 38; 3, 9.
 Anaetius Athen. II 3, 2.
 Anaxibius Laced. IV 8, 32. 33.
 35 sq.
 Anaxirates Byzant. I 3, 18.
 Anaxilaus Byzant. I 3, 18.
 Andrii I 4, 22. II 1, 31. 32.
 ager Andrius I 4, 22.
 Androclidas Thebanus III 5, 1.
 4. V 2, 31. 35.
 Andromachus Eleus VII 4, 19.
 Andrus I 4, 21; 5, 18. V 4, 61.
 Angenidas Laced. II 3, 10.
 Antalcidas Laced. IV 8, 12 sq.
 V 1, 6. 25. 28. VI 3, 12.
 Antandrus I 1, 25. 26; 3, 17.
 II 1, 10. IV 8, 35. Antandrii
 I 1, 26.
 Antigones Athen. I 3, 1.
 Antiochus Arcas VII 1, 33. 38.
 Antiochus Athen. I 5, 11 sq.
 Antiphon Athen. II 3, 40.
 Antisthenes Laced. III 2, 6.
 Anytus Athen. II 3, 42. 44.
 Apaturia I 7, 8.
 Aphrodisia V 4, 4.
 Aphrodisium Megar. V 4, 58.
 Aphytis V 3, 19.
 Apollo III 3, 3; 5, 5. IV 7, 2.
 VI 4, 2; 5, 27.
 Apollonia V 2, 11; 3, 1 sq. Apol-
 loniatae V 2, 13.
 Apollophanes Cyzicenus IV 1,
 29.
 Aracus Laced. II 1, 7; 3, 10.
 III 2, 6. 8. VI 5, 33.
 Arcades III 2, 26; 5, 12. IV 4,
 16. V 2, 19. VI 5, 11. 15. 16.
 20 sq. VII 1, 18 sq.; 2, 2. 5.
 8. 10; 4, 2 sq. 13 sq. 19—30.
 33 sq.; 5, 1 et alibi. Arcadia
 IV 4, 16. VI 5, 12. VII 4,
 35. 40.
 Arcadicus VI 5, 11. 22. VII 4,
 33. 38.
 Archedemus Athen. I 7, 2.
 Archestratus Athen. I 5, 16.
 alius II 2, 15.
 Archias Thebanus V 4, 2. 6. VII
 3, 7.
 Archidamus Agesilai pater V
 3, 13.
 Archidamus Agesilai filius V 4,
 25 sq. VI 4, 18. 19. 26; 5, 1.
 VII 1, 28 sq. 31. 33. 38; 4,
 20 sq.; 5, 12 sq.
 Archidamus Eleus VII 1, 33. 38.
 Archytas Laced. II 1, 10; 3, 10.
 Aresias Athen. II 3, 2.
 Argeus Eleus VII 1, 33; 4, 15. 16.
 Arginusae I 6, 27. 28. 33. 38.
 Argivi I 3, 13. II 2, 7. III 2,
 21; 5, 11. IV 2, 17; 3, 15. 16;
 4, 1 sq. 19; 5, 1; 7, 2. 3; 8,
 15. V 1, 29 sq. VI 5, 16. 23.
 46. 50. VII 1, 25. 28. 44 sq.;
 2, 1 sq.; 4, 11. 27. 30 et ali-
 bi. terra Argiva IV 7, 4.
 Argos III 5, 1. IV 4, 6; 7, 2.
 5; 8, 13. 15. 34. VII 1, 41.

- Ariaeus IV 1, 27.
 Ariobarzanes I 4, 7. V 1, 28. VII 1, 27.
 Aristarchus I 7, 28. II 3, 46.
 Aristocles Athen. VI 3, 2.
 Aristocrates Athen. I 4, 21; 5, 16; 6, 29; 7, 2.
 Aristodemus Laced. IV 2, 9.
 Aristogenes Athen. I 5, 16; 6, 30; 7, 1.
 Aristogenes Syrac. I 2, 18.
 Aristolochus Laced. V 4, 22.
 Ariston Byzant. I 3, 8.
 Aristophon Athen. VI 3, 2.
 Aristoteles Athen. II 2, 18; 3, 2. 13. 46.
 Arnapes Persa I 3, 12.
 Artaxerxes V 1, 31.
 Asea VI 5, 11. 15. Aseatae VII 5, 5.
 Asia II 1, 18. III 1, 3; 4, 5. IV 2, 4. 5. 6; 8, 5. 27. V 1, 31. VII 1, 34.
 Asine VII 1, 25. Asinaei ib.
 Aspendus IV 8, 30. Aspendii ib.
 Astyochochus Laced. I 1, 31.
 Astyrene Diana IV 1, 41.
 Atarneus III 2, 11.
 Athenadas Sicyonius III 1, 18.
 Athenae I 1, 33; 2, 1. II 1, 10. III 1, 1; 5, 7. IV 8, 24. 34. V 1, 10. 20. 28. 35; 4, 2. 22. 66. VI 2, 9; 3, 3; 4, 20; 5, 33. 35. VII 1, 1. 23; 3, 4; 4, 3; 5, 3 et alibi.
 Athenienses I 1, 1 sq. 22. 33; 2, 1 sq.; 3, 2 sq.; 4, 4 sq.; 5, 13 sq.; 6, 15 sq.; 7, 9 sq. II 1, 14 sq.; 2, 10 sq.; 3, 1 sq.; 4, 21. III 1, 1 sq.; 5, 2. 16. IV 4, 18. 19; 8, 12 sq. V 1, 1 sq. 13. 19 sq.; 4, 34 sq. VI 1, 1. 10 sq.; 2, 1 sq. 10; 3, 1. 20; 4, 20; 5, 1 sq. 33 sq. VII 1, 1 sq.; 4, 1 sq. 29. 30 et alibi.
 Attica I 7, 22. V 1, 1. 9; 4, 19. 20. VI 2, 14.
 Atticus I 5, 4. V 1, 26.
 Aulis III 4, 3; 5, 5. VII 1, 34.
 Aulon III 2, 25; 3, 8. 10. Aulonitae III 3, 8.
 Autoboesaces Persa II 1, 8.
 Autocles Athen. VI 3, 2. 7.
Bacchi templum Aphyti V 3, 19.
 Bagaesus Persa III 4, 13.
 Bendideum II 4, 11.
 Bithyni I 3, 2 sq. III 2, 2 sq.
 Boeotia III 5, 17. 24. V 2, 16. 34. VI 4, 3. Boeoti I 3, 15. II 4, 30. III 2, 25. IV 2, 17. 18; 3, 3. 15; 4, 1. 2. 9. 12; 5, 9. V 1, 32; 4, 62. VI 5, 23 et alibi. Boeotiae urbes IV 8, 15. V 1, 33. 36.
 Boeotius Laced. I 4, 2.
 Brasidas Laced. II 3, 10.
 Byzantium I 1, 35; 3, 2. 10. 11. 14. 15. 18. 20; 4, 1. II 2, 1. IV 8, 27. 31. Byzantii I 1, 35; 3, 16. 18. 19. IV 8, 27 et alibi.
 Cadmea V 2, 29. 31; VI 3, 9. 11; 5, 46.
 Cadusii II 1, 13.
 Calchedon I 1, 26. 35; 3, 2. 4. 8. 11. 12. II 2, 1. 2. IV 8, 31.
 Calchedonia I 1, 22. Calchedonii I 3, 2 sq. IV 8, 28. V 1, 25.
 Callias Athen. I 6, 1. Hipponici f. IV 5, 13. 14. V 4, 22. VI 3, 2 sq.
 Callias Laced. IV 1, 15.
 Callibius Laced. II 3, 14.
 Callibius Tegeates VI 5, 6. 7. 8.
 Callicratidas Laced. I 6, 1 sq. 14 sq. 26. 31 sq.
 Callimedon Athen. IV 8, 13.
 Callisthenes Athen. IV 8, 13.
 Callistratus Athen. II 4, 27. alius VI 2, 39; 3, 3. 10.

- Callixenus Athen. I 7, 8 sq.
 Calydon IV 6, 1. 14. Calydonii 1.
 Camarina II 3, 5.
 Cannonus Athen. I 7, 20. 34.
 Cardia I 1, 11.
 Cares III 2, 15.
 Caria I 1, 10; 4, 8. II 1, 15. III 1, 7. 8; 2, 12. 13. 19; 4, 11. 12. 21.
 Carthaginienses I 1, 37; 5, 21. II 2, 24; 3, 5.
 Caryae VI 5, 25. 27. VII 1, 28.
 Castolus I 4, 3.
 Catina II 3, 5.
 Caue IV 1, 20.
 Cebren III 1, 17.
 Cedrae II 1, 15.
 Celtae VII 1, 20. 31.
 Celusa IV 7, 7.
 Cenchreae IV 5, 1. VI 5, 51. VII 1, 17. 41; 4, 5.
 Ceos V 4, 61.
 Cephalenia VI 2, 31. 33. 38.
 Cephisodotus Athen. II 1, 16. alius VI 3, 2. VII 1, 12. 14.
 Cephisophon Athen. II 4, 36.
 Cephisus fl. Atticae II 4, 19. Boeotiae IV 3, 16.
 Ceramicus Atticus II 4, 33.
 Ceramicus sinus Cariae I 4, 8. II 1, 15.
 Ceres VI 3, 6.
 Chabrias Athen. V 1, 10 sq.; 4, 14. 54. 61. V 2, 39. VII 1, 25.
 Chaereleos Athen. II 3, 2.
 Chaerilas Laced. II 3, 10.
 Chaeron Laced. II 4, 33.
 Chalcidenses IV 2, 17.
 Chares Athen. VII 2, 18 sq.; 4, 1 sq.
 Charicles Athen. II 3, 2.
 Charmides Athen. II 4, 19.
 Charon Thebanus V 4, 3.
 Charopus Eleus VII 4, 15. 16.
 Chersonesus I 3, 8; 5, 17. II 1, 20. 27. III 2, 8. 9. 10. IV 2, 6; 8, 5. 35. 39. V 1, 7. Chersonesitae I 3, 10. III 2, 8.
 Chilon Laced. VII 4, 23.
 Chius I 1, 32. 6, 3. 12. 18. 33. 37. 38. II 1, 1. 6. 10 sq.
 Chii II 1, 5. 6. III 2, 11.
 Chremon Athen. II 3, 2.
 Chrysopolis I 1, 22; 3, 12.
 Cilicia III 1, 1.
 Cinadon Laced. III 3, 4 sq.
 Cissidas Syrac. VII 1, 28.
 Cithaeron V 4, 36 sq. 47. 55. 59. VI 4, 5. 25.
 Cius I 4, 7.
 Cladaus VII 4, 29.
 Clazomenae I 1, 10. 11. V 1, 31.
 Cleander Sicyonius VII 1, 45.
 Clearchus Lac. I 1, 35; 3, 15 sq.
 Cleas Laced. V 4, 39.
 Cleocritus Athen. II 4, 20.
 Cleombrotus Laced. V 4, 14. 16. 18. 25. 35. 59. 63. VI 1, 1; 4, 2 sq.
 Cleomedes Athen. II 3, 2.
 Cleonae VII 5, 15.
 Cleonymus Laced. V 4, 25—32. VI 4, 14.
 Cleophon Athen. I 7, 35.
 Cleosthenes Laced. II 3, 10.
 Cleostratus Argivus I 3, 13.
 Cligenes Acanthus V 2, 12.
 Clinomachus Laced. II 3, 10.
 Cliteles Corinthius VI 5, 37.
 Clitorii V 4, 36 sq.
 Cnidus IV 3, 11. 12; 8, 22 sq.
 Cocylitae III 1, 16.
 Coeratadas Boeotus I 3, 15. 17. 21. 22.
 Colonae III 1, 13. 16.
 Colophon I 2, 4. Colophonii ib.
 Collytensis v. Thrasybulus.
 Conon Athen. I 4, 10; 5, 16. 18; 6, 15 sq. 19. 22. 38; 7, 1. II 1, 28 sq. IV 3, 11. 12; 8, 1. 2. 3. 6. 7. 9. 12. 13. 16.

- Corcyra V 4, 64. 66. VI 2, 4 sq.
 9. 33. 38. Corcyraei VI 2,
 7. 8. 15. 24. 36 sq.
 Coressus I 2, 7. 9. 10.
 Corinthus IV 4, 6. 14. 15. 19;
 8, 15. V 1, 34. 36. VI 5, 49.
 VII 1 15; 3, 2; 4, 4. Corin-
 thii II 1, 31. 32; 2, 19; 4, 30.
 III 2, 25; 5, 5. 12. 17. 23. IV
 2, 14. 17. 22. 23; 3, 15; 4;
 5, 2. 3. 13. 19. V 3, 27. VI
 4, 18; 5, 29. 52. VII 1, 18.
 19. 20. 25. 40; 4, 6 sq. et alibi.
 Coronea IV 3, 16.
 Coryphasium I 2, 18.
 Cos I 5, 1.
 Cranium IV 4, 4.
 Crannonii IV 3, 3.
 Cratesippidas Laced. I 1, 32;
 5, 1.
 Cremaste IV 8, 37.
 Cretenses IV 2, 16; 7, 6. VII
 5, 10.
 Creusis IV 5, 10. V 4, 16. 17. 60.
 VI 4, 3. 25.
 Crinippus Syrac. VI 2, 36.
 Critias Athen. II 3, 2. 15. 18.
 24—56; 4, 8. 9. 19.
 Crocinas Thessalus II 3, 1.
 Crommyon IV 4, 13; 5, 19.
 Cromnus VII 4, 20 sq.
 Cronium VII 4, 14.
 † Ctesicles Athen. VI 2, 10.
 Cydon Byzant. I 3, 18.
 Cyllene III 2, 27. 30. VII 4, 19.
 Cylon Argivus III 5, 1.
 Cyme III 4, 27.
 Cynosephalae V 4, 15. VI 4, 5.
 Cyprus II 1, 29. IV 8, 24. V
 1, 10. 31.
 Cyrus minor I 4, 3 sq.; 5, 1 sq.;
 6, 6 sq. II 1, 8. 13. 15. III
 1, 1 sq.; 4, 2. Cyri milites
 III 2, 7. 18; 4, 20.
 Cythera IV 8, 8. regio Cythe-
 ria 7. Cytherii IV 8, 8.
- Cyzicus I 1, 11. 14. 16 sq.; 3,
 13. III 4, 10. Cyziceni I 1,
 19. 20. IV 1, 29.
- Dardaneus** III 1, 10.
Dardanis III 1, 10.
Dariaeus II 1, 8. 9.
Darius I 2, 19. II 1, 8.
Dascylum III 4, 13. IV 1, 15.
Decelea I 1, 33 sq.; 2, 14; 3, 22.
 II 2, 7; 3, 3. III 5, 5.
Delphi III 3, 1. IV 3, 21; 7, 2.
 VII 1, 27.
Delphii VI 4, 30.
Delphinium I 5, 15.
Delphion Phliasius V 3, 22. 24.
Demaenetus Athen. V 1, 10. 26.
Demaratus Laced. III 1, 6.
Demarchus Syrac. I 1, 29.
Demostratus Athen. VI 3, 2.
Demoteles Laced. VII 1, 32.
Demotion VII 4, 4.
Deras castellum VII 1, 22.
Dercylidas Laced. III 1, 8. 9.
 16 sq.; 2, 1 sq.; 4, 6. IV, 3,
 1 sq.; 8, 3. 5. 32.
Derdas V 2, 38 sq.; 3, 1 sq.
Diagoras I 1, 2.
Diana VI 5, 9. VII 1, 34. **Agro-**
tera IV 2, 20. **Astyrene** IV
 1, 41. **Ephesia** I 2, 6. III
 4, 18. **Leucophryene** III 2,
 19. **Munichia** II 4, 11.
Digma in Piraeo V 1, 21.
Dinon Laced. V 4, 33. VI 4, 14.
Dio Athen. IV 8, 13.
Diocles II 3, 2.
Diomedon Athen. I 5, 16; 6, 22.
 23. 29; 7, 2. 16. 29.
Dionysius Athen. V 1, 26.
Dionysius Syrac. maior II 2, 24;
 3, 5. VI 2, 4. 33. VII 1, 20.
 21. 22. 38.
Dionysius Syrac. minor VII
 4, 12.
Diopithes Laced. III 3, 3.

- Dioseuri VI 3, 6.
 Diotimus Athen. I 3, 12. V 1, 25.
 Diphridas Laced. IV 8, 21.
 Dolopes VI 1, 7.
 Dorieus Rhodius I 1, 2. 4; 5, 19.
 Dorotheus I 3, 13.
 Dracon Pellen. III 2, 11.
 Dracontides Athen. II 3, 2.
Ecdicus Laced. IV 8, 20 sq.
Eion I 5, 15.
Elaeus II 1, 20.
Elei III 2, 21 sq.; 5, 12. IV
 2, 16. VI 5, 2 sq. 5, 19.
 23. 30. VII 1, 18. 26; 2, 5;
 4, 12 sq. 26 sq. 35; 5, 1. 18.
Elea III 2, 23. VI 2, 31.
 VII 4, 17.
Eleusis II 4. 8. 24 sq. VII 5, 15.
Eleusinius II 4, 9.
Eleutherae V 4, 14.
Elimia V 2, 38.
Elis III 2, 23. 25. 29. IV 7, 4.
 VI 2, 3. VII 1, 38; 4, 15.
 17. 19.
Elymia VI 5, 13.
Endius Laced. II 3, 1. 10.
Enyalius II 4, 17.
Epaminondas VII 1, 41. 42;
 4, 40; 5, 4 sq.
Eperatus Laced. II 3, 10.
Epeum III 2, 30.
Ephesus I 2, 6 sq.; 5, 1. 10. 14.
 6, 2. II 1, 6. III 1, 8; 2, 9.
 11; 4, 4. 7. 11. 16. IV 8, 3.
 V 1, 6. 7. Ephesii I 2, 8. 10;
 5, 12. 15. regio Ephesia III
 2, 14.
Ephialtes IV 8, 24.
Epicydidas Lac. IV 2, 2. V 4, 39.
Epidaurus VI 2, 3. VII 1, 18. 25.
Epidaurii IV 2, 16. VI 5, 29.
 VII 2, 2.
Epidocus I 1, 29.
Epiicia IV 2, 14; 4, 13.
Epirus VI 1, 7; 2, 9.
Epitalium III 2, 29. 30. Epita-
 lienses III 2, 25.
Erasinides Athen. I 5, 16; 6, 16.
 29; 7, 2. 29.
Erasistratus Athen. II 3, 2.
Eratosthenes Athen. II 3, 2.
Eretrienses III 1, 6.
Erythrae V 4, 49.
Eteonicus Lac. I 1, 32; 6, 26.
 35. 36. 38. II 1, 1 sq.; 2, 5.
 V 1, 1. 13.
Etymocles Laced. V 4, 22. 32.
 VI 5, 33.
Euagoras Cyprius II 1, 29. IV
 8, 24. V 1, 10. Eleus I 2, 1.
Eualcas Eleus VII 4, 15.
Eualces Athen. IV 1, 40.
Euarchippus Lac. I 2, 1. II 3, 10.
Euboea II 3, 9. IV 2, 17. Eu-
 boeenses IV 3, 15. VI 5, 23.
 VII 5, 4.
Eubotas Cyren. I 2, 1.
Euclea festum IV 4, 2.
Eucles Syrac. I 2, 8.
Euclides Athen. II 3, 2.
Euctemon Athen. I 2, 1.
Eudamidas Laced. V 2, 24. 25.
Eudicus Laced. V 4, 39.
Eumachus Athen. I 1, 22.
Eumathes Athen. II 3, 2.
Eunomus Athen. V 1, 5. 7. 8. 9.
Euphron Sicyon. VII 1, 44 sq.;
 2, 11 sq.; 3, 2 sq. 12.
Europa III 2, 9. IV 2, 6; 3, 15;
 8, 5.
Eurotas V 4, 28. VI 5, 27. 30.
Eurymedon IV 8, 30.
Euryptolemus Athen. I 3, 12 sq.;
 4, 19; 7, 12. 16. 24.
Eurysthenes Laced. III 1, 6.
Eurystheus VI 5, 47.
Eutaea VI 5, 12. 20. 21.
Euthycles Laced. VII 1, 33.
Eutresii VII 1, 29.
Euxenus Laced. IV 2, 5.
Exarchus Laced. II 3, 10.

- Gaeochus** Neptunus VI 5, 30.
Galaxidorus Laced. III 5, 1.
Gambrium III 1, 6.
Gaurium I 4, 22.
Gela II 3, 5.
Geranor Laced. VII 1, 25.
Gerastus III 4, 4. V 4, 61.
Gergis III 1, 15. 19. 21. **Gergithii** 22.
Glaucon II 4, 19.
Gnosius Syrac. I 1, 29.
Gongylus Eretriensis III 1, 6.
Gordium I 4, 1.
Gorgion Eretriensis III 1, 6.
Gorgopas Laced. V 1, 5 sq.
Graeci I 5, 9 etc. **Graeca** urbs II 2, 20. **Graeci** in exercitu Cyri minoris III 1, 2.
Graecia II 2, 6 etc.
Graos Stethos V 4, 50.
Grynium III 1, 6.
Gylis Laced. IV 3, 21. 23.
Gytheum I 4, 11. VI 5, 32.
- Hagnon** Athen. II 3, 30.
Halae II 4, 34.
Haliartus III 5, 6. 17. 25. **Haliartii** III 5, 18. 19.
Halienses IV 2, 16. VI 2, 3. VII 2, 2.
Halipledon Athenarum II 4, 30.
Halisarna III 1, 6.
Hamaxitus III 1, 13. 16.
Hannibal I 1, 37.
Helicon mons IV 3, 16. 18. 19.
Helixus Megar. I 3, 15. 17. 21.
Hellespontii III 4, 11. IV 3, 17; 8, 31.
Hellespontus I 1, 2 sq.; 3, 8. II 1, 21. III 2, 9. V 1, 1.
Helos Lacon. VI 5, 32.
Helotes I 2, 18. III 3, 6 sq. VI 5, 28. VII 2, 2.
Heraclea Trachinia I 2, 18. VI 4, 27. **Heracleotae** III 5, 6. VI 4, 9. 27; 5, 23.
- Heracleum** Aeginae V 1, 10. **Chalcedonis** I 3, 7. **Thebarum** VI 4, 7.
Heraclides Syrac. I 2, 8.
Heraea III 2, 30; 3, 1. VI 5, 22. **Heraeenses** VI 5, 11. 22.
Heraeum Corinth. IV 5, 5 sq. **Phliasius** VII 2, 1 sq.
Hercules III 3, 3. VI 3, 6; 4, 7; 5, 47. VII 1, 31.
Herippidas Laced. III 4, 6. 20. IV 1, 11 sq.; 2, 8; 3, 15. 17; 8, 11.
Hermion VI 2, 3. **Hermionenses** IV 2, 16. VII 2, 2.
Hermocrates Syrac. I 1, 27 sq.; 3, 13. **alius** II 2, 24.
Hermogenes Athen. IV 8, 13.
Hermon Megar. I 6, 32.
Herodas Syrac. III 4, 1.
Hieramenes Persa II 1, 9.
Hierax Laced. V 1, 3 sq.
Hieron Athen. II 3, 2. **Lac.** VI 4, 9.
Himera I 1, 37.
Hippeus Samius I 6, 29.
Hippias Eleus VII 4, 15.
Hippocrates Lac. I 1, 23; 3, 5 sq.
Hippodameum forum II 4, 11.
Hippodamus Sicyon. VII 1, 45.
Hippolochus Athen. II 3, 2.
Hippomachus Athen. II 3, 2. 4, 19.
Hippon Syrac. I 2, 8.
Hipponicus Athen. VI 3, 2. **Phliasius** V 3, 13.
Histiaeenses II 2, 3.
Hyaëinthia IV 5, 11.
Hyampolitae VI 4, 27.
Hypates Theb. VII 3, 7.
Hypatodorus Tanagr. V 4, 49.
Hypermenes Laced. VI 2, 25.
- Iason** Pheraeus VI 1, 4. 14. 18; 4, 20 sq.
Iberes VII 1, 20.

- Ichthys prom. VI 2, 31.
 Ida I 1, 25.
 Idaeus Laced. IV 1, 39.
 Ilarchus Laced. II 3, 10.
 Ilium I 1, 4. Ilienses III 1, 16.
 Imbrus IV 8, 15. V 1, 31.
 Iones III 4, 11. IV 3, 17.
 Ionia II 1, 17. III 2, 11. 14.
 V 1, 28.
 Ionicae urbes III 1, 3; 2, 12. 17.
 Iphicrates IV 4, 9. 15. 16; 5, 3.
 13. 15. 19; 8, 34 sq. 39. V 1,
 25. VI 2, 13. 24. 27. 35. 36.
 39; 3, 3; 4, 1; 5, 49. 51.
 Isanor Laced. II 3, 10.
 Ischolaus VI 5, 24 sq.
 Isias II 3, 10.
 Ismenias III 5, 1. V 2, 25 sq.
 Isthmia IV 5, 1. 2.
 Isthmus Corinth. IV 5, 1; 8, 8.
 Thracius III 2, 10. Pallenes
 V 2, 15.
 Italia V 1, 26.
 Iuppiter Olympius III 2, 22. 26.
 31. VII 4, 35.

 Labotas Laced. I 2, 18.
 Lacedaemon I 1, 23; 3, 5. 19
 et passim; cf. Sparta.
 Lacedaemonii I 1, 1 et passim.
 Laconica II 2, 13. IV 7, 6; 8, 8.
 VI 2, 9. 31; 5, 21. 24. VII 1, 25.
 Laconicus I 6, 34 et passim.
 Lacrates Laced. II 4, 33.
 Lampsacus I 2, 15. II 1, 18.
 III 2, 6.
 Larisa Aegyptia, Larisaei III
 1, 13. 16. Aeolidis III 1, 7.
 Thessaliae VI 4, 33. 34. La-
 risaei II 3, 4. IV 3, 3.
 Larisus fl. III 2, 23.
 Lasion III 2, 30. VII 4, 12.
 Lasionii IV 2, 16.
 Lechaenum IV 4, 7. 17; 5, 7 sq.
 V 1, 29.
 Lemnus IV 8, 15. V 1, 31.

 Leo Athen. I 5, 16; 6, 16. VII
 1, 33. 37. 38. Laced. II 3, 10.
 Salaminius II 3, 39.
 Leontiades Thebanus V 2, 25 sq.;
 4, 7. 19.
 Leontichus Athen. V 1, 26.
 Leontini II 3, 5.
 Leontis tribus II 4, 27.
 Leotychides Laced. III 3, 1. 2. 3.
 Lepreatae III 2, 25. VI 5, 11.
 Lesbos I 2, 11; 6, 12. 16. 26.
 II 2, 5; 3, 32. IV 8, 28.
 Letrini III 2, 25. 30. IV 2, 16.
 Leucas VI 2, 3. 26.
 Leucolophides Athen. I 4, 21.
 Leucophrys III 2, 19. IV 8, 17.
 Leuctra V 4, 33. VI 4, 4; 5, 1.
 23. VII 1, 35; 2, 2.
 Leuctrum VI 5, 24.
 Libys Laced. II 4, 28.
 Lichas Laced. III 2, 21.
 Locri Opuntii III 5, 3. IV 2, 17.
 Ozolae IV 2, 17. utrique IV
 3, 15. 22. VI 5, 23. 30.
 Locris III 5, 3. 4. IV 3, 21.
 Lycaethus Athen. VI 3, 2.
 Lycarius Laced. II 3, 10.
 Lyceum I 1, 33. II 4, 27.
 Lyciscus Athen. I 7, 13.
 Lycomedes Mantin. VII 1, 23 sq.
 39; 4, 2 sq.
 Lycophron Pheraeus II 3, 4.
 Lycurgus Laced. I 3, 18.
 Lydia I 2, 4.
 Lysander I 5, 1 sq.; 6, 1 sq. II
 1, 6 sq.; 2, 2 sq.; 3, 6 sq.; 4,
 28 sq. III 1, 9; 3, 3; 4, 2.
 7 sq.; 5, 6 sq.
 Lysander Sicyon. VII 1, 45.
 Lysias I 5, 16; 6, 30; 7, 2.
 Lysimachus Athen. II 4. 8. 26.
 Lysimenes Sicyon. VII 1, 45.
 Lysippus Laced. III 2, 29 sq.

 Macedones V 2, 12. 40.
 Macedonia I 1, 12. IV 3, 3.

- V 2, 12. 13. 38; 3, 18. VI 1, 11.
 Macedonicus exercitus V 2, 43.
 Macistii III 2, 25.
 Macistus III 2, 30.
 Madytus I 1, 3.
 Maeander III 2, 14. 17; 4, 12. 21. IV 8, 17.
 Malea prom. Lacon. I 2, 18; 6, 26. Maleatis VI 5, 24.
 Malea prom. Lesbi I 6, 26.
 Malienses v. Melienses.
 Mania Dardan. III 1, 10 sq. 26 sq.
 Mantinea IV 5, 18. V 2, 2 sq. VI 5, 3 sq. 20. VII 5, 7 sq. 14 sq. Mantineenses III 2, 21. IV 2, 13; 4, 17; 5, 18. V 2, 1 sq. VI 4, 18; 5, 3 sq. VII 4, 33 sq.; 5, 1. 14 sq.
 Mantinice VI 5, 15. 17.
 Mantitheus Athen. I 1, 10; 3, 13.
 Maraci VI 1, 7.
 Marganenses III 2, 25. 30. IV 2, 16. VI 5, 2. VII 4, 14. 26.
 † Medea VII 1, 28. 29.
 Medi I 2, 19.
 Media II 1, 13.
 † Medocus IV 8, 26.
 Megabates Persa IV 1, 28.
 Megalopolitae VII 5, 5.
 Megara I 1, 36; 2, 14. II 4, 1. IV 4, 13. V 4, 41. 55. 58. Megarenses I 3, 15; 6, 32. Megarica V 4, 18. VI 4, 26.
 Megillus Laced. III 4, 6.
 Melanippus Rhodius VI 2, 35.
 Melanopus Athen. VI 3, 2.
 Melanthius Athen. II 3, 46.
 Melea VII 1, 28. 29.
 Meletus Athen. II 4, 36.
 Melienses vel Malienses III 5, 6. IV 2, 17. VI 5, 23.
 Melobius Athen. II 3, 2.
 Melon Theb. V 4, 2 sq.
 Melus IV 8, 7. Melii II 2, 3. 9.
 Menander I 2, 16. II 1, 16. 26.
 Menascus Laced. IV 2, 8.
 Meneclis Athen. I 7, 34.
 Menecrates Syrac. I 1, 29.
 Menon Thesp. V 4, 55.
 Messene V 2, 3. VII 1, 27. 36; 4, 9.
 Messenii VI 5, 33. VII 1, 29; 4, 27; 5, 5.
 Methymna I 2, 12; 6, 12. 38. IV 8, 28. Methymnaei I 6, 13. 14. 18. IV 8, 29.
 Midias Dardan. III 1, 14 sq.
 Miletus I 1, 31; 2, 2 sq.; 5, 1; 6, 2. 7. Milesii I 6, 8. II 1, 30.
 Mindarus Laced. I 1, 4. 11. 14 sq. 3, 17.
 Minerva I 1, 4 (Pias); 3, 1; 4, 12; 6, 1. II 4, 39. III 1, 21 sq. Alea VI 5, 27. Agrotera IV 2, 20.
 Misgolaidas Laced. II 3, 10.
 Mitraeus Persa II 1, 8.
 Mitrobates Persa I 3, 12.
 Mnasippus Laced. VI 2, 4 sq. 15 sq.
 Mnesilochus Athen. II 3, 2.
 Mnesithides Athen. II 3, 2.
 Munichia II 4, 11. 37. Diana Munichia ib.
 Mygdon Laced. III 4, 20.
 Myrina III 1, 6.
 Myscon Syrac. I 1, 29.
 Mysi III 1, 13. IV 1, 24. Mysia I 4, 7.
 Mytilene I 6, 16. 26. 38; 7, 29. II 2, 5. IV 8, 28. Mytilenaei I 6, 22. IV 8, 28. 29.
 Narthacium IV 3, 8. 9.
 Naubates Laced. III 2, 6.
 Naucles Laced. VII 1, 41.
 Naucles Laced. II 4, 36.
 Naupactus IV 6, 14.
 Nauplia IV 7, 6.
 Neandrenses III 1, 16.

- Nemea IV 2, 14; 7, 3. VII 2,
 5; 5, 6 sq.
 Neptunus III 3, 2. IV 5, 1. 2.
 4; 7, 4. 5. Gaeaochus VI
 5, 30.
 Niceratus Athen. II 3, 39.
 Nicias Athen. II 3, 39.
 Nicolochus Laced. V 1, 6. 7.
 25; 4, 65.
 Nicophemus Athen. IV 8, 8.
 Nicostratus Athen. II 4, 6.
 Notium prom. I 2, 4. 11; 5, 12 sq.
 II 1, 6.
 Ocyllus Laced. V 4, 22. VI 5, 33.
 Odeum Athen. II 4, 9.
 Odrysaë IV 8, 26. v. Thraces.
 Oeataë VI 5, 26.
 Oeniadaë IV 6, 14.
 Oenoe Att. I 7, 28. Corinth.
 IV 5, 5. 19.
 Oetaei I 2, 18. III 5, 6.
 Oeum VI 5, 24 sq.
 Olontheus Laced. VI 5, 33.
 Olurus VII 4, 17. 18.
 Olympia III 2, 26. IV 1, 40; 7, 2.
 VII 4, 14. 28. Olympiaca
 via ib. Olympiacus mons ib.
 14. Olympiacus annus ib. 28.
 Olympias I 2, 1. II 3, 1.
 Olympiorum ludicrum VII 4, 28.
 Olympius Iuppiter v. Iuppiter
 Olynthus V 2, 11 sq.; 3, 9. 20.
 Olynthii V 2, 13 sq.; 3, 1 sq.;
 4, 54.
 Oneum VI 5, 51 sq. VII 1, 15.
 41; 2, 5.
 Onomacles Athen. II 3, 2. La-
 ced. II 3, 10.
 Onomantius Laced. II 3, 10.
 Opuntii Locri v. Locri.
 Orchomenus Arcadiae IV 5, 18.
 V 1, 29. VI 5, 15 sq. 29. Boeo-
 tiaë III 5, 17. IV 3, 15. Or-
 chomenii Arcadiae VI 5, 11.
 13. Boeotiaë III 5, 6. IV 2,
 17; 3, 15. 18. V 4, 36, 37. VI
 4, 10.
 Oreus V 4, 56. Oritae 57.
 Oropus VII 4, 1.
 Orsippus Laced. IV 2, 8.
 Otys rex Paphlag. IV 1, 3 sq.
 10 sq.
 Ozolae Locri v. Locri.
 Pactolus III 4, 22.
 Pagasae V 4, 56.
 Palaegambrium III 1, 6.
 Pallantium VI 5, 9. Pallan-
 tienses VII 5, 5.
 Pallene V 2, 15.
 Pamphilus Athen. V 1, 2.
 Pangaeum V 2, 17.
 Pantacles Lac. I 3, 1. II 3, 10.
 Paphlagones IV 1, 2. 21 sq.
 Paphlagonia IV 1, 2. 3.
 Paralus navis II 1, 28 sq. II 2,
 3. VI 2, 14.
 Parapita Persis IV 1, 39. 40.
 Parium I 1, 13.
 Parrasii VII 1, 28.
 Parus I 4, 11.
 Pasimachus Laced. IV 4, 10.
 Pasimelus Corinth. IV 4, 4. 7.
 VII 3, 2.
 Pasippidas Laced. I 1, 32; 3,
 13. 17.
 Patesiadas Laced. II 3, 10.
 Pausanias rex Laced. II 2, 7;
 4, 29 sq. III 5, 6 sq. V 2, 3.
 Pella V 2, 13.
 Pellene Achaiae VII 1, 18; 2,
 18. 20; 4, 18. Lacon. VII 5, 9.
 Pellenenses Ach. IV 2, 20.
 VI 5, 29. VII 1, 15 sq.; 2, 2.
 11. 16; 4, 17. Pellenensis
 Lacon. III 2, 11.
 Pelles Laced. IV 3, 23.
 Pelopidas Theb. VII 1, 33 sq.
 Peloponnesus III 2, 17. 26; 5,
 17. IV 6, 14. VI 2, 9; 3, 6.
 VII 1, 23; 2, 2; 4, 35; 5,

- 1 sq. Peloponnesii I 1, 6 sq.
6, 33 sq. II 2, 7; 4, 21. 29.
41. III 1, 4; 5, 6. VI 5, 1.
Percote V 1, 25.
Pergamus III 1, 6.
Pericles Athen. I 5, 16; 6, 29;
7, 2. 16. 21.
Perinthus I 1, 20. Perinthii
I 1, 21.
Persae III 4, 14 sq. IV 1, 30.
Persa I 2, 5. III 4, 10. V
2, 35. VII 1, 34. 39. rex
Persarum I 2, 19. VI 1, 12.
Persicus III 2, 15.
Phaedrias Athen. II 3, 2.
Phanias Athen. V 1, 26.
Phanosthenes Athen. I 5, 18.
Pharax Laced. III 2, 12. 14.
IV 5, 6. VI 5, 33.
Pharnabazus Persa I 1, 6 sq. 31;
2, 16; 3, 5 sq.; 4, 1 sq. III 1,
9 sq.; 2, 1 sq.; 4, 10. 13. IV 1,
1. 7. 15 sq.; 3, 11; 8, 1 sq.
V 1, 28 et alibi.
Pharnabazi filius IV 1, 38 sq.
Pharsalus VI 1, 8; 4, 34. Phar-
salii IV 3, 3. VI 1, 2 sq.
Phea III 2, 30.
Pherae IV 8, 7.
Pheraei II 3, 4. VI 4, 31.
Phidon Athen. II 3, 2.
Philippus Theb. V 4, 2.
Philiscus Abydenus VII 1, 27.
Phillidas Theb. V 4, 2. 4 sq.
Philocles Athen. I 7, 1. II 1,
30 sq.
Philocrates Athen. IV 8, 24.
Philodices Athen. I 3, 13.
Phliasii IV 2, 16; 4, 15. V 2,
9 sq.; 3, 10. 16. VI 4, 9. 18;
5, 14. 17. 29. VII 1, 1; 2, 1 sq.;
3, 1; 4, 2.
Phlius IV 4, 15; 7, 3. V 2, 8;
3, 21. 24. 25. VII 1, 18; 2,
4. 5. 10 sq.
Phocaea I 3, 1; 5, 11; 6, 33.
Phocenses III 5, 3. 6. 17. 21. IV
3, 15. 21. V 2, 33; 4, 60. VI
1, 1; 2, 1; 3, 1; 4, 2. 9. 21;
5, 23. 30. VII 5, 4.
Phocis III 5, 4. VI 1, 1; 4, 27.
Phoebidas Laced. V 2, 24 sq.;
4, 41 sq.
Phoenice III 4, 1. Phoeniciae
triremes III 4, 1. IV 3, 11.
Phoenicus IV 8, 7.
Phrixa III 2, 30.
Phrygia I 4, 1. III 2, 1; 4, 12.
26. 29. IV 1, 1.
Phthia IV 3, 9.
Phyle II 4, 2 sq.
Piraeum IV 5, 1 sq.
Piraeus I 1, 35; 2, 14; 3, 22;
4, 12; 7, 35. II 2, 2; 3, 11;
4, 1. 24 sq. III 5, 5. 16. IV
8, 9. V 1, 9; 2, 33; 4, 20. 34.
Pisander III 4, 29. IV 3, 10 sq.
Pisatae VII 4, 28 sq.
Pisianax I 4, 19; 7, 12.
Pisias Argivus VII 1, 41.
Pisidae III 1, 13.
Piso Athen. II 3, 2.
Pityas Laced. I 6, 1. II 3, 10.
Plataeae V 4, 10. 14. 48. VI
3, 5. VII 1, 34. Platae-
enses V 4, 10. VI 3, 1.
Plistolas Laced. II 3, 10.
Plynteria I 4, 12.
Podanemus Laced. IV 8, 10.
Phliasius V 3, 13.
Pollis Laced. IV 8, 11. V 4, 61.
Polyaenidas Laced. VII 4, 23.
Polyanthes Corinth. III 5, 1.
Polybiades Laced. V 3, 20. 26
Polychares Athen. II 3, 2.
Polycharmus Laced. V 2, 41.
Pharsalius IV 3, 8.
Polydamas Pharsalius VI 1,
2 sq.; 4, 34.
Polydorus Thessalus VI 4, 33. 34.
Polyphron Thessalus VI 4, 33 sq.
Polytropus Corinth. VI 5, 11 sq.

- Polyxenus Syracus. V 1, 26.
 Pontus I 1, 22. II 2, 1. IV 8, 27. 31. V 1, 28.
 Potamis Syracus. I 1, 29.
 Potidaea V 2, 15. 24. 39; 3, 6.
 Potniae V 4, 51.
 Pras IV 3, 9.
 Prasiae VII 2, 2 sq.
 Praxitas Laced. IV 4, 7. 8. 13. 18; 5, 19.
 Priene III 2, 17. IV 8, 17.
 Proaenus Corinth. IV 8, 11.
 Procles Laced. III 1, 6. Phliasius V 3, 13. VI 5, 38. VII 1, 1.
 Proconnesus I, 1, 13. 18. 20; 3, 1. IV 8, 36. V 1, 26.
 Prometheus Thessalus II 3, 36.
 Prothous Laced. VI 4, 2.
 Protomachus Athen. I 5, 16; 6, 30. 33; 7, 1.
 Proxenus Syracus. I 3, 13. Tegeates VI 5, 6. 7. 36.
 Pygela I 2, 2. Pygelenses ib.
 Pylus Elidis VII 4, 16. 26. Pylis VII 4, 26.
 Pyrrolochus Argivus I 3, 13.
 Pythia VI 4, 29. 30.
 Pythodorus Athen. II 3, 1.
Rhamphias Laced. I 1, 35.
 Rhathines Persa III 4, 13.
 Rhium IV 6, 14; 8, 11.
 Rhodus I 1, 2; 5, 1. 19; 6, 3. II 1, 15. 17. IV 8, 20. 24. 25. 30. V 1, 5. Rhodii I 5, 1. 19. IV 8, 20. VI 2, 35.
 Rhoeteum I 1, 2.
Salamina navis II 3, 39. VI 2, 14.
 Salamis II 2, 9.
 Samii I 6, 25. 29; 7, 30. II 2, 6; 3, 6.
 Samius Laced. III 1, 1.
 Samothrace V 1, 7.
 Samus I 2, 1; 4, 8 sq. 23; 5, 14. 15. 18. 20; 6, 2. 15. 25. 38. II 1, 12; 3, 3. IV 8, 23.
 Sardis I 1, 9. 10; 5, 1. III 2, 11; 4, 25. IV 1, 27; 8, 21.
 Sardia regio III 4, 21.
 Satyrus Athen. II 3, 54 sq.
 Scepsis III 1, 15. 19. 20. 28. Scepsii III 1, 21. 25.
 Scilluntii VI 5, 2.
 Scionaei II 2, 3.
 Sciritae V 2, 24; 4, 52 sq. Sciritis VI 5, 24. 25. VII 4, 21.
 Scolus V 4, 49.
 Scopas Thessalus VI 1, 19.
 Scotussaei IV 3, 3.
 Scyrus IV 8, 15. V 1, 31.
 Scythes Laced. III 4, 20.
 Selinus I 1, 37. Selinuntii I 2, 8 sq.
 Sellasia II 2, 13. 19. VI 5, 27. VII 4, 12.
 Selybria I 1, 20; 3, 10. Selybriani I 1, 21.
 Sestus I 1, 7. 11. 36; 2, 13. II 1, 20. 25. IV 8, 3 sq.
 Seuthes III 2, 2. 9. IV 8, 26.
 Sicilia I 1, 37; 5, 21. VI 2, 9. Siculi II 2, 24.
 Sicyon IV 2, 14; 4, 1, 7. 14; 5, 12. 19. VII 1, 17. 18. 44; 2, 11. 15; 3, 1. Sicyonii IV 2, 16; 4, 8 sq. VI 4, 18. VII 1, 22; 2, 1 sq. 11. 14. 20; 3, 1 sq.; 4, 1.
 Sidus IV 4, 13; 5, 19.
 Sisyphus dictus Dercylidas III 1, 8.
 Soclides Laced. VII 4, 19.
 Socrates Athen. I 7, 15.
 Sophocles Athen. II 3, 2.
 Sophroniscus I 7, 15.
 Sostratidas Laced. II 3, 10.
 Sparta I 1, 32; 2, 1; 6, 32. II 3, 1. V 3, 10. VII 1, 28. 32; 2, 3; 5, 9.
 Spartiatæ III 3, 5 sq.; 4, 2. V

- 1, 11; 3, 8. 9; 4, 39. VI 4, 15; 5, 21. 25. VII 5, 10. 11. Lacedaemonii passim.
- Spartolus V 3, 6.
- Sphagiae VI 2, 31.
- Sphodrias Laced. V 4, 15 sq. 23 sq. VI 4, 14.
- Spithridates Persa III 4, 10. IV 1, 2 sq. 10 sq. 20 sq.
- Stages Persa I 2, 5.
- † Stalcas Eleus VII 4, 15.
- Stasippus Tegeates VI 4, 18; 5, 6 sq. 36.
- Stesicles Athen. VI 2, 10.
- Sthenelaus Laced. II 2, 2.
- Stratolas Eleus VII 4, 15. 31.
- Stratus IV 6, 4.
- Strombichides Athen. VI 3, 2.
- Struthas Persa IV 8, 17sq.
- Sunium prov. V 1, 23.
- Syennesis III 1, 1.
- Syracusae I 1, 29. 31; 3, 13. V 1, 26. 28. VI 2, 35. VII 1, 22.
- Syracusani I 1, 18. 26 sq.; 2, 8 sq.; II 2, 24; 3, 5.
- Tanagra V 4, 49. Tanagraei ib.
- Tegea III 5, 7. 25. V 1, 33; 4, 37. VI 5, 9. 15 sq. VII 4, 36 sq. 5, 7. 14. 21. Tegeatae IV 2, 13. 21. VI 4, 18; 5, 6. 10. 24. 36. VII 4, 36; 5, 5. 8. Tegeatis VI 5, 15.
- Teleutias Laced. IV 4, 19; 8, 11. 23 sq. V 1, 1 sq. 13; 2, 37. 41. 43; 3, 3 sq.
- Temnus IV 8, 5.
- Tenea IV 4, 19.
- Tenedus V 1, 6. Tenedii 7.
- *Teos I 5, 15.
- Teuthrania III 1, 6.
- Thalamae VII 4, 26.
- Thamneria II 1, 13.
- Thasus I 1, 12. 32; 4, 9. V 1, 7.
- Thebae II 4, 1. III 5, 1. 3. V 2, 25; 4, 19. VI 3, 2. VII 4, 34. Thebani I 7, 28. II 2, 19. III 2, 21; 5, 4 sq. 18. 22. 24. IV 3, 16 sq.; 5, 10. V 1, 32 sq.; 2, 25 sq.; 4, 2 sq. VI 1, 1; 2, 1; 3, 1. 9. 19; 4, 3 sq. 10 sq. 20 sq.; 5, 22 sq. VII 1, 15 sq.; 2, 5. 11; 3, 4 sq.; 4, 1 sq.; 5, 6. 16.
- Thebes campus IV 1, 41.
- Themistogenes Syrac. III 1, 2.
- Theogenes Athen. I 3, 13. II 3, 2.
- Theognis Athen. II 3, 2.
- Theopompus Milesius II 1, 30.
- Theramenes Athen. I 1, 12. 22; 6, 35; 7, 4 sq. II 2, 16 sq.; 3, 2. 15 sq.
- Therimachus Laced. IV 8, 29.
- Thermopylae VI 5, 43.
- Thersander Laced. IV 8, 18 sq.
- Thespieae V 4, 10. 15. 20. 38 sq. VI 3, 5. Thespice VI 4, 4.
- Thespienses IV 2, 20. V 4, 42 sq. VI 3, 1; 4, 10.
- Thessalia II 3, 4. 36. IV 3, 3. VI 1, 2 sq. 12; 4, 28; 5, 23. VII 1, 28. Thessali IV 3, 3 sq. 7. 8. V 3, 9. VI 1, 8. 9. 14. 18; 4, 28. 30. VII 5, 4. Thessalicus VI 1, 3; 5, 1.
- Thibrachus Laced. II 4, 33.
- Thibron Laced. III 1, 4 sq. IV 8, 17 sq.
- Thisbae VI 4, 3.
- Thorax Laced. II 1, 18. 28.
- Thoricus I 2, 1.
- Thracas III 2, 8. 10. V 2, 17.
- Thracas Bithyni I 3, 2. Odryssae III 2, 2. 5. Thracia I 3, 10. 17; 4, 9. II 2, 5. III 2, 9. IV 8, 26. V 1, 26; 2, 12. 24.
- Thracium I 3, 20.
- Thrasonidas Eleus VII 4, 15.
- Thrasylbulus Collytensis V 1, 26. Stiriensis I 1, 12; 4, 9 sq.; 5, 11; 6, 35; 7, 5. 17. 31

- II 3. 42. 44; 4, 2. III 5, 16.
 IV 8, 25 sq.
 Thrasydaeus Eleus III 2, 27 sq.
 Thrasyllus I 1, 8. 33. 34; 2, 1;
 3, 6; 4, 10; 5, 16; 6, 30; 7,
 2. 29.
 Thraustus VII 4, 14.
 Thria V 4, 21.
 Thurinae triremes I 5, 19.
 Thyamia VII 2, 1. 23; 4, 1. 11.
 Thymochares Athen. I 1, 1.
 Thyrienses VI 2, 37.
 Tigranes Persa IV 8, 21.
 Timagoras Athen. VII 1, 33.
 35. 38.
 Timocrates Athen. I 7, 3.
 Timocrates Laced. VII 1, 13.
 Timocrates Rhodius III 5, 1.
 Timocrates Syracus. VII 4, 12.
 Timolaus Corinthius III 5, 1.
 IV 2. 11.
 Timomachus Athen. VII 1, 41.
 Timotheus Athen. V 4, 63 sq.
 VI 2, 2 sq. 11.
 Tiribazus Persa IV 8, 12 sq.
 V 1, 6. 25. 28. 30.
 Tisamenus Laced. III 3, 11.
 Tisiphonus Thessalus VI 4, 37;
 5, 1.
 Tissaphernes Persa I 1, 9. 31;
 2, 6. 8; 5, 2. 8. III 1, 3. 6. 9.
 2, 12 sq.; 4, 1. 5. 6. 11. 21. 25.
 IV 1, 32.
 Tithraustes Persa III 4, 25. 26;
 5, 1.
 Tlemonidas Laced. V 3, 3. 4.
 Torone V 3, 18. Toronaei II 2, 3.
 Trachinia Heraclea v. Heraclea.
 Trallis III 2, 19.
 Tricarantum VII 2, 1. 5. 11. 13;
 4, 11.
 Triphyliae urbes III 2, 30.
 Triphylia IV 2, 16. VI 5, 2.
 VII 1, 26.
 Triptolemus VI 3, 6.
 Tripurys V 1, 10.
 Troezen VI 2, 3. Troezenii
 IV 2, 16. VII 2, 2.
 Troia III 4, 3. VII 1, 34.
 Tydeus Athen. II 1, 16. 26.
 Tyndaridae VI 5, 31.
 Vesta VII 4, 31.
 Xenias Eleus III 2, 27.
 Xenocles Laced. III 4, 20.
 Xerxes II 1, 8.
 Zacynthus VI 2, 3. Zacynthii
 VI 2, 2. 3.
 Zenis Dardan. III 1, 10.
 Zeuxippus Laced. II 3, 10.
 Zoster prom. V 1, 9.
-

DIE HELLENISCHE KULTUR

DARGESTELLT VON

FRITZBAUMGARTEN, FRANZ POLAND, RICHARD WAGNER

2., stark vermehrte Auflage. Mit 7 farbigen Tafeln, 2 Karten und über 400 Abbildungen im Text und auf 2 Doppeltafeln.

[XI u. 530 S.] gr. 8. 1908. Geh. M. 10.—, in Leinwand geb. M. 12.—

Die glänzende Aufnahme, die das Buch sowohl bei der Kritik als auch in weiten Leserkreisen gefunden hat, beweist, daß das Bedürfnis nach einer zusammenfassenden Darstellung der hellenischen Kultur, die auf der Höhe der heutigen Forschung steht, vorlag, und daß die Verfasser ihre Aufgabe vortrefflich gelöst haben. In der zweiten Auflage wird den neuen Entdeckungen der letzten beiden Jahre sowie der außerordentlichen Bedeutung der Vasenmalerei für die heutige Forschung Rechnung getragen. Der schon außerordentlich reiche Bilderschmuck ist durch eine beträchtliche weitere Anzahl sorgsam ausgewählter neuer Abbildungen vermehrt. So liegt denn ein Werk vor, das nach Form und Inhalt Vollendetes leistet. Nicht nur Lehrer und Schüler der Oberklassen höherer Lehranstalten, sondern ebenso Studierende und Künstler, alle Freunde des klassischen Altertums, ja alle Gebildeten finden in dieser Darstellung der hellenischen Kultur die mustergültige Grundlage für ein geschichtliches Verständnis aller späteren kulturellen Entwicklung.

„Die drei Verfasser haben in der Lösung der in Anbetracht der großen Fülle und Mannigfaltigkeit des zu behandelnden Stoffes schwierigen Aufgabe eine außerordentlich geschickte Hand bewiesen. Die gesicherten Ergebnisse der neueren Forschung werden in einer für jeden Gebildeten faßlichen und ansprechenden Form zusammengefaßt, wobei die Mittelschulen nicht außer acht gelassen werden. Alles, was über das Leben der Hellenen in Bild und Wort, in Stein und Schrift uns überliefert ist, wird an der Hand strengster Wissenschaftlichkeit kritisch geprüft und uns in einheitlicher, wohl abgewogener und abgerundeter Darstellung vorgelegt. Die Behandlung der hellenischen Kunst ist geradezu ein Meisterstück. Da hängt kein Urteil in der Luft, sondern alles zeugt von sicherem, gereiftem Erkennen und tiefem Wissen. Überall werden die Wechselbeziehungen zwischen Gegenwart und Altertum energisch hervorgehoben, der innere Zusammenhang der Erscheinungen und die großen Gesichtspunkte, welche ihr Werden beherrschten, in den Vordergrund gerückt. Dem geschriebenen Wort tritt ein ganz außerordentlich reicher, geradezu vorbildlich zu nennender Bilderschmuck an die Seite, der das reiche Kulturleben des Altertums lebendig und unmittelbar veranschaulicht. Eine große Anzahl neu entdeckter, bis jetzt wenig bekannter Kunstwerke konnte dabei berücksichtigt werden. Das vorliegende Werk ist zweifellos unter ähnlichen Erscheinungen das am reichhaltigsten und glänzendsten ausgestattete.“

(Augsburger Postzeitung.)

Benseler-Kaegi: griech. Schulwörterbuch

13. Aufl. [XII u. 1009 S.] Lex.-8. 1911. In Halbfranz geb. *M.* 8.—

Da nicht stereotypiert, wieder verbessert und erweitert, während von anderen Wörterbüchern nur unveränderte Neudrucke erscheinen. — Umfaßt alle Schriftsteller, die für die Schule in Betracht kommen, und deren Kreis abermals erweitert ist. — Verzeichnet den Wortschatz genauer und vollständiger als jedes andere Schulwörterbuch. — Ausgezeichnet durch übersichtliche Anordnung und Gliederung. — Beruht auf den neuesten Ausgaben und Erklärungen. — Berücksichtigt die neuesten etymologischen Forschungen, soweit sie für die Schule in Betracht kommen. — Vermeidet absichtlich überflüssiges gelehrtes Beiwerk. — Entspricht so am meisten den Bedürfnissen der Schule. — Erbittet und erhofft deren Unterstützung, um den Aufbau zu ihrem Nutzen stetig weiterführen zu können.

Heinichen-Blase-Reeb: latein. Schulwörterbuch

8. Auflage. Neu bearbeitet von Direktor Dr. H. Blase und Prof. Dr. W. Reeb. Mit einem Abriß der lateinischen Laut-, Formen- und Wortbildungslehre von Oberlehrer Dr. E. Hermann, der Bedeutungslehre und Stilistik von Prof. Dr. K. Reissinger sowie einem Abriß der römischen Literaturgeschichte. [LXVI u. 921 S.] Lex.-8. 1909. In Halbfranz geb. *M.* 8.—

Heinichen-Blase-Reeb: latein. Schulwörterbuch.

Verkürzte Bearbeitung. Bearbeitet von Direktor Dr. H. Blase und Prof. Dr. W. Reeb. [XXIV u. 633 S.] Lex.-8. 1911. Geb. *M.* 5.—

Diese verkürzte Bearbeitung zählt ebenfalls sämtliche Fügungen des Wortes auf, begnügt sich aber mit wenigen bezeichnenden Beispielen für jede neue Bedeutung. Berücksichtigt wurden auch in dem kleinen „Heinichen“ sämtliche Schriftsteller, die nach Ausweis der Lehrpläne und der Schulnachrichten im deutschen Sprachgebiet auf Gymnasien und Realgymnasien gelesen werden. Auch der kleine „Heinichen“ genügt also vollständig den Anforderungen des Gymnasiums, dürfte aber ganz besonders den Bedürfnissen der Realgymnasien entsprechen. Der beigefügte Abriß der Laut- und Wortbildungslehre bildet einen wesentlichen Bestandteil des Wörterbuchs, indem das Wörterverzeichnis durch regelmäßige Verweisungen auf die entsprechenden Gesetze dem Schüler Rechenschaft abzulegen und ihn zum Nachdenken anzuregen sucht über die Frage des Ursprungs und der Bildungsart der einzelnen Wörter.

Benseler: deutsch-griech. Wörterbuch. 6. Aufl. von K. Schenkl geb. *M.* 10 50.

Heinichen: deutsch-latein. Wörterbuch. 6. Aufl. von C. Wagener geb. *M.* 7.—

Sonder-Wörterbücher zu

Cäsar. Von H. Ebeling. 6. Aufl., von J. Lange. Geb. *M.* 1.80.

Nepos. Von H. Haacke. 15. Aufl., v. O. Stange. Geb. *M.* 1.40.
Mit dem Texte des Nepos zusamm. geb. *M.* 1.75.

Homer. Von G. Autenrieth. 11. Aufl., von A. Kaegi. Geb. *M.* 3.60.

Ovids Metamorphosen. Nach Siebelis und Polle bearbeitet von O. Stange. Geb. *M.* 2.50.

Phädrus. V. A. Schaubach. 3. Auflage. Geh. *M.* —.60, geb. *M.* —.90. Mit dem Texte des Phädrus zus. geb. *M.* —.90, geb. *M.* 1.30.

Xenophons Anabasis. V. F. Vollbrecht. 10. Aufl., von W. Vollbrecht. Gebunden *M.* 2.20.

Xenophons Hellenika. V. K. Thiemann. 4. Aufl. Geh. *M.* 1.50; geb. *M.* 1.90.

Siebelis ³ tirocinium poeticum. Von A. Schaubach. 12. Aufl. Gebunden *M.* —.80.

PA
4494
H3
1908

Xenophon
Ellenika

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
